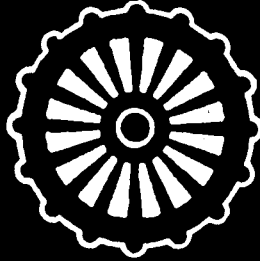

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 9

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

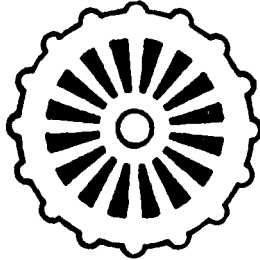
දීඝනිකාය

තෘතීය භාගය

පාලික වගීය

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 9

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

03 වන ග්‍රන්ථය

දීඝනිකාය

තෘතීය භාගය

පාචික වගීය

අගගමනාපණ්ඩිත

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක

මහාසථවිරපාදයන් වහන්සේ

විසින් කරනලද

සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුක්ත සි

බු: ව: 2550

ත්‍රි: ව: 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 9

The Third Book in the
Suttanta-Pitaka

3

DĪGHA-NIKĀYA (III)

With the Sinhala translation by

**The Venerable Aggamahāpandita
Balangoda Ānanda Maitreya Mahā Nāyaka Thera**

සුභානාපිටකේ
දීඨනිකායො
3. පාඨිකවග්ගො

සුත්‍රානාපිටකයෙහි
දීක්ඝගීය
3. පාඨික වගීය

ප මු න CONTENTS

සංකාරක නිවේදනය	...	...	...	...	xxi
ත්‍රිපිටකසම්පාදක මණ්ඩලය	...	...	...	...	xxiii
සංඥපනය	...	...	...	...	xxv
සංකේත නිරූපණය	...	...	...	...	xxvii
පාලිභෝධිය	...	...	...	...	xxix
විෂයසූචිය	...	...	...	...	xxxi
පෙළ හා පරිච්ඡිතය-	...	...	...		2-545
භාෂාදීපාදසූචි	...	...	...		... 547-550
සඤ්ඤනාමානුකකමණිකා	...	...	...		... 551-552
වීසෙසපදනුකකමණිකා	...	...	...		... 553-582

සංස්කාරක නිවේදනය

ත්‍රිපිටක ප්‍රචචනයෙහි සුත්‍රාන්ත පිටකයට අයත් ආගමග්‍රන්ථයන් කෙරෙහි පළමුවැන්න වූ දීඝනිකායෙහි පාථිකවර් සංලක්ෂිත වූ මෙම තෘතීය භාගය බුද්ධචර්යානී ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලායෙහි නවවැනි ග්‍රන්ථය වෙයි.

දසබල ගුණගණපරිදීපක සුත්‍රයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ දීඝාගමවරය සිංහල භාෂායෙන් තබන ලෙස ලඛනා බෞද්ධමණ්ඩලය විසින් ආරාධිත වූ අග්‍රාමභාපණ්ඩිත බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ ධර්මානී විසින් ගමනේ වූ දීඝනිකාය සිංහල පරිවර්තනය මැනවින් සපුරා නිමහම් කළහ. එහි ශීලකාන්ධවර් ලක්ෂිත ප්‍රථම භාගය 1962 දී ද, ආනන්දභාගය වූ මහාවර්ගය 1976 නොවැම්බර් මාසයේ දී ද මුද්‍රණය වී ඇත. අවසාන පාථිකවර්ගයෙන් යුත් මෙම තෘතීයභාගය නොසිතූ පමණ ඉක්මනින් මෙසේ මුද්‍රණය කරවූයේ අවසරයට අවසරය සැලැසීම භාග්‍රන්ථ කොට සලකමිනි.

ශ්‍රී ලංකා විද්‍යාදාය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි කලක් උපකුලපතිව සිටි ආනන්දමෙත්‍රෙය මහාසථවීරපාදයන් වහන්සේ සමඟ ලඛනා අමරපුර මහානිකායෙහි ප්‍රථම මහානායක පදවිය හෙබවූහ. පුළුඹ පර දෙශීය භාෂා-න්තරයෙහි ජෙක වූ ඔබ ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි නිපුණතාව හෙතු කොටගෙන බුරුමරට රජය විසින් 'අග්‍රාමභාපණ්ඩිත' යන ගරු උපාධියෙන් සම්මානිත වූහ. බහුශ්‍රැත භාවයෙන් අනුන් වූ උන්වහන්සේ දීඝනිකායව්‍යාධානය සඳහා සරල වූ සිංහල භාෂාරීතිය මෙහෙයු සැටි සුධින්ගේ පෑසැසුමට කාරණ වෙතී සිතමිනි.

දීඝනිකාය පාඨශෝධනයෙහි දී කිසි තැනෙක නිකායාන්තරිකයන්ගේ දීඝාගමයෙහි- මහාවස්තු ආදී ග්‍රන්ථයන්හි එන කිසි පාඨයෙක් ද අද්ධොලිපි වශයෙන් යොදා ඇත. එහෙත් දුෂිත පාඨ වශයෙන් ප්‍රකට ව පැනෙන බොහෝ පාඨාන්තර අද්ධොලිපියෙකු බැහැර කරන ලද්දේය. තවද කිසි පොතෙක 'ඉත්ථි වාහනං කඤ්ඤා පුරිසං වාහනං කඤ්ඤා' යනාදී පාඨ දුක්-වෙතූ 'බුද්ධානාසාසනං' ආදී තැන්හි සෙසින් නිග්‍රහිත ලොපයෙහි සාධුත්වය ද සලකා ලක්දිව ඇදුරුපරපුරෙහි එන පරිදි 'ඉත්ථිවාහනං කඤ්ඤා පුරිසවාහනං කඤ්ඤා' යනාදී විසින් නිග්‍රහිත විසුකන පාඨ මේ සංස්කරණ-යෙහි යොදා ඇත. 'ගරුං කරොන්ති' 'ගරුකරොන්ති' යනාදී තැන්හිද එබඳු මැය. මෙසේ සංගීතිසමාරුභ වූ බුද්ධචර්යා මෑ නිග්‍රහය කරගැනීමට බුද්ධ-චර්යානී ත්‍රිපිටක සංස්කරණයෙහි දී හැම පරිශ්‍රමයක් ම යොදා ඇති බව

සලකනු මැනැවි. මෙහි ඇති වෙනත් ශෝඛාසථාන අධොලිපි අනුසාරයෙන් දත හැකි වේ. මුද්‍රණකායාභිමාන හැකිතාක් ඉක්මනින් නිමහම් කරවාලීම සඳහා ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ ශාස්ත්‍රාගමධර පුජ්‍ය පණ්ඩිත මහතෙරවරුන්ගේ සහාය ද ඇති ව ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක සාමාජිකයන් වහන්සේ මැ නිරතුරු ව්‍යාපෘත වූ බව කෘතඥතා පුච්ඡන ව සඳහන් කරමහ.

තවද සමුද්ධායාසනායාගේ උද්දීප්තියට අතිශයින් පිහිට වන පරිශුද්ධ වූ ත්‍රිපිටක පයාභිමාන ව්‍යාප්ත කරවාලීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ අග්‍රාමාත්‍ය වර ගරු සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක උත්තමාව දක්වන බලවත් ප්‍රසාදය හා අනුග්‍රහය ද, ගරු සංස්කෘතික අමාත්‍ය තැන්පත් වී. බී. තෙන්නකෝන් මැතිතුමන්ගේ උත්සාහය ද, ප්‍රශංසා මුඛයෙන් සඳහන් කරන අතර සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් කේ. එච්. ඇම්. සුමතිපාල මහතාණන්, සංස්කෘතික අධ්‍යක්ෂ පී. ඒ. අබේවික්‍රම මහතාණන් හා සාහිත්‍ය සංවර්ධන නිලධාරී කේ. ජී. අමරදස මහතාණන් ද මෙහි ලා සඳහන් කළ යුතු ය. සහකාර සංස්කෘතික අධ්‍යක්ෂ සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන් ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය නොපමාව අවසන් කිරීම සඳහා ස්වකීය විවේකය ද නොතකා හුදු ආගමභක්තිය මැ පෙරදැරි කොටගෙන ක්‍රියා කරන බව ප්‍රශංසා පුර්වක වැ සඳහන් කළ යුතු ය.

දෙහිවල කිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරී ඇස්. ඩී. සපරමාදු මහතාණන් ප්‍රමුඛ කායාභිමානවලය ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය නොපමාව නිමහම් කිරීමට දරන උද්‍යෝගය ද, ත්‍රිපිටක කාර්යාලය පිහිටි කොළඹ මහානායක වාරිකාරාමයෙහි භාරකාර ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ මහතාගෙන් ත්‍රිපිටක සම්පාදකමණ්ඩලයට දිවයිනෙහි ලැබෙන උපස්තම්භය ද අනුස්මරණීය වේ.

සදේවක ලෝකයාහට උභයාර්ථ සංසිද්ධිය පිණිස පවත්නා අතිපරිශුද්ධ පර්යාප්තිධර්මය ව්‍යාප්ත කරවාලීමෙහි යත්න දරන හැම පින්වත් සුදිහු ධර්මදුතමය කුශලයෙන් සුබභාගී වෙත්වා'යි ආශංසනය කරමහ.

මේ වගට:

ශාසනෝදයකාරී,
ලබ්‍රිගම ලඩකානන්ද සචරි
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

1976. 12. 10 වැනි දින,
ත්‍රිපිටක කායාභිමාන
මහානායකවාරිකාරාමය
115, විජේරාම මාවත
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක:

අඟමහාපණ්ඩිත බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහා සථවිරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති:

අනුරාධපුර බුද්ධිශ්‍රාවක ධර්මපියයෙහි (ශික්‍ෂු විඛේවිද්‍යාලයෙහි) අධ්‍යක්ෂ ත්‍රිපිටකවාගීඤ්චරාවායාරී, කෝදගොඩ ශ්‍රී ඥානාලොක දක්ෂිණ ලඛ්‍යායෙහි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රච්චනොදය පිරිවෙන්හි උපප්‍රධානාවායාරී, ත්‍රිපිටක වාගීඤ්ච, රාජකීය පණ්ඩිත ලබුගම ශ්‍රී ලඛ්‍යානන්ද-කෝට්ටේ ශ්‍රී කලාණි සාමග්‍රීධරී මහා සඛ්‍යසභායෙහි අනුනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක:

ශාඤ්චපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ සිරි පඤ්ඤාලොක - ශ්‍රී කලාණි සාමග්‍රීධරී මහාසඛ්‍යසභායෙහි අනුනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ශාඤ්චපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ සිරි අනොමදස්සි බටහිර දිශායෙහි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සිරි සුමනසාර සථවිරයන් වහන්සේ.

කොළඹ, තිඹිරිගස්සායේ අශොකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන පඤ්ඤාලඛ්‍යාර නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ලෙඛකාධිකාරී:

කොළඹ, බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල - කොළඹ පළාතේ ප්‍රධානසඛ්‍යනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සංඥාපනය

මෙහි පළමු දෙවැනි කාණ්ඩ දෙකේ ම සංඥාපන ඇති බැවින් මෙයට විශේෂ සංඥාපනයක් අවශ්‍ය නොවේ. සූත්‍ර සාරාංශය පමණක් මෙහි දැක්වේ.

1. පාඨික සූත්‍රය. සුනක්ඛත්ත නම් පැවිද්ද බුදුරජුන් අග්ගඤ්ඤය නොපනවතැයි කළ දෙපාරෝපණය, ඔහු කොරක්ඛත්තිය නම් බලු තවුසාට පැහැදීම, සුනක්ඛත්තයා කළාරම්චටුක නම් අවෙලක යන් කරා යෑම, අවෙලක පාඨිකපුත්‍රයා ගේ මිගබස් දෙඩීම, බුදුරජුන් අග්ගඤ්ඤය ලොකොත්පත්ති වංශ කථාව පැහැදිලි කිරීම. භග්ගවංගොත්ත පිරිවැජියාගේ ප්‍රසාදය පහළ කිරීම යන මෙතෙක් දෑ මෙහි දැක්වේ.
2. උදුම්බරික සූත්‍රය. තපොජුගුප්ඨාව පරිපූර්ණ වන සැටි තථාගත-වරුන් පනවන පිළිවෙත් මග තපොජුගුප්ඨාවට වඩා උසස් බව මෙහි ප්‍රකාශිත ය.
3. වක්‍රවර්ති සිංහනාද සූත්‍රය. මෙහි දළ්භනෙමි සක්චිති රජුගේ පුවත ලොවැ දිළිඳුබව නිසා සොරකම ද, එය නිසා ප්‍රාණඝාතය ද, එය නිසා බොරු කීම ද, බොරු කීම වැඩීම නිසා කේලාම කීම ද එයින් පසු කාමමිථ්‍යාවාරය ද එයට පසු එරුස වචනය හා සම්ඵලාප ද එයට පසු අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද ද එයට පසු දඹවස්තුක මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය ද එයින් පසු අධර්මරාග විෂම ලොභ හා මිථ්‍යාධර්ම ද පහළ වී වැඩී ගිය සැටි ද මේ හැම අකුශලයක් ම වැඩී යත් යත් ආයුෂ පිරිහුණු සැටි ද අකුසල් වැඩී යෑමෙන් දස හවුරුද්ද තෙක් ආයු පිරිහීම ද ඒසමයෙහි අවිච්චිත් මිනිසුන් උනුන් මරා ගැන්ම ද ඉතිරි වූ ජනයා ගේ පරපුර ක්‍රමයෙන් ප්‍රාණඝාතාදියෙන් වැළැකීම ද එයින් පරමායුෂ වැඩීම ද අන්තයේදී පරමායුෂ අසුදහස් හවුරුද්දට නැගී සමයෙහි මෙතේ බුදුරජුන් පහළ වීම ද දැක්විණ. මෙයට පසු පැවිද්දහු ආත්මගරණ ව වසන සැටි ද, පැවිද්දහු ගේ ආයුෂ වර්ණ සැප බල ප්‍රඥා ද විස්තර කැරිණ.
4. අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය. බමුණන් ගේ කුලවාදය සදෙස් බව, කුලයෙන් නොව කුසල් දහමින් ම මිනිසා පිරිසිදු වන බව, සස්තෙහි පැවිදි වූවහු බුද්ධපුත්‍ර වන නිසාව, අග්ගඤ්ඤය (ලොකොත්පත්ති වංශ කථාව), සතර වර්ණයන් පහළ වීම ධර්මයෙන් ම කෙනකු ශ්‍රේෂ්ඨ වන නිසාව යන මෙතෙක්දෑ මෙහි දැක්විණ.

5. සම්පසාදනීය සූත්‍රය. තමන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණු කරුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැවැති අනුකරිය ධර්ම සැරියුත් තෙරුන් වදළ නියාව මෙහි දක්වේ.
6. පාසාදික සූත්‍රය. නිර්ග්‍රන්ථාන පුත්‍රයන් මළ පසු ඔවුන් සවිවන් ගේ ගෝඨය, අසමාක් සම්බුද්ධ ශාස්තෘගු ගේ ශාසනයේ අපරිපූර්ණත්වය සමාක් සම්බුද්ධ ශාස්තෘගුගේ ශාසනයේ පූර්ණත්වය, සත්තිස් බෝ පැකි දහම් අන්තොවුචන් නගන දෙස්, ඒවාට පිළිතුරු සුඛල්ලිකානුශොභ තථාගතයන් වහන්සේ වදරන නොවදරන දෑ, දෘෂ්ටිනීග්‍රයයෝ, දෘෂ්ටිනීග්‍රය ප්‍රභාණය - මෙතෙක් දෑ මෙහි සවිස්තර ව දක්වේ.
7. ලක්ෂණ සූත්‍රය. සක්විති රජුන්ගේ ද ලොවුතුරු බුදුරජුන්ගේ ද ගතැ පිහිටන දෙතිස් මහාපුරිස් ලකුණු ද ඒවා ඇති වීමට කාරණ වූ ගුණ ධර්ම ද ඒවායේ අනුසස් ද යන මෙතෙක් දෑ මෙහි දක්වේ.
8. සිභාලොවාද සූත්‍රය. සිභාලක ගෘහපති පුත්‍රයාට වදළ ගිහි විනය සවිස්තර ව මෙහි දක්වේ.
9. ආටානාටිය සූත්‍රය. ගිජුකුළු පව්වෙහි වසන බුදුරජුන් වෙතට එක් රැයෙක සිවුවරම් දෙවියන් සපිරිවරින් ආ නියාව ද වෙසවුණු රජු විපස්සි බුදුරජුන් පටන් කොට අප බුදුරජුන් තෙක් සිටි සත් බුදුරජුන් ගේ නම් ඇතුළත් කොට, සිවුවරියේ ආරක්ෂාව සඳහා රැකැයු පිරිත බුදුරජුන් හමුවේ පැවැසූ නියාව ද බුදුරජුන් එය අනුමත කොට, භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකාවන් විසින් යක්ෂභූත දෙස නිවාරණය පිණිස එය පුහුණු කරන සේ වදළ නියාව ද මෙහි දක්වේ.
10. සඛිගීති සූත්‍රය. බුදුරජුන් ගේ නියෝගයෙන් සැරියුත් මහතෙරුන් වදළ දේශනාවෙකි. මෙහි ඒකක ද්වික ත්‍රික වතුෂ්කාදි වශයෙන් බුදුරජුන් වදළ දහම් පරිවෘත්ත කොට දක්විණ.
11. දසුක්තර සූත්‍රය. එක දෙක තුන ආදී විසින් බුදුරජුන් වදළ දහම් වර්ග වශයෙන් බෙදු සැරියුත් මහතෙරුන් විසින් මේ සූත්‍රය වදරණ ලදී.

මෙයට,

බළන්ගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රෙය ස්ථවිර

ශ්‍රී වන්දනාමාලාව,
 වටයවත්ත පාර,
 මහරගම.
 1976-12-17.

සංකේත නිරූපණය

සී. සිංහල පුස්තකාල පිටපත්

සීචු. සිංහල මුද්‍රිත දීඝනිකාය

මජ්ඣං. බුරුම ජට්ඨසංග්‍රහිතසාධිත දීඝනිකාය

සඟා. සඟාම-තාය්ඤ්ඤර මුද්‍රිත දීඝනිකාය

කා: කාමරෝජ්ඤ්ඤර දීඝනිකාය

PTS. Pali Text Society Edition

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ a   ආ ā   ඉ i   ඊ ī   උ u   ඌ ū   එ e   ඔ o

CONSONANTS

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa			
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña			
ට ta	ඨ tha	ඳ da	ඵ dha	ණ ña			
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na			
ප pa	ඵ pha	ඞ ba	භ bha	ම ma			
ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa	හ ha	ළ la	ං ṃ
ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ ke	කො ko
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khū	ඛෙ khe	ඛො kho
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ ge	ගො go

CONJUNCT - CONSONANTS

කක ka	කඛ kha	කඞ ṅa	කඡ cha	කජ ja	කඣ jha	කඤ ña	කණ ña	කත ta	කථ tha	කද da	කධ dha	කඞ ba	කභ bha	කම ma							
කය ya	කර ra	කල la	කව va	කස sa	කහ ha	කළ la	කං ṃ	කා kā	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ ke	කො ko	කා කී කු කූ කෙ කො							
කච ca	කඡ cha	කජ ja	කඣ jha	කඤ ña	කණ ña	කත ta	කථ tha	කද da	කධ dha	කඞ ba	කභ bha	කම ma	කය ya	කර ra	කල la	කව va	කස sa	කහ ha	කළ la	කං ṃ	
කඵ pha	කඞ ba	කභ bha	කම ma	කය ya	කර ra	කල la	කව va	කස sa	කහ ha	කළ la	කං ṃ	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො	කා කී කු කූ කෙ කො

විෂය සූචිය

පාචීතවග්ගො

1. පාචීත සුක්කං	...	...	...	...	2
2. උදුඛරිත සීහනාද සුක්කං	...	...	...	...	58
3. වකකවකත්ඨිහනාද සුක්කං	...	...	...	...	96
4. අග්ගඤ්ඤ සුක්කං	...	...	...	...	137
5. සමපසාදනීය සුක්කං	...	...	...	...	166
6. පාසාදික සුක්කං	...	...	...	...	194
7. ලකඛණ සුක්කං	...	...	...	...	236
8. සිගාල සුක්කං	...	...	...	...	288
9. ආට්ඨානාටීය සුක්කං	...	...	...	...	312
10. සඛරීති සුක්කං	...	...	...	...	352
11. දසුක්කර සුක්කං	...	...	...	...	468

සුභානන්දපිටකේ

දීඝනිකායෝ

(නතිශෝ භාශෝ)

පාඨිකවග්ගො

සුභතනාපිටකෙ

දීඨිනිකායො

තඤ්ඤා භාෂණො

පාටිකවග්ගො

නමොනසස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධසස

1

පාටිකසුභතං

එවං මෙ සුභං එකං සම්මං භගවා මලලසු වීභරති, අනුපියා නාම මලලානං නිගමො.

අප්ඵ ඛො භගවා සුඛඤ්ඤාසම්මං¹ නිවාසෙඤ්ඤා පක්ඛච්චරමාදය අනුපියං² පිණ්ඩාය පාවිසී. අප්ඵ ඛො භගවතො එතදභොසී: “අතිපපගො ඛො තාව අනුපියායං³ පිණ්ඩාය වරිතං, යනුනාභං යෙන භගවගොනසස පරිබ්බාජකසස ආරාමො, යෙන භගවගොනසස පරිබ්බාජකො තෙතුවසසඤ්ඤානති.”

2. අප්ඵ ඛො භගවා යෙන භගවගොනසස පරිබ්බාජකසස ආරාමො යෙන භගවගොනසස පරිබ්බාජකො තෙතුවසසඤ්ඤානති. අප්ඵ ඛො භගවගොනසස පරිබ්බාජකො භගවතං එතදභොව: “එත ඛො භගවතං භගවා. සවාගතං භගවතං භගවතො, වීරසං ඛො භගවතං භගවා ඉමං පරියායමකාසී යද්දං ඉධාගමනාය. නිසීදත භගවතං භගවා, ඉදමාසනං පඤ්ඤානතනති.” නිසීදි භගවා පඤ්ඤානත ආසනෙ. භගවගොනසස පරිබ්බාජකො ආසනං නිවං ආසනං ගහෙඤ්ඤා එකමනං නිසීදී.

1. පාරොසා වගෙහො (පිචු)
2. අනුපපියම් (භා), අනුපියං (කාම)
3. අනුපියං (කාම)

3. එකමනනා නිසිනෙතා ටො භග්ගවග්ගොකො පරිධාජකො භග්ගනනා එතදවොච:

“පුරිමානි භනෙත දිවසානි පුරිමතරානි සුනකඛකො ලිච්චිපුකො යෙනාහං තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤා මං එතදවොච: ‘පච්චකඛානො’දනි මයා භග්ගව භගවා, නදනාහං භග්ගව භග්ගනනා උද්දිසස විහරාමී’ති. කච්චෙතං භනෙත තච්ච, යථා සුනකඛකො ලිච්චිපුකො අච්චා?’ති.

4. “තච්ච ටො එතං භග්ගව යථා සුනකඛකො ලිච්චිපුකො අච්ච. පුරිමානී භග්ගව දිවසානි පුරිමතරානි සුනකඛකො ලිච්චිපුකො යෙනාහං තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා මං අභිවාදෙඤා එකමනනා නිසිදි. එකමනනා නිසිනෙතා ටො භග්ගව සුනකඛකො ලිච්චිපුකො මං එතද-වොච: ‘පච්චකඛාමී’දනාහං භනෙත භග්ගනනා, නාහං භනෙත භග්ගවනනා උද්දිසස විහරිසසාමී’ති. එචං වුකො අහං භග්ගව සුනකඛකො ලිච්චි-පුකං එතදවොචං:

“අපි නු තාහං¹ සුනකඛකං එචං අච්චං: එහි ඤං සුනකඛකං, මමං උද්දිසස විහරාමී ති?”

“නො හෙතං භනෙත.”

“ඤං වා පන මං එචං අච්ච: අහං භනෙත භග්ගනනා උද්දිසස විහරිසසාමී ති?”.

“නො හෙතං භනෙත.”

“ඉති කීර සුනකඛකං නොවාහනනා වදමී:

එහි ඤං සුනකඛකං මමං උද්දිසස විහරාමීති. නපි කීර මං ඤං වදෙසි: අහං භනෙත භග්ගනනා උද්දිසස විහරිසසාමී ති. එචං සමනන මොසපුරිස කො සනෙතා කං පච්චාවකඛිසි? පසං මොසපුරිස යාවකඛි² තෙ ඉදං අපරඤ්ඤානී.’”

5. “න හි පන මෙ භනෙත භගවා උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාච්චාරියං කරොති”ති.

“අපි නු තාහං සුනකඛකං එචං අච්චං: එහි ඤං සුනකඛකං, මමං උද්දිසස විහරාමි, අහනෙත උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාච්චාරියං කරිසසාමී ති?”

1. තාහං, පිචු, FMS.
2. යාව ච (මජ්ඣං)

“නො හෙතං භනෙතං.”

“ඤ්ඤං ච පන මං ඵලං අවච්චි:

අහං භනෙතං භගවතං උද්දීඝස්ස විහරිස්සාමි, භගවා මෙ උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිස්සාමි ති?”

“නො හෙතං භනෙතං.”

“ඉති කිර සුනාකඛිතත නෙවාහන්තං වදමි: ඵහි ඤං සුනාකඛිතත, මමං උද්දීඝස්ස විහරාහි, අහනෙත උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිස්සාමි ති. න පි කිර මං ඤං වදෙයි: අහං භනෙත භගවතං උද්දීඝස්ස විහරිස්සාමි, භගවා මෙ උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිස්සාමි ති. ඵලං භනෙත මොසපුරිස්ස කො සනෙතා කං පච්චාවිකඛයි? තං කිමෙඤ්ඤයි සුනාකඛිතත? කතෙ වා උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියෙ අකතෙ වා උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියෙ, යස්සඤ්ඤා මයා ධම්මො දෙයිතො සො නියායාති තකකරස්ස සම්මොදුකඛිකඛියායා?” ති.

“කතෙ වා භනෙත උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියෙ අකතෙ වා උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියෙ, යස්සඤ්ඤා භගවතා ධම්මො දෙයිතො සො නියායාති තකකරස්ස සම්මොදුකඛිකඛියායා” ති. “ඉති කිර සුනාකඛිතත කතෙ වා උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියෙ අකතෙ වා උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියෙ, යස්සඤ්ඤා මයා ධම්මො දෙයිතො සො නියායාති තකකරස්ස සම්මොදුකඛිකඛියායා ති, තනු සුනාකඛිතත කිං උත්තරි මනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කතං කරිස්සාමි? පස්ස මොසපුරිස්ස යාවඤ්ඤා තෙ ඉදං අපරදධන්ති.”

6. “න හි පන මෙ භනෙත භගවා අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති” ති.

“අපි නු තාහං සුනාකඛිතත ඵලං අවච්චං. ඵහි ඤං සුනාකඛිතත මමං උද්දීඝස්ස විහරාහි, අහනෙත අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙස්සාමි ති?”

“නො හෙතං භනෙතං.”

“ඤ්ඤං වා පන මං ඵලං අවච්චි: අහං භනෙත භගවතං උද්දීඝස්ස විහරිස්සාමි, භගවා මෙ අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙස්සාමි ති?”

“නො හෙතං භනෙතං.”

“ඉති කිර සුනාකඛිතත නෙවාහන්තං වදමි:

“එහි ත්වං සුනාකඛිත්ත මම උද්දීසස විහරාහි, අභනෙත අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙසසාමී’ති. න පි කිර මං ත්වං වදෙසි: අභං භනෙත භගවන්තං උද්දීසස විහරිසසාමි, භගවා මෙ අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙසසතී ති. එවං සනෙත මොසපුරිස කො සනෙතා කං පචචාචිකඛිසි? තං කිමමඤ්ඤසි සුනාකඛිත්ත? පඤ්ඤානෙත වා අග්ගඤ්ඤා අපපඤ්ඤානෙත වා අග්ගඤ්ඤා යසසඤ්ඤා මයා ධම්මො දෙසිතො, සො නියායාති තකකරසස සමමා දුකඛිකඛියායා?”ති.

‘පඤ්ඤානෙත වා භනෙත අග්ගඤ්ඤා අපපඤ්ඤානෙත වා අග්ගඤ්ඤා, යසසඤ්ඤා භගවතා ධම්මො දෙසිතො සො නියායාති තකකරසස සමමා දුකඛිකඛියායා’ති.

‘ඉති කිර සුනාකඛිත්ත පඤ්ඤානෙත වා අග්ගඤ්ඤා අපපඤ්ඤානෙත වා අග්ගඤ්ඤා, යසසඤ්ඤා මයා ධම්මො දෙසිතො, සො නියායාති තකකරසස සමමා දුකඛිකඛියාය. තත්ථ සුනාකඛිත්ත කිං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාතං කරිසසතී? පසඤ මොසපුරිස යාවඤ්ඤා තෙ ඉදං අපරඤ්ඤං. අනෙකපරියායෙන ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත මම වචණණං භාසිතො වජ්ජිගාමෙ: ඉතිපි සො භගවා අරභං සමමාසඤ්ඤාදො වීජජාවරණසමපනෙතා සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සඤ්ඤා දෙවමනුසසානා ඤ්ඤා භගවා ති. ඉති ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත අනෙකපරියායෙන මම වචණණං භාසිතො වජ්ජිගාමෙ.

අනෙකපරියායෙන ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත ධම්මසස වචණණං භාසිතො වජ්ජිගාමෙ; සචාකඛාතො භගවතා ධම්මො සන්ද්ධිකො අකාලිකො එහිපසසිකො ඔපනාසිකො; පචචන්තං වෙදිකඛෙඛා විඤ්ඤාහි”ති. ඉති ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත අනෙකපරියායෙන ධම්මසස වචණණං භාසිතො වජ්ජිගාමෙ. අනෙකපරියායෙන ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත සඛ්ඤ්ඤා වචණණං භාසිතො වජ්ජිගාමෙ: සුපච්චනෙතො¹ භගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා, උජ්ජපච්චනෙතා භගවතො² සාවකසඛෙඤ්ඤා, සුඤ්ඤාපච්චනෙතා³ භගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා, සාමීච්චනෙතා භගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා, යදිදං චන්තාරි පුරිසපුගානි අච්ච පුරිසපුගලා, එස භගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා ආහුණෙයො පාහුණෙයො දකඛිණෙයො අඤ්ඤාලිකරණෙයො අනුකරං පුඤ්ඤාකඛිත්තං ලොකසසා ති. ඉති ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත අනෙකපරියායෙන සඛ්ඤ්ඤා වචණණං භාසිතො වජ්ජිගාමෙ. ආරොචයාමී ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත පච්චෙදයාමී ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත, භවිසසනතී ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත වන්තාරො: නො විසභි සුනාකඛිත්තො ලිච්චිපුත්තො සමණෙ ගොතමෙ බුභමවරියං චරිතං. සො අවිසභනෙතා සිකඛි පචචකඛියා හිනායාවන්තො ති. ඉති ඛො තෙ සුනාකඛිත්ත භවිසසනතී වන්තාරො’ති. එවං ඛො භග්ගව සුනාකඛිත්තො ලිච්චිපුත්තො මයා චුච්චමානො අපකකමෙච ඉමසවා ධම්මවිනයා යථා තං ආපාසිකො නෙරසිකො.

1. ඔපනෙයාකො (මජ්ඣං)
 2. සුපච්චනෙතා. (මජ්ඣං)
 3. උජ්ජපච්චනෙතා, (මජ්ඣං)
 4. සුඤ්ඤාපච්චනෙතා. (මජ්ඣං)

කොරකඛතියවසු

7. එකමීදහං හඟ්ඵ සමයං බුදුසු විහරාමී, උත්තරකා නාම බුදුන් කිඟමො. අථ ඛවාහං හඟ්ඵ පුබ්බණ්ණසමයං නිවාසෙඤා පත්තව්වරමාදය සුනාකඛතෙතන ලිච්ච්චුතෙතන පච්ඡාසමණෙන උත්තරකං පිණ්ඩය පාවිසිං. තෙන ඛො පන සමයෙන අවෙලො කොරකඛතියො කුක්කුරවතිකො වාතුකුණ්ඩකො ජමා නිකිණ්ණං හකඛසං. මුඛෙනෙව ඛාදති මුඛෙනෙව භුඤ්ජති අද්දසා ඛො හඟ්ඵ සුනාකඛතෙතන ලිච්ච්චුතෙතන අවෙලං කොරකඛතියං කුක්කුරවතිකං වාතුකුණ්ඩකං ජමා නිකිණ්ණං හකඛසං. මුඛෙනෙව ඛාදන්තං මුඛෙනෙව භුඤ්ජන්තං. දීඝවානසස එතදහොසි: සාධුරූපො වත හො අරහං සමණො වාතුකුණ්ඩකො¹ ජමා නිකිණ්ණං හකඛසං මුඛෙනෙව ඛාදති මුඛෙනෙව භුඤ්ජති තී.

8. අථ ඛවාහං හඟ්ඵ සුනාකඛතෙතන ලිච්ච්චුතෙතන වෙතසා වෙතො පරිචිතකමඤ්ඤය සුනාකඛතං ලිච්ච්චුතං එතදවොච: ‘කම්පි නාම මොඝපුරිස සමණො සකාපුත්තියො පච්ඡානිසසී?’ තී.

‘කීං පන මං හතෙත හඟවා එවමාහ: කම්පි නාම මොඝපුරිස සමණො සකාපුත්තියො පච්ඡානිසසී තී?’

“නත්ථු තෙ සුනාකඛතන ඉමං අවෙලං කොරකඛතියං කුක්කුරවතිකං වාතුකුණ්ඩකං ජමා නිකිණ්ණං හකඛසං මුඛෙනෙව ඛාදන්තං මුඛෙනෙව භුඤ්ජන්තං. දීඝවාන එතදහොසි: සාධුරූපො වත හො අරහං² සමණො වාතුකුණ්ඩකො ජමා නිකිණ්ණං හකඛසං මුඛෙනෙව ඛාදති මුඛෙනෙව භුඤ්ජති තී?”

“එවං හතෙත. කීං පන හතෙත හඟවා අරහත්තස මච්ඡරායතී?” තී.

---

1. වතුකුණ්ඩකො (ඔ), වතුකොණ්ඩකො (පීචු.)
 2. අරහං පීචු.

“න ඛො’හං මොසපුරිස අරහත්තස්ස මච්ඡරායාමී. අපි ච තුංඤ්ඤා-
 වෙතං පාපකං දිඛ්ඛිගතං උප්පන්නං, තං පඡ්භ, මා තෙ අභොසි දීඝරත්තං
 අභිතාය දුක්ඛාය. යං ඛො පනෙතං සුනක්ඛන්ත මඤ්ඤාසි අවෙලං
 කොරක්ඛන්තියං: සාධුරූපො අරහං සමඤ්ඤො තී, සො සත්තමං දිව්සං
 අලසකෙන කාලං කරිස්සති, කාලකතො ච - කාලකඤ්ජකා නාම අසුරා,
 සබ්බනිභීතො අසුරකායො - තත්ත්ව උපපජ්ජිස්සති. කාලකතඤ්ඤා නං
 බීරණ්ද්විතකෙ සුසානෙ ඡධෙධිස්සන්ති. ආකඛ්ඛිමානො ච නිං සුනක්ඛන්ත
 අවෙලං කොරක්ඛන්තියං උපසඛකම්ඤා පුච්චෙය්‍යාසි: ජානාසි ආච්චිසො
 අවෙල කොරක්ඛන්තිය අත්තනො ගතින්ති? යානං ඛො පනෙතං
 සුනක්ඛන්ත චිජ්ජති, යනෙත අවෙලො කොරක්ඛන්තියො බ්‍යාකරිස්සති:
 ජානාමී ආච්චිසො සුනක්ඛන්ත අත්තනො ගතිං - කාලකඤ්ජකා නාම අසුරා,
 සබ්බනිභීතො අසුරකායො - තත්ත්ව උපපනෙත්තා”ති.

9. අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛන්තො ලිච්ඡවිජුන්තො යෙන අවෙලො
 කොරක්ඛන්තියො තෙත්ථපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා අවෙලං
 කොරක්ඛන්තියං එතදචොච: බ්‍යාකතො ඛො’සි ආච්චිසො කොරක්ඛන්තිය
 සමඤ්ඤන ගොතමෙන; අවෙලො කොරක්ඛන්තියො සත්තමං දිව්සං
 අලසකෙන කාලං කරිස්සති, කාලකතො ච - කාලකඤ්ජකා නාම අසුරා,
 සබ්බනිභීතො අසුරකායො - තත්ත්ව උපපජ්ජිස්සති. කාලකතඤ්ඤා නං
 බීරණ්ද්විතකෙ සුසානෙ ඡධෙධිස්සන්ති”ති. යෙන නිං ආච්චිසො
 කොරක්ඛන්තිය මත්තමත්තඤ්ඤා භන්තං¹ භුඤ්ඤෙය්‍යාසි, මත්තමත්තඤ්ඤා පාතීයං
 පිච්චෙය්‍යාසි, යථා සමණස්ස ගොතමස්ස මිච්ඡා අස්ස වචනන්ති”. අථ
 ඛො භග්ගව සුනක්ඛන්තො ලිච්ඡවිජුන්තො එතදචිකියාස සත්තරත්තිඤ්චානි
 ගඤ්ඤෙසි යථා තං තථාගතස්ස අසඤ්ඤාභවානො.

අථ ඛො භග්ගව අවෙලො කොරක්ඛන්තියො සත්තමං දිව්සං අලස-
 කෙන කාලමකාසි. කාලකතො ච - කාලකඤ්ජකා නාම අසුරා, සබ්බනිභී-
 තො අසුරකායො - තත්ත්ව උපපජ්ජි. කාලකතඤ්ඤා නං බීරණ්ද්විතකෙ සුසානෙ
 ඡධෙධිස්සං. අස්සොසි ඛො භග්ගව සුනක්ඛන්තො ලිච්ඡවිජුන්තො අවෙලො
 කීර කොරක්ඛන්තියො අලසකෙන කාලකතො බීරණ්ද්විතකෙ සුසානෙ
 ඡධෙධිස්සො”ති.

---

1. මත්තමත්තං ව චිජු.

අථ ඛො භග්ගව සුනකඛග්ගො ලිච්ච්චුග්ගො යෙන බීරණ්ඤකං සුසානං යෙන අවෙලො කොරකඛතියො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා අවෙලං කොරකඛතියං තිසඛතඤා පාඤ්ඤා ආකොටෙසි: “ඡානායි ආචුසො කොරකඛතිය අත්තනො ගතීන්තී?”. අථ ඛො භග්ගව අවෙලො කොරකඛතියො පාඤ්ඤා පිට්ඨිං පරිපුඤ්ඤනො චුට්ඨායි ‘ඡානාම් ආචුසො සුනකඛග්ග අත්තනො ගතීං- කාලකඤ්ඤා නාම අසුරා- සබ්බ- නීභීනො අසුරකායො, තත්ථම් උපපනෙතා තී වඤ්ඤා තස්ථෙව උත්තානො පරිපතී.

10. අථ ඛො භග්ගව සුනකඛග්ගො ලිච්ච්චුග්ගො යෙනාභං තෙනු- පසඛකම්. උපසඛකම්ඤා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො අභං භග්ගව සුනකඛග්ගො ලිච්ච්චුග්ගං එතදවොචං: තං කිම්මඤ්ඤයි සුනකඛග්ග? යථෙව තෙ අභං අවෙලං කොරකඛතියං ආරඛ්භ ඛාකායං, තථෙව තං විපකකං¹ අඤ්ඤාථා වා?තී.

“යථෙව මෙ භනෙත භගවා අවෙලං කොරකඛතියං ආරඛ්භ ඛාකායං, තථෙව තං විපකකං නො අඤ්ඤාථා”තී.

“තං කිම්මඤ්ඤයි සුනකඛග්ග යදී එවං සනෙත කතං වා භොතී උත්තරිමනුසංඛමමා ඉද්ධිපාටිභාරියං අකතං වා?”තී. “අද්ධා ඛො භනෙත එවං සනෙත කතං භොතී උත්තරිමනුසංඛමමා ඉද්ධිපාටිභාරියං නො අකතන්තී.” එවම්ඨි ඛො මං ඤං මොසපුරිස උත්තරිමනුසංඛමමා ඉද්ධි- පාටිභාරියං කරොන්තා එවං වදෙසි: න හි පන මෙ භනෙත භගවා උත්තරි- මනුසංඛමමා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරොතී’තී. පසං මොසපුරිස යාවඤ්ඤො තෙ ඉදං අපරඤ්ඤතී. එවම්ඨි ඛො භග්ගව සුනකඛග්ගො ලිච්ච්චුග්ගො මයා චුට්ඨමානො අපකකමෙව ඉමඤ්ඤා ධම්මවිනයා, යථා තං ආපායිකො තෙරසිකො.

කළාරමච්චුකවකථු

11. එකමීද්භං භග්ගව සමයං වෙසාලියං විහරාමි මභාවනෙ කුචා- ගාරසාලායං. තෙන ඛො පන සමයෙන අවෙලො කළාරමච්චුකො² වෙසාලියං පච්චසති ලාභග්ගප්පග්ගො වෙව යසග්ගප්පග්ගොව වජ්ජගාමෙ තසං සත්ත වතපදනී සමත්තානී සමාදින්නානී භොන්තී:

- යාවච්චිවං අවෙලකො අසං න වඤ්ඤං පරිදභෙය්‍යං.
- යාවච්චිවං බ්‍රහ්මචාරී අසං න මෙච්චුනං ධම්මං පටිසෙවෙය්‍යං.
- යාවච්චිවං සුරාමංසෙනෙව යාපෙය්‍යං න ඔද්දාකුමාසං භුඤ්ඤෙය්‍යං.

---

1. විපාකං (පිචු)
 2. කොරමච්චුකො පිචු. කණ්ඩරමසුත්තො PTS. කලාරමච්චුකො, මජ්ඣං.

පුරුජිමෙන වෙසාලිං උදෙනං නාම වේනියං තං නාතිකකමෙයාං
දඬිණෙන වෙසාලිං ගොතමිකං නාම වේනියං තං නාතිකකමෙයාං,
පච්ඡිමෙන වෙසාලිං සත්තමිං නාම වේනියං තං නාතිකකමෙයාං
උත්තරෙන වෙසාලිං ඛුදුසුත්තං නාම වේනියං, තං නාතිකකමෙයානති."

සො ඉමෙසං සත්තන්තං වතපදනං¹ සමාදනාහෙනු ලාභඤාපසකො
වෙව් යසඤාපසකො ව් වජ්ඣාමෙ. අථ ඛො භග්ගව් සුනාසබ්බො
ලිච්ඡව්දුකො යෙන අවෙලො කළාරමච්චුකො තෙනුපසබ්බමි, උපසබ්බ-
මිච්චා අවෙලො කළාරමච්චුකං පඤ්ඤං පුච්ඡි. තස්ස අවෙලො කළාර-
මච්චුකො පඤ්ඤං පුච්චො න සමපායායි. අසමපායනො කොපඤ්ඤා
දෙසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාඤ්ඤායි. අථ ඛො භග්ගව් සුනාසබ්බො
ලිච්ඡව්දුකො එතදභොයි "සාධුරූපං වත හො අරහන්තං සමණං ආසාදි-
ලහසෙ, මා වත නො අභොයි දීඝරත්තං අභිතාය දුසබ්බායා"ති.

12. අථ ඛො භග්ගව් සුනාසබ්බො ලිච්ඡව්දුකො යෙනාහං තෙනු-
පසබ්බමි. උපසබ්බමිච්චා මං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසීන්තං ඛො අහං භග්ගව් සුනාසබ්බො ලිච්ඡව්දුකො එතදභොවං: කිමි
නාම මොසපුරිස සමණො සකාපුත්තියො පටිජානිසසයි?ති.

"කිං පන මං භනෙත භගවා එවමාහ: කිමි නාම මොසපුරිස
සමණො සකාපුත්තියො පටිජානිසසයි?"ති.

"නතු කිං සුනාසබ්බො අවෙලො කළාරමච්චුකං උපසබ්බමිච්චා පඤ්ඤං
පුච්ඡි? තස්ස තෙ අවෙලො කළාරමච්චුකො පඤ්ඤං පුච්චො න සමපායායි.
අසමපායනො කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාඤ්ඤායි. තස්ස තෙ
එතදභොයි: සාධුරූපං වත හො අරහන්තං සමණං ආසාදිලහසෙ, මා වත
නො අභොයි දීඝරත්තං අභිතාය දුසබ්බායා"ති

"එවං භනෙත. කිං පන භනෙත භගවා අරහන්තො මච්ඡරායති?"ති.

1. වග්ගපදානි ෪෦෪

“න ඛො අභං මොඝපුරිස අරහත්තස්ස මච්ඡරායාමි. අපි ච තුග්ගෙවෙනං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපන්නං, තං පචභ, මා තෙ අභොයි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛාය. යං ඛො පනෙතං සුනාකඛන්ත මඤ්ඤයි අවෙලං කළාරමච්චුකං ‘සාධුරුපො අරහං සමඤ්ඤො’ති, සො න විරසෙව පරිභිතො¹ සානුවරියො² විචරන්තො ඕදනාකුමාසං භුඤ්ජමානො සබ්බානෙව වෙසාලියානී වෙතියානී සමතිකකම්ඤා යසා නික්ඛිණේණො³ කාලං කරිස්සති”ති.

13. අථ ඛො භග්ගව අවෙලො කළාරමච්චුකො න විරසෙව පරිභිතො සානුවරියො විචරන්තො ඕදනාකුමාසං භුඤ්ජමානො සබ්බානෙව වෙසාලියානී වෙතියානී සමතිකකම්ඤා යසා නික්ඛිණේණො කාලමකායි. අසොයි ඛො භග්ගව සුනාකඛන්තො ලිච්ඡවිපුඤ්ඤො: අවෙලො කිර කළාරමච්චුකො පරිභිතො සානුවරියො විචරන්තො ඕදනාකුමාසං භුඤ්ජමානො සබ්බානෙව වෙසාලියානී වෙතියානී සමතිකකම්ඤා යසා නික්ඛිණේණො කාලං කතො’ති. අථ ඛො භග්ගව සුනාකඛන්තො ලිච්ඡවිපුඤ්ඤො යෙනාභං තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා මං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිතං ඛො අභං භග්ගව සුනාකඛන්තො ලිච්ඡවිපුඤ්ඤො එතදවොචං:

තං කිමඤ්ඤයි සුනාකඛන්ත යථෙව තෙ අභං අවෙලං කළාරමච්චුකං ආරඛ්ඨ බ්‍යාකායිං, තථෙව තං විපකකං අඤ්ඤථා වා?ති.

“යථෙව මෙ භනෙත භගවා අවෙලං කළාරමච්චුකං ආරඛ්ඨ බ්‍යාකායිං, තථෙව තං විපකකං නො අඤ්ඤථා’ති.

“තං කිමඤ්ඤයි සුනාකඛන්ත යදි එවං සනෙත කතං වා භොති උත්තරිමනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං, අකතං වා?”ති,

“අද්ධා ඛො භනෙත එවං සනෙත කතං භොති උත්තරිමනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං, නො අකතනති.”

“එවමි ඛො මං ත්වං මොඝපුරිස උත්තරිමනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරොන්තං එවං වදෙයි න භි පන මෙ භනෙත භගවා උත්තරිමනුස්සධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරොති’ති. පස්ස මොඝපුරිස යාවඤ්ඤි තෙ ඉදං අපරද්ධනති.”

එවමි ඛො භග්ගව සුනාකඛන්තො ලිච්ඡවිපුඤ්ඤො මයා වුච්චමානො අපකකමෙව ඉමස්මා ධම්මවිනයා, යථා තං ආපායිකො නොරයිකො.

1. පරිභිතො - සිචු-
2. සානුවරියො, -මච්ඡ-
3. නික්ඛිණේණ (සිචු. කම)

පාච්ඤානායක

14. එක මිදුනු හඟව සමය තෙසව වෙසාලියං විහරාමි මහාවනෙ කුටාගාරසාලායං. තෙන ඛො පන සමයෙන අවෙලො පාච්ඤානායකං¹ වෙසාලියං පට්ඨසති ලාභඟ්ඤානායකො වෙව යසඟ්ඤානායකො ව චජ්ඣිතාමෙ. සො ව වෙසාලියං පරිසති. එවං වාචං භාසති: සමණො ගොතමො ඤාණවාදෙ අහමි ඤාණවාදෙ. ඤාණවාදෙ ඛො පන ඤාණවාදෙන අරහති උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං දසෙතං. සමණො වෙ ගොතමො උපධිපථං ආගච්ඡයා, අහමි උපධිපථං ගච්ඡයා. තෙ තස් උභො පි උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරෙය්‍යාම. එකං වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසසති, ආහං කරිසසාමි. දෙව වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියානි කරිසසති, වත්තාරාහං කරිසසාමි. වත්තාරි වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියානි කරිසසති, අවිසාහං කරිසසාමි. ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසසති, තජ්ඣුණං තජ්ඣුණාහං² කරිසසාමි'ති.

15. “අථ ඛො හඟව සුනාසකිකො ලිච්චිපුනො යෙනාහං තෙතුවසඛකමි, උපසඛකමි'නා මං අභිවාදෙතා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීතො ඛො හඟව සුනාසකිකො ලිච්චිපුනො මං එතදවොච: අවෙලො හතෙක පාච්ඤානායකො වෙසාලියං පට්ඨසති ලාභඟ්ඤානායකො වෙව යසඟ්ඤානායකො ව චජ්ඣිතාමෙ. සො වෙසාලියං පරිසති. එවං වාචං භාසති: ‘සමණො ගොතමො ඤාණවාදෙ, අහමි ඤාණවාදෙ. ඤාණවාදෙ ඛො පන ඤාණවාදෙන අරහති උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං දසෙතං. සමණො ගොතමො වෙ උපධිපථං ආගච්ඡයා, අහමි උපධිපථං ගච්ඡයා. තෙ තස් උභො පි උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරෙය්‍යාම. එකං වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසසති, ආහං කරිසසාමි -පෙ- තජ්ඣුණං තජ්ඣුණාහං කරිසසාමි'ති.

1. පාච්ඤානායක පාච්ඤානායක (හා පෑ)
 2. තජ්ඣුණං -පෑ-

16. එවං චුක්ඛො අභං භග්ගච සුනාකඛික්ඛං ලිච්ඡවිජුක්ඛං එතදචොචං: අභබ්බො ඛො සුනාකඛික්ඛ අචෙලො පාථිකපුක්ඛො තං වාචං අප්පභාය තං චික්ඛං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චික්ඛජ්ජිතො මම සම්මුඛිභාවං ආගන්තුං සචෙපි' සස එවමසස 'අභං තං වාචං අප්පභාය තං චික්ඛං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චික්ඛජ්ජිතො සමණසස ගොතමසස සම්මුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස චිප්පකෙය්‍යා' ති.

“රක්ඛනෙතං භනෙත භගවා වාචං, රක්ඛනෙතං සුගතො වාචනති.”

“කිම්පතා මං තුං සුනාකඛික්ඛ එවං වදෙසි: රක්ඛනෙතං භනෙත භගවා වාචං, රක්ඛනෙතං සුගතො වාචනති?”

“භගවතා වස භනෙත එසා වාචා එකංසෙන ඔධාරිතා” ‘අභබ්බො අචෙලො පාථිකපුක්ඛො තං වාචං අප්පභාය තං චික්ඛං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චික්ඛජ්ජිතො මම සම්මුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි' සස එවමසස 'අභං තං වාචං අප්පභාය තං චික්ඛං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චික්ඛජ්ජිතො සමණසස ගොතමසස සම්මුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස චිප්පකෙය්‍යා' ති. අචෙලො ච භනෙත පාථිකපුක්ඛො විරුපරුපෙන භගවතො සම්මුඛිභාවං ආගචෙජ්ජයා, තදසස භගවතො මුසා” ති.

“අපි භු සුනාකඛික්ඛ තථාගතො තං වාචං භාසෙය්‍ය යා සා වාචා අචයගාමිති?” ති

“කිං පතා භනෙත භගවතා අචෙලො පාථිකපුක්ඛො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතො අභබ්බො අචෙලො පාථිකපුක්ඛො තං වාචං අප්පභාය තං චික්ඛං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චික්ඛජ්ජිතො මම සම්මුඛිභාවං ආගන්තුං, සචෙ පි' සස එවමසස තං වාචං අප්පභාය තං චික්ඛං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චික්ඛජ්ජිතො සමණසස ගොතමසස සම්මුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස චිප්පකෙය්‍යා' ති. උදගු ඉදවතා භගවතො එතමඤ්ඤං ආරොචෙසුං අභබ්බො භනෙත ච අචෙලො පාථිකපුක්ඛො තං වාචං අප්පභාය තං චික්ඛං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චික්ඛජ්ජිතො භගවතො සම්මුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි' සස එවමසස; අභං තං වාචං අප්පභාය තං චික්ඛං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චික්ඛජ්ජිතො සමණසස ගොතමසස සම්මුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති මුද්ධා පි තසස චිප්පකෙය්‍යා ති?”

1. ඔවාදිතා, ඔමු

17. “වෙනසා වෙනො පරිච්ච විදිතො වෙච මෙ සුනාකඛ්ඛත අවෙලො පාථිකසුත්තො අභබ්බො අවෙලො පාථිකසුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො මම සමමුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි’සස ඵචමසස: අභං තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා’ති. දෙවතා පි මෙ ඵතමස්ථං ආරොවෙසු: අභබ්බො භනෙන අවෙලො පාථිකසුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො භගවතො සමමුඛිභාවං ආගන්තුං, සචෙ පි’සස ඵචමසස: අභං තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති මුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා’ති.

අභිකො පි නාම ලිච්චිතං සෙනාපති අධුතා කාලකතො තාවති-සකායං උපපනෙතා. සො පි මං උපසඛකම්භො ඵචමාරොවෙසි: ‘අලුජ්ඣි භනෙන අවෙලො පාථිකසුත්තො මුසාවාදී භනෙන අවෙලො පාථිකසුත්තො මමි- භනෙන අවෙලො පාථිකසුත්තො ඛ්‍යාකාසි වජ්ජගාමෙ ‘අභිකො ලිච්චි සෙනාපති මහානිරයං උපපනෙතා ති. න ඛො පනාභං භනෙන මහානිරයං උපපනෙතා තාවතිසංකායමභි උපපනෙතා. අලුජ්ඣි භනෙන අවෙලො පාථිකසුත්තො, මුසාවාදී භනෙන අවෙලො පාථිකසුත්තො, අභබ්බො ච භනෙන අවෙලො පාථිකසුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො භගවතො සමමුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි’සස ඵචමසස: අභං තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා’ති.

ඉති ඛො සුනාකඛ්ඛත වෙනසා වෙනො පරිච්ච විදිතො වෙච මෙ අවෙලො පාථිකසුත්තො අභබ්බො අවෙලො පාථිකසුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො මම සමමුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි’සස ඵචමසස ‘අභං තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති’ මුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා ති. දෙවතා’පි මෙ ඵතමස්ථං ආරොවෙසු: අභබ්බො භනෙන අවෙලො පාථිකසුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො භගවතො සමමුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ’පි’සස ඵචමසස අභං තං වාචං අප්පහාය තං වික්ඛං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකස්ථිතො සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා’ති. සො ඛො පනාභං සුනාකඛ්ඛත වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිතො පච්ඡුභතං පිණ්ඩපාතපට්ඨකතො යෙන අවෙලසස පාථිකසුත්තසස ආරාමො තෙතූපසඛකම්භසාම් දිට්ඨි-විභාරාය. යසස දුති තං සුනාකඛ්ඛත ඉච්ඡි, තසස ආරොවෙභී’ති.

ඉද්ධිපාටිභාරියකථා

18. අථ ඛොභං¹ හඟ්ඛ චුඛ්ඛණ්ණසමයං නිවාසෙත්වා පක්ඛචිරමාදය වෙසාලිං පිණ්ඩාය පාවිසිං. වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභක්ඛං පිණ්ඩපාතපටිකකනෙත්තා යෙන අවෙලසස පාථිකපුක්ඛසස ආරාමො තෙත්ථුපසඛකම්. දිවාචිභාරාය. අථ ඛො හඟ්ඛ සුන්දකඛනෙත්තා ලිච්ඡවිචුක්ඛෙත්තා තරමානරුපො වෙසාලිං පවිසිත්වා යෙන අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී තෙත්ථුපසඛකම්. උපසඛකම්ත්වා අභිඤ්ඤාතෙ අභිඤ්ඤාතෙ ලිච්ඡවී එතදවොච: එසාචුසො හග්ඛා වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභක්ඛං පිණ්ඩපාතපටිකකනෙත්තා යෙන අවෙලසස පාථිකපුක්ඛසස ආරාමො තෙත්ථුපසඛකම් දිවාචිභාරාය. අභිකකමථායසමනෙත්තා අභිකකමථායසමනෙත්තා. සාධුරුපානං සමණානං උක්ඛරිමත්ථුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං හවිසසති ති.

අථ ඛො හඟ්ඛ අභිඤ්ඤාතානං අභිඤ්ඤාතානං ලිච්ඡවීතං එතදභොසි: සාධුරුපානං කීර භො සමණානං උක්ඛරිමත්ථුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං හවිසස ති. හන්ද වත භො ගච්ඡාමා ති.

අථ ඛො හඟ්ඛ සුන්දකඛනෙත්තා ලිච්ඡවිචුක්ඛෙත්තා යෙන අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානාතිත්ථියා සමණ-බ්‍රාහ්මණා² තෙත්ථුපසඛකම්, උපසඛකම්ත්වා අභිඤ්ඤාතෙ අභිඤ්ඤාතෙ නානාතිත්ථියෙ සමණබ්‍රාහ්මණ එතදවොච: එසාචුසො හග්ඛා වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභක්ඛං පිණ්ඩපාතපටිකකනෙත්තා යෙන අවෙලසස පාථිකපුක්ඛසස ආරාමො තෙත්ථුපසඛකම් දිවාචිභාරාය. අභිකකමථා-යසමනෙත්තා අභිකකමථායසමනෙත්තා. සාධුරුපානං සමණානං උක්ඛරි-මත්ථුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං හවිසසති ති. අථ ඛො හඟ්ඛ අභිඤ්ඤාතානං අභිඤ්ඤාතානං නානාතිත්ථියානං සමණබ්‍රාහ්මණානං එතදභොසි: සාධුරුපානං කීර භො සමණානං උක්ඛරිමත්ථුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං හවිසසති. හන්ද වත භො ගච්ඡාමා''ති.

19. අථ ඛො හඟ්ඛ අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානාතිත්ථියා සමණ-බ්‍රාහ්මණා යෙන අවෙලසස පාථිකපුක්ඛසස ආරාමො තෙත්ථුපසඛක-ම්-සු. සා එසා හඟ්ඛ පරිසා භොති³ අනෙකසතා අනෙකසහසසා. අයෙසාසිඛො හඟ්ඛ අවෙලො පාථිකපුක්ඛෙත්තා 'අභිකකනතා කීර අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී, අභිකකනතා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානා-තිත්ථියා සමණබ්‍රාහ්මණා, සමණො පි ගොතමො මඤ්ඤං ආරාමෙ දිවාචිභාරං නිසිනෙත්තා'ති. සුත්ථානසස හයං ජම්භිතක්ඛං ලොමභංසො උදපාදි.

1. අථ ඛො සවාභං (සාය)
 2. නානාතිත්ථියෙ සමණබ්‍රාහ්මණා (සාය)
 3. මහා භොති (මජ්ඣ)

20. අපං ඛො භග්ගව අවෙලො පාථිකපුත්තො භිතො සංචිග්ගො ලොමභට්ඨජාතො යෙන තිත්ඤ්ඤාඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො¹ තෙනුපසඬනම්. අසෙසාසි ඛො භග්ගව සා පරිසා 'අවෙලො කිර පාථිකපුත්තො භිතො සංචිග්ගො ලොමභට්ඨජාතො යෙන තිත්ඤ්ඤාඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො තෙනුපසඬනෙතො' තී. අපං ඛො භග්ගව සා පරිසා අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතසි: එභි ත්ඨං භො පුරිස, යෙන තිත්ඤ්ඤාඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථික පුත්තො තෙනුපසඬනම්, උපසඬනම්ඤා අවෙලං පාථිකපුත්තං එවං වදෙභි: අභිකකමාචුයො පාථිකපුත්තං. අභිකකතො අභිඤ්ඤාතො අභිඤ්ඤාතො ලිච්චථී, අභිකකතො අභිඤ්ඤාතො අභිඤ්ඤාතො ච මුඛමණ්ඩලාසාලා ගහපතීනෙවයිකා නානාතීඤ්ඤා සමණමුඛණා, සමණො පි ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාචිහාරං නිසිනෙතො. භාසිතො ඛො පන තෙ එසා ආචුසො පාථිකපුත්ත වෙසාලියං පරිසතීං වාචා: සමණො පි ගොතමො ඤ්ඤාචාදෙ අහමපි ඤ්ඤාචාදෙ. ඤ්ඤාචාදෙ ඛො පන ඤ්ඤාචාදෙන අරහතී උක්ඛරිමනුසංධමො ඉද්ධිපාටිභාරියං දසෙසතුං. සමණො වෙ ගොතමො උපධිඵපථං ආගචෙජයා, අහමපි උපධිඵපථං ගචෙජයාං. තෙ තඤ්ඤා පි උක්ඛරිමනුසංධමො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරෙය්‍යාම. එකං වෙ සමණො ගොතමො උක්ඛරිමනුසංධමො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසසති, ද්වාහං කරිසසාමී, දෙච වෙ සමණො ගොතමො උක්ඛරිමනුසංධමො ඉද්ධිපාටිභාරියානි කරිසසති, වහාරාහං කරිසසාමී. වහාරී වෙ සමණො ගොතමො උක්ඛරිමනුසංධමො ඉද්ධිපාටිභාරියානි කරිසසති, අට්ඨාහං කරිසසාමී. ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො උක්ඛරිමනුසංධමො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසසති, තඤ්ඤාචාදෙ තඤ්ඤාචාදෙ කරිසසාමී''ති. අභිකකමසෙව² ඛො ආචුසො පාථිකපුත්ත උපධිඵපථං. සබ්බපයමං යෙව ආගභඤ්ඤා සමණො ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාචිහාරං නිසිනෙතො'ති

1. තිත්ඤ්ඤාඛාණු (මජ්ඣං)
 2. අභිකකමසෙව PTS

“එවං හො”ති ඛො භග්ගව සො පුරිසො තස්සා පරිසාය පටි-
 සුඤ්ඤා යෙන තිද්දකඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථික-
 සුඤ්ඤා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා එතද-
 වොච: අභිකකමාචුසො පාථිකසුඤ්ඤා. අභිකකනනා අභිඤ්ඤාතා අභි-
 ඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී අභිකකනනා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ව බ්‍රාහ්මණ-
 මහාසාලා ගහපතිනොවධිකා නානාතිස්සියා සමණබ්‍රාහ්මණ සමණො පි
 ගොතමො ආයසමනො ආරාමෙ දිවාච්චාරං නිසිනෙතො. භාසිතා ඛො
 පන තෙ එසා ආචුසො පාථිකසුඤ්ඤා වෙසාලියං පරිසතිං වාච්ච: සම-
 ඤ්ඤා පි ගොතමො ඤ්ඤාණවාදෙ අඤ්ඤාණවාදෙ. ඤ්ඤාණවාදෙ ඛො පන
 ඤ්ඤාණවාදො අරහති උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං දසෙකතුං -ප-
 ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං
 කර්සකති තද්දිගුණං තද්දිගුණාහං කර්සකම්”ති. අභිකකමසෙව ඛො
 ආචුසො පාථිකසුඤ්ඤා උපසඛිපථං. සබ්බපඨමං යෙව ආගන්තො සමණො
 ගොතමො ආයසමනො ආරාමෙ දිවාච්චාරං නිසිනෙතො”ති.

21. එවං චුඤ්ඤා භග්ගව අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා ‘ආයාමි ආචුසො
 ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්ච සංසප්පති. න සකෙකාති ආසනාපි
 චුච්චාතුං. අථ ඛො භග්ගව සො පුරිසො අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා එතද-
 වොච: කිංසු නාම තෙ ආචුසො පාථිකසුඤ්ඤා පාවළා’ සු නාම තෙ
 පිඨකසම්. අලච්චිතා පිඨකං සු නාම තෙ පාවළාසු අලච්චිතං? ‘ආයාමි
 ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති
 ආසනාපි චුච්චාතුන්ති. එවම්ච ඛො භග්ගව චුච්චමානො අවෙලො
 පාථිකසුඤ්ඤා ‘ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්ච
 සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනාපි චුච්චාතුං. යද ඛො සො භග්ගව
 පුරිසො අඤ්ඤාසී ‘පරාභුතරූපො අයං අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා, ‘ආයාමි
 ආචුසො ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්ච සංසප්පති. න සකෙකාති
 ආසනාපි චුච්චාතුන්ති, අථ තං පරිසං ආගන්තො එවමාරොවෙසි: පරා-
 භුතරූපො හො අයං අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා, ‘ආයාමි ආචුසො,
 ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනාපි
 චුච්චාතුන්ති.

එවං චුඤ්ඤා අහං භග්ගව තං පරිසං එතදවොචං: අභබ්බො
 ඛො ආචුසො අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා තං වාචං අප්පහාය තං විත්තං
 අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිකස්සච්චිතා මම සමමුච්චිතං ආගන්තුං.
 සවෙ පි’සස එවමසස ‘අහං තං වාචං අප්පහාය තං විත්තං අප්පහාය තං
 දිට්ඨිං අප්පච්චිකස්සච්චිතා සමණසස ගොතමසස සමමුච්චිතං ගච්චෙජ්ජානති,
 මුඛා පි තසස විපතෙය්‍යා”ති.

පඨමභාණවාරො නිවසීතො.

1. පාචුළා - සීඉ-

22. අථ ඛො භග්ගව අඤ්ඤානරො ලිච්ඡවී මහාමකො උට්ඨායාසනා තං පරිසං එතදවොච: තෙන හි හො මුහුඤ්ඤා තාව ආගමෙට්ඨ යාවාහං ගච්ඡාමි. අප්පට්ඨනාම අභමිති සකකුණෙයාං අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා ඉමං පරිසං ආනෙතුංහි. අථ ඛො සො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමකො යෙන කිංකුකඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිතො අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා එතදවොච. අභිකකමාචුසො පාථිකසුඤ්ඤා, අභිකකනං තෙ සෙයො, අභිකකනා අභිඤ්ඤා අභිඤ්ඤා ලිච්ඡවී -ඵප- සමණො පි ගොතමො ආයසමනො ආරාමෙ දිවාච්ඡාරං භිසිනො. භාසිතා ඛො පන තෙ එසා ආචුසො පාථිකසුඤ්ඤා වෙසාලියං පරිසතිං වාචා ‘සමණො පි ගොතමො ඤ්ඤාපාදො -ඵප- තංදිගුණං තංදිගුණං කරිසාමි’ති. අභිකකමසෙව ඛො ආචුසො පාථිකසුඤ්ඤා උපධිථපථං. සධ්ධපඨමඤ්ඤාච ආගන්තො සමණො ගොතමො ආයසමනො ආරාමෙ දිවාච්ඡාරං භිසිනො භාසිතා ඛො පනෙසා ආචුසො පාථිකසුඤ්ඤා, සමණන ගොතමෙන පරිසතිං වාචා: ‘අභබ්බො ඛො අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා තං වාචං අප්පහාය තං විඤ්ඤා අප්පහාය තං දිඤ්ඤා අප්පච්චිසාපජිතො මම සමමුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි’සා එවමසා අහං තං වාචං අප්පහාය -ඵප- සමණසා ගොතමසා සමමුඛිභාවං ගච්ඡෙයාහංහි, මුඤ්ඤං පි තසා විපතෙයාහං’ති. අභිකකමාචුසො පාථිකසුඤ්ඤා, අභිකකමනෙනෙව තෙ ජයං කරිසාම, සමණසා ගොතමසා පරාජසන්ති.’’

එවං චුඤ්ඤා භග්ගව අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා ‘ආයාමි ආචුසො ආයාමි ආචුසො’ති වචා තඤ්ච සංසප්පති න සකෙකාති ආසනා පි චුට්ඨාතුං. අථ ඛො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමකො අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා එතදවොච: කිං සු නාම තෙ ආචුසො පාථිකසුඤ්ඤා, පාවළාසු නාම තෙ පීඨකසමී අලලීනා, පීඨකං සු නාම තෙ පාවළාසු අලලීනං? ‘ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වචා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාසි ආසනා පි චුට්ඨාතුන්ති.

එවමි ඛො භග්ගව චුට්ඨමානො අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා ‘ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වචා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙක කි ආසනාපි චුට්ඨාතුං. යද ඛො සො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමකො අඤ්ඤාසි පරාභුතරූපො අයං අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා, ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වචා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනාපි චුට්ඨාතුන්ති, අථ තං පරිසං ආගන්තො එවමාරොචෙසි: පරාභුතරූපො හො අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා, ‘ආයාමි ආචුසො ආයාමි ආචුසො’ති වචා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි චුට්ඨාතුන්ති.

23. එවං වුද්ධො අභං භග්ගව තං පරිසං එතදවොචො: අභධෙධො ටො ආචුසො අවෙලො පාථිකපුද්ධො තං වොචං අප්පභාය -පෙ- මම සමුච්චිඛොචං ආගන්තුං. සවෙ පි'සස එවමසස: අභං තං වොචං අප්පභායං-පෙ- සමණසස ගොතමසස සමුච්චිඛොචං ගවෙජ්ජයාන්ති චුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා, සවෙ පායසමන්තානං ලිච්චිතං එවමසස: 'මයං අවෙලං පාථිකපුද්ධො වරකන්භි ඛන්ධිකා ගොයුගෙහි ආච්ඤෙජ්ජයාමාති, තා වරකන්භ ජිජෙජරං පාථිකපුද්ධො වා. අභධෙධො අවෙලො පාථිකපුද්ධො තං වොචං අප්පභාය -පෙ- සවෙ පි'සස එවමසස 'අභං තං වොචං අප්පභාය -පෙ- සමණසස ගොතමසස සමුච්චිඛොචං ගවෙජ්ජයාන්ති චුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා''ති.

අථ ටො භග්ගව ජාලියො දරුපක්කිකතෙඛවාසී උච්චායාසනා තං පරිසං එතදවොචො: තෙන හි භො චුහුද්ධො තාව ආගමෙථ යාවාහං ගච්ඡාමි, අප්පචනාම අභමපි සකකුණෙය්‍යං අවෙලං පාථිකපුද්ධො ඉමං පරිසං ආනෙතුන්ති. අථ ටො භග්ගව ජාලියො දරුපක්කිකතෙඛවාසී යෙන කිද්දුකඛංඡුපරිධොජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථිකපුද්ධො තෙනුපසඛමි. උපසඛමිච්චා අවෙලං පාථිකපුද්ධො එතදවොචො: අභිකකමාචුසො පාථිකපුද්ධො. අභිකකන්භා තෙ සෙය්‍යො. අභිකකන්භා අභිඤ්ඤානා අභිඤ්ඤානා ලිච්චි -පෙ- සමණො පි ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාච්චාරං නිසිනෙත්තං. භාසිතා ටො පන තෙ ආචුසො පාථිකපුද්ධො වෙසාලියං පරිසතිං වොචා: "සමණො පි ගොතමො ඤ්ඤවාදෙ -පෙ- තංදිගුණං තංදිගුණං කරිසාමි''ති. අභිකකමසෙව ආචුසො පාථිකපුද්ධො උපධිථපථං. සධධපඨමඤ්ඤෙව ආගන්තො සමණො ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාච්චාරං නිසිනෙත්තං. භාසිතා ටො පන තෙ එසාචුසො පාථිකපුද්ධො සමණෙන ගොතමෙන පරිසතිං වොචා: "අභධෙධො අවෙලො පාථිකපුද්ධො තං වොචං අප්පභාය -පෙ- සවෙ පි'සස එවමසස "අභං තං වොචං අප්පභාය -පෙ- සමණසස ගොතමසස සමුච්චිඛොචං ගවෙජ්ජයාන්ති, චුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා. සවෙ'පායසමන්තානං ලිච්චිතං එවමසස: මයං අවෙලං පාථිකපුද්ධො වරකන්භි ඛන්ධිකා ගොයුගෙහි ආච්ඤෙජ්ජයාමාති, තා වරකන්භ ජිජෙජරං පාථිකපුද්ධො වා. අභධෙධො අවෙලො පාථිකපුද්ධො තං වොචං අප්පභාය තං විකන්භ අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිකප්චිච්චා මම සමුච්චිඛොචං ආගන්තුං. සවෙ පි'සස එවමසස 'අභං තං වොචං අප්පභාය තං විකන්භ අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිකප්චිච්චා සමණසස ගොතමසස සමුච්චිඛොචං ආගවෙජ්ජයාන්ති චුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා''ති. අභිකකමාචුසො පාථිකපුද්ධො, අභිකකමනෙනෙව තෙ ජයං කරිසාම, සමණසස ගොතමසස පරාජයන්ති.

---

1. ආච්ඤෙජ්ජයාමාති (සිඞු)

එවං වුඤ්ඤා භග්ගව අවෙලො පාථිකපුත්තො ‘ආයාමී ආවුසො ආයාමී ආවුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුච්චාතුං, අථ ඛො භග්ගව ජාලියො දුරුපක්ඛිකතොතවාසී අවෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච: “කිං සු නාම තෙ ආවුසො පාථිකපුත්ත පාවළා සු නාම තෙ පිට්ඨකඝ්ථිං අච්චිතා, පිට්ඨකං සු නාම තෙ පාවළාසු අච්චිතං. ආයාමී ආවුසො, ආයාමී ආවුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුච්චාතුං තුංහි?”

එවමි ඛො භග්ගව වුච්චමානො අවෙලො පාථිකපුත්තො ‘ආයාමී ආවුසො, ආයාමී ආවුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුච්චාතුංහි. යද ඛො භග්ගව ජාලියො දුරුපක්ඛිකතොතවාසී අඤ්ඤා පරාභුතරුපො අයං අවෙලො පාථිකපුත්තො, ‘ආයාමී ආවුසො, ආයාමී ආවුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුච්චාතුංහි, අථ නං එතදවොච:

24. “භුතපුබ්බං ආවුසො පාථිකපුත්ත සීහසා මිගරඤ්ඤා එතදභොසි: යනුත්තාහං අඤ්ඤාතරං වනසංඝිං නිසසාය ආසයං කප්පෙය්‍යං, තත්‍රාසයං කප්පෙතවා සායණිකසමයං ආසයා නිකඛිමෙය්‍යං, ආසයා නිකඛිමිතවා විජමෙය්‍යං, විජමහිතවා සමඤ්ඤා වතුදදිසා අනුච්චොකෙය්‍යං, සමඤ්ඤා වතුදදිසා අනුච්චොකෙතවා තිකඛිතතුං සීහනාදං නදෙය්‍යං, තිකඛිතතුං සීහනාදං නදිතවා භොවරාය පකකමෙය්‍යං, සො වරං වරං මිගසඛෙත වධිතවා මුදුමංසානි මුදුමංසානි හකඛිධිතවා තමෙච ආසයං අඤ්ඤාපෙය්‍යන්ති. අථ ඛො සො සීහො මිගරාජා අඤ්ඤාතරං වනසංඝිං නිසසාය ආසයං කප්පෙසි. තත්‍රාසයං කප්පෙතවා සායණිකසමයං ආසයා නිකඛිමී. ආසයා නිකඛිමිතවා විජමහි. විජමහිතවා සමඤ්ඤා වතුදදිසා අනුච්චොකෙසි. සමඤ්ඤා වතුදදිසා අනුච්චොකෙතවා තිකඛිතතුං සීහනාදං නදී. තිකඛිතතුං සීහනාදං නදිතවා භොවරාය පකකමී. සො වරං වරං මිගසඛෙත වධිතවා මුදුමංසානි මුදුමංසානි හකඛිධිතවා තමෙච ආසයං අඤ්ඤාපෙසි.

---

1. මහසඛ්ඤා (සිදු. ණා. කඹ)

තසෙසව ටො ආච්චසො පාථිකපුත්තං සිහසං මිගරඤ්ඤා විසාසෙ සංවදෙධා ජරසිගාලො¹ දිනෙඤා වෙච ඛලවා ච. අථ ටො ආච්චසො තසං ජරසිගාලසං එතදභොසි “කො වාහං කො සිභො මිගරාජා? යනනුනාහමපි අඤ්ඤතරං වනසණ්ඛං නිසසාය ආසයං කපෙපයාං, තත්‍රාසයං කපෙපකා සායන්හසමයං ආසයා නිකඛමෙයාං, ආසයා නිකඛමීතා විජලෙහයාං, විජමභීතා සමන්තා චතුඤ්ඤා අනුච්චලොකෙයාං, සමන්තා චතුඤ්ඤා අනුච්චලොකෙතා තිකඛතතුං සිහනාදං නදෙයාං, තිකඛතතුං සිහනාදං නදිතා ගොචරාස පකකමෙයාං, සො චරං චරං මිගසංසෙ වධිතා මුදුමංසානි මුදුමංසානි හකඛධිතා තමෙචාසයං ‘අජක්ඛුපෙයාන්ති’” අථ ටො සො ආච්චසො ජරසිගාලො අඤ්ඤතරං වනසණ්ඛං නිසසාය ආසයං කපෙපසි. තත්‍රාසයං කපෙපකා සායණ්ඤසමයං ආසයා නිකඛි.

ආසයා නිකඛමීතා විජමභී. විජමභීතා සමන්තා චතුඤ්ඤා අනුච්චලොකෙසි. සමන්තා චතුඤ්ඤා අනුච්චලොකෙතා තිකඛතතුං සිහනාදං නදිසසාමී ති සෙගාලකං යෙච අනදි, භෙරණ්ඛකං² යෙච අනදි. කො ච ජවො සෙගාලකො කො පන සිහනාදෙ!³

“එචමෙච ටො තිං ආච්චසො පාථිකපුත්තං සුගතාපදනෙසු ජීවමානො සුගතාතිරික්ඛානි භුඤ්ජමානො තථාගතෙ අරහතෙක සමමාසමුද්දො ආසාදෙතඛධං මඤ්ඤසි. කො ච ජවො පාථිකපුත්තො⁴ කා ච තථාගතානං අරහතානං සමමාසමුද්දානං ආසාදනා!” ති.

25. යනො ටො හග්ගව ජාලියො දුරුපකතිකනෙතවාසී ඉමීනා ඔපමෙමන නෙච අසකඛී අවෙලං පාථිකපුත්තං තමහා ආසනා වාචෙතුං, අථ නං එතදවොච.

---

1. ජරසිගාලො (මජ්ඣං)
 2. භෙරණ්ඛකං යෙච (කමි)
 3. කෙ ච ජවෙ සිංගාලෙ කෙ පන සිහනාදෙහි (මජ්ඣං)
 4. කෙ ච ජවෙ පාථිකපුත්තෙක (මජ්ඣං)

සීහො'ති අත්තානං සමෙකඛියාන
අමඤ්ඤී කොඤ්චි මීගරාජා, හමඝමී,
තරෙච සො සෙගාලකං¹ අනදී
කො ච ඡවො සෙගාලො² කො පන සීහනාදො³ ති.

එවමෙව ඛො තං ආචුසො පාටීකපුත්ත සුගතාපදනෙසු ජීවමානො
සුගතාතිරික්ඛාති භුඤ්ඤමානො තරාගතෙ අරහතෙක සමමාසමිච්චුදො ආසා-
දෙනඛං මඤ්ඤසී. කො ච ඡවො පාටීකපුත්තො කා ච තරාගතානං
අරහතනානං සමමාසමිච්චුදානං ආසාදනාති,

26. යතො ඛො හග්ගව ජාලියො දරුපක්ඛිකනෙකවාසී ඉමීනාපි
ඔපමෙමන නෙව අසකඛි අවෙලං පාටීකපුත්තං තමහා ආසනා වාවෙතුං,
අථ නං එතදවොච:

අමඤ්ඤී අනුවඛකමනං
අත්තානං විසාසෙ සමෙකඛිය
යාවත්තානං න පසසති
කොඤ්චි තාව බ්‍යාගෙසා ති මඤ්ඤති
තරෙච සො සෙගාලකං¹ අනදී
කො ච ඡවො සෙගාලො² කො පන සීහනාදො³ ති.

එවමෙව ඛො තං ආචුසො පාටීකපුත්ත සුගතාපදනෙසු ජීවමානො
සුගතාතිරික්ඛාති භුඤ්ඤමානො තරාගතෙ අරහතෙක සමමාසමිච්චුදො
ආසාදෙනඛං මඤ්ඤසී. කො ච ඡවො පාටීකපුත්තො කා ච තරා
ගතානං අරහතනානං සමමාසමිච්චුදානං ආසාදනාති.

27. යතො ඛො හග්ගව ජාලියො දරුපක්ඛිකනෙකවාසී ඉමීනාපි
ඔපමෙමන නෙව අසකඛි අවෙලං පාටීකපුත්තං තමහා ආසනා වාවෙතුං,
අථ නං එතදවොච:

භුදාන හෙකෙ³ බලමුසිකායො
කටසීසු බික්ඛාති ච කොණ්ඪපාති,⁴
මහාවනෙ සුඤ්ඤවනෙ විචඛෙභා
අමඤ්ඤී කොඤ්චි මීගරාජාහමඝමී.
තරෙච සො සෙගාලකං අනදී
කො ච ඡවො සෙගාලො කො පන සීහනාදො³ ති.

එවමෙව ඛො තං ආචුසො පාටීකපුත්ත සුගතාපදනෙසු ජීවමානො
සුගතාතිරික්ඛාති භුඤ්ඤමානො තරාගතෙ අරහතෙක සමමාසමිච්චුදො
ආසාදෙනඛං මඤ්ඤසී. කො ච ඡවො පාටීකපුත්තො කා ච තරාගතානං
අරහතනානං සමමාසමිච්චුදානං ආසාදනාති.

1. සිගාලකං-මජ්ඣං

2. සෙගාලො-මජ්ඣං, පිචු

3. ඕධෙග (කම)

4. කුණ්ඪපාති - භ්‍යා

යනො ඛො භග්ගව ජාලියො දුරුපතතිකනෙතවාසී ඉම්නා පි ඔපලේමන නෙව අඝකඛි අවෙලං පාටීකපුත්තං තම්භා ආසනා වාවෙතුං, අථ තං පරිසං ආගන්තො එවමාරොවෙසි: “පරාභුතරුපො භො අවෙලො පාටීකපුත්තො, ‘ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තජෙව සංසප්පති, න සංකෙකාති ආසනාපි චුට්ඨාතුන්ති. එවං චුත්තෙ අහං භග්ගව තං පරිසං එතදවොචං:

“අහඛෙඛො ඛො ආචුසො අවෙලො පාටීකපුත්තො තං වාවං අප්පහාය තං විත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පජ්ජිතා මම සම්මුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි’සක එවමසක: අහං තං වාවං අප්පහාය තං විත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පජ්ජිතා සමණසක ගොතමසක සම්මුඛිභාවං ගච්ඡයාන්ති, මුද්ධා පි තසක විපතෙයා. සචෙ’ පායසමන්තානං ලිච්ඡවිතං එවමසක “මයං අවෙලං පාටීකපුත්තං වරත්තාහි ඛන්ධිතො ගොසුගෙහි ආවිඤ්ඤායාමාති, තා වරත්තා ජීජේරං පාටීකපුත්තො වා. අහඛෙඛො පන අවෙලො පාටීකපුත්තො තං වාවං අප්පහාය තං විත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පජ්ජිතා මම සම්මුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ’පි’සක එවමසක ‘අහං තං වාවං අප්පහාය තං විත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පජ්ජිතා සමණසක ගොතමසක සම්මුඛිභාවං ගච්ඡයාන්ති මුද්ධා පි තසක විපතෙයා’ති.

28. අථ ඛොභං භග්ගව තං පරිසං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසසිං සමාදපෙසිං සමුත්තෙජෙසිං සමපහංසෙසිං. තං පරිසං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතො සමාදපෙතො සමුත්තෙජෙතො සමපහංසෙතො මහාඛන්ධිනා මොකඛං කරිතො, චතුරාසිතිපාණසහසකාති මහාවිදුග්ගා උදධිරිතො, තෙජොධාතුං සමාපජ්ජිතො සත්තකාලං වෙහාසං අබ්භුග්ගානො අඤ්ඤං සත්තකාලමපි අවච්චිං¹ අභිනිමිමිනිතො පජ්ජලිතො දුමාරාසිතො² මහාවනෙ කුලාගාරසාලාය පච්චුට්ඨාසිං. අථ ඛො භග්ගව සුනකඛිකෙත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො යෙනාහං තෙනුපසඛතමී, උපසඛතමීතො මං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීත්තං ඛො අහං භග්ගව සුනකඛිකං ලිච්ඡවිපුත්තං එතදවොචං: තං කිමඤ්ඤාසී සුනකඛිකං, යථෙව තෙ අහං අවෙලං පාටීකපුත්තං ආරඛ්ඨ ඛ්‍යාකාසීං, තථෙව තං විපකකං අඤ්ඤථා වා?ති. “යථෙව මෙ භතෙක භගවා අවෙලං පාටීකපුත්තං ආරඛ්ඨ ඛ්‍යාකාසී, තථෙව තං විපකකං නො අඤ්ඤථා’ති.

1. අගභී. (සෟ)
2. දුමාරාසිතො (මඝසං)

“තං කිංචලඤ්ඤාසී සුනාසනිතො , යදි එවං සනෙතා කතං වා හොති උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං අකතං වා?”ති.

“අද්ධා ඛො පන හනෙතා එවං සනෙතා කතං හොති උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං නො අකතනනි.”

“එවම්මි ඛො මං ත්වං මොසපුරිස උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරොත්තං එවං වදෙසී: න හි පන මෙ හනෙතා හගවා උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරොති තී. පසා මොසපුරිස තඤ්ඤා තෙ ඉදං අපරඤ්ඤානි.”

එවම්මි ඛො හග්ගව සුනාසනිතො ලිච්චවිපුත්තො මයා වුවවමානො අපකකමෙව ඉමස්මා ධම්මවිනයා යථා තං ආපාධිකො නොරසිකො.

අග්ගඤ්ඤාපඤ්ඤානිකථා

29. අග්ගඤ්ඤාඤ්ඤාභං හග්ගව පජානාමී, තඤ්ඤා පජානාමී තතො ව උත්තරිතරං පජානාමී, තඤ්ඤා පජානානංන පරාමසාමී, අපරාමසනො ව මෙ පච්චත්තඤ්ඤාව නිබ්බුති විදිතා, යද්ධිජානං තථාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

සනති හග්ගව එතෙ සමඤ්චාගමිණා ඉසාරකුඤ්ඤා චුභම්කුඤ්ඤා ආචරියකං අග්ගඤ්ඤා පඤ්ඤාපෙතති. ත්වාභං උපසඛිකම්ඤ්ඤා එවං වදම්මි: සච්චං කිර තුමෙහ ආයසම්මනො ඉසාරකුඤ්ඤා චුභම්කුඤ්ඤා ආචරියකං අග්ගඤ්ඤා පඤ්ඤාපෙථා?”ති. තෙ ව මෙ එවං පුච්ඤා ‘ආමො’ති¹ පටිජානනති. ත්වාභං එවං වදම්මි: කථංචිභිතකං පන² තුමෙහ ආයසම්මනො ඉසාරකුඤ්ඤා චුභම්කුඤ්ඤා ආචරියකං අග්ගඤ්ඤා පඤ්ඤාපෙථා”ති. තෙ මයා පුච්ඤා න සම්පායනති. අසම්පායනතා මම-ඤ්ඤාව පටිපුච්චනති. තෙසාභං පුච්චෙඤ්ඤා බ්වාකරොමී:

1. ආමානී (භ්වා)
2. කථං චිභිතකං නො පන (කම්)

30. හොති ඛො සො ආචුසො සමයො යං කදචි කරහචී දීඝසා අඤ්ඤානො අවචයෙන අයං ලොකො සංවච්චති. සංවච්චමානො ලොකො යෙභුයොන සත්ථා ආභසාරසංචක්ඛනිකා හොනති. තෙ තස්ස හොනති මනොමයා පිතිභක්ඛා සයමපභා අනකලීකඛවරා සුභච්චායිනො, චිරං දීඝමඤ්ඤානං තිච්චන්ති. හොති ඛො සො ආචුසො සමයො යං කදචි කරහචී දීඝසා අඤ්ඤානො අවචයෙන අයං ලොකො විච්චති, විච්චමානො ලොකො සුඤ්ඤං චුභමච්චානං පාතුභවති. අථ ඛො අඤ්ඤාතරො¹ සත්ථා ආචුසකියා වා පුඤ්ඤාකියා වා ආභසාරකායා වචීඤ්ඤා සුඤ්ඤං චුභමච්චානං උපපජ්ජති. සො තස්ස හොති මනොමයො පිතිභක්ඛා සයමපභා අනකලීකඛවරො සුභච්චායී, චිරං දීඝමඤ්ඤානං තිච්චති. තස්ස තස්ස ඵකකසා දීඝරක්ඛා නිච්චිසිතස්සා අනභිරති පරිතස්සනා උපපජ්ජති: “අභො වත අඤ්ඤා පි සත්ථා ඉස්සන්තං ආගච්චස්සුන්ති”. අථ අඤ්ඤාතරෙ පි සත්ථා ආචුසකියා වා පුඤ්ඤාකියා වා ආභසාරකායා වචීඤ්ඤා සුඤ්ඤං චුභමච්චානං උපපජ්ජන්ති තස්ස සත්ථස්ස සභබ්බානං. තෙ පි තස්ස හොනති මනොමයා පිතිභක්ඛා සයමපභා අනකලීකඛවරා සුභච්චායිනො චිරං දීඝමඤ්ඤානං තිච්චන්ති. තප්පාචුසො යො සො සත්ථො පයමං උපපනෙත්ථා, තස්ස ඵචං හොති: අභමසමි චුභමා මභාචුභමා අභිභු අනභිභුතො අඤ්ඤාදච්චදසො වසවන්ති ඉසසරො කස්සා නිමමාතා සච්චා² සචීතා³ වසී පිතා භුතභව්වානං. මයා ඉමෙ සත්ථා නිමමිතා. තං කීසස හෙතු? මමඤ්ඤි පුච්චෙ ඵතදභොසී: “අභො වත අඤ්ඤා පි සත්ථා ඉස්සන්තං ආගච්චස්සුන්ති. ඉති මමඤ්ඤා මනොපඤ්ඤි, ඉමෙ ව සත්ථා ඉස්සන්තං ආගතා”ති.

---

1. අථ අඤ්ඤාතරො (භාෂා P.T.S.)
 2. සෙච්චා (සච්චිඤ්ඤා)
 3. සඤ්චිතා P.T.S. සච්චිතා (භාෂා, කම)

යෙ පි තෙ සත්ථා පච්ඡා උපපන්නා, තෙ සමිපි එවං හොති; අයං ඛො හවං
 චුභමා මහාචුභමා අභිභූ අනභිභූතො අඤ්ඤදඤ්ඤසො වසවතති ඉසසරො
 කත්ථා නිමමාතා සට්ඨා සථිතා වසී පිතා භුතභව්‍යානං. ඉමිනා මයං
 හොතා චුභමුනා නිමිතා. තං කිසස හෙතූ? ඉමඤ්ඤි මයං අද්දසාම
 ඉධ පයමං උපපන්නං, මයං පනමහා පච්ඡා උපපන්නා'ති. තත්‍රාදුසො
 යො සො සතෙතා පයමං උපපතෙතා, සො දීඝායුකකරො ව හොති
 වණ්ණවත්තකරො ව මහෙසකඛකරො ව. යෙ පන තෙ සත්ථා පච්ඡා
 උපපන්නා, තෙ අප්පායුකකරා ව හොතති දුඛධණ්ණකරා ව අප්පො-
 සකඛකරා ව. යානං ඛො පනෙතං ආදුසො වීජ්ජති යං අඤ්ඤතරො සතෙතා
 තමා, කායා වච්චා ඉසසතං ආගච්ජති. ඉසසතං ආගතො සමානො
 අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති. අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජිතො
 සමානො ආතප්පමච්චාය පධානමච්චාය අනුයොගමච්චාය අප්පලාදමච්චාය
 සමමාමනසිකාරමච්චාය තරාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති, යථා සමාභිතෙ
 විතෙත තං පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති, තතො පරං නානුසරති ති.
 සො එවමාහ: යො ඛො සො හවං චුභමා මහාචුභමා අභිභූ අනභිභූතො
 අඤ්ඤදඤ්ඤසො වසවතති ඉසසරො කත්ථා නිමමාතා සට්ඨා සථිතා වසී
 පිතා භුතභව්‍යානං, යෙන මයං හොතා චුභමුනා නිමිතා, සො තිච්චො
 ධුච්චො සසතො' අවිපරිණාමධම්මො සසතිසමං තථෙව යසසති. යෙ පන
 මයං අසුමහා තෙන හොතා චුභමුනා නිමිතා, තෙ මයං අනිච්චා අද්ධුච්චා¹
 අප්පායුකා වචනධම්මා ඉසසතං ආගතා ති. එවංචිතිතකං නො තුලෙහ
 ආයසමිතො ඉසසරකුත්තං චුභමකුත්තං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤ-
 පෙථා'ති. තෙ එවමාහ: සු: "එවං ඛො නො ආදුසො ගොතම සුතං
 යථෙවායසමා ගොතමො ආහා'ති. අග්ගඤ්ඤඤාහං හග්ගව පජානාමී
 -පෙ- යද්භිජානං තරාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

---

1. සසතො දීඝායුතො (ග්‍යා. තම)
 2. අද්ධුච්චා අසසතා. (ග්‍යා. තම)

31. සත්ති හග්ගව එතෙ සමඤ්චාසමිඤ්ඤා ඛිඩ්ඛාපදෙසිකං ආවරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙතති. ත්‍යාහං උපසඛිතමිඤ්ඤා එවං වදුමි: සච්චං කීර තුමෙහ ආයසමනෙතො ඛිඩ්ඛාපදෙසිකං ආවරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙපොති? තෙ ව මෙ එවං පුට්ඨා ‘ආමො’ති පච්ජානන්ති. ත්‍යාහං එවං වදුමි: කථංචිතිතකං නො පන තුමෙහ ආයසමනෙතො ඛිඩ්ඛාපදෙසිකං ආවරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙපොති. තෙ මයා පුට්ඨා න සමපායන්ති. අසමපායන්තා මමඤ්ඤෙව පච්චුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨො ඛ්‍යාකරොමි: සන්තොච්චෙසො ඛිඩ්ඛාපදෙසිකා නාම දෙ වා. තෙ අතිවෙලං හසසඛිඩ්ඛාරතිධමමසමාපන්නා විහරන්ති තෙසං අතිවෙලං හසසඛිඩ්ඛාරතිධමමසමාපන්නානං¹ විහරතං සති සමච්චුසසති. සතියා සමමොසා² තෙ දෙවා තමහා කායා වචන්ති. යානං ඛො පනෙතං ආච්චෙසො විජ්ජති, යං අඤ්ඤතරො සනෙතා තමහා කායා වචිඤ්ඤා ඉඤ්ඤා ආගච්ඡති. ඉඤ්ඤා ආගතො සමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති. අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජිතො සමානො ආතසාමඤ්ඤාය පධානමඤ්ඤාය අනුයොගමඤ්ඤාය අපසමාදමඤ්ඤාය සමමාමනසිකාරමඤ්ඤාය තථාරූපං වෙතො. සමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විනෙත තං පුට්ඨෙතිච්චාසං අනුසාරති තතොපරං නානුසසරති ති. සො එවමාහ: යෙ ඛො තෙ හොතෙතො දෙවා න, ඛිඩ්ඛාපදෙසිකා තෙ න අතිවෙලං හසසඛිඩ්ඛාරතිධමමසමාපන්නා විහරන්ති. තෙසං න අතිවෙලං හසසඛිඩ්ඛාරතිධමමසමාපන්නානං විහරතං සති න සමච්චුසසති. සතියා අසමමොසා තෙ දෙවා තමහා කායා න වචන්ති, නිච්චා ධුච්චා සසන්තා අච්චරිඤ්ඤාමධමමො සසන්තිසමං තථෙව යසසන්ති. යෙ පන මයං අහුමහා ඛිඩ්ඛාපදෙසිකා තෙ මයං අතිවෙලං හසසඛිඩ්ඛාරතිධමමසමාපන්නා විහරිමහා. තෙසං නො අතිවෙලං හසසඛිඩ්ඛාරතිධමමසමාපන්නානං විහරතං සති සමච්චුසසති. සතියා සමමොසා එවං³ මයං තමහා කායා චුතා අනිච්චා අඤ්ඤා අපසායුකා වචනධමම ඉඤ්ඤා ආගතා’ති.

---

1. හසසඛිඩ්ඛාරති ධමමසමාපන්නා (කම)
 2. සතියා සමමොසාස (සා)
 3. සමමොසා එවං P.T.S.

එවංචිභිතකං නො තුමෙහ ආයඤ්ඤා විධිතපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙථා?ති. තෙ එවමාහංසු: එවං ඛො නො ආච්චසො ගොතම සුතං යට්ඨව්‍යයමො ගොතමො ආහා තී. අග්ගඤ්ඤාඤ්චාහං භග්ගව පරානාමී -පෙ- යද්භිජානං තථාගතො නො අනායං ආපඤ්ඤි.

31. ඝනඤ්ඤා භග්ගව එකෙ සමඤ්ඤාභමඤ්ඤා මනොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙතී. තසාහං උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා එවං වදමී: සච්චං කීර තුමෙහ ආයඤ්ඤා මනොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤා- පෙථා?ති. තෙ ව මෙ එවං පුට්ඨො 'ආමො'ති පටිජානනඤ්ඤා. තසාහං එවං වදමී: කථංචිභිතකං නො පන තුමෙහ ආයඤ්ඤා මනොපදෙසිකං ආච- රියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙථා?ති. තෙ මයා පුට්ඨො න සමිපායනඤ්ඤා අසමිපා- යනං මමඤ්ඤාච පටිපුච්චනඤ්ඤා. තෙසාහං පුට්ඨො ඛයාකරොමී: සත්තා- ච්චසො මනොපදෙසිකා නාම දෙවා. තෙ අභිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායනඤ්ඤා අඤ්ඤා- මඤ්ඤාමි විතොති පද්දසෙතී. අඤ්ඤාමඤ්ඤං පද්දච්චිතො කිලනනකායා කිලනනචිතො තෙ දෙවා තමො කායා චචනඤ්ඤා. ඤානං ඛො පනෙතං ආච්චසො චිජ්ඤා යං අඤ්ඤානරො සධෙතො තමො කායා චචිඤ්ඤා ඉඤ්ඤා ආගච්චති, ඉඤ්ඤා ආගතො සමානො අගාරඤ්ඤා අනගාරියං පඤ්ඤාති. අගාරඤ්ඤා අනගාරියං පඤ්ඤාතො සමානො ආතපමඤ්ඤාය -පෙ- තථාරූපං වෙතොසමාධිං ච්චති, යථා සමාහිතෙ චිතෙත තං පුඤ්ඤාතිචාසං අනුසරති, තතො පරං නානුසරති. සො එවමාහ: "මෙ ඛො තෙ ගොතනො දෙවා න මනොපදෙසිකා තෙ නාභිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායනඤ්ඤා. තෙ නාභිවෙලං අඤ්ඤා- මඤ්ඤං උපනිජ්ඣායනො අඤ්ඤාමඤ්ඤාමි විතොති නපද්දසෙතී. අඤ්ඤාමඤ්ඤාමි¹ අපද්දච්චිතො අකිලනනකායා අකිලනනචිතො² තෙ දෙවා තමො කායා න චචනඤ්ඤා නිච්චා ච්චො සසතො අච්චරිණාමධමො සසතඤ්ඤා- සමං තථච ඤ්ඤානඤ්ඤා. මෙ පන මයං අනුමො මනොපදෙසිකා තෙ මයං අභිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායිමො.

1. අඤ්ඤාමඤ්ඤං - සිඉ
2. අකිලනනචිතො තමො - මජ්ඣ.

තෙ මයං අතිවෙලං අඤ්ඤමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායනනා අඤ්ඤමඤ්ඤමහි විතොනි පදුසධිමහා. තෙ මයං අඤ්ඤමඤ්ඤමහි පදුට්ඨවිතො කිලනනකාය කිලනනවිතො එවං මයං² තමහා කායා චූතා අනිච්චා අඤ්ඤවා අසසකතා අපසායුකා වචනධම්මා ඉස්සකං ආගතා³ති. එවංචිතිතකං නො තුමෙහ ආයසමනෙහා මනොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා⁴?ති තෙ එවමාහංසු: “එවං ඛො නො ආච්චසො ගොතම සුතං යථෙවායසමා ගොතමො ආහා⁵ති.

අග්ගඤ්ඤඤාහං හග්ගව පජානාමී තඤ්ඤ පජානාමී -පෙ- යද්ඝිජානං තථාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

33. සන්ති හග්ගව එතෙ සමණශ්‍රාමණො අධිච්චසමුප්පනනං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙත්ති. තාහං උපසඬකමිත්වා එවං වදමී: සච්චං කීර තුමෙහ ආයසමනෙහා අධිච්චසමුප්පනනං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා⁶?ති. තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා ‘ආමො’ති පටිජානන්ති. තාහං එවං වදමී: කථංචිතිතකං නො පන තුමෙහ ආයසමනෙහා අධිච්චසමුප්පනනං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා⁷?ති. තෙ ච මයා පුට්ඨා න සම්පායන්ති. අසම්පායනනා මමඤ්ඤව පටිපුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨො ඛාකරොමී: “සන්තාදුසො සඤ්ඤසකො නාම දෙවා. සඤ්ඤපොදු ච පන තෙ දෙවා තමහා කාය වචන්ති. යානං ඛො පනෙතං ආච්චසො චිජ්ජති, යං අඤ්ඤතරො තෙහා තමහා කායා වචිත්වා ඉස්සකං ආගච්ඡති, ඉස්සකං ආගතො සමානො අගාරසමා අනගාරියං පඬච්ඡති. අගාරසමා අනගාරියං පඬච්ඡිතො සමානො ආතප්පමඤ්ඤාය පධානමඤ්ඤාය -පෙ- තථාරූපං වෙතොසමාධිං චූසති යථා සමාහිතෙ විකෙතනං සඤ්ඤපොදු අනුසරති, තතො පරං නානුසරති තී. සො එවමාහ: අධිච්චසමුප්පනෙහා අනනා ච ලොකො ච. තං කියං හෙතු? අහං පුට්ඨො නාහොසිං, සො’මහි එතරහි අහුත්වා සන්තනායං⁸ පරිණතො⁹ති. එවංචිතිතකං නො පන තුමෙහ ආයසමනෙහා අධිච්චසමුප්පනනං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා¹⁰ති. තෙ එවමාහංසු: “එවං ඛො නො ආච්චසො ගොතම සුතං යථෙවායසමා ගොතමො ආහා¹¹ති. අග්ගඤ්ඤඤාහං හග්ගව පජානාමී, තඤ්ඤ පජානාමී, තතො ච උත්තරිතරං පජානාමී, තඤ්ඤ පජානනං න පරාමසාමී, අපරාමසතො ච මෙ පච්චිකං ඤ්ඤව නිඛුති විදිතා, යද්ඝිජානං තථාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

1. පදෙසිධිමහා (සාහ)
 2. කිලනනවිතො එව මයං (P.T.S.) කිලනනවිතො (මජ්ඣං)
 3. සතකතාය (P.T.S.)

33. එවංවාදීං ඛො මං භග්ගව එවමකඛාසිං එකෙ සමණොත්ථානො අසනා තුට්ඨා මුසා අභුතෙන අඛිඤ්ඤාචිකඛනති: “විපරිතො සමණො ගොතමො භිකඛවො ව. සමණො ගොතමො එවමාහ: යසම් සමයෙ සුභං විමොකඛං උපසම්පජ්ජ වීභරති සබ්බං තසම් සමයෙ අසුභනෙත්ථව¹ පජානාති ති. න ඛො පනාහං භග්ගව එවං වදම්: යසම් සමයෙ සුභං විමොකඛං උපසම්පජ්ජ වීභරති. සබ්බං තසම් සමයෙ අසුභනෙනව පජානාතිති.² එවං ව ඛවාහං භග්ගව වදම්: යසම් සමයෙ සුභං විමොකඛං උපසම්පජ්ජ වීභරති, සුභනෙත්ථව තසම් සමයෙ පජානාතිති.

“තෙ’ව භනෙන විපරිතා යෙ භගවතං විපරිතතො දහන්ති භිකඛවො ව. එවං පසනෙතා අභං භනෙන භගවති, පභොති ව මෙ භගවා තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථා අහං සුභං විමොකඛං උපසම්පජ්ජ වීභරෙය්‍යන්ති.”

“දුක්ඛරං ඛො එවං භග්ගව තයා අඤ්ඤාදිට්ඨිකෙන අඤ්ඤාඛන්තිකෙන අඤ්ඤාරුචිකෙන අඤ්ඤාත්‍රායොගෙන අඤ්ඤාත්‍රාවරියකෙන සුභං විමොකඛං උපසම්පජ්ජ වීභරිතුං. ඉඛිඤ්ඤා කං භග්ගව, යො ව තෙ අයං මධි පසාදෙ, තමෙව නිං සාධුකම්මතුරකඛා”ති.

“සවෙ තං භනෙන මයා දුක්ඛරං අඤ්ඤාදිට්ඨිකෙන අඤ්ඤාඛන්තිකෙන අඤ්ඤාරුචිකෙන අඤ්ඤාත්‍රායොගෙන අඤ්ඤාත්‍ර ආවරියකෙන සුභං විමොකඛං උපසම්පජ්ජ වීභරිතුං, යො ව මෙ අයං භනෙන භගවති පසාදෙ, තමෙවාහං සාධුකම්මතුරකඛිසසාම්”ති.

ඉදමචො ව භගවා. අත්ඨමනො භග්ගවගොඤ්ඤා පරිබ්බාජකො භගවතො භාසිතං අභිනජ්ඣි ති.

පාථිකසුත්තං නිට්ඨිතං පයමං.

1. අසුභනෙත්ථව (සං. - PTS.)
2. සඤ්ජානාතීති (PTS.)
3. දිවාදිවසෙත්ථව (සං. PTS.)

උදුමබරි කසුන්ත.

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ශීර්කිකුටෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො උදුමබරිකාය පරිබ්බාජකාරාමෙ පට්ටසති මහතියා පරිබ්බාජකපරිසාය සද්ධිං තිංසමකෙතභි පරිබ්බාජකසතෙභි. අථ ඛො සඤ්ඤානො ගහපති දිවා දිවස්ස¹ රාජගහා නිසබ්බි භගවන්තං දසසනාය. අථ ඛො සඤ්ඤානස්ස ගහපතිස්ස එතදහොසි: අකාලො ඛො තාව භගවන්තං දසසනාය, පටිසලලීනො භගවා, මනොභාවනියානමපි භික්ඛුනං අසමයො දසසනාය. පටිසලලීනො මනොභාවනියා භික්ඛු. යනුනාභං යෙන උදුමබරිකාය පරිබ්බාජකාරාමො යෙන ගිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඬකමෙය්‍යන්ති.

2. අථ ඛො සඤ්ඤානො ගහපති යෙන උදුමබරිකාය පරිබ්බාජකාරාමො යෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඬකමි. තෙන ඛො පන සමයෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො මහතියා පරිබ්බාජකපරිසාය සද්ධිං නිසීනෙතා භොති උත්තාදිතියා උච්චාසද්දමභාසද්දය අනෙකච්චිතං තීරච්ඡානකථං කථෙන්නියා -සෙය්‍යාපීදං : රාජකථං වොරකථං මහාමකකකථං සෙනාකථං භයකථං යුද්ධකථං අත්තකථං පානකථං වස්කථං සයනකථං මාලාකථං ගඤ්චකථං ඤාතීකථං යානකථං භාමකථං නිග්‍රකථං නගරකථං ජනපදකථං ඉත්ථීකථං පුරිසකථං සුරකථං විසිඛාකථං කුමභට්ඨානකථං පුබ්බපෙතකථං නානාත්තකථං ලොකකඛාසිකං සමුද්දකඛාසිකං ඉතිභවාභවකථං ඉති වා. අද්දසා ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො සඤ්ඤානං ගහපතිං දුරතො² ව ආගච්ඡන්තං. දිස්වා සකං පරිසං සණ්ඨපෙසි: අපසද්දා භොනෙතා භොනතු, මා භොනෙතා සද්දමකථා. අයං සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො ආගච්ඡති සඤ්ඤානො ගහපතී. යාවතා ඛො පන සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකා ගීඨි ඕද්ධවසනා රාජගහෙ පට්ටසන්ති, අයං තෙසං අඤ්ඤාතරො සඤ්ඤානො ගහපති. අපසද්දකාමා ඛො පනෙතෙ ආයසමනෙතා අපසද්දච්චිතා අපසද්දස්ස වණ්ණවාදිනො. අපෙට්ඨනාම අපසද්දං පරිසං විදිස්වා උපසඬකමිතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍යා ති. එවං වුකෙත තෙ පරිබ්බාජකා තුණ්ඨි අභෙසුං.

---

1. දිවා දිවසෙසව, (සයා PTS)

9. අථ ඛො සන්ධානො ගහපති යෙන ගිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්ඤා නිග්‍රොධෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං සමමොදි සමමොදනීයං කථං සාරානීයං චිතියාමෙවො එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසීතො ඛො සන්ධානො ගහපති නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං එතදවොච: අඤ්ඤාථා ඛො ඉමෙ භොනො අඤ්ඤානීඤ්ඤා පරිබ්බාජකා සංගමෙ සමාගමෙ උතනාදිනො උච්චාසද්දමභාසද්දා අනෙකච්චිතං කිරවජානකථං ඉති වා අනුයුඤ්ඤා විහරන්ති - සෙය්‍යථිදං රාජකථං - පෙ- ඉතිභවාභව කථං අඤ්ඤාථා ඛො¹ පන සො භගවා අරඤ්ඤා වනපඤ්ඤා පනනානී සෙනාසනානි පටිසෙවන්ති අප්පසද්දානි අප්පනිග්ගොසානි චිත්තවාතානි මනුසසරාභසෙය්‍යකානි පටිසලොනසාරුප්පානී² ති.

එව. වුඤ්ඤ නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො සන්ධානං ගහපතිං එතදවොච: යග්ගෙ ගහපති ජානෙය්‍යාසී, කෙන සමඤ්ඤා ගොතමො සද්ධිං සලලපති? කෙන සාකච්ඡං සමාපජ්ජති? කෙන පඤ්ඤාදෙවියාතනීයං ආපජ්ජති. සුඤ්ඤාගාරභතා සමඤ්ඤා ගොතමස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමඤ්ඤා ගොතමො, නාලං සලලොපාය. සො අනමනනානෙව³ සෙවති. සෙය්‍යථාපි නාම ගො කාණා පරියක්ඛවාරිති අනමනනානෙව සෙවති. එවමෙව සුඤ්ඤාගාරභතා සමඤ්ඤා ගොතමස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමඤ්ඤා ගොතමො, නාලං සලලොපාය. සො අනමනනානෙව සෙවති. ඉඬක ගහපති, සමඤ්ඤා ගොතමො ඉමං පරිසං ආගච්ජය්‍ය, එකපඤ්ඤානෙව නං සංසාදෙය්‍යාම³, තුව්ච්චකුමසිව නං මඤ්ඤා ඔරොධෙය්‍යාමා³ ති.

4. අසෙසාසී ඛො භගවා දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය ජතිකක- න්නමානුසකාය සන්ධානස ගහපතිස නිග්‍රොධෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං ඉමං කථාසලලොපං. අථ ඛො භගවා ගිජ්ඣකුචා පබ්බතා ඔරොහිඤ්ඤා යෙන සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපො තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අබෙහාකාසෙ වඩකම්. අද්දසා ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො භගවනං සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අබෙහාකාසෙ වඩකමනනං. දිස්වාන සකං පරිසං සණ්ඨපෙසී: අප්පසද්දා භොනො භොනතු, මා භොනො සද්දමකඤ්ඤා. අයං සමඤ්ඤා ගොතමො සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අබෙහාකාසෙ වඩකමති. අප්පසද්දකාමො ඛො පන සො ආයසමා, අප්පසද්දස වණ්ණවාදී, අප්පවනාම අප්ප- සද්දං පරිසං විදිඤ්ඤා උපසඬකම්ඤා මඤ්ඤාය්‍ය. සවෙ සමඤ්ඤා ගොතමො ඉමං පරිසං ආගච්ජය්‍ය, ඉමං තං පඤ්ඤා පුච්චෙය්‍යාම 'කො නාම සො භනෙත භගවතො ධම්මො යෙන භගවා සාවකෙ විනෙති යෙන භගවතා සාවකා විනිතා අසසාසප්පනා පටිජානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිට්ඨමච්චරියන්ති? එව. වුඤ්ඤ කෙ පරිබ්බාජකා තුණ්ඤී අභසුං.

1. අඤ්ඤාථා ව පන (ආ)
 අනාපනනානෙව (භා)
 2. සංභරෙය්‍යාම (කම)

තපොපීඟුච්ඡාචාද

5. අප් ඛො භගවා යෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපස-
 ඛකම්. අප් ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො භගවන්තා එතදචොච: එතු
 ඛො භනෙන භගවා, සවාගතං භනෙන භගවතො. වීරසං ඛො භනෙන
 භගවා ඉමං පරියායමකාසී යදිදං ඉධාගමනාය. නිසීදතු භනෙන භගවා,
 ඉදමාසනං පඤ්ඤත්තනි. නිසීදි භගවා පඤ්ඤතෙන ආසතෙ. නිග්‍රොධො
 පි ඛො පරිබ්බාජකො අඤ්ඤතරං නීවං ආසනං ගහෙඤ්ඤා එකමන්තා නිසීදි
 එකමන්තා නිසිනං ඛො නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං භගවා එතදචොච: ‘කාය-
 නුඤ්ඤා නිග්‍රොධ එතරභි කථාය සනතිසිත්තා? කා ච පන වො අන්තරා කථා
 විපපකතා?ති. එවං චුතෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො භගවන්තා එතද-
 චොච: “ඉධ මයං භනෙන අද්දසාම භගවන්තා සුමාගධාය තීරෙ
 මොරනිවාපෙ අඛෙතාකාසෙ වඩකමන්තා. දිසවාන එවං අචොචුමතා:
 සවෙ සමණො ගොතමො ඉමං පරිසං ආගචෙජ්ජය්‍ය, ඉමං තං පඤ්ඤා
 පුචෙජ්ජය්‍යාම: කො නාම සො භනෙන භගවතො ධිලෙමා යෙන භගවා
 සාවකෙ විනෙති, යෙන භගවතා සාවකා විනීතා අසසාසපපත්තා පටි-
 ජානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිට්ඨමචරියන්ති?” අයං ඛො නො භනෙන
 අන්තරා කථා විපපකතා, අප් භගවා අනුපපතො”ති.

“දුජ්ජානං ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ තයා අඤ්ඤදිලීකෙන අඤ්ඤධන්ති
 කෙන අඤ්ඤරුවකෙ අඤ්ඤත්‍රායොගෙන අඤ්ඤත්‍රාවරියකෙන ‘යෙනාභං
 සාවකෙ විනෙති, යෙන මයා සාවකා විනීතා අසසාසපපත්තා පටිජානන්ති
 අජ්ඣාසයං ආදිට්ඨමචරියන්ති. ඉඛික ඤං මං නිග්‍රොධ සකෙ ආචාරියකෙ
 අධිජෙඟුචෙජ්ජ පඤ්ඤා පුච්ඡ “කථං සත්තා නු ඛො භනෙන තපොපීඟුච්ඡා
 පරිපුණ්ණො හොති, කථං අපරිපුණ්ණො”? ති.

6. එවං චුතෙන තෙ පරිබ්බාජකා උනකාදිනො උච්චාසද්දා මහාසද්දා
 අභෙසුං, “අච්ඡරියං වත හො අඛගුතං වත හො සමණස්ස ගොතමස්ස
 මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා, යත්‍ර භි නාම සකචාදං යපෙසසති, පරවාදෙන
 පවාරෙසකති”ති. අප් ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙ පරිබ්බාජකෙ
 අපසසද්දෙ කඤ්ඤා, භගවන්තා එතදචොච: “මයං ඛො භනෙන තපො-
 පීඟුච්ඡාචාද තපොපීඟුච්ඡාසාරා’ තපොපීඟුච්ඡං අලීචිනා’ විභරාම. කථං
 සත්තා නු ඛො භනෙන තපොපීඟුච්ඡා පරිපුණ්ණො හොති, කථං අපරි-
 පුණ්ණො? ති”

1. තපොපීඟුච්ඡා සාරොද (කම)
 2. තපොපීඟුච්ඡා අලචිතා (මජ්ඣං)

“ඉධ නිග්‍රොධි තපසසී අවෙලකො හොති, වුඤ්ඤාචාරො හස්වාප-
 ලෙඛනො,¹ නඵභිහදහතිකො, නතිඨහදහතිකො, නාභිහටං න
 උද්දිඤ්ඤකටං න නිමහනනං සාදියති. සො න කුඛභිවුඛො පටිගණ්ඤාති,
 න කලොපිවුඛො පටිගණ්ඤාති. න ඵලකමනනරං, න දණ්ඛමනනරං,
 න වුසලමනනරං, න දථිඤ්ඤාං භුඤ්ඤාමානානං, න භබ්භිභියා, න පාය-
 මානාය, න පුරිසනනරගජාය, න සංකිඤ්ඤා, න යඤ්ඤා සා උච්ඤ්ඤො
 හොති, න යඤ්ඤා මකථිකා සංඤ්ඤාසංඤ්ඤාචාරිනී, න මච්ඡං, න මංසං, න
 සුරං, න මෙරයං, න උප්පෙයාදකං පිටති. සො ඵකාභාරිකො වා හොති
 ඵකාලොපිකො, ආභාරිකො වා හොති ආලොපිකො, සක්කාභාරිකො
 වා හොති සක්කාලොපිකො. ඵකිඤ්ඤාපි දහතියා යාපෙති, දථිභි පි දහතිභි
 යාපෙති -පෙ- සහනභි පි දහතිභි යාපෙති. ඵකාභිකම්පි ආභාරං
 ආභාරෙති, ආභිකම්පි ආභාරං ආභාරෙති තිභිකම්පි...චතුභිකම්පි...පඤ්ඤාභි-
 කම්පි...ජාභිකම්පි... සක්කාභිකම්පි ආභාරං ආභාරෙති -පෙ- ඉති ඵචරුපං
 අද්ධමාසිකම්පි පරියායහහනහොජනානුයොගමනුයුද්ධො වීහරති.

සො සාකහසෙඛා වා හොති, සාමාකහසෙඛා වා හොති, නිචාරහසෙඛා
 වා හොති, දඤ්ඤාහසෙඛා වා හොති, හටහසෙඛා වා හොති, කණ්ඤාහසෙඛා
 වා හොති, ආචාරමහසෙඛා වා හොති, පිඤ්ඤාකහසෙඛා වා හොති,
 තිණ්ඤාහසෙඛා වා හොති, ගොමයහසෙඛා වා හොති, වනවුලඵලාභාරො
 යාපෙති පටිඤ්ඤාචාරොපී.

---

1. හස්වාපලෙඛනො (කම)
 2. දථිකම්පි (මජ්ඣං)

7. සො සාණානි පි ධාරෙති, මසාණානි පි ධාරෙති, ඡවදුසසානි පි ධාරෙති, පංසුකුලානි පි ධාරෙති, තිරිටානි පි ධාරෙති, අජිනානි පි ධාරෙති අජිනකඛිපමි ධාරෙති, කුසචිරමි ධාරෙති, වාකචිරමි ධාරෙති, එලකචිරමි ධාරෙති, කෙසකමඛලමි ධාරෙති, වාළකමඛලමි ධාරෙති, උදුකපකමි ධාරෙති.

කෙසමසුලොවකොපි හොති කෙසමසුලොවනානුයොගමනුයුතො, උඛට්ඨකො පි¹ හොති ආසනපටිකඛිතො, උකකුටිකො පි හොති උකකුටිකපට්ඨානමනුයුතො, කණ්ඨකාපසුඤ්ඤා පි හොති කණ්ඨකාපසුඤ්ඤා සෙයං කපොති, එලකසෙයමි කපොති, එකපසුඤ්ඤාමි කපොති, එකපසුඤ්ඤා පි හොති රජොජලධරො, අබෙහිකාසිකො පි හොති යථාසනිකො, වෙකටිකො පි හොති විකට්ඨොජනානුයොගමනු යුතො, ආපානකො පි හොති ආපානකඛමනුයුතො, සායංතනියකමි උදකො-රොහනානුයොගමනුයුතො විහරති.

තං කිමමඤ්ඤාසි නිග්‍රොධ යදි එවං සනෙත තපොජීගුව්‍යා පරිපුණ්ණො වා හොති අපරිපුණ්ණො වා? ති.

අද්ධා ඛො භනෙත එවං සනෙත තපොජීගුව්‍යා පරිපුණ්ණො හොති නො අපරිපුණ්ණො² ති.

තපො උපකකිලෙසා

8. “එවං පරිපුණ්ණොය පි ඛො අහං නිග්‍රොධ තපොජීගුව්‍යාය අනෙකච්ඡිතෙ උපකකිලෙසෙ වදමි³” ති.

“යථාකථං පන භනෙත භගවා එවං පරිපුණ්ණොය තපොජීගුව්‍යාය අනෙකච්ඡිතෙ උපකකිලෙසෙ වදති? ති,”

“ඉධ නිග්‍රොධ තපසී තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා අනාමනො හොති පරිපුණ්ණොසංකපො. යමි ඛො නිග්‍රොධ තපසී තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා අනාමනො හොති පරිපුණ්ණොසංකපො, අයමි ඛො නිග්‍රොධ තපසීනො උපකකිලෙසො⁴ හොති,

1. උඛට්ඨකොපි (සා) උඛට්ඨකො පි (කම)

සුත ව පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා අත්තානුකකංසෙති පරං වමෙහති. යමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා අත්තානුකකංසෙති. පරං වමෙහති, අයමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා මජ්ඣති මුච්ඡති පමාදමාපජ්ඡති.¹ යමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා මජ්ඡති මුච්ඡති පමාදමාපජ්ඡති, අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති. සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන අත්තමානො හොති පරිපුණ්ණසංකපපො. යමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන අත්තමානො හොති පරිපුණ්ණසංකපපො. අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා ලාභසකකාර සිලොකං අභිනිබ්බහෙතති. සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන අත්තානුකකංසෙති පරං වමෙහති. යමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙත් ලාභසකකාරසිලොකෙන අත්තානුකකංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති. සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන මජ්ඡති මුච්ඡති පමාදමාපජ්ඡති. යමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන මජ්ඡති මුච්ඡති පමාද මාපජ්ඡති, අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, හොජනෙසු වොදසං ආපජ්ඡති 'ඉදං මෙ ඛමති, ඉදං මෙ නකඛමති' ති. යො යඤ්ඤ² ඛවසා නකඛමති තං සාපෙකෙඛා පජ්ඣති, යං පනසා ඛමති තං භටිතො³ මුච්ඡතො අරේඛාපභොතො අනාදීනවදසාචී අනිසසරණපඤ්ඤා පරි-භුඤ්ඤති -ප- අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

1. මදමාපජ්ඡති -සා-
2. යංචි (PTS)
3. භටිතො (සිචු)

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති ලාභසක්කාරසිලොක-
නිකන්තිහෙතු 'සක්කරියන්ති මං රාජානො රාජමහාමනෙඤ ඛන්ධියා
බ්‍රාහ්මණා ගභපතිකා තිඤ්චියා'ති. -පෙ- අයමි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො
උපකක්ඛලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං.
වා අපසාදෙතා¹ හොති: කිම්පනායං සම්බහුලාථිවො² සඛිං සමහ-
කෙකිති සොපිදං මුලබ්භං ඛන්ධිබ්භං එඵබ්භං අග්ගබ්භං බ්භිභ්භං මෙව
පඤ්ඤමං අසනිවිචකකං දත්තාකුචං සමණසභාවාදෙතාති -පෙ- අයමි ඛො
නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො හොති.

9. පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි පසති අඤ්ඤතරං සමණං වා
බ්‍රාහ්මණං වා කුලෙසු සක්කරියමානං ගරුකරියමානං මානියමානං
පුථියමානං දිස්වා තස්ස එවං 'හොති ඉමඤ්ඤි නාම සම්බහුලාථිවං
කුලෙසු සක්කරොන්ති ගරු කරොන්ති මානෙන්ති පුජෙන්ති, මං පන
තපස්සිං දුබාථිවිං කුලෙසු න සක්කරොන්ති න ගරු කරොන්ති න
මානෙන්ති න පුජෙන්ති'ති. ඉති සො ඉසසාමච්ඡරියං කුලෙසු උපා-
දෙතා හොති -පෙ- අයමි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො
හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි ආපාතකනිසාදී³ හොති. යමි ඛො
නිග්‍රොධි තපස්සි ආපාතකනිසාදී හොති අයමි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සි-
නො උපකක්ඛලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි අහ්තානං ආදසසයමානො කුලෙසු
වරති ඉදමි මෙ තපස්මි ඉදමි මෙ තපස්මිනති. -පෙ- අයමි ඛො
නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි කිඤ්ඤිදෙව පටිච්ඡන්තං සෙවති සො
'ඛමති තෙ ඉදන්ති?' පුට්ඨො සමනො අකඛමමානං ආහ 'ඛමති'ති ඛමමානං
ආහ 'නකඛමති'ති. ඉති සො සම්පජානමුසා භාසිතා හොති -පෙ- අයමි
ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තථාගතසක සන්තඤ්ඤෙව පරියායං
අනුඤ්ඤයං නානුජානාති -පෙ- අයමි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො
උපකක්ඛලෙසො හොති.

---

1. අපසාදෙතා (කම)
2. බ්‍රහ්මලාථිවො (ෆෆ)
3. ආපාතකනිසාදී (සිචු)

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි කොධනො හොති උපනාහී, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි කොධනො හොති උපනාහී, අයමි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො හොති,

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි මක්ඛි හොති, පළායී -පෙ- උඤ්ඤකි හොති මච්ඡරී -පෙ- සඤ්ඤා හොති මායාථී -පෙ- ඊදෙධා හොති අතිමානී -පෙ- පාපිච්ඡා හොති පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතො -පෙ- මිච්ඡාදිඛිකො හොති අනනඤ්ඤාහිකාය දිඛ්ඪියා සමන්තාගතො -පෙ- සන්දිඛිපරාමාසී හොති ආධානඤ්ඤාහී දුප්ඵලිනිසසග්ගී, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි සන්දිඛිපරාමාසී හොති ආධානඤ්ඤාහී දුප්ඵලිනිසසග්ගී, අයමි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො හොති,

තං කිමමඤ්ඤසී නිග්‍රොධි යදි මෙ තපොච්ඡුච්ඡා උපකක්ඛලෙසා වා අනුපකක්ඛලෙසා වා?ති.

“අද්ධා ඛො ඉමෙ හතෙන තපොච්ඡුච්ඡා උපකක්ඛලෙසා නො අනුපකක්ඛලෙසා, ඤානං ඛො පනෙතං හතෙන වීජ්ජති, යං ඉධෙකච්චො තපස්සි සධෙධහෙව ඉමෙහි උපකක්ඛලෙසෙහි සමන්තාගතො අසස, කො පන වාදෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොනා?”ති.

පරිසුද්ධිපපටිකපපතති-කථා

10. ඉධ නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අනතමනො හොති න පරිපුණ්ණසංකපෙසා, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අනතමනො හොති න පරිපුණ්ණසංකපෙසා, එවං සො තස්මිං ඤානෙ පරිසුද්ධො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අනතානුකකංසෙති, න පරං වමොති, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අනතානුකකංසෙති, න පරං වමොති, එවං සො තස්මිං ඤානෙ පරිසුද්ධො හොති,

11. පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, එවං සො තස්මිං ඤානෙ පරිසුද්ධො හොති,

1. පඤ්ඤා (කා, ෪෦෩) 2. උපකක්ඛලෙසා හොති (කම)

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න අත්තමනො භොති න පරිපුණ්ණසංකපපො, යමපි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න අත්තමනො භොති න පරිපුණ්ණසංකපපො, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න අත්තානුකංසෙති න පරං වම්බෙති, යමපි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න අත්තානුකංසෙති න පරං වම්බෙති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න මජ්ජනි න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, යමපි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න මජ්ජනි න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති භොජනෙසු න වොදසං ආපජ්ජති ‘ඉදං මෙ බමති, ඉදං මෙ නකබමති’ති, සො යඤ්ඤි බවසන නකබමති තං අනපෙසෙඛා පජ්ජති, යං පනසස බමති තං අගථිතො අමුච්ඡිතො අනරේඛාපනෙතො ආදීනවදසසාවී නිසාරණපඤ්ඤා පරිභුසාදති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි න තපං සමාදියති, ලාභසක්කාරසිලොකනිකභවිහෙතු ‘සක්කරිසනනති මං රාජානො රාජමහාමහතො බත්තියා මුභමණා ගහපතිකා තිඤ්චියා’ති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා නාපසාරෙතා හොති: කිම්පනායං සම්බහුලාථීවො සබ්බං සමහසෙබ්බි සෙය්‍යථීදං, චූලබීජං බ්බිබීජං එඵබීජං අග්ගබීජං බීජබීජමෙව පඤ්ඤමං, අසනිවිචකකං දක්කකුටං සමණසචාදෙනාති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති,

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී පසකඨි අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා කුලෙසු සකකරියමානං ගරුකරියමානං මානියමානං සුථීයමානං. දීඝවා තසස න එවං හොති: ඉමඤ්ඤි නාම සම්බහුලාථීවිං කුලෙසු සකකරොත්ති ගරුකරොත්ති මානෙත්ති සුචෙත්ති, මං පන තපසසීං එඛාථීවිං කුලෙසු න සකකරොත්ති න ගරුකරොත්ති න මානෙත්ති න සුචෙත්තිති, ඉති සො ඉසාමච්ඡරියං කුලෙසු අනුප්පාදෙනා හොති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී න ආපාතකනිසාදී හොති එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී න අභ්‍යන්තං ආදසකයමානො කුලෙසු වරති 'ඉද්දෙසි මෙ තපසසීං, ඉද්දෙසි මෙ තපසසීත්ති', එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී න කිඤ්චිදෙව පච්චිජ්ඣන්තං සෙවති, සො 'බමති තෙ ඉදත්ති?' පුට්ඨො සමානො අසබ්බමානං ආහ නකබ්බතීති, බමමානං ආහ බමති ති, ඉති සො සම්පජානමුසා න භාසිතා හොති. එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී තථාගතසස වා තථාගතසාවකසස වා ධම්මං දෙසෙතකසස සන්තං යෙව පරියායං අනුඤ්ඤයාං අනුජානාති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී අකෙකාධනො හොති අනුපනාභී. යඨි නිග්‍රොධි තපසසී අකෙකාධනො හොති අනුපනාභී, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධ තපසී අමකථී හොති අපලායි -පෙ- අනුසුක්ඛී හොති අමච්ඡරී -පෙ- අසයො හොති අමායාථී -පෙ- අඤ්ඤා හොති අනතිමානී -පෙ- න පාපිච්චො හොති න පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතො, න මිච්ඡාදිඤ්ඤා හොති න අනනඤාහිකාය දිඤ්ඤා සමනනාගතො -පෙ- න සන්දිඤ්චරාමායී හොති න ආධානඤාහී සුප්පට්ඨිකගභී, යමි නිග්‍රොධ තපසී න සන්දිඤ්චරාමායී හොති න ආධානඤාහී සුප්පට්ඨිකගභී, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

“තං කිච්චඤ්ඤායී නිග්‍රොධ? යදි එවං සනෙත තපොථීභව්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති අපරිසුද්ධා වා?ති”

අද්ධා චො හනෙත එවං සනෙත තපොථීභව්ඡා පරිසුද්ධා හොති නො අපරිසුද්ධා, අඤ්ඤායානං ච සාරප්පකං වා”ති.

“න චො නිග්‍රොධ එකතාවතා තපොථීභව්ඡා අඤ්ඤායානං ච හොති සාරප්පකං ව. අපි ච චො පපථිකප්පකං ව! හොති”ති.

පරිසුද්ධානිප්පකකතා - කථා

12. “කිතතාවතා පන හනෙත තපොථීභව්ඡා අඤ්ඤායානං ච හොති සාරප්පකං ව. සාධු මෙ හනෙත හගවා තපොථීභව්ඡාය අඤ්ඤායානං පාපෙතු සාරඤ්ඤාව පාපෙතු”ති.

“ඉධ නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංචරසංචුතො හොති. කථංඤ ච නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංචරසංචුතො හොති?

1. පපථිකප්පකං (කම)

ඉධ නිග්‍රොධ තපසී න පාණමතිපාතෙති, න පාණමතිපාතාපයති, න පාණමතිපාතයතො සමනුඤ්ඤා භොති, න අදින්නං ආදියති, න අදින්නං ආදියාපෙති, න අදින්නං අදියතො සමනුඤ්ඤා භොති, න මුසා හණති, න මුසා හණාපෙති, න මුසා හණතො සමනුඤ්ඤා භොති, න භාවිතමාසිංසති, න භාවිතමාසිංසාපෙති, න භාවිතමාසිංසතො සමනුඤ්ඤා භොති. එවං ඛො නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුත්තො භොති. යතො ඛො නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුත්තො භොති, අදුං වසස භොති තපසසිතාය. සො අභිභරති නො භීනායාවතති.

සො විවික්ඛං සෙනාසනං හජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පඛඛතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ඤං. සො පච්ඡාහතං පිණ්ඩපාතපටිකකතො නිසීදති පලලඛකං ආභුජ්ඣා, උජුං කායං පණ්ඩාය, පරිමුඛං සතං උපවධාපෙඤා. සො අභිජ්ඣං ලොකෙ පභාය විගතාභිජේකිත වෙතසා විහරති, අභිජ්ඣාය වික්ඛං පරිසොධෙති. බ්‍යාපාදපදෙසං පභාය අබ්‍යාපනතවික්ඛො විහරති, සඛිඛපාණභුක්ඛිතානුකම්පිබ්‍යාපාදපදෙසා වික්ඛං පරිසොධෙති, ජීනම්ඤ්ඤං පභාය විගතජීනම්ඤ්ඤො විහරති, ආලොකසඤ්ඤා සතො සම්පජානො ජීනම්ඤ්ඤො වික්ඛං පරිසොධෙති. උද්ධවචකුක්ඛචං පභාය අනුද්ධතො විහරති, අජ්ඣික්ඛං වූපසනතවික්ඛො උද්ධවචකුක්ඛචො වික්ඛං පරිසොධෙති. විවිකිච්ඡං පභාය තිණ්ණවිවිකිච්ඡො විහරති, අකතංකථී කුසලෙසු ධම්මෙසු, විවිකිච්ඡාය වික්ඛං පරිසොධෙති. සො ඉමෙ පඤ්ඤානිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකක්ඛිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුඛධම්මකරණෙ, මෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං එරිඤා විහරති, තථා දුක්ඛං, තථා තක්ඛං, තථා වතුඤ්ඤං. ඉති උද්ධමධො තිරියං සඛිඛධි සඛිඛතතාය සඛිඛා-වතො ලොකං මෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්ප-මාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේතන එරිඤා විහරති. කරුණාසහගතෙන වෙතසා -පෙ- මුදිතා සහගතෙන වෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං එරිඤා විහරති, තථා දුක්ඛං, තථා තක්ඛං, තථා වතුඤ්ඤං. ඉති උද්ධමධො තිරියං සඛිඛධි සඛිඛතතාය සඛිඛාවතො ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේතන එරිඤා විහරති.

තං කිමමඤ්ඤපි නිග්‍රොධ යදි එවං සනෙත තපොඡීගුච්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති. නො අපරිසුද්ධා,

“අද්ධා ඛො භනෙත එවං සනෙත තපොඡීගුච්ඡා පරිසුද්ධා හොති නො අපරිසුද්ධා, අඤ්ඤාපකතා ව සාරපකතා’ වා”ති.

“න ඛො නිග්‍රොධ එකතාවතා තපොඡීගුච්ඡා අඤ්ඤාපකතා ව හොති සාරපකතා ව, අපි ව ඛො තවපකතා හොති”ති.

පරිසුද්ධිමෙඟ්‍ගපකතකතා-කථා

13. “කිත්තාවතා ව ඛො පත භනෙත තපොඡීගුච්ඡා අඤ්ඤාපකතා ව හොති සාරපකතා ව? සාධු මෙ භනෙත භගවා තපොඡීගුච්ඡාය අඤ්ඤාපකතා ව පාපෙත සාරඤ්ඤාපකතා ව පාපෙත”ති.

“ඉධ නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති. කථංඤ ජන නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාම සංවරසංවුතො හොති. -පෙ- යතො ඛො නිග්‍රොධ තපසී එවං වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති අදුං වස හොති තපසීතාය. සො අභිහරති නො භිනායාවතති. සො විවික්ඛං සෙනාසනං හජති -පෙ- සො ඉමෙ පඤ්ඤානිවරණෙ පහාය වෙතසො උපකක්ඛිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙත්තාසහගතෙන වෙතසා -පෙ- එරිඤ්චා විහරති. සො අනෙකවිභිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති, සෙයාථීදං එකමි ජාතිං. දො පි ජාතියො තිසෙසා පි ජාතියො වතසෙසා පි ජාතියො පඤ්ඤා පි ජාතියො දස පි ජාතියො විසමි ජාතියො තිංසමි ජාතියො වකාළිසමි ජාතියො පඤ්ඤාසමි ජාතියො ජාතිසතමි ජාතිසහසමි ජාතිසතසහසමි, අනෙකානි පි ජාතිසතානි අනෙකානි පි ජාතිසහසානි අනෙකානි පි ජාතිසතසහසානි, අනෙකෙ පි සංවට්ඨකපෙ අනෙකෙ පි විට්ඨකපෙ අනෙකෙ පි සංවට්ඨවිට්ඨකපෙ: අමුත්‍රාසිං එවකතාමො එවංගොතො එවංවිච්ඡේණො එවමාහාරො එවංසුබ්දසකිපච්චිංවෙදී එවමාසුපරියතො. සො තතො වුතො අමුත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවංගොතො එවංවිච්ඡේණො එවමාහාරො එවංසුබ්දසකිපච්චිංසංවෙදී එවමාසුපරියතො. සො තතො වුතො ඉධුපපනෙතා”ති. ඉති සාකාරං සඋදෙසං අනෙකවිභිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති.

තං කිමමඤ්ඤපි නිග්‍රොධ, යදි එවං සනෙත තපොඡීගුච්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති අපරිසුද්ධා වා? ”ති.

“අඬා බො හතෙත එවං සතෙත තපොථිගුච්ඡා පරිසුද්ධා හොති නො අපරිසුද්ධා, අභ්‍යප්පකං ව සාරප්පකංවා”ති.

“න බො නිග්‍රොධ ඵකතාවතා තපොථිගුච්ඡා අභ්‍යප්පකං ව හොති සාරප්පකං ව. අපි ව බො ඵෙගගුප්පකං හොති”ති.

පරිසුද්ධ අභ්‍යප්පකසාරප්පකකතා - කථා

14. “කිකතාවතා පන හතෙත තපොථිගුච්ඡා අභ්‍යප්පකං ව හොති සාරප්පකං ව? සාධු මෙ හතෙත හගවා තපොථිගුච්ඡාය අභ්‍යඤ්ඤාව පාපෙතු සාරඤ්ඤාව පාපෙතු”ති.

“ඉධ නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති. කථංඤී නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති -පෙ- යතො බො නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති, අදුං වස හොති තපසීතාය. සො අභිභරති නො භීතායාවකති. සො විවිකං සෙතාසනං හරති -පෙ- සො ඉමෙ පඤ්ඤා නිවරණෙ පභාය වේතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බප්‍රී-කරණෙ, මේකතාසභගතෙන වේතසා-පෙ-උපෙකඛාසභගතෙන වේතසා විපුලෙන මහභගතෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේජන ඵරිතො විභරති. සො අනෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති, සෙයාථීදං එකමපී ජාතිං ඤෙපි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙක චිතිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති.

සො දිබ්බෙන වකඛුතා විසුද්ධෙන අතිකකතකමානුසකෙන සතෙත පසසති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණිතෙ සුවචෙණ්ණ දුබ්බචෙණ්ණ සුගතෙ දුගතෙ යථාකමමුපගෙ සතෙත පජානාති “ඉමෙ වත භොතෙතා සකතා කායදුච්චරිතෙන සමනකාගතා වච්චුච්චරිතෙන සමනකාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමනකාගතා අරියානං උපවාදකා මීච්ඡාදිබ්බිකා මීච්ඡාදිබ්බිකමමසමාදනා, තෙ කායස භෙද පරමමරණා අපායං දුගතීං විනිපාතං තිරයං උපපන්නා, ඉමෙ වා පන භොතෙතා සකතා කායසුච්චරි-තෙන සමනකාගතා වච්චුච්චරිතෙන සමනකාගතා මනොසුච්චරිතෙන සමනකාගතා අරියානං අනුපවාදකා සමමාදිබ්බිකා සමමාදිබ්බිකමමසමාදනා, තෙ කායස භෙද පරමමරණා සුගතීං සභ්‍යං ලොකං උපපන්නා”ති. තං කිමඤ්ඤයි නිග්‍රොධ යදී එවං සතෙත තපොථිගුච්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති අපරිසුද්ධා වා?”ති.

“අඬා බො හනෙක එවං සනෙක තපොථිඥව්‍යා පරිසුඬා හොති, නො අපරිසුඬා, අභ්‍යඥානා ව සාරඥානා වා”ති.

“එත්තාවතා බො නිග්‍රොධ තපොථිඥව්‍යා අභ්‍යඥානා ව හොති සාරඥානා ව. ඉති බො නිග්‍රොධ¹ යං මං තුං අවචාසි; කො නාම සො හනෙක හඟවතො ධම්මො යෙන හඟවා සාවකෙ විනෙති, යෙන හඟවතා සාවකා විනිතා අසාසඥානා පටිජානන්ති අඤ්ඤාසං ආදිබ්‍රහ්මවරියන්ති, ඉති බො තං නිග්‍රොධ ධානං උත්තරිතරණේ පඤ්ඤාතරණේ යෙනාහං සාවකෙ විනෙමි, යෙන මයා සාවකා විනිතා අසාසඥානා පටිජානන්ති අඤ්ඤාසං ආදිබ්‍රහ්මවරියන්ති”.

එවං වුත්තෙ තෙ පරිබ්‍රාජකා උත්තාදිනො උච්චාසඤ්ඤාසං අහසුං “එසං මයං අනාසාම සාවරියකා, එසං මයං පනාසාම සාවරියකා න මයං ඉතො භීයො උත්තරිතරං පජානාමා”ති.

නිග්‍රොධසස පජ්ඣායනං

15. යද අඤ්ඤාසි සක්ඛානො ගහපති ‘අඤ්ඤාදඤ්ඤා බො’ දුතීමෙ අඤ්ඤාතිස්ථියා පරිබ්‍රාජකා හඟවතො භාසිතං සුසුඤ්ඤාසං, සොතං ඔදහන්ති, අඤ්ඤාසුත්තං උපට්ඨපෙත්ති’ති අප් නිග්‍රොධං පරිබ්‍රාජකං එතදචොච: ඉති බො හනෙක නිග්‍රොධ යං මං තුං අවචාසි, ‘යඤ්ඤ ගහපති ජානෙය්‍යාසි කෙන සමඤ්ඤා ගොතමො සඤ්ඤා සලලපති? කෙන සාකච්ඡං සමාපජ්ජති? කෙන පඤ්ඤාචෙය්‍යන්තියං සමාපජ්ජති? සුඤ්ඤාගාරහතා සමඤ්ඤා ගොතමසස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමඤ්ඤා ගොතමො, නාලං සලලාපාය, සො අත්තමන්තානෙව සෙවති. සෙය්‍යථාපි නාම ගො කාණා පරියන්තචාරිනී අත්තමන්තානෙව සෙවති, එවමෙව සුඤ්ඤාගාරහතං සමඤ්ඤා ගොතමසස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමඤ්ඤා ගොතමො, නාලං සලලාපාය, සො අත්තමන්තානෙව සෙවති. ඉංස ව ගහපති සමඤ්ඤා ගොතමො ඉමං පරිසං ආගචෙජ්ජය්‍යා, එකපඤ්ඤානෙව නං සංසාදෙය්‍යාම, තුවජ්ජමහී’ව නං මඤ්ඤා ඔරොධෙය්‍යාමා”ති. අයං බො සො හනෙක හඟවා අරහං සමමාසම්බුද්ධො ඉධානුප්පනෙතා. අපරිසාවචරං පන නං කරොථ, ගොකාණං පරියන්තචාරිනී කරොථ, එකපඤ්ඤානෙව නං සංසාදෙථ, තුවජ්ජමහී’ව නං මඤ්ඤා ඔරොධෙථා”ති.

1. අප් නං නිග්‍රොධං (කම)

16. “එවං වුක්ඛෙ නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තුණ්භිභුතො මඛකුභුතො පක්ඛකඛකො අධොමුඛො පජ්ඣායනො අප්පට්ඨාණො නිසීදි.

අථ ඛො භගවා නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං තුණ්භිභුතං මඛකුභුතං පක්ඛකඛකං අධොමුඛං පජ්ඣායනං අප්පට්ඨාණං විදීඨවා නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං එතදචොව; “සච්චං කීර නිග්‍රොධ භාසිතා තෙ එසා වාවා” තී.

“සච්චං භනෙත භාසිතා මෙ එසා වාවා යථා බාලෙන යථා මුලෙන යථා අකුසලෙනා” තී.

“තං කිම්මඤ්ඤපි නිග්‍රොධ, කීන්තී තෙ සුතං පරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං යෙ තෙ අහෙසුං අතීත-මද්ධානං අරභනෙතා සමමාසමුද්ධා, එවං සු තෙ භගවනෙතා සංගමම උනකාදිනො උච්චාසද්දමභාසද්දා අනෙකචිභිතං කීරච්ඡානකථං අනුයුක්ඛා විහරිංසු, සෙය්‍යථීදං රාජ කථං චොරකථං -පෙ- ඉතිභවාභවකථං ඉති වා, සෙය්‍යථාපි ත්වං එතරභි සාචරියකො? උදුහු එවං සු තෙ භගවනෙතා අරඤ්ඤවනපස්ඨානී පක්ඛානී සෙනාසනානී පට්ටසෙවන්තී අප්පසද්දානී අප්ප-නිගෙසාසානී විජනවාතානී මනුසසරාභසෙය්‍යකානී පට්ටලොනසාරුප්පානී සෙය්‍යථාපාභං එතරභි?” තී.

“සුතං මෙතං භනෙත පරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරිය-පාචරියානං භාසමානානං: ‘යෙ තෙ අහෙසුං අතීතමද්ධානං අරභනෙතා සමමාසමුද්ධා, න එවං සු තෙ භගවනෙතා සංගමම සමාගමම උනකාදිනො උච්චාසද්දමභාසද්දා අනෙකචිභිතං කීරච්ඡානකථං අනුයුක්ඛා විහරන්තී, සෙය්‍යථීදං රාජකථං චොරකථං -පෙ- ඉතිභවාභවකථං ඉති වා, සෙය්‍යථා-පාභං එතරභි සාචරියකො, එවං සු තෙ භගවනෙතා අරඤ්ඤවනපස්ඨානී පක්ඛානී සෙනාසනානී පට්ටසෙවන්තී අප්පසද්දානී අප්පනිගෙසාසානී විජන-වාතානී මනුසසරාභසෙය්‍යකානී පට්ටලොනසාරුප්පානී සෙය්‍යථාපි භගවා එතරභි” තී.

1. නාඤ්ඤ (PTS)

“තඤ්ඤා නෙ නිග්‍රොධ විඤ්ඤාස සතො මහලලුකසස න ඵතදහොසි: චුදොධා සො හගවා බොධාය ධම්මං දෙසෙති, දනෙතා සො හගවා දමරාය ධම්මං දෙසෙති, සතෙතා සො හගවා සමරාය ධම්මං දෙසෙති, තිණ්ණිකා සො හගවා තරණාය ධම්මං දෙසෙති, පරිනිබ්බුතො සො හගවා පරිනිබ්බානාය ධම්මං දෙසෙති?”ති.

බ්‍රහ්මචරියපටියොසාන-සච්ඡිකිරියා

17. “ඵවං චුක්ඛෙ නිග්‍රොධො පරිබ්බාජතො හගවන්තං ඵතදවොච: “අච්චයො මෙ හතෙත අච්චගමා යරා බාලං යරා මුලුතං යරා අකුසලං, ස්වාභං ඵවං හගවන්තං අච්චාසිං. තඤ්ඤා මෙ හතෙත හගවා අච්චයං අච්චයතො පටිගණ්ණාකු ආයතිං සංවරායා”ති.

“තඤ්ඤා නිග්‍රොධ අච්චයො අච්චගමා යරාබාලං යරා මුලුතං යරා අකුසලං, යො මං ඵවං අච්චාසිං. යතො ච බො තිං නිග්‍රොධ අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යරාධම්මං පටිකරොසි, තතෙත මයං පටිගණ්ණාම, චුදොධා හෙසා නිග්‍රොධ අරියසස විනායෙ, යො අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යරාධම්මං පටිකරොති, ආයතිං සංවරං ආපජ්ජති. අහං බො පත නිග්‍රොධ ඵවං වදාමි: “ඵතු විඤ්ඤා පුරිසො අසයො අමායාවී උජ්ජරාතිකො. අහමනුසාසාමි, අහං ධම්මං දෙසෙමි: යරානුසිව්ඨං තරා පටිපජ්ජමානො යසසභාය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපටියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකථා උපසම්පජ්ජ විහරිසසති සත්ත වසානති.

තිව්ඨනතු නිග්‍රොධ සත්ත වසානති. ඵතු විඤ්ඤා පුරිසො අසයො අමායාවී උජ්ජරාතිකො, අහමනුසාසාමි, අහං ධම්මං දෙසෙමි. යරානුසිව්ඨං තරා පටිපජ්ජමානො යසසභාය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපටියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකථා උපසම්පජ්ජ විහරිසසති ඡ වසානති -පෙ- පඤ්ච වසානති -පෙ- වන්තාරි වසානති -පෙ- තිණ්ණිකා වසානති -පෙ- දො වසානති -පෙ- ඵකං වසං.

තිට්ඨතු නිග්‍රොධ එකං වසං එතු විඤ්ඤ පුරිසො අසයො අමායාථී උජ්ජාතිකො. අභමනුසාසාමි, අභං ධම්මං දෙසෙමි. යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානො යසසඤ්ඤා කුලපුතා සම්මදෙව අභාරකමා අනභාරියං පබ්බජන්ති, තද්දුකතරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිලෙඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤ්ඤා උපසම්පජ්ජ විහරිසසති සත්ත මාසානි.

තිට්ඨනතු නිග්‍රොධ සත්ත මාසානි -පෙ- ජ මාසානි -පෙ- පඤ්ච මාසානි -පෙ- -පෙ- වකුරි මාසානි -පෙ- තිණි මාසානි -පෙ- දෙ මාසානි -පෙ- එකමාසං -පෙ- අධිමමාසං.

තිට්ඨතු නිග්‍රොධ අධිමමාසො එතු විඤ්ඤ පුරිසො අසයො අමායාථී උජ්ජාතිකො. අභමනුසාසාමි, අභං ධම්මං දෙසෙමි, යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානො යසසඤ්ඤා කුලපුතා සම්මදෙව අභාරකමා අනභාරියං පබ්බජන්ති තද්දුකතරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිලෙඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤ්ඤා උපසම්පජ්ජ විහරිසසති සත්තං.

පරිබ්බාජකානං පජ්ඣායනං

18. සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ එවමසං: අනෙචාසිකමාතා නො සමණො ගොතමො එවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ එවං දඬ්ඨබ්බං, යො එව තෙ ආචරියො සො එව තෙ ආචරියො භොතු.

සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ එවමසං: උදෙසා නො වාචෙතුකාමො සමණො ගොතමො එවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ එවං දඬ්ඨබ්බං, යො එව තෙ උදෙසො, සො එව තෙ උදෙසො භොතු.

සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ එවමසං: ආථීවා නො වාචෙතුකාමො සමණො ගොතමො එවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ එවං දඬ්ඨබ්බං, සො එව තෙ ආථීවො සො එව තෙ ආථීවො භොතු.

සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ ඵවමසා: යෙ නො ධම්මා අකුසලා අකුසලසංඛාතා සාවරියකානං, තෙසු පතිට්ඨාපෙතුකාමො සමණො ගොතමො ඵවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ ඵවං දට්ඨංඛං අකුසලා චෙව වො ධම්මා¹ භොනතු අකුසලසංඛාතා ච සාවරියකානං.

සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ ඵවමසා; යෙ නො ධම්මා කුසලා කුසල-සංඛාතා සාවරියකානං, තෙහි විවෙචෙතුකාමො සමණො ගොතමො ඵවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ ඵවං දට්ඨංඛං, කුසලා චෙව වො ධම්මා භොනතු කුසලසංඛාතා ච සාවරියකානං. ඉති ඛවාහං නිග්‍රොධ නෙව අනෙකවාසිකමාතා ඵවං වදමී, නපි උදෙදසා වාවෙතුකාමො ඵවං වදමී. නපි ආජිවා වාවෙතුකාමො ඵවං වදමී, නපි යෙ ච වො ධම්මා² අකුසලා අකුසලසංඛාතා සාවරියකානං තෙසු පතිට්ඨා-පෙතුකාමො ඵවං වදමී. නපි යෙ ච වො ධම්මා කුසලා කුසල-සංඛාතා සාවරියකානං තෙහි විවෙචෙතුකාමො ඵවං වදමී. සන්ති ච ඛො නිග්‍රොධ අකුසලා ධම්මා අපභිණා සංකිලෙසිකා පොනොභවිකා³ සදරා⁴ දුක්ඛවිපාකා ආයතිං ජාතිජරාමරණියා, යෙසාහං පහානාය ධම්මං දෙසෙමී යථා පටිපත්තානං වො සංකිලෙසිකා ධම්මා පභිසිසාහති, වොදනියා ධම්මා අභිවච්ඡිසසනති, පඤ්ඤපාරිසුරිං වෙසුප්පලකාඤ්ච දිට්ඨව-ධම්මෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ වීභරිසාඨා⁵ ති.

19. “ඵවං චුක්ඛෙ තෙ පරිබ්බාජකා තුණ්හිභුතා මචකුභුතා පත්තඤ්ඤා අට්ඨාමුඛා පජ්ඣායකතා අපච්ඡාණා නිසීදිංසු, යථා තං මාරෙන පරිසුච්ඡිතවිතතා. අථ ඛො භගවතො එතදභොසි: සංඛෙ පි මෙ මොස-සුරිසා චුට්ඨා පාපිමතා, යත්‍ර හි නාම එකසංඛි න ඵවං භවිසාති “භඤ්ඤ මයං අඤ්ඤාණංසම්චි සමණෙ ගොතමෙ චුභමවරියං වරාම, කිං කරිසාති සක්කාභො” ති.

අථ ඛො භගවා උදුඛරිකාය පරිබ්බාජකාරාමෙ සිහනාදං නදිඨා, වෙහාසං අඛභුග්ගනඤා, ගීර්ඤාකුටෙ පබ්බතෙ පච්චුට්ඨාසී⁶. සන්ධානො පන ගහපති තාවදෙව රාජගහං පාවිසී ති.

උදුඛරිකසුත්තං නිට්ඨිතං දුතියං (25)

1. වො තෙ ධම්මා (ෆෆ)
2. න පි යෙ තෙ ධම්මා (හා)
3. පොනොභවිකා (මජ්ඣ)
4. සදරා (ෆෆ කමී), සදරා, (හා)
5. පටිප්පට්ඨාසි, (මජ්ඣ)

3

විකල්පව්‍යවහාරය

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා මගධෙසු විහරති මාතුලායං. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙකසි භික්ඛවො'ති. 'භද්දකෙ'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං. භගවා එතදවොච:

අතඤ්චා භික්ඛවෙ විහරථ අත්තසරණං අනාඤ්ඤසරණං, ධම්මඤ්චා ධම්මසරණං අනාඤ්ඤසරණං. කථංඤච පන භික්ඛවෙ භික්ඛු අතඤ්චො විහරති අත්තසරණං අනාඤ්ඤසරණං, ධම්මඤ්චො ධම්මසරණං අනාඤ්ඤසරණං?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති, ආකාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. වේදනාසු වේදනානුපසසී -පෙ- විකෙත විකානුපසසී, -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ආකාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අතඤ්චො විහරති අත්තසරණං අනාඤ්ඤසරණං, ධම්මඤ්චො ධම්මසරණං අනාඤ්ඤසරණං.

ගොචරෙ භික්ඛවෙ වරථ සකෙ පෙතතිකෙ විසයෙ. ගොචරෙ භික්ඛවෙ වරතං සකෙ පෙතතිකෙ විසයෙ න ලච්ඡති මාරො ඕතාරං, න ලච්ඡති මාරො ආරම්මණං. කුසලානං භික්ඛවෙ ධම්මානං සමාදනහෙතු එවමීදං පුඤ්ඤං පච්චධති.

2. භූමි ප්‍රදාන භික්ෂුවේ රාජ්‍ය දැනුමෙන් නාම අහෝසි විකල්පවත් ධර්මිකෝ රාජ්‍ය වාතුරන්තෝ විජිතාවී ජනපදයාවරියපාකෝ සත්ත-
 රත්තසමන්තාගතෝ. තසයිමානි සත්තරත්තානි අභෙසුං, සෙයාපීදො:
 විකල්පරත්තං භජීරත්තං අසාරත්තං මඤ්චරත්තං ඉජ්ජීරත්තං ගහපතිරත්තං
 පරිනායකරත්තමෙව සත්තමං. පරොසහසං ටො පනසා පුත්තා අභෙසුං
 සුරා වීරඛගරුපා පරසෙනපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවීං සාගරපරියන්තං
 අදුරුඤ්ඤිත අසපෝන ධර්මමනා¹ අභිවිජීය අජකාවයි. අථ ටො භික්ෂුවේ
 රාජ්‍ය දැනුමෙන් ඔහුන් වසානං ඔහුන් වසානං ඔහුන් වසානං වසා-
 සහසානං අවචයෙන අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෝසි: “යදු ජං අමොසා
 පුරිස පසෙසයායි දිබ්බං විකල්පරත්තං ඔසකකිතං, යානා වුතං, අථ මෙ
 ආරොචෙයායි” ති. ‘එවං දෙවො’ති ටො භික්ෂුවේ සො පුරිසො රඤ්ඤා
 දැනුමෙන් ස පචචසෙසායි. අඤ්ඤා ටො භික්ෂුවේ සො පුරිසො ඔහුන්
 වසානං ඔහුන් වසානං ඔහුන් වසානං වසානං අවචයෙන දිබ්බං
 විකල්පරත්තං ඔසකකිතං යානා වුතං. දිසොන යෙන රාජ්‍ය දැනුමෙන්
 තෙතුවසවකම්, උපසවකම්ඤා රාජ්‍යං දැනුමෙන් එතදෙවො: යගෙස
 දෙව ජානෙයායි දිබ්බං තෙ විකල්පරත්තං ඔසකකිතං යානා වුතන්තී.

3. අථ ටො භික්ෂුවේ රාජ්‍ය දැනුමෙන් ජෙට්ඨපුත්තං කුමාරං ආම-
 නෝසො² එතදෙවො: දිබ්බං කීර මෙ තාත කුමාර විකල්පරත්තං ඔසකකිතං
 යානා වුතං. සුතං ටො පන මෙතං ‘යසා රඤ්ඤා විකල්පවත්තසා දිබ්බං
 විකල්පරත්තං ඔසකකිතං, යානා වචති, න’දනි තෙත රඤ්ඤා වීරං ජීවිතඛිං
 හොතී’ ති. භුත්තා ටො පන මෙ මානුසිකා කාමා, සමයො’දනි මෙ දිබ්බ
 කාමෙ පරියෙසිතුං. එහි ජං තාත කුමාර ඉමං සමුඤ්ඤාපරියන්තං පඨවීං
 පටිපජ්ජ. අහං පන කෙසමසුං ඔහාරෙඤා, කාසායානි වජානි අචජා-
 දෙඤා, අහාරසමා අනාගාරියං පබ්බජිකාමී’ ති. අථ ටො භික්ෂුවේ රාජ්‍ය
 දැනුමෙන් ජෙට්ඨපුත්තං කුමාරං සාධුකං රජේ සමතුසායිඤා, කෙසමසුං
 ඔහාරෙඤා, කාසායානි වජානි අචජාදෙඤා, අහාරසමා අනාගාරියං පබ්බජි.

1. ධර්මික සමෙක (ගාං කම්)
 2. ආමනාපෙඤා (මජ්ඣං)

සඤ්ඤාභවධධර්මෙන ඛො පන භික්ඛවෙ රාජීසීමහි දිඛං වකකරතනං අනතරධාසී.

අථ ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතරො පුරිසො යෙන රාජා ඛතතීයො මුද්ධාභිසිකොතා¹ තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීතො රාජානං ඛතතීයං මුද්ධාභිසිකං එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසී දිඛං වකකරතනං අනතරභිතතතී. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛතතීයො මුද්ධාභිසිකොතාදිඛං වකකරතනෙන අනතරභිතෙන අනතරමනො අභොසී. අනතරමනතඤ්ඤා පටිසංවෙදෙසී. සො යෙන රාජීසී තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීතො රාජීසී. එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසී දිඛං වකකරතනං අනතරභිතතතී. එවං වුකො භික්ඛවෙ රාජීසී රාජානං ඛතතීයං මුද්ධාභිසිකං එතදවොච: ‘මා ඛො තං තාත දිඛං වකකරතනෙන අනතරභිතෙන අනතරමනො අභොසී, මා අනතරමනතඤ්ඤා පටිසංවෙදෙසී න හි මෙ තාත දිඛං වකකරතනං පෙතතීකං ද්‍යජජං, ඉඬිත තං තාත අරියෙ වකකවතකීවකො වකකභි යානං ඛො පනෙනං වීජ්ජති යතෙන අරියෙ වකකවතකීවකො වකකමානාසං තද්දුපොසථෙ පණ්ණරොසෙ සීසං නභාතසස² උපොසථීකසං උපරිපාසාදවරගතසං දිඛං වකකරතනං පාතු භවිසාති සභසාරං සනෙමීකං සනාභිකං සධ්ධාකාරපරිපුර’තතී.

4. “කතමං පන තංදෙව අරියං වකකවතකීවකතතතී”?

“තෙන හි තං තාත ධම්මං යෙව නිසසාය ධම්මං සකකරොනො ධම්මං ගරුකරොනො³ ධම්මං මානොනො ධම්මං පුජෙතො ධම්මං අපචායමානො, ධම්මඤ්ඤා ධම්මකේතු ධම්මාධිපතෙයො ධම්මකරකොවරණභුතතිං සංවීදභසු අනොපනසමීං.

ධම්මං යෙව නිසසාය -පෙ-

ධලකායසමීං ධම්මං යෙව නිසසාය ඛතතීයෙසු අනුසුඤ්ඤා⁴.

1. මුද්ධාවසිකොතා (සො PTS)
2. සීසං නභාතසස (PTS), සීසභානසස (සො)
3. ගරුං කරොනො (මජ්ඣ)
4. අනුසුඤ්ඤා (මජ්ඣ)

ධම්මංයෙව නිසසාය -පෙ- මුඤ්ඤාභගභපතිකෙසු,

ධම්මංයෙව නිසසාය -පෙ- නෙගමඤ්ඤාපදෙසු,

ධම්මංයෙව නිසසාය සමඤ්ඤාභගභෙසු,

ධම්මංයෙව නිසසාය -පෙ- මිගපකච්ඡු.

මා ව තෙ තාත වීථිතෙ අධම්මකාරො පවතතිඤ්ඤා.

යෙ ව තෙ තාත වීථිතෙ අධනා අසු, තෙසඤ්ඤා ධනමනුපදෙයායායි¹.

යෙ ව තෙ තාත වීථිතෙ සමඤ්ඤාභගභො මදසමාදු පටිච්චතා ධනාභිසාරවෙව නිවිට්ඨා එකමඤ්ඤානං දමෙනති, එකමඤ්ඤානං සමෙනති, එකමඤ්ඤානං පරිනිබ්බාපෙනති. තෙ කාලෙන කාලං උපසඛිකමිඤ්ඤා පරිපු-
චේයායායි පරිපඤ්ඤායායායි: කිං භතෙක කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවජ්ජං කිං අනාවජ්ජං, කිං සෙවිතඛං කිං න සෙවිතඛං, කිං මෙ කරියමානං දීඝරතං අභිතාය දුස්ඛාය අසක, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරතං භිතාය සුඛාය අසකා?"ති. තෙසං සුඤ්ඤා යං අකුසලං තං අභිනිවච්චේයායායි, යං කුසලං තං සමාදුය වතෙතයායායි.

ඉදං ඛො තාත අරියං වකකවකතිවකත"නති.

“එවං දෙවා”ති ඛො භිසඛවෙ රාජා ඛතතියො මුද්ධාභිසිකතො රාජිසිසක පටිසසුඤ්ඤා අරියෙ වකකවකතිවකතෙ² වතති. තස අරියෙ වකකවකතිවකතෙ වකතමානසක තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සීසං නභාතසක උපොසට්ඨකක උපරිපාසාදවරගතසක දිඛං වකකරතනං සතුරභොසි සභසාරං සනෙමිකං සනාභිකං සඛිකාරපරිපුරං, දිස්වාන රඤ්ඤා ඛතතිසක මුද්ධාභිසිකතසක එතදභොසි: සුඤ්ඤා ඛො පන මෙතං යස රඤ්ඤා ඛතතිසක මුද්ධාභි-
සිකතසක තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සීසං නභාතසක උපොසට්ඨකක උපරිපාසාදවරගතසක දිඛං වකකරතනං ජාතු භවති.

1. ධනමනුපදෙයායායි (සං ෪෦෩)
2. අරියං වකකවකතිවකතං (කම)

සහසාරං සනෙමික සනාහිකං සබ්බාකාරපරිපූරං, යො ගොති රාජා වකකවකති. අසං නුබො අභං රාජා වකකවකති'ති.

5. අට බො හික්ඛවෙ රාජා ඛකතියො මුද්ධාහිසිකෙතො උට්ඨායාසනා, එකංසං උකතරාසඛහං කරිඤ්ඤා වාමෙන හඤ්ඤාන හික්ඛාරං ගහෙඤ්ඤා දකඤ්ඤාන හඤ්ඤාන වකකරතනං අබ්භුකකිරි, 'පවතනතු හවං වකකරතනං, අභිච්ඡිනාතු හවං වකකරතන'නති. අට බො තං හික්ඛවෙ වකකරතනං පුරුජීමං දීඝං පවතති, අභිච්ඡෙව රාජා වකකවකති සද්ධිං චතුරධර්මිනියා සෙනාය. යසම් බො පන හික්ඛවෙ පදෙසෙ වකකරතනං පතිට්ඨාසී, තඤ්ඤා රාජා වකකවකති වාසං උපගඤ්ඤා සද්ධිං චතුරධර්මිනියා සෙනාය. යෙ බො පන හික්ඛවෙ පුරුජීමාය දීඝාය පට්ඨාසානො, තෙ රාජානං වකකවකතිං උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා එවමාහංසු: එහි බො මහාරාජ, සවාගතං තෙ මහාරාජ සකතෙන මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජා'ති.

රාජා වකකවකති එවමාහ:

පාණො නහනතබ්බො. අදීඝනං නාදුතබ්බං කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතබ්බො. මුසා න භාසිතබ්බො. මජ්ඣං න පාතබ්බං. යටාභුතකඤ්ඤා භුඤ්ඤාපටා'ති.

යෙ බො පන හික්ඛවෙ පුරුජීමාය දීඝාය පට්ඨාසානො තෙ රඤ්ඤාකු වකකවකතිසං අනුයුඤ්ඤා¹ අභෙසු.

අට බො තං හික්ඛවෙ වකකරතනං පුරුජීමං සමුද්දං අපේකාගාහිඤ්ඤා පච්චිකාරිඤ්ඤා දකඤ්ඤා දීඝං පවතති -පෙ- අනුයුඤ්ඤා අභෙසු.

අට බො තං හික්ඛවෙ වකකරතනං දකඤ්ඤා සමුද්දං අපේකාගාහිඤ්ඤා පච්චිකාරිඤ්ඤා පච්ඡිමං දීඝං පවතති, අභිච්ඡෙව රාජා වකකවකති සද්ධිං චතුරධර්මිනියා සෙනාය. යසම් බො පන හික්ඛවෙ පදෙසෙ දිබ්බං වකකරතනං පතිට්ඨාසී, තඤ්ඤා රාජා වකකවකති වාසං උපගඤ්ඤා සද්ධිං චතුරධර්මිනියා සෙනාය. යෙ බො පන හික්ඛවෙ පච්ඡිමාය දීඝාය පට්ඨාසානො, තෙ රාජානං වකකවකතිං උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා එවමාහංසු: එහි බො මහාරාජ, සවාගතං තෙ මහාරාජ, සකතෙන මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජා'ති.

1. අනුයුඤ්ඤා (පිඉ)

රාජා වකකවකති එවමාහ:

පාශො න හතතඛො, අදිතනං නාදතඛො, කාමෙසු මිච්ඡා න වරිතඛො, මුසා න භාසිතඛො, මජ්ඣං න පාතඛො, යථා භුතතඛො භුඤ්ජරා'ති. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ පච්ඡමාය දිසාය පටිරාජානො, තෙ රඤ්ඤ වකකවකතිසස අනුසුතං¹ අභෙසුං.

අථ ඛො තං භික්ඛවෙ වකකරතනං පච්ඡමං සමුද්දං අජෙකුභාගාභිකා පච්චුකතරිකා උකාරං දිසං පවතති, අනිදෙව රාජා වකකවකති සද්ධං චතුරඛිනිතියා සෙනාය. යඤ්ථ ඛො පන භික්ඛවෙ පදෙසෙ දිඛං වකකරතනං පතිට්ඨාසි, තස් රාජා වකකවකති වාසං උපගඤ්ජී සද්ධං චතුරඛිනිතියා සෙනාය. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ උකාරාය දිසාය පටිරාජානො තෙ රාජානං වකකවකති උපසච්චකමිකා එවමාහංසු: එහි ඛො මභාරාජ, ස්වාගතං² තෙ මභාරාජ, ස කතෙත මභාරාජ, අනුසාස මභාරාජා'ති. රාජා වකකවකති එවමාහ: පාශො න හතතඛො, අදිතනං නාදතඛො, කාමෙසු මිච්ඡා න වරිතඛො, මුසා න භාසිතඛො, මජ්ඣං න පාතඛො, යථා භුතතඛො භුඤ්ජරා'ති.

යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ උකාරාය දිසාය පටිරාජානො තෙ රඤ්ඤ වකකවකතිසස අනුසුතං අභෙසුං.

6. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ වකකරතනං සමුද්දපරියනං පඨවිං³ අභිවිජ්චිකා තමෙව රාජධානිං පච්චාගන්තවා රඤ්ඤ වකකවකතිසස අනෙතපුරදායෙ අත්තකරණපපමුඛෙ⁴ අකඛාහතං මඤ්ඤ අට්ඨාසි, රඤ්ඤ වකකවකතිසස අනෙතපුරං උපසොභයමානං. -පෙ-

සුතියො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- තතියො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- චතුචො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- පඤ්ඤමො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- ජටෙට්ඨා පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- සත්තමො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති ඛුනනං වසානං ඛුනනං වසසතානං ඛුනනං වසසභසානං අවචයෙන අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙතසි: යද නිං අමෙහා පුරිස පසෙසයාසි දිඛං වකකරතනං ඔසකතිතං යානා වුතං, අථ මෙ ආරො-වෙයාසි ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤ වකකවකතිසස පච්චසෙසාසි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො ඛුනනං වසානං ඛුනනං වසසතානං ඛුනනං වසසභසානං අවචයෙන දිඛං වකකරතනං ඔසකතිතං යානා වුතං, දිස්වාන යෙන රාජා වකකවකති ඤෙකුපසච්චකමි, උපසච්චකමිකා රාජානං වකකවකති එතදවොච: යඤෙස දෙව ජානෙයාසි දිඛංනෙත වකකරතනං ඔසකතිතං යානා වුතන්ති.

1. අනුසුතං (මජ්ඣ) 4. අවමකරණපමුඛෙ (සීචු)
2. සංගතං (ආ) 3. පඨවිං (මජ්ඣ)

7. අප ටො භික්ඛවෙ රාජා වකකවතති ජෙට්ඨපුභතං කුමාරං ආමනෙත-
 නා එතදවොච: “දිඛං කිර මෙ තාත කුමාර වකකරතනං ඔසකකිතං යානා
 වුතං. සුභං ටො පන මෙ තං යස ඊරෙඤ්ඤ වකකවතතිස ජිඛං වකක-
 රතනං ඔසකකති යානා වචති, න’දුභි තෙන රඤ්ඤ වීරං ජීවිතඛං
 හොති’ති. භුභ්‍යා ටො පන මෙ මානුසිකා කාමා, සමයො’දුනි මෙ දිඛෙඛ
 කාමෙ පරියෙසිතුං. එභි තුං තාත කුමාර, ඉමං සමුද්දපරියනතං පයචි.
 පච්චජ්ජ, අභං පන කෙසමසුං ඔභාරෙතා කාසායාති වජානි අච්ඡාදෙතා
 අභාරසමා අනාගාරියං පඛට්ඨිසසාමී’ති. අප ටො භික්ඛවෙ රාජා වකකවතති
 ජෙට්ඨපුභතං කුමාරං සාධුකං රජෙඤ්ඤ සමනුසාසිතා, කෙසමසුං ඔභා-
 රෙතා කාසායාති වජානි අච්ඡාදෙතා අභාරසමා අනාගාරියං පඛට්ඨි.
 සභ්‍යාභපඛට්ඨිතෙ ටො පන භික්ඛවෙ රාජිසිමභි දිඛං වකකරතනං
 අනකරධාසි. අප ටො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරො පුරියො-පෙ- අනතරභිතනී.
 අප ටො භික්ඛවෙ රාජා ඛතතියො මුද්ධාභිසිනෙහා දිඛෙඛ වකකරතනෙ
 අනතරභිතෙ අනාතමනො අහොසි, අනාතමනකඤ්ඤ පච්චිසංචෙදෙසි. නො
 ච ටො රාජිසිං උපසඛිකමීතා අරියං වකකවතතිවතනං පුච්ඡි. සො සමතෙ-
 නෙච සුදං ජනපදං පසාසති. තස සමතෙන ජනපදං පසාසතො පුඛෙඛනා-
 පරං ජනපද න පඛට්ඨනති යථා තං පුඛෙඛනානං රාජුතං අරියෙ වකකවතති-
 වතෙත වතමානානං.

8. අප ටො භික්ඛවෙ අමච්චා පාරිසජ්ජා ගණකා මහාමහ්‍යා අනීකවධා
 දෙවාරිකා මහාසසාඨීවනො සනුතිපතීතා රාජානං ඛතතියං මුද්ධාභි-
 සිකතං උපසඛිකමීතා එතදවොචු: “න ටො තෙ දෙච සමතෙන
 සුදං ජනපදං පසාසතො පුඛෙඛනාපරං ජනපද පඛට්ඨනති යථා තං පුඛෙඛනානං
 රාජුතං අරියෙ වකකවතතිවතෙත වතමානානං. සංචිජ්ජනති ටො තෙ
 දෙච විජීතෙ අමච්චා පාරිසජ්ජා ගණකා මහාමහ්‍යා අනීකවධා දෙවාරිකා
 මහාසසාඨීවනො, මයඤ්ඤච අඤ්ඤච ව, යෙ මයං අරියං වකකවතතිවතනං
 ධාරෙම. ඉඛිත තුං දෙච අමෙත අරියං වකකවතතිවතනං පුච්ඡි, තස තෙ
 මයං අරියං වකකවතතිවතනං පුච්චා බ්‍යාකරිසසාමා’ති.

ආයුචණ්ණාදිපරිභාණිකථා

අප ටො භික්ඛවෙ රාජා ඛතතියො මුද්ධාභිසිනෙහා අමච්චි පාරිසජ්ජ
 ගණකෙ මහාමහ්‍යෙ අනීකවෙට්ඨ දෙවාරිකෙ මහාසසාඨීවනො සනුතිපාතා-
 පෙතා අරියං වකකවතතිතනං පුච්ඡි.

තස්ස තෙ අරියං වකකවතනීවත්තං පුට්ඨා බ්‍යාකරිංසු. තෙසං සුඤ්ඤා ධම්මිකං හිමො රක්ඛාවරණගුත්තං සංචිද්ධි. නො ව ච චො අධ්‍යානානං ධනමනුසාදායී. අධ්‍යානං ධනෙ අනනුසාදියමානො දුළිද්දියං¹ වෙපුලලුගමාසී. දුළිද්දියෙ වෙපුලලං ගතෙ අඤ්ඤාතරො පුරිසො පරෙසං අදීනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි. තමෙනං අභ්‍යභෙසුං ගහෙඤ්ඤා රඤ්ඤා ඛතියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස දසෙසසුං අයං දෙව පුරිසො පරෙසං අදීනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි² තී. එවං වුත්තෙ හිකඛවෙ රාජා ඛතනියො මුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච: “සච්චං කිරඤ්ඤං අමොහො පුරිස පරෙසං අදීනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි?”³ තී. “සච්චං දෙවා” තී. “කිං කාරණං?” තී. “න හි දෙව ජීවාමී” තී.

9. අථ චො හිකඛවෙ රාජා ඛතනියො මුද්ධාභිසිත්තො තස්ස පුරිසස්ස ධනමනුසාදායී “ඉමිනා ඤං අමොහො පුරිස ධනෙන අත්තනා ව ජීවාහි, මාතාපිතරො ව පොසෙහි, පුත්තදරඤ්ඤා පොසෙහි, කම්මනෙත ව පයොපෙහි, සමණ්‍යාභ්‍යමණෙසු උද්ධග්ගිකං දකඛිණං පතිවිධිපෙහි⁴ සොවග්ගිකං සුඛවිපාකං සභ්‍යසංචත්තනීකත්තී”. “එවං දෙවා” තී චො හිකඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤා ඛතියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස පච්චසෙසාසී. අඤ්ඤාතරො පි චො හිකඛවෙ පුරිසො පරෙසං අදීනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි. තමෙනං අභ්‍යභෙසුං ගහෙඤ්ඤා රඤ්ඤා ඛතියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස දසෙසසුං “අයං දෙව පුරිසො පරෙසං අදීනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි” තී. එවං වුත්තෙ හිකඛවෙ රාජා ඛතනියො මුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච: “සච්චං කිරඤ්ඤං අමොහො පුරිස පරෙසං අදීනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි” තී. “සච්චං දෙවා” තී. “කිං කාරණං?” තී. “නහි දෙව ජීවාමී” තී. අථ චො හිකඛවෙ රාජා ඛතනියො මුද්ධාභිසිත්තො තස්ස පුරිසස්ස ධනමනුසාදායී “ඉමිනා ඤං අමොහො පුරිස ධනෙන අත්තනා ව ජීවාහි, මාතාපිතරො ව පොසෙහි, පුත්තදරඤ්ඤා පොසෙහි, කම්මනෙත ව පයොපෙහි, සමණ්‍යාභ්‍යමණෙසු උද්ධග්ගිකං දකඛිණං පතිවිධිපෙහි, සොවග්ගිකං සුඛවිපාකං සභ්‍යසංචත්තනීකත්තී”. “එවං දෙවා” තී චො හිකඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤා ඛතියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස පච්චසෙසාසී.

අසෙසාසුං චො හිකඛවෙ මනුසාසා: යෙ කිර හො පරෙසං අදීනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයත්තී, තෙසං රාජා ධනමනුසාදෙතී⁵ තී. සුඤ්ඤාන තෙසං එතදවොච “යනුත්ත මයමී පරෙසං අදීනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයෙය්‍යාමා” තී.

1. ධනමනුසාදායී (මජ්ඣං) 4. පතිවිධිපෙහි (මජ්ඣං)
 2. දුළිද්දියං. PTL දුළිද්දියං (ග්‍යා) 5. සමණ්‍යාභ්‍යමණෙසු (ඔචුඤ්ඤා)
 3. ආදීයයි (ග්‍යා) 6. ධනමනුසාදායී (ආයු)

අථ ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරො පුරිසො පරෙසං අදිනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි. තමෙනං අභ්‍යභෙසුං ගභෙඤා රඤ්ඤෙ ඛතියසස චුද්ධාභිසික්ඛාසස දසෙසුං “අයං දෙව පුරිසො පරෙසං අදිනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි”ති.

එවං වුද්ධෙ භික්ඛවෙ රාජා ඛතියො චුද්ධාභිසික්ඛො තං පුරිසං එතදචොච: “සචං කිර ඤං අමෙභා පුරිස පරෙසං අදිනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයි”ති. “සචං දෙවා”ති. “කිං කාරණා?”ති. “න භි දෙව ජිවාමි”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ රඤ්ඤෙ ඛතියසස චුද්ධාභිසික්ඛාසස එතදභොසි: “සචෙ ඛො අභං යො යො පි පරෙසං අදිනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයිසසති, තස තස ධනමනුසපදසසමි, එවමිදං අදිනතාදනං පචඩ්ඪිසසති. යනනනාභං ඉමං පුරිසං සුනිසෙධං නිසෙධෙය්‍යං චුලචෙජ්ජං කරෙය්‍යං, පිසමස ජිද්දය්‍යා”නති.

10. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛතියො චුද්ධාභිසික්ඛො පුරිසෙ ආණ්ඩපෙසි: “තෙන භි භණෙ ඉමං පුරිසං දලොය රජ්ජයා පච්ඡාධාභං ගාලොඛඤ්ඤං ඛතියො චුරචුඤ්ඤං කරිඤා, ඛරසසරෙන පණචෙන රථියා රථිං පිඛ්ඛාටකෙන පිඛ්ඛාටකං පරිනොඤා දකඛිණෙන ආරෙන නික්ඛාමෙඤා දකඛිණෙනා නගරසස සුනිසෙධං නිසෙධෙට්ඨං, චුලචෙජ්ජං කරොථ, පිසමස ජිද්දය්‍යා”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ තෙ පුරිසා රඤ්ඤෙ ඛතියසස චුද්ධාභිසික්ඛාසස පච්ඡසුඤ්ඤා තං පුරිසං දලොය රජ්ජයා පච්ඡාධාභං ගාලොඛඤ්ඤං ඛතියො චුරචුඤ්ඤං කරිඤා, ඛරසසරෙන පණචෙන රථියා රථිං පිඛ්ඛාටකෙන පිඛ්ඛාටකං පරිනොඤා, දකඛිණෙන ආරෙන නික්ඛාමෙඤා, දකඛිණෙනා නගරසස සුනිසෙධං නිසෙධෙට්ඨං චුලචෙජ්ජං අකංසු, පිසමස ජිද්දිසු. අපසාසු ඛො භික්ඛවෙ මනුසසා, “යෙ කිර භො පරෙසං අදිනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයනති, තෙ රාජා සුනිසෙධං නිසෙධෙති, චුලචෙජ්ජං කරොති, පිසානි තෙසං ජිද්දනති”ති. සුඤ්ඤා තෙසං එතදභොසි: යනනන මයමපි තිණ්භානි සඤ්ඤානි කාරාපෙසාම¹ තිණ්භානි සඤ්ඤානි කාරාපෙඤා යෙසං අදිනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයිසසම, තෙ සුනිසෙධං නිසෙධෙසසම, චුලචෙජ්ජං කරිසසම, පිසානි තෙසං ජිද්දිසසමා”ති. තෙ තිණ්භානි සඤ්ඤානි කාරාපෙසුං, තිණ්භානි සඤ්ඤානි කාරාපෙඤා ගාමසාතමපි උපකකමිංසු කාතුං, නිගමසාතමපි උපකකමිංසු කාතුං, නගරසාතමපි උපකකමිංසු කාතුං, පඤ්ඤනමපි උපකකමිංසු කාතුං. යෙසං තෙ අදිනතං ථෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදීයනති, තෙ සුනිසෙධං නිසෙධෙතති, චුලචෙජ්ජං කරොතති, පිසානි තෙසං ජිද්දනති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධිනානං ධනෙ අනානුසාදියමානෙ දළිඤ්ඤං වෙදුලලමගමාසි. දළිඤ්ඤං වෙදුලලං ගතෙ අදිනතාදනං වෙදුලලමගමාසි, අදිනතාදනෙ වෙදුලලං ගතෙ සඤ්ඤං වෙදුලලමගමාසි. සඤ්ඤං වෙදුලලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙදුලලමගමාසි. පාණාතිපාතෙ වෙදුලලං ගතෙ තෙසං සකකානං ආයු පි පරිභාසි, විචෙණ්ණං පි පරිභාසි, තෙසං ආයුනාපි පරිභාසමානානං විචෙණ්ණනපි පරිභාසමානානං අධිනිවසසභසසායුකානං මනුසානං පුඤ්ඤා විඤ්ඤා වසසභසසායුකා අභෙසුං.

1. චුලචෙජ්ජං (මජ්ඣං) 4. රථියා රථිං (භාෂා)
2. පච්ඡාධාභං (භාෂා) 5. නික්ඛමඤ්ඤං (පිචු. මජ්ඣං, PPA)
3. පඤ්ඤනමපි (මජ්ඣං) 6. කාරාපෙසම (භාෂා)

11. වකාරීසංවසසභසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු අඤ්ඤතරො පුරිසො පරෙසං අදින්නා ථෙය්‍යසඛිඛාතං ආදිසී. තමෙනං අග්ගභෙසුං, ගභෙඤා රඤ්ඤෙ ඛක්ඛියසස මුද්ධාභිසිත්තසස දෙසසසුං “අය දෙව පුරිසො පරෙසං අදින්නා ථෙය්‍යසඛිඛාතං ආදිසී”ති. එවං වුකෙත භික්ඛවෙ රාජා ඛක්ඛියො මුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච; “සචං කිරි නිං අමො පුරිස පරෙසං අදින්නා ථෙය්‍යසඛිඛාතං ආදිසී?”ති. “න භි දෙවො”ති සම්පජානමුසා අභාසී. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධිත්තානං ධනෙ අනනුපදිසමානෙ දුළිදදියං වෙපුලලමගමාසී. දුළිදදියෙ වෙපුලලං ගතෙ අදින්නාදනං වෙපුලලමගමාසී. අදින්නාදනෙ වෙපුලලං ගතෙ සඤ්ඤං වෙපුලලමගමාසී. සඤ්ඤං වෙපුලලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙපුලලමගමාසී. පාණාතිපාතෙ වෙපුලලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙපුලලමගමාසී මුසාවාදෙ වෙපුලලං ගතෙ තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසී, වඤ්ඤානං පි පරිභාසී, තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වඤ්ඤානං පි පරිභාසමානානං. වකාරීසංවසසභසායුකානං මනුසසානං විසතිවසසභසායුකා පුත්තා අභෙසුං. විසතිවසසභසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු අඤ්ඤතරො පුරිසො පරෙසං අදින්නා ථෙය්‍යසඛිඛාතං ආදිසී. තමෙනං අඤ්ඤතරො පුරිසො රඤ්ඤෙ ඛක්ඛියසස මුද්ධාභිසිත්තසස ආරොචසී: “ඉඤ්ඤාමො දෙව පුරිසො පරෙසං අදින්නා ථෙය්‍යසඛිඛාතං ආදිසී”ති පෙසුඤ්ඤමකාසී. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධිත්තානං ධනෙ අනනුපදිසමානෙ දුළිදදියං වෙපුලලමගමාසී. දුළිදදියෙ වෙපුලලං ගතෙ අදින්නාදනං වෙපුලලමගමාසී. අදින්නාදනෙ වෙපුලලං ගතෙ සඤ්ඤං වෙපුලලමගමාසී. සඤ්ඤං වෙපුලලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙපුලලමගමාසී. පාණාතිපාතෙ වෙපුලලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙපුලලමගමාසී. මුසාවාදෙ වෙපුලලං ගතෙ පිසුණා වාවා වෙපුලලමගමාසී. පිසුණාය වාවාය වෙපුලලං ගතාය තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසී වඤ්ඤානං පි පරිභාසී තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වඤ්ඤානං පි පරිභාසමානානං. විසතිවසසභසායුකානං මනුසසානං දසවසසභසායුකානං පුත්තා අභෙසුං.

12. දසවසසභසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු එකිදං සත්තා වඤ්ඤාවනො භොතති, එකිදං සත්තා දුඛඤ්ඤානං. තඤ්ඤං යෙ තෙ සත්තා දුඛඤ්ඤානං තෙ වඤ්ඤාවනෙ සකෙත අභිජ්ඣායනා පරෙසං දුරෙසු වාරිකං ආපජ්ඣංසු. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධිත්තානං ධනෙ අනනුපදිසමානෙ දුළිදදියං වෙපුලලමගමාසී, දුළිදදියෙ වෙපුලලං ගතෙ -පෙ- කාමෙසු මිච්ඡාවාරො වෙපුලලමගමාසී, කාමෙසු මිච්ඡාවාරෙ වෙපුලලං ගතෙ තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසී වඤ්ඤානං පි පරිභාසී. තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වඤ්ඤානං පි පරිභාසමානානං. දසවසසභසායුකානං මනුසසානං පඤ්චවසසභසායුකා පුත්තා අභෙසුං.

---

1. වඤ්ඤාවනං. (සා)

13. පඤ්චසකසහසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු දෙව ධම්මා වෙසුලලමගමංසු ඵරුසා වාවා සම්මසලාපො ව. ද්වීසු ධම්මෙසු වෙසුලලං ගතෙසු තෙසං සක්කානං ආයු පි පරිභායි, වණේණො පි පරිභායි. තෙසං ආයුනාපි පරිභායමානානං වණේණන පි පරිභායමානානං පඤ්චසකසහසසායුකානං මනුසසානං අපෙපකවෙවි අධිඤ්ඤායාවසසහසසායුකා අපෙපකවෙවි දෙවචසකසහසසායුකා පුත්තා අහෙසුං. අධිඤ්ඤායාවසසහසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු අභිජ්ඣාවාපාදො¹ වෙසුලලමගමංසු. අභිජ්ඣාවාපාදෙසු වෙසුලලං ගතෙසු තෙසං සක්කානං ආයු පි පරිභායි, වණේණො පි පරිභායි. තෙසං ආයුනා පි පරිභායමානානං වණේණන පි පරිභායමානානං අධිඤ්ඤායාවසසහසසායුකානං මනුසසානං වසසහසසායුකා පුත්තා අහෙසුං. වසසහසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු මිච්ඡාදිට්ඨි වෙසුලලමගමායි. මිච්ඡාදිට්ඨියා වෙසුලලං ගතාය තෙසං සක්කානං ආයු පි පරිභායි, වණේණො පි පරිභායි. තෙසං ආයුනා පි පරිභාය මානානං වණේණන පි පරිභායමානානං වසසහසසායුකානං මනුසසානං පඤ්චසකසතායුකා පුත්තා අහෙසුං. පඤ්චසකසතායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු තයො ධම්මා වෙසුලලමගමංසු අධම්මරාගො විසමලොභො මිච්ඡාධම්මො. තීසු ධම්මෙසු වෙසුලලං ගතෙසු තෙසං සක්කානං ආයු පි. පරිභායි, වණේණොපි පරිභායි. තෙසං ආයුනා පි පරිභායමානානං වණේණන පි පරිභායමානානං පඤ්ච වසසතායුකානං මනුසසානං අපෙපකවෙවි අධිඤ්ඤායාවසසතායුකා අපෙපකවෙවි දෙවචසකසතායුකා පුත්තා අහෙසුං. අධිඤ්ඤායාවසසතායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු ඉමෙ ධම්මා වෙසුලලමගමංසු අමකෙතයාතා අපෙකෙතයාතා අසාමඤ්ඤාතා අමුභමඤ්ඤාතා නකුලෙච්චධාපවායිතා.

14. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනත්තපදීයමානෙ දුළිදදීයං වෙසුලලමගමායි, දුළිදදීයෙ වෙසුලලං ගතෙ අදීනකාදනං වෙසුලලමගමායි. අදීනකාදනෙ වෙසුලලං ගතෙ සත්ථං වෙසුලලමගමායි සත්ථං වෙසුලලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙසුලලමගමායි. පාණාතිපාතෙ වෙසුලලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙසුලලමගමායි මුසාවාදෙ වෙසුලලං ගතෙ පිසුණො වාවා වෙසුලලමගමායි පිසුණො වාවාය වෙසුලලං ගතාය කාමෙසු මිච්ඡාවාරො වෙසුලලමගමායි කාමෙසු මිච්ඡාවාරෙ වෙසුලලං ගතෙ දෙව ධම්මා වෙසුලලමගමංසු ඵරුසා වාවා සම්මසලාපො ව. ද්වීසු ධම්මෙසු වෙසුලලං ගතෙසු අභිජ්ඣාවාපාදො¹ වෙසුලලමගමංසු, අභිජ්ඣාවාපාදෙසු වෙසුලලං

1. අභිජ්ඣාවාපාදෙ (Fms)

ගතෙසු ඵ්වජාදිද්ඝි වෙදුලලමගමාසි ඵ්වජාදිවසීයා වෙදුලලං ගතාය තයො ධම්මා වෙදුලලමගමංසු අධිමචරාගො විසමලොභො ඵ්වජාධම්මො තීසු ධම්මෙසු වෙදුලලං ගතෙසු ඉමෙ ධම්මා වෙදුලලමගමංසු අමනෙත- යාතා අපෙකෙතයාතා අසාමඤ්ඤාතා අමුභමඤ්ඤාතා නකුලෙච්චධාපවා- සීතා ඉමෙසු ධම්මෙසු වෙදුලලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහාසී, වචෙණ්ණපි පරිහාසී තෙසං ආයුතා පි පරිහාසමානානං වචෙණ්ණන පි පරිහාසමානානං අධිජිතෙයාවසසතායුකානං මනුසසානං වසසතායුකා පුඤ්ඤා අභෙසු.

දසවසසායුකසමයො

15. හවිසසති භික්ඛවෙ සො සමයො යං ඉමෙසං මනුසසානං දසවසසායුකා පුඤ්ඤා හවිසසන්ති. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු පඤ්චවසීකා¹ කුමාරිකා අලමපතෙයා හවිසසන්ති. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු ඉමානි රසානි අත්තරධාසීසසන්ති, සෙයාථදං සප්පි නවනිතං තෙලං මධු එංඤ්ඤං ලොණං. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු කුද්දාසකො අග්ගං භොජනානං² හවිසසති. සෙයාථාපි භික්ඛවෙ එතරභි සාලිමංසොදනො අග්ගං භොජනානං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ දසවසසා- යුකෙසු මනුසෙසසු කුද්දාසකො අග්ගං භොජනානං හවිසසති. දසවසසා- යුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු දසකුසලකම්මපථා සධෙධන සබ්බං අත්තරධාසීසසන්ති, දසකුසලකම්මපථා අතිධා³ දිප්පිසසන්ති. දසවසසා- යුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු කුසලන්ති පි න හවිසසති. කුතො පන කුස- ලසස කාරකො. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු යෙ තෙ හවිසසන්ති අමනෙතයා අපෙකෙතයා අසාමඤ්ඤා අමුභමඤ්ඤා න කුලෙ ච්චධා- පවාසිනො, තෙ පුජ්ජා වා⁴ හවිසසන්ති පාසංසා ව. සෙයාථාපි භික්ඛවෙ එතරභි මනෙතයා⁵ පෙකෙතයා සාමඤ්ඤා මුභමඤ්ඤා කුලෙ ච්චධා පවාසිනො පුජ්ජා ව පාසංසා ව, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ දසවසසායුකෙසු මනුසෙසසු යෙ තෙ හවිසසන්ති අමනෙතයා අපෙකෙතයා අසාමඤ්ඤා අමුභමඤ්ඤා න කුලෙ ච්චධාපවාසිනො, තෙ පුජ්ජා ව හවිසසන්ති පාසංසා ව. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු න හවිසසති මාතා ති වා මාතූච්ජා ති වා මාතූලානී ති වා ආචරියහරියා ති වා⁶ ගරුනං දරො⁷ ති වා සමෙතදං ලොකො ගම්සසති යථා අචෙළකා කුඤ්ඤාපුඤ්ඤා සොණ්ඩිගාලා⁸.

---

1. පඤ්චවසීකා (කම)
 2. අභගභොජනං
 3. අභිවිස (PTS ඡායා)
 4. පුජා. (ඡායා)
 5. මෙතතායා (PTS)
 6. 'පිතා තිවා පිතූච්ජා' වා ඉති අධිකො පාඨො ඤාමපොඤ්ඤාසු දීඝනි.
 7. දරො (සීචු)
 8. භොණ්ඩිගාලා (මචසං)

16. දසවසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු තෙසං සත්තානං අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤමභි තිබ්බො ආසාතො පච්චුපට්ඨිතො භවිසසති, තිබ්බො බ්‍යාපාදෙ,
 තිබ්බො මනොපදෙසො, තිබ්බං වධකචිත්තං මාතු පි පුත්තමභි, පුත්තසස පි
 මාතරි, පිතු පි පුත්තමභි පුත්තසස පි පිතරි, භාතු පි භාතරි භාතු පි භගිනියා,
 භගිනියා පි භාතරි, තිබ්බො ආසාතො පච්චුපට්ඨිතො භවිසසති තිබ්බො
 බ්‍යාපාදෙ තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකචිත්තං. සෙය්‍යාපාපි
 භික්ඛවෙ මාගචිකසස මිගං දිස්වා තිබ්බො ආසාතො උච්චුපට්ඨිතො භොති
 තිබ්බො බ්‍යාපාදෙ තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකචිත්තං එවමෙව
 බො භික්ඛවෙ දසවසායුකෙසු මනුසෙසසු තෙසං සත්තානං අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤමභි තිබ්බො ආසාතො පච්චුපට්ඨිතො භවිසසති තිබ්බො බ්‍යාපාදෙ
 තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකචිත්තං මාතු පි පුත්තමභි, පුත්තසස පි
 මාතරි, පිතු පි පුත්තමභි, පුත්තසස පි පිතරි, භාතු පි භාතරි, භාතු පි භගිනියා,
 භගිනියා පි භාතරි, තිබ්බො ආසාතො පච්චුපට්ඨිතො භවිසසති, තිබ්බො
 බ්‍යාපාදෙ, තිබ්බො මනොපදෙසො, තිබ්බං වධකචිත්තං. දසවසායුකෙසු
 භික්ඛවෙ මනුසෙසසු සත්තාහං සත්තනරකපො භවිසසති. තෙ අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤමභි මිගසඤ්ඤං පච්චලභිසසන්ති තෙසං තිණ්හානි සත්ථානි භජෙත්ථ
 පාතුභවිසසන්ති. තෙ තිණ්හන සජෙත්ත 'එස මිගො එස මිගො'ති අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤං ජීවිතා වොරොපෙසසන්ති¹.

ආයුචණ්ණාදිවධස්ථානකපා

17. අථ චො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එකච්චානං එවං භවිසසති,
 'මා ච මයං කඤ්චි², මා ච අමෙත කොචී, යනනුන මයං තිණ්ගහණං වා
 වනගහණං වා රුක්ඛගහණං වා නදීවිදුග්ගං වා පබ්බතචිසමං වා පච්චිස්ථා
 වනමුලඵලාභාරා යාපෙය්‍යාමා'ති. තෙ තිණ්ගහණං වා වනගහණං වා
 රුක්ඛගහණං වා නදීවිදුග්ගං වා පබ්බතචිසමං වා පච්චිස්ථා සත්තාහං වන-
 මුලඵලාභාරා යාපෙසසන්ති³. තෙ තසං⁴ සත්තාහසස අච්චයෙන තිණ්ගහණං
 වනගහණං රුක්ඛගහණං නදීවිදුග්ගා පබ්බතචිසමා තික්ඛමිස්ථා අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤං ආලිඛිස්ථා සභාගාපිසසන්ති සමසායිසසන්ති 'දිට්ඨා හො
 සත්ත ජීවසී, දිට්ඨා හො සත්ත ජීවසී'ති. අථ චො තෙසං භික්ඛවෙ
 සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං චො අකුසලානං ධමමානං සමාදනහෙතු
 එවරුපං ආයතං ඤාතික්ඛයං පත්තා යනනුන මයං කුසලං කර-
 යාම.

1. වොරොපිසසති (යා) 3. යාපෙය්‍යසති. Pms.
 2. කිඤ්චි (කාමී) 4. තස (සිච්ච)

කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනුනුන මයං පාණාතිපාතා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනභෙතු ආයුතා පි වඩභීසසන්ති වෛණණ්ණන පි වඩභීසසන්ති. තෙසං ආයුතා පි වඩභිමානානං වෛණණ්ණන පි වඩභිමානානං දසවසායුකානං මනුසසානං විසතිවසායුකා පුඤ්ඤා හවිසසන්ති. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්භානං එවං හවිසසති, “මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනභෙතු ආයුතා පි වඩභිම, වෛණණ්ණන පි වඩභිම. යනුනුන මයං භියෙය්‍යාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනුනුන මයං අදිකතාදනා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති අදිකතාදනා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනභෙතු ආයුතා'පි වඩභීසසන්ති, වෛණණ්ණනපි වඩභීසසන්ති. තෙසං ආයුතාපි වඩභිමානානං වෛණණ්ණනපි වඩභිමානානං විසතිවසායුකානං මනුසසානං වකාලීසවසායුකානං පුඤ්ඤා හවිසසන්ති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්භානං එවං හවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනභෙතු ආයුතාපි වඩභිම, වෛණණ්ණනපි වඩභිම. යනුනුන මයං භියෙය්‍යාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනුනුන මයං කාමෙසුච්ච්චාචාරා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති, අදිකතාදනා විරමිසසන්ති, කාමෙසුච්ච්චාචාරා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනභෙතු ආයුතාපි වඩභීසසන්ති වෛණණ්ණනපි වඩභීසසන්ති. තෙසං ආයුතාපි වඩභිමානානං වෛණණ්ණනපි වඩභිමානානං වකාලීසවසායුකානං මනුසසානං අසීතිවසායුකා පුඤ්ඤා හවිසසන්ති.

18. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්භානං එවං හවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනභෙතු ආයුතාපි වඩභිම වෛණණ්ණනපි වඩභිම. යනුනුන මයං භියෙය්‍යාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනුනුන මයං මුසාවාද විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති, අදිකතාදනා විරමිසසන්ති, කාමෙසුච්ච්චාචාරා විරමිසසන්ති, මුසාවාද විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනභෙතු ආයුතාපි වඩභීසසන්ති වෛණණ්ණනපි වඩභීසසන්ති.

තෙසං ආයුනාපි වඩිතමානානං වග්ගෙණෙනපි වඩිතමානානං අපිතිවසසායුකානං මනුසසානං සට්ඨිවසසතායුකා පුක්ඛා හවිසසන්ති. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සක්ඛානං එවං හවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩිතම, වග්ගෙණෙනපි වඩිතම. යනනුන මයං භියොයාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං පිසුණාය වාචාය විරමෙය්‍යාම ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වග්ගෙණෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසන්ති, අදිහ්‍යාදනා විරම්සසන්ති, කාමෙසුම්ච්ඡාචාරා විරම්සසන්ති, චුසාවාද විරම්සසන්ති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩිතම හවිසසන්ති වග්ගෙණෙනපි වඩිතම හවිසසන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩිතමානානං වග්ගෙණෙනපි වඩිතමානානං සට්ඨිවසසතායුකානං මනුසසානං විසතිවසසතායුකා පුක්ඛා හවිසසන්ති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සක්ඛානං එවං හවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩිතම වග්ගෙණෙනපි වඩිතම. යනනුන මයං භියොයාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං ඵරුසාය වාචාය විරමෙය්‍යාම. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වග්ගෙණෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසන්ති, අදිහ්‍යාදනා විරම්සසන්ති, කාමෙසුම්ච්ඡාචාරා විරම්සසන්ති, චුසාවාද විරම්සසන්ති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසන්ති, ඵරුසාය වාචාය විරම්සසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩිතම හවිසසන්ති වග්ගෙණෙනපි වඩිතම හවිසසන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩිතමානානං වග්ගෙණෙනපි වඩිතමානානං විසතිවසසතායුකානං මනුසසානං වකාරිසංඡබ්බසසතායුකා පුක්ඛා හවිසසන්ති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සක්ඛානං එවං හවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩිතම වග්ගෙණෙනපි වඩිතම යනනුන මයං භියොයාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං සම්මපලාපා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වග්ගෙණෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසන්ති, අදිහ්‍යාදනා විරම්සසන්ති, කාමෙසුම්ච්ඡාචාරා විරම්සසන්ති, චුසාවාද විරම්සසන්ති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසන්ති, ඵරුසාය වාචාය විරම්සසන්ති, සම්මපලාපා විරම්සසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩිතම හවිසසන්ති, වග්ගෙණෙනපි වඩිතම හවිසසන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩිතමානානං වග්ගෙණෙනපි වඩිතමානානං වකාරිසංඡබ්බසසතායුකානං මනුසසානං දෙච්චසසතායුකා පුක්ඛා හවිසසන්ති.

19. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං හවීසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වඤ්ඤානපි වඩ්ඪාම, යනනුන මයං භියොයාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං අභිඤ්ඤං පච්ඡෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසනති, අදිනකාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුම්ච්ඡාවාරා විරම්සසනති, මුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති, ඵරුසාය වාචාය විරම්සසනති, සමඵපපලාපා විරම්සසනති, අභිඤ්ඤං පච්ඡෙය්‍යනති, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪීසසනති වඤ්ඤානපි වඩ්ඪීසසනති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වඤ්ඤානපි වඩ්ඪමානානං දොවසසභසායුකානං මනුසසානං වකාරිවසසභසායුකා සුත්තා හවීසසනති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං හවීසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වඤ්ඤානපි වඩ්ඪාම. යනනුන මයං භියොයාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං ව්‍යාපාදං පච්ඡෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං 'ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසනති, අදිනකාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුම්ච්ඡාවාරා විරම්සසනති, මුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති, ඵරුසාය වාචාය විරම්සසනති, සමඵපපලාපා විරම්සසනති, අභිඤ්ඤං පච්ඡෙය්‍යනති, ව්‍යාපාදං පච්ඡෙය්‍යනති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪීසසනති, වඤ්ඤානපි වඩ්ඪීසසනති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වඤ්ඤානපි වඩ්ඪමානානං වකාරිවසසභසායුකානං¹ මනුසසානං අට්ඨවසසභසායුකා සුත්තා හවීසසනති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං හවීසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වඤ්ඤානපි වඩ්ඪාම, යනනුන මයං භියොයාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං මිච්ඡාදිට්ඨිං පච්ඡෙය්‍යාම ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසනති, අදිනකාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුම්ච්ඡාවාරා විරම්සසනති, මුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති, ඵරුසාය වාචාය විරම්සසනති, සමඵපපලාපා විරම්සසනති, අභිඤ්ඤං පච්ඡෙය්‍යනති, ව්‍යාපාදං පච්ඡෙය්‍යනති, මිච්ඡාදිට්ඨිං පච්ඡෙය්‍යනති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪීසසනති වඤ්ඤානපි වඩ්ඪීසසනති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වඤ්ඤානපි වඩ්ඪමානානං අට්ඨවසසභසායුකානං මනුසසානං විසතිවසසභසායුකා සුත්තා හවීසසනති,

1. වකාරිවසසභසායුකානං (මජ්ඣ. පිට්ක.)

20. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවීසති: 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදානභෙකු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වග්ගොනපි වඩ්ඪාම, යනනුන මයං භියොනාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාමාති කීං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං තයො ධම්මෙ පච්ඡෙය්‍යාම අධම්මරාගං විසමලොභං මිච්ඡාධම්මං, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වනෙකය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්ඤ්ඤානි, අදිනනාදනා විරම්ඤ්ඤානි, කාමෙසුමිච්ඡා- වාරා විරම්ඤ්ඤානි, මුසාවාද විරම්ඤ්ඤානි, පිසුණාය වාචාය විරම්ඤ්ඤානි, ඵරුසාය වාචාය විරම්ඤ්ඤානි, සමච්ඡාලාපා විරම්ඤ්ඤානි, අභිජ්ඣා පච්ඡෙය්‍යානි, ව්‍යාපාදං පච්ඡෙය්‍යානි, මිච්ඡාදිට්ඨිං පච්ඡෙය්‍යානි, තයො ධම්මෙ පච්ඡෙය්‍යානි: අධම්මරාගං විසමලොභං මිච්ඡාධම්මං. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වනතිසුඤ්ඤානි. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදානභෙකු ආයුනාපි වඩ්ඪීසන්ති, වග්ගොනපි වඩ්ඪීසන්ති, තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪිමානානං වග්ගොනපි වඩ්ඪිමානානං විසතිවසසභසායුකානං මනුසානං වකාරීසවසසභසායුකා පුත්තා භවීසන්ති,

21. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවීසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදානභෙකු ආයුනාපි වඩ්ඪාම වග්ගොනපි වඩ්ඪාම. යනනුන මයං භියොනාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාම කීං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං මනෙකය්‍යා අසසාම පෙකෙකය්‍යා අසසාම සාමඤ්ඤා භුභමඤ්ඤා කුලලපෙට්ඨාපචායිනො, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වනෙකය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්ඤ්ඤානි, අදිනනාදනා විරම්ඤ්ඤානි, කාමෙසුමිච්ඡාවාරා විරම්ඤ්ඤානි, මුසාවාද විරම්ඤ්ඤානි, පිසුණාය වාචාය විරම්ඤ්ඤානි, ඵරුසාය වාචාය විරම්ඤ්ඤානි, සමච්ඡාලාපා විරම්ඤ්ඤානි, අභිජ්ඣා පච්ඡෙය්‍යානි, ව්‍යාපාදං පච්ඡෙය්‍යානි, මිච්ඡාදිට්ඨිං පච්ඡෙය්‍යානි, තයො ධම්මෙ පච්ඡෙය්‍යානි අධම්මරාගං විසමලොභං මිච්ඡාධම්මං, මනෙකය්‍යා භවීසන්ති පෙකෙකය්‍යා සාමඤ්ඤා භුභමඤ්ඤා කුලලපෙට්ඨාපචායිනො. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වනතිසුඤ්ඤානි. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදානභෙකු ආයුනාපි වඩ්ඪීසන්ති වග්ගොනපි වඩ්ඪීසන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪිමානානං වග්ගොනපි වඩ්ඪිමානානං වකාරීසවසසභසායුකානං මනුසානං අසීතිවසසභසායුකා පුත්තා භවීසන්ති. අසීතිවසසභසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු පංචවසසභතිකා කුමාරිකා අලම්පකෙය්‍යා භවීසන්ති. අසීතිවසසභසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු තයො ආබාධා භවීසන්ති ඉච්ඡා අනසනං ජරා.

සධිබරාජුපපතති

22. අසීතිවසසහසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු අයං ජමුද්දිපො ඉදො වෙව හවිසසති ඒතො ව, කුකකුටසමානිකා¹ ගාමනිගමජනපද රාජධානියො.² අසීතිවසසහසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු අයං ජමුද්දිපො අවිච්චි මඤ්ඤා චුටො හවිසසති මනුසෙසති, සෙය්‍යථාපි නළුවනං සරවනං³ වා.

අසීතිවසසහසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු අයං බාරාණසී කෙතුමති නාම රාජධානි හවිසසති ඉදො වෙව ඒතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණ- මනුසසා ව සුභික්ඛා ව. අසීතිවසසහසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු ඉමසම් ජමුද්දිපෙ වතුරායිති නගරසහසානි හවිසසනති කෙතුමතිරාජධානි- පමුබානි. අසීතිවසසහසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු කෙතුමතියා රාජධානියා සංඛො නාම රාජා උපපජ්ජසති වකකවතති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරනෙතා විජිතචී ජනපදස්ථාවරියපඤ්ඤා සත්තරතන- සමනතාගතො. තසීමානි සත්තරතනානි හවිසසනති, සෙය්‍යථිදං, වකකරතනං හජීරතනං අසරතනං මණ්ඩතනං ඉජීරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහසං ඛො පනස පුත්තා හවිසසනති සුරා වීරඛරුපා පරසෙනපමඤ්ඤා, සො ඉමං පච්චිං සාගරපරියන්තං අදඤ්ඤිත අසජෙන ධම්මෙන අභිවිජීය අජ්ඣාචසීසසති.

මෙතෙතය්‍යචුද්දුසාදෙ

23. අසීතිවසසහසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු මෙතෙතයො නාම හභවා ලොකෙ උපපජ්ජසති අරහං සමමාසමුද්දො විජ්ජාවරණ- සමපනෙතා සුගතො ලොකවිදු අනුක්ඛරො පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසසානං චුද්දො හගවා. සෙය්‍යථාපහං එතරහි ලොකෙ උපනෙතා අරහං සමමාසමුද්දො විජ්ජාවරණසමපනෙතා සුගතො ලොකවිදු අනුක්ඛරො පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසසානං චුද්දො හගවා. සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සමුභමකං සසමණ්ණාභමණිං පජං සදෙවමනුසං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤ්ඤා පචෙදෙසසති, සෙය්‍යථාපහං එතරහි ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සමුභමකං සසමණ්ණාභමණිං පජං සදෙවමනුසං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤ්ඤා පචෙදෙමි. සො ධම්මං දෙසෙසසති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤා සමා ඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙසසති. සෙය්‍යථාපහං එතරහි ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤා සමා ඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙමි. සො අනෙකසතසහසං භික්ඛුසඛං පරිහරිසසති සෙය්‍යථාපහං එතරහි අනෙකසතං භික්ඛුසඛං පරිහරාමි.

1. කුකකුටසමානිකා (සා)
2. ගාමනිගම ජනපද රාජධානියො [කම], ගාමනිගමරාජධානියො (මජසං)
3. සාරවනං (සා)

24. අථ ඛො භික්ඛවෙ සධෙඛා නාම රාජා යො සො යුපො රඤ්ඤු මහාපනාදෙන කරාපිතො, තං යුපං උසාපෙඤා අඤ්ඤාචසිඤා තං දඤා විසසජ්ජන්තා¹ සමණබ්‍රාහ්මණකපණදසිකවණිඛිකයාවකානං දනං දඤා² මෙතෙනයාස හගවතො අරහතො සමාසමබ්‍රුදධසස සන්තිකෙ කෙසමස්සං ඔහාරෙඤා කාසංයානි වජානි අච්ඡාදෙඤා අභාරණො අනගාරියං පඛච්ඡසන්ති. යො එවං පඛච්ඡතො සමානො එකො වූපකට්ඨ අපපමනො ආකාපි පහිතනො විහරනො න විරසෙඨි යසසඤාය කුලපුත්තා සමමදෙව අභාරණො අනගාරියං පඛච්ඡන්ති, තද්දුක්ඛරං බ්‍රහ්මචරිය-පරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤා උපසමපජ්ඣ විහරිසන්ති.

25. අනන්දීපා භික්ඛවෙ විහරං අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො ධම්ම-දීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො. කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු අනන්දීපො විහරති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො?.

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති ආකාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං. වෙදනාසු -පෙ-විනෙක -පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපසී විහරති ආකාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අනන්දීපො විහරති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො.

භික්ඛුනො ආයුචණණදිවධස්නකථා

26. ගොචරෙ භික්ඛවෙ වරං සකෙ පෙතතිකෙ විසයෙ. ගොචරෙ භික්ඛවෙ වරන්තා සකෙ පෙතතිකෙ විසයෙ ආයුනා පි වධස්සථ, වණණන පි වධස්සථ, සුඛෙන පි වධස්සථ, හොගෙන පි වධස්සථ, බලෙන පි වධස්සථ. කීඤච භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ආයුසමී? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසඛිඛාර- සමන්තගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීරියසමාධි -පෙ- වික්ඛසමාධි -පෙ- වීමංසා සමාධිපධානසඛිඛාරසමන්තගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. යො ඉමෙසං චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතන්තා චුළිකතන්තා ආකඛමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ආයුසමී.

1. විසසජ්ජන්ති (මජ්ඣ.)
 2. දද්ධා (PTS)

කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වණණසම්? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලවා
ආහාති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුනො විහරති ආචාරගොචරසමපනො
අනුමනොසු වජේඝ්ණ හයදසසාපී, සමාදය සිකති සිකාපදෙසු. ඉදං ඛො
භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වණණසම්.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සුඛසම්? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චොව
කාමෙහි විච්චො අකුසලෙහි ධමමෙහි සවිතකං සච්චාරං විචෙකජං පිතිසුඛං
පඨමං කුමානං¹ උපසමපජචිහරති, විතකච්චාරානං වූපසමා -පෙ- දුතියං
කුමානං -පෙ- තතියං කුමානං -පෙ- චතුස්ථං කුමානං උපසමපජචිහරති.
ඉදං ඛො පන භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සුඛසම්.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භොගසම්? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මෙකා-
සහගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං,
තථා චතුස්ථං, ඉති උඤ්චමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බකතාය සබ්බාවනනං
ලොකං මෙකාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහගතෙන අපමාණෙන
අවෙරෙන අබ්බාපජේජන² ඵරිඤා විහරති. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කරුණා-
සහගතෙන වෙතසා -පෙ- මුද්දිකාසහගතෙන වෙතසා -පෙ- උපෙකා-
සහගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං,
තථා චතුස්ථං. ඉති උඤ්චමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බකතාය සබ්බාවනනං
ලොකං උපෙකාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහගතෙන අපමාණෙන
අවෙරෙන අබ්බාපජේජන ඵරිඤා විහරති. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො
භොගසම්.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනො බලසම්? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං
බ්බාදනාසවං වෙතොච්චුකති පඤ්ඤච්චුකති දිට්ඨව ධමමෙ සයං අභිඤ්ඤ
සච්ඡකඤා උපසමපජචිහරති. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො බලසම්.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලමි සමනුපසසාමී යං එවං දුපසහං
යප්පිදං භික්ඛවෙ මාරබලං කුසලානං භික්ඛවෙ ධමමානං සමාදනහෙතු
එවමිදං පුඤ්ඤං පවධ්ඨතීති.

ඉදම වොච හගවා, අකතමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනාසුතති.

වකකවනතිසුතං නිට්ඨිතං තතියං.

1. පඨමජකුමානං පිචු. (PTS)
2. අබ්බාපජේජනං (පිචු. PTS)

අගගසැසැසුණා.

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤාං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිඨාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ටො පන සමයෙන වාසෙට්ඨභාරදාජා භික්ඛුසු පරිවසනති¹. භික්ඛු-භාවං ආකඛිමිත්තා. අප් ටො හගවා සායණිකසමයං පටිසලොනා වුට්ඨිතො පාසාද ඔරොභික්ඛා පාසාදපච්ඡායායං² අබෙහාකාසෙ වඩකමති. අඤ්ඤා ටො වාසෙට්ඨා හගවනනා සායණිකසමයං පටිසලොනා වුට්ඨිතං පාසාද ඔරොභික්ඛා පාසාදපච්ඡායායං අබෙහාකාසෙ වඩකමනනා. දිස්වාන භාරදාජං ආමනෙකසී: “අයං ආවුට්ඨො භාරදාජ හගවා සායණිකසමයං පටිසලොනා වුට්ඨිතො පාසාද ඔරොභික්ඛා පාසාදපච්ඡායායං අබෙහාකාසෙ වඩකමති. ආයාමාවුට්ඨො භාරදාජ යෙන හගවා තෙනුපසඩකමිසසාම. අපෙචනාම ලභෙය්‍යාම හගවතො සනතිකා³ ධම්මං කථං සවණායා”ති. ‘එවමාවුට්ඨො’ති ටො භාරදාජො වාසෙට්ඨස පච්චෙසසාසී. අප් ටො වාසෙට්ඨභාරදාජා යෙන හගවා තෙනුපසඩකමිංසු. උපසඩකමික්ඛා හගවනනා අභිවාදෙක්ඛා හගවනනා වඩකමනනා අනුවඩකමිංසු.

2. අප් ටො හගවා වාසෙට්ඨං ආමනෙකසී: ‘තුමෙහ ධවජ්ච වාසෙට්ඨා ඩ්‍රාභමණජව්වා ඩ්‍රාභමණකුලීනා ඩ්‍රාභමණකුලා අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිතා. කම්භී චො වාසෙට්ඨා ඩ්‍රාභමණා න අකෙකාසනති න පරිභාසනති?ති.

“තගස නො හතෙක ඩ්‍රාභමණා අකෙකාසනති පරිභාසනති අකතරූපාය පරිභාසාය පරිපුණ්ණාය නො අපරිපුණ්ණායා”ති.

“යථා කථං පන චො වාසෙට්ඨා ඩ්‍රාභමණා අකෙකාසනති පරිභාසනති අකතරූපාය පරිභාසාය පරිපුණ්ණාය නො අපරිපුණ්ණායා?ති”.

---

1. පරිවසති - සිවු.
 2. පාසාදපච්ඡායායං--කමි.
 3. ධම්මිකා-ග්‍රා කමි.

බ්‍රාහ්මණො හතෙන ඵවමාහංසු: “බ්‍රාහ්මණො”ව යෙදෙධා වග්ගො භිතා අඤ්ඤා වග්ගො බ්‍රාහ්මණො”ව සුකෙකා වග්ගො, කණ්ඨා අඤ්ඤා වග්ගො, බ්‍රාහ්මණො”ව සුජ්ඣන්ති නො අබ්‍රාහ්මණො බ්‍රාහ්මණො ව බ්‍රහ්මිනො පුත්තා ඔරසා මුඛතො ජාතා බ්‍රහ්මජා බ්‍රහ්මනිමිතා බ්‍රහ්මදයාද. තෙ තුමෙහ සෙට්ඨා වග්ගො භිතා භිතමස්ථි වග්ගො අජ්ඣපගතා, යදිදං මුණ්ඩකෙ සමණකෙ ඉබෙහ කණ්ඨක ඛන්ධුපාදපච්චෙව. කයිදං න සාධු, කයිදං නපච්චරුපං, යං තුමෙහ සෙට්ඨා වග්ගො භිතා භිතමස්ථි වග්ගො අජ්ඣපගතා, යදිදං මුණ්ඩකෙ සමණකෙ ඉබෙහ කණ්ඨක ඛන්ධුපාද-පච්චෙව”ති. ඵවං ඛො නො හතෙන බ්‍රාහ්මණො අකෙකාසන්ති පරිභාසන්ති අක්කරුප්පං පරිභාසාය පරිපුණ්ණොය නො අපරිපුණ්ණොයා”ති.

“තග්ග චො වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණො පොරාණං අසරත්තා ඵවමාහංසු: බ්‍රාහ්මණො”ව යෙදෙධා වග්ගො, භිතා අඤ්ඤා වග්ගො, බ්‍රාහ්මණො ව සුකෙකා වග්ගො, කණ්ඨා අඤ්ඤා වග්ගො, බ්‍රාහ්මණො”ව සුජ්ඣන්ති නො අබ්‍රාහ්මණො, බ්‍රාහ්මණො”ව බ්‍රහ්මිනො පුත්තා ඔරසා මුඛතො ජාතා බ්‍රහ්මජා බ්‍රහ්මනිමිතා බ්‍රහ්මදයාද”ති. දිසන්ති ඛො පන වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණානං බ්‍රාහ්මණොයො උතුනියො”පි ගඛනිතියො”පි විජායමානා”පි පායමානා”පි. තෙ ව බ්‍රාහ්මණො යොනිජා”ව සමානා ඵවමාහංසු: බ්‍රාහ්ම-ණො”ව යෙදෙධා වග්ගො -පෙ- පුත්තා ඔරසා -පෙ- බ්‍රහ්මදයාද”ති. තෙ ව බ්‍රහ්මානකෙච්ච අඛනාථිකන්ති මුසා ව භාසන්ති බ්‍රහ්මඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවන්ති.

වාතුචණ්ණසුද්ධි

3. වක්ඛාරො’ මෙ වාසෙට්ඨ වග්ගො, ඛන්තියා බ්‍රාහ්මණො චෙසසා සුඤ්ඤං ඛන්තියො”පි ඛො වාසෙට්ඨා ඉබෙකච්චො පාණාතිපාති හොති අදිනකාද්ධි කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදි පිසුණවාචො ඵරුසවාචො සමච්ඡාලාපි අභිජ්ඣාලු බාපනනච්චෙකො මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉති ඛො වාසෙට්ඨ යො’ මෙ ධම්මා අකුසලා අකුසලසංඛිතා සාවජ්ජා සාවජ්ජසංඛිතා අසෙච්චබ්බා අසෙච්චබ්බසංඛිතා න අප්‍රමරියා න අලමරියසංඛිතා, කණ්ඨා කණ්ඨවිපාකා විඤ්ඤාගරහිතා, ඛන්තියො පි තෙ ඉබෙකච්චෙව සන්දිසන්ති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨ -පෙ- චෙසසා පි ඛො වාසෙට්ඨ -පෙ- සුඤ්ඤ පි ඛො වාසෙට්ඨ ඉබෙකච්චො පාණාතිපාති හොති අදිනකාද්ධි -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉති ඛො වාසෙට්ඨ යො’ මෙ ධම්මා අකුසලා අකුසල-සංඛිතා -පෙ- කණ්ඨා කණ්ඨවිපාකා විඤ්ඤාගරහිතා, සුඤ්ඤ පි තෙ ඉබෙකච්චෙව සන්දිසන්ති.

1. කණ්ඨො අඤ්ඤා වග්ගො-ෆෆ.

බහ්නියො පි ඛො වාසෙය් ඉධෙකවෙවා පාණාතිපාතා පටිච්චතො හොති. අදීඝකාදනා පටිච්චතො, කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චතො, මුසාවාද පටිච්චතො, පිසුනාය වාවාය පටිච්චතො, ඵරුසාය වාවාය පටිච්චතො, සමච්චලාපා පටිච්චතො, අනභිජ්ඣාලු අධ්‍යාපනනවිග්ගො සමමාදිවසී. ඉති ඛො වාසෙවුධා යෙ' මෙ ධම්මා කුසලා කුසලසඛිංතා අනවජ්ජා අනවජ්ජසඛිංතා සෙවිතඛ්ඛා සෙවිතඛ්ඛසඛිංතා අලමරියා අලමරිය-සඛිංතා සුක්කා සුක්කච්චපාකා විඤ්ඤපපසථා, බහ්නියො පි තෙ වාසෙවුධා ඉධෙකවෙව සද්දිසසනති.

බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙවුධා -පෙ- වෙසො පි ඛො වාසෙවුධා-පෙ- සුඤ්ඤ පි ඛො වාසෙවුධා ඉධෙකවෙවා පාණාතිපාතා පටිච්චතො හොති -පෙ- අනභිජ්ඣාලු අධ්‍යාපනනවිග්ගො සමමාදිවසී. ඉති ඛො වාසෙවුධා යෙ'මෙ ධම්මා කුසලා කුසලසඛිංතා අනවජ්ජා අනවජ්ජසඛිංතා සෙවිතඛ්ඛා සෙවිතඛ්ඛසඛිංතා අලමරියා අලමරියසඛිංතා සුක්කා සුක්කච්චපාකා විඤ්ඤපපසථා,¹ සුඤ්ඤ පි තෙ ඉධෙකවෙව සද්දිසසනති.

ඉමෙසු ඛො වාසෙවුධා චතුසු ව-ණ්ණසු ඵවං උභයවොකි-ණ්ණසු වත්තමානෙසු කණ්ණසුකෙකසු ධම්මෙසු විඤ්ඤගරභිතෙසු වෙව විඤ්ඤප-සපෙසු ව. යදෙථ බ්‍රාහ්මණා ඵවමාහංසු; බ්‍රාහ්මණා'ව සෙවෙධා ව-ණ්ණ භීතා අඤ්ඤා ව-ණ්ණා. බ්‍රාහ්මණා'ව සුකෙකා ව-ණ්ණා කණ්ණා අඤ්ඤා ව-ණ්ණා, බ්‍රාහ්මණා'ව සුජකිනති නො අබ්‍රාහ්මණා, බ්‍රාහ්මණා'ව බ්‍රහ්මිනො සුක්කා ඔරසා මුඛතො ජාතා බ්‍රහ්මජු බ්‍රහ්මනීම්මිතා බ්‍රහ්මදයාද්'ති. තං තෙසං විඤ්ඤ නානුජානනති. තං කිසස හෙතු? ඉමෙසං හි වාසෙවුධා චතුතං ව-ණ්ණානං යො හොති භික්ඛු අරහං විණාසවො චුපිතවා කතකරණියො ඕභිතභාරො අනුපතනසදෙථො පරිකථිණභවසංයොජනො සමච්චඤ්ඤවිචුතො, සො නෙසං² අග්ගමකඛියති. ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙවුධා සෙවෙධා ජනෙතසම්. දිවෙධ වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව³.

1. විඤ්ඤපපසථා (හ්‍යා)
 2. තෙසං. ජ්ඣ
 3. අභිසම්පරායඤ්ච. (මජ්ඣ. ජ්ඣ)

4. තදමිනාපෙතං වාසෙට්ඨා පරියායෙන චේදිතඛං යථා ධම්මොච සෙට්ඨා ජනෙනසී. දිට්ඨ චෙච ධම්මෙ අභිසම්පරායෝච. ඡානාති ඛො පන වාසෙට්ඨා රාජා පසෙනදී කොසලො “සමණො ගොතමො අනුක්තරො සකාකුලා පඛඛජිතො”ති. සකා ඛො පන වාසෙට්ඨා රඤ්ඤ පසෙනදිනො කොසලස අනන්තරා අනුසුත්තා භවන්ති. කරොන්ති ඛො වාසෙට්ඨා සකා රඤ්ඤ පසෙනදිමිති කොසලෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤලිකමමං සාමීචිකමමං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා යං කරොන්ති සකා රඤ්ඤ පසෙනදිමිති කොසලෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤලිකමමං සාමීචිකමමං, කරොති තං රාජා පසෙනදී කොසලො තථාගතෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤලිකමමං සාමීචිකමමං. නත්තූ¹ ‘සුජාතො සමණො ගොතමො, දුජාතො’²භමසී, ඛලවා සමණො ගොතමො දුඛඛලො’³භමසී, පාසාදිකො සමණො ගොතමො දුඛඛලො’⁴භමසී, මහෙසකො සමණො ගොතමො, අපෙසකො’⁴භමසී”ති. අථ ඛො නං ධම්මං යෙච සකකරොන්තො ධම්මං ගරුකරොන්තො ධම්මං මානෙත්තො ධම්මං පුජෙත්තො ධම්මං අපවායමානො ඵචං රාජා පසෙනදී කොසලො තථාගතෙ නිපච්චකාරං කරොති අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤලිකමමං සාමීචිකමමං. ඉමීනා’පි ඛො ඵතං වාසෙට්ඨා පරියායෙන චේදිතඛං යථා ධම්මො’ච සෙට්ඨා ජනෙනසී. දිට්ඨ චෙච ධම්මෙ අභිසම්පරායෝ’ච. තුමෙත ඛච්ඡ වාසෙට්ඨා නානාජචවා නානානාමා නානාගොක්ඛා නානාකුලා අභාරඝ්ඛා අනභාරියං පඛඛජිතා. ‘කෙ තුමෙත?’ති පුට්ඨා සමානා, ‘සමණො සකාපුත්තියමිතා’ති පච්චානාථ. යස ඛො පනස වාසෙට්ඨා තථාගතෙ සදධා නිච්චධා මූලජාතා පතිට්ඨිතා දලා අසංභාරියා’ සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිනා වා කෙනචී වා ලොකසීං, තසොතං කලං චචනාය: භගවතො’මහි පුගොතා ඔරසො මුඛතො ජාතො ධම්මජො ධම්මනිමිතො ධම්මදයාදෝ’ති. තං කීස භෙතු? තථාගතස භෙතං වාසෙට්ඨා අධිචචනං ධම්මකායො ඉති පි, බ්‍රහ්මකායො ඉති පි, ධම්මභුතො ඉති පි, බ්‍රහ්මභුතො ඉති පි.

---

1. අභිසම්පරායංච (ඡෙසං. ඩිච්ච)	3. දුජාතො. සකා
2. නනං. ඡෙසං.	4. අසංභාරියා පූජ

5. හොති ඛො සො වාසෙට්ඨා සමයො යං කදච්චි කරහච්චි දීඝඤ්ඤ අඤ්ඤානො අවචයෙන අයං ලොකො සංවච්චති. සංවච්චමානො ලොකෙ යෙභුයොන සත්ඤා ආභසාරසංවත්තනිකා භොනතී. තෙ තස්ථ භොනතී මනොමයා පිතිභසඛා සයමපභා අත්තලික්ඛවරා සුභවධායිනො වීරං දීඝමඤ්ඤානං තිට්ඨන්තී. හොති ඛො සො වාසෙට්ඨා සමයො යං කදච්චි කරහච්චි දීඝඤ්ඤ අඤ්ඤානො අවචයෙන අයං ලොකො විච්චති. විච්චමානො ලොකෙ යෙභුයොන සත්ඤා ආභසාරකායො වච්චා ඉත්ඤ්ඤා ආභවන්තී. තෙ'ධ භොනතී මනොමයා පිතිභසඛා සයමපභා අත්තලික්ඛවරා සුභවධායිනො, වීරං දීඝමඤ්ඤානං තිට්ඨන්තී.

රසපයවිපාකුභාවො

6. එකොදකීභුතා ඛො පන වාසෙට්ඨා තෙන සමයෙන හොති අකිකාරො අකිකාරතිමියා. න වජ්ඣමසුරියා පඤ්ඤායනතී, න නක්ඛත්තොති තාරකරූපානි පඤ්ඤායනතී, න රත්තිජ්ඣා පඤ්ඤායනතී, න මාසඤ්ඤාමාසා¹ පඤ්ඤායනතී, න උතුසංවච්චරා පඤ්ඤායනතී, න ඉත්ථිපුමා² පඤ්ඤායනතී. සත්ඤා සත්ඤානෙව සඛිං ගච්ඡන්තී. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්ඤානං කදච්චි කරහච්චි දීඝඤ්ඤ අඤ්ඤානො අවචයෙන රසා පයවි උදකසමිං සමතානි³ සෙයාරාපි නාම පයසො⁴ තත්තස්ස⁵ නිබ්බායමානස්ස උපරි සත්ඤානාකං හොති, එව මෙව ඛො සා පාකුරහොයි. සා අහොයි වණණසමපන්නා ගන්ධසමපන්නා රසසමපන්නා. සෙයාරාපි නාම සමපන්නං වා සප්පි සමපන්නං වා නවනීතං, එවංවණණං අහොයි, සෙයාරාපි නාම බුද්ධමුඛ⁶ අනෙළකං⁷ එවමඤ්ඤාද අහොයි.

අථ ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤාතරො සත්ඤා ලොලජාතිකො, 'අමෙභා කිමෙවිදං හවිසසති'ති රසං පයවිං අභිතුලියා සායි. තස්ස රසං පයවිං අභිතුලියා සායතො අච්ඡාදෙයි, තණ්හා වසස් ඕකකමී. අමඤ්ඤා'පි ඛො වාසෙට්ඨා සත්ඤා තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානා රසං පයවිං අභිතුලියා සායිංසු. නෙසං රසං පයවිං අභිතුලියා සායතං අච්ඡාදෙයි, තණ්හා ව තෙසං ඕකකමී.

---

1. මාසඤ්ඤාමාසා - මජ්ඣ.	5. තත්තස්ස (විච්ච)
2. න ඉත්ථිපුරියා, ඤා	6. බුද්ධං මුඛං-කමි, බුද්ධමුඛං-මජ්ඣ.
3. සමතනි-මජ්ඣ., සමතනානි. ඤා	7. අනෙළකං-ආ.ස.
4. පායාසො (ධි.)	8. පස්සා. ඤා.

විඤ්චිමසුරියාදිපාකුභාචෝ

අට ටො තෙ වාසෙච්චා සත්තා රසං පඨවිං හඤ්චි ආලුප්පකාරකං උපකකම්භු පරිභුඤ්ඤාං. යතො ටො තෙ¹ වාසෙච්චා සත්තා රසං පඨවිං හඤ්චි ආලුප්පකාරකං උපකකම්භු පරිභුඤ්ඤාං. අට ටො තෙසං වාසෙච්චා සත්තානං සයම්පභා අත්තරධායි. සයම්පභාය අත්තරභිතාය විඤ්චිමසුරියා පාකුරභෙසුං. විඤ්චිමසුරියෙසු පාකුභුතෙසු, නකඛත්තානි තාරකරුපානි පාකුරභෙසු, රත්තිඤ්චා පඤ්ඤායිංසු. රත්තිඤ්චෙසු පඤ්ඤායමානෙසු, මාසඳාමාසා පඤ්ඤායිංසු. මාසඳාමාසෙසු පඤ්ඤාය-මානෙසු උකුසංචිච්ජරා පඤ්ඤායිංසු. එත්තාවතා ටො වාසෙච්චා අයං ලොකො ජුන විචචෙචී හොති.

7. අට ටො තෙ වාසෙච්චා සත්තා රසං පඨවිං පරිභුඤ්ඤානා තම්මකඛා² කදුභාරා වීරං දීඝමඳානං අට්ඨංසු. යථා යථා ටො තෙ වාසෙච්චා සත්තා රසං පඨවිං පරිභුඤ්ඤානා තම්මකඛා තදුභාරා වීරං දීඝමඳානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙච්චා සත්තානං රසං පඨවිං පරිභුඤ්ඤානානං ඛරත්තකෙඤ්චිව කායසම්භිකකම්භිව ඡාඡාවෙච ඡාඡාතා³ ව පඤ්ඤායිස්ථ. එක්ඛිංසත්තා ව ඡාඡාවන්තො හොන්ති, එක්ඛිංසත්තා දුඛිච ඡාඡා. තස්ථ යෙ තෙ සත්තා ව ඡාඡාවන්තො, තෙ දුඛිච ඡාඡා සමත්ත අනිමඤ්ඤන්ති. 'මයමෙතෙහි වඡාඡාවන්තතරා, අමෙභෙතෙ දුඛිච ඡාඡාතරා'ති. තෙසං වඡාඡාතිමානප්පච්චියා මානාතිමානඡාතිකානං රසා පඨවී අත්තරධායි. රසාය පඨවියා අත්තරභිතාය සන්තිපතිංසු, සන්තිපතිචා අනුඤ්චිනිංසු අභොරසං අභොරසන්ති. තදෙතරහි පි මනුසා කිඤ්චිදෙච සුරසං⁴ ලභිචා එච්චමාහංසු අභොරසං අභොරසන්ති. තදෙච පොරාඡං අග්ගඤ්ඤං අඛාරං අනුසරන්ති නඤ්චෙචසා අස්ථං ආජානන්ති.

---

1. යතො ටො වාසෙච්චා (සීච්ච)
 2. තම්මකඛා-සා.
 3. වඡාඡාවෙචඡානං ව-කෙසුචී
 4. සාධුරසං-සා.-77A.

භූමිපපටකපාතුභාවො

8. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං රසාය පඨවියා අනකරභිතාය භූමිපපටකො¹ පාතුරහොසි. සෙයාරාපි නාම අභිච්ඡන්තකො ඵවමෙව පාතුරහොසි. සො අහොසි වණණසම්පන්නො ගන්ධසම්පන්නො රස- සම්පන්නො. සෙයාරාපි නාම සම්පන්නං වා සප්පි සම්පන්නං වා නවතීතං ඵවංචණණො අහොසි. සෙයාරාපි නාම බුද්ධමධු අනෙළකං ඵවමසාදෙ අහොසි.

අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා භූමිපපටකං උපකකම්ඤ්ඤ පරිභුඤ්ඤාං තෙ තං පරිභුඤ්ඤා තමහසඛා තදභාරා වීරං දීඝමඤ්ඤානං අට්ඨංසු. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා භූමිපපටකං පරිභුඤ්ඤා තමහසඛා තදභාරා වීරං දීඝමඤ්ඤානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං භියෙයාසොමත්තාය ඛරත්තකෙඤ්ඤ ව කායසමී ඔක්කම්, වණණවෙචණණතාව පඤ්ඤාසිත්ථ. එකීදං සත්තා වණණවනො හොනති, එකීදං සත්තා දුඛං භණණො. තස්ස යෙ තෙ සත්තා වණණවනො, තෙ දුඛංභණණ සතෙත අතිමඤ්ඤානති 'මයමෙතෙහි වණණවත්තතරා, අමෙතහෙතෙ දුඛං භණණතරා'ති, තෙසං වණණනිමානපච්චියා මානාතිමානජාතිකානං භූමිපපටකො අනකරධාසි.

බද්දලතාපාතුභාවො

9. භූමිපපටකෙ අනකරභිතෙ බද්දලතා² පාතුරහොසි. සෙයාරාපි නාම කලමබුකා,³ ඵවමෙව පාතුරහොසි. සා අහොසි වණණසම්පන්නො ගන්ධසම්පන්නො රසසම්පන්නො. සෙයාරාපි නාම සම්පන්නං වා සප්පි සම්පන්නං වා නවතීතං, ඵවංචණණො අහොසි. සෙයාරාපි නාම බුද්ධමධු අනෙළකං, ඵවමසාද අහොසි. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා බද්දලතං උපකකම්ඤ්ඤ පරිභුඤ්ඤාං තෙ තං පරිභුඤ්ඤා තමහසඛා තදභාරා වීරං දීඝමඤ්ඤානං අට්ඨංසු. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා බද්දලතං පරිභුඤ්ඤා තමහසඛා තදභාරා වීරං දීඝමඤ්ඤානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං භියෙයාසොමත්තාය ඛරත්තකෙඤ්ඤ ව කායසමී ඔක්කම් වණණවෙචණණතාව⁴ පඤ්ඤාසිත්ථ. එකීදං සත්තා වණණවනො හොනති, එකීදං සත්තා දුඛං භණණො. තස්ස යෙ තෙ සත්තා වණණවනො, තෙ දුඛංභණණ සතෙත අතිමඤ්ඤානති 'මයමෙතෙහි වණණවත්තතරා, අමෙතහෙතෙ දුඛං භණණතරා'ති. තෙසං වණණනිමානපච්චියා මානාති- මානජාතිකානං බද්දලතා අනකරධාසි. බද්දලතාය අනකරභිතාය සන්තිපඨිංසු, සන්තිපඨිත්ථා අනුඤ්ඤානංසු 'අහු වත නො, අහාසි වත නො බද්දලතා'ති. තදෙතරභිසි මනුසසා කෙනවිදෙව දුක්ඛධමෙමන ධුට්ඨා ඵවමාහංසු: 'අහු වත නො, අහාසි වත නො'ති. තදෙව පොරාණං අඟහඤ්ඤං අඤ්ඤා අනුසරණී⁵, නනෙව සස අස්සං ආජානණී.

1. භූමිපපටකා - භසා
2. බද්දලතා - මජ්ඣ
3. කලමබුකා - භසා
4. වණණවෙචණණ - මජ්ඣ
5. අනුසරණී PTS, අනුසාරණී - භසා

අකට්ඨපාකඝාලිපාතුභාවො

8. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං බද්දලතාය අඤ්ඤාභිතාය අකට්ඨපාකො සාලි පාතුරහොසි අකණො අට්ඨසො සුඤ්ඤා සුගණො තණ්හුලඵලො¹ යං තං සායං සායමාසාය ආහරන්ති. පාතො තං හොති පකකං පටිච්චරුණං, යං තං පාතො පාතරාසාය ආහරන්ති. සායං තං හොති පකකං පටිච්චරුණං, නාපදනං පඤ්ඤායති. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා අකට්ඨපාකං සාලිං පරිභුඤ්ජන්තා තමහක්ඛා තදුභාරා චිරං දීඝමඤ්ඤානං අට්ඨංසු.

ලිඛිතපාතුභාවො

9. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා අකට්ඨපාකං සාලිං පරිභුඤ්ජන්තා තමහක්ඛා තදුභාරා චිරං දීඝමඤ්ඤානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං භියොයාසොමන්තාය බරන්තඤ්ඤෙව කායසමී ඔක්කමී, වණණ්-වෙවණණ්තා ව පඤ්ඤාසිත්ථ. ඉත්ථියා ව ඉත්ථිලිඛිතං පාතුරහොසි, පුරිසස ව පුරිසලිඛිතං. ඉත්ථි ව සුදං 'පුරිසං අතිවෙලං උපනිජ්ඣායති, පුරිසො ව ඉත්ථි. තෙසං අතිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායතං සාරාගො උදපාදී, පරිප්පායො කායසමී ඔක්කමී. තෙ පරිප්පාහපච්චයා මෙට්ඨනං ධම්මං පටිසෙච්චංසු. යෙ ඛො පන තෙ වාසෙට්ඨා තෙන සමයෙන සත්තා පසසන්ති මෙට්ඨනං ධම්මං පටිසෙච්චන්තෙ, අඤ්ඤා පංසුං ඛිපන්ති, අඤ්ඤා සෙට්ඨිං ඛිපන්ති, අඤ්ඤා ගොමයං ඛිපන්ති 'නසස වසලී නසස වසලී'², කථං භිනාම යනෙතා සත්තසස ඵවරුපං කරිසසති'ති. තදෙතරහි පි මනුසසා ඵකච්චෙසු ජනපදෙසු වට්ඨයා³ නිඛිලුයහමානාය⁴ අඤ්ඤා පංසුං ඛිපන්ති, අඤ්ඤා සෙට්ඨිං ඛිපන්ති, අඤ්ඤා ගොමයං ඛිපන්ති. තදෙව පොරාණං අග්ගඤ්ඤං අකඛිරං අනුසරන්ති, නතෙවසස අත්ථං ආජානන්ති.

මෙට්ඨනධම්මසමාචාරො

10. අධම්මසමමතං ඛො⁵ පන වාසෙට්ඨා යං තෙන සමයෙන හොති, තදෙතරහි ධම්මසමමතං. යෙ ඛො පන වාසෙට්ඨා තෙන සමයෙන සත්තා මෙට්ඨනං ධම්මං පටිසෙච්චන්ති, තෙමාසමි ඤෙමාසමි න ලහන්ති ගාමි වා නිගමං වා පටිසිත්ථං. යතො ඛො පන තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා තසමී සමයෙ අසඤ්ඤෙව අතිවෙලං පාතබ්බතං ආපජ්ජංසු, අථ ඛො අගාරානි උපකකමීංසු කාතුං, නසෙසව අසඤ්ඤෙවසස පටිච්චාදනත්ථං.

1. තණ්හුලඵලො-මජ්ඣං.
2. නසස අසුචි නසස අසුචි ති.-මජ්ඣං.
3. වට්ඨියා - ස්‍යා
4. නිවයහමානාය, මජ්ඣං නිඤ්ඤාමානාය-කමි.
5. අධම්මසමමතං තං ඛො-ස්‍යා.

අප් ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤතරස්ස සත්තස්ස අලපජානිකස්ස එතදභොයි:
 “අමොනා කිමෙට්ඨාහං විභඤ්ඤමී සාලිං ආහරතොනො සායං සායමාසාය පාතො
 පාතරාසාය? යනානුනාහං සාලිං ආහරෙය්‍යං සකිදෙව්¹ සායපාතරාසායා”ති.
 අප් ඛො සො වාසෙට්ඨා සත්තො සාලිං ආහාසි සකිදෙව සායපාතරාසාය.
 අප් ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤතරො සත්තො යෙන සො සත්තො තෙනුපසඬකමී,
 උපසඬකමීත්වා තං සත්තං එතදවොච: “එහි භො සත්ත සාලාහාරං
 ගමීසසාමා”ති. “අලං භො සත්ත, ආහටො² මෙ සාලි සකිදෙව සායපාත-
 රාසායා”ති. අප් ඛො සො වාසෙට්ඨා සත්තො තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං
 ආපජ්ජමානො සාලිං ආහාසි සකිදෙව දභීභාය, ‘එවමපි කිර භො සාධු’ ති.
 අප් ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤතරො සත්තො යෙන සො සත්තො තෙනුපසඬකමී,
 උපසඬකමීත්වා තං සත්තං එතදවොච: “එහි භො සාලාහාරං ගමීසසාමා”ති.
 “අලං භො සත්ත ආහටො මෙ සාලි සකිදෙව දභීභායා”ති. අප් ඛො සො
 වාසෙට්ඨා සත්තො තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානො සාලිං ආහාසි
 සකිදෙව චතුභාය, ‘එවමපි කිර භො සාධු’ති. -පෙ-අප් ඛො සො වාසෙට්ඨා
 සත්තො තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානො සාලිං ආහාසි සකිදෙව
 අට්ඨාභාය, ‘එවමපි කිර භො සාධු’ති. යතො ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තො
 සන්තිධිකාරකං සාලිං උපකකමීංසු පරිභුඤ්ජිතුං, අප් කණො පි තණ්ඩුලං
 පරියොනද්ධි, ධුසො පි තණ්ඩුලං පරියොනද්ධි, ලුනමපි නාසට්ඨිරුලො.
 අපදනං ප ඤ්ඤධීත්ථ, සණ්ඨසණ්ඨා සාලයො³ අට්ඨංසු.

සාලිවිභාගො

අප් ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා සන්තිපතිංසු, සන්තිපතිත්වා අනු-
 ඤ්චිතිංසු, ‘පාපකා වත භො ධම්මා සත්තෙසු පාතූභූතා, මයං හි පුඛෙඛ
 මනොමයා අනුමත පිතීගඛා සයමපහා අත්තලිකාවරා සුභට්ඨාධිනො වීර-
 දීඝමද්ධානං අට්ඨමහ⁴ තෙසං නො අමහාකං කදච්චි කරහවි දීඝස්ස අද්ධුනො
 අවචයෙන රසා පධවී උදකස්මීං සමතානී. සා අභොසි විණ්ණසමපක්ඛා
 ගන්ධසමපක්ඛා රසසමපක්ඛා. තෙ මයං රසං පධවීං හතෙඤ්චි ආලුප්පකාරකං
 උපකකමීමහ පරිභුඤ්ජිතුං, තෙසං නො රසපධවීං හතෙඤ්චි ආලුප්පකාරකං
 උපකකමිතං පරිභුඤ්ජිතුං සයමපහා අත්තරධාසි.

1. සකි-දෙව-කමි.
 2. අහතො-මජ්ජං.
 3. සාලියො PMS
 4. අට්ඨමහා - මජ්ජං.

තාය අනකරහිතාය වන්දිමසුරියා පාතුරහෙසුං. වන්දිමසුරියෙසු පාතුරුතෙසු නකඛකතානි තාරකරුපානි පාතුරහෙසුං, නකඛකතෙසු තාරකරුපෙසු පාතුරුතෙසු රතතින්ද්වි පඤ්ඤායංසු. රතතින්ද්වෙසු පඤ්ඤායමානෙසු මාසද්ධමාසා පඤ්ඤායංසු, මාසද්ධමාසෙසු පඤ්ඤාය-මානෙසු උතුසංවච්ඡරා පඤ්ඤායංසු. තෙ මයං රසං පයච්චි පරිභුඤ්ජනනා තමහකඛා තදුහාරා වීරං දීඝමද්ධානං අට්ඨමහ. තෙසං නො පාපකා-නඤ්ඤව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා රසා පයච්චි අනකරධායි. රසාය පයච්චියා අනකරහිතාය භූමිපපටකො පාතුරහොයි. සො අහොයි වණ්ණසමපනනා ගන්ධසමපනනා රසසමපනනා. තෙ මයං භූමිපපටකං උපකකම්මහ පරිභුඤ්ජිතුං. තෙ මයං තං පරිභුඤ්ජනනා තමහකඛා තදුහාරා වීරං දීඝමද්ධානං අට්ඨමහ. තෙසං නො පාපකානඤ්ඤව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා බද්දතා අනකරධායි. බද්දතාය අනකරහිතාය අකච්චපාමො සාලි පාතුරහොයි, අකච්චො අට්ඨසො සුද්ධො සුගන්ධො තණ්ඩුලඵලො. යං තං සායං සාය-මාසාය ආහරාම, පානො තං හොති පකකං පටිච්චරුහුං. යං තං පානො පාතරාසාය ආහරාම, සායනං හොති පකකං පටිච්චරුහුං. නාපදනං පඤ්ඤායිත්ථ. තෙ මයං අකච්චපාකං සාලිං පරිභුඤ්ජනනා තමහකඛා තදුහාරා වීරං දීඝමද්ධානං අට්ඨමහ. තෙසං නො පාපකානඤ්ඤව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා කච්චො පි තණ්ඩුලං පරියොනද්ධි, ධුමසා පි තණ්ඩුලං පරියොනද්ධි, දුනම්පි නපට්චිචරුහුං, අපදනං පඤ්ඤායිත්ථ, සණ්ඛසණ්ඛා සාලයො යීතා. යනුන මයං සාලිං විහජෙය්‍යාම, මරියාදං යට්ඨෙය්‍යාමා'ති. අට්ඨ මො තෙ වාසෙට්ඨ සකකා සාලිං විහජිංසු, මරියාදං යට්ඨෙසුං.

11. අට්ඨ මො වාසෙට්ඨ අඤ්ඤාතරො සකකො ලොලජාතිකො සක-භාගං පරිරකඛනෙතො අඤ්ඤාතරං භාගං අදිනතං ආදිධිත්වා පරිභුඤ්ජී. තමෙනං අග්ගහෙසුං, ගහෙත්වා ඵතදවොට්ඨි: 'පාපකං වත හො සකක කරොයි, යත්‍ර හි නාම සකං භාගං පරිරකඛනෙතො අඤ්ඤාතරං භාගං අදිනතං ආදිධිත්වා පරිභුඤ්ජසාසි². මාඤ්ඤ හො සකක පුනාපි ඵවරුපමකාසී'ති.

1. වන්දිමසුරියා - ඡෙසං 2. පරිභුඤ්ජ - සා, පරිභු-ජයි (සිඳු)

'එවං භෝ'ති ඛො වාසෙට්ඨා සො සතො තෙසං සත්තානං පච්චසෙසාසි. සුතියමපි ඛො වාසෙට්ඨ ඤො සතො සකං භාගං පරිරක්ඛන්තො අඤ්ඤතරං භාගං අදින්න ආදිසිතො පරිභුඤ්ඤේ. තමෙනං අග්ගභෙසුං, ගභෙතො එතදවොචු: 'පාපකං වත භො සත්ත කරොසි, යත්‍ර හි නාම සකං භාගං පරිරක්ඛන්තො අඤ්ඤතරං භ ගං අදින්නං ආදිසිතො පරිභුඤ්ඤේ සසයි. මාසසු භො සත්ත පුනපි එවරුපමකාසි'ති. තතියමපි ඛො වාසෙට්ඨා සො සතො සකං භාගං පරිරක්ඛන්තො අඤ්ඤතරං භාගං අදින්නං ආදිසිතො පරිභුඤ්ඤේ. තමෙනං අග්ගභෙසුං, ගභෙතො එතදවොචු: පාපකං වත භො සත්ත කරොසි, යත්‍ර හි නාම සකං භාගං පරිරක්ඛන්තො අඤ්ඤතරං භාගං අදින්නං ආදිසිතො පරිභුඤ්ඤේ සසයි. මාසසු භො සත්ත පුනපි එවරුපමකාසි'ති. අඤ්ඤ පාචිනා පහරිංසු, අඤ්ඤ ලෙඛිට්ඨනා¹ පහරිංසු, අඤ්ඤ දණ්ඩාදන පහරිංසු තදග්ගෙ ඛො පන වාසෙට්ඨා අදින්නාදනං පඤ්ඤයති, ගරභා පඤ්ඤයති, මුසාවාදෙ පඤ්ඤයති, දණ්ඩාදනං පඤ්ඤයති.

මහාසමමතරාජා

12. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා සනතිපතීංසු, සනතිපතීතො අනුපච්චිතීංසු 'පාපකා වත භො ධම්මා සතෙත්තසු පාතූභූතා, යත්‍ර හි නාම අදින්නාදනං පඤ්ඤයසිසති, ගරභා පඤ්ඤයසිසති, මුසාවාදෙ පඤ්ඤයසිසති, දණ්ඩාදනං පඤ්ඤයසිසති. යනනුත මයං එකං සත්තං සමමතෙත්තයාම, යො² නො සමමා ඛිසිතඛං ඛිසෙය්‍ය, සමමා ගරභිතඛං ගරභෙය්‍ය, සමමා පඛ්ඛාජෙත්තඛං පඛ්ඛාජෙය්‍ය. මයං පනස්ස සාලීනං භාගං අනුපාදස්සාමා'ති. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා යො නොසං සතො අභිරුපතරො ව දස්සතීයතරො ව පාසාදිකතරො ව මහෙසසකිතරො ව, තං සත්තං උපසඛසමීතො එතදවොචු: එහි භො³ සත්ත, සමමා ඛිසිතඛං ඛිස, සමමා ගරභිතඛං ගරභ, සමමා පඛ්ඛාජෙත්තඛං පඛ්ඛාජෙහි. මයං පන තෙ සාලීනං භාගං අනුපාදස්සාමා'ති. 'එවං භෝ'ති ඛො වාසෙට්ඨා සො සතො තෙසං සත්තානං පච්ඤ්ඤාචිතො, සමමා ඛිසිතඛං ඛිසි, සමමා ගරභිතඛං ගරභි, සමමා පඛ්ඛාජෙත්තඛං පඛ්ඛාජෙසි. තෙ පනස්ස සාලීනං භාගං අනුපාදංසු. මහාජනසමමතො'ති ඛො වාසෙට්ඨා 'මහාසමමතො මහාසමමතො'නෙව පයමං අකඛරං උපනිඛකං.

1. ලෙඛිට්ඨනා - ස්‍යා
2. මො - PTS

3. භො - PTS

වෙතොනං අධිපති ති ඛො වාසෙට්ඨා 'ඛතියො ඛතියො'නෙවි දුතියං අකඛරං උපනිබ්බන්තං. ධම්මෙන පරො'රකෙදුපතීති ඛො වා සට්ඨා 'රාජා රාජා'නෙවි තතියං අකඛරං උපනිබ්බන්තං. ඉතී ඛො වාසෙට්ඨා එවමෙනස ඛතියමණ්ඤලස ටපාරාණෙන අග්ගකොට්ඨක අකඛරෙන අභිනිබ්බතඤ අහොසි. තෙ සකෙදුචසත්තානං අනකොදුසං,¹සදිසානකොදුච නො අසදිසානං, ධම්මගොව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තඤථී. දිට්ඨෙට්ඨ ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

මුහුණ්ණමණ්ඩලං

13. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානකොදුච එකච්චානං එතදහොසි: පාපකා වත හො ධම්මො සකෙතසු පාතුභුතා, යත්ර හි නාම අදිත්තාදුනං පඤ්ඤාධිසත්ති, ගරහා පඤ්ඤාධිසත්ති, මුසාවාදෙ පඤ්ඤාධිසත්ති, දණ්ඩාදුනං පඤ්ඤාධිසත්ති, පඛොජනං පඤ්ඤාධිසත්ති. යනුනුත මයං පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ වාහෙය්ඨාමා'²තී. තෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ බාහෙසුං³. පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ බාහෙහතීති ඛො වාසෙට්ඨා 'මුහුණ්ණ මුහුණ්ණ'නෙවි පඨමං අකඛරං උපනිබ්බන්තං. තෙ අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨො කච්චා පණ්ණකුට්ඨ සුඛායනතී, චීතඛාරා චීතධුමා පත්තමුසලා සායං සායමාසාය පාතො පාතරාසාය ගාමනිගමරාජධානියො ඔසරත්ති සාසමෙසානා⁴ තෙ සාසං පට්ඨච්චා පුනාදෙව අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨ සුඛායනතී. තමෙනං මනුසො දිඤ්චා එවමාහංසු: 'ඉමෙ ඛො හො සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨො කච්චා පණ්ණකුට්ඨ සුඛායනතී, චීතඛාරා චීතධුමා පත්තමුසලා සායං සායමාසාය පාතො පාතරාසාය ගාමනිගමරාජධානියො ඔසරත්ති සාසමෙසානා. තෙ සාසං පට්ඨච්චා පුනාදෙව අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨ සුඛායනතී කුඛායනතීති ඛො පන වාසෙට්ඨා 'කුඛායකා කුඛායකා'නෙවි දුතියං අකඛරං උපනිබ්බන්තං. තෙසකොදුච ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං එකච්ච සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨ සුඛායනං කුඛානං අනභිසම්භුණ්ණමානා ගාමසාමනං නිගමසාමනං ඔසර්චා ගතෙ කරොත්තා අච්චත්තී. තමෙනං මනුසො දිඤ්චා එවමාහංසු: ඉමෙ ඛො හො සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨ සුඛායනං කුඛානං අනභිසම්භුණ්ණමානා ගාමසාමනං නිගමසාමනං ඔසර්චා ගතෙ කරොත්තා අච්චත්තී! න'දනී මෙ කුඛායනතී, න'දනී මෙ කුඛායනතී තී ඛො වාසෙට්ඨා අරකුඛායකා අරකුඛායකා'නෙවි තතියං අකඛරං උපනිබ්බන්තං.

1. පරෙසං - සහ
2. අකොදුසං - සත්ත
3. වාහෙසුං - මජ්ඣ
4. සාසමෙසානා මජ්ඣං, ගාතමෙසනා - සත්ත

භීතසමමතං ඛො පත වාසෙට්ඨා යං තෙන සමයෙන හොති, තදෙතරභි සෙට්ඨසමමතං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා ඵවමෙතසස ඩ්‍රාහමණමණ්ඩලසස පොරාණෙන අග්ගකොද්දන අකඛරෙන අභිනිබ්බත්ති අහොසි. තෙසකොද්දව සත්තානං අනකොද්දසං, සද්දිසානකොද්දව නො අසද්දිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තස්මි. දිට්ඨං වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

වෙසසමණ්ඩලං

14. තෙසකොද්දව ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං ඵකචෙව සත්තා මෙට්ඨනං ධම්මං සමාදය විසසුතං කම්මතෙත' පයොජෙජසුං. මෙට්ඨනං ධම්මං සමාදය විසසුතං කම්මතෙත පයොජෙජනතීති ඛො වාසෙට්ඨා වෙසා වෙසසාජෙව අසඛිරං උපනිබ්බත්තං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා ඵවමෙතසස වෙසසමණ්ඩලසස පොරාණෙන අග්ගකොද්දන අකඛරෙන අභිනිබ්බත්ති අහොසි, තෙසකොද්දව සත්තානං අනකොද්දසං සද්දිසානකොද්දව නො අසද්දිසානං ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තස්මි. දිට්ඨං වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

සුද්දමණ්ඩලං

15. තෙසකොද්දව ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං යෙ තෙ සත්තා අවසෙසා තෙ ඵද්දවාරා' ඩ්‍රිද්දවාරා අහෙසුං ඵද්දවාරා ඩ්‍රිද්දවාරා ති ඛො වාසෙට්ඨා සුද්ද සුද්දකෙව අකඛිරං උපනිබ්බත්තං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා ඵවමෙතසස සුද්ද- මණ්ඩලසස පොරාණෙන අග්ගකොද්දන අකඛරෙන අභිනිබ්බත්ති අහොසි. තෙසකොද්දව සත්තානං අනකොද්දසං, සද්දිසානකොද්දව නො අසද්දිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තස්මි. දිට්ඨං වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

16. අහු ඛො සො වාසෙට්ඨා සමයො යං ධත්තියො පි සකං ධම්මං ගරහමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති, 'සමණො හවිසසාමී'ති. ඩ්‍රාහමණො පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති 'සමණො හවිසසාමී'ති, වෙසෙසා පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති, 'සමණො හවිසසාමී'ති. සුදෙදු පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති 'සමණො හවිසසාමී'ති. ඉමෙහි ඛො වාසෙට්ඨා චතුභි මණ්ඩලෙහි සමණමණ්ඩලසස අභිනිබ්බත්ති අහොසි. තෙසකොද්දව සත්තානං අනකොද්දසං, සද්දිසානකොද්දව නො අසද්දිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තස්මි. දිට්ඨං වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

1. විසසුතකම්මතෙතො P.T.S. විසු- කම්මතෙත-(සීචු).
2. ඉද්දවාර. (සී.)

දුච්චරිතාදිකථා

ඛන්තියො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා කායෙන දුච්චරිතං චරිතා, වාචාය දුච්චරිතං චරිතා, මනසා දුච්චරිතං චරිතා, මිච්ඡාදිඤ්ඤිකො, මිච්ඡාදිඤ්ඤිකමමසමාදනො මිච්ඡාදිඤ්ඤිකමමසමාදනහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- වෙසෙසා පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ-සුදෙදා පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සමණො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා කායෙන දුච්චරිතං චරිතා, වාචාය දුච්චරිතං චරිතා, මනසා දුච්චරිතං චරිතා, මිච්ඡාදිඤ්ඤිකො මිච්ඡාදිඤ්ඤිකමමසමාදනො මිච්ඡාදිඤ්ඤිකමමසමාදනහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

ඛන්තියො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා කායෙන සුච්චරිතං චරිතා, වාචාය සුච්චරිතං චරිතා, මනසා සුච්චරිතං චරිතා, සමමාදිඤ්ඤිකො සමමාදිඤ්ඤිකමමසමාදනො සමමාදිඤ්ඤිකමමසමාදනහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා සුග්ගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- වෙසෙසා පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සුදෙදා පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සමණො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා කායෙන සුච්චරිතං චරිතා -පෙ- සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. ඛන්තියො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා කායෙන ආයකාරී, වාචාය ආයකාරී, මනසා ආයකාරී, විමිසකදිඤ්ඤිකො විමිසකදිඤ්ඤිකමමසමාදනො විමිසකදිඤ්ඤිකමමසමාදනහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා සුඛදුකඛපථිසංවෙදී¹ හොති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- වෙසෙසා පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සුදෙදා පි ඛො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සමණො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා කායෙන ආයකාරී, වාචාය ආයකාරී, මනසා ආයකාරී, විමිසකදිඤ්ඤිකො විමිසකදිඤ්ඤිකමමසමාදනො විමිසකදිඤ්ඤිකමමසමාදනහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා සුඛදුකඛපථිසං-වෙදී හොති.

ඛොධිපකඤ්ඤියභාවනා

16. ඛන්තියො පි ඛො වාසෙඤ්ඤා කායෙන සංවුතො, වාචාය සංවුරතා, මනසා සංවුතො, සත්තතං ඛොධිපකඤ්ඤියානං ධම්මානං භාවනමනාය දිට්ඨව ධම්මෙ පරිනිබ්බාති².

1. සුඛදුකඛපථිසංවෙදී - මජ්ඣ.
2. පරිනිබ්බායති-මජ්ඣ.

බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨා, වෙසෙසා පි ඛො වාසෙට්ඨා, සුද්දොපි ඛො වාසෙට්ඨා, සමණො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන සංවුතො, වාචාය සංවුතො, මනසා සංවුතො, සත්තන්තං ඛොධිපකඛියානං ධම්මානං භාවනමභියාය දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බාති. ඉමෙසං හි වාසෙට්ඨා චතුන්තං චණ්ණානං යො හොති හිතඤ්ඤා අරභං ඛිණ්ණාසවො වුසිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුප්පත්තසද්දො පරිකඛිණ්ණවසඤ්ඤාපතො සම්මදඤ්ඤාවුත්තො, සො නෙසං අග්ගමකඛියාති. ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙව වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව. බ්‍රහ්මුනා පි වාසෙට්ඨා සනඛිකුමාරෙන භාථා භාසිතා:

17. “ඛතතියො සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං යෙ ගොත්තපට්ඨාරිනො,¹
විජ්ජාවරණසම්පට්ඨෙණ්ණො සො සෙට්ඨො දෙවමානුසෙ”ති.

සා ඛොපනෙසා වාසෙට්ඨා භාථා බ්‍රාහ්මුනා සනඛිකුමාරෙන සුගීතා නො දුගීතා, සුභාසිතා නො දුඛ්භාසිතා, අස්සංභිතා² නො අනස්සංභිතා, අනුමතා මයා, අහමිපි වාසෙට්ඨා එවං වදාමි:

“ඛතතියො සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං යෙ ගොත්තපට්ඨාරිනො,
විජ්ජාවරණසම්පට්ඨෙණ්ණො සො සෙට්ඨො දෙවමානුසෙ”ති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා වාසෙට්ඨාභාරද්ධාරා භගවතො භාසිතං අභිනන්දන්ති.

අග්ගඤ්ඤසුත්තං නිවර්තං චතුස්සං.

1. පට්ඨාරිණො PTS
2. අස්සංභිතා

5

සමපසාදනීය සුභතං

සාරිපුත්ත-සිහනාදෙ¹

1. එවං මෙ සුභතං:

එකං සමයං හඟවා නාලන්ද්‍රයං² වීභරති පාවාරිකඛවනෙන. අඵ මො ආයසමා සාරිපුත්තො යෙන හඟවා තෙනුපසඛකමී, උපසඛකමීත්ථා හඟවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීතො මො ආයසමා සාරිපුත්තො හඟවන්තං එතදවොච: “එවං පසනො අභං හනෙත හඟවති, න වාහු න ච හවිසසති න වෙතරභි වීජ්ජති අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා හඟවතා භියොයාභිඤ්ඤතරො යදිදං සමෙබ්බධියන්ති”.

“උළාරා මො තෙ අයං සාරිපුත්ත ආසභී වාවා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සිහනාදෙ නදිතො: ‘එවං පසනො අභං හනෙත හඟවති, න වාහු න ච හවිසසති න වෙතරභි වීජ්ජති අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා හඟවතා භියොයාභිඤ්ඤතරො යදිදං සමෙබ්බධියන්ති’, කිං තෙ³ සාරිපුත්ත යෙ තෙ අභෙසුං අතීතමද්ධානං අරභනො සමමා-සමබ්බුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හඟවනො වෙතසා වෙතො පරිචච වීදිතා, එවංසීලා තෙ හඟවනො අභෙසුං ඉති පි, එවංධමො තෙ හඟවනො අභෙසුං ඉතිපි, එවංපඤ්ඤා තෙ හඟවනො අභෙසුං ඉති පි, එවංචිහාරී තෙ හඟවනො අභෙසුං ඉති පි, එවංචිච්චන්තා තෙ හඟවනො අභෙසුං ඉතිපි ? ති”.

“නො භෙතං හනෙත”.

“කිං පන තෙ සාරිපුත්ත යෙ තෙ හවිසසන්ති අනාගතමද්ධානං අරභනො සමමාසමබ්බුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හඟවනො වෙතසා වෙතො පරිචච වීදිතා, එවංසීලා තෙ හඟවනො හවිසසන්ති ඉති පි, එවංධමො -පෙ- එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිච්චන්තා තෙ හඟවනො හවිසසන්ති ඉතිපි ? ති”.

1. සුභසාමෙ දීඝ II 130 පිඨෙව.
2. නාලන්ද්‍රයං - මජ්ඣං.
3. කිං-ඉ-පා. කිං ඉ මො තෙ-සා.

“නො හෙතං භනෙත’.

“කීං පන තෙ සාරිපුත්ත අභං එතරහි අරභං සමමාසමුදෙධා වෙතසා වෙතො පරිච්ච විදිතො එවං සිලො භගවා ඉති පි එවංධමො එවංපඤ්ඤා එවංචිභාරී එවංචිමුක්ඛො භගවා ඉතිපි’?කි.

“නො හෙතං භනෙත’.

“එසු හි¹ තෙ සාරිපුත්ත අභිතානාගතපච්චුපභනෙතසු අරභනෙතසු සමමාසමුදෙධසු වෙතොපරියඤ්ඤාං නස්සී. අප් කිඤ්චරහි තෙ අයං සාරිපුත්ත උළාරා ආසභී වාචා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සීභනාදෙ නදිතො “එවං පභනෙතා අභං භනෙත භගවති, න වාහු න ව භවීසසති න වෙතරහි විජ්ජති අඤ්ඤා සමඤ්ඤො වා මුභමඤ්ඤො වා භගවතා හියොයා’භිඤ්ඤාතරො යදිදං සමොධියන්ති?’.

“න ඛො මො² භනෙත අභිතානාගතපච්චුපභනෙතසු අරභනෙතසු සමමාසමුදෙධසු වෙතොපරියඤ්ඤාං අස්සී. අපි ච ඛො මෙ භනෙත ධම්මභියො විදිතො. සෙය්‍යථාපි භනෙත රඤ්ඤා පච්චන්තිමං නගරං දළහුද්දාපං³ දළහපාකාරතොරණං එකථාරං, තත්‍රසස දෙවාරිකො පණ්ඩිතො බ්‍යකෙතා⁴ මෙධාචී අඤ්ඤාතානං නිවාරෙතා, ඤ්ඤාතානං පච්චෙසතා, සො තසස නගරසස සමන්තා⁵ අනුපරියායපථං අනුකකම්මානො⁶ න පසෙසය්‍ය පාකාරසන්ධිං වා පාකාරච්චිරං වා අනකම්සො ඛිළාරනිසසකකනාමකතමපි, තසස එවමසස, යෙ කෙචි ඔළාරිකා පාණො ඉමං නගරං පච්චන්ති වා නිකම්මන්ති වා, සබ්බෙ තෙ ඉමීනා’ ච ද්‍යාරෙන පච්චන්ති වා නිකම්මන්ති වා’ති, එවමෙව ඛො මෙ භනෙත ධම්මභියො විදිතො. යෙ තෙ භනෙත අභෙසුං අභිතමඤ්ඤානං අරභනෙතා සමමාසමුදෙධා, සබ්බෙ තෙ භගවනෙතො පඤ්චනීවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු⁷ සතිපට්ඨානෙතසු සුපභිච්චිතවිතතා, සත්තසමොඤ්ඤානෙත යථාභූතං භාවෙත්වා අනුකතරං සමමාසමොධිං අභිසමුඤ්ඤිංසු.

---

1. එසු ව හි. මඡසං.	5. සාමන්තා. පිචු. ස්‍යා.
2. න ඛො පනෙතං. පිචු. ස්‍යා.	6. අනුකකම්මනෙත. P.T.S.
3. දළහුද්දාපං. මඡ්‍යා, දළහද්දාඋං. ස්‍යා.	7. චතුසුං P.T.S.
4. වියනෙතා. ස්‍යා, P.T.S.	

යෙ පි තෙ හවිසසනති. අනාගතමඤ්චානං අරහනො සමමා-
සමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හගවනො පඤ්චනීවරණෙ පහාය වේතසො
උපසකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානොසු
සුප්පතිට්ඨිතවිත්තා සත්ත සමමොඤ්ඤිබ්බෙ¹ යථාභූතං භාවෙතා,
අනුත්තරං සමමාසමොධං අභිසමුද්ධකිසානති. හගවා පි හනෙත
එතරහි අරහං සමමාසමුද්ධො පඤ්චනීවරණෙ පහාය වේතසො
උපසකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානොසු සුප්ප-
තිට්ඨිතවිත්තො සත්ත සමමොඤ්ඤිබ්බෙ යථාභූතං භාවෙතා, අනුත්තරං
සමමාසමොධං අභිසමුද්ධො.

2. ඉද්දහං² හනෙත යෙන හගවා තෙත්තපසඛිකමිං. ධම්මසවණාය.³
තසස මෙ හනෙත හගවා ධම්මං දෙසෙසි.⁴ උත්තරුත්තරං පණිත-
පණිතං කණ්හසුත්තසප්පට්ඨාගං. යථා යථා මෙ හනෙත හගවා ධම්මං
දෙසෙසි උත්තරුත්තරං⁵ පණිතපණිතං කණ්හසුත්තසප්පට්ඨාගං,
තථා තථාහං තස්මිං ධම්මෙ අභිඤ්ඤා ඉධෙකවට්ඨං ධම්මං ධම්මෙසු නිට්ඨම-
ගමං, සඤ්චි පසිදිං, 'සමමාසමුද්ධො වත සො හගවා, සවාසබ්බොතො
හගවතා ධම්මො, සුප්පට්ඨනො⁶ හගවතො සාවකසඛිකා'ති.

කුසලධම්මදෙසනා

3. අපරං පන හනෙත එතදනුත්තරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති
කුසලෙසු ධම්මෙසු. තත්ත්වෙ කුසලා ධම්මා: සෙයාපීදං වත්තාරො සති-
පට්ඨානා, වත්තාරො සමමප්පධානා, වත්තාරො ඉඤ්චිපාද, පඤ්චච්ඡියානි,
පඤ්ච බලාති, සත්ත බොර්ඤ්ඤිතා, අරියො අවට්ඨිතිකො මග්ගො. ඉධ
හනෙත භික්ඛු ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤවිමුත්තං.
දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමච්ඡි කතා උපසමපජ චිහරති.
එතදනුත්තරියං හනෙත කුසලෙසු ධම්මෙසු තං හගවා අසෙසමභිජානාති
තං හගවතො අසෙසමභිජානො උත්තරිං අභිඤ්ඤායාං නාඤ්චි,
යද්භිජානං අඤ්ඤා සමණො වා මුහුණො වා හගවතා භියොයා'
භිඤ්ඤතරො අසස යදිදං කුසලෙසු ධම්මෙසු.

1. බොර්ඤ්ඤිතං. P.T.S.
2. ඉධාහං. මජ්ඣ.
3. ධම්මසවණය. මජ්ඣ. ධම්ම
සවණය. P.T.S.
4. දෙසෙති. මජ්ඣ.
5. උත්තරුත්තරිං. සා, P.T.S.
6. සුප්පට්ඨනො සාවකසංඝො මජ්ඣ.

ආයතනපණණිකානි

4. අපරං පන හනෙත එතදනුකාරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති ආයතනපණණිකානිසු¹. ජයිමානි හනෙත අජකිකතිකඛිරානි ආයතනානි: චක්ඛුව² ව රූපානි ව සොතඤ්ඤා³ සද්ද ව, සාණඤ්ඤා⁴ ගන්ධා ව ජීව්හා ව⁵ රසා ව, කායො ව⁶ ඵොට්ඨබ්බා ව⁷ මනො ව⁸ ධම්මා ව. එතදනුකාරියං හනෙත ආයතනපණණිකානිසු. තං හගවා අපෙසමභිජානානි. තං හගවතො අපෙසමභිජානතො උකාරිං අභිකෙඤ්ඤායාං නඤ්ඤා, යද්ධිජානං අකෙඤ්ඤා සමඤ්ඤා වා මුහුමඤ්ඤා වා හගවතා භියොසා භිකෙඤ්ඤාතරො අසා යද්දං ආයතනපණණිකානිසු.

ගබ්භාවකකන්තියදෙසනා

5. අපරං පන හනෙත එතදනුකාරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති ගබ්භාවකකන්තියදෙසනා. වතසෙසා ඉමා හනෙත ගබ්භාවකකන්තියො: ඉධ හනෙත එකච්චො අසමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිසමීං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිමහා නිකඛමති. අයං පඨමා ගබ්භාවකකන්තිය. පුන ව පරං හනෙත ඉධෙකච්චො සමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිසමීං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිමහා නිකඛමති. අයං දුතියා ගබ්භාවකකන්තිය. පුන ව පරං හනෙත ඉධෙකච්චො සමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, සමපජානො මාතුකුච්ඡිසමීං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිමහා¹⁰ නිකඛමති. අයං තතියා ගබ්භාවකකන්තිය. පුන ව පරං හනෙත ඉධෙකච්චො සමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, සමපජානො මාතුකුච්ඡිසමීං යාති, සමපජානො මාතුකුච්ඡිමහා නිකඛමති. අයං චතුසරී¹¹ ගබ්භාවකකන්තිය. එතදනුකාරියං හනෙත ගබ්භාවකකන්තියදෙසනා.

ආදෙසනවිධා දෙසනා

6. අපරං පන හනෙත එතදනුකාරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති ආදෙසනවිධාසු. වතසෙසා ඉමා හනෙත ආදෙසනවිධා. ඉධ හනෙත එකච්චො නිවිතෙතන ආදිසති 'එවමි තෙ මනො, ඉසමි තෙ මනො, ඉති පි තෙ විතතන්ති'. සො ඛුං වෙපි ආදිසති තරෙච තං හොති, නො අඤ්ඤාථා. අයං පඨමා ආදෙසනවිධා.

1. ආයතනපණණිකානිසු PTS	7. ඵොට්ඨබ්බා වෙච. පිචු
2. චක්ඛුවෙච-පිචු. මජ්ඣ.	8. මනොච්චො-PTS.
3. සො තඤ්ඤාව-PTS.	9. සමපජානො පි-PTS.
4. සාණඤ්ඤාව-PTS	10. මාතුකුච්ඡිසමා PTS
5. ජීව්හාවෙච-PTS	11. චතුසරී - මජ්ඣ.
6. කායොච්චො - PTS.	

පුන ව පරං භතෙන ඉධෙකවෙවාන හෙව ටො නිමිකෙනන ආදිසති, අපි ව ටො මනුසසානං වා අමනුසසානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤා සුඤ්ඤා ආදිසති'. එවමි නෙ මනො, ඉසුමි නෙ මනො, ඉතිපි නෙ විතතනති'. සො ඛහුං වෙපි ආදිසති, තපෙව තං හොති, නො අඤ්ඤාපා. අයං දුතියා ආදෙසනවිධා. පුන ව පරං භතෙන ඉධෙකවෙවා න හෙව ටො නිමිකෙනන ආදිසති, නාපි මනුසසානං වා අමනුසසානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤා සුඤ්ඤා ආදිසති, අපි ව ටො විතකකයතො විචාරයතො විතකකවිපචාරසඤ්ඤා සුඤ්ඤා ආදිසති 'එවමි නෙ මනො, ඉසුමි නෙ මනො, ඉතිපි නෙ විතතනති'. සො ඛහුං වෙපි ආදිසති තපෙව තං හොති නො අඤ්ඤාපා. අයං තතියා ආදෙසනවිධා. පුන ව පරං භතෙන ඉධෙකවෙවා න හෙව ටො නිමිකෙනන ආදිසති, නාපි මනුසසානං වා අමනුසසානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤා සුඤ්ඤා ආදිසති, නාපි විතකකයතො විචාරයතො විතකකවිපචාරසඤ්ඤා සුඤ්ඤා ආදිසති, අපි ව ටො විතකකවිචාරසමාධිසමාපනතසස වෙතසා වෙතො පරිච්ච පඤ්ඤානති - යථා ඉමසං හොතො මනොසංඛාරා පඤ්ඤානා, තථා ඉමසං විතතසං අනතතරා ඉමං නාම විතකකං විතකකසසතීති. සො ඛහුංඤ්ඤාපි ආදිසති, තපෙව තං හොති නො අඤ්ඤාපාති. අයං වතුඤ්ඤා ආදෙසනවිධා. එතදනුකර්මයං භතෙන ආදෙසනවිධාසු.

දසසනසමාපනති-දෙසනා

7. අපරං පන භතෙන එතදනුකර්මයං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති දසසනසමාපනතිසු. වතසො ඉමා භතො දසසනසමාපනතියො: ඉධ භතෙන එකවෙවා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ආතපපමනියා පධානාමනියා අනුයොගමනියා අපමාදමනියා සමමාමනසිකාරමනියා තථා රූපං වෙතොසමාධිං උසති යථා සමාහිතෙ විතෙන ඉමමෙව කායං උඤ්ඤං පාදතලා අධො කෙසමසකා තවපරියනං සුරං නානපපකාරසං අසුචිතො පච්චවෙකති: අසී ඉමසම්. කායෙ කෙසා ලොමා නමා දන්තා තවො මංසං නහාරා අවසී අවසීමිඤ්ඤා වකකං හදයං යතනං කිලොමකං පිහකං පථාසං අනතං අනතගුණං උදරියං කර්මසං පිතං සෙමිං පුඛෙඛා ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අඤ්ඤා වසා ඛෙලො සිඛනානිකා ලසිකා මුක්තනති. අයං පඨමා දසසනසමාපනති.

1. නහාරා, යනා PMS
 2. අවසී, යනා PMS
 3. අවසීමිඤ්ඤා, මඤ්ඤා

පුත ව පරං භග්‍යො ඉධෙකවෙවා සමණො වා ඩ්‍රාහමණො වා ආතපමනියා -පෙ- තථාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති, යථා සමාහිතෙ විග්‍යෙත ඉමඤ්ච කායං උඤ්චං පාදතලා අධො කෙසමස්සා තචපරි- යන්තා පුරං නානපසකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙකකිති: අපී ඉමඤ්චිං කායෙ කෙසා ලොමා නඛා දන්තා -පෙ- ලසිකා මුත්තනනී, අතිකකමම ව පුරිසස්ස ඡවිමංස ලොහිතං අච්චිං පච්චවෙකකිති. අයං දුතියා දස්සනසමාපකති.

පුත ව පරං භග්‍යො ඉධෙකවෙවා සමණො වා ඩ්‍රාහමණො වා ආතපමනියා -පෙ- තථාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විග්‍යෙත ඉමඤ්ච කායං උඤ්චං පාදතලා අධො කෙසමස්සා තචපරි යන්තා පුරං නානපසකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙකකිති: අපී ඉමඤ්චිං කායෙ කෙසා ලොමා -පෙ- ලසිකා මුත්තනනී, අතිකකමම ව පුරිසස්ස ඡවිමංස ලොහිතං අච්චිං පච්චවෙකකිති, පුරිසස්ස ව විඤ්ඤාණසොතං පජානාති උභයතො අඛෙධාච්ඡිකතං ඉධ ලොකෙ පතිට්ඨිතං ව පරලොකෙ පතිට්ඨිතං ව. අයං තතියා දස්සනසමාපකති.

පුත ව පරං භග්‍යො ඉධෙකවෙවා සමණො වා ඩ්‍රාහමණො වා ආතපමනියා -පෙ- ලසිකා මුත්තනනී අතිකකමම ව පුරිසස්ස ඡවි- මංසලොහිතං අච්චිං පච්චවෙකකිති, පුරිසස්ස ව විඤ්ඤාණසොතං පජානාති උභයතො අඛෙධාච්ඡිකතං ඉධ ලොකෙ අපතිට්ඨිතඤ්ච පරලොකෙ අපතිට්ඨිතඤ්ච. අයං චතුස්සා දස්සනසමාපකති. එතදනුක්කරියං භග්‍යො දස්සනසමාපකතිසු.

පුග්ගලපණ්ණකතිදෙසනා

8. අපරං පන භග්‍යො එතදනුක්කරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පුග්ගලපණ්ණකතිසු.¹ සකතිමෙ භග්‍යො පුග්ගලා: උභතොභාගවිමුක්තො, පඤ්ඤචිමුක්තො, කායසකති, දිට්ඨිපපතො, සඤ්චාචිමුක්තො, ධම්මානුසාරී, සඤ්චානුසාරී. එතදනුක්කරියං භග්‍යො පුග්ගලපණ්ණකතිසු.

පධානදෙසනා

9. අපරං පන භග්‍යො එතදනුක්කරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පධානෙසු. සකතිමෙ භග්‍යො සමොඤ්ඤාච්චිකතො: සතිසමොඤ්ඤාච්චිකතො, ධම්මවිචයසමොඤ්ඤාච්චිකතො, විරිය²සමොඤ්ඤාච්චිකතො, පිතීසමොඤ්ඤාච්චිකතො පසඤ්චිකතො සමාධිසමොඤ්ඤාච්චිකතො, උපෙකකාසමොඤ්ඤාච්චිකතො. එතදනුක්කරියං භග්‍යො පධානෙසු.

1. පුග්ගලපණ්ණකතිසු-පිචු.
2. විරියං...ම ඡ ඡං

පටිපදදෙසනා

10. අපරං පන හනෙත එතදනුකතරියං යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති පටිපදසු. වතසෙසා ඉමා හනෙත පටිපද: දුක්ඛා පටිපද දැඩාහිඤ්ඤා, දුක්ඛා පටිපද විප්පාහිඤ්ඤා, සුඛා පටිපද දැඩාහිඤ්ඤා, සුඛා පටිපද විප්පාහිඤ්ඤා'ති. තත්‍ර හනෙත යායං පටිපද දුක්ඛා දැඩාහිඤ්ඤා, අයං හනෙත පටිපද උභයෙනෙව භීනා අකඛායති දුක්ඛතො ව දැඩිතො ව. තත්‍ර හනෙත යායං පටිපද දුක්ඛා විප්පාහිඤ්ඤා, අයං පන හනෙත පටිපද දුක්ඛතො භීනා අකඛායති. තත්‍ර හනෙත යායං පටිපද සුඛා දැඩාහිඤ්ඤා, අයං පන හනෙත පටිපද දැඩිතො භීනා අකඛායති. තත්‍ර හනෙත යායං පටිපද සුඛා විප්පාහිඤ්ඤා, අයං පන හනෙත පටිපද උභයෙනෙව පභිතා අකඛායති සුඛතො ව විප්පතො ව. එතදනුකතරියං හනෙත පටිපදසු.

හසසසමාවාරාදි - දෙසනා

11. අපරං පන හනෙත එතදනුකතරියං යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති හසසමාවාරෙ. ඉධ හනෙත එකච්චා න චෙව මුසාවාදුපසංහිතං වාවං භාසති, න ච චෙභුතියං න ච පෙසුභියං¹ න ච සාරමනජ්ජයාපෙසෙකඛා, මනනා මනනා වාවං භාසති නිධානවතීං කාලෙන, එතදනුකතරියං හනෙත හසසමාවාරෙ.

12. අපරං පන හනෙත එතදනුකතරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති පුරිසසීලසමාවාරෙ. ඉධ හනෙත එකච්චා වසස දෙධා ව. න ච කුභකො, න ච ලපකො, න ච නෙමිකතිකො, න ච නිපෙසසිකො, න ච ලාභෙන ලාභං නිජීභිංසනකො² ඉඤ්ඤියෙසු ඉකතආරො, භොජනෙ මහකඤ්ඤා, සමකාරී, ජාගරියානුයොගමනුසුතො, අතඤ්ඤො ආරඬවීරියො, කුමාරී, සතිමා, කල්‍යාණපටිභානො, ගතිමා, ධිතිමා, මතිමා න ච කාමෙසු ගිදෙධා, සතො ව නිපකො ව.

එතදනුකතරියං හනෙත පුරිසසීලසමාවාරෙ.

1. පෙසුභියං-චජසං.
2. නිජීභිංසනකො, සා, නිජීභිසනකො-චජසං.

අනුසාසනවිධාදෙසනා

13. අපරං පන හනෙක එතදනුකාරියං යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති අනුසාසනවිධාසු. චතසෙසා ඉමා හනෙක අනුසාසනවිධා. ජානාති හනෙක හගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා, 'අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පච්චජ්ජමානො, ති-ණ්ණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා සොතාපනෙතා හවිසසති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොඛිපරායණො'ති. ජානාති හනෙක හගවා පරං¹ පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසොමනසිකාරා, -අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පච්චජ්ජමානො ති-ණ්ණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොභානං තනුකා සකදගාමී හවිසසති, සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛසත්තං කරිසසතිති.

ජානාති හනෙක හගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා, අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පච්චජ්ජමානො, පඤ්ඤානං ඔරමනාගියානං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හවිසසති, තස්ම පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකාති.

ජානාති හනෙක හගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා, -අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පච්චජ්ජමානො ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොච්චුකති. පඤ්ඤච්චුකති. දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡි කථා උපසම්පජ්ජ විහරිසසතිති.

එතදනුකාරියං හනෙක අනුසාසනවිධාසු.

පරපුග්ගලච්චුකතිඤ්ඤාණදෙසනා

14. අපරං පන හනෙක එතදනුකාරියං යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති පරපුග්ගලච්චුකතිඤ්ඤාණෙ. ජානාති හනෙක හගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසොමනසිකාරා, අයං පුග්ගලො ති-ණ්ණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා සොතාපනෙතා හවිසසති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොඛිපරායණො'ති. ජානාති හනෙක හගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා, අයං පුග්ගලො ති-ණ්ණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොභානං තනුකා සකදගාමී හවිසසති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛසත්තං කරිසසති'ති.

1. අපරා (මජ්ඣ) පරපුග්ගලං-෦෦.

ජානාති හනෙත හගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා, 'අයං පුග්ගලො පඤ්ඤානං ඔරමභාගියානං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හවිසසති තත් පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තසො ලොකා'ති.

ජානාති හනෙත හගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා 'අයං පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිච්ඡිතති. පඤ්ඤා විමුක්තිං දිවෙධව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමීඡි කත්වා උපසම්පජ්ඡ විහරිසස- තී ති. එතදනුකරියං හනෙත පරපුග්ගලවිමුක්තිඤ්ඤො.

සසසතවාදදෙසනා

15. අපරං පන හනෙත එතදනුකරියං යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති සසසතවාදෙසු. තයො මෙ හනෙත සසසතවාද. ඉධ හනෙත එකවෙවා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ආතපමනියා පධානමනියා අනුයොගමනියා අපමාදමනියා සමමා මනසිකාරමනියා තථාරූප- වෙතොසමාධිං. චූසති, යථාසමාභිතෙ විතෙත අනෙකවිහිතං පුබ්බෙ- නිවාසං අනුසාරති සෙයාරථීදං: එකමී ජාතිං දො පි ජාතියො තිසෙතො පි ජාතියො වතසෙතො පි ජාතියො පඤ්ඤා පි ජාතියො දස පි ජාතියො විසමී¹ ජාතියො තිංසමී ජාතියො වතසමී² ජාතියො පඤ්ඤාසමී ජාතියො ජාතිසතමී ජාතිසභසමී ජාතිසතසභසමී අනෙකානි පි ජාතිසතානි අනෙකානි පි ජාතිසභසතානි අනෙකානි පි ජාති- සතසභසතානි, අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොතෙතා, එවංවෙණණං එවමාභාරො එවං සුබ්බද්දකඛපට්ඨංවෙදී එවමායුපරියනෙතා. සො තතො වුතො අමුත්‍ර උදපාදී³. තත්‍රාපාසිං එවංනාමො එවංගොතෙතා එවංවෙණණං එවමාභාරො එවංසුබ්බද්දකඛපට්ඨංවෙදී එවමායුපරියනෙතා. සො තතො වුතො ඉධුපපනෙතා'ති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසරති. සො එවමාහ. අනිතමපාභං⁴ අද්ධානං ජානාමී 'සංවට්ඨි' පි ලොකො විවට්ඨි පි' ති, අනාගතමපාභං අද්ධානං ජානාමී 'සංවට්ඨිසසති වා ලොකො විවට්ඨිසසති වා ති. සසසතො අතො ව ලොකො ව වසෙඤ්ඤා කුට්ඨෙසා⁵ එසිකඛසාසී ධීතො තෙ' ව සතො සන්ධාවනති සංසරනති වචනති උපපජ්ජනති, අත්ථිතෙව සසසතිසමනති. අයං පඨමො සසසතවාදෙ.

1. විසමීපි-PTS. 2. වතසමීපි. සා වතසමීපි-PTS. 3. උපපාදි-PTS. 4. අනිතං වාභං. සා අනිතමිපිභං.-PTS. 5. සංවට්ඨි වා . . . විවට්ඨි වා-පිඉ. 6. කුට්ඨෙවං.-සාසා

සුත ව පරං භග්ගෙ ඉධෙකච්චො සමඤ්ඤො වා ඩ්වුභමඤ්ඤො වා ආකප්පමඤ්ඤාය -පෙ- කථාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතෙක අනෙකච්චිතං. පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති, සෙය්‍යථිදං¹ එකමපි සංවට්ඨව්වච්චො. දො පි සංවට්ඨව්වච්චොති තීනි පි සංවට්ඨව්වච්චොති වක්ඛාරි පි සංවට්ඨව්වච්චොති පඤ්ඤා පි සංවට්ඨව්වච්චොති දස පි සංවට්ඨව්වච්චොති අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොතෙකා එවංවචෙ ඡණ්ණා එවමාභාරො එවංසුඛදුක්ඛපච්චිසංවෙදී එවමාසුපරියනෙකා. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උදපාදිං, තත්‍රාපාසිං එවතකාමො එවංගොතෙකා -පෙ- එවමාසුපරියනෙකා, සො තතො චුතො ඉධුපපනෙකා²ති. ඉති සාකාරං සඋදෙසං අනෙකච්චිතං. පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති. සො එවමාභ: අතිකමාභං අද්ධානං ජානාමි 'සංවට්ඨි වා ලොකො විවට්ඨි වා ලොකො. අනාගතඤ්ඤා ඛවාභං අද්ධානං ජානාමි සංවට්ඨිසති වා ලොකො විවට්ඨිසති වාති. සසකතො අත්ථා ව ලොකො ව වඤ්ඤාකා කුට්ටෙය්‍යා එසිකට්ඨාසී ඨිතො තෙ'ව සත්ථා සන්ධාවන්ති සංසරන්ති චචන්ති උපපජ්ජන්ති, අඤ්ඤිඤෙව සසතිසමන්ති. අයං භග්ගෙ දුතියො සසතචාදෙ.

සුත ව පරං භග්ගෙ ඉධෙකච්චො සමඤ්ඤො වා ඩ්වුභමඤ්ඤො වා ආකප්පමඤ්ඤාය -පෙ- කථාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතෙක අනෙකච්චිතං. පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති, සෙය්‍යථිදං: -පෙ- දස පි සංවට්ඨව්වච්චොති විසමපි සංවට්ඨව්වච්චොති ති-සමපි සංවට්ඨව්වච්චොති වක්ඛාප්පිසමපි සංවට්ඨව්වච්චොති 'අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොතෙකා එවංවචෙ ඡණ්ණා එවමාභාරො එවංසුඛදුක්ඛපච්චිසංවෙදී එවමාසුපරියනෙකා. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවංනාමො -පෙ- එවමාසුපරියනෙකා. සො තතො චුතො ඉධුපපනෙකා²ති. ඉති සාකාරං සඋදෙසං අනෙකච්චිතං. පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති. සො එවමාභ: අතිකමාභං අද්ධානං ජානාමි සංවට්ඨි පි ලොකො විවට්ඨි පි'ති. අනාගතමාභං අද්ධානං ජානාමි 'සංවට්ඨිසති පි ලොකො විවට්ඨිසති පි'ති. 'සසකතො අත්ථා ව ලොකො ව වඤ්ඤාකා කුට්ටෙය්‍යා එසිකට්ඨාසී ඨිතො, තෙ'ව සත්ථා සන්ධාවන්ති සංසරන්ති චචන්ති උපපජ්ජන්ති, අඤ්ඤිඤෙව සසතිසමන්ති'. අයං භග්ගෙ තතියො සසතචාදෙ. එතද්දුක්ඛාරියං භග්ගෙ සසතචාදෙසු.

1. සෙය්‍යථිදං-මජ්ඣ.

පුට්ඨකච්චාසානුසංඝාතඤ්ඤා

13. අපරං පන භනෙත එතදනුඤ්ඤාරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පුට්ඨකච්චාසානුසංඝාතඤ්ඤාණං. ඉධ භනෙත එකච්චො සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා ආතප්පමනියං -පෙ- තථාරූපං වෙනොසමාධිං චුසති යථාසමාහිතෙ විතෙත අනෙකච්චිතං පුට්ඨකච්චාසං අනුසංරති-සෙයාරීදං එකමපි ජාතිං දො පි ජාතියො තිසෙසා පි ජාතියො වතසෙසා පි ජාතියො පඤ්ඤා පි ජාතියො දස පි ජාතියො විසමපි ජාතියො තිංසමපි ජාතියො වසනාසුසමපි ජාතියො පඤ්ඤාසමපි ජාතියො සතමපි ජාතියො සභසමපි ජාතියො සතසභසමපි ජාතියො අනෙකෙ පි සංවට්ඨකපෙඨ අනෙකෙ පි විවට්ඨකපෙඨ අනෙකෙ පි සංවට්ඨවිවට්ඨකපෙඨ -පෙ- ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකච්චිතං පුට්ඨකච්චාසං අනුසංරති. සන්ති භනෙත දෙවා¹ මෙසං න සකකා ගණනාය වා සංඛානෙන² වා ආයුං සංඛාතං, අපි ව යසම්. යසම් අඤ්ඤාචො අභිනිවුසාපුට්ඨො³ හොති යදි වා රූපිසු යදි වා අරූපිසු යදි වා සඤ්ඤාසු යදි වා අසඤ්ඤාසු යදි වා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසු. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකච්චිතං පුට්ඨකච්චාසං අනුසංරති. එතදනුඤ්ඤාරියං භනෙත පුට්ඨකච්චාසානුසංඝාතඤ්ඤාණං.

චුතුපපාතඤ්ඤාණඤ්ඤා

14. අපරං පන භනෙත එතදනුඤ්ඤාරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති සත්තානං චුතුපපාතඤ්ඤාණං. ඉධ භනෙත එකච්චො සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා ආතප්පමනියං -පෙ- තථාරූපං වෙනොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතෙත දිට්ඨෙත වකචුතා විසුද්ධිතා අතිකකනමානුසංකෙත සතෙත පසසති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හිතෙ පණිතෙ සුවචෙණණ දුඛධචෙණණ සුගතෙ දුගතෙ යථාකම්මුපගෙ සතෙත පජානාති; ඉමෙ වත භොනෙතා සත්තා කායදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙත සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා අරියානං උපවාදකා මිචජාදිට්ඨිකා මිචජාදිට්ඨිකම්මසමාදනා, තෙ කායසස භෙද පරම්මරණා අපායං දුගතතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. ඉමෙ වා පන භොනෙතා සත්තා කායසුච්චරිතෙත සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙත සමන්තාගතා මනොසුච්චරිතෙත සමන්තාගතා අරියානං අනුපවාදකා සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකම්මසමාදනා, තෙ කායසස භෙද පරම්මරණා සුගතිං සඤ්ඤා ඌපාකං උපපන්නා'ති. ඉති දිට්ඨෙත වකචුතා විසුද්ධිතා අතිකකනමානුසංකෙත සතෙත පසසති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හිතෙ පණිතෙ සුවචෙණණ දුඛධචෙණණ සුගතෙ දුගතෙ යථාකම්මුපගෙ සතෙත පජානාති. එතදනුඤ්ඤාරියං භනෙත සත්තානං චුතුපපාතඤ්ඤාණං.

1. සත්තං-සාත.
 2. සංඛානො-PTS
 3. අභිනිවුසාපුට්ඨො-මජ්ඣ.

ඉද්ධිවිධායනා

15. අපරං පන හනෙන එතදනුක්ඛරියං යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති ඉද්ධිවිධාසු. දෙබ්බා හනෙන ඉද්ධිවිධායො.¹ අපී හනෙන ඉද්ධි යා සාසවා සඋපධිකා නො අරියාති වුවවති. අපී හනෙන ඉද්ධි යා අනාසවා අනුපධිකා අරියාති. කතමා ච හනෙන ඉද්ධි යා සාසවා² සඋපධිකා නො අරියාති වුවවති? ඉධ හනෙන එකච්චො සමඤ්ඤො වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤො වා ආතප්පමනියං -පෙ-තථාරූපං වෙනොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ වීතෙන අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුහොති: එකො පි හුදා ඛහුධා හොති, ඛහුධා පි හුදා එකො හොති, ආවිභාවං තිරොභාවං තිරොක්ඛධිං³ තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසජ්ජමානො⁴ ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඨවියා පි උමමුජ්ජනිමුජ්ජං කරොති සෙය්‍යථාපි උදකෙ, උදකෙ පි අභිජ්ජමානෙ ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියං, ආකාසෙ පි පලලච්චෙනා කමති සෙය්‍යථාපි පකඨි සකුඤ්ඤො. ඉමෙ පි වජ්ඣමසුරියො⁵ එවංමභිද්ධිකෙ එවංමභානුභාවෙ පාණිනා පරිමසති⁶ පරිමජ්ජති, යාව බ්‍රහ්මලොකා පි කායෙන වසං වතෙති. අයං හනෙන ඉද්ධි යා සාසවා සඋපධිකා නො අරියාති වුවවති.

කතමා පන හනෙන ඉද්ධි යා අනාසවා අනුපධිකා අරියාති වුවවති? ඉධ හනෙන භික්ඛු සචෙ ආකඛති පච්චකුලෙ අපච්චකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍යන්ති, අපච්චකුලසඤ්ඤා තස් විහරති. සචෙ ආකඛති අපච්චකුලෙ පච්චකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍යන්ති, පච්චකුලසඤ්ඤා තස් විහරති. සචෙ ආකඛති පච්චකුලෙ ච අපච්චකුලෙ ච අපච්චකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍යන්ති අපච්චකුලසඤ්ඤා තස් විහරති. සචෙ ආකඛති පච්චකුලෙ ච අපච්චකුලෙ ච පච්චකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍යන්ති, පච්චකුලසඤ්ඤා තස් විහරති. සචෙ ආකඛති පච්චකුලසඤ්ඤා අපච්චකුලසඤ්ඤා තදුභයං අභිනිවජ්ජෙය්‍යා උපෙකඛකො විහරෙය්‍යං සතො සමපජානොති, උපෙකඛකො තස් විහරති සතො සමපජානො. අයං පන හනෙන ඉද්ධි අනාසවා අනුපධිකා අරියාති වුවවති. එතදනුක්ඛරියං හනෙන ඉද්ධිවිධාසු. තං හගවා අසෙසමභිජානාති. තං හගවතො අසෙසමභිජානානො උක්ඛරිං අභිඤ්ඤායං නඤ්ඤි, යදභිජානං අඤ්ඤාසමඤ්ඤො වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤො වා හගවතා භීයොගාභිඤ්ඤාතරො අසස යදිදං ඉද්ධිවිධාසු.

1. ඉද්ධියො-PTS.
 2. ඉද්ධියාසවා-මජ්ඣ.
 3. තිරොක්ඛධිං-මජ්ඣ.
 4. අභිජ්ජමානො-PTS.
 5. මුරියො-මජ්ඣ.
 6. පරාමසති-(සිවු)

16. යනනා හනෙන සදොධන කුලපුතෙනන පනතඛං ආරභවිටියෙන ටාමවතා පුරිසථාමෙන පුරිසවිටියෙන පුරිසපරක්කමෙන පුරිසධාරග්ගෙන, අනුප්පනං තං හගවතා. න ච හනෙන හගවා කාමෙසු කාමසුඛලලිකානු- යොගමනුයුතෙතා භීතං ගමිං පොච්ඡස්නිකං අනරියං අනස්සංභිතං, න ච අත්තකිලමථානුයොගමනුයුතෙතා දුක්ඛං අනරියං අනස්සංභිතං, වතුඤ්ඤා ච හගවා ක්ඛානානං ආභිවෙතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිභාරානං භිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

අනුයොගදනපපකාරො

සචෙ මං හනෙන ඵවං පුච්චෙය්‍ය ‘කිනනු ටො ආවුසො සාරිපුඤ්ඤා, අභෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා හගවතා භියෙය්‍යා’භිඤ්ඤාතරා සමොධියන්ති? ඵවං පුච්චො අහං හනෙන නො’ති වදෙය්‍යං. ‘කිං පනාවුසො සාරිපුඤ්ඤා හවිසන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා හගවතා භියෙය්‍යා’භිඤ්ඤාතරා සමොධියන්ති?’ ඵවං පුච්චො අහං හනෙන ‘නො’ති වදෙය්‍යං. ‘කිං පනාවුසො සාරිපුඤ්ඤා අපෝතරභී අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා හගවතා භියෙය්‍යා’භිඤ්ඤා- තරො සමොධියන්ති?’ ඵවං පුච්චො අහං හනෙන ‘නො’ති වදෙය්‍යං. සචෙ පන මං හනෙන ඵවං පුච්චෙය්‍ය ‘කිනනු ටො ආවුසො සාරිපුඤ්ඤා අභෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා හගවතා සමසමා සමොධියන්ති?’ ඵවං පුච්චො අහං හනෙන ‘ඵවන්ති’ වදෙය්‍යං. ‘කිං පනාවුසො සාරිපුඤ්ඤා හවිසන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා හගවතා සමසමා සමොධියන්ති?’ ඵවං පුච්චො අහං හනෙන ‘ඵවන්ති’ වදෙය්‍යං. ‘කිං පනාවුසො සාරිපුඤ්ඤා අපෝතරභී අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා හගවතා සමසමා සමොධියන්ති?’ ඵවං පුච්චො අහං හනෙන ‘නො’ති වදෙය්‍යං. සචෙ පන මං හනෙන ඵවං පුච්චෙය්‍ය, ‘කිං පනායසමා සාරිපුඤ්ඤා ඵකචං අබහනුජානාති ඵකචම් නාබහනුජානාති?’ති ඵවං පුච්චො අහං හනෙන ඵවං බ්‍යාකරෙය්‍යං ‘සමමුඛා මෙනං ආවුසො හගවතො සුතං, සමමුඛා පටිග්ගහිතං: අභෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අරහනෙතා සමමාසමමුඛා මයා සමසමා සමොධියන්ති. සමමුඛා මෙනං ආවුසො හගවතො සුතං, සමමුඛා පටිග්ගහිතං: හවිසන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අරහනෙතා සමමා- සමමුඛා මයා සමසමා සමොධියන්ති. සමමුඛා මෙනං ආවුසො හගවතො සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං:

“අට්ඨානාමෙතං අනවකාමො යං එකිකා ලොකධාතුයා දෙධි අරභනො සමමාසමබුද්ධා අපුබ්බං අචරිමං උපපජ්ජය්‍යං. නොතං යානං විජ්ජති”ති. එකච්චාභං භනොතො එවං පුට්ඨො එවං ඛ්‍යාකරමානො වුක්ඛවාදී වෙච්ච භගවතො භොමී, න ච භගවතො අභුතෙන අඛ්‍යාවිකම්මාමී, ධම්මස්ස වානුධම්මං ඛ්‍යාකරොමී, න ච කොචි සභධම්මිකො. වාදනුපාතො¹ ශාරණං යානං ආගච්ජති?ති”.

17. “තභසඤ්චං සාරිපුක්ඛ එවං පුට්ඨො එවං ඛ්‍යාකරමානො වුක්ඛවාදී වෙච්ච මෙ භොති න ච මං අභුතෙන අඛ්‍යාවිකම්මි, ධම්මස්ස වානුධම්මං ඛ්‍යාකරොමි, න ච කොචි සභධම්මිකො වාදනුපාතො ශාරණං යානං ආගච්ජති”ති.

අච්ජරියබ්භූතානි

18. එවං වුක්ඛො ආයස්මා උද්ධි භගවතො එතදවොච: “අච්ජරියං භනො අබ්භූතං භනො තථාගතස්ස අපට්ඨිච්ජනා සන්තුවුක්ඛිතා සලෙලබ්බතා යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං මහිද්ධිකො එවං මභානුභාවො, අථ ච පන නොචක්ඛානං පාතුකරිස්සති. එකමෙකං වෙපි ඉතො භනො ධම්මං අඤ්ඤතිස්සීයා පරිබ්බාජකා අක්ඛති සමනුපසෙසය්‍යං, තෙ තාවතකෙ-නොච පටාකං පරිභරෙය්‍යං. අච්ජරියං භනො අබ්භූතං භනො තථාගතස්ස අපට්ඨිච්ජනා සන්තුවුක්ඛිතා සලෙලබ්බතා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං මහිද්ධිකො එවං මභානුභාවො, අථ ච පන නොචක්ඛානං පාතුකරිස්සති”ති.

19. “පස්ස ඛො ඤ්චං උද්ධි: තථාගතස්ස අපට්ඨිච්ජනා සන්තුවුක්ඛිතා සලෙලබ්බතා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං මහිද්ධිකො එවං මභානුභාවො, අථ ච පන නොචක්ඛානං පාතුකරිස්සති. එකමෙකං වෙපි ඉතො උද්ධි ධම්මං අඤ්ඤතිස්සීයා පරිබ්බාජකා අක්ඛති සමනුපසෙසය්‍යං, තෙ තාවතකෙනොච පටාකං පරිභරෙය්‍යං. පස්ස ඛො ඤ්චං උද්ධි: තථාගතස්ස අපට්ඨිච්ජනා සන්තුවුක්ඛිතා සලෙලබ්බතා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං මහි-ද්ධිකො එවං මභානුභාවො, අථ ච පන නොචක්ඛානං පාතුකරිස්සති”ති.

20. අථ ඛො භගවා ආයස්මිනො, සාරිපුක්ඛො ආමනෙක්ඛි: “තක්ඛොතිභ් ඤ්චං සාරිපුක්ඛ ඉමං ධම්මපරියායං අභික්ඛණං භාසෙය්‍යාසි භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. යෙසමපි හි සාරිපුක්ඛ මොසපුරිසානං භවිස්සති තථාගතෙ කඛ්ඛාවා වීම්ඛිවා තෙසම්මං² ධම්ම-පරියායං සුඤ්ඤා යා තථාගතෙ කඛ්ඛා වා වීම්ඛි වා සා පභීගිස්සති”ති. ඉති භිදං ආයස්මා සාරිපුක්ඛො භගවතො සම්මුඛා සමපසාදං පචෙදෙසි. තස්මා ඉම්ඤ්ඤ වෙය්‍යාකරණස්ස සමපසාදනියනෙඤ්ච අධිවචනානී.

සමපසාදනියසුත්තං නීට්ඨිතං පඤ්චමං.

1. වාදනුපාදෙ-මජ්ඣ. 2. යසම-ඤ්ඤා. 3. තෙසමපි ඉමං-ප්‍රා. තෙසමපි ම-ඤ්ඤා.

6

පාසාදිකසුන්හ.

1. එවි. මෙ සුන්:

එක සමය. හඟවා සකෙකසු විහරනි, වෙඩකොදො නාම සකාය, තෙසං අමබවනෙ පාසාදෙ.

නිගණ්ඨනාතපුත්තකාලකිරියා

තෙන ටො පන සමයෙන නිගණ්ඨො නාතපුත්තො¹ පාවායං අධුනා කාලකතො හොති. තස්ස කාලකිරියාය භික්ඛා නිගණ්ඨො ඥානිකජාතා හණ්ඨනජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතති විතුදනතා විහරන්ති “න ඤං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසි, අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමි. කිං ඤං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානිස්සාමි! මිච්ඡාපට්ඨකො කම්මසි, අහමස්මි සම්මාපට්ඨකො, සතිතමම, අසතිතතෙන, පුරෙ වචනියං පච්ඡා අවච, පච්ඡා වචනියං පුරෙ අවච, අවිණ්ණං තෙන විපරාවකං, ආරොපිතො තෙ වාදෙ, නිග්ගහිතො කම්මසි වර වාදපමොක්ඛාය, නිබ්බයෙති වා සචෙ පහොසි”ති. වධො යෙව ටො² මඤ්ඤ නිගණ්ඨසු නාතපුත්තියෙසු අනුවත්තති යෙ පි නිගණ්ඨස්ස නාතපුත්තස්ස සාවකා ගිහි ඔද්භවසනා, තෙ තෙසු නිගණ්ඨසු නාතපුත්තියෙසු නිබ්බිතකරූපා වීරකකරූපා පට්ඨානරූපා, යථා තං දුරකඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුසාවෙදිතෙ අනියානිකෙ අනු-පසම්භංචකනිකෙ අසම්මාසමුදාසාවෙදිතෙ භික්ඛදුපෙ අසට්ඨරණෙ.

1. භාවපුත්තං-මජ්ඣං.
2. වධො යෙවෙතො - කම.

2. අථ ඛො චුජ්ඣ සමණුඤ්ඤොසො පාවායං වසං චුජ්ඣං,¹ යෙන සාම-
 ගාමො යෙනායසමා ආනාජ්ඣ තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා ආයසමනනා
 ආනාජං අභිවාදෙතා ඵකමනනං නිසීදි. ඵකමනනං නිසීනෙතා ඛො
 චුජ්ඣ සමණුඤ්ඤොසො ආයසමනනං ආනාජං ඵතදවොච: නිගණේසා හනෙන
 නාතපුකෙනා පාවායං අධුනා කාලකතො. තසස කාලකිරියාය භිතතා
 නිගණේසා දෙඛධිකජාතා -පෙ- භිතතථුපෙ අපට්ඨරණේ'ති: ඵචං චුකෙන
 ආයසමා ආනාජ්ඣ චුජ්ඣ සමණුඤ්ඤං ඵතදවොච: අතී ඛො ඉදං ආචුසො
 චුජ්ඣ කථාපාහතං හගවනනං දසසනාය. ආයාමාචුසො චුජ්ඣ, යෙන
 හගවා තෙනුපසංකමිසසාම. උපසඛකමිතා හගවතො ඵතමත්ථං ආරො-
 වෙසසාමා'ති.²

‘ඵචං හනෙත’ති ඛො චුජ්ඣ සමණුඤ්ඤොසො ආයසමනො ආනාජසස
 පචචසෙසාසි. අථ ඛො ආයසමා ව ආනාජ්ඣ චුජ්ඣ ව සමණුඤ්ඤොසො
 යෙන හගවා තෙනුපසංකමිංසු, උපසඛකමිතා හගවනනං අභිවාදෙතා
 ඵකමනනං නිසීදිංසු. ඵකමනනං නිසීනෙතා ඛො ආයසමා ආනාජ්ඣ
 හගවනනං ඵතදවොච: අයං හනෙන චුජ්ඣ සමණුඤ්ඤොසො ඵචමාහ:
 “නිගණේසා හනෙන නාතපුකෙනා පාවායං අධුනා කාලකතො.
 තසස කාලකිරියාය භිතතා නිගණේසා දෙඛධිකජාතා -පෙ- භිතතථුපෙ
 අපට්ඨරණේ” ති.

අසමමා සමබ්බදධපපචෙදිත - ධමමචිතයො

3. “ඵචං හෙතං චුජ්ඣ අසමමාසමබ්බදධපපචෙදිතෙ ධමමචිතයෙ හොති
 දුරකකාතෙ ධමමචිතයෙ දුපපචෙදිතෙ අනියායානිකෙ අනුපසමසංචකනනිකෙ
 අසමමාසමබ්බදධපපචෙදිතෙ. ඉධ චුජ්ඣ සත්ථා ව හොති අසමමාසමබ්බදධො,
 ධමමො ව දුරකකාතො දුපපචෙදිතො අනියායානිකො අනුපසමසංචක-
 නිකො අසමමාසමබ්බදධපපචෙදිතො, සාවකො ව තසමිං ධමමෙ න
 ධමමානුධමමපට්ඨපනෙතා විහරති න සාමිච්චපට්ඨපනෙතා න අනුධමමචාරි,
 වොකකමම ව තමතා ධමමා වකති.

1. මසං චුචෙයා-මඡසං
 2. ආරොචෙසාමා-සාතා

සො එවමස්ස වචනීයො “තස්ස තෙ ආවුසො ලාභා, තස්ස තෙ සුලඛං, සඤා ච තෙ අසමාසමුද්දොධා ධම්මො ච දුරක්ඛාතො දුප්ඵලවේදිතො අනියායානිකො අනුපසමසංවත්තනිකො අසමාසමුද්දොධාසවේදිතො, සුඤ්ඤා තස්මිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මපටිපන්නො වීහරසී න සාමීවිපටිපන්නො න අනුධම්මචාරී, වොක්ඛමම ච තමා ධම්මො වත්තසී”ති. ඉති ඛො චූඤ්ඤා සඤා පි තස්ස භාරග්ගො, ධම්මො පි තස්ස භාරග්ගො, සාවකො ච තස්ස එවං පාසංසො. යො ඛො චූඤ්ඤා එවරුපං සාවකං එවං වදෙය්‍ය “එතායස්මා තථා පටිපජ්ඣ යථා තෙ සඤ්ඤා ධම්මො දෙසිතො පඤ්ඤාතො”ති, යො ච තං සමාදාපෙති යඤ්ඤා සමාදාපෙති යො ච සමාදාපිතො තප්පතාය පටිපජ්ඣති, සබ්බං තෙ ඛුං අසුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිසං භෙතු? එවං භෙතං චූඤ්ඤා භොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මචිතයෙ දුප්ඵලවේදිතෙ අනියායානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසමාසමුද්දොධාසවේදිතෙ.

4. ඉධ පන චූඤ්ඤා සඤා ච භොති අසමාසමුද්දොධා, ධම්මො ච දුරක්ඛාතො දුප්ඵලවේදිතො අනියායානිකො අනුපසමසංවත්තනිකො අසමාසමුද්දොධාසවේදිතො, සාවකො ච තස්මිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මපටිපන්නො වීහරති සාමීවිපටිපන්නො අනුධම්මචාරී, සමාදාය තං ධම්මං වත්තති. සො එවමස්ස වචනීයො “තස්ස තෙ ආවුසො අලාභා, තස්ස තෙ සුලඛං, සඤා ච තෙ අසමාසමුද්දොධා ධම්මො ච දුරක්ඛාතො දුප්ඵලවේදිතො අනියායානිකො අනුපසමසංවත්තනිකො අසමාසමුද්දොධාසවේදිතො සුඤ්ඤා තස්මිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මපටිපන්නො වීහරසී සාමීවිපටිපන්නො අනුධම්මචාරී, සමාදාය තං ධම්මං වත්තසී”ති.

ඉති ඛො චූඤ්ඤා සඤා පි තස්ස භාරග්ගො, ධම්මො පි තස්ස භාරග්ගො, සාවකො පි තස්ස එවං භාරග්ගො. යො ඛො චූඤ්ඤා එවරුපං සාවකං එවං වදෙය්‍ය. “අධ්‍යායස්මා ඤායපටිපන්නො ඤායමාරාධෙ සත්ති”ති, යො ච පසංසති යඤ්ඤා පසංසති යො ච පසංසිතො භියොයාසොමන්තාය වීරියං ආරහති සබ්බං තෙ ඛුං අසුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිසං භෙතු? එවං භෙතං චූඤ්ඤා භොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මචිතයෙ දුප්ඵලවේදිතෙ අනියායානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසමාසමුද්දොධාසවේදිතෙ.

සමමාසමුද්ධපච්චේදිත — ධම්මචිනායො

5. ඉධ පන චූඤ්ඤා සඤ්ඤා ච හොති සමමාසමුද්ධො ධම්මො ච සචාකුචානො සුපපච්චේදිතො නියයානිකො උපසමසංවහනනිකො සමමාසමුද්ධපච්චේදිතො, සාවකො ච තඤ්ඤිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මපටිපනෙතා විහරති න සාමීටිපටිපනෙතා න අනුධම්මචාරී, වොකකම්ම ච තම්මා ධම්මො වහනති. සො ඵවමස්ස වචනීයො. “තස්ස තෙ ආවුසො අලාභා, තස්ස තෙ දුලලංඝිං, සඤ්ඤා ච තෙ සමමාසමුද්ධො, ධම්මො ච සචාකුචානො සුපපච්චේදිතො නියයානිකො උපසමසංවහනනිකො සමමාසමුද්ධපච්චේදිතො, කුඤ්ඤා තඤ්ඤිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මපටිපනෙතා විහරෙති න සාමීටිපටිපනෙතා න අනුධම්මචාරී, වොකකම්ම ච තම්මා ධම්මො වහනෙති” ති. ඉති ඛො චූඤ්ඤා සඤ්ඤා පි තඤ්ඤා පාසංසො, ධම්මො පි තඤ්ඤා පාසංසො, සාවකො ච තඤ්ඤා ඵවං භාරග්ගො, යො ඛො චූඤ්ඤා ඵවරූපං සාවකං ඵවං වදෙය්‍ය “ඵතායඤ්ඤා තථා පටිපජ්ජතු යථා තෙ සඤ්ඤා ධම්මො දෙසිතො පඤ්ඤානො” ති. යො ච සමාදපෙති යං ච සමාදපෙති යො ච සමාදපිතො තථානාය පටිපජ්ජති, සඛෙධ තෙ ඛුංසුඤ්ඤාං පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? ඵවං හෙතං චූඤ්ඤා හොති සචාකුචානෙ ධම්මචිනායෙ සුපපච්චේදිතෙ නියයානිකෙ උපසමසංවහනනිකෙ සමමාසමුද්ධපච්චේදිතෙ.

6. ඉධ පන චූඤ්ඤා සඤ්ඤා ච හොති සමමාසමුද්ධො, ධම්මො ච සචාකුචානො සුපපච්චේදිතො නියයානිකො උපසමසංවහනනිකො සමමාසමුද්ධපච්චේදිතො, සාවකො ච තඤ්ඤිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මපටිපනෙතා විහරති, සාමීටිපටිපනෙතා අනුධම්මචාරී, සමාදය තං ධම්මං වහනති, සො ඵවමස්ස වචනීයො: තස්ස තෙ ආවුසො ලාභා, තස්ස තෙ සුලලංඝිං, සඤ්ඤා ච තෙ සමමාසමුද්ධො ධම්මො ච සචාකුචානො සුපපච්චේදිතො නියයානිකො උපසමසංවහනනිකො සමමාසමුද්ධපච්චේදිතො, කුඤ්ඤා තඤ්ඤිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මපටිපනෙතා විහරෙති, සාමීටිපටිපනෙතා අනුධම්මචාරී, සමාදය තං ධම්මං වහනෙති” ති. ඉති ඛො චූඤ්ඤා සඤ්ඤා පි තඤ්ඤා පාසංසො, ධම්මො පි තඤ්ඤා පාසංසො, සාවකො පි තඤ්ඤා ඵවං පාසංසො.

යො ඛො චුඤ්ඤා ඵවරුපං සාවකං ඵවං වදෙය්‍ය “අද්ධායස්මා ඤ්ඤාපට්ඨ-
පනෙතා ඤ්ඤාමාරාධෙසසති”ති, යො ච පසංසතී යං ච පසංසතී, යො ච
පසංසිතො භියෙය්‍යාසොමඤ්ඤාය වීරියං ආරභතී, සට්ඨෙ තෙ ඛුං ජුඤ්ඤා-
පසවිනතී. තං කිසස භෙතු? ඵවං භෙතං චුඤ්ඤා භොති සවාකානෙ ධම්ම-
චිතයෙ සුඤ්ඤාචරිතෙ නිය්‍යානිතෙ උපසමසංවත්තනිතෙ සම්මාසම්බුද්ධිප-
චෙදිතෙ.

සාවකානුකාපකරා සතප්පකාලකිරියා

7. ඉධ පන චුඤ්ඤා සඤ්ඤා ච ලොකෙ උදපාදි අරභං සම්මාසම්බුද්ධො,
ධම්මො ච සවාකානො සුඤ්ඤාචරිතො නිය්‍යානිතො උපසමසංවත්තනිතො
සම්මාසම්බුද්ධිචරිතො, අවිඤ්ඤාපිතඤ්ඤා වස භොතති සාවකා සඤ්ඤාමෙම
න ච නෙසං කෙවලපරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං ආචීකතං භොති උත්තානීකතං
සඛසඛ්‍යාභපදකතං සප්පාටිභීරකතං යාව දෙවමනුසෙසභි සුඤ්ඤාසිතං,
අථ නෙසං සඤ්ඤානො අනතරධානං භොති. ඵවරුපො ඛො චුඤ්ඤා සඤ්ඤා
සාවකානං කාලං කතො ආනුතපෙසා භොති. තං කිසස භෙතු? සඤ්ඤා ච
නො ලොකෙ උදපාදි අරභං සම්මාසම්බුද්ධො, ධම්මො ච සවාකානො
සුඤ්ඤාචරිතො නිය්‍යානිතො උපසමසංවත්තනිතො සම්මාසම්බුද්ධිචරිතො,
අවිඤ්ඤාපිතඤ්ඤා වමභ සඤ්ඤාමෙම, න ච නෙසං කෙවලපරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං
ආචීකතං භොති උත්තානීකතං සඛසඛ්‍යාභපදකතං සප්පාටිභීරකතං යාව
දෙවමනුසෙසභි සුඤ්ඤාසිතං, අථ නො සඤ්ඤානො අනතරධානං
භොති”ති. ඵවරුපො ඛො චුඤ්ඤා සඤ්ඤා සාවකානං කාලකතො
ආනුතපෙසා භොති.

සාවකානං අනාත්මපා සත්ථුකාලකිරියා

8. ඉධ පන චූඤ්ඤා සඤ්ඤා ව ලොකෙ උදපාදි අරභං සමමාසමුද්ධො, ධම්මො ච සවාසනානො සුඤ්ඤාදිනො නියායානිකො උපසමසංවත්තනිකො සමමාසමුද්ධාසවෙදිනො, විඤ්ඤාපිතස්වා වස්ස භොහති සාවකා සඤ්ඤාමෙමං කෙවලඤ්ඤා තෙසං පරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං ආචිකතං භොති උත්තානිකතං සබ්බසබ්බාභපදක්තං සප්පාටිභීරකතං යාව දෙවමනුසෙසති සුඤ්ඤාසිතං අප් නෙසං සත්ථුනො අනතරධානං භොති ඵවරුපො ඛො චූඤ්ඤා සඤ්ඤා සාවකානං කාලකතො අනාත්මපො භොති. තං කිසං භෙතු? සඤ්ඤා ව නො ලොකෙ උදපාදි අරභං සමමාසමුද්ධො, ධම්මො ච සවාසනානො සුඤ්ඤාදිනො නියායානිකො උපසමසංවත්තනිකො සමමාසමුද්ධාසවෙදිනො විඤ්ඤාපිතස්වා වම්මා සඤ්ඤාමෙම, කෙවලඤ්ඤා නො පරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං ආචිකතං භොති උත්තානිකතං සබ්බසබ්බාභපදක්තං සප්පාටිභීරකතං යාව දෙවමනුසෙසති සුඤ්ඤාසිතං, අප් නො සත්ථුනො අනතරධානං භොති''ති. ඵවරුපො ඛො චූඤ්ඤා සඤ්ඤා සාවකානං කාලකතො අනාත්මපො භොති.

බ්‍රහ්මචරියඅපරිපුරනාදි කථා

9. ඵනෙහි වෙ පි චූඤ්ඤා අඛෙහති සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං භොති, නො ච ඛො සඤ්ඤා ව භොති ඵෙරො රත්තඤ්ඤා විරපබ්බජිතො අඤ්ඤානො වයො අනුඤ්ඤා, ඵවං තං බ්‍රහ්මචරියං අපරිපුරං භොති තෙනඤ්ඤා. යනො ච ඛො චූඤ්ඤා ඵනෙහි වෙ පි අඛෙහති සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං භොති සඤ්ඤා ව භොති ඵෙරො රත්තඤ්ඤා විරපබ්බජිතො අඤ්ඤානො වයො අනුඤ්ඤා, ඵවං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපුරං භොති තෙනඤ්ඤා.

ඵනෙහි වෙ පි චූඤ්ඤා අඛෙහති සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං භොති, සඤ්ඤා ව භොති ඵෙරො රත්තඤ්ඤා විරපබ්බජිතො අඤ්ඤානො වයො අනුඤ්ඤා, නො ච ඛො සප්පාටි භික්ඛු සාවකා භොනති වියත්තා වීනිකා විසාරද පහතයොගකෙඛමා, අලං සමකමාතුං සඤ්ඤාමෙසං, අලං උපසන්නං පරපවාදං සහ ධම්මෙහි සුනිග්ගහිතං නිග්ගහොඤ්ඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, ඵවං තං බ්‍රහ්මචරියං අපරිපුරං භොති තෙනඤ්ඤා.

10. යතො ච ඛො චූඤ්ඤ ඵතෙහි දෙඛෙහි පි අඛෙහි සමන්තාගතං
බ්‍රහ්මචරියං හොති, සඤා ච හොති ථෙරො රත්තඤ්ඤ චිරපබ්බජිතො
අඛගතො වයො අනුපපන්නො, ථෙරො වසං භික්ඛු සාවකා හොන්ති
වියත්තා චිත්තා විසාරද පත්තයොගකෙඛමා, අලං සමකඛාතුං සද්ධමමසං
අලං උපපන්නං පරපවාදං සහ ධම්මෙහි සුන්දරගතිතං නිග්ගහෙත්වා
සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, ඵං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපුරං හොති
තෙනඛෙහත.

එතෙහි වෙපි චූඤ්ඤ අඛෙහි සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති,
සඤා ච හොති ථෙරො රත්තඤ්ඤ චිරපබ්බජිතො අඛගතො වයො
අනුපපන්නො ථෙරො වසං භික්ඛු සාවකා හොන්ති වියත්තා චිත්තා
විසාරද-පෙ-අලං උපපන්නං පරපවාදං සහ ධම්මෙහි සුන්දරගතිතං
නිග්ගහෙත්වා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, තො ච බවසං මජ්ඣිමා
භික්ඛු සාවකා හොන්ති, චිත්තා -පෙ- මජ්ඣිමා වසං භික්ඛු සාවකා
හොන්ති -පෙ- තො ච බවසං නවා භික්ඛු සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා
-පෙ- නවා වසං භික්ඛු සාවකා හොන්ති -පෙ- තො ච බවසං ථෙරො
භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා -පෙ- ථෙරො වසං භික්ඛුනියො
සාවකා හොන්ති -පෙ- තො ච බවසං මජ්ඣිමා භික්ඛුනියො සාවකා
හොන්ති ව්‍යත්තා -පෙ- මජ්ඣිමා වසං භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති
ව්‍යත්තා -පෙ- තො ච බවසං නවා භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති -පෙ-
නවා වසං භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා -පෙ- තො ච බවසං
උපාසකා සාවකා හොන්ති ගිඪි ඔදනවසනා බ්‍රහ්මචාරිනො ව්‍යත්තා -පෙ-
උපාසකා වසං සාවකා හොන්ති ගිඪි ඔදනවසනා බ්‍රහ්මචාරිනො ව්‍යත්තා
-පෙ- තො ච බවසං උපාසකා සාවකා හොන්ති ගිඪි ඔදනවසනා
කාමභොගිනො ව්‍යත්තා -පෙ- උපාසකා වසං සාවකා හොන්ති ගිඪි
ඔදනවසනා කාමභොගිනො ව්‍යත්තා -පෙ- තො ච බවසං උපාසකා
සාවකා හොන්ති ගිඪිනියො ඔදනවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො ව්‍යත්තා -පෙ-
උපාසකා වසං සාවකා හොන්ති ගිඪිනියො ඔදනවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො
ව්‍යත්තා -පෙ- තො ච බවසං උපාසකා සාවකා හොන්ති ගිඪිනියො
ඔදනවසනා කාමභොගිනියො ව්‍යත්තා -පෙ- උපාසකා වසං සාවකා
හොන්ති ගිඪිනියො ඔදනවසනා කාමභොගිනියො ව්‍යත්තා -පෙ- තො ච
බවසං බ්‍රහ්මචරියං හොති ඉඤ්ඤෙව චිත්තෙව චිත්තාරිතං බාහුජ්ඣෙදං
සුදුහුතං යාව දෙවමනුසෙහි සුප්පකාසිතං -පෙ- බ්‍රහ්මචරියං වසං
හොති ඉඤ්ඤෙව චිත්තෙව චිත්තාරිතං බාහුජ්ඣෙදං සුදුහුතං යාව දෙව-
මනුසෙහි සුප්පකාසිතං, තො ච ඛො උභග්ගයසග්ගප්පකං, ඵං තං
බ්‍රහ්මචරියං අපරිපුරං හොති තෙනඛෙහත.

11. යනො ව ඛො චුඤ්ඤ ඵතෙහි දවිහිපි අඛෙගහි සමනකාගතං
 බ්‍රහ්මචරියං. හොති සඤ්ඤා ව හොති ඵෙරො රතනඤ්ඤ චිරපඛඛරිතො
 අභිගතො වයො අනුපපතො, ඵෙරො වස භික්ඛු සාවකා හොනති
 වියනා විනිතා විසාරද -පෙ- අලං සප්පාටිභාරියං. ධම්මං දෙසෙතුං,
 මජ්ඣිමා වස භික්ඛු සාවකා හොනති, නවා වස භික්ඛු සාවකා
 හොනති, ඵෙරො වස භික්ඛුනියො සාවකා හොනති, මජ්ඣිමා වස
 භික්ඛුනියො සාවකා හොනති, නවා වස භික්ඛුනියො සාවකා හොනති,
 උපාසකා වස සාවකා හොනති ගිහි ඔද්දතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනො උපාසකා
 වස සාවකා හොනති ගිහි ඔද්දතවසනා කාමභොගිනො. උපාසිකා
 වස සාවකා හොනති ගිහිනියො ඔද්දතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො. උපාසිකා
 වස සාවකා හොනති ගිහිනියො ඔද්දතවසනා කාමභොගිනියො, බ්‍රහ්ම-
 චරියං වස හොති ඉභ්බකෙඤ්ච චීතඤ්ඤ විඤ්චිතං බාහුජඤ්ඤං පුඤ්ඤා-
 ගාව දෙවමනුසෙසහි සුපපකාසිතං ලාභග්ගපඤ්ඤා යසග්ගපඤ්ඤා,
 ඵවං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපුරං හොති තෙනාඛෙගතං.

12. අහං ඛො පන චුඤ්ඤ ඵතරහි සඤ්ඤා ලොකෙ උපපතො අරහං
 සමමාසමුද්දා, ධම්මො ව සවාසනාතො සුපපවෙදිතො නියායානිකො
 උපසමසංවසනානිකො සමමාසමුද්දාපවෙදිතො, විඤ්ඤාපිතඤ්ඤා ව මෙ
 සාවකා සභ්බමම්ම, කෙවලඤ්ඤා තෙසං පරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං. අවිකතං
 උසනානිකතං සබ්බසබ්බාභපදාතං සප්පාටිභාරිකතං යාව දෙවමනුසෙසහි
 සුපපකාසිතං. අහං ඛො පන චුඤ්ඤ ඵතරහි සඤ්ඤා ඵෙරො රතනඤ්ඤ
 චිරපඛඛරිතො. අභිගතො වයො අනුපපතො. සනති ඛො පන මෙ
 චුඤ්ඤ ඵතරහි ඵෙරො භික්ඛු සාවකා වියනා විනිතා විසාරද පත-
 යොගඤ්ඤමා, අලං සමසබ්බාතුං සභ්බමම්මස, අලං උපපතං පරපචාදං
 සහධම්මෙහි සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාටිභාරියං. ධම්මං දෙසෙතුං.
 සනති ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛු සාවකා, -පෙ-
 සනති ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛු සාවකා -පෙ-
 සනති ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි නවා භික්ඛු සාවකා -පෙ- සනති
 ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි ඵෙරො භික්ඛුනියො සාවකා -පෙ- සනති
 ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛුනියො සාවකා -පෙ- සනති
 ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි නවා භික්ඛුනියො සාවකා -පෙ- සනති
 ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි උපාසකා සාවකා ගිහි ඔද්දතවසනා බ්‍රහ්ම-
 චාරිනො -පෙ- සනති ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි උපාසකා සාවකා
 ගිහි ඔද්දතවසනා කාමභොගිනො -පෙ- සනති ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ
 ඵතරහි උපාසිකා සාවකා ගිහිනියො ඔද්දතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො -පෙ-
 සනති ඛො පන මෙ චුඤ්ඤ ඵතරහි උපාසිකා සාවකා ගිහිනියො ඔද්ද-
 තවසනා කාමභොගිනියො.

එතරහි ඛො පන මෙ වුඤ් ඔභමවරියං ඉදං වෙව ඒතඤ්ඤ චිස්ථාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨභුතං යාවදෙව මනුසෙහි සුපකාසිතං.

යාවතා ඛො වුඤ් එතරහි සස්ථාරො ලොකෙ උපපන්නා, නාහං වුඤ් අඤ්ඤං එකසස්ථාරමිපි සමනුසාමි එවං ලාභග්ගයසග්ගපපන්නා යථරිවාහං. යාවතා ඛො පන වුඤ් එතරහි සංසො වා ගණො වා ලොකෙ උපපන්නා, නාහං වුඤ් අඤ්ඤං එකසඛ්ඛමිපි සමනුපසාමි එවං ලාභග්ග-යසග්ගපපන්නා යථරිවායං වුඤ් භික්ඛුසඛෙතා. යං ඛො තං වුඤ් සමමා වදමානො වදෙය්‍ය සබ්බාකාරපරිපූරං අනුනං අනාධිකං ස්වාසඛාතං කෙවලපරිපූරං ඔභමවරියං සුපකාසිතනති, ඉදමෙව තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය සබ්බාකාරසමපන්නං -පෙ- සුපකාසිතනති.

13. උදුකො සුදුඤ්ඤං වුඤ් රාමපුකෙතො එවං වාවං භාසති: පසං න පසසතිති. කිඤ්ඤ පසං න පසසති? ති. ඔරසං සාධු නිසිතසං තලමසං පසසති, ධාරඤ්ඤ ඛෙසං න පසසති. ඉදං වුවවති වුඤ් පසං න පසසති. යං ඛො පනෙතං වුඤ් උදුකෙතො රාමපුකෙතො භාසිතං භීනං ගමං පොට්ඨජ්ජනිකං අනාරියං අනස්සංභිතං ඔරමෙව සන්ධාය, යඤ්ඤං වුඤ් සමමා වදමානො වදෙය්‍ය 'පසං න පසසති'ති, ඉදමෙවෙතං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය 'පසං න පසසති'ති.

කිඤ්ඤ පසං න පසසති?ති: එවං සබ්බාකාරසමපන්නං සබ්බාකාර-පරිපූරං අනුනං අනාධිකං ස්වාසඛාතං කෙවලපරිපූරං ඔභමවරියං සුපකාසිතනති, ඉති භෙතං පසසති. ඉදමෙස්ස අපකඤ්ඤය්‍ය, එවං තං පරිසුද්ධතරං අසසති, ඉති භෙතං න පසසති. ඉදමෙස්ස උපකඤ්ඤය්‍ය, එවං තං පරිසුද්ධතරං අසසති ඉති භෙතං න පසසති. ඉදං වුවවති පසං න පසසතිති.

1. උදුකො සුදු-මඡසං.

යං ඛො තං චුන්ද සමමා වදමානො වදෙය්‍ය “සධ්ධාකාරසමපන්නං -පෙ- බ්‍රහ්මචරියං සුප්පකාසිත්තනි” ඉදමෙව තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය සධ්ධාකාරසමපන්නං සධ්ධාකාරපරිපුරං අනුනං අනධිකං ස්වාසාධානං කෙවලපරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං සුප්පකාසිත්තනි.

සධ්ධාසිත්තධ්ධා ධම්මා

14. තසමානිභ චුන්ද යෙ චො මයා ධම්මා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, තස්ස සධ්ධෙහෙව සඛගමම සමාගමම අප්‍යේන අස්ථං ඛාඤ්ජනෙන ඛාඤ්ජනං සඛගාසිත්තධ්ධං න විවදිත්තධ්ධං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අභිධිතියං අසස වීරච්ඡිතිකං, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. කතමෙ ච චො චුන්ද ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා යස්ස සධ්ධෙහෙව සඛගමම සමාගමම අප්‍යේන අස්ථං ඛාඤ්ජනෙන ඛාඤ්ජනං සඛගාසිත්තධ්ධං න විවදිත්තධ්ධං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අභිධිතියං අසස වීරච්ඡිතිකං, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං සෙය්‍යථීදං: වත්තාරො සතිපට්ඨානා, වත්තාරො සමමප්පධානා, වත්තාරො ඉදධිපාද, පඤ්චේද්දියානි, පඤ්ච බලානි, සත්ත ඛොජ්ඣාඛ්ඛා, අරියො අට්ඨඛිතිකො මග්ගො. ඉමෙ ඛො තෙ චුන්ද ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, යස්ස සධ්ධෙහෙව සඛගමම සමාගමම අප්‍යේන අස්ථං ඛාඤ්ජනෙන ඛාඤ්ජනං සඛගාසිත්තධ්ධං, න විවදිත්තධ්ධං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අභිධිතියං අසස වීරච්ඡිතිකං, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

සඤ්ඤාපෙත්තධ්ධා විධි

15. තෙසං ච චො චුන්ද සමග්ගානං සමමොදමානානං අච්චදමානානං සික්ඛිත්තධ්ධං අඤ්ඤානරො සබ්‍රහ්මචාරී සංසෙ ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර චෙ තුම්භාකං එවමසස “අයං ඛො ආයසමා අස්ථඤ්ඤෙව මිච්ජා ගණ්ඨානි, ඛාඤ්ජනානි ච මිච්ජා රොපෙති”ති, තස්ස නෙව අභිනන්දිත්තධ්ධං, නප්පථිකෙකාසිත්තධ්ධං. අනභිනන්දිත්තො අප්පථිකෙකාසිත්තො සො එවමසස වචනීයො “ඉමසස නු ඛො ආචුසො අස්ථස ඉමානි වා ඛාඤ්ජනානි එතානි වා ඛාඤ්ජනානි කතමානි ඔප්පාසිකතරානි ඉමෙසං වා ඛාඤ්ජනානං අයං වා අප්‍යො එසො වා අප්‍යො, කතමො ඔප්පාසිකතරො? ති.”

සො වෙ ඵවං වදෙය්‍ය “ඉමස්ස ඛො ආච්චියො අත්ථස්ස ඉමානෙව ඛාඤ්ජනානී ඔපායිකතරානී යානෙව ඵතානී” ඉමෙසං ඛාඤ්ජනානං, අයමෙව අප්පො ඔපායිකතරො යානෙව ඵසො”ති, සො නෙව උසසාදෙතඛෙධො න අපසාදෙතඛෙධො. අනුසසාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව ව සාධුකං සඤ්ඤපෙතඛෙධො, තස්ස ව අත්ථස්ස තෙසං ව ඛාඤ්ජනානං නිසන්තියා.

අපරො පි වෙ චුද්ද සමුභමචාරී සංඛෙත ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර වෙ තුමහාකං ඵවමස්ස “අයං ඛො ආයස්මා අත්ථං හි ඛො මීච්ජා ගණ්ඨාති, ඛාඤ්ජනානී සමමා රොපෙති”ති, තස්ස නෙව අභිනාදිතඛිං නපට්ඨෙකකාසිතඛිං. අනභිනාදිත්වා අපට්ඨෙකකාසිත්වා සො ඵවමස්ස වචනීයො “ඉමෙසං නු ඛො ආච්චියො ඛාඤ්ජනානං අයං වා අප්පො ඵසො වා අප්පො, කතමො ඔපායිකතරො?”ති, සො වෙ ඵවං වදෙය්‍ය “ඉමෙසං ඛො ආච්චියො ඛාඤ්ජනානං අයමෙව අප්පො ඔපායිකතරො, යො වෙව ඵසො”ති, සො නෙව උසසාදෙතඛෙධො න අපසාදෙතඛෙධො. අනුසසාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව ව සාධුකං සඤ්ඤපෙතඛෙධො තෙසෙව අත්ථස්ස නිසන්තියා.

අපරො පන චුද්ද සමුභමචාරී සංඛෙත ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර වෙ තුමහාකං ඵවමස්ස “අයං ඛො ආයස්මා අත්ථං හි ඛො සමමා ගණ්ඨාති, ඛාඤ්ජනානී මීච්ජා රොපෙති”ති, තස්ස නෙව අභිනාදිතඛිං නපට්ඨෙකකාසිතඛිං. අනභිනාදිත්වා අපට්ඨෙකකාසිත්වා, සො ඵවමස්ස වචනීයො “ඉමස්ස නු ඛො ආච්චියො අත්ථස්ස ඉමානෙව ඛාඤ්ජනානී ඵතානී වා ඛාඤ්ජනානී, කතමානී ඔපායිකතරානී?”ති. සො වෙ ඵවං වදෙය්‍ය “ඉමස්ස නු ඛො ආච්චියො අත්ථස්ස ඉමානෙව ඛාඤ්ජනානී ඔපායිකතරා ව යානී වෙව ඵතානී,¹ සො නෙව උසසාදෙතඛෙධො න අපසාදෙතඛෙධො. අනුසසාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව ව සාධුකං සඤ්ඤපෙතඛෙධො තෙසෙඤ්ඤෙව ඛාඤ්ජනානං නිසන්තියා.

අපරො පි වෙ චුද්ද සමුභමචාරී සංඛෙත ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර වෙ තුමහාකං ඵවමස්ස “අයං ඛො ආයස්මා අත්ථෙඤ්ඤෙව සමමා ගණ්ඨාති, ඛාඤ්ජනානී ව සමමා රොපෙති”ති, තස්ස ‘සාධු’ති භාසිතං අභිනාදිතඛිං අනුමොදිතඛිං. තස්ස ‘සාධු’ති භාසිතං අභිනාදිත්වා අනුමොදිත්වා සො ඵවමස්ස වචනීයො “ලාභා නො ආච්චියො සුඋඤ්ඤං නො ආච්චියො, යෙ මයං ආයස්මහං තාදිසං මුභමචාරීං පසාම ඵවං අත්ථුපෙතං ඛාඤ්ජනුපෙතන්ති.”

1. යාවෙව ඕතානි - පුච්ච

පච්චියානුඤ්ඤාතකාරණං

16. න වො අහං චුන්ද දිට්ඨධම්මිකානං යෙව ආසවානං සංවරාය ධම්මං දෙසෙමි, න පනාහං චුන්ද සම්පරාධිකානං යෙව ආසවානං පටිසාතාය ධම්මං දෙසෙමි. දිට්ඨධම්මිකානං වෙචාහං චුන්ද ආසවානං සංවරාය ධම්මං දෙසෙමි සම්පරාධිකානාඤ්ඤි ආසවානං පටිසාතාය. තස්මා තිහ චුන්ද යං වො මයා වීචරං අනුඤ්ඤාතං, අලං වො තං යාවදෙව සීතස්ස පටිසාතාය, උණ්හස්ස පටිසාතාය, ඩංස මකස වාතාතපසරිංසපසමථස්සානං පටිසාතාය, යාවදෙව හිරිකොපින-පටිච්ඡාදනස්මිං. යො වො මයා පිණ්ඩපාතො අනුඤ්ඤාතො, අලං වො-සො යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා යාපනාය වීභිංසුපරතියා බ්‍රහ්මචරි යානුග්ගහාය.

ඉති සුරාණඤ්ඤි වෙදනං පටිභඩ්ධාමි නවඤ්ඤි වෙදනං න උපපාදෙසසාමි, යාත්‍රා ච මෙ හවිසසති අනවච්ඡතා ච එාසුච්භාරො වාති. යං වො මයා සෙනාසනං අනුඤ්ඤාතං, අලං වො තං යාවදෙව සීතස්ස පටිසාතාය උණ්හස්ස පටිසාතාය ඩංස මකස වාතාතපසරිංසපසමථස්සානං පටිසාතාය යාවදෙව උතුපරිසසයවිනොදනං පටිසලොචාරාමස්මිං.

යො වො මයා ගීලානාපච්චියගෙසච්ඡපරිසකාමො අනුඤ්ඤාතො, අලං වො සො යාවදෙව උපපනානං වෙය්‍යාබාධිකානං වෙදනානං පටිසාතාය අබ්‍යාපච්ඡිපරමතායා ති.

සුඛලලිකානුයොගො

17. යානං ඛො පනෙතං චුන්ද විච්ඡති, යං අඤ්ඤතිඤීයා පරිබ්බා-චකා එවං වදෙය්‍යං “සුඛලලිකානුයොගමනුසුත්තා සමණා සකාපුත්තියා විහරන්ති”ති. එවං වාදිනො චුන්ද අඤ්ඤතිඤීයා පරිබ්බාචකා එවමසු වචනීයා “කතමො සො අවුසො සුඛලලිකානුයොගො? සුඛලලිකානුයොගො හි බහු අනෙකච්ඡිතා නානපකාරකා”ති.

වක්ඛාරො'මෙ චුඤ්ඤා සුඛලලිකානුයොගො භීනා ගම්මා පොච්ඡුජ්ජනිකා අනරියා අනාඤ්ඤා න නිබ්බිද්දා න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්මොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තනති. කතමෙ වක්ඛාරො? ඉධ චුඤ්ඤා එකච්චො ඛාලො පාණෙ වධිතා වධිතා අක්ඛානං සුඛෙති පිණෙති. අයං පඨමො සුඛලලිකානුයොගො. සුන ව පරං චුඤ්ඤා ඉධෙකච්චො අදික්ඛං ආදිසිතා ආදිසිතා අක්ඛානං සුඛෙති පිණෙති. අයං දුතියො සුඛලලිකානුයොගො. සුන ව පරං චුඤ්ඤා ඉධෙකච්චො මුසා හණිතා හණිතා අක්ඛානං සුඛෙති පිණෙති. අයං තතියො සුඛලලිකානු යොගො. සුන ව පරං චුඤ්ඤා ඉධෙකච්චො පඤ්ඤාති කාම-ගුණෙති සමපපිතො සමබ්බිභුතො පරිවාරෙති, අයං චතුසො සුඛලලිකානුයොගො. ඉමෙ ඛො චුඤ්ඤා වක්ඛාරො සුඛලලිකානුයොගො භීනා ගම්මා පොච්ඡුජ්ජනිකා අනරියා අනාඤ්ඤා න නිබ්බිද්දා න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්මොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තනති.

18. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤා විජ්ජනී, යං අඤ්ඤාතිතීයා පරිබ්බාජකා එවං වදෙයං. 'ඉමෙ වක්ඛාරා සුඛලලිකානුයොගෙ අනුයුක්ඛා සමණා සක්ඛාපුත්තියා'ති. තෙ වො 'මා හෙවන්තිසසුවචනියා. න තෙ සම්මා වදමානා වදෙයං. අබ්භාවිකෙකියං අසතා අභුතෙතං.

වක්ඛාරො'මෙ චුඤ්ඤා සුඛලලිකානුයොගො එකන්තනිබ්බිද්දා විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනති. කතමෙ වක්ඛාරො? ඉධ චුඤ්ඤා භික්ඛු විච්චේච කාමෙති විච්චො අකුසලෙති ධම්මෙති සවිතකං සවිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං. කුඛානං උපසමපජ්ජ විහරති. අයං පඨමො සුඛලලිකානුයොගො. සුන ව පරං චුඤ්ඤා භික්ඛු විතකකවිචාරානං චුපසමා අජකික්ඛං සමපසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං. කුඛානං උපසමපජ්ජ විහරති. අයං දුතියො සුඛලලිකානුයොගො.

සුන ව පරං චුඤ්ඤ භික්ඛු පීතියා ව විරාගා-පෙ- තං තතියං කුමාරං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං තතියො සුඛලලිකානුයොගො. සුන ව පරං චුඤ්ඤ භික්ඛු සුඛසෙ ව පහානා දුක්ඛසෙ ව පහානා -පෙ- වතුඤ්ඤා කුමාරං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං වතුඤ්ඤා සුඛලලිකානුයොගො. ඉමෙ ඛො චුඤ්ඤ වතොරො සුඛලලිකානුයොගෙ එකඤ්ඤානිඛිදය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තන්ති.

18. යානං. ඛො පනෙතං චුඤ්ඤ විජජති, යං අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යු: “ඉමෙ වතොරො සුඛලලිකානුයොගො අනුයුක්ඛා සමණො සකාපුක්ඛියා වීභරන්ති”ති. තෙ වො එවං ති’ඤ්ඤ වචනියා සමො තෙ වො වදමානා වදෙය්‍යු:, න තෙ වො අඛොවිකෙඛියු: අසතා අභුතෙත.

සුඛලලිකානුයොගානිසංසා

යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤ විජජති, යං අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යු: ‘ඉමෙ පන ආවුසො වතොරො සුඛලලිකානුයොගෙ අනුයුක්ඛානං වීභරතං කති එලානි කතානිසංසා පාටිකඛො?’ති. එවංවාදිනො චුඤ්ඤ අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා එවමසසු වචනියා “ඉමෙ ඛො ආවුසො වතොරො සුඛලලිකානුයොගෙ අනුයුක්ඛානං වීභරතං වතොරි එලානි වතොරො ආනිසංසා පාටිකඛො, කතමෙ වතොරො? ඉධාවුසො භික්ඛු තිණණං සංඤ්ඤාජනානං පරිකඛියා සොතාපනෙතො හොති අවිනිපාත-ධම්මො නියතො සමොධිපරායනො. ඉදං පයමං එලං පයමො ආනිසංසො. සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු තිණණං සංඤ්ඤාජනානං පරිකඛියා රාගදොසමොහානං තනුක්ඛා සකදගාමී හොති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ථා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. ඉදං දුතියං එලං දුතියො ආනිසංසො. සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු පඤ්ඤානං ඔරමොගියානං සංඤ්ඤාජනානං පරිකඛියා ඔපපාතිකො හොති තඤ්ඤ පරිනිබ්බාසී අනා-වතතිධම්මො තසමා ලොකා’ති. ඉදං තතියං එලං තතියො ආනිසංසො. සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ආසව්‍යානං ඛො අනාසවං වෙතොවිචුක්ඛි. පඤ්ඤාවිචුක්ඛි දිට්ඨොධි ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමුත්ථා උපසම්පජ්ජ වීභරති. ඉදං වතුඤ්ඤා එලං වතුඤ්ඤා ආනිසංසො. ඉමෙ ඛො ආවුසො වතොරො සුඛලලිකානුයොගෙ අනුයුක්ඛානං වීභරතං ඉමානි වතොරි එලානි වතොරො ආනිසංසා පාටිකඛො’ති.

වීණාසවානං අභබ්බධ්වානානි

19. යානං ඛො පනෙතං චුන්ද ච්ඡරති, යං අඤ්ඤතිස්සීයා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්සුං “අවසීතධම්මා සමණා සකායපුත්තියා චිහරන්ති”ති. ඵලං වාදිතො චුන්ද අඤ්ඤතිස්සීයා පරිබ්බාජකා ඵලමස්සු වචනියා: අස්සී ඛො ආචුසො තෙන භගවතා ජානතා පසකතා අරභතා සමමාසමබ්බුද්ධන්ත සාවකානං ධම්මා දෙසිතා පඤ්ඤත්තං යාවජීවං අනාතිකකමනීයා. සෙය්‍යථාපි ආචුසො ඉන්ද්‍රඛීලො වා අයොඛීලො වා ගමභීරනෙමො සුනිඛාතො අවලො අසමපචෙධි, ඵලමෙව ඛො ආචුසො තෙන භගවතා ජානතා පසකතා අරභතා සමමාසමබ්බුද්ධන්ත සාවකානං ධම්මා දෙසිතා පඤ්ඤත්තං යාවජීවං අනාතිකකමනීයා. යො සො ආචුසො භික්ඛු අරභං වීණාසවො චුසිතවා කතකරණීයො ඔභිතභාරො අනුප්පත්තසද්දෙථො පරිකඛීණභවසඤ්ඤස්ඤජනො සමමදඤ්ඤ චිම්බන්තො අභබ්බො සො නව යානාති අජ්ඣාචරිතුං: අභබ්බො ආචුසො වීණාසවො භික්ඛු සංචිචච පාණං ජීවිතා වොරොපෙතුං. අභබ්බො වීණාසවො භික්ඛු අදික්කං ටෙය්‍යසඛිතං ආදිසිතුං, අභබ්බො වීණාසවො භික්ඛු මෙච්ඡනං ධම්මං පච්චෙචිතුං, අභබ්බො වීණාසවො භික්ඛු සමපජානචුසා භාසිතුං, අභබ්බො වීණාසවො භික්ඛු සන්ධිධිකාරකං කාමෙ පරිභුඤ්ජේතුං, සෙය්‍යථාපි පුබ්බෙ අභාරිකභුතො. අභබ්බො වීණාසවො භික්ඛු ජන්දගතිං ගන්තුං, අභබ්බො වීණාසවො භික්ඛු දෙසාගතිං ගන්තුං, අභබ්බො වීණාසවො භික්ඛු මොභාගතිං ගන්තුං, අභබ්බො වීණාසවො භික්ඛු භයාගතිං ගන්තුං. යො සො ආචුසො භික්ඛු අරභං වීණාසවො චුසිතවා කතකරණීයො ඔභිතභාරො අනුප්පත්තසද්දෙථො පරිකඛීණභවසඤ්ඤස්ඤජනො සමමදඤ්ඤ චිම්බන්තො, අභබ්බො සො ඉමානි නව යානානි අජ්ඣාචරිතු”න්ති.

පඤ්ඤාඛ්‍යාකරණානි

20. යානං ඛො පනෙතං චුන්ද ච්ඡරති යං අඤ්ඤතිස්සීයා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්සුං “අතීතං ඛො අද්ධානං අරඛ්ඤ සමණො ගොතමො අතීරකං¹ ඤ්ඤාදසනං පඤ්ඤපෙති, තො ච ඛො අනාගතං අද්ධානං අරඛ්ඤ අතීරකං ඤ්ඤාදසනං පඤ්ඤපෙති. තසිදං කිංසු, තසිදං කථංසු?”ති.

1. අභිරෙකං - සිච්ච

තෙ ව අඤ්ඤාතිස්සීයා පරිබ්බාජකා අඤ්ඤාවිහිතකෙන ඤාණදසකතෙන අඤ්ඤාවිහිතකං ඤාණදසකතං පඤ්ඤාපෙතබ්බං මඤ්ඤානති, යථරිච ඛාලා අබ්‍යාකතා. අතිතං ඛො චුඤ්ඤ අද්ධානං ආරම්භ තථාගතසස සනානුසාරී ඤාණං හොති. සො යාවතකං ආකඞ්ඛති තාවතකං අනුසරති. අනාගතඤ්ඤා ඛො අද්ධානං ආරම්භ තථාගතසස ඛොධිරං ඤාණං උපපජ්ජති 'අයමනනිමා ජාති, නස්සීදනී පුනඛගාවො'ති. අතිතඤ්ඤාපි ඛො චුඤ්ඤ හොති අහුතං. අතච්ඡං අනස්සංභිතං, න තං තථාගතො බ්‍යාකරොති. අතිතඤ්ඤාපි චුඤ්ඤ හොති හුතං තච්ඡං අනස්සංභිතං, තමපිතථාගතො න බ්‍යාකරොති. අතිතඤ්ඤාපි චුඤ්ඤ හොති හුතං තච්ඡං අස්සංභිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤා තථාගතො හොති තස පඤ්ඤාසං වෙය්‍යාකරණංය. අනාගතං වෙපි චුඤ්ඤ හොති අහුතං අතච්ඡං අනස්සංභිතං -පෙ- පච්චුප්පනනං වෙපි චුඤ්ඤ හොති අහුතං අතච්ඡං අනස්සංභිතං න තං තථාගතො බ්‍යාකරොති. පච්චුප්පනනඤ්ඤාපි චුඤ්ඤ හොති හුතං තච්ඡං අනස්සංභිතං තමපි තථාගතො න බ්‍යාකරොති. පච්චුප්පනනඤ්ඤාපි චුඤ්ඤ හොති හුතං තච්ඡං අස්සංභිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤා තථාගතො හොති තස පඤ්ඤාසං වෙය්‍යාකරණංය.

21. ඉති ඛො චුඤ්ඤ අතිතානාගතපච්චුප්පනනසු ධම්මෙසු තථාගතො කාලාවාදී හුතවාදී අස්සවාදී ධම්මවාදී විනයවාදී. තස්මා 'තථාගතො'ති. චුච්චති. යඤ්ඤා ඛො චුඤ්ඤ සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සමුභම්මකසං සසමණච්ඡාභමණියා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දීචධං සුතං චුතං විඤ්ඤාතං පහතං පරියෙසිතං අනුවච්චිතං මනසා, සබ්බං තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධං. තස්මා 'තථාගතො'ති චුච්චති. යඤ්ඤා චුඤ්ඤ රතතිං තථාගතො අනුකතරං සමමාසමොධං අභිසම්බුද්ධති, යඤ්ඤා රතතිං අනුපාදිසෙසාය නිබ්බාන-ධාතූයා පරිනිබ්බාති, යං එතමස්මිං අනතරෙ භාසති ලපති තිද්දිසති, සබ්බං තං තපෙච හොති නො අඤ්ඤාථා. තස්මා 'තථාගතො'ති චුච්චති. යථාවාදී චුඤ්ඤ තථාගතො තථාකාරී, යථාකාරී තථාවාදී ඉති යථාවාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාවාදී, තස්මා 'තථාගතො'ති චුච්චති. සද්දෙවකෙ ලොකෙ චුඤ්ඤ සමාරකෙ සමුභමකෙ සසමණච්ඡාභමණියා පජාය සද්දෙව-මනුස්සාය තථාගතො අභිභූ අනභිභූතො අඤ්ඤදජ්ජිදසො වසවතති. තස්මා 'තථාගතො'ති චුච්චති.

---

1. කාලවාදී සච්චවාදී-ඝායා.

අබ්‍යාකතවයානාහි

22. යානං ඛො පනෙතං චුද්ද චිජ්ජති, යං අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං. “කිත්තු ඛො ආචුසො හොති තථාගතො පරමමරණා? ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති? එවංවාදිනො චුද්ද අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවමසු චවතීයා “අබ්‍යාකතං ඛො ආචුසො භගවතා: හොති තථාගතො පරමමරණා, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති.” යානං ඛො පනෙතං චුද්ද චිජ්ජති, යං අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං කිං පනාචුසො න හොති තථාගතො පරමමරණා. ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති?” එවං වාදිනො චුද්ද අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවමසු චවතීයා “එවමෙව ඛො ආචුසො භගවතා අබ්‍යාකතං; න හොති තථාගතො පරමමරණා, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති”. යානං ඛො පනෙතං චුද්ද චිජ්ජති, යං අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං “කිං පනාචුසො හොති ච න හොති ච තථාගතො පරමමරණා ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති.” එවංවාදිනො චුද්ද අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවමසු චවතීයා: “අබ්‍යාකතං ඛො පනෙතං ආචුසො භගවතා හොති ච න හොති ච තථාගතො පරමමරණා ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති”.

යානං ඛො පනෙතං චුද්ද චිජ්ජති යං අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං. ‘කිමපනාචුසො නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණා, ඉදමෙව සච්චං මොස මඤ්ඤන්ති. එවංවාදිනො චුද්ද අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවමසු චවතීයා “එවමෙව ඛො ආචුසො භගවතා අබ්‍යාකතං: නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණා, ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති”. යානං ඛො පනෙතං චුද්ද චිජ්ජති යං. අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං: “කසමා පනෙතං ආචුසො සමඤ්ඤන ඥාතමෙන අබ්‍යාකතන්ති?” එවං වාදිනො චුද්ද අඤ්ඤතිජීයො පරිබ්බාජකා එවමසු චවතීයා: “නහෙතං ආචුසො අස්සංභිතං න ධම්මසංභිතං න ආදිබ්බච්චරියකං න නිබ්බිද්දය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමමාධාය න නිබ්බානාය සංවහතී, කසමා නං භගවතා අබ්‍යාකතන්ති.”

බ්‍යාකතවයානානි

23. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤා විජජති යං අඤ්ඤාතිස්සියා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්‍යං “කිං පනාචුසො සමඤ්ඤන ගොතමෙන බ්‍යාකතනනි?” ඵලං වාදිනො චුඤ්ඤා අඤ්ඤාතිස්සියා පරිබ්බාජකා ඵලමඤ්ඤ වචනියා: “ඉදං දුක්ඛනනි ඛො ආචුසො හගචතා බ්‍යාකතං. අයං දුක්ඛසමුදයො’ති ඛො අචුසො හගචතා බ්‍යාකතං, අයං දුක්ඛනිරොධො’ති ඛො ආචුසො හගචතා බ්‍යාකතං, අයං දුක්ඛනිරොධගාමීනී පටිපද’ති ඛො ආචුසො හගචතා බ්‍යාකතනනි”.

24. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤා විජජති යං අඤ්ඤාතිස්සියා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්‍යං “කඤ්ඤා පනෙතං ආචුසො සමඤ්ඤන ගොතමෙන බ්‍යාකතනනි? ඵලං වාදිනො චුඤ්ඤා අඤ්ඤාතිස්සියා පරිබ්බාජකා ඵලමඤ්ඤ වචනියා: “එතඤ්ඤි ආචුසො අත්ඨසංභිතං, එතං ධම්මසංභිතං, එතං ආදිබ්‍රහ්මචරියකං, එතනනනිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවතනනි. තඤ්ඤා තං හගචතා බ්‍යාකතනනි.”

සුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා

යෙ පි තෙ චුඤ්ඤා සුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා, තෙපි චො මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා. යථා ච තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා කිං චො අභං තෙ තත්ඨ බ්‍යාකරිසසාමි? යෙ පි තෙ චුඤ්ඤා අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා, තෙ පි චො මයා බ්‍යාකතා, යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා. යථා ච තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා කිං චො අභං තෙ තත්ඨ බ්‍යාකරිසසාමි.

25. කතමෙ ච තෙ චුඤ්ඤා සුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා යෙ චො මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා? සනනි ඛො චුඤ්ඤා එකෙ සමඤ්ඤාභමඤ්ඤා ඵලං වාදිනො ඵලං වාදිනො: ‘සසතො අත්තා ච ලොකො ච’ ඉදමෙව සචං මොසමඤ්ඤානනි. සනනි පන චුඤ්ඤා එකෙ සමඤ්ඤාභමඤ්ඤා ඵලං වාදිනො ඵලං වාදිනො: ‘අසසතො අත්තා ච ලොකො ච, සසතො ච අසසතො ච අත්තා ච ලොකො ච, නෙව සසතො නාසසතො අත්තා ච ලොකො ච, සයංකතො අත්තා ච ලොකො ච, පරකතො අත්තා ච ලොකො ච, සයං කතො ච පර කතො ච අත්තා ච ලොකො ච, අසයංකාරො අපරකාරො අධිච්චසමුපපනො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සචං, මොසමඤ්ඤානනි. සසතං සුබ්බදුක්ඛං, අසසතං සුබ්බදුක්ඛං, සසතඤ්ඤා අසසතඤ්ඤා සුබ්බදුක්ඛං, නෙව සසතං නාසසතං සුබ්බදුක්ඛං, සයංකතං සුබ්බදුක්ඛං, පරංකතං සුබ්බදුක්ඛං, සයං කතඤ්ඤා පරංකතඤ්ඤා සුබ්බදුක්ඛං, අසයංකාරං අපරංකාරං අධිච්චසමුපපනං සුබ්බදුක්ඛං. ඉදමෙව සචං මොසමඤ්ඤානනි”.

26. තත්‍ර චුන්ද යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො සසකතො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සචචං මොසමඤ්ඤන්ති. ත්‍යාභං උපසඛකමිඤ්ඤා එවං වදමි: අස්මිනු ඛො ඉදං, ආචුසො, චුචචති සසකතො අත්තා ච ලොකො චා?"ති යඤ්ඤ ඛො තෙ එවමාභංසු 'ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති, තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිසස භෙතූ? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිතො පි භෙසු චුන්ද සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමාය පි ඛො අභං චුන්ද පඤ්ඤකත්තියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපසාමී කුතො භියොයා, අථ ඛො අභමෙව තස් භියොයා යදිදං අධිපඤ්ඤන්ති.

27. තත්‍ර චුන්ද යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො "සසකතො අත්තා ච ලොකො ච, අසසකතො අත්තා ච ලොකො ච, සසකතො ච අසසකතො ච අත්තා ච ලොකො ච, නෙව සසකතො නාසසකතො අත්තා ච ලොකො ච, සයං කතො අත්තා ච ලොකො ච, පරංකතො අත්තා ච ලොකො ච, සයං කතො ච පරකතො ච අත්තා ච ලොකො ච, අසයංකාරො අපරකාරො අධිචචසමුපපන්නො අත්තා ච ලොකො ච, සසතං සුඛදුකඛං, අසසතං සුඛදුකඛං, සසතකඤ්ඤි අසසතකඤ්ඤි සුඛදුකඛං, නෙව සසතං නාසසතං සුඛදුකඛං, සයංකතං සුඛදුකඛං, පරකතං සුඛදුකඛං, සයං කතං ච පරකතං ච සුඛදුකඛං අසයංකාරං අපරකාරං අධිචචසමුපපන්නං සුඛදුකඛං ඉදමෙව සචචං මොසමඤ්ඤන්ති". ත්‍යාභං උපසඛකමිඤ්ඤා එවං වදමි "අස්මි ඛො ඉදං ආචුසො චුචචති අසයංකාරං අපරකාරං අධිචචසමුපපන්නං සුඛදුකඛන්ති?" යඤ්ඤ ඛො තෙ එවමාභංසු ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති, තං තෙසං නානුජානාමි, තං කිසස භෙතූ? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිතො පි භෙසු චුන්ද සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමාය පි ඛො අභං චුන්ද පඤ්ඤකත්තියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපසාමී කුතො භියොයා. අථ ඛො අභමෙව තස් භියොයා යදිදං අධිපඤ්ඤන්ති. ඉමෙ ඛො තෙ චුන්ද පුබ්බන්තසභගතා දිට්ඨිතිසසයා, යෙ තෙ මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා යථා ච තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා, කීං වො අභං තෙ තස් බ්‍යාකරිසාමී?"ති.

අපරන්තසහගතා දිට්ඨිතිසසයා

28. කතමෙ ව චුඤ්ඤ අපරන්තසහගතා දිට්ඨිතිසසයා යෙ තෙ මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා? යථා ව තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා, කිං වො අභං තෙ තස්ස බ්‍යාකරිසසාමි?''ති, සන්ති චුඤ්ඤ එකෙ සමණ්‍යාභමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො: “රුපි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං, ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති.” සන්ති පන චුඤ්ඤ එකෙ සමණ්‍යාභමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො “නාරුපි අත්තා හොති -පෙ- රුපි ච අරුපි ච අත්තා හොති -පෙ- නෙව රුපි නාරුපි අත්තා හොති -පෙ- සඤ්ඤි අත්තා හොති -පෙ- අසඤ්ඤි අත්තා හොති, -පෙ- නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤි අත්තා හොති, -පෙ- අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනසසති, න හොති පරමමරණං, ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති.” තත්‍ර චුඤ්ඤ යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො, රුපි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං, ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති. ත්‍යාභං උපසඬකම්භවා එවං වදුමි: අස්සි ඛො ඉදං ආචුප්පො, චුච්චති “රුපි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං?”ති. යං ඛො තෙ එවමාභංසු “ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති” තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිසස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිතො පි හෙස්ස චුඤ්ඤ සන්තෙතෙ සත්තා. ඉමායපි ඛො අභං චුඤ්ඤ පඤ්ඤාතතියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපසසාමි කුතො භියොයා, අථ ඛො අභමෙව තස්ස භියොයා යද්දං අධිපපඤ්ඤන්ති.

29. තත්‍ර චුඤ්ඤ යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො අරුපි අත්තා හොති -පෙ- රුපි ච අරුපි ච අත්තා හොති -පෙ- නෙව රුපි නාරුපි අත්තා හොති -පෙ- සඤ්ඤි අත්තා හොති -පෙ- අසඤ්ඤි අත්තා හොති -පෙ- නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤි අත්තා හොති -පෙ- අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනසසති, න හොති පරමමරණං, ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති.” ත්‍යාභං උපසඬකම්භවා එවං වදුමි: අස්සි ඛො ඉදං ආචුප්පො, චුච්චති “අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනසසති, න හොති පරමමරණං ති?” මඤ්ඤ ඛො තෙ චුඤ්ඤ එවමාභංසු. ඉදමෙව සච්චං, මොසමඤ්ඤන්ති, තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිසස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිතො පි හෙස්ස චුඤ්ඤ සන්තෙතෙ සත්තා. ඉමායපි ඛො අභං චුඤ්ඤ පඤ්ඤාතතියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපසසාමි කුතො භියොයා? අථ ඛො අභමෙව තස්ස භියොයා යද්දං අධිපපඤ්ඤන්ති. ඉමෙ ඛො තෙ චුඤ්ඤ අපරන්තසහගතා දිට්ඨිතිසසයා, ශෙ තෙ මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා. යථා ව තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා කිං වො අභං තෙ තස්ස බ්‍යාකරිසසාමි''ති

30. ඉමෙසං ච චූඤ්ඤා පුබ්බන්තසභගතානං දිට්ඨිනිසසයානං ඉමෙසං ච අපරන්තසභගතානං දිට්ඨිනිසසයානං පභානාය සමතිකකමාය එවං මයා වක්ඛාමො සතිපට්ඨානා දෙසිතා පඤ්ඤාතතා. කතමෙ වක්ඛාමො? ඉධ චූඤ්ඤා භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා, විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං, වෙදනාසු -පෙ- විකෙතසු -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා, විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ච චූඤ්ඤා පුබ්බන්තසභගතානං දිට්ඨිනිසසයානං ඉමෙසං ච අපරන්තසභගතානං දිට්ඨිනිසසයානං පභානාය සමතිකකමාය එවං මයා ඉමෙ වක්ඛාමො සතිපට්ඨානා දෙසිතා පඤ්ඤාතතා ති.

31. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා උපවාණො භගවතො පිට්ඨිතො භොති භගවන්තං විජයමානො. අථ ඛො ආයස්මා උපවාණො භගවන්තං එතදවොච: අච්ඡරියං භනෙත අබ්භුතං භනෙත, පාසාදිකො වතායං භනෙත ධම්මපරියා යො, සුපාසාදිකො වතායං භනෙත ධම්මපරියායො. කො නාමායං භනෙත ධම්මපරියායො?"ති. "තස්මා තිභ ත්වං උපවාණ ඉමං ධම්මපරියායං පාසාදිකොතෙව නං ධාරෙහි"ති.

ඉදමවොච භගවා අක්ඛමනො ආයස්මා උපවාණො භගවතො භාසිතං අභිනාදීති.

පාසාදිකසුත්තං නිවසීතං ඡදාං.

ලක්ෂණසූත්‍රං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජේතවනෙ අනාචරිකානිකසං ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙති 'භික්ඛවො'ති. 'භද්දනෙ'ති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චසෙසාසුං. භගවා එතදවොච:

ආසංයමානි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ෂණානි යෙහි සමන්තාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දොව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤා; සචෙ අභාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්ඛවන්ති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරනො විජිතාචී ජනපදස්ථාවරියප්පකො සත්තරතනසමන්තාගතො. තස්සිමානි සත්ත රතනානි භවන්ති සෙයාථීදං: චක්ඛරතනං භඤ්ජරතනං අසරරතනං මඤ්ජරතනං ඉඤ්ජරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා හොන්ති සුරා වීරඛරුපා පරසෙතප්පමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවීං සාගරපරියන්තා අදණ්ඩන අසඤ්ඤාන ධම්මෙත සමෙත අභිච්චීය අජ්ඣාවසති. සචෙ ඛො පන අභාරස්මි අනගාරියං පඛඛජති අරහං හොති සමමාසම්බුද්ධො ලොකෙ විවක්ඛජ්ජදො කතමානි තානි භික්ඛවෙ අචන්දංස මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ෂණානි යෙහි සමන්තාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දොව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤා? සචෙ අභාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්ඛවන්ති -පෙ- සචෙ ඛො පන අභාරස්මි අනගාරියං පඛඛජති, අරහං හොති සමමාසම්බුද්ධො ලොකෙ විවක්ඛජ්ජදො.

2. ඉධ භික්ඛවෙ මහාපුරිසො සුප්පතිට්ඨිතපාදො හොති. යම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසො සුප්පතිට්ඨිතපාදො හොති, ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ෂණං භවති.

1. භද්දනෙ ති-මජ්ඣ.
2. විචච්චදො-භාෂා, කම්.-විචච්චදො-මජ්ඣ.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු වක්කානි ජාතානි හොන්ති සහස්සාරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාරපරිපුරානි.¹ යමි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු වක්කානි ජාතානි හොන්ති සහස්සාරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාරපරිපුරානි, ඉදමි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසො ආයතපණභි හොති -පෙ- දීඝධගුලී හොති -පෙ- මුද්දනඵනභස්සපාදො හොති -පෙ- ජාලභස්සපාදො හොති -පෙ- උසස්ඛිපාදො හොති -පෙ- ඵණ්ඨපච්ඤා හොති -පෙ- ධීතකො²ව අනොනමනෙතො උහොභි පාණිතලෙභි ජණ්ණකානි පරිමසති පරිමජ්ජති -පෙ- කොසොභිතවස්ථගුග්ගො හොති -පෙ- සුවණ්ණවණ්ණො හොති කඤ්ඤාසන්තිභක්ඛවො -පෙ- සුමුමච්ඡවි හොති සුමුමක්ඛා ජවියා රජොජලො කායො න උපලිප්පති -පෙ- ඵකෙකලොමො හොති, ඵකෙකානි ලොමානි ලොමකුපෙසු ජාතානි -පෙ- උඤ්ඤාලොමො හොති, උඤ්ඤානි ලොමානි ජාතානි නිලානි අඤ්ඤාචණ්ණානි කුණ්ඩලාවක්ඛානි² පදක්ඛණ්ණාවක්ඛජාතානි -පෙ- බ්‍රහ්මච්ඡ්ඤානෙතො හොති -පෙ- සතකුසලො හොති -පෙ- සීහපුබ්බිඤ්ඤානො හොති -පෙ- වීතනුකරංසො හොති -පෙ- නිග්‍රොධිපරිමණ්ඩලො හොති, යාවතකවස්ස කායො, තාවතකවස්ස බ්‍යාමො, යාවතකවස්ස බ්‍යාමො තාවතකවස්ස කායො, -පෙ- සම්මත්තකම්මෙතො හොති -පෙ- රසග්ගසග්ගි හොති -පෙ- සීහහනු හොති -පෙ- වක්ඛාසීඝදනෙතො හොති -පෙ- සම්මදනෙතො හොති -පෙ- අචිරසුදනෙතො හොති -පෙ- සුසුකකදොයො හොති -පෙ- පහුතරිවෙතො හොති -පෙ- බ්‍රහ්මස්සරො හොති, කරවීකභාණි -පෙ- අභිනිලනෙතෙතො හොති -පෙ- ගොපබුමො හොති -පෙ- උණ්ණො හමුක්කනරො ජාතා හොති ඔදතා මුද්දකුලසන්තිහා. යමි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස උණ්ණොහමුක්කනරො ජාතා හොති ඔදතා මුද්දකුලසන්තිහා ඉදමි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති. පුන ව පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසො උණ්ඨිසපීසො හොති. යමි භික්ඛවෙ මහාපුරිසො උණ්ඨිසපීසො හොති, ඉදමි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.

1. සබ්බාකාර පරිපුරාණි සුවිභක්ඛනකරංණි-PTS.
2. කුණ්ඩලාවච්චානි-මජ්ඣ.

ඉමානි ටො තානි භික්ඛවෙ අභිංස මහාපුරිසස චහාපුරිසලක්ඛණානි යෙති සමනකාගතස චහාපුරිසස ඤෙච ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤ. සචෙ අභාරං අර්ඤ්චසති, රාජා හොති චක්ඛවත්ති -පෙ- සචෙ ටො පන අභාරංඤා අනභාරියං පබ්බජති, අරභං හොති සමමාසච්චුදො ලොකෙ විවිහතචජදෙ.

3. ඉමානි ටො භික්ඛවෙ චතතිංස මහාපුරිසස චහාපුරිසලක්ඛණානි ඛාහිරතා පි ඉසයො ධාරෙන්නි. නො ච ටො ඤෙ ජානන්ති 'ඉමස්ස කමමස්ස කතතො ඉමං ලක්ඛණං පටිලභන්ති'ති.

සුපපතිධීතපාදලක්ඛණං (1)

යමි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුච්චෙ මනුසසභුතො සමානො දලාසමාදනො අහොසි කුසලෙසු ධම්මෙසු අධිත්තසමාදනො, කායසුචරිතෙ චරිසුචරිතෙ මනොසුචරිතෙ, දන- සංචිභාගෙ සීලසමාදනෙ උපොසථුපචාසෙ මනෙකයාතාය පෙතෙකයාතාය සාමඤ්ඤතාය චුභමඤ්ඤතාය කුලෙචෙච්චාපචායිතාය අඤ්ඤතරඤ්ඤ- තරෙසු ච අධිකුසලෙසු ධම්මෙසු, සො තස්ස කමමස්ස කතතො උපචිතතො උසන්තතතො විපුලතො කායස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සො තස්ස අඤ්ඤ දෙච දසති ධානෙති අධිගණ්ඨාති, දිච්චෙන ආයුතා දිච්චෙන චණ්ණෙන දිච්චෙන සුචෙන දිච්චෙන යසෙන දිච්චෙන ආධිපතෙයොන දිච්චෙති රූපෙති දිච්චෙති සද්දෙති දිච්චෙති ගතෙති දිච්චෙති රසෙති දිච්චෙති ඵොච්චිචෙති. සො තතො චුතො ඉත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සුපපතිධීතපාදෙ හොති, සමං පාදං භූමියං නිකම්පති, සමං උඤ්චති, සමං සබ්බාවනෙහති පාදතලෙති භූමිං චුසති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමනකාගතො සචෙ අභාරං අර්ඤ්චසති රාජා හොති චක්ඛවත්ති ධම්මකො ධම්මරාජා චාතුරතෙසු විජ්ජාචී ජනපදස්ථා- වරියසභෙතො සත්තරතනසමනකාගතො. තස්සිමානි සත්තරතනානි භවන්ති, සෙයාර්චදං චක්ඛරතනං භජීරතනං අසරතනං මණිරතනං ඉජීරතනං ඥාපතීරතනං පරිනායකරතනමෙච සත්තමං.

පරොසහසං ඛො පනසස පුඤ්ඤා භවන්ති සුරා විරඞ්ඤරූපා පරසෙනපමඤ්ඤා. ඡො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අඛිලමනිමිත්තමකණ්ඩකං ඉඤ්ඤං චීතං ඛෙමං සිවං නිරඞ්ඤඤං අදුරුඤ්ඤාන අසසෙන්ත ධම්මෙන සමෙන අභිවිජ්ජය අජ්ඣාවසති. රාජා සමානො කිං ලභති? අඛිලමනියො හොති කෙනවි මනුසහභූතෙන පච්චස්සීකෙන පච්චාමිකෙනන. රාජා සමානො ඉඤ්ඤං ලභති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පඤ්ඤති, අරභං හොති සමමාසමිඤ්ඤො ලොකෙ විචක්ඛව්ජදෙ. ඤ්ඤො සමානො කිං ලභති? අඛිලමනියො¹ හොති. අධ්වන්තරොති වා ඛාති රති වා පච්චස්සීකෙති පච්චාමිකෙති රාගෙන වා දෙසෙන වා මොහෙන වා සමඤ්ඤන වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මජිනා වා කෙනවි වා ලොකස්මිං. ඤ්ඤො සමානො ඉඤ්ඤං ලභති. එතමස්ස භගවා අචොච.

තසෙත්තං චුච්චති:

සචෙව ච ධම්මෙ ච දමෙ ච සංයමෙ
 සොචෙය්‍යසීලාලසුපොසප්පෙඤ්ඤ ච,
 දනො අභිංසාය අසාහසෙ රතො
 දඤ්ඤං සමාදය සමක්ඛමාවරි²

යො තෙන කම්මෙන දිවං අපකක්ඛි³
 සුඛං ච බිඞ්ඤාරතියො ච අනුභි
 තතො චච්ඤා පුනරාගතො ඉධ
 සමෙති පාදෙති ජුසී වසුඤ්ඤරං.

ඛාතංසු චෙය්‍යඤ්ඤනිකා සමාගතා
 සමපාතිච්ඤසා න හොති ඛම්භනා,
 ගිතිසා වා පඤ්ඤපිතසා වා පුන⁴
 තං ලක්ඛණං භවති තදස්සචොතකං.

අක්ඛමනියො හොති අගාරමාවසං
 පරාහිභු සතකුභි සතකුමඤ්ඤො,
 මනුසහභූතෙනිධි හොති කෙනවි
 අක්ඛමනියො තස්ස ඵලෙන කම්මිඤ්ඤො

---

1. අක්ඛමනියො - මජ්ඣං.
 2. සමක්ඛමාවරි - ඤා. කම.
 3. සමක්ඛම. - මජ්ඣං.
 4. බිත - ඤා.

සචෙ ව පබ්බජ්ජප්පෙති තාදිසො
නොකඛම්මජ්ජුභිරතො විවක්ඛණො,
අග්ගො න සො ගච්ඡති ජාතු ඛම්භතං
නරුක්ඛතමො එසභි තස්ස ධම්මතා'ති.

පාදනලෙසු වක්ඛලක්ඛණං (2)

4. යම්පි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං හවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො ඛෙසුජනස්ස සුඛාවහො අහොසී,
උබ්බෙගං උක්ඛාසං හයං අපනුදිතා ධම්මකං ව රක්ඛාවරණඉත්ථි.
සංවිධාතා සපරිවාරං ව දුතං අදුසී, සො තස්ස කම්මස්ස කතන්තා
උපචිතන්තා උසන්තන්තා විපුලන්තා කායස්ස හෙද පරම්මරණා සුගතිං
සග්ගාං ලොකං උපපජ්ජති -පෙ- සො තතො වුතො ඉත්ථන්තං ආගතො
සමානො ඉමං භොජුරිසලුක්ඛණං පටිලහති, හෙට්ඨා පාදනලෙසු වක්ඛානී
ජාතානි හොභඨී සහස්සාරානි සනෙමීකානි සනාභිකානි සබ්බාකාර-
පරිපුරානි සුචිහක්ඛන්තරානි. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො සචෙ
අභාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති වක්ඛවතති -පෙ- රාජා සමානො කිං
ලහති? මහාපරිවාරො හොති, මහා'ස්ස හොතති පරිවාරා වුඤ්ඤා-
ගහපතිකා නෙගමජනපද ගණකා මහාමන්තා. අනීකට්ඨා දෙවාරිකා
අමච්චිං පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං
ලහති.

සචෙ අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සමමා-
සමබුද්ධො ලොකෙ විවක්ඛවජ්ජෙ. බුද්ධො සමානො කිං ලහති?
මහාපරිවාරො හොති, මහා'ස්ස හොතති පරිවාරා භික්ඛු භික්ඛුනියො
උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුස්සා අසුරා නාභා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො
සමානො ඉදං ලහති. එතමස්සං හගවා ආවොච තපෙත්තං වුවවති:

පුරෙ පුරත්ථා පුරිමාසු ජාතිසු
මනුස්සභූතො ඛෙසුතං සුඛාවහො,
උබ්බෙගඋක්ඛාසහයාපනුදන්තො
ඉත්ථිසු රක්ඛාවරණෙසු උසුක්ඛො.

සො තෙන කම්මෙන දිවං සමක්ඛමී
සුඛස්ඤ්ඤා බිඬ්ඬා රතියො ව අච්චි,
තතො වච්චිතා පුනරාගතො ඉධ
වක්ඛානී පාදෙසු දුවෙසු වීඤ්ඤි
සමන්තනෙමීති සහස්සරානි ව.

බ්‍යාකංසු වෙය්‍යඤ්ඤනිකා සමාගතා,
දීඝවා කුමාරං සතපුඤ්ඤලකඛණං
පරිවාරවා හෙසනති සතකුමද්දනො
තථා හි වකකානි සමනතනෙමීනි.

සචෙ න පබ්බජ්ජමුපෙති තාදීසො,
වනෙතති වකකං පයථිං පසාසති
තසසානුසුඤ්ඤා'ධ¹ හවනති බසනියා
මහායසං සමපරිවාරයනති නං.

සචෙ ච පබ්බජ්ජමුපෙති තාදීසො,
නෙකඛමමජ්ජභිරතො විවකඛණො
දෙවා මනුසසා සුරසකඛ²රකඛසා
ගන්ධබ්බනාගා විහගා වකුප්පද
අනුකතරං දෙවමනුසසපුජිතං
මහායසං සමපරිවාරයනති නනනි.

ආයතපණ්ණිකාදීනි තීනි ලකඛණානි (3-5)

5. යමපි හිකඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං හවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො පාණාතිපාතං පහාය පාණාති-
පාතා පටිච්චතො අහොසි, නිතිතදණ්ණො නිතිතසදෙසා ලජ්ජී දයාපනෙතා
සබ්බපාණභුතහිතානුකමපි විහාසී, සො තසස කමමසස කතතතා
උපචිතතතා උසසනතතතා විපුලතතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉසක්කා
ආගතො සමානො ඉමානි තිණි මහාපුරිසලකඛණානි පටිලහති,
ආයතපණ්ණි ව හොති දීඝඛුලී ච බ්‍රහමුජ්ජගතො ව. සො තෙහි ලකඛණෙහි
සමනතාගතො, සචෙ අගාරං අර්ඤ්ඤාවසති, රාජා හොති වකකවතති
-පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? දීඝායුකො හොති විරට්ඨිතිකො,
දීඝමායුමපාලෙති. න සකකා හොති අනතරා ජීවිතා වොරොපෙතුං
කෙනචි මනුසසභුතෙත පච්චස්සිකෙන පච්චාමිකෙනත. රාජා සමානො
ඉදං ලහති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? දීඝායුකො හොති
විරට්ඨිතිකො, දීඝමායුමපාලෙති, න සකකා හොති අනතරා ජීවිතා
වොරොපෙතුං පච්චස්සිකෙහි පච්චාමිකෙහි සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා
දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහමුනා වා කෙනචි වා ලොකසම්. බුද්ධො
සමානො ඉදං ලහති. එතමස්සං හගවා ආවොච. තසෙතං වුච්චති:

1. තසසානු යසො ව - මජ්ඣ.
2. සතක (කම)

මරණවධා¹භයකතනො විදිකා
පටිච්චතො පරමාරණායභොසි²
තෙන සුචරිතෙන සඤ්ඤාමගමා³
සුකතඵලවිපාකමනුභොසි.

චචිය පුනරිධාගතො සමානො
පටිලභති ඉධ තිණි ලක්ඛණානි,
භවති විපුලදීඝපාසණිකො
මුඝමා⁴ව සුඤ්ඤා සුභො සුජාතගඤ්ඤා.

සුභුජො සුසු සුසණධිතො සුජාතො
මුදුකඵණඛතුලියසස භොතති දීඝා,
තිහි පුරිසචරණලක්ඛණෙහි
චිරයපනාය⁴කුමාරමාදීසනති.

භවති යදි ගිභී චිරං යපෙනි
චිරතරං පබ්බජති යදි තතො හි
යාපයති වසිදධි භාවනාය
ඉති දීඝායුකතාය තනහිමිතනනති.

සතකුසසදකාලකඛණං (6)

6. යමිච්චි භික්ඛවෙව තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුච්චෙව මනුසසභුතො සමානො දතා අභොසි පණිතානං රසිතානං ඛාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං ලෙභනීයානං පානානං, සො තසස කම්මසස කතතානා -පෙ- තතො වුතො ඉක්ඛන්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සතකුසසදෙ භොති. සකතසස උසසද භොතති: උභොසු භජෙසු උසසද භොතති, උභොසු පාදෙසු උසසද භොතති, උභොසු අංසකුටෙසු උසසද භොතති, ඛජෙච්ච උසසද භොතති සො තෙන ලක්ඛණෙන සමතනාගතො සචෙ අභාරං අජ්ඣාචසති රාජා භොති වකකවතති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? ලාභී භොති පණිතානං රසිතානං ඛාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං ලෙභනීයානං පානානං. රාජා සමානො ඉදං ලභති. බුද්ධො සමානො කිං ලභති? ලාභී භොති පණිතානං රසිතානං ඛාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං ලෙභනීයානං පානානං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමසං භගවා අවොච. තසෙතං වුච්චති:

1. මරණ (මර්ණ)
2. මාරණාය භොති (මර්ණ)
3. තෙන සො සුචරිතෙන සඤ්ඤාමගමාසි (සා)
4. චිරයාපනාස (භා)

ඛජ්ඣොජනං අථ ලොයාසාධියං
උක්ඛමඟ්ගරසදයකො අහු.
තෙන සො සුවරිතේන කම්මුතා
නඤ්ඤෙන වීරමිහිපපමොදති.

සත්තවුසසදෙ ඉධාධිගච්ඡති
භස්පාදමුද්දකලඤ්ඤා වීඤ්ඤා,
ආහු බ්‍යඤ්ඤනනිමික්ඛකොවිද
ඛජ්ඣ භොජජ රසලාභිතාය නං.

තං ගිහිසසපි තදස්ථජොතකං
පබ්බජමපි ච තදධිගච්ඡති,
ඛජ්ඣ භොජනසං ලාභිරුක්ඛමං
ආහු සබ්බගිහිබ්බසිනච්ඡදන්ති.

කරවරණමුද්දකාජාලකාලක්ඛණානි (7-8)

7. යමපි හික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතීං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකේතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො චතුභි සඛගභවස්ථුභි ජනං
සඛගභතො අභොසි දුනෙන පෙය්‍යවජේජනා¹ අස්චරියාය සමානඝ්ඤාය,
සො තසං කම්මසං කතන්තා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්භතං
ආගතො සමානො ඉමානී ඤේ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, මුද්දකඵණ-
භස්පාදෙ ච භොති ජාලභස්පාදෙ ච. යො තෙහි ලක්ඛණෙහි
සමන්තාගතො, සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා භොති චක්ඛවතති
-පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? සුසඛගිතපරිජනො භොති,
සුසඛගිතාසං භොන්ති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා
මහාමක්ඛා අනීකයා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො භොගියා
කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති. බුද්ධො සමානො කිං ලභති?
සුසඛගිතපරිජනො භොති, සුසඛගිතා²සං භොන්ති හික්ඛු හික්ඛුණියො
උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගතිබ්බා. බුද්ධො
සමානො ඉදං ලභති. එතමස්සං භගවා අවොච. තස්සෙතං වුච්චති:

දුනමපි චස්චරියතඤ්ඤා³
පියවදනංච සමානජ්ජුතංච³
කරිය වරිය සුසඛගහං බ්‍රහ්මතං⁴
අනචමතෙන ගුණෙන යාති සග්ගං.

1. පියවාවෙන (යනා කම)
2. දුනමපි ච අස්චරියතමපි ච (පෑ)
3. පියවාදිතං ච සමානාතතං ච (මජ්ඣං)
4. බ්‍රහ්මං (මජ්ඣං)

වට්ඨිය පුනරිධාගතො සමානො
කරවරණමුද්දකලඤ්ඤා ජාලිනො ව,
අතිරුච්චිරසුචග්ගදඤ්ඤානොයාං
පටිලභති දහරො සුසු කුමාරො.

භවති පරිජනසසථො වීධෙයො
මහිමිම මාවසතෙ¹ සුසඛිඤ්ඤානො,
පියවදු භික්ඛුඤ්ඤාං ජිහංසමානො²
අභිරුච්චිකානි ගුණානි ආචරතො.³

යදි ව ජහති සඛධකාමගොගං
කථයති ධම්මකථං ජිනො ජනසස,
වචනපටිකරසසභිපසසනො
සුඤ්ඤා ධම්මභුධම්මොචරතී⁴ති

උසසඛධපාදඋද්ධගඟලොමකාලකඛණානි (9-10)

8. යමපි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකෙතං පුඤ්ඤ මනුසසභුතො සමානො බහුතො ජනසස අත්ථපසංභිතං
ධම්මුපසංභිතං වාචමහාසිතා අහොසි, බහුජනං නිදංසෙසි, පාණීනං
භික්ඛුඤ්ඤා වග්ගො ධම්මොග්ගී, සො තසස කම්මසස කතතො උපචිතතො
-පෙ- සො තනො වුතො ඉත්තං ආගතො සමානො ඉමානි දෙඛ
මහාපුරිස ලකඛණානි පටිලභති, උසසඛධපාදෙ ව ගොති උද්ධගඟලොමො ව.
සො තෙහි ලකඛණෙහි සමනතාගතො සථෙ අගාරං අත්ථකාවසති, රාජා
ගොති වකකචතී -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? අගොනා ව ගොති
සෙඳෙධා ව පාමොසෙඛා ව උතතමො ව පචරො ව කාමගොගීනං. රාජා
සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? අගොනා ව
ගොති සෙඳෙධා ව පාමොසෙඛා ව උතතමො ව පචරො ව සඛධසනානං.
බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා අථොච. තත්ථෙතං
චුච්චති:

අත්ථධම්මසංභිතං⁵ පුරෙ ගිරං
ඵරයං බහුජනං නිදංසෙසී,
පාණීනං භික්ඛුඤ්ඤා අහු
ධම්මොග්ගොග්ගී⁶ අමචජරී.

1. මහිමං ආවයතෙ (සීචු. මජ්ඣ.)
2. ජිහංසමානො (මජ්ඣ.)
3. ආචරති (සීචු. මජ්ඣ.)
4. සුඤ්ඤා ධම්මභුධම්මො චරතී (මජ්ඣ.)
5. අත්ථධම්මසංභිතං (කම. PTS)
6. ධම්මොග්ගො අසසෙ (කම.)

තෙන සො සුවරිතෙන කම්මුතා
සුගතිං වජති තස්ම චොදති
ලක්ඛණානි ව දුවෙ ඉධාගතො
උක්ඛමසමුඛතාය¹ විදුති.

උක්ඛමුඤ්ඤානිකලොමවාසසො
පාදගණධීරභු සාධු සණධීතා,
මංසලොභිතා විතා තචොස්ථා
උපරිවරණා ව සොභනා² අහු.

ගෙහමාවසති වෙ තථාවධො
අඤ්ඤාතං වජති කාමභොගිනං,
තෙන උක්ඛරිතරො න විජ්ජති
ජමබුද්ධිපමභිභුයා ඉරියති.

පඛට්ඨජලී ව අනොමනිකකමො
අඤ්ඤාතං වජති සඛට්ඨපාණිනං,
තෙන උක්ඛරිතරො න විජ්ජති
සඛට්ඨලොකමභිභුයා විහරති³.

එණිජඛසලක්ඛණං (11)

9. යලී භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකෙතං පුඛෙඛ මනුසසභුතො සමානො සකකචං වාචෙතා අහොසි
සිසං වා විජ්ජං වා වරණං වා කමමං වා, 'කිතති මෙ ඛිසං විජුතොයසුං,
කිතති' මෙ ඛිසං පටිපජ්ජෙයසුං න වීරං කිලිසෙසයසුනති. සො තස්ස
කමමසස කතභ්ඤා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සං ආගතො සමානො
ඉදං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, එණිජඛෙකා හොති. සො තෙන
ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො, සවෙ අභාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති
වකකචතභි -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? යාති තානි රාජාරහානි
රාජඛනානි රාජ්ජපහොගානි රාජානුච්චිකානි, තානි ඛිසං පටිලභති
රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? යාති
තානි සමණාරහානි සමණඛනානි සමණුපහොගානි සමණානුච්චිකානි,
තානි ඛිසං පටිලභති. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමස්ස භගවා
අවොච. තස්සෙතං වුච්චති:

සියෙසු විජුතවරණෙසු කමමසු³
කථං විජුතොයසු⁴ ලහුතති ඉච්ඡති.
යදුපසාතාය න හොති කසචි
වාචෙති ඛිසං න වීරං කිලිසතති.

1. උක්ඛමු ජුඛතාය (සා). උක්ඛම පළිකඛතාය (කම) උක්ඛමපමුඛතාය සුඛානි (සිමු)
2. උපරිජානු සොභනා (සා). පපරි ව සත සොභනා (F13)
3. කමමසු-(මජ්ඣං)
4. විජුතොයසු-(මජ්ඣං)

තං කමං කඤ්ඤා කුසලං සුබ්බද්‍රයං¹
ඡක්ඛා මනුෂ්‍යෙෂු ලහතෙ සුසංඝඤ්ඤා,
වට්ඨා සුජාතා අනුසුඛච්චිග්ගතා
උඤ්ඤාලොමා සුබ්බමඤ්ඤාවොඤ්ඤා.

එඤ්ඤාඡක්ඛා'ති කමාහු පුග්ගලං
සමපකත්ථා විපජ්ජිතා ලක්ඛණං,
ගෙහානුලොම නි යද්ධිකඛ්ඛිති
අපඛඛං විපජ්ජිතාධිගච්ඡති.

සචෙ ව පඛඛඡ්චපෙති තාදීපො
නෙකඛ්ඛමඡද්ධිතො විචක්ඛණො,
අනුච්ඡවිකසා යද්ධුලොමිකං
තං විද්ධති විපජ්ජිතොමච්ඡිකමො'ති.²

සුබ්බමච්ඡවිලක්ඛණං (12)

10. යමෙ භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නීකෙතං පුඛෙව මනුසසභුතො සමානො සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උප-
සඛකමිඤ්ඤා පරිපුච්ඡිතා අහොසි: කිං භතෙන කුසලං, කිං අකුසලං,
කිං සාවඡ්ඡං, කිං අනවඡ්ඡං, කිං සෙච්ඡිකඛ්ඛං, කිං නසෙච්ඡිකඛ්ඛං, කිමෙම
කරියමානං දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛාය අසස, කිං වා පන මෙ
කරියමානං දීඝරතනං භිතාය සුඛාය අසසා? ති. සො තසා කමමසා
කතකතා උපච්ඡිකතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉඤ්ඤා ආගතො
සමානො ඉදං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති. සුබ්බමච්ඡවි භොති සුබ්බ-
මඤ්ඤා ඡවිඤ්ඤා රජොඡලලං කායෙන උපලිප්පති. සො තෙන ලක්ඛ-
ණෙන සමනකාගතො, සචෙ අගාරං අඡ්ඤාචසති, රාජා භොති චක්ඛ-
චතති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? මහාපඤ්ඤෙෂු භොති, නාසා
භොති කොච්ඡ පඤ්ඤෙෂු සදීපො වා, සෙචෙඤ්ඤා වා කාමභොගීනං. රාජා
සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? මහාපඤ්ඤෙෂු
භොති පුච්ඡපඤ්ඤෙෂු භාසපඤ්ඤෙෂු ඡවනපඤ්ඤෙෂු තික්ඛපඤ්ඤෙෂු
නිඛෙධිකපඤ්ඤෙෂු. නාසා භොති කොච්ඡ පඤ්ඤෙෂු සදීපො වා, සෙචෙඤ්ඤා
වා සඛඛසකතානං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමඤ්ඤා භගවා
අචොච. තඤ්ඤා පුච්චති:

පුරෙ පුරජා පුරිමාසු ජාතිසු
අඤ්ඤාකුකාමො පරිපුච්ඡිතා අහු,
සුඤ්ඤාසීතා පඛඛඡ්චතං උපාසිතා
අඤ්ඤාතො අඤ්ඤාති සාමධි.

1. සුබ්බද්‍රයං--(කම)
2. විපජ්ජිතොමච්ඡිකමො--(සා. පූ. 115)

පඤ්ඤපටිලාභගතෙනා¹ කම්මුතා
මනුසසගුතො සුබ්බමච්ඡවි අහු,
බ්‍යාකංසු උප්පාදනිච්ඡතකොච්ඡ
සුබ්බමානි අභ්භානි අවෙච්ච දකඛති.

සවෙ න පබ්බජ්ජමුපෙති තාදිසො
වනෙතති වකකං පඨවිං පසාසති.
අභ්භානුසංඝිසු පරිඤ්ඤාපෙසු ව
න තෙන සෙයොසා සදිසො ව විජ්ජති.

සවෙ ව පබ්බජ්ජමුපෙති තාදිසො
නෙකඛමමච්ඡන්තරතො විචකඛණො,
පඤ්ඤවිසිට්ඨං ලභතෙ අනුකතරං
පපෙතති ඛොධිං වරහිරිමෙධසො²ති.

සුවණණවණණකාලකඛණං (13)

11. යමපි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
භිකෙතං පුට්ඨම මනුසසගුතො සමානො අකෙකාධනො අහොසි
අනුපායාසබහුලො, බහුමපි වුභෙතා සමානො නාභිසජ්ජි, න කුපපි,
න බ්‍යාපජ්ජි නපත්චේයි, න කොපඤ්ඤ දෙසඤ්ඤ අපාවට්ඨසඤ්ඤ පාචා-
කාසි. දතා ව අහොසි සුබ්බමානං මුද්දකානං අභ්භරණානං පාපුරණානං²
බොමසුබ්බමානං කප්පාසිකසුබ්බමානං කොසෙයාසුබ්බමානං කම්මල-
සුබ්බමානං. සො තසස කම්මසස කතතතා උපචිතතතා -පෙ- සො තතො
වුතො ඉත්තතං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලකඛණං. පටිලභති,
සුවණණවණණං හොති කඤ්ඤනසන්ධිභතතවො. සො තෙන ලකඛ-
ණෙන සමනතාගතො, සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති වකක-
වතති. -පෙ රාජා සමානො කිං ලභති? ලාභී හොති සුබ්බමානං මුද්දකානං
අභ්භරණානං පාපුරණානං බොමසුබ්බමානං කප්පාසිකසුබ්බමානං කොසෙයා-
සුබ්බමානං කම්මලසුබ්බමානං. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- චූලඛො
සමානො කිං ලභති? ලාභී හොති සුබ්බමානං මුද්දකානං අභ්භරණානං
පාපුරණානං බොමසුබ්බමානං කප්පාසිකසුබ්බමානං කොසෙයාසුබ්බමානං
කම්මලසුබ්බමානං. චූලඛො සමානො ඉදං ලභති. එතච්ඡං භගවා අවොච.
තදෙතං වුවවති:

- 1. අකෙකාධකඤ්ඤ අධිට්ඨභි අද්දසි³
දනඤ්ඤ වදානි සුබ්බමානි සුච්ඡවිති.
පුරිමතරභවෙ සීතො⁴භිවිසසරී⁴
මභිච්ච සුරො අභිවසං,

1. පඤ්ඤපටිලාභගතෙන-(ආ) 3. අද්දසි ව-(ආ) 2. පාරවුභෙතං-(මඡ) 4. අභිවසරී(මඡ)

- 2. තං කඤ්ඤාන ඉතො වුතො දිවං
උපපජ්ජ¹ සුකතඵලවිපාකමනුභුක්වා,
කණ්ණකතනුසනතිහො ඉධාභිභවති
සුරවරතරොරිව ඉන්ද්‍රො.
- 3. ගෙහමාවසති නරො අපබ්බජ්ජ
මිච්ඡාමහතිමහිං අනුසාසති
පසංඝා සභී ව සත්තරතනං
පටිලහති වීමල² සුමුමච්ඡවිං සුචිඤ්ඤ
- 4. ලාභී අවච්ඡාදනවච්ඡමොකඛපාපුරණානං³
භවති සදි අනගාරියතං උපෙති.
ස භි⁴ පුරිමකතඵලං අනුභවති
න භවති කතංසා පනාසොති.

කොසොභිතවච්ඡගුණතාලකඛණං (14)

12. යමෙහි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමංභවං පුරිමං නිකෙතං පුඤ්ඤමනුසසභුතො සමානො වීරපපනටෙධ සුචීරපපවාසිනො ඤාති මිකෙත සුභජෙජ සබ්බිනො සමානො අහොසි, මාතරමෙ පුකෙතන සමානො අහොසි පුකතමෙ මාතරා සමානො අහොසි, පිතරමෙ පුකෙතන සමානො අහොසි, පුකතමෙ පිතරා සමානො අහොසි, භාතරමෙ භාතරා සමානො අහොසි, භාතරමෙ භගිනියා සමානො අහොසි, භගිනිමෙ භාතරා සමානො අහොසි, සමඛගිකඤ්ඤා ව අඛනු-මොදිතා අහොසි, සො තස කමමස කතංසා -පෙ- සො තතො වුතො ඉඤ්ඤා ආගතො සමානො ඉදං මහාපුරිසලකඛණං පටි-ලහති, කොසොභිතවච්ඡගුණො භොති සො තෙන ලකඛණෙන සමන්ත ගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාචසති රාජා භොති වකඛවතති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? පහුතපුකෙතා භොති, පරොස-භසං ඛො පනස පුකතා භවතති සුරා වීරඛතරූපා පරසෙනපමඤ්ඤා රාජා සමානො ඉදං ලහති. -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? පහුත පුකෙතා භොති අනෙකසහසං ඛො පනස පුකතා භවතති සුරා වීරඛත රූපා පරසෙනපමඤ්ඤා බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති. එතමස්ස භගවා අවොච තසෙතං වුච්චති:

පුරෙ පුරස්ථා පුරිමාසු ජාතිසු
වීරපපනටෙධ සුචීරපපවාසිනො,
ඤාති සුභජෙජ සබ්බිනො සමානාසි
සමඛගිකඤ්ඤා අනුමොදිතා අහු

---

1. උපපජ්ජ-(මජ්ඣ)
2. වීමල-(ඝාම) වීමල-(ආ)
3. පාපුරණානං-(මජ්ඣ)
4. සාභිතො-(මජ්ඣ)
5. සමඛගි කඤ්ඤා-(ඝාම ආ)

සො තෙන¹ කමෙමන දිවං අපකකමි²
සුඛඤ්ඤා ඛිඩ්ඛා රතියො ව අනභි.
තනො චචිකා පුනරාගතො ඉධ
කොසොභිතං විඤ්ඤා වසුඡාදියං.

පහුතපුනො හවතී තථාවධො
පරොසහසං ච හවනතී අනුජා,
සුරා ච වීරා ච³ අමිත්තතාපනා
ගිහිසා පිතිං ජනනා පියංවද.

බහුකරා පබ්බජිතසා ඉරියතො
හවනතී පුඤ්ඤා වචනානුසාරිනො.
ගිහිසා වා පබ්බජිතසා වා පුන
තං ලක්ඛණංහවතී⁴ තදුප්පෙතකනතී,

සධම්මාණවාරො නිට්ඨිතො.

පරිමණධ්‍රැ-අනොනම-ජ'ණඡුපරිමසනලක්ඛණානි (15,16)

13. යමපි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං හවං පුරිමං නිකෙතං පුඛෙධ මනුසහුතො සමානො මහාජනසඛිතං සමෙක්ඛි-
මානො සමං ජානාති, සාමං ජානාති, පුරිසං ජානාති, පුරිසවිසෙසං ජානාති අයමිදමරහති අයමිදමරහති¹ ති. තස්ස තස්ස පුරිසවිසෙසකරො පුරෙ අහොසි,
සො තසා කමමසා කතතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සං ආගතො සමානො ඉමානි දෙච මහා පුරිසලක්ඛණානි පටිලහති, නිග්‍රොධපරිමණධ්‍රැ-
ලො ච හොති ධීතකො²ව අනොනමනො උහොති පාණිතලෙභි ජණඡුකානි පරිමසති පරිමජ්ජති, සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමතකාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති වකවතති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? අධෙඤ්ඤා හොති මහඤ්ඤා මහාහොගො පහුතජාතරුපරජතො පහුතචිතකුපකරණො පහුතධනධඤ්ඤා පරිපුණ්ණකොසකොට්ඨාගාරො. රාජා සමානො ඉදං ලහති. - පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? අධෙඤ්ඤා හොති මහඤ්ඤා මහාහොගො. තසසිමානි ධනානි හොතති, සෙයාට්ඨං සද්ධාධනං පිලධනං හිරිධනං ඛික්ඛප්පධනං සුතධනං වාගධනං පඤ්ඤාධනං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති. එතමස්ස හගවා අවොච. තස්සෙ-
තං වුච්චති:

1. ස තෙන-(කම)
2. සමකකමි-(මජ්ඣං)
3. වීරබහුජා-(කම)
4. ජායති-(මජ්ඣං)
5. මහාණසධාරාණං සමපෙකඛිමානො (කම)

තුලිය පටිච්චිය¹ විනාකයිචා
මහජනසබ්භනා² සමෙකබ්බානො,
අයමිදමරහතීති තඤ්ඤා තඤ්ඤා
පුරිසච්චෙසකරො පුරෙ අහොසි.

³ස හි ව පන ධීතො අනොනමහොතො
චුසති කරෙහි උභොහි ජණ්ණකානි,
මහිරුහපට්ඨකොලො අහොසි
සුචරිතකමමච්චාකසෙසකෙන.

බහුවිච්චි නිමිත්ත ලසබ්භසුඤා
අහිනිපුණා මනුජාවියා කරිංසු,
බහුවිච්චානි ගිහිනමරහානි
පට්ඨෙහති දහරො සුසු කුමාරො,

ඉධ මහිපති⁴ සස කාමහොගී
ගිහිපට්ඨපකා බහු හවහති,
යදි ව ජහති සබ්බකාමහොගං
ලහති අනුඤ්ඤාච්චිකමං ධනඤ්ඤානි.

සීහසුඛධර්මකායාදීනි තීණි ලකඛණානි (17-19)

14. යමපි හිකබ්බෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං හවං පුරිමං
නිකෙතං පුඛෙධ මනුසසභුතො සමානො බහුතො ජනසස අඤ්ඤාමො
අහොසි හිතකාමො ඵාසුකාමො යොගසෙබ්බකාමො ‘කිංකරි මෙ සද්ධිය
වඛෙඨය්‍යං, පිලෙන වඛෙඨය්‍යං, සුතෙන වඛෙඨය්‍යං,⁴ වාගෙන වඛෙඨය්‍යං,
ධමමෙන වඛෙඨය්‍යං, පඤ්ඤය වඛෙඨය්‍යං ධනධකොඤ්ඤන වඛෙඨය්‍යං,
බෙහෙවඤ්ඤනා වඛෙඨය්‍යං, ආචරිතභවෙහි වඛෙඨය්‍යං, පුඤ්ඤාදරෙහි
වඛෙඨය්‍යං, දසකමමකරපාරිසෙහි වඛෙඨය්‍යං, ඤාතිහි වඛෙඨය්‍යං,
මිහෙහි වඛෙඨය්‍යං, බන්ධවෙහි වඛෙඨය්‍යනති.

1. පට්චිවය -(මජ්ඣ)
2. මහාජනං සධ්‍යාභතං -(කම්)
3. මහි-ව-(මජ්ඣ) ආමා ව පන (සා)
4. සුතෙන වඛෙඨය්‍යං-(සා)

සො තස්ස කම්මස්ස කතන්තා -පෙ- සො තතො වුතො ඉඤ්ඤාං ආගතො සමානො ඉමානි තීනි මහාපුරිසලසබණානි පටිලභති, සීහපුබ්බඤ්ඤායො ච හොති විතනනරංසො ච සමවත්තසබ්බො ච සො තෙහි ලසබණෙහි සමනතාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාපසති රාජා හොති චක්ඛවතී. රාජා සමානො කිං ලභති? අපරිභානධම්මො හොති, න පරිභායති ධනධර්මොදන ඛෙක්ඛවස්සුනා දීපදචතුසරෙහි පුඤ්ඤාදරෙහි දසකම්මකරපොරිසෙහි ඤාතීහි මිත්තෙහි බන්ධවෙහි. න පරිභායති සබ්බසම්පත්තියා. රාජා සමානො ඉදං ලභති. -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? අපරිභානධම්මො හොති, න පරිභායති සද්ධාය සීලෙන සුතෙන වාගෙන පඤ්ඤාය න පරිභායති සබ්බසම්පත්තියා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තස්සෙතං වුවචති:

සද්ධාය සීලෙන සුතෙන බුද්ධියා
 වාගෙන ධම්මෙන බහුහි සාධුහි
 ධනෙන ධර්මොදනෙ ච ඛෙක්ඛවස්සුනා
 පුඤ්ඤාදරෙහි චතුසරෙහි ච.

ඤාතීහි මිත්තෙහි ච බන්ධවෙහි ච
 බලෙන විශේෂෙන සුඛෙන වුභයං,
 කථං න භායෙය්ගුං පරොති ඉච්ඡති
 ඉදං සම්ඤ්ඤං වූ පනාහිකඛිති.

ස සීහපුබ්බඤ්ඤාසුඤ්ඤායො අහු
 සමවත්තසබ්බො ච විතනනරංසො
 පුබ්බො සුචරිතෙහි කතෙන කම්මුනා
 අභානියං පුබ්බනිමිත්තමසතං.

ගීහි පි ධර්මොදන ධනෙන ච ඛිතීති
 පුඤ්ඤාදරෙහි චතුසරෙහි ච,
 අකිඤ්ඤානො පබ්බජිතො අනුත්තරං
 පට්ඨාති සබ්බොධිමහානධම්මතනාති.¹

1. අභ්‍යන්තර මිඤ්ඤා ව-(මජ්ඣිම) අද්ධං සම්ඤ්ඤං ච (ඝනා)
 2. පට්ඨාති මොධිං අභ්‍යන්තර ධර්මතනාති (මජ්ඣිම)

රසගහසග්ගිකාලක්ඛණං (20)

15. යච්චි භික්ඛවෙව තරාගතො පුරිමං ජාතීං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බම මනුස්සභූතො සමානො සත්තානං අවිභෙදක- ජාතීකො අහොසි පාණිනා වා ලෙඩ්ඛිනා වා දණේඛන වා සසේන වා, සො තසස කමමසස කතත්තා උපචිතත්තා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සත්තා ආගතො සමානො ඉමං මහා පුරිසලක්ඛණං පටිලභති, රසගහ- සග්ගි හොති, උද්ධග්ගාසස රසභරණියො ගීවියා ජාතා හොත්ති සමා- වාහිනියො.¹ සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති වක්ඛවතති -පෙ- රාජාසමානො කිං ලභති? අප්පා- ඛාධො හොති අප්පාතඛෙත්තා සමවෙපාකිනියා ගභනියා. සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාමවුණ්භාය. රාජා සමානො ඉදං ලභති. චූදෙධා සමානො කිං ලභති? අප්පාඛාධො හොති අප්පාතඛෙත්තා සමවෙපාකිනියා ගභ- ණියා සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාමවුණ්භාය මජ්ඣිමාය පධානසං- මාය. චූදෙධා සමානො ඉදං ලභති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තසේතං වුවවති:

න පාණිදණේඛති පනාථ ලෙඩ්ඛිනා
 සසේන වා මරණවධෙන වා පුන,
 උඛ්ඛාධනාය පරිතජ්ජනාය වා
 න භෙදස්සි ජනතමභෙදකො අහු.

තෙනෙව සො සුගතිසු පෙච්ච මොදති
 සුඛස්ථලං කරිය සුඛානි විද්දති,
 සමොජ්ජා² රසභරණි සුසණස්සිතා
 ඉධාගතො ලභති රසගහසග්ගිතං.

තෙනාහු නං අතිනිපුණා විචසඛණා
 අයං නරො සුඛඛහුලො භවිසසති
 ගිහිසස වා පඛ්ඛරිතසස වා පුන³
 තං ලක්ඛණං භවති තදස්සපොතකත්තං.

1. සමාගීවාහිනි සො (මජ්ඣං)
 2. සමපජජනං (ආ) පා මුඤ්ජනං (කා) සංචඤ්චසා (කම)
 3. පන (ආ)

අභිනීලනෙතත - ගොපවුමලසබ්ණානි (21, 22)

16. යළි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසගුතො සමානො න ච වීසටං න ච වීසාවී¹ න ච පන වීවෙය්‍ය පෙකඛිතා, උජුං තරා පසටචුජුමනො පියවකඛුනා ඛහුජනං උදිකඛිතා අභොසි. සො තසස කමමසස කතතො-පෙ-සො තතො වුතො ඉජ්ඣතං ආගතො සමානො ඉමානි දෙම මහාපුරිසලසබ්ණානි පච්චෙහති, අභිනීල-නෙතො ව හොති ගොපවුමො ව. සො තෙහි ලසබ්ණෙහි සමකතාගතො, සචෙ අභාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති වකකවතති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? පියදසසනො හොති, ඛහුනො ජනසස පියො හොති මනාපො චුභමණගහපතිකානං නෙගමජානපදනං ගණකානං මහාමඤ්ඤානං අනීකවශානං දෙවාරිකානං අමච්චානං පාරිසජ්ජානං රාජුනං භොගියානං කුමාරානං. රාජා සමානො ඉදං ලහති. -පෙ- චුදෙධා සමානො කිං ලහති? පියදසසනො හොති, ඛහුනො ජනසස පියො හොති මනාපො භිකඛුනං භිකඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං දෙව්‍යානං මනුසසානං අසුරානං නාගානං ගන්ධබ්බානං. චුදෙධා සමානො ඉදං ලහති.

එතම සං භගවා අවොච. තජෙතං වුවචති:

න ච වීසටං න ච වීසාවී²
 න ච පන වීවෙය්‍ය පෙකඛිතා
 උජුං තරා පසටචුජුමනො
 පියවකඛුනා ඛහුජනං උදිකඛිතා.

සුගත්ඤ්ඤ සො ඵලවිපාකං
 අනුභවති තස්ම මොදති.
 ඉධ ච පන භවති ගොපවුමො
 අභිනීලනෙතතායනො සුදසනො.

අභියොගිතො ච නිපුණො
 ඛහු පන නිමිත්තකොවිද
 සුබ්බමනාසනකුසල මනුජා
 පියදසසනො'ති අභිනීලීසන්ති නං,

1. න ච වීසාවිතං (PTS), න ච වීසාවී (සා)
 2. න ච වීසාවිතං (PTS), න ච වීසාවී (සා)

පියදසසනො ගිහි පි සනෙතො ව
භවති බහුජනපියාධිනො,
යදි ව න භවති ගිහි සමණො හොති
පියො බහුනං සොකනාසනො'ති.

උණ්ඨිසසීසලකඛණ (23)

17. යමි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුට්ඨෙ මනුසසභුතො සමානො බහුජනපුට්ඨිඛගමො අහොසි කුසලෙසු ධම්මෙසු බහුජනානං පාමොසෙඛා කායසුවරිතෙ වච්ඡුවරිතෙ මනොසුවරිතෙ දනසංචිභාගෙ සීලසමාදනෙ උපොසථුපවාසෙ මනෙතයා-තාය පෙතෙතයාතාය භාමඤ්ඤතාය චුභමඤ්ඤතාය කුලෙ ජෙට්ඨාපවාසි-තාය අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙසු ව අධිකුසලෙසු ධම්මෙසු. සො තස කම්මස කතතං -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සං ආගතො සමානො ඉමං මහා-පුරිසලක්ඛණං පච්චහති, උණ්ඨිසසීසො හොති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමනනාගතො භවෙ අගාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති වකකචතති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? මහා'සස ජනො අචාධිකො හොති, ප්‍රාභමණ-ගභපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමනනා අනීකට්ඨා දෙවාරීකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලහති. -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? මහාසස ජනො අචාධිකො හොති භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාහා ගතිධ්ධා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති.

එතමස්ස භගවා අවොච. තසෙතං වුවචති:

පුට්ඨිඛගමො සුවරිතෙසු අහු
ධම්මෙසු ධම්මවරියාය¹ අභිරතො,
අත්වාධිකො බහුජනසස අහු
සගෙහසු වෙදධිස්ස පුඤ්ඤඵලං.

වෙදිධිස්සා සො සුවරිතසස ඵලං
උණ්ඨිස සිසතමධජ්ඣගමා
ධ්‍යාකංසු ධ්‍යාඤ්ජන නිමිත්තධරා
පුට්ඨිඛගමො බහුජනසස² හෙසසති

පච්චොගියා මනුජෙසු ඉධ
පුට්ඨව තසස අභිභරතති තද
යදිඛකතියො භවති භුමිපති
පච්චාරකබහුජනො³ ලහති.

1 ධම්මවරියාභිරතො (මජ්ඣං)
2 පුට්ඨිඛගමො බහුජනං (මජ්ඣං)
3 පච්චාරකං බහුජනො (මජ්ඣං)

අථ වෙ පි පබ්බජති සො මනුජො
ධම්මෙසු හොති පගුණො විසාචී.
තඤ්ඤානුසාසනීගුණාභිරතො
අඤ්ඤාමො ඛෙඤ්ඤානො භවති ති.

එකෙකලොමතාඋණණාලක්ඛණාදීනි. (24, 25)

18. යමෙහි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතීං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටි- වීරතො අහොසි සචචවාදී සචචසංඛො ථෙතො පචචධිකො අවිසංවාදකො ලොකසස, සො තසස කම්මසස කතතතා උපචිතතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සකං ආගතො සමානො ඉමානි දො මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලහති: එකෙකලොමො ව හොති, උණණා ව භමුකතතරෙ ජාතා හොති ඔදතා මුදුතුලසන්තිහා. සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්තාගතො සචෙ අභාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති වක්ඛවතී. රාජා සමානො කීං ලහති? මහා'සස ජනො උපවතති මුහුණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමසා අනිකච්ඤා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජජා රාජානො හොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලහති -පෙ- බුද්ධො සමානො කීං ලහති? මහා'සස ජනො උපවතති භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධධා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති,

එතමස්සං භගවා අවොච. තස්සෙතං වුවචති:

සචචපට්ඨෙසුකු පුරිමාසු ජාතිසු
අදොජ්ඣවාචො අලිකං අචජ්ඣයි
න සො විසංවාදධිතා පි කසචී
භුතෙන තචේජන තචේන භාසයි.¹

සෙතා සුසුකකා මුදුතුලසන්තිහා
උණණාසුජාතා² භමුකතතරෙ අසු
න ලොමකුපෙසු දුවෙ අජායිසු.
එකෙකලොමුපචිතඛචො අසු.

1. ආසනි (ආ)

2. උණණජාතා (මජ්ඣ)

තං ලකඛණඤ්ඤා ඛහවො සමාගතා
ඛ්‍යාතංසු උප්පාදනිමිතතකොච්ඤ.
උණණො ව ලොමා ව යථා සුසණධීතා
උපවත්තති ඊදිසකං ඛහුජ්ජනො.

ගිහිමිසි සත්තං උපවත්තති ජනො
ඛහු පුරස්ථා පකතෙන කමමුතා
අකිඤ්ඤානං පඛඛජිතං අනුකතරං
බුද්ධමිසි සත්තං උපවත්තති ජනො'ති.

වත්තාළීසදනත - අවිරලදනත - ලකඛණාදීනි (26,27)

19. යමි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුඛෙඛ මනුසාහුතො සමානො පිසුණං වාවං පහාය පිසුණාය වාවාය පච්චිරතො අහොසි. ඉතො සුඤ්ඤා න අමුත්‍ර අකඛාතා ඉමෙසමෙහදය, අමුත්‍ර වා සුඤ්ඤා න ඉමෙසං අකඛාතා අමුසමෙහදය. ඉති භීතානාං වා සන්ධාතා සංභිතානාං වා අනුපපදතා සමඤ්ඤාරාමො සමඤ්ඤාරතො සමඤ්ඤානදී සමඤ්ඤකරණං වාවං භායිතා අහොසි, සො තස්ස කමමසස කතතතා-පෙ-සො තතො වුතො ඉස්ඨානං ආගතො සමානො ඉමානි දෙච මහාපුරිසලකඛණානි පටිලහති: වත්තාළීසදනො ව හොති අවිරලදනො ව. සො තෙහි ලකඛණෙහි සමන්තාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රජා හොති වකඛවතති-පෙ-රජා සමානො කිං ලහති? අහෙජ්ජපරිසො හොති අහෙජ්ජා'සස හොනති පරිසා මුහුණං-ගහපතිකා නොගමිජානපද ගණකා මහාමත්තා අණිකඛ්ඤා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා කුමාරා. රජා සමානො ඉදං ලහති? -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? අහෙජ්ජපරිසො හොති අහෙජ්ජා'සස හොනති පරිසා භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසා අසුරා නාගා ගන්ධිබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති.

එතමස්ථං භගවා අවොච. තස්සේතං වුචචති:

වෙහුතියං සංභිතහෙදකාරිං¹
හෙදපචඛිතනච්චාදකාරිං
කලහපචඛිතනඅකිච්චකාරිං
සංභිතානං හෙදජනනීං න භණ්ඨි.

1. සභිතහෙදකාරිං (මජ්ඣං)

අවිච්චාදවච්චනකාරිං සුගිරං
භික්ඛනානං සංකප්පනනිං අභණි.
කලහං ජනසස පනුදි සමඛහි
සංභිතෙහි නානුදති පමොදති ච

සුගතිසු සො ඵලවිපාකං
අනුභවති තස්මොදති.
දනතා ඉධ භොතති අවිරළු සභිතා
චතුරො දසසස මුඛජා සුසණධීතා.

යදි ඛනනියො භවති භූමිපති
අවිභෙදියා'සස පරිසා භවතති
සමණො ච භොති වීරජො විතමලො
පරිසා'සස භොති අනුගතා අවලා'ති.

පහුතජිවහා-බ්‍රහ්මසසර ලක්ඛණානි (28,29)

20. යමෙහි භික්ඛවෙ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො ඵරුසං වාවං පභාය ඵරුසාය වාවාය පටිච්චිතො අභොසි, යා සා වාවා නෙලා කණණසුඛා පෙමනියා හදයඛගමා පොරි ඛහු-ජනකනතා ඛහුජනමනාපා, තථාරුපිං වාවං භාසිතා අභොසි, සො තසස කමමසස කතතතා උපචිතතතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සතතං ආගතො සමානො ඉමානි දෙඛ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, පහුත ජිවෙහා ච භොති බ්‍රහ්මසසරො ච කරචිකභාණි. සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමනතාගතො සවෙ අභාරං අප්ඤ්ඤාවසති රාජා භොති චක්ඛවතති. -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? ආදෙය්‍යාවාවො භොති, ආදියනති'සස චචනං බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙතමජානපද ගණකා මහාමනතා අකනිච්චා දෙවාරිකා අමචචා පාරිසජජා රාජානො භොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? ආදෙය්‍යාවාවො භොති, ආදියනති'සස චචනං භික්ඛු භික්ඛනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගතඛබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

ඵතමස්සං භගවා අවොච. තස්සෙතං වුචචති:

අකෙකාසභණ්ඩනවිභෙසකාරිං
උඛ්ඛාධකං¹ ඛහුජනමඤ්ඤා
බාලහං ගිරං සො න භණි ඵරුසං
මධුරං භණි සුසඤ්ඤිතං සබ්බං.

1. උඛ්ඛාධකරං (ලජ්ජා)

මනසො පියා හදයගාමිනියො
වාචා සො ඵරයති කණ්ණසුඛා
වාචා සුචිණ්ණඵලමනුභවි.
සග්ගෙසු වෙදය පුඤ්ඤඵලං.

වෙදිඤ්ඤා සො සුවරිතස්ස ඵලං
බුහමස්සරත්තමිධජ්ඣගමා.
ඵ්ච්ඤා'ස්ස හොති වීජුලා පුජුලා
ආදෙය්‍යවාකාඨවවනො භවති.

ගිහිනො'පි ඉජ්ඣති යථා භණ්ණො
අථ වෙ පඛඨජති සො මනුජො
ආදියන්ති'ස්ස වචනං ජනතා
බහුනො බහුං සුභණ්ණං¹ භණ්ණො'ති.

සීහහනුලක්ඛණං (30)

21. යළි හික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං හවං පුරිමං නිකේතං පුඛෙඛ මනුසසභුතො සමානො සමඵප්පලාපං පභාය සමඵප්පලාපා පච්චිරතො අහොසි, කාලවාදී භුතවාදී අස්වාදී ධම්මවාදී වීනයවාදී නිධානවතීං වාවං භාසිතා කාලොන සාපදෙසං පරියනකවතිං අස්සංහිතං, සො තස්ස කමමස්ස කතන්තා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සන්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සීහහනු හොති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො සවෙඅගාරං අජ්ඣාචසති රාජාහොති වකකවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? අප්පධංසියො හොති කේනචි මනුසසභුතෙන පච්චිජ්ඣකෙන පච්චාමිකේන. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? අප්පධංසියො හොති අබ්භන්තරෙහි වා බාහිරෙහි වා පච්චිජ්ඣකෙහි පච්චාමිකේන රාගෙන වා දොසෙන වා මොහෙන වා සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මනා වා කේනචි වා ලොකස්මිං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

ඵතමස්සං හගවා අවොච. තස්සේතං වුවචති:

සමඵප්පලාපං න අබුද්ධිතන්තිං²
අච්ඡිකිණ්ණච්චනබ්‍යප්පථො අහොසි.
අහිතමපි ච අපනුදි
හිතමපි ච බහුජනසුඛස්ඤ්ඤා අභණ්ණි.

1. අබාලං (මජ්ඣං)
2. සුසභිතං (සා)
3. න සමඵප්පලාපං න බුද්ධිතං (මජ්ඣං)

තං තත්වා ඉතො චුතො දිවමුපපජ්ජි
සුක්කතඵලවිපාකමනුභොසි
චචිය පුනරිධාගතො සමානො
අභිදුග්ගමචරතරහනුක්කමලසා.

රාජා භොති සුදුසාධංසියො
මනුජ්ජෙයු මනුජාධිපති මහානුභාවො,
තිදිවපුරවරසමො හවති
සුරවරතරො ඊව ඉජෙයු.

ගන්ධබ්බාසුරයකඛරකඛසෙති
සුරෙති න හි හවති සුසාධංසියො,
තඵකෙතො යදි හවති තඵාවිධො
ඉධ දිසා ච පච්චිසා ච විදිසාවාති.

සමදන්ත-සුසුක්කදයො-ලකඛණානි (31, 32)

22. යමෙ හිකඛවෙ තඵාගතො පුරිමං ජාතීං පුරිමං හවං පුරිමං නිකෙතං
පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො ඕච්ජාආජීවං පභාය සමමාආජීවෙන
ජීවිකං කපෙසි තුලාකුටං-කංසකුටං-මානකුටං-උකෙකාටනං-වඤ්ඤානි-
කති - සාවියොගං-ජෙදනං-වධිබන්ධනං විපරාමොසං-ආලොපං-සභසාකාරා
පච්චිරතො අභොසි, සො තසස කමසක කතතො උපචිතතො උසනනතො
විපුලතො කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගා ලොකං උපපජ්ජති.
සො තස්ස අඤ්ඤා දෙවෙ දසති යානෙති අධිගණකාති දිබ්බෙන ආයුතා
දිබ්බෙන වඤ්ඤානි දිබ්බෙන සුබ්බෙන දිබ්බෙන යසෙන දිබ්බෙන ආධි-
පතෙයාන දිබ්බෙති රුපෙති දිබ්බෙති සඤ්ඤෙති දිබ්බෙති ගන්ධෙති දිබ්බෙති
රසෙති දිබ්බෙති ජොට්ඨබ්බෙති: සො තතො චුතො ඉස්සං ආගතො
සමානො ඉමානි දෙඛ මහාපුරිසලකඛණානි පච්චිලහති, සමදන්තො ච භොති
සුසුක්කදයො ච.

සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්තාගතො සචෙ අභාරං අජ්ඣාචසති,
 රාජා භොති චක්ඛවන්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා වාතුරතො චීජ්ඣාචී
 ජනපදස්ථාවිරියපපතො සත්තරත්තසමන්තාගතො. තසසිමානී සත්ත
 රත්තනානී භවන්ති: සෙය්‍යථීදං චක්ඛරත්තං භජීරත්තං අසසරත්තං
 මණිරත්තං ඉඤ්ජීරත්තං ගභපතීරත්තං පරිනායකරත්තමෙව සත්තමං.
 පරොසභසං ඛො පනසස පුත්තා භවන්ති සුරා වීරඛගරුපා පරසෙනප-
 මඤ්ජා. සො ඉමං පයචිං සාගරපරියන්තං අබ්ලමනිච්ඤාමකණෙවකං ඉඤ්චි-
 චිත්තං ඛෙමං සිචං නිරබ්බුදං අදණෙතින අසසෙත ධම්මෙන සමෙන
 අභිච්චිය අජ්ඣාචසති. රාජා සමානො කිං ලභති? සුච්චරිචාරො භොති,
 සුච්චි'සඤ්ච භොන්ති පරිචාරා බ්‍රාහ්මණගභපතිකා නොගම ජානපද ගණකා
 මහාමත්තා අනිකට්ඨා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො භොගියා
 කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති. සචෙ ඛො පන අභාරස්වා අනාගාරියා
 පබ්බජති අරභං භොති සමමාසමබ්බුදො ලොකෙ වීචකච්චදෙ. බුදො
 සමානො කිං ලභති? සුච්චරිචාරො භොති, සුච්චි'සඤ්ච භොන්ති පරිචාරා
 භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාස්කා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාභො
 ගන්ධබ්බා. බුදො සමානො ඉදං ලභති.

එකමස්සං භගවා අචොච. තසෙස්සං චුචචති:

මිච්ඡාජීවඤ්ච අච්ඤ්ච සමෙන චුක්ඛිං
 සුච්චිනා සො ජනස්සිස්ස ධම්මිකෙන
 අභික්චෙච ච අපානුදි'¹
 භික්චෙච ච බ්‍රහ්මජනස්සඤ්ච ආචරි.²

සග්ගෙ චෙදයති නරො සුබඵලානි
 කර්තවා නිපුණෙහි විදුහි
 සබ්භි වණණිකානි තිද්ධිචුරචරස්මො
 අභිරමති රතිබ්බිධාසමබ්භි.

ලද්ධා³ මානුසකං භවං තතො
 චච්චා⁴ සුක්ඛඵලච්චාකං
 සෙසකෙන පටිලභති ලපනජං
 සමමච්චි සුච්චි සුසුක්ඛං.⁵

---

1. අපනුදි (මජ්ඣං)
 2. අචරි (මජ්ඣං)
 3. ලද්ධාන (මජ්ඣං)
 4. චච්චාන (මජ්ඣං)
 5. ලද්ධාන මනුසකං භවං තතො චරිය පුත, සුක්ඛ, ඵලච්චාක, යෙ සකෙන පටිලභති ලපනජං සමමච්චි සුච්චි ච සුච්චුද්ධි සුසුක්ඛං (භාෂා)

තං වේයාඤ්ඤනිකා සමාගතා
බහවො බ්‍යාකංසු නිපුණසමමතා මනුජා
සුවිජනපරිවාරගණො භවති
දීජසමසුකකසුවිසොභනදනො.

රඤ්ඤො හොති බහුජනො
සුවිපරිවාරො මහතිං මහිං අනුසාසකො,
පසය්‍යා න ච ජනපදකුදනං
හිතමපි ච බහුජනසුඛඤ්ඤ චරන්ති.

අථ වෙ පබ්බජති භවති විපාපො
සමණො සමිතරජො විවකතජද්දො,
විගතදරථකිලමථො
ඉමමපි ච පරමපි ච¹ පසසති ලොකං.

තසෙසාවාදකරා බහු ගිහි ච පබ්බජිතා ච
අසුවිගරහිතං² ධුතාන්ති පාපං,
ස හි සුවිහි පරිවුතො භවති
මලබිලකලිකිලෙසෙ පත්‍රදෙති ති.³

ලකබණ්ඩුකතං නිවසීතං සතතමං.

1. ඉමමපි ච පරමපි ච (ආඥා), පරමපි පරමපි ච (භ්‍යා)
2. අසුවි. ගරහිතං (මජ්ඣං)
3. තසෙසාවාදකරා බහුගිහි ච, පබ්බජිතො ච අසුවිගරහිතං-
පත්‍රදී පාපසස හි සුවිහි පරිවුතො, භවති මලබිලක කිලසෙ පත්‍රදෙති (භ්‍යා)

සිගාලපුතනං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කලඤ්ඤනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සිගාලකො¹ ගහපතිපුත්තො කාලසෙව වුට්ඨාය රාජගහා නිකම්භිඤා අලලව්ඤො අලලකෙසො පඤ්ඤිකො පුටුද්දිසා² නමසාසී, පුරස්සීමං දිසං දකඛිණං දිසං පච්ඡීමං දිසං උතාරං දිසං භෙට්ඨීමං දිසං උපරිමං දිසං,

2. අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්ණසමයං ගිවාසෙඤා පක්ඛව්චරමාදය රාජගහං පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසා ඛො භගවා සිගාලකං ගහපතිපුත්තො කාලසෙව වුට්ඨාය රාජගහා නිකම්භිඤා අලලව්ඤො අලලකෙසං පඤ්ඤිකො පුටුද්දිසා නමසාසනං, පුරස්සීමං දිසං දකඛිණං දිසං පච්ඡීමං දිසං උතාරං දිසං භෙට්ඨීමං දිසං උපරිමං දිසං. දිස්වාන සිගාලකං ගහපතිපුත්තො එතදවොච: කිනඤ ඛො ඤා භගපතිපුත්ත කාලසෙව උට්ඨාය රාජගහා නිකම්භිඤා අලලව්ඤො අලලකෙසො පඤ්ඤිකො පුටුද්දිසා නමසාසී, පුරස්සීමං දිසං දකඛිණං දිසං පච්ඡීමං දිසං උතාරං දිසං භෙට්ඨීමං දිසං උපරිමං දිසන්ති?''.

“පිතා මං භනෙත කාලං කරොතොතා එවං අවච: ‘දිසා තාත නමසෙසයායාසී’ති. සො ඛො අහං භනෙත පිතූ වචනං සකකරොතොතා ගරුකරොතොතා මානොතොතා පුජෙතොතා කාලසෙව වුට්ඨාය රාජගහා නිකම්භිඤා අලලව්ඤො අලලකෙසො පඤ්ඤිකො පුටුද්දිසා නමසාසී, පුරස්සීමං දිසං -පෙ- උපරිමං දිසන්ති”.

“න ඛො ගහපතිපුත්ත අරියස්ස විනයෙ එවං ඡද්දිසා නමසීතඛො”ති.

“යථාකථං පන භනෙත අරියස්ස විනයෙ ඡද්දිසා නමසීතඛො? සාධු මෙ භනෙත භගවා තථා ධම්මං දෙසෙතූ යථා අරියස්ස විනයෙ ඡද්දිසා නමසීතඛො”ති.

1. සිගාලකො (මජ්ඣං)
2. පුටුද්දිසා (මජ්ඣං)

ජද්දිසා

3. තෙන හි ගහපතිපුඤ්ඤා සුඤ්ඤා, සාධුකං මනසි කරොහි, භාසි-
කසාමී'ති.

'එවං හතෙන'ති ඛො සිභාලො ගහපතිපුඤ්ඤා භගවතො පච්චසෙසාසී.

භගවා එතදවොච:

“යතො ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා අරියසාවකස්ස වත්තාරො කම්මකිලෙසා
පභිණා භොනති, චතුහි ධානෙහි පාපකම්මං න කරොති, ජ ව භොගානා-
අපායමුඛානි න සෙවති, සො එවං වුද්දසපාපකාපගතො, ජද්දිසාපට්ඨිඡාදී,¹
උභයලොකවිජයාය පටිපනෙතා භොති, තස්ස අයං වෙච ලොකො
ආරද්දො භොති පරො ච ලොකො. සො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං
සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

කම්මකිලෙසා

4. කතමස්ස වත්තාරො කම්මකිලෙසා පභිණා භොනති? පාණාති-
පාතො ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා කම්මකිලෙසො, අදිනකාදනං කම්මකිලෙසො,
කාමෙසු මිච්ඡාවාරො කම්මකිලෙසො, මුසාවාදෙ කම්මකිලෙසො. ඉමස්ස
වත්තාරො කම්මකිලෙසා පභිණා භොනති'ති. ඉදමවොච භගවා. ඉදං
වඤ්ඤා² සුගතො, අථාපරං එතදවොච සඤ්ඤා:

පාණාතිපාතං අදිනකාදනං මුසාවාදෙ ච වුච්චති
පරදුරගමනංකොච නපසංසන්ති පණ්ඩිතා'ති.

අගතිගමනානි

5. කතමෙහි චතුහි ධානෙහි පාපකම්මං කරොති? ජන්දගතිං
ගච්ඡන්තො පාපකම්මං කරොති, දෙසාගතිං ගච්ඡන්තො පාපකම්මං කරොති,
මොභාගතිං ගච්ඡන්තො පාපකම්මං කරොති, භයාගතිං ගච්ඡන්තො
පාපකම්මං කරොති. යතො ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා අරියසාවකො නෙච ජන්දගතිං
ගච්ඡති, න දෙසාගතිං ගච්ඡති, න මොභාගතිං ගච්ඡති, න භයාගතිං
ගච්ඡති, ඉමෙහි චතුහි ධානෙහි පාපකම්මං න කරොති'ති. ඉදමවොච භගවා-
ඉදං වඤ්ඤා සුගතො අථාපරං එතදවොච සඤ්ඤා:

ජන්ද දෙසා භයා මොභා යො ධම්මං අතිවක්ඛති,
තිභීයති තස්ස යසො³ කාළපකෙඛ'ච වන්දිමා.

1. ජද්දිසා පට්ඨිඡාදී භොති (කෘ ෧)
2. වඤ්ඤා (මජ්ඣ)
3. යසො තස්ස (මජ්ඣ)

ඡන්ද දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං නාතිවත්තති,
ආපුරති තසස යසො¹ සුක්කපකෙච්චි² වන්දිමා'ති.

ඡ අපායමුඛානි

6. කතමානි ඡ භොගානං අපායමුඛානි න යෙවති? සුරාමෙරයමඡ්ඡ-
පමාදදධානානුයොගො ඛො ගහපතිපුත්ත භොගානං අපායමුඛං. විකාල-
විසිඛාවරියානුයොගො භොගානං අපායමුඛං. සමඡ්ඡාභිවරණං භොගානං
අපායමුඛං. ජුතපමාදදධානානුයොගො භොගානං අපායමුඛං. පාපමිත්තා-
නුයොගො භොගානං අපායමුඛං ආලසසානුයොගො භොගානං අපායමුඛං.

මඡ්ඡසානාදීනවා

ඡ ඛො' මෙ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා සුරාමෙරයමඡ්ඡපමාදදධානානු-
යොගො: සන්දිච්ඡිකා ධනඡානි, කලහපච්ඡිකිනි, රොගානං ආයතනං,
අකිත්තිසඤ්ජනනි, කොපිනනිදංසනි පඤ්ඤය දුඛධ්මිකරණිකෙච්ච ඡච්ඡං
පදං භවති. ඉමෙ ඛො ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා සුරාමෙරයමඡ්ඡපමා-
දදධානානුයොගො.

විකාලවරියාදීනවා

ඡ ඛො' මෙ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා විකාලවිසිඛාවරියානුයොගො: අත්තා
පි'සස අගුකෙත්තා අරකඛිතො භොති පුත්තදුරො පි'සස අගුකෙත්තා අරකඛිතො
භොති, සාපතෙයාච්ඡි'සස අගුත්තං අරකඛිතං භොති, සඛිකියො ච භොති
පාපකෙසු යානෙසු, අභුතවචනං ච තඤ්චි රුහති, ඛෙසුනඤ්ඤා දුක්ඛධම්මොනං
පුරකඛිතො භොති. ඉමෙ ඛො ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා විකාලවිසිඛා-
වරියානුයොගො.

සමඡ්ඡාභිවරණාදීනවා

ඡ ඛො' මෙ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා සමඡ්ඡාභිවරණො: කච්ඡි නචචං කච්චි
ගීතං, කච්චි වාදිතං, කච්චි අකඛානං, කච්චි පාණිසකරං, කච්චි කුම්භචුණන්ති? ඉමෙ
ඛො ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා සමඡ්ඡාභිවරණො.

---

1. යසො තසස (මඡ්ඡං)
2. ජුත්තපකෙච්චි (කමි)
3. කුචං (ඡ්ඡ)

ජුතපපමාදදීනවා

ඡ ඛො' මෙ ගහපතිපුක්ක ආදීනවා ජුතපපමාදදධානානුයොගෙ: ඡයං වෙරං පසවති, ජීතො වික්කමනුසොවති, සන්දිට්ඨිකා ධනජානි, සභාගතස්ස¹ වචනං න රුහති, මික්කාච්චානං පරිභුතො හොති, ආවාහවිවාහකානං අපඤ්ඤා හොති, අක්ඛධුක්කො අයං පුරිසපුඤ්ඤාලො නාලං දුරභරණයා'ති. ඉමෙ ඛො ගහපතිපුක්ක ඡ ආදීනවා ජුතපපමාදදධානානුයොගෙ.

පාපමිත්තානුයොගාදීනවා

ඡ ඛො' මෙ ගහපතිපුක්ක ආදීනවා පාපමිත්තානුයොගෙ: යෙ ඩුක්ඛා, යෙ සොණ්ඩා, යෙ පිපාසා, යෙ නොකතිකා යෙ වඤ්ඤිතිකා යෙ සාහසිකා, ත්‍යාස්ස මික්කා හොන්ති, තෙ සභායා. ඉමෙ ඛො ගහපතිපුක්ක ඡ ආදීනවා පාපමිත්තානුයොගෙ.

ආලසසාදීනවා

ඡ ඛො' මෙ ගහපතිපුක්ක ආදීනවා ආලසසානුයොගෙ: අතිසීතනති කම්මං න කරොති, අතිඋණ්ඤනති කම්මං න කරොති, අතිසායනති කම්මං න කරොති, අතිපාතො'ති කම්මං න කරොති, අතිජාතො'ස්මිති කම්මං න කරොති, අතිධාතො'ස්මිති කම්මං න කරොති. තස්ස එවං කිව්වාපදෙස-බ්බුලස්ස විභරතො අනුප්පන්නා වෙච්ච හොගා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච හොගා පරික්ඛයං ගච්ජන්ති. ඉමෙ ඛො ගහපති පුක්ක ඡ ආදීනවා ආලසසානුයොගෙ''ති.

ඉදම්චොච හගවා, ඉදං චන්ධා සුගතො අරාපරං එතදචොච සස්වා:

1. සභායෙ තස්ස (කම)

7. “හොති පානසධා නාම හොති සම්මියසම්මියො
යො ච අකෝසු ජාතෙසු සභායො හොති සො සධා. 1

උසුරසෙය්‍යා පරදරසෙවනා
වෙරපසඛෙය්‍යා¹ ච අනස්තා ච
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
එතෙ ජ යානා පුරිසං ධංසයන්ති. 2

පාපමිත්තො පාපසධො පාපආචාරගොචරො
අසමා ලොකා පරමහා ච උභයා ධංසතෙ නරො. 3

අකඛිඤ්ඤො වාරුණි නවවග්ගිකං
දිවාසොපං පාරිවරියා අකාලෙ
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
එතෙ ජ යානා පුරිසං ධංසයන්ති. 4

අකෙඛිති දිඛන්ති සුරං පිවන්ති
යනතිඤ්ඤො පාණසමා පරෙසං
නිභීතසෙවී න ච වුද්ධසෙවී²
නිභීයරෙ කාළපකෙඛිච චජෙද. 5

යො වාරුණි අධනො අකිකඛිතො
පිපාසො පිචං පාපං ගතො³
උදකම්ච ඉණං විභාහති
අකුලං⁴ කාහිති ධීපමක්ඛනො. 6

න දිවාසොපසිලෙන රත්තිචුට්ඨානදෙසසිනා⁵,
නිච්චං මනෙන සොභෙතින සකකා ආචසිත්ථං සරං. 7

අතිසීතං අතිඋණං අතිසායම්ඤ අහු,
ඉති වීසද්ධකමමනෙත අස්ථා අච්චන්ති මාණවෙ. 8

යො'ධ සිතකඛි උණකඛි තිණා භියොනා න මඤ්ඤති
කරං පුරිසකිච්චානි සො සුධා⁶ න විහායති''ති. 9

1. වෙරපසචො (මජ්ඣං)
2. වුද්ධසෙවී (ය්‍යා), වුද්ධසෙවී (කම්)
3. පිපාසොසි අස්ථපාගතො (ය්‍යා), පිපාසො පි සමපපභගෙසො (කම්)
පප ගතො (මජ්ඣං)
4. අකුලං (ය්‍යා, කම්)
5. රත්තිචුට්ඨානදෙසසිනා (PTS)
6. සුධං (මජ්ඣං)

මිත්තපතිරූපකා

8. වකුභිරො' මෙ ගහපතිපුඤ්ඤා අමිත්තා මිත්තපතිරූපකා¹ වෙදි-
තබ්බා.. අඤ්ඤාදක්ඛණරො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො,
වච්චරමො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො, අනුප්පියභාණී
අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො, අපායසභායො අමිත්තො
මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

වතුභි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි අඤ්ඤාදක්ඛණරො අමිත්තො මිත්ත-
පතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

අඤ්ඤාදක්ඛණරො හොති අපොන ඛුමිච්ඡති,
භයඤ්ඤා කිච්චං කරොති සෙවති අසාකාරණා.

ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා වතුභි යානෙහි අඤ්ඤාදක්ඛණරො අමිත්තො
මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

වතුභි ඛො ගහපති පුඤ්ඤා යානෙහි වච්චරමො අමිත්තො මිත්ත-
පතිරූපකො වෙදිතබ්බො. අතිතෙන පටිසඤ්චරති² අනාගතෙන පටිසඤ්චරති,
නිරුත්තරෙන සඛ්ඛණ්ණාති, පච්චුප්පනෙතසු කිච්චෙවසු බ්භසනං දෙසෙති.
ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා වතුභි යානෙහි වච්චරමො අමිත්තො මිත්තපති-
රූපකො වෙදිතබ්බො.

වතුභි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි අනුප්පියභාණී අමිත්තො මිත්තපති-
රූපකො වෙදිතබ්බො. පාපකම්මි³ සස³ අනුජානාති, කල්‍යාණම්මි³ සස
අනුජානාති, සම්මුඛා³ සස වණ්ණං භාසති, පරමමුඛා³ සස අවණ්ණං භාසති.
ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා වතුභි යානෙහි අනුප්පියභාණී අමිත්තො මිත්ත-
පතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

වතුභි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි අපායසභායො අමිත්තො මිත්තපති-
රූපකො වෙදිතබ්බො: සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානානුයොගෙ සභායො
හොති, විකාලවිසිඛාවරියානුයොගෙ සභායො හොති, සමජ්ජාහිවරණෙ
සභායො හොති, පුඤ්ඤාදට්ඨානානුයොගෙ සභායො හොති. ඉමෙහි ඛො
ගහපති පුඤ්ඤා වතුභි යානෙහි අපායසභායො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො
වෙදිතබ්බො'ති.

1. මිත්තපතිරූපකා (සිඞු)
2. පටිසඤ්චරති (කම)
3. පාපකම්මෙසිසස (ඝඤා)

ඉදමචොච භගවා. ඉදං චන්දා සුභතො අරාපරං එතදචොච සත්ථා:

“අඤ්ඤදජ්ඣහරො මිනෙතො යො ච මිනෙතො චචිපරො,¹
අනුප්පියඤ්ඤා යො ආහ අපායෙසු ච යො සඛා.
එතෙ අමිනෙත චක්ඛාතො ඉති විඤ්ඤාය පඤ්ඤාතො,
ආරකා පරිචජෙජ්ජා මඤ්ඤා පච්චයං යරා”ති.

සුභදම්මනා

9. චක්ඛාතො' මෙ ගහපතිපුඤ්ඤා මිනා සුභද චෙදිතඛො: උපකාරො² මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො, සමානසුඛදුකෙඛා මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො, අක්ඛායාසි මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො, ආනුකම්පකො මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො.

චතුඨි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි උපකාරො මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො. පමඤ්ඤා රකඛති, පමඤ්ඤා සාපඤ්ඤා රකඛති, භික්ඛාස සරණං භොති, උපකාරෙ කිච්චකරණං තද්දිගුණං භොගං අනුපපදෙති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා චතුඨි යානෙහි උපකාරො මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො.

චතුඨි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි සමානසුඛදුකෙඛා මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො: ගුණාමසා ආචිකඛති, ගුණාමසා පරිගුහති, ආපදසු න චිජ්ඣති, පීඨිකම්පි'සා අක්ඛාය පරිච්චක්ඛා භොති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා චතුඨි යානෙහි සමානසුඛදුකෙඛා මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො.

චතුඨි ඛො පන ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි අක්ඛායාසි මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො: පාපා නිවාරෙති, කල්යාණෙ නිචෙසෙති, අඤ්ඤා සාවෙති, සඤ්ඤා මඤ්ඤා ආචිකඛති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා චතුඨි යානෙහි අක්ඛායාසි මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො.

චතුඨි ඛො පන ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි ආනුකම්පකො මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො: අභචෙතසා න නාඤ්ඤා, භචෙතසා නාඤ්ඤා, අච්චිණ්ණං භණ්ණානං නිවාරෙති, ච්චිණ්ණං භණ්ණානං පසංසති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා චතුඨි යානෙහි ආනුකම්පකො මිනෙතො සුභදෙ චෙදිතඛො”ති.

1. චචිපරො (සා)
2. උපකාරො (සා)

ඉදමචොච භගවා. ඉදං වජ්ඣා සුභතො, අපාපරං එතදචොච සජ්ඣා:

10. “උපකාරො ච යො මිනෙඤ්ඤා යො ච මිනෙඤ්ඤා සුඛෙ දුඛෙ¹
අස්සකඛාසී ච යො මිනෙඤ්ඤා යො ච මිනෙඤ්ඤා² නුකම්පකො.

එතෙ පි මිනෙඤ්ඤා වග්ගොරො ඉති විඤ්ඤාය පණ්ඩිතො
සකකචචං පඨිරුපාසෙය්‍ය මාතා පුතො³ව ඔරසං.

පණ්ඩිතො සිලසම්පන්නො ජලං අගභි ච භාසති
භොගෙ සංහරමානස්ස භමරසෙසච ඉරියතො
භොගා සනුච්චයං යනති වම්බෙකො⁴ වුපවීයති.

එචං භොගෙ සමාහන්තා⁵ අලමනෙඤ්ඤා කුලෙ ගිභි
චතුධා විහජෙ භොගෙ ස වෙ මිත්තානි ගජති.

එතෙන භොගෙ භුඤ්ඤායා දව්භි කමමං පයොජයෙ
චතුස්සඤ්ඤා නිධාපෙය්‍ය ආපදසු භවීයසති⁶ති.

ජද්දිසාපච්චජාදා.

11. කථංඤා ගහපතිපුත්ත අරියසාවකො ජද්දිසාපච්චජාදී හොති?
ජයිමා ගහපතිපුත්ත දිසා වෙදිතඛො: පුරස්මා දිසා මාතාපිතරො වෙදි-
තඛො දකභිණා දිසා ආචරියා වෙදිතඛො. පච්ඡමා දිසා පුත්තදුරා වෙදිතඛො.
උත්තරා දිසා මිත්තාමචචා වෙදිතඛො. භෙට්ඨිමා දිසා දුස්සකමමකරා වෙදි-
තඛො. උපරිමා දිසා සමණ්ඩ්‍රාභමණා වෙදිතඛො.

1. සුඛෙ දුඛෙ ච යෙ සඛා (මජ්ඣ-)
2. සමංභවිතා (සායා)

පඤ්චි ටො ගහපතිපුත්ත ධානෙහි පුත්තොන පුරස්ථිමා දිසා මාතාපිතරො පච්චුපච්චාතඛඛා: හතො නෙ සමභරිසසාමි¹, කීචං නෙසංකරිසසාමි, කුලවංසං යපෙසසාමි, දයජ්ජං පච්චජ්ජාමි², අථ වා පන පෙතානං කාලකතානං දකඛිණං අනුපපදසසාමි³ ති. ඉමෙහි ටො ගහපති-පුත්ත පඤ්චි ධානෙහි පුත්තොන පුරස්ථිමා දිසා මාතාපිතරො පච්චුපච්චිතා පඤ්චි ධානෙහි පුත්තං අනුකමපනති: පාසා නිවාරෙතනි, කළායඤ නිවෙසෙතනි, සිප්පං සිකඛාපෙතනි, පතිරුපෙන දරෙන සංයොජෙතනි, සමයෙ දයජ්ජං නියායෙතනි⁴. ඉමෙහි ටො ගහපතිපුත්ත පඤ්චි ධානෙහි පුත්තොන පුරස්ථිමා දිසා මාතාපිතරො පච්චුපච්චිතා ඉමෙහි පඤ්චි ධානෙහි පුත්තං අනුකමපනති. එවමස ඵසා පුරස්ථිමා දිසා පච්චජ්ජනා හොති ඛෙමා අපච්චහයා.

12. පඤ්චි ටො ගහපතිපුත්ත ධානෙහි අනෙකවාසිතා දකඛිණා දිසා ආචරියා පච්චුපච්චාතඛඛා: උච්චානෙන, උපච්චානෙන, සුසුසුසාය, පාරිවරියාය, සකකච්චං සිප්පට්ඨගහඤෙත⁴.

ඉමෙහි ටො ගහපතිපුත්ත පඤ්චි ධානෙහි අනෙකවාසිතා දකඛිණා දිසා ආචරියා පච්චුපච්චිතා, පඤ්චි ධානෙහි අනෙකවාසිං අනුකමපනති: සුචිනිතං වීනෙතනි, සුග්ගතිතං ගාභාපෙතනි, සඛඛසිප්පසුතං සමඛඛාසිනො භවනති, මිත්තාමච්චෙසු පටියාදෙතනි⁵, දිසාසු පරිත්තානං කරොහති. ඉමෙහි ටො ගහපතිපුත්ත පඤ්චි ධානෙහි අනෙකවාසිතා දකඛිණා දිසා ආචරියා පච්චුපච්චිතා, ඉමෙහි පඤ්චි ධානෙහි අනෙකවාසිං අනුකමපනති. එවමස ඵසා දකඛිණා දිසා පච්චජ්ජනා හොති ඛෙමා අපච්චහයා.

---

1. ගෙසං භරිසසාමි (මජ්ඣං)
 2. පච්චජ්ජාමි (මජ්ඣං)
 3. භීසා දෙතති (මජ්ඣං)
 4. සිප්පං පටිගහඤෙත (භ්‍යා) සිප්පඋගහඤෙත (කම)
 5. පටිවෙදෙතති (භ්‍යා)

13. පඤ්ඤි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි සාමිකෙන පච්ඡමා දීඝා හරියා පච්චුපට්ඨානඛිං: සමානානාය, අනවමානානාය,¹ අනාතිවරියාය, ඉසාරියවොසසග්ගෙන, අලඛිකාරානුපදනෙන. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා පඤ්ඤි යානෙහි සාමිකෙන පච්ඡමා දීඝා හරියා පච්චුපට්ඨිතා, පඤ්ඤි යානෙහි සාමිකං අනුකම්පනී: සුසංචිතකම්මන්තා ච හොති, සුසංගහිතපරිජනා ච², අනාතිවාරිනී ච, සම්භතං අනුරකඛිති, දඤ්ඤා ච හොති අනලඝා සබ්බකීවෙවසු. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා පඤ්ඤි යානෙහි සාමිකෙන පච්ඡමා දීඝා හරියා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්ඤි යානෙහි සාමිකං අනුකම්පනී. එවමස්ස එසා පච්ඡමා දීඝා පට්ඨෙත්තං හොති ඛෙමා අපපට්ඨයා.

14. පඤ්ඤි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි කුලපුකෙතන උකාරො දීඝා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨානඛිං: දුනෙන, පෙය්‍යාවජෙජන³, අත්ථවරියාය සමානාත්තනාය, අවිසංවාදනාය. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා පඤ්ඤි යානෙහි කුලපුකෙතන උකාරො දීඝා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨිතා පඤ්ඤි යානෙහි කුලපුකං අනුකම්පනී: පමඤ්ඤා රකඛිතනී, පමඤ්ඤා සාපකෙය්‍යාං රකඛිතනී, හීතස්ස සරණං හොතනී, ආපදසු න චිජහනනී අපරපජා චස්ස පට්ඨෙජනනී. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා පඤ්ඤි යානෙහි කුලපුකෙතන උකාරො දීඝා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්ඤි යානෙහි කුලපුකං අනුකම්පනී. එවමස්ස එසා උකාරො දීඝා පට්ඨෙත්තං හොති ඛෙමා අපපට්ඨයා.

---

1. අවිමානනාය (සංඝ පූජ)
 2. සම්භහිත පරිජනා ච (මජ්ඣිම)
 3. පියවජෙජන (සංඝ නම)

15. පඤ්චි ඛො ගභපතිපුත්ත ධානෙහි අධිරකෙන¹ හෙට්ඨිමා දිසා දුසකමමකරා පච්චුපට්ඨාතඛබ්බා: යථාබලං කමමන්තසංචිධානෙන, භක්ඛ- වෙතනානුපදදනෙන, ගිලානුපට්ඨානෙන, අවජරියානං රසානං සංචීභාගෙන, සමයෙ වොසසග්ගෙන. ඉමෙහි ඛො ගභපතිපුත්ත පඤ්චි ධානෙහි අධිරකෙන හෙට්ඨිමා දිසා දුසකමමකරා පච්චුපට්ඨිතා පඤ්චි ධානෙහි අධිරකං අනුකමපනති. පුබ්බුට්ඨාධිනො ච භොනති, පච්ජානිපාතිනො ච දික්ඛාදුධිනො ච, සුක්කතකමමකරා ච, කිත්තිව ණණ්ණරා ච. ඉමෙහි ඛො ගභපතිපුත්ත පඤ්චි ධානෙහි අධිරකෙන හෙට්ඨිමා දිසා දුසකමමකරා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්චි ධානෙහි අධිරකං අනුකමපනති. එවමස ස ඵසා හෙට්ඨිමා දිසා පටිච්ජන්තා භොති ඛෙමා අපච්චගයා.

16. පඤ්චි ඛො ගභපතිපුත්ත ධානෙහි කුලපුත්තෙත උපරිමා දිසා සමණ්ණාභමණා පච්චුපට්ඨාතඛබ්බා: මෙත්තෙන කායකමමෙන, මෙත්තෙන චචිකමමෙන, මෙත්තෙන මනොකමමෙන, අනාවටඤ්ච රතාය, ආචීසානුපදදනෙන. ඉමෙහි ඛො ගභපතිපුත්ත පඤ්චි ධානෙහි කුලපුත්තෙත උපරිමා දිසා සමණ්ණාභමණා පච්චුපට්ඨිතා ඡහි ධානෙහි කුලපුත්තං අනුකමපනති. පාපා නිචාරෙනති, කල්යාණෙන නිවෙසෙනති, කල්යාණෙන මනසා අනුකමපනති, අසුඤ්ඤා සාවෙනති, සුඤ්ඤා පරියොදපෙනති, සග්ගසා මග්ගං ආචීකමනති. ඉමෙහි ඛො ගභපතිපුත්ත ඡහි ධානෙහි කුලපුත්තෙත උපරිමා දිසා සමණ්ණාභමණා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි ඡහි ධානෙහි කුලපුත්තං අනුකමපනති. එවමස ස ඵසා උපරිමා දිසා පටිච්ජන්තා භොති ඛෙමා අපච්චගයා''ති.

ඉදමචොච භගවා. ඉදං චන්දා සුගතො අරාපරං එතදචොච සත්ථා:

17. “මාත්ථාපිතා දිසා පුබ්බා ආචරියා දකඛිණා දිසා පුත්තදුරා දිසා පච්ජා මිත්තාමචවා ච උත්තරා.
 දුසකමමකරා හෙට්ඨා උඤ්ඤං සමණ්ණාභමණා එතා දිසා නමසෙසයා අලමත්තො කුලෙ ගිහි.

1. අසධිරකෙන (මජ්ඣං)

පණ්ඩිතො සීලසම්පන්නො සණේතා ව පටිභානවා,
නිවාතවුතති අසුඛො තාදිසො ලභතෙ යසං.

උට්ඨානතො අනලසො ආපදසු න වෙධති,
අච්ඡින්නවුතති මෙධාවී තාදිසො ලභතෙ යසං.

සඛ්ඛාහතො මිත්තකරො වදඤ්ඤා විතමච්ඡරො,
නෙතා විනෙතා අනුනෙතා තාදිසො ලභතෙ යසං.

දනඤ්චි පෙය්‍යවජ්ජඤ්චි අසුචරියා ව යා ඉධ,
සමානකතා ව ධම්මෙසු තස්ස තස්ස යථාරහං.

එතෙ ටො සඛ්ඛහා ලොකෙ රජ්ජාණී'ව යායතො,
එතෙ ව සඛ්ඛහා නාඤ්ඤා න මාතා සුත්තකාරණා,
ලභෙථ මානං සුඡං වා පිතා වා සුත්තකාරණා.

යසමා ව සඛ්ඛහෙ එතෙ සම්මෙවකඛන්ති¹ පණ්ඩිතා,
තසමා මහත්තං පටොනති සාසංසා ව භවන්ති තෙ''ති.

18. එවං වුත්තෙ සීගාලකො² ගහපතිසුත්තො භගවන්තං එතදවොච:
අභිකකන්තං භනෙත, අභිකකන්තං භනෙත. සෙය්‍යථාපි භනෙත කිකකුජ්ජිතං
වා උකකුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුල්ලාසක වා මග්ගං
ආච්චෙකඛය්‍ය, අත්ඨකාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය වනඛුමනෙතා රූපානි
දකඛන්තිති, එවමෙව භගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො.
එසාහං භනෙත භගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඛ්ඛඤ්ච.
උපාසකං මං භගවා ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්දුපෙතං සරණං ගතන්ති.

සීගාලසුත්තං නිධර්තං අට්ඨමං.

1. සම්මපෙකඛනති (මජ්ඣ.)
2. සීගාලොචාදසුත්තං (PTS)

ආචාර්යවිසුඤානං

1. එවං මෙ සුඤ්ඤා:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො වක්ඛාරො මහාරාජා¹ මහතියා ච යකඛසෙනාය මහතියා ච ගනඛබ්බසෙනාය මහතියා ච කුමභණ්ඩසෙනාය මහතියා ච නාගසෙනාය, වතුදදිසං රක්ඛං ධපෙඤා, වතුදදිසං ගුම්ඛං ධපෙඤා, වතුදදිසං ඔවරණං ධපෙඤා, අභිකකතනාය රතතියා අභිකකතනවණ්ණං කෙවලකපං ගිජ්ඣකුටං² ඔභාසෙඤා, යෙන භගවා තෙනුපසංකම්භු උපසච්ඡමිඤා භගවතනා අභිවාදෙඤා එකමනනා නිසීදිංසු. තෙ පි ඛො යකඛං අපෙඤාකල්පෙව භගවතනා අභිවාදෙඤා එකමනනා නිසීදිංසු, අපෙඤාකල්පෙව භගවතා සඤ්ඤං සමමොදිංසු සමමොදනීයං කථං සාරාතීයං වීතිසාරෙඤා එකමනනා නිසීදිංසු. අපෙඤාකල්පෙව යෙන භගවා තෙනාඤ්ජලිං පනාමෙඤා එකමනනා නිසීදිංසු. අපෙඤාකල්පෙව නාමගොතනං ඤාමෙඤා එකමනනා නිසීදිංසු අපෙඤාකල්පෙව තුණ්හිභුතා එකමනනා නිසීදිංසු.

2. එකමනනා නිසීදෙනා ඛො වෙසඤ්ඤා මහාරාජා භගවතනා එතදවොච:

“සන්ති හි භනෙන උළාරා යකඛා භගවතො අපසසනා. සන්ති හි භනෙන උළාරා යකඛා භගවතො පසසනා. සන්ති හි භනෙන මජ්ඣමා යකඛා භගවතො අපසසනා. සන්ති හි භනෙන මජ්ඣමා යකඛා භගවතො පසසනා. සන්ති හි භනෙන නිවා යකඛා භගවතො අපසසනා. සන්ති හි භනෙන නිවා යකඛා භගවතො පසසනා.

---

1. මහාරාජානො - මජ්ඣ.
 2. ගිජ්ඣකුට පබ්බතං - මජ්ඣ.

යෙභුයොන ඛො පන භනෙක යකඛා අප්පසන්ඤා යෙව භගවතො. තං කිසස හෙතු: භගවා හි භනෙක පාණාතිපාතා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, අදික්ඛාදනා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, මුසාවාදවෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදවධානා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, යෙභුයොන ඛො පන භනෙක යකඛා අප්පට්ඨීරතා යෙව පාණාතිපාතා, අප්පට්ඨීරතා අදික්ඛාදනා, අප්පට්ඨීරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, අප්පට්ඨීරතා මුසාවාද, අප්පට්ඨීරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදවධානා. තෙසන්තං හොති අප්පයං අමනාපං. සන්ති හි භනෙක භගවතො සාවකා, අරඤ්ඤා වනපඤ්ඤා¹ පනතාති සෙනාසනාති පටිසෙවහති අප්පසද්දති අප්පතීගෙඤ්ජානාති විජනවාතාති මනුසසරාභසෙයාකානා² පටිසලානාසාරුප්පාති. තස්ස සන්ති උළාරා යකඛා නිවාසිතො යෙ ඉමස්මි භගවතො පාවචනො අප්පසන්ඤා. තෙසං පසාදය උග්ගණ්ණාතු භනෙක භගවා ආටානාටියං රකඛං හික්ඛුනං හික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං භුක්ඛියා රකඛාය අච්ඡිංසාය ඵාසුච්ඡාරායා''ති.

3. අධිවාසෙදි භගවා තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො වෙසවණො මහාරාජා භගවතො අධිවාසනං විදිද්ධා තායං වෙලායං ඉමං ආටානාටියං රකඛං අභාසී:

4. "විපසිසං³ නමසු වක්ඛමනකංසා සිරිමනො සිටිසං පි⁴ නමසු සබ්බභූතානුකම්පිතො

වෙසභුසං නමසු නභාතකසං⁵ තපසීතො නමසු කකුසන්ධිසං මාරසෙනාපමද්දිතො

කොණාගමනසං නමසු මුහුණ්ණසං වුසිමනො, කසපසං නමසු විපමුක්ඛසං සබ්බධි.

---

1. අරඤ්ඤාවනපඤ්ඤාති (මජ්ඣං)	3. විපසිසං ව (මජ්ඣං)
2. රාජගිරියානානාති (සීඵු, මජ්ඣං)	4. සිටිසං පි ව (මජ්ඣං)
5. වෙසභුසං ව (මජ්ඣං)	

අභිගිරසසස නමඤ්ඤ සකාපුත්තසස සිරිමනො
යො ඉමං ධම්මදෙසෙසි¹ සබ්බදුසකිපනුදනං.

යෙ වාපි නිබ්බුතා ලොකෙ යථාභූතං විපසසිසුං
තෙ ජනා අපිසුණා² මහනතා විතසාරදං.

5. හිතං දෙවමනුසසානං යං නමසසනතී ගොතමං
විජජාවරණසමපන්නං මහනතං විතසාරදං.

යතො උග්ගච්ඡති සුරියො³ ආදිච්චො මණ්ඩලී මහා
යසස චුග්ගච්ඡමානසස සංවරී පි නිරුජ්ඣති.

යසස චුග්ගතෙ සුරියො³ දිවසො³ති පච්චවති,
රහදෙ පි තස් ගම්භීරො සමුද්දෙස සරිතොදකො

එවං නං තස් ජානනති සමුද්දෙස සරිතොදකො,
ඉතො සා පුරිමා දිසා ඉතී නං ආවිකඛති ජනො
යං දිසං දභිපාලෙති මහාරාජා යසසසි සො

ගකිබ්බානං ආධිපති ධතරච්චො³ තී නාම සො
රමති නවවගීතෙහි ගන්ධබ්බෙහි පුරකඛතො

පුත්තා පි තසස බහවො එකනාමා³ති මෙ සුත්තං,
අසීතීං දස එකො ව ඉඤ්ජනාමා මහබ්බලා

තෙ වාපි බුද්ධං දිසවාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං
දුරතො³ව නමසසනතී මහනතං විතසාරදං
නමො තෙ පුරිසාරඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුත්තම

කුසලෙන සමෙකඛසී
අමනුසසා පි තං වඤ්ඤනතී,
සුත්තං නොතං අභිණ්ණසො තසමා එවං වදෙමසෙ

1. ධම්මං දෙසෙසි-මජ්ඣං
2. සුරියො -මජ්ඣං
3. සුරියො -මජ්ඣං

‘ඒනං වජ්ජථ ගොතමං ඒනං වජ්ජම ගොතමං’
‘විජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වජ්ජම ගොතමං’

6. යෙන පෙනා පච්චවචන්ති පිසුණා පිව්ඪිමංසිකා,
පාණානිපානිනො එද්ද වොරා නෙකකිකා ජනා

ඉතො සා දකඛිණා දිසා ඉති නං ආවිකඛිති ජනො,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසී සො

කුම්භණ්ඩානං ආධිපති විරුලොගා ඉති නාමසො,
රමති නචචගිතෙභි කුම්භණ්ඩභි පුරකඛිතො.

පුභ්භා පි තසා ඛභවො එකනාමා’ති මෙ සුතං
අසීතිං දස එතො ව ඉන්ද්‍රනාමා මහබ්බලා

තෙ වාපි බුද්ධං දිසවාන බුද්ධං ආදිච්චබඤ්ඤිතං
සුරතො’ව නාමසකන්ති මහනතං විතසාරදං
‘නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුඝ්ඤාම’.

කුසලෙන සමෙකඛසී
අමනුසසා පි තං වජ්ජන්ති
සුතං නෙතං අභිණ්ඤාසො තසො එවං වදෙමසෙ

‘ඒනං වජ්ජථ ගොතමං ඒනං වජ්ජම ගොතමං,
විජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වජ්ජම ගොතමං’.

7. යස්ථ වොග්ගච්ජති සුරියො ආදිච්චො මණ්ඩලී මහා
යසා වොග්ගච්ජමානසා දිවසො පි නිරුජ්ඣති.

යසා වොග්ගතෙ සුරියෙ සංවරී’ති පච්චවචති,
රහදො පි තස්ථ ගමභිරො සමුලෙඤ්ඤා සරිතොදතො.

---

1. බුද්ධා - PMS. කම
2. තෙණාමධිපති රාජා ධාතරාඤ්ඤිති නාමතා
තඛධිවිධිපති රාජා දෙවෙති ස ව රක්ඛිතා
3. තෙණාමධිපති රාජා විරුච්චතොති නාමතා, කුම්භණ්ඩාධිපති රාජා සමේත සහ රක්ඛාදු
කුම්භණ්ඩභි පුරකඛිතා-මහාවසඤා.
පුභ්භා පි තසා ඛභව - එකතාමා විවකතණා
අසීතිර්දස වෙටකාභව - ඉන්ද්‍රනාමා මහාබ්බලා -ලලිතවිසාර

එවං නං තස්ස ජානනති සමුදෙසු සරිතොදකො
ඉතො සා පච්ඡිමා දිසා ඉති නං ආච්ඤති ජනො
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසසී සො.

නාගානකඤ්චි ආධිපති වීරුපකෙඛාඉති නාමසො,
රමති නච්චිභිතෙති නාගෙහෙව පුරෙකඛතොඤ්චි

පුඝ්ඤා පි තස්ස බහවො එකනාමා'ති මෙ සුඝ්ඤං,
අධිතිං දස එකො ව ඉඤ්ඤාමා මහබලො

තෙ වාපි බුධිං දිසවාන බුධිං ආදිවචනබුනං
දුරතො'ව නමසසනති මහනනං විතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුඝ්ඤම

කුසලෙන සමෙකඛිති
අමනුසසා පි තං වඤ්ඤති
සුඝ්ඤං නෙතං අභිඤ්ඤසො තස්මා එවං වදෙමසෙ:

“ජිනං වඤ්ඤම ගොතමං ජිනං වඤ්ඤම ගොතමං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වඤ්ඤම ගොතමං”

8. යෙන උත්තරකුරු රමමාඤ්චි මහානෙරු සුදසසනො,
එනුසසා තස්ස ජායනති අමමා අපරිග්ගහා

න තෙ බිජං පවපනති නපි නියනති නඛනලො
අකච්චපාකිමං සාලිං පරිභුඤ්ඤනති මානුසා

අකණං අච්චසං සුඤ්ඤං සුගඤ්ඤං තඤ්ඤලපථලං,
කුඤ්ඤිකිඤ්ඤෙර පච්චාන තතො භුඤ්ඤනති භොජනං

ගාචිං එකබුරං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං,
පසුං එකබුරං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං

-
- 1. නාගානං - ආ
  - 2. වීරුපකෙඛා ඉති - ආ
  - 3. උත්තර කුරුචෙතො - මජ්ඣං
  - 4. ඉඤ්ඤාමා - ආ, ඉඤ්ඤා වා වාහනං - මජ්ඣං
  - 5. තෙමාමධිපති රාජා වීරුපාකෙඛා ඉති නාමනා
ස වො නාගාචිපො රාජා වීරුඤ්ඤා සහ රඝභු
සථිතාගෙභි රඝභි - මහාවසභු

ඉඤ්ඤාභනං කඤ්ඤා අනුයන්ති දිසොදිසං,
පුරිසවාහනං කඤ්ඤා අනුයන්ති දිසොදිසං.

කුමාරවාහනං කඤ්ඤා අනුයන්ති දිසොදිසං,
කුමාරවාහනං කඤ්ඤා අනුයන්ති දිසොදිසං.

තෙ යානෙ අභිරුහිඤ්ඤා සබ්බා දිසා අනුපරියන්ති¹
පචාරා තස්ස රාජිනො:

භජ්ජියානං අසකයානං දිබ්බංයානං උපවසීතං.

පාසාදු සිව්ඤ්ඤා වෙච මහාරාජස්ස යසස්සිනො
තස්ස ච නගරා අහු අනුලිඤ්ඤා සුමාපිතා
ආටානාටා කුසිනාටා පරකුසිනාටා
නාටපුරියා² පරකුසිත නාටා³.

උක්ඛරෙත කසිවනො⁴ ජනොසමපරෙත ච,
නචනචුතිසො අඛෙරඛෙරවතිසො ආලුකමඤ්ඤා නාම රාජධානී

කුචෙරස්සභිඤ්ඤා පන මාරිස මහාරාජස්ස විසාණා නාම රාජධානී
තස්මා කුචෙරො මහාරාජා වෙස්සවණො⁵ති පචුච්චති.

පචෙචසනො පකාසෙත්ති තතොලා තක්ඛලා තතොතලා
ඔජසි තෙජසි තතොජසි සුරො රාජා අරිච්චො නෙමි.

රහදෙ පි තස්ස ධරණී නාම යතො මෙසා පචස්සන්ති
වස්සා යතො පකායන්ති.
සභාපි තස්ස භගලවති⁶ නාම යස්ස යස්සා පසිරුපාසන්ති.

තස්ස නිචච්චලා රුක්ඛා නානාදිජගණායුතා
මයුරකොඤ්ඤාභිරුතා⁶ කොකිලාදිහි වගගුහි.

---

1. අනුපරියායනති -මජ්ඣ.	4. කසිවනො -මජ්ඣ.
2. නාටපුරියා -මජ්ඣ.	5. සාලවති -මජ්ඣ.
3. පරකුසිතනාටා -මජ්ඣ.	6. මයුරකොඤ්ඤාභිරුතා -මජ්ඣ.

ඵවංඵවිකසද්දෙසු අපො උට්ඨවිවිත්තකා¹
කුකුසුකා² කුජිරිකා වනෙ පොකඛරසාතකා.

සුකසාළිකසද්දෙසු දණ්ඩමාණවකානි ව
යොහති සබ්බකාලං සා කුචෙරනළිනී සද.

10. ඉතො සා උත්තරා දීසා ඉති නං ආචිකඛි ජනො
යං දීසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසීසො.

යකඛානං ආධිපතී කුචෙරො ඉති නාමයො³
රමති නවවගීතෙහි යකෙඛි පුරකඛතො.

පුත්තා පි තස ඛහවො එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ව ඉඤ්ජනාමා මහබ්බලා.

තෙ වාපි බුද්ධං දිසවාන බුද්ධං ආදීවචඤ්චුනං,
දුරතො'ව නාමසතති මහත්තං වීතසාරදං
'නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුත්තම'

'කුසලෙන සමෙකඛි'
අමනුසසා පි තං වඤ්ඤති, සුතං නොතං අභිණ්ඤයො
තසමා එවං වදෙමසෙ:
'ජිනං වඤ්ඤම ගොතමං' 'ජිනං වඤ්ඤම ගොතමං,
වීජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වඤ්ඤම ගොතමන්ති'.

11. අයං ඛො සා මාරිස ආටානාටියා රකඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං
උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රකඛාය අච්චිංසාය එසුච්චාරායාති.
යසස කසඛි මාරිස භික්ඛුසස වා භික්ඛුනියා වා උපාසකසස වා උපාසිකාය
වා අයං ආටානාටියා රකඛා සුග්ගභිතා භවීසසති සමත්තාපරියාපුතා,⁴

---

1. ඔට්ඨවිවිත්තකා (මජ්ඣං)
2. කුකුසුකා (මජ්ඣං)
3. නාමාමධිපති රාජා කුචෙර ඉති නාමනා:
සච්චයකොට්ඨො රාජා රාකඛධිති සහ රකඛතු යත්ථ රාකඛස රකඛිතා—මහාවංසු.
4. පරියාපුට්ඨා -කම.

තඤ්ඤා අමනුසො යකො වා යකඛිනී වා යකඛපොතකො
 වා යකඛපොතිකා වා යකඛමභාමකො වා යකඛපාරිසජ්ජො වා
 යකඛපවාචො වා, ගන්ධබො වා ගන්ධබ්බි වා ගන්ධබ්බපොතකො වා
 ගන්ධබ්බපොතිකා වා ගන්ධබ්බමභාමකො වා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජො වා
 ගන්ධබ්බපවාචො වා, කුමභණ්ඩො වා කුමභණ්ඩී වා කුමභණ්ඩපොත-
 කො වා කුමභණ්ඩපොතිකා වා කුමභණ්ඩමභාමකො වා කුමභණ්ඩ-
 පාරිසජ්ජො වා කුමභණ්ඩපවාචො වා, නාගො වා නාගිනී¹ වා, නාගපො-
 තකො වා නාගපොතිකා වා නාගමභාමකො වා නාගපාරිසජ්ජො වා
 නාගපවාචො වා පද්ධට්ඨිකො භික්ඛුං වා භික්ඛුනිං වා උපාසකං වා උපාසිකං
 වා ගව්ඡනං වා අනුගව්ඡයා, ධීතං වා උපතිට්ඨයා, නිසින්නං වා උප-
 නිසිදෙයා, නිපන්නං වා උපතිපජ්ජෙයා, න මෙ සො මාරිස අමනුසො
 ලභෙයා ගාමෙසු වා නිගමෙසු වා සකකාරං වා ගරුකාරං වා, න මෙ
 සො මාරිස අමනුසො ලභෙයා ආලකමන්දය රාජධානියා වස්ත්‍රීං වා
 වාසං වා, න මෙ සො මාරිස අමනුසො ලභෙයා යකඛානං සමිතිං
 ගතතුං. අපිස්ස නං මාරිස අමනුසො අනවයාමපී නං කරෙය්‍යුං අවිවයං.
 අපිස්ස නං මාරිස අමනුසො අත්තාභි'පි පරිපුණ්ණභි පරිභාසාභි පරිභා-
 සෙය්‍යුං. අපිස්ස නං මාරිස අමනුසො රිත්තමපිස්ස පත්තං සිසෙ නික්ඛ-
 ජෙජ්ජෙය්‍යුං. අපිස්ස නං මාරිස අමනුසො සත්තධාපි'සෙ මුද්ධං ඵාලෙය්‍යුං.

12. සතති භී මාරිස අමනුසො වණ්ඩා රුද්දා රහසා. තෙ තෙව
 මහාරාජානං ආදියනති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියනති' න
 මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියනති. තෙ ඛො තෙ මාරිස
 අමනුසො මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුවවනති.

---

1. හාමී වා (මඡ්ජා)

සෙය්‍යථාපි මාරිස රඤ්ඤු මාගධස්ස විජීතෙ මහාවොරා තෙ නෙව රඤ්ඤු මාගධස්ස ආදියනතී, න රඤ්ඤු මාගධස්ස පුරිසකානං ආදියනතී, න රඤ්ඤු මාගධස්ස පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියනතී, තෙ ඛො තෙ මාරිස මහාවොරා රඤ්ඤු මාගධස්ස අවරුද්ධා නාම වුච්චනතී, එවමෙව ඛො මාරිස සනතී හි අමනුසසා චණ්ඩා රුද්ද රහසා, තෙ නෙව මහාරාජානං ආදියනතී, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියනතී, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියනතී. තෙ ඛො තෙ මාරිස අමනුසසා මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුච්චනතී.

13. යො හි කොච්ච මාරිස අමනුසෙසා යකෙඛා වා යකඛිනී වා යකඛි- පොතකො වා යකඛිපොතිකා වා යකඛිමහාමකෙතා වා යකඛිපාරිසජේජාවා යකඛිපවාරො වා, ගන්ධිඛෙඛා වා ගන්ධිඛි වා ගන්ධිඛිපොතකො වා ගන්ධිඛි- පොතිකා වා ගන්ධිඛිමහාමකෙතා වා ගන්ධිඛිපාරිසජේජා වා ගන්ධිඛිපවා- රො වා, කුම්භණ්ඩා වා කුම්භණ්ඩී වා කුම්භණ්ඩිපොතකො වා කුම්භණ්ඩි- පොතිකා වා කුම්භණ්ඩිමහාමකෙතා වා කුම්භණ්ඩිපාරිසජේජා වා කුම්භණ්ඩි- පවාරො වා, නාගො වා නාගිනී වා නාගපොතකො වා නාගපොතිකා වා නාගමහාමකෙතා වා නාගපාරිසජේජා වා නාගපවාරො වා, පද්ධව්චකෙතා හිකඛුං වා හිකඛුනිං වා උපාසකං වා උපාසිකං වාගච්ඡන්තං වා අනුගච්ඡය්‍ය, ධීතං වා උපතිච්චෙය්‍ය, නිසින්නං වා උපතිසීදෙය්‍ය, නිපන්නං වා උපති- පජේජය්‍ය, ඉමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං උජ්ඣාපෙතඛං චිකකඤ්ඤිඛං චිරචිතඛං; “අයං යකෙඛා ගණ්භානී, අයං යකෙඛා ආචිසතී, අයං යකෙඛා හෙයේතී, අයං යකෙඛා විහෙයේතී අයං යකෙඛා භිංසතී, අයං යකෙඛා චිභිංසතී, අයං යකෙඛා න මුඤ්ඤතී” තී.

14. කතමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහා- සෙනාපතීනං:

ඉන්ද්‍ර සොමො වරුණො ච භාරවාජො පජාපති,
වන්දනො කාමසෙට්ඨො ච කිංකිසණ්ඩු නිසණ්ඩු ච.

පනාදෙ ඔපමඤ්ඤා ච දෙවසුතො ච මාතලී,
චිත්තසෙතො ච ගඤ්ඤිකා නලො රාජා ජනෙසගො.

සාතාගිරො හෙමවතො පුණ්ණකො කරතියො ගුලො,
සිවකො මුවලිඤ්ඤා ච වෙසසාමිකො යුගඤ්ඤො.

ගොපාලො සුප්පගෙට්ඨො ව² තිරි නෙතති ච මන්දියො.
පඤ්ඤාලවණ්ණො ආලවකො පජ්ජනො³ සුමනො සුමුට්ඨො දධිමුට්ඨො,
මණි මාණි වරො දීඝො අපො සෙරිසසකො⁴ සහ.

15. ඉමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං
උජ්ඣාපෙතඛං විකකඤ්ඤිකඛං වීරවීතඛං: අයං යකෙඛා ගණභාතී, අයං
යකෙඛා ආචීසතී, අයං යකෙඛා හෙයෙතී, අයං යකෙඛා වීභෙයෙතී, අයං
යකෙඛා හිංසතී, අයං යකෙඛා විහිංසතී, අයං යකෙඛා න මුඤ්ඤතී තී.

අයං ටො සා මාරිස ආචාර්යා රකඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං.
උපාසකානං උපාසිකානං ගුණියා රකඛාය අවිභිංසාය ඵාසු විහාරායා'ති.

හන්ද ච දනි මයං මාරිස ගවජාම, ඛුක්ඛිච්චා මයං ඛුක්ඛරණියා'ති.

'යක' දනි තුමෙහ මහාරාජානො කාලං මඤ්ඤාපා'ති.

16. අථ ටො වකභාරො මහාරාජානො උට්ඨායාසනා හගවනනං
අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො තසෙවනතරධාසිංසු. තෙ පි ටො යකඛා
උට්ඨායාසනා අපෙපකච්චෙව හගවනනං අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො
තසෙවනතරධාසිංසු, අපෙපකච්චෙව හගවතා සද්ධිං සමමොදිංසු,
සමමොදනීයං කථං සාරානීයං වීතිසාරෙතො තසෙවනතරධාසිංසු, අපෙප-
කච්චෙව යෙන හගවා තෙන ඤ්ජලිමපණාමෙතො තසෙවනතරධාසිංසු,
අපෙපකච්චෙව නාමගොතනං සාවෙතො තසෙවනතරධාසිංසු, අපෙප-
කච්චෙව තුණ්භිභුතා තසෙවනතරධාසිංසු'ති.

පස්මකභාණවාරො නිට්ඨිකො.

1. සිවකො -මජ්ඣ.
2. සුප්පගෙට්ඨො ව -මජ්ඣ.
3. පජ්ජනො -මජ්ඣ.
4. සෙරිසකො -මජ්ඣ.

16. අථ ඛො භගවා තස්සා රත්තියා අවචයෙන භික්ඛු ආමනෙහි:

ඉමං භික්ඛවෙ රත්තං චත්තාරො මහාරාජානො මහතියා ච යක්ඛ සෙනාය මහතියා ච ගඤ්ඛසෙනාය මහතියා ච කුමනණ්ඩසෙනාය මහතියා ච නාගසෙනාය චතුද්දිසං රක්ඛං යථෙඤ්ඤා, චතුද්දිසං ඉමං යථෙඤ්ඤා, චතුද්දිසං ඔවරණං යථෙඤ්ඤා, අභික්ඛනකාය රත්තියා අභික්ඛනකචණ්ණං කෙවලකප්පං ගීර්ඤකුටං පබ්බතං ඔභාසෙඤ්ඤා යෙනාහං තෙනුපසංකම්භු, උපකඩකම්භා මං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනනං නිසීදිංසු. තෙපි ඛො භික්ඛවෙ යක්ඛා අපෙකවෙව මං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනනං නිසීදිංසු: අපෙකවෙව මම සද්ධිං සමමොදිංසු, සමමොදනීයං කථං සාරානීයං වීතීසාරෙඤ්ඤා එකමනනං නිසීදිංසු: අපෙකවෙව යෙනාහං තෙන ඤ්ඤා-ලිමපණාමෙඤ්ඤා එකමනනං නිසීදිංසු: අපෙකවෙව නාමගොතනං සාවෙඤ්ඤා එකමනනං නිසීදිංසු: අපෙකවෙව කුණ්ඨිභ්වතා එකමනනං නිසීදිංසු.

17. එකමනනං නිසීනෙතො ඛො භික්ඛවෙ වෙසසවණො මහාරාජා මං එතදවොච :

සන්තී හි භනෙත උළාරා යක්ඛා භගවතො අපසසනා, සන්තී හි භනෙත උළාරා යක්ඛා භගවතො පසසනා: සන්තී හි භනෙත මජ්ඣිමා යක්ඛා භගවතො අපසසනා, සන්තී හි භනෙත මජ්ඣිමා යක්ඛා භගවතො පසසනා: සන්තී හි භනෙත නිවා යක්ඛා භගවතො අපසසනා, සන්තී හි භනෙත නිවා යක්ඛා භගවතො පසසනා: යෙභුයොන ඛො පන භනෙත යක්ඛා අපසසනා යෙව භගවතො. තං කිසස හෙතු? භගවා හි භනෙත පාණාතිපාතා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, අදිනනාදනා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, මුසාවාද වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, සුරාමෙරයමජ්ඣපමාදවිඤ්ඤා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති. යෙභුයොන ඛො පන භනෙත යක්ඛා අපච්චිරතායෙව පාණාතිපාතා, අපච්චිරතා අදිනනාදනා, අපච්චිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, අපච්චිරතා මුසාවාද, අපච්චිරතා සුරාමෙරයමජ්ඣපමාදවිඤ්ඤා. තෙඤ්ඤං තං භොති අපපියං අමනාපං.

සනති භි භගෙන භගවතො සාවකා, අරඤ්ඤා වනපථානි පනතානි සෙනාසනානි පටිසෙවනති අපසඤ්ඤානි අපනිගෙසාසානි විජනවාතානි මනුසසරාභසෙයාතානි පටිසලොනසාරුපපානි.

තස්ම සනතී උළාරා යකඛා නිවාසිනො යෙ ඉමස්මිං භගවතො පාවචනෙ අපසසනතා තෙසං පසාදය. උග්ගණිකාතු භගෙන භගවා ආටානාටියං රකඛං භිකඛුනං භිකඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුතනියා රකඛාය අච්ඡිංසාය ඵාසුචිභාරායානී.

අධිවාසෙසිං ඛො අහං භිකඛවෙ තුණ්භිභාවෙන.

18. අථ ඛො භිකඛවෙ වෙසසවණො මහාරාජා මං අධිවාසනං විදිජා තායං වෙලායං ඉමං ආටානාටියං රකඛං අභාසි:

විපසිසස නමස්සු චකඛුමතතසස සිරිමතො,
සිඛිසසපි නමස්සු සබ්බභූතාතූකමපිනො. 1.

වෙසසභුසස නමස්සු නභාතකසස තපසිතො,
නමස්සු කකුසසකසස මාරසෙනපපමඤ්ඤිතො. 2.

කොණාගමනසස නමස්සු බ්‍රාහමණසස වුසිමතො,
කසපසස ච නමස්සු විසමුත්තසස සබ්බධි. 3.

අභිභීරසසස නමස්සු සකාඝුත්තසස සිරිමතො,
යො ඉමං ධම්මමඳෙසෙසි සබ්බදුකඛාපතූදනං. 4.

යෙ වාපි නිබ්බුතා ලොකෙ යථාභූතං විපසිසු,
තෙ ජනා අපිසුනා මහත්තා විතසාරදු. 5.

19. භිතං දෙවමනුසසානං යං නමසසනති ගොතමං,
විජරාවරණසමපනතං මහත්තං විතසාරදු. 6.

යතො උග්ගච්ඡති සුරියො ආදිවෙවා මණ්ඩලී මහා,
යසස වුග්ගච්ඡමානසස සංවරී පි නිරුජ්ඣති 7.

යසස චුග්ගතෙ සුරියෙ දිවසො ති පච්චවති,
රහදෙ පි තස් ගමභිරො සමුදෙසු සරිතොදමො. 8.

එවං නං තස් ජානන්ති සමුදෙසු සරිතොදමො
ඉතො සා පුරිමා දිසා ඉති නං ආචිකකති ජනො,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසසි සො. 9.

ගන්ධබ්බානං ආධිපති ධනරචෙයා ඉති නාමසො,
රමති නචචගීතෙහි ගන්ධබ්බෙහි පුරකකිතො. 10.

පුත්තා පි තසස බහවො එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ව ඉඤ්ජනාමා මහබ්බලා 11.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිවචඤ්ඤිනං
දුරතො'ව නමසසන්ති මහත්තං චීතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුඤ්ඤාම 12.

කුසලෙන සමෙකබ්බි අමනුසසාපි තං වඤ්ඤන්ති,
සුතං නෙතං අභිඤ්ඤාසො තසමා එවං වදෙමසෙ 13.

ඒනං වඤ්ඤං ගොතමං ඒනං වඤ්ඤම ගොතමං,
විජජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වඤ්ඤම ගොතමං 14.

යෙන පෙතා පච්චවන්ති පිසුණා පිට්ඨිමංසිකා,
පාණාතිපාතිනො එද්ද වොරා නොකතිකා ජනා 15.

ඉතො සා දකඛිණා දිසා ඉති නං ආචිකකති ජනො,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසසි සො 16.

කුමභණ්ඩානං ආධිපති වීරුලොකා ඉති නාමසො,
රමති නචචගීතෙහි කුමභණ්ඩෙහි පුරකකිතො 17.

පුත්තා පි තසස බහවො එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ව ඉඤ්ජනාමා මහබ්බලා 18.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිවච්චන්දුනං
දුරතො'ව නමස්සන්ති මහන්තං විතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාඡ්ඤා නමො තෙ පුරිසුඤ්ඤාමි.

කුසලෙන සමෙකකිසි,
අමනුසසා පි තං වන්දන්ති, සුභං තෙතං අභිණ්ඤාසො
තස්මා ඵලං වදෙමසෙ,
ජීනං වන්දුඵ ගොතමං ජීනං වන්දුම ගොතමං,
විජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දුම ගොතමං.

- 21. යස්ථ වොග්ගච්ඡති සුරියො ආදිවෙවා මණ්ඩලී මහා,
යස්ථ වොග්ගච්ඡමානස්ස දිවසො පි නිරුජ්ඣති.

යස්ථ වොග්ගතෙ සුරියෙ සංචරී ති පච්චවති,
රහදෙ පි තස්ථ ගම්භිරො සමුද්දෙ සරිතොදකො.

ඵලං නං තස්ථ ජානන්ති සමුද්දෙ සාරිතොදකො,
ඉතො සා පච්ඡිමා දිසා ඉති නං ආචිකන්ති ජනො
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සි සො.

නාගානං ආධිපති විරුපකෙඛා ඉති නාමසො,
රමති නචචභීතෙභී නාගෙහෙව පුරකකිතො,

පුත්තා පි තස්ස බහවො ඵකනාමා' ති මෙ සුභං
අසීතිං දස ඵකො ව ඉන්ද්‍රනාමා මහබ්බලා.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිවච්චන්දුනං
දුරතො'ව නමස්සන්ති මහන්තං විතසාරදං,
'නමො තෙ පුරිසාඡ්ඤා නමො තෙ පුරිසුඤ්ඤාමි'

කුසලෙන සමෙකකිසි
අමනුසසා පි තං වන්දන්ති, සුභං තෙතං අභිණ්ඤාසො
තස්මා ඵලං වදෙම සෙ.
ජීනං වන්දුඵ ගොතමං ජීනං වන්දුම ගොතමං,
විජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දුම ගොතමං.

22. යෙන උක්ඛරකුරු රමමා මහානෙරු සුදසනො,
මනුසො තස් ජායනති අමමා අපරිග්ගහා.

න තෙ ඛිජං පවපනති නපි නියනති නඛගලා,
අකචධාපාකිමං සාලිං පරිභුඤ්ජනති මානුසා.

අකණං අඋසං සුඤ්ඤං සුගඤ්ඤං තණ්ඩුලපථලං,
තුණ්ඩිකිචෙර පටිකාන තනො භුඤ්ජනති භොජනං.

ගාචිං එකමුරං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං,
පසුං එකමුරං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං.

ඉඤ්චි වාහනං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං,
පුරිස වාහනං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං.

කුමාරි වාහනං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං,
කුමාර වාහනං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං.

තෙ යානෙ අභිරුහිඤ්ඤා සඛඛා දිසා අනුපරියනති,
පචාරා තස්ස රාජිනො.

හස්සියානං අසසයානං දිඛං යානං උපට්ඨිතං
පාසාදු පිචිකා වෙච මහාරාජස්ස යසසිනො.

තස්ස ච නගරා අසු අනනළිකෙඛි සුමාපිතා,
ආටානාටා කුසිනාටා පරකුසිනාටා නාටපුරියා පරකුසිතනාටා.

උක්ඛරෙන කපිවනෙතා ජනොසමපරෙන ච
නචනචුතියො අඛෙරඅඛෙරචතියො ආලකමඤ්ඤ නාම රාජධානී,

කුචෙරස්ස ඛො පන මාරිස මහාරාජස්ස විසාණා නාම රාජධානී.
තස්මා කුචෙරො මහාරාජා වෙසඤ්චණො'ති පට්ඨවති.

23. පචෙචසනෙතා පකාසෙනති තමොලා කකතලා තමොකලා,
ඕජසි තෙජසි තමොජසි සුරො රාජා අරිචෙධා නෙථි.

රහද්දෙ'පි තස් ධරණී නාම යතො මෙසා පවසන්ති
වසා යතො පතායන්ති,
සභා පි තස් භගලවතී නාම යත් යක්ඛා පඨිරූපාසන්ති.

තස් නිවචඵලා රුක්ඛා නානාදිජගණායුතා,
මසුරකොඤ්චාභිරුදු කොකිලාදීභි වග්ගභි.

ඵචඵවක සද්දෙස් අපො උච්චවචික්ඛකා,
කුකුස්සා කුජිරකා වනෙ පොඤ්චරසාතකා

සුක්ඛසාලිකසද්දෙස් දණ්ඨමානවකානි ව,
යොහති භබ්බකාලං සා කුචෙරනලිනී සද.

ඉතො සා උත්තරා දිසා ඉති නං ආචිකන්ති ජනො,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසී යො.

යක්ඛානං ආධිපති කුචෙරො ඉති නාමසො,
රමති නවචගීතෙහි යකෙඛගෙව පුරකන්තො.

පුත්තාපි තස්ස බහවො එකනාමා ති මෙ සුත්තං,
අසීතිං දස එතො ව ඉන්දුනාමා මහබ්බලා.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිඵ්ඵබ්ඤ්ඤානං
දුරතො ව නමස්සන්ති මහත්තං චීතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤා නමො තෙ පුරිපුත්තච

කුසලෙන සමෙකබ්බි
අමනුසසා පි තං වන්දන්ති, සුත්තං නෙතං අභිණ්ඤාසො
තස්මා එවං වදෙමසෙ.

ඵනං වන්දරං ගොතමං ඵනං වන්දම ගොතමං,
විජරාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දම ගොතමන්ති.

24. අයං ඛො සා මාරිස, ආවානාවියා රක්ඛා භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ඉක්ඛියා රක්ඛාය අවිභිංසාය එසුචිභාරායාහි. යස කසඬී මාරිස භික්ඛුස චා භික්ඛුනියා චා උපාසකස චා උපාසිකාය චා අයං ආවානාවියා රක්ඛා සුඤ්ඤාහිතා හවිසති සමන්තා පරියාපුතා. තඤ්ඤා අමනුසෙසා යකෙඛා චා යකචීනීචා යකඛපොතකො චා යකඛපොතීකා චා යකඛමභාමකො චා යකඛපාරිසජ්ජා චා යකඛපචාරො චා, ගන්ධබ්බො චා ගන්ධබ්බී චා ගන්ධබ්බපොතකො චා ගන්ධබ්බපොතීකා චා ගන්ධබ්බමභාමකො චා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජා චා ගන්ධබ්බපචාරො චා, කුම්භණ්ඩා චා කුම්භණ්ඩී චා, කුම්භණ්ඩපොතකො චා කුම්භණ්ඩපොතීකා චා, කුම්භණ්ඩමභාමකො චා කුම්භණ්ඩපාරිසජ්ජා චා කුම්භණ්ඩපචාරො චා, නාගො චා නාගීනී චා, නාගපොතකො චා නාගපොතීකා චා, නාගමභාමකො චා නාගපාරිසජ්ජා චා නාගපචාරො චා, පදුච්චිකො, භික්ඛුං චා භික්ඛුනීං චා උපාසකං චා උපාසිකං චා පදුච්චිකො ගච්ඡන්තා චා අනුගච්ඡන්තා, ධීතං චා උපතීච්චෙය්. නිසින්නං චා උපනිසිදෙය්, නිපන්නං චා උපනිපජ්ජෙය්, න මෙ සො මාරිස, අමනුසෙසා ලභෙය් ගාමෙසු චා නිගමෙසු චා සකකාරං චා ගරුකාරං චා. න මෙ සො මාරිස, අමනුසෙසා ලභෙය් ආලකමන්ද්‍රය නාම රාජධානියා චන්ද්‍රිං චා වාසං චා. න මෙ සො මාරිස, අමනුසෙසා ලභෙය් යකඛානං සමීචීං ගන්තුං. අපිසු නං මාරිස, අමනුසො අනවඤ්චො නං කරෙය්. අවිච්ඤං. අපිසු නං මාරිස, අමනුසො අනාගි පරිපුණ්ණොති පරිභාසාහි පරිභාසෙය්. අපිසු නං මාරිස, අමනුසො රික්ඛමපි'ස පකං සිසෙ නිකකුජ්ජෙය්. අපිසු නං මාරිස, අමනුසො සකතධා පි'ස චුඤ්ඤා එලෙය්. සන්ති හි මාරිස, අමනුසො චණ්ඩා රුඤ්ඤා රභසා. තෙ නෙව මහාරාජානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති. තෙ ඛො තෙ මාරිස, අමනුසො මහාරාජානං අවරුඤ්ඤා නාම චුච්චන්ති.

25. සෙය්‍යථාපි මාරිස රඤ්ඤා මාගධස්ස විජ්ඣෙ මහාවොරා තෙ තෙව රඤ්ඤා මාගධස්ස ආදියන්ති, න රඤ්ඤා මාගධස්ස පුරිසකානං ආදියන්ති, න රඤ්ඤා මාගධස්ස පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති, තෙ ඛො තෙ මාරිස මහාවොරා රඤ්ඤා මාගධස්ස අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති, එවලෙව ඛො මාරිස සන්ති හි අමනුස්සා වණ්ඛා රුද්ධා රභසා. තෙ තෙව මහාරාජානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති, තෙ ඛො මාරිස අමනුස්සා මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති.

26. යො හි කොපි මාරිස අමනුස්සො යකෙඛා වා යකඛිනී වා යකඛපොතකො වා යකඛපොතිකා වා යකඛමහාමකො වා යකඛපාරිසජ්ජා වා යකඛපවාරො වා, 'ගන්ධබ්බො වා ගන්ධබ්බි වා ගන්ධබ්බපොතකො වා ගන්ධබ්බපොතිකා වා ගන්ධබ්බමහාමකො වා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජා වා ගන්ධබ්බපවාරො වා, කුමභණ්ඩො වා කුමභණ්ඩි වා කුමභණ්ඩපොතකො වා කුමභණ්ඩපොතිකා වා කුමභණ්ඩමහාමකො වා කුමභණ්ඩපාරිසජ්ජා වා කුමභණ්ඩපවාරො වා, නාගො වා නාගිනී වා නාගපොතකො වා නාගපොතිකා වා නාගමහාමකො වා, නාගපාරිසජ්ජා වා නාගපවාරො වා. පදුට්ඨවිකො හික්ඛුං වා හික්ඛුනිං වා උපාසකං වා උපාසිකං වා ගච්ඡන්තං වා අනුගච්ඡන්තං, සීතං වා උපනිච්චන්තං, නිසීතං වා උපනිසීච්චන්තං, නිප්පන්තං වා උපනිප්පන්තං, ඉමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතිනං මහාසෙනාපතිනං උජ්ඣාපෙතබ්බං විකක්ඛන්තබ්බං වීරච්ඡන්තබ්බං: "අයං යකෙඛා ගණ්ඨාති, අයං යකෙඛා ආචීයති, අයං යකෙඛා භෙදෙති, අයං යකෙඛා විභෙදෙති, අයං යකෙඛා හිංසති, අයං යකෙඛා විහිංසති, අයං යකෙඛා නමුඤ්ඤති"ති,

කතමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං?

27 “ඉඤ්ඤ සොමො වරුණො ව භාරදාපො පජාපති,
වන්දනො කාමසෙවෙයා ව කීන්තිසණ්ඨු¹ නිසණ්ඨු ව.

පනාදෙ ඔපමඤ්ඤෙ ව දෙවසුකො ව මාතලී,
විත්තසෙනො ව ගකිඛො නලො රාජා ජනෙසගො

සාකාගිරො හෙමවතො පුණ්ණකො කරතීයො ගුලො,
සිවිකො මුවලීඤ්ඤෙ ව වෙසාමිතො යුගන්ධරො.

ගොපාලො සුපරොධො ව හිරිනෙතති ව මන්දියො
පඤ්ඤාලවණ්ඨො ආලුටිකො පජ්ජනො සුමනො සුමුඛො දධිමුඛො,
මණි මානී වරො දීසො අපො සෙරිසකකො සහ.’

28. ඉමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං උජ්ඣාපෙනඛං චිකකන්දිතඛං චිරචිතඛං: අයං යකෙඛා ගණ්ඨාති, අයං යකෙඛා ආචිසති, අයං යකෙඛා හෙයෙති, අයං යකෙඛා චිහෙයෙති, අයං යකෙඛා භිංසති, අයං යකෙඛා විභිංසති, අයං යකෙඛා න මුඤ්ඤති ති. අයං ඛො සා මාරිස ආටානාවියා රකඛා භිකචුනං භිතචුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුතතියා රකඛාය අචිභිංසාය ඵාසුවිභාරායා ති. හන්ද ව දනී මයං මාරිස ගච්ජාම ඛුත්තිව්වා මයං ඛුත්තරණියා’ති. ‘යසං’ දනී තුමෙහ මහාරාජානො කාලං මඤ්ඤ ටා’ති.

29. අථ ඛො භිකඛවෙ වත්තාරො මහාරාජානො උචධායාසනා මං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කන්වා තසෙවිතතරධායිංසු. තෙ’පි ඛො භිකඛවෙ යකඛා උචධායාසනා අපෙකවෙච මං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කන්වා තසෙවිතතර ධායිංසු.

1. ඉතල්ල සොමා සුයාභි වරුණො පුජාපතිභි භාරදාපාභි
මු ගාතගච නන්දනා කාමඉග්ගෙභි කුනිකභෙභි
.....නිකභෙභි ච්ඡිලී වෙච මාතලීභි
චිත්තසෙනගච ගතධිභි නරරාජො ජිතර්ගභා
ගාතාගිරිච්ච හෙමවතා පුණ්ණකා ඛදිර කොච්චා
ගොපාල යකෙභා ආචටිකො ප-චාලගණ්ඨා සුමුඛො
දීසො යකභා සෙරිසනා (ලලිතචිකර)

අපෙකච්ච මයා සද්ධිං සමමොද්දිංසු, සමමොදනීයං කරං සාරානීයං විතීසාරෙඤ්ඤා, තසෙච්චත්තරධායිංසු: අපෙකච්ච යෙනාභං තෙනඤ්ඤාලිමපණාමෙඤ්ඤා තසෙච්චත්තරධායිංසු: අපෙකච්ච නාමගොතතං සාවෙඤ්ඤා තසෙච්චත්තරධායිංසු: අපෙකච්ච තුණ්හිභුතා තසෙච්චත්තරධායිංසු'ති.

30. උග්ගණ්ණාරං භික්ඛච්ච ආටානාටියං රක්ඛං. පරියාපුණාරං භික්ඛච්ච ආටානාටියං රක්ඛං. ධාරෙරං භික්ඛච්ච ආටානාටියං රක්ඛං. අත්ඨංභිතා' භික්ඛච්ච ආටානාටියා රක්ඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රක්ඛාය අච්චිංසාය ඵාසුච්චාරායා තී.

ඉදමච්චොච භගවා. අත්තමනා ටෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනාඤ්ඤානී.

ආටානාටියසුත්තං නිවසීතං නවමං.

1. අත්ඨංභිතා (සා)

10

සබ්බිච්ඡුතනං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා මලලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛු සබ්බසන සභිං පඤ්චමනෙහි භික්ඛුසතෙහි යෙන පාවා නාම මලලානං නගරං තදවසරී. තත්‍ර සුදං භගවා පාවායං විහරති වුද්දසස කමමාරපුත්තසස අමබවනෙ.

2. තෙන ඛො පන සමයෙන පාවෙය්‍යකානං මලලානං උඤ්ඤකං¹ නවං සන්ඛාගාරං² අවිරකාරිතං භොති, අනඤ්ඤාචුද්ධං³ සමඤ්ඤා වා මුඤ්ඤමඤ්ඤා වා කෙනවී වා මනුසසභුතෙන. අසොකාසුං ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා: භගවා කීර මලලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසබ්බසන සද්ධිං පඤ්චමනෙහි භික්ඛුසතෙහි පාවං අනුප්පකො පාවායං විහරති වුද්දසස කමමාරපුත්තසස අමබවනෙ'ති. අථ ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා භගවනං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං නිසීදිංසු. එකමනං නිසීඤ්ඤා ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා භගවනං එතදවොචුං: ඉධ භතෙන පාවෙය්‍යකානං මලලානං උඤ්ඤකං නවං සන්ඛාගාරං අවිරකාරිතං භොති අනඤ්ඤාචුද්ධං සමඤ්ඤා වා මුඤ්ඤමඤ්ඤා වා කෙනවී වා මනුසසභුතෙන. තං ච භතෙන භගවා පදම් පරිභුද්දත්තු. භගවතා පදම් පරිභුද්දතං පච්ඡා පාවෙය්‍යකා මලලා පරිභුද්දත්තන්ති තදසස පාවෙය්‍යකානං මලලානං දීඤ්ඤතං භික්ඛාය සුඛායා'ති.

3. අධිවාසෙසි භගවා තුණ්ඤිභාවෙන. අථ ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා භගවතො අධිවාසනං විදිඤ්ඤා, උච්ඤ්ඤාසනා භගවනං අභිවාදෙඤ්ඤා, පදකඤ්ඤා කඤ්ඤා යෙන සන්ඛාගාරං තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා සබ්බසන්ඛා⁴ සන්ඛාගාරං සන්ඛරිඤ්ඤා ආසනානි පඤ්ඤාපෙඤ්ඤා, උදකමඤ්ඤා පඤ්ඤාපෙඤ්ඤා, තෙලපඤ්ඤා ආරොපෙඤ්ඤා, යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා භගවනං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං අච්ඤ්ඤා.

---

1. උඤ්ඤකං (ආරා)
 2. සන්ඛාගාරං (මජ්ඣං), සන්ඤ්ඤාගාරං (සායා, කම)
 3. අනඤ්ඤාචුද්ධං (මජ්ඣං)
 4. සබ්බසනචරිං සනචරනං (ආරා. කම)

එකමනනං ධීතා ඛො තෙ පාවෙය්‍යකා මලලා හගවනනං එතදවොච්චිං, සබ්බසන්ථිං සන්තං හනෙන සන්ඛාගාරං, ආසනානි පඤ්ඤාතනානි: උදකමණිකො පතිට්ඨාපිතො, තෙලපාදිපො ආරොපිතො. යසංදනි හනෙන හගවා කාලං මඤ්ඤති''ති.

4. අථ ඛො හගවා නිවාසෙත්වා පක්ඛවීරමාද්‍යය සදධං භික්ඛුසඛෙතන යෙන සන්ඛාගාරං තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීත්වා පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා සන්ඛාගාරං පවිසිත්වා මජ්ඣමං ඵලං නිසාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදී. භික්ඛුසඛෙතනා පි ඛො පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා සන්ඛාගාරං පවිසිත්වා පච්ඡමං භික්ඛිං නිසාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදී හගවනනංයෙව පුරුකත්වා. පාවෙය්‍යකා පි ඛො මලලා පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා සන්ඛාගාරං පවිසිත්වා පුරුකමං භික්ඛිං නිසාය පච්ඡමාභිමුඛො නිසීදීංසු හගවනනංයෙව පුරුකත්වා. අථ ඛො හගවා පාවෙය්‍යකෙ මලලෙ ඛහුදෙවා රක්ඛං ධම්මියා කථාය සද්දසෙත්වා සමාදපෙත්වා සමුදකෙත්ත්වා සමපභංසෙත්වා උයොපෙසී; අභිකකතනා ඛො වාසෙට්ඨා රතති. යසංදනි තුලෙහ කාලං මඤ්ඤතා තී. 'එවං හනෙන'ති ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා හගවතො පටිඤ්ඤත්වා උට්ඨායාසනා හගවනනං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා පක්ඛමීංසු.

5. අථ ඛො හගවා අවිරපක්ඛනෙනසු පාවෙය්‍යකෙසු මලලෙසු තුණභිභුතං තුණභිභුතං භික්ඛුසඛිතං අනුච්චලොකෙත්වා ආයසමනනං සාරිපුක්ඛං ආමනෙත්වි, 'වීගතථීනමිඤ්ඤො ඛො සාරිපුක්ඛ භික්ඛුසඛෙතනා පටිභාතු තං සාරිපුක්ඛ භික්ඛුතං ධම්මී කථා පිට්ඨී මෙ ආභිලායති, තමභං ආයමිසංඝමී''ති. 'එවං හනෙන'ති ඛො ආයසමා සාරිපුක්ඛො හගවතො පටිච්චෙසෙත්වි.

අථ ඛො හගවා චතුරගුණං සඛ්ඛාටීං පඤ්ඤාපෙත්වා දකඛිණෙන පසෙතන ධීහසෙය්‍යං කපෙත්වි, පාදෙ පාදං අවවාධාය සතො සමපජානො උට්ඨානසඤ්ඤං මනසී කරිත්වා,

භික්ෂනනිගණයවග්ගපු

6. තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණේයා නාතපුතො පාවායං අධුනා කාලකතො භොති. තස්ස කාලකිරියාය භික්ෂා නිගණේයා දෙවධිකජාතා¹ භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්ති විතුදනතා විහරන්ති: ‘න තං ඉමං ධම්මචිනයං ආජානාසි, අහං ඉමං ධම්මචිනයං ආජානාමී. කිං තං ඉමං ධම්මචිනයං ආජානිස්සයි? මීචජාපටිපතො කමසි, අභමස්මී සමමාපටිපතො සංභිතමෙම² අසංභිතතෙන, පුරෙ වචනීයං පච්ජා අවච, පච්ජා වචනීයං පුරෙ අවච, ආවිණ්ණතෙන විපරාවහනං, ආරොපිතො තෙ වාදෙ, නිග්ගහිතො කමසි, වර වාදපපමොක්ඛාය, නිබ්බෙයෙති ව සචෙ පභොසී’ති. වධො යෙව ඛො මඤ්ඤ නිගණේයස්ස නාතපුත්තියෙසු අනුවත්තති. යෙ’පි තෙ නිගණේයස්ස නාතපුත්තස්ස සාවකා ගිහී මද්දතවසනා, තෙ’පි තෙසු නිගණේයස්ස නාතපුත්තියෙසු නිබ්බික්ඛරූපා විරක්ඛරූපා පටිචානරූපා යථා තං දුරක්ඛාතෙ ධම්මචිනයෙ දුපපච්චිතෙ අනියානිකෙ අනුපසම්ප- සංවත්තනිකෙ අසමමාසමබ්බුද්ධිපච්චිතෙ භික්ෂනපුපෙ අපට්ඨසරණෙ.

7. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුතො භික්ඛු ආමනෙක්ඛි: නිගණේයා ආවුසො නාතපුතො පාවායං අධුනා කාලකතො, තස්ස කාලකිරියාය භික්ෂා නිගණේයා දෙවධිකජාතා -පෙ- භික්ෂනපුපෙ අපට්ඨසරණෙ එවං භෙතං ආවුසො භොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මචිනයෙ දුපපච්චිතෙ අනියානිකෙ අනුපසම්ප වත්තනිකෙ අසමමාසමබ්බුද්ධිපච්චිතෙ. අයං ඛො පන ආවුසො අමහාකං භගවතා ධම්මො ස්වාකඛාතො සුපපච්චිතො නියානිකො උපසම්පංවත්තනිකො සමමාසමබ්බුද්ධිපච්චිතො. තත් සබ්බෙහෙව සඛ්ඛායිතබ්බං න විච්චිතබ්බං, යථංසිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස විරච්චිතිකං. තදස්ස බ්‍රහ්මජනභිතාය බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. තත්තමො වාචුසො අමහාකං භගවතා ධම්මො ස්වාකඛාතො සුපපච්චිතො නියානිකො උපසම්පංවත්තනිකො සමමාසමබ්බුද්ධිපච්චිතො, තත් සබ්බෙහෙව සඛ්ඛායිතබ්බං න විච්චිතබ්බං. යථංසිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස විරච්චිතිකං, තදස්ස බ්‍රහ්මජනභිතාය බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

1. දෙවජකිකජාතා (සා. කම)
 2. සහිතං මෙ (මජ්ඣ.)

එකකං

8. අපී ටො ආච්චියො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා සමමාසමච්චුදොධන එකො ධම්මො සමමදකඛාතො. තස්ස සට්ඨෙහෙව සඛ්ඤාසිතඛං න විචදිතඛං, යථසිදං චුභමචරියං අඤ්ඤානියං අසස වීරච්චිතිකං. තදසස ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. කතමො එකො ධම්මො? සට්ඨෙ සත්තා ආභාරච්චිතිකා, සට්ඨෙ සත්තා සඛ්ඤාරච්චිතිකා. අයං ටො ආච්චියො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා සමමාසමච්චුදොධන එකො ධම්මො සමමදකඛාතො. තස්ස සට්ඨෙහෙව සඛ්ඤාසිතඛං න විචදිතඛං, යථසිදං චුභමචරියං අඤ්ඤානියං අසස වීරච්චිතිකං, තදසස ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

දුක්ඛං

9. අපී ටො ආච්චියො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා සමමාසමච්චුදොධන දො ධම්මො සමමදකඛාතා. තස්ස සට්ඨෙහෙව සඛ්ඤාසිතඛං-පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

කතමෙ දො?

- නාමඤ්ඤා රූපඤ්ඤා
- අවිජ්ජා ච භවතඤ්ඤා ච
- භවදිට්ඨි ච විභවදිට්ඨි ච
- අභිරිකඤ්ඤා අනොත්තපපඤ්ඤා
- භිරි ච ඔත්තපපඤ්ඤා
- දෙවචසසතා ච පාපමිත්තතා ච,
- සොචචසසතා ච කල්‍යාණමිත්තතා ච
- ආපතතිකුසලතා ච ආපතතිච්ච්චිවසානකුසලතා ච

සමාපතතිකුසලතා ව සමාපතතිච්චර්යානකුසලතා ව
 ධාතුකුසලතා ව මනසිකාරකුසලතා ව
 අයතනකුසලතා ව පටිච්චසම්ප්පාදකුසලතා ව
 ධානකුසලතා ව අර්යානකුසලතා ව
 අරුච්චකුසලතා ව ලජ්ජවකුසලතා ව
 ඛනති ව සොරච්චකුසලතා ව
 සාබ්බලකුසලතා ව පටිසංඝාරො ව
 අවිභිංසා ව සොචෙය්‍යකුසලතා ව
 මුට්ඨසච්චකුසලතා ව අසම්පජ්ජකුසලතා ව
 සති ව සම්පජ්ජකුසලතා ව
 ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තඤ්ඤා ව භොජනෙ අමත්තඤ්ඤා ව
 ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තඤ්ඤා ව භොජනෙ මත්තඤ්ඤා ව
 පටිසංඝානබලකුසලතා¹ භාවනාබලකුසලතා ව
 සතිබලකුසලතා ව සමාධිබලකුසලතා ව
 සමථො ව විපස්සනා ව
 සමථනිමිත්තකුසලතා ව පඤ්ඤානිමිත්තකුසලතා ව
 පඤ්ඤාභො ව අවිජ්ජෙය්‍යකුසලතා ව
 සීලවිපතති ව දිට්ඨිවිපතති ව
 සීලසම්පද ව දිට්ඨිසම්පද ව
 සීල විසුඤ්ඤා ව දිට්ඨිවිසුඤ්ඤා ව
 දිට්ඨිවිසුඤ්ඤා ඛො පන යථා දිට්ඨිසස ව පධානං සංචෙය්‍යො ව
 සංචෙජ්ජරියෙසු ධානෙසු සංවිග්ගසස ව යොනිසො පධානං
 අසනකුට්ඨිතා ව කුසලෙසු ධම්මෙසු අප්පට්ඨානිතා ව පධානසම්මං
 විජ්ජා ව විමුක්ඛි ව
 ඛිංශො ඤ්ඤාං අනුප්පාදෙ ඤ්ඤාං

1. පටිසංඝාන බලං (සා)

ඉමේ වෙලාවේ ආදායම තෙත හඟවන ජානනා පසසනා අරභනා සමාසමබ්බදොත දො ධමා සමබ්බදොතා. තස්ස සබ්බභව සබ්බාසිතබ්බං න විචිතබ්බං -පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

නිකං

10. අස්ථි වෙලාවේ ආදායම තෙත හඟවන ජානනා පසසනා අරභනා සමාසමබ්බදොත තයො ධමා සමබ්බදොතා. තස්ස සබ්බභව සබ්බාසිතබ්බං -පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමේ තයො?

ඡීණි අකුසලමූලානි: ලොභො අකුසලමූලං, දොසො අකුසලමූලං, මොහො අකුසලමූලං.

ඡීණි කුසලමූලානි: අලොභො කුසලමූලං, අදොසො කුසලමූලං, අමොහො කුසලමූලං.

ඡීණි දුච්චරිතානි: කායදුච්චරිතං, වච්චදුච්චරිතං, මනෝදුච්චරිතං.

ඡීණි සුච්චරිතානි: කායසුච්චරිතං, වච්චසුච්චරිතං, මනෝසුච්චරිතං.

තයො අකුසලචිතකා: කාමචිතකො, ඛ්‍යාපාදචිතකො, විභිංසාචිතකො.

තයො කුසලචිතකා: නෙකම්මචිතකො, අඛ්‍යාපාදචිතකො, අච්චිංසාචිතකො.

තයො අකුසලසංකපපා: කාමසංකපො, ඛ්‍යාපාදසංකපො, විභිංසාසංකපො.

තයො කුසලසංකපපා: නෙකම්මසංකපො, අඛ්‍යාපාදසංකපො, අච්චිංසාසංකපො.

තිසෙසා අකුසලසංකපපා: කාමසංකපො, ඛ්‍යාපාදසංකපො, විභිංසාසංකපො.

තිසෙසා කුසලසංකපපා: නෙකම්මසංකපො, අඛ්‍යාපාදසංකපො, අච්චිංසාසංකපො.

තිසෙසා අකුසලධාතුයො: කාමධාතු, ඛ්‍යාපාදධාතු, විභිංසාධාතු,

තිසෙසා කුසලධාතුයො: නෙකම්මධාතු, අඛ්‍යාපාදධාතු, අච්චිංසාධාතු

අපරා පි තිසෙසා ධාතුයො: කාමධාතු, රූපධාතු, අරූපධාතු.

අපරා පි තිසෙසා ධාතුයො: රූපධාතු, අරූපධාතු, නිරොධධාතු.

අපරා පි තිසෙසා ධාතුයො: භීතධාතු, මජ්ඣධාතු, පඤ්ඤධාතු.

තිසෙසා තණ්හා: කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා.

අපරාපි තිසෙසා තණ්හා: කාමතණ්හා, රූපතණ්හා, අරූපතණ්හා.

අපරා පි තිසෙසා තණ්හා: රූපතණ්හා, අරූපතණ්හා, නිරොධතණ්හා.

කීණි සංයොජනානි: සකකායදිච්ඡි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාසො.

තයො ආසවා: කාමාසවො, හවාසවො, අච්ඡාසවො.

තයො හවා: කාමහවො, රූපහවො, අරූපහවො.

තිසෙසා එසනා: කාමෙසනා, හවෙසනා, බ්‍රහ්මචරියෙසනා.

තිසෙසා විධා: සෙයොයා'හමඤ්චි ති විධා, සද්ධිසො' හමඤ්චි විධා, භිනො'හමඤ්චි විධා.

තයො අද්ධා: අතිතො අද්ධා, අනාගතො අද්ධා, පච්චුප්පනො අද්ධා.

තයො අනතා: සකකායො අනතො, සකකායසමුදයො අනතො, සකකායනිරොධො අනතො.

තිසෙසා වෙදනා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා.

තිසෙසා දුක්ඛතා: දුක්ඛදුක්ඛතා, සඛිඛාරදුක්ඛතා, විපරිණාමදුක්ඛතා.

තයො රාසි: මිච්ඡත්තනියතො රාසි, සමමත්තනියතො රාසි, අනියතො රාසි.

තිසෙසා කඛධා:¹ අතීතං වා අද්ධානං ආරඛ්භ කඛධති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සමපසීදති, අනාගතං වා අද්ධානං ආරඛ්භ කඛධති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සමපසීදති, එතරභි වා පච්චුප්පනං අද්ධානං ආරඛ්භ කඛධති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සමපසීදති.

කීණි තථාගතස්ස අරකෙඛයානි: පරිසුද්ධිකායසමාවාරො ආචුසො තථාගතො, නත්ථී තථාගතස්ස කායදුච්චරිතං යං තථාගතො රකෙඛයා මා මෙ ඉදං පරො අඤ්ඤාසීති; පරිසුද්ධිවිසමාවාරො ආචුසො තථාගතො, නත්ථී තථාගතස්ස චච්චිච්චරිතං යං තථාගතො රකෙඛයා 'මා මෙ ඉදං පරො අඤ්ඤාසීති; පරිසුද්ධිමනොසමාවාරො ආචුසො, තථාගතො, නත්ථී තථාගතස්ස මනොදුච්චරිතං යං තථාගතො රකෙඛයා මා මෙ ඉදං පරො අඤ්ඤාසීති.

1. තයො තමං (මජ්ඣ)

තයො කිඤ්චනා: රාගො කිඤ්චනං, දෙසො කිඤ්චනං, මොහො කිඤ්චනං.

තයො අග්ගී: රාගග්ගි, දෙසග්ගි, මොහග්ගි.

අපරෙ පී තයො අග්ගී: ආහුනොයාග්ගි, ගහපතග්ගි, දකඤ්ඤාග්ගි.

කිච්චෙන රූපසධගහො: සනිදසනසප්පට්ඨං රූපං, අනිදසනසප්පට්ඨං රූපං¹, අනිදසනඅප්පට්ඨං රූපං.

තයො සධ්ධාරා: පු ඤ්ඤාග්ගිසධ්ධාරො, අපු ඤ්ඤාග්ගිසධ්ධාරො,ආනෙඤ්ජාග්ගිසධ්ධාරො.

තයො පුගගලා: සෙසෙඤ්ඤා පුගගලො, අසෙසෙඤ්ඤා පුගගලො, නෙවසෙසෙඤ්ඤා නාසෙසෙඤ්ඤා පුගගලො.

තයො ථෙරා: ජාතීථෙරො, ධම්මථෙරො, සම්මතිථෙරො.²

කීඤ්ඤි පුඤ්ඤාකිරියවතඤ්ඤා: දනමයං පුඤ්ඤාකිරියවතඤ්ඤා, සීලමයං පුඤ්ඤාකිරියවතඤ්ඤා, භාවනාමයං පුඤ්ඤාකිරියවතඤ්ඤා.

කීඤ්ඤි වොදනාවතඤ්ඤා: දිශෙන, සුතෙන, පරිසංකාය.

කිසෙසා කාමුප්පත්තියො³: සන්තාප්පියො සන්තා පච්චුපට්ඨිතකාමා. තෙ පච්චුපට්ඨිතෙසු කාමෙසු වසං වතෙතන්තී සෙයාථාපි මනුසසා එකච්ච ව දෙවා එකච්ච ව විනිපාතිකා. අයං පඨමා කාමුප්පත්තී. සන්තාප්පියො සන්තා නිමිතකාමා. තෙ නිමිතීනා නිමිතීනා කාමෙසු වසං වතෙතන්තී සෙයාථාපි දෙවා නිමොඤ්ඤතී. අයං දුතියා කාමුප්පත්තී. සන්තාප්පියො සන්තා පරනිමිතකාමා. තෙ පරනිමිතෙසු කාමෙසු වසං වතෙතන්තී, සෙයාථාපි දෙවා පරනිමිතවසවතතී. අයං තතියා කාමුප්පත්තී.

1. අනිදසනසප්පට්ඨාරූපං (ඥා, කම)
2. සම්මතිථෙරො (මජ්ඣ.)
3. කාමුප්පත්තියො (ඤ්ජා, ඥා, කම)

තිසෙසා සුඛුපපතියො¹ සත්තාච්ච සෙසා උප්පාදෙචා උප්පාදෙචා සුඛං විහරන්ති, සෙසාථාපි දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා. අයං පඨමා සුඛුපපතති සත්තාච්ච සෙසා සුඛෙන අභිසසන්තා පරිසසන්තා පරිපුරා පරිපුට්ඨා. තෙ කදචි කරහචි උදනං උදනෙන්ති අහො සුඛං අහො සුඛන්ති, සෙසාථාපි දෙවා ආභසකරා. අයං දුතියා සුඛුපපතති. සත්තාච්ච සෙසා සුඛෙන අභිසසන්තා පරිසසන්තා පරිපුරා පරිපුට්ඨා, තෙ සත්තං යෙවි කුසිතා සුඛං පටිසංවෙදෙන්ති, සෙසාථාපි දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං තතියා සුඛුපපතති.

තිසෙසා පඤ්ඤා: සෙසං පඤ්ඤා, අසෙසං පඤ්ඤා, නොවසෙසං නාසෙසං පඤ්ඤා.

අපරා පි තිසෙසා පඤ්ඤා: විනාමයා පඤ්ඤා, සුතමයා පඤ්ඤා භාවනාමයා පඤ්ඤා.

තිණාච්චානි: සුඤ්ඤාච්චානි, පච්චෙකාච්චානි, පඤ්ඤාච්චානි.

තිණිනද්‍රියානි: අනඤ්ඤානඤ්ඤාකාමීනිද්‍රියං, අඤ්ඤාදීද්‍රියං අඤ්ඤානා-විද්‍රියං.

තිණි වකච්චානි: මංසවකච්චානි, දිඛවකච්චානි, පඤ්ඤාවකච්චානි.

තිසෙසා සිකචා: අධිසීලසිකා, අධිවිතසිකා, අධිපඤ්ඤාසිකා.

තිසෙසා භාවනා: කායභාවනා, විතභාවනා, පඤ්ඤාභාවනා.

තිණි අනුතතරියානි: දසසනානුතතරියං, පටිපදනුතතරියං, විමුක්ඛානු-තතරියං.

තයො සමාධි: සචිතකකච්චාචාරො සමාධි, අචිතකකච්චාචාරමනෙතා සමාධි, අචිතකකච්චාචාරො සමාධි.

අපරෙ පි තයො සමාධි: සුඤ්ඤාතො සමාධි, අනිමිතො සමාධි, අපඤ්ඤිතො සමාධි.

1. සුඛුපපතියො (PTS, සා, කම)

දීඝනිකායෙ පාථිකවග්ගො

සඛගීති සුඤ්ඤා

තිණි සොවෙය්‍යානි: කායසොවෙය්‍යං වච්චිසොවෙය්‍යං මනෝ-
සොවෙය්‍යං.

තිණි මොනෙය්‍යානි: කායමොනෙය්‍යං වච්චිමොනෙය්‍යං මනෝ-
මොනෙය්‍යං.

තිණි කොසල්ලානි: ආයකොසල්ලං අපායකොසල්ලං උපාය-
කොසල්ලං.

තයො මද; ආරොග්‍ගමදෙ යොබ්බනමදෙ ජීවිතමදෙ.

තිණි ආධිපතෙය්‍යානි: අත්තාධිපතෙය්‍යං ලොකාධිපතෙය්‍යං ධම්මාධි-
පතෙය්‍යං.

තිණි කථාවතච්චුනි: අතීතං වා අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය
එවං අහොසි අතීතමද්ධානනතී, අනාගතං වා අද්ධානං ආරබ්භ කථං
කථෙය්‍ය එවං භවිසසති අනාගතමද්ධානනතී, එතරහි වා පච්චුප්පනං
අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය එවං හොති එතරහි පච්චුප්පනං
අද්ධානනතී.

තිසෙස විජජා: පුබ්බන්තිවාසානුසුතිඤ්ඤං විජජා, සත්තානං
වුද්දපපාතෙ ඤ්ඤං විජජා, ආසවානං බයෙ ඤ්ඤං විජජා.

තයො විහාරා: දිබ්බො විහාරො, බ්‍රහ්මා විහාරො, අරියො විහාරො.

තිණි පාචිහාරියානි: ඉඤ්ජිපාචිහාරියා, ආදෙසනාපාචිහාරියං, අනුසාසනී -
පාචිහාරියං.

ඉමෙ චො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා
සමමාසමවුද්දෙධන තයො ධම්මා සමමදකඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙ ව
සඛිතාධිතබ්බං -පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං.

වතුකතං

10. අස්ථි ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසතා අරභතා සමමාසමබ්බුද්ධන් වත්තාරො ධම්මා සමමදකඛාතා. තස්ස සබ්බෙභෙව සඛිතායිතඛං න විවදිතඛං යථධිදං ඉභමචරියං අඤ්ඤානියං අසස වීරච්ඡිතිකං. තදසස ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං කතමෙ වත්තාරො?

වත්තාරො සතිපට්ඨානා: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා-දෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපසී -පෙ- විතො විතානුපසී -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

වත්තාරො සමමපපධානා: ඉධාවුසො භික්ඛු අනුපපන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුපපාද්‍ය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති විතං පග්ගණ්ඨාති පදභති, උපපන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති විතං පග්ගණ්ඨාති පදභති, අනුපපන්නානං කුසලානං ධම්මානං උපපාද්‍ය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති විතං පග්ගණ්ඨාති පදභති, උපපන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමමාසාය භියෙත්‍යාභාවාය වෙසුලුට්ඨාය භාවනාපාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති විතං පග්ගණ්ඨාති පදභති.

වත්තාරො ඉද්ධිපාද: ඉධාවුසො භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසංඛාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විතසමාධිපධානසංඛාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීරියසමාධිපධානසංඛාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විමංසාසමාධිපධානසංඛාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති.

වතතාරි කුමාරානි: ඉධාචුසො භික්ඛු විච්චෙව ච කාමෙහි විච්චව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සවිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පයමං කුමාරා¹ උපසම්පජ්ජ වීහරති, විතකකවිචාරානං චූපසමා අජ්ඣකන්තං සමපසාදනං වෙතසො ඵකොදීභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුමාරා² උපසම්පජ්ජ වීහරති, පීතියා ච විරාගා උපෙකකිකො ච වීහරති, සතො ච සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙති, යන්තං අරියා ආවිසබ්බන්ති 'උපෙකකිකො සතිමා සුඛවිහාරී'ති, තං තතියං කුමාරා³ උපසම්පජ්ජ වීහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුඛෙඛව සොමනස්සදෙමනස්සානං. අත්ථමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙකකිසතිපාරිසුද්ධිං වතුඤ්ඤං කුමාරා⁴ උපසම්පජ්ජ වීහරති.

වතසෙසා සමාධිභාවනා: අත්ථාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති, අත්ථාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤ්ඤාදසසනපටිලාභාය සංවත්තති, අත්ථාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසම්පජ්ජඤ්ඤාය සංවත්තති, අත්ථාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං බයාය සංවත්තති.

කතමා චාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති? ඉධාචුසො භික්ඛු විච්චෙව ච කාමෙහි විච්චව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං -පෙ- පයමං කුමාරා -පෙ- වතුඤ්ඤං කුමාරා උපසම්පජ්ජ වීහරති. අයං ආචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති.

කතමා චාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤ්ඤාදසසන-පටිලාභාය සංවත්තති? ඉධාචුසො භික්ඛු ආලොකසඤ්ඤාං මනසි කරොති, දිවාසඤ්ඤාං අධිට්ඨාති යථා දිවා තථා රතනිං යථා රතනිං තථා දිවා. ඉති විච්චෙව වෙතසා අපරියොනදෙධන සප්පභාසං විතං භාවෙති. අයං ආචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤ්ඤාදසසනපටිලාභාය සංවත්තති.

---

1. පයමජ්ඣානං (භාෂා, කම)
 2. දුතියජ්ඣානං (භාෂා, කම)
 3. තතියජ්ඣානං (භාෂා, කම)
 4. වතුඤ්ඤාජ්ඣානං (භාෂා, කම)

කතමා වාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසමපඤ්ඤාය සංවහන්ති? ඉධාචුසො භික්ඛුනො විදිතා වෙදනා උපපජ්ජන්ති, විදිතා උපවට්ඨහන්ති, විදිතා අබ්භාසුං ගච්ඡන්ති, විදිතා සඤ්ඤා උපපජ්ජන්ති, විදිතා උපවට්ඨහන්ති, විදිතා අබ්භාසුං ගච්ඡන්ති, විදිතා විතකකා උපපජ්ජන්ති, විදිතා උපවට්ඨහන්ති, විදිතා අබ්භාසං ගච්ඡන්ති. අයං ආචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසමපඤ්ඤාය සංවහන්ති.

කතමා වාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං බයාය සංවහන්ති? ඉධාචුසො භික්ඛු පඤ්ඤාසු උපාදනාකම්බෙනිසු උදයබබයානු-පසී වීභරති. ඉති රූපං, ඉති රූපසා සමුදයො, ඉති රූපසා අත්ථිංගමො. ඉති වෙදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සංඛාරා -පෙ- ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණසා සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණසා අත්ථිංගමො. අයං ආචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං බයාය සංවහන්ති.

වතසෙසා අපමඤ්ඤා: ඉධාචුසො භික්ඛු මෙත්තාසභගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිඤ්ඤා වීභරති, තථා දුක්ඛං, තථා තතිං, තථා චතුස්ථිං. ඉති උඤ්ඤාමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං මෙත්තාසභ-ගතෙන වෙතසා විපුලො මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්භා-පජේජන්¹ ඵරිඤ්ඤා වීභරති -පෙ- කරුණාසභගතෙන වෙතසා -පෙ- මුදිතාසභගතෙන වෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසභගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිඤ්ඤා වීභරති, තථා දුක්ඛං, තථා තතිං, තථා චතුස්ථිං. ඉති උඤ්ඤාමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං උපෙක්ඛාසභගතෙන වෙතසා විපුලො මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්භාපජේජන් ඵරිඤ්ඤා වීභරති.

වතකාරො ආරූපපං² ඉධාචුසො භික්ඛු සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථිංගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා 'අනන්තො ආකායො'ති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ වීභරති, සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකම 'අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති' විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ වීභරති, සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤා-යතනං සමතිකකම 'නස්සි කිඤ්ඤි'ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ වීභරති, සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතිකකම නොවසඤ්ඤා-නාසඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ වීභරති.

1. අබ්භාපජේජන (PTS සා, කම)
2. අරූපා (PTS සා, කම)

වතකාරී අපසෙසනානි: ඉධාචුසො භික්ඛු සඛිකායෙකං පටිසෙවති, සඛිකායෙකං අධිවාසෙති, සඛිකායෙකං පරිවජෙති සඛිකායෙකං විනොදෙති.

වතකාරො අරියවංසා: ඉධාචුසො භික්ඛු සන්තුට්ඨො හොති ඉතරීතරෙන විවරෙන, ඉතරීතරවිවරසන්තුට්ඨියා ච වණණවාදී, න ච, විවරහෙතු අනෙසනං අපටිරූපං ආපජ්ජති, අලඤ්ඤා ච විවරං න පරිතසසති, ලඤ්ඤා ච විවරං අගථිතො¹ අමුච්ඡිතො අනර්ඤාපනෙතො ආදීනවදසසාවී නිසසරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති. තාය ච පන ඉතරීතරවිවරසන්තුට්ඨියා නෙවනනානුක්කංසෙති න පරං වමෙහති සො භි තස්ස දසෙඛා හොති අනලසො සම්පජානො පතිසසතො. අයං චුච්චතාචුසො භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤෙ අරියවංසෙ ධීතොති.

සුන ච පරං ආචුසො භික්ඛු සන්තුට්ඨො හොති ඉතරීතරෙන පිණ්ඩපානෙන, ඉතරීතරපිණ්ඩපාතසන්තුට්ඨියා ච වණණවාදී, න ච පිණ්ඩපාතහෙතු අනෙසනං අපටිරූපං ආපජ්ජති, අලඤ්ඤා ච පිණ්ඩපාතං න පරිතසසති, ලඤ්ඤා ච පිණ්ඩපාතං අගථිතො අමුච්ඡිතො අනර්ඤාපනෙතො ආදීනවදසසාවී නිසසරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති, තාය ච පන ඉතරීතර. පිණ්ඩපාතසන්තුට්ඨියා නෙවනනානුක්කංසෙති න පරං වමෙහති. සො භි තස්ස දසෙඛා හොති අනලසො සම්පජානො පතිසසතො, අයං චුච්චතාචුසො භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤෙ අරියවංසෙ ධීතොති.

1. අගථිතො (මජ්ඣං)

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු සන්තුවෙට්ඨා හොති ඉත්ථිතරොන සෙනාසනෙන, ඉත්ථිතරසෙනාසනසන්තුවට්ඨියා ව චණ්ණවාදී, න ව සෙනාසනභෙතු අනෙසනං අපචරුපං ආපජ්ජති, අලඳා ව සෙනාසනං න පටිත්ඝස්සති ලඳා ව සෙනාසනං අගට්ඨො අමුච්ඡිතො අනර්ඤාපනො ආදීනවදස්සාවී නිසාරණපඤ්ඤා පටිභුඤ්ජති, කාය ව පන ඉත්ථිතරසෙනාසනසන්තුවට්ඨියා නෙව ආකානුක්කංසෙති න පරං වමෙහති. යො හි තස් දසෙඛා හොති අනලසො සමිපජානො පතිස්සනො, අයං වුච්චතාවුසො භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤා අරියවංසෙ ධීතොති.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු පහානාරාමො හොති පහානරතො භාවනාරාමො හොති භාවනාරතො, කාය ව පන පහානාරාමතාය පහානරතියා භාවනාරාමතාය භාවනාරතියා නෙව අකානුක්කංසෙති න පරං වමෙහති. යො හි තස් දසෙඛා අනලසො සමිපජානො, පතිස්සනො, අයං වුච්චතාවුසො භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤා අරියවංසෙ ධීතොති.

වත්තාරි පධානානි: සංවරපධානං, පහානපධානං, භාවනපධානං¹, අනුරක්ඛනපධානං².

කතමඤ්ඤාවුසො සංවරපධානං? ඉධාවුසො භික්ඛු වක්ඛුනා රූපං දිස්වා න නිමිත්තග්ගාභී හොති නානුබ්බාඤ්ජනග්ගාභී යඤ්චිකරණමෙතං වක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං චිත්තරක්ඛං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනවාසකවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රඤ්ඤිති වක්ඛුන්ද්‍රියං, වක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං අපජ්ජති. සොතෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤා -පෙ- ඝාතෙන ගඤ්ඤං ඝාඤ්ඤා -පෙ- ජීවහාය රඝං ඝාඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨිඛං ඵුසිඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තග්ගාභී හොති නානුබ්බාඤ්ජනග්ගාභී, යඤ්චිකරණමෙතං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං චිත්තරක්ඛං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනවාසකවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රඤ්ඤිති මනින්ද්‍රියං මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. ඉදං වුච්චතාවුසො සංවරපධානං.

---

1. භාවනාපධානං (ඝාය), භාවනාපධානං (මජ්ඣං)
 2. අනුරක්ඛනාපධානං (ඝාය), අනුරක්ඛනාපධානං (මජ්ඣං)
 3. භ්‍යභඪි කරොති (මජ්ඣං)

කතමඤ්ඤා වුසො පභානපට්ඨානං? ඉධා වුසො භික්ඛු උප්පන්නං කාමචිතකකං නාධිවාසෙති පච්ඡති විනොදෙති බාහානිකරොති අනභාවං ගමෙති, උප්පන්නං බ්‍යාපාදචිතකකං -පෙ- උප්පන්නං විභිංසාචිතකකං -පෙ- උප්පන්නාප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ නාධිවාසෙති පච්ඡති විනොදෙති බාහානිකරොති අනභාවං ගමෙති. ඉදං වුච්චිතා වුසො පභානපට්ඨානං.

කතමඤ්ඤා වුසො භාවනපට්ඨානං? ඉධා වුසො භික්ඛු සතිසම්මොච්ඡිකං භාවෙති විචෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොසසග්ගපරිනාමිං -පෙ-ධම්මචිවියසම්මොච්ඡිකං භාවෙති -පෙ- විරියසම්මොච්ඡිකං භාවෙති -පෙ- පීතිසම්මොච්ඡිකං භාවෙති -පෙ- පසාදධිසම්මොච්ඡිකං භාවෙති -පෙ- සමාධිසම්මොච්ඡිකං භාවෙති -පෙ- උපෙකධාසම්මොච්ඡිකං භාවෙති විචෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොසසග්ගපරි-ණාමිං: ඉදං වුච්චිතා වුසො භාවනපට්ඨානං.

කතමඤ්ඤා වුසො අනුරකඛනපට්ඨානං? ඉධා වුසො භික්ඛු උප්පන්න භද්දකං¹ සමාධිනිමිත්තං අනුරකඛි අච්ඡිකසඤ්ඤං පුලවකසඤ්ඤං² විනිලකසඤ්ඤං විච්ඡිද්දකසඤ්ඤං උද්ධුමානකසඤ්ඤං. ඉදං වුච්චිතා වුසො අනුරකඛනපට්ඨානං.

වත්තාරි ඤාණානි: ධම්මෙ ඤාණං, අනුයෙ ඤාණං, පරියායෙ³ ඤාණං සම්මුතියා ඤාණං.'

අපරානි පි වත්තාරි ඤාණානි: දුකඛි ඤාණං, දුකඛිසම්ප්පිදයෙ ඤාණං, දුකඛිනිරොධෙ ඤාණං, දුකඛිනිරොධගාමිනියා පච්ඡදය ඤාණං.

වත්තාරි සොනාපත්තියධිගානි: සප්පුරිසසංසෙවො, සඤ්චම්මසවනං, යොනියො මනසිකාරො, ධම්මානුධම්මපථිපත්ති.

වත්තාරි සොනාපන්නාසං අධිගානි: ඉධා වුසො අරියසාවතො බුද්ධො අචෙච්චප්පසාදෙන සමනනාගතො හොති: ඉති පි සො හගවා අරභං සම්මොසම්බුද්ධො විජ්ජාවරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුක්ඛරො පුරිසදම්මසාරථී සජා දෙවම්බුසසානං බුද්ධො හගවා'ති.

1. භද්දකං (මජ්ඣිම)
2. පුලවක සඤ්ඤං (මජ්ඣිම), පුලවක සඤ්ඤං (PTS, ස්‍යා, කම)
3. පරිචෙච (කම), පරිචෙච්ඡෙද (PTS, ස්‍යා, කම)

ධමමෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: සවාක්ඛාතො හගවතා ධමමො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එභිපඝ්ඝිකො ඔපනායිකො¹ පච්චත්තං වෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤාහිති.

සඬෙඝ අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: සුපට්ඨනො හගවතො සාවකසඬෙඝා උජුපට්ඨනො හගවතො සාවකසඬෙඝා ඤ්ඤාපට්ඨනො හගවතො සාවකසඬෙඝා සාමීච්චිපනො හගවතො සාවකසඬෙඝා, යදිදං චත්තාරි පුරිසපුගාති, අට්ඨ පුරිසපුගාලා. එස හගවතො සාවකසඬෙඝා ආහුණ්ණො පාහුණ්ණො දකඛිණ්ණො අඤ්ජලිකරණීයො අනුත්තරං පුඤ්ඤාසෙඛන්තං ලොකස්සාති.

අරියකතෙනහි සීලෙහි සමන්තාගතො හොති අබණ්ණෙඛහි අච්ඡේදෙහි අසබලෙහි අකමොසෙහි භුජීසෙහි විඤ්ඤාපසංඤ්ඤාහි අපරාමට්ඨෙහි සමාධිසංවත්තනිකෙහි.

චත්තාරි සාමඤ්ඤාඵලාති: සොතාපත්තිඵලං, සකදගාමීඵලං, අනාගාමීඵලං, අරහත්ඵලං,

චතස්සො ධාතුයො: පඨවිධාතු, ආපොධාතු, තෙජොධාතු, වායො ධාතු,

චත්තාරො ආභාරා: කඛලිකාරො ආභාරො ඔළාරිකො වා සුඛුමො වා, එසො දුක්ඛො, මනොසඤ්ඤානනා තතියා, විඤ්ඤාණං චතුසං.

චතස්සො විඤ්ඤාණංචධිතියො: රුප්පයං වා ආවුසො විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨති, රුපාරමමණං රුපපතිට්ඨං නන්දපසෙවනං වුද්ධිං වීරුණිං වෙපුලලං ආපජ්ජති. වෙදනුපයං වා ආවුසො -පෙ- සඤ්ඤාපයං වා ආවුසො -පෙ- සංඛාරුපයං වා ආවුසො විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨති, සඬාරා-රමමණං සඬාරපතිට්ඨං නන්දපසෙවනං වුද්ධිං වීරුණිං වෙපුලලං ආපජ්ජති.

1. ඔපනෙයිකො (මජ්ඣං)

වතකාරි අගතිගමනානි: ජන්දගතිං ගච්ඡති, දෙසාගතිං ගච්ඡති, මොහා-
ගතිං ගච්ඡති, භයාගතිං ගච්ඡති.

වතකාරො තණ්හුපපාද: වීචරභෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, පිණ්ඩපාතභෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, සෙනාසනභෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, ඉතිභවාභවභෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.

වතසෙසා පථිපද: දුක්ඛා පථිපද දකුභිඤ්ඤා, දුක්ඛා පථිපද බිප්පා-
භිඤ්ඤා, සුඛා පථිපද දකුභිඤ්ඤා, සුඛා පථිපද බිප්පාභිඤ්ඤා.

අපරා පි වතසෙසා පථිපද: අක්ඛමා පථිපද, ඛමා පථිපද, දමා පථිපද,
සමා පථිපද,

වතකාරි ධම්මපදනි: අනභිජ්ඣා ධම්මපදං, අබ්‍යාපාදෙ ධම්මපදං,
සමොසති ධම්මපදං, සමොසමාධි ධම්මපදං.

වතකාරි ධම්මසමාදනානි: අසාචුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පනන-
දුක්ඛඤ්ඤව ආයතිඤ්ඤ දුක්ඛවීජාකං, අසාචුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පනන-
දුක්ඛා ආයතිං සුඛවීජාකං, අසාචුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පනනසුඛ-
ආයතිං දුක්ඛවීජාකං, අසාචුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පනනසුඛඤ්ඤව
ආයතිං ව සුඛවීජාකං.

වතකාරො ධම්මකමනානි: සීලකමනො, සමාධිකමනො, පඤ්ඤකමනො,
විචුක්ඛකමනො.

වතකාරි බලානි: වීරියබලං, සතිබලං, සමාධිබලං, පඤ්ඤබලං.

වතකාරි අධිධානානි: පඤ්ඤාධිධානං, සච්චාධිධානං, වාගාධිධානං,
උපසමාධිධානං.

වතකාරි පඤ්ඤාබ්‍යාකරණානි: එකංසබ්‍යාකරණියො පඤ්ඤා, පටි-
පුච්චාබ්‍යාකරණියො පඤ්ඤා, විභජ්ජාබ්‍යාකරණියො පඤ්ඤා, ධ්වජ්ජාබ්‍යා
පඤ්ඤා.

1. වතකාරො පඤ්ඤාබ්‍යාකරණා (PTS, ස්‍යා, කම්)

වක්කාරි කම්මානි: අසාච්චසො කම්මං කණ්ඨං කණ්ඨවිපාකං, අසාච්චසො කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං, අසාච්චසො කම්මං කණ්ඨසුක්කං කණ්ඨසුක්කවිපාකං. අසාච්චසො කම්මං අකණ්ඨං අසුක්කං අකණ්ඨඅසුක්කවිපාකං කම්මකම්මාය සංවත්තති.

වක්කාරො සච්ඡිකරණියා ධම්මා: පුබ්බන්තිවාසො සතියා සච්ඡිකරණියො, සත්තානං චුතුපපාතො චක්ඛුනා සච්ඡිකරණියො, අධිච්චිමොක්ඛා කායෙන සච්ඡිකරණියා, ආසවානං ඛයො පඤ්ඤාය සච්ඡිකරණියො.

වක්කාරො ඔසා: කාමොසො, භවොසො, දිට්ඨියො, අච්ඡාසො.

වක්කාරො යොගා: කාමයොගො, භවයොගො, දිට්ඨියොගො, අච්ඡාසොගො.

වක්කාරො විසංකප්පාගා: කාමයොගවිසංකප්පොගො, භවයොගවිසංකප්පොගො, දිට්ඨියොගවිසංකප්පොගො, අච්ඡාසොගවිසංකප්පොගො.

වක්කාරො ගන්ථා: අභිජ්ඣා කායගන්ථො, බ්‍යාපාදො කායගන්ථො, පිලබ්බතපරාමාසො කායගන්ථො, ඉදංසච්චාභිනිච්චෙසො කායගන්ථො.

වක්කාරි උපාදනානි: කාමුපදනං, දිට්ඨිපදනං, පිලබ්බතුපාදනං, අත්තවාසුපාදනං.

වක්කාරො යොනියො: අණ්ඩජයොනි, ජලාබ්බජයොනි, සංසෙදජයොනි, ඔපපාතිකයොනි.

චතසෙසා ගබ්භාවකකන්තියො: ඉධාච්චසො එකවෙචා අසමපජානො මාතුකුච්ඡං ඔක්කමති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මිං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මා නික්ඛමති. අයං පඨමා ගබ්භාවකකන්තී.

සුන ව පරං ආච්චසො ඉධෙකවෙචා සමපජානො මාතුකුච්ඡං ඔක්කමති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මිං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මා නික්ඛමති. අයං දුතියා ගබ්භාවකකන්තී.

සුන ව පරං ආච්චසො ඉධෙකවෙචා සමපජානො මාතුකුච්ඡං ඔක්කමති, සමපජානො මාතුකුච්ඡස්මිං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මා නික්ඛමති. අයං තතියා ගබ්භාවකකන්තී.

සුන ව පරං ආච්චසො ඉධෙකවෙචා සමපජානො වෙච මාතුකුච්ඡං ඔක්කමති, සමපජානො මාතුකුච්ඡස්මිං යාති, සමපජානො මාතුකුච්ඡස්මා නික්ඛමති. අයං චතුස්ථා ගබ්භාවකකන්තී.

චතකාරො අත්තභාවපට්ටලාභා: අජාච්චසො අත්තභාවපට්ටලාභො යස්මිං අත්තභාවපට්ටලාභෙ අත්තසංකේතනා යෙව කමති නො පරසංකේතනා. අජාච්චසො අත්තභාවපට්ටලාභො යස්මිං අත්තභාවපට්ටලාභෙ පරසංකේතනා යෙව කමති නො අත්තසංකේතනා. අජාච්චසො අත්තභාවපට්ටලාභො යස්මිං අත්තභාවපට්ටලාභෙ අත්තසංකේතනා වෙච කමති පරසංකේතනා ච. අජාච්චසො අත්තභාවපට්ටලාභො යස්මිං අත්තභාවපට්ටලාභෙ නෙච අත්තසංකේතනා කමති නො පරසංකේතනා.

චතසෙසා දකඛිණාවිසුඤ්ඤියො: අජාච්චසො දකඛිණා දයකතො විසුඤ්ඤති නො පට්ඨගාහකතො, අජාච්චසො දකඛිණා පට්ඨගාහකතො විසුඤ්ඤති නො දයකතො, අජාච්චසො දකඛිණා නෙච දයකතො විසුඤ්ඤති නො පට්ඨගාහකතො, අජාච්චසො දකඛිණා දයකතො වෙච විසුඤ්ඤති පට්ඨගාහකතො ච.

චතකාරී සධ්ගහවතච්ඡුති: දනං, පෙය්‍යවජ්ජං,¹ අඤ්චරියා, සමානත්තතා.

චතකාරො අනරියවොභාරා: මුසාවාදො, පිසුණා වාචා, එරුයා වාචා. සමච්චලාපො.

1. පියවජ්ජං (සා, කම)

චක්කාරො අරියවොභාරා: මුසාවාදු වෙරමණි,¹ පිසුණාය වාවාය වෙරමණි, ඵරුසාය වාවාය වෙරමණි, සමඵප්පලාපා වෙරමණි.

අපරෙ පි චක්කාරො අනරියවොභාරා: අදිට්ඨො දිට්ඨවාදිතා, අසසුතෙ සුතවාදිතා, අමුතෙ මුතවාදිතා, අවිඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිතා.

අපරෙ පි චක්කාරො අරියවොභාරා: අදිට්ඨො අදිට්ඨවාදිතා, අසසුතෙ අසසුතවාදිතා, අමුතෙ අමුතවාදිතා, අවිඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදිතා.

අපරෙ පි චක්කාරො: අනරියවොභාරා. දිට්ඨො අදිට්ඨවාදිතා, සුතෙ අසසුතවාදිතා, මුතෙ අමුතවාදිතා, විඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදිතා.

අපරෙ පි චක්කාරො අරියවොභාරා: දිට්ඨො දිට්ඨවාදිතා, සුතෙ සුතවාදිතා, මුතෙ මුතවාදිතා, විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිතා.

චක්කාරො පුග්ගලා: ඉධාචුසො ඵකච්චො පුග්ගලො අක්කන්තපො හොති අක්කපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො, ඉධාචුසො ඵකච්චො පුග්ගලො පරක්කපො හොති පරපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො, ඉධාචුසො ඵකච්චො පුග්ගලො අක්කන්තපො ච හොති අක්කපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො පරක්කපො ච පරපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො, ඉධ පනාචුසො ඵකච්චො පුග්ගලො නෙව අක්කන්තපො හොති න අක්කපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො න පරක්කපො න පරපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො. යො අනක්කන්තපො අපරක්කපො දිට්ඨො ධම්මෙ නිවජාතො නිබ්බුතො සීතිභුතො සුඛපට්ඨංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අක්කනා විහරති.

අපරෙ පි චක්කාරො පුග්ගලා: ඉධාචුසො ඵකච්චො පුග්ගලො අක්කතිකාය පටිපනෙතා හොති නො පරතිකාය, ඉධාචුසො ඵකච්චො පුග්ගලො පරතිකාය පටිපනෙතා හොති නො අක්කතිකාය, ඉධාචුසො ඵකච්චො පුග්ගලො නෙව අක්කතිකාය පටිපනෙතා හොති න පරතිකාය, ඉධාචුසො ඵකච්චො, පුග්ගලො අක්කතිකාය වෙව පටිපනෙතා හොති පරතිකාය ච.

1. වෙරමණි (කෙසුචි)

අපරෙ පි චතතාරො සුගගලා: තමොතමපරායනො, තමොචොති-පරායනො, චොතිතමපරායනො, චොතිචොතිපරායනො.

අපරෙ පි චතතාරො සුගගලා: සමණමවලො, සමණපදුමො, සමණ-සුණ්ඛරිනො, සමණෙසු සමණසුඛුමාලො.

ඉමෙ ඛො ආච්චසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමොසමිඤ්ඤොධන චතතාරො ධම්මො සමමදකඛිතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛිතාසිතඛං -පෙ- අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං.

පඤ්චකං

11. අත්ථි ඛො ආච්චසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමොසමිඤ්ඤොධන පඤ්ච ධම්මො සමමදකඛිතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛිතාසිතඛං න විවදිතඛං, යථසිද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අධිනියං අසක විරට්ඨිනිකං, තදසක ඛුඤ්ඤනභිතාය ඛුඤ්ඤනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං.

කතමෙ පඤ්ච: පඤ්චකඛිතො- රූපකඛිතො, වේදනාකඛිතො, සංකාරකඛිතො, සංඛාරකඛිතො, විඤ්ඤාණකඛිතො.

පඤ්චපාදනකඛිතො: රූපපාදනකඛිතො,¹ වේදනුපාදනකඛිතො, සංකාරපාදනකඛිතො, සංඛාරපාදනකඛිතො, විඤ්ඤාණපාදනකඛිතො,

පඤ්ච කාමගුණා: චක්ඛුචිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කතතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, සොතචිඤ්ඤායා සඤ්ඤා -පෙ- සාණචිඤ්ඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හාචිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායචිඤ්ඤායා චොච්ඤ්ඤා ඉට්ඨා කතතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා.

1. පිඨිගුණො (කෙසුචි)
2. රූපපාදනකඛිතො (මජ්ඣිමනිකායෙ)

පඤ්ච භවියො: නිරයො, කිරමිනායොනි, පෙතතිවිසයො, මනුසා, දෙවා.

පඤ්ච මච්ඡරියානි: ආවාසමච්ඡරියං කුලමච්ඡරියං, ලාභමච්ඡරියං වණණමච්ඡරියං, ධම්මමච්ඡරියං.

පඤ්ච නීවරණානි: කාමච්ඡන්දනීවරණං, බ්‍යාපාදනීවරණං, ඵීනමිඤ්ඤිනීවරණං, උඤ්චවකුක්කුචනීවරණං, විචිකිච්ඡානීවරණං.

පඤ්චාරම්භාගියානි සංයොජනානි: සකකායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්ධි-තපරාමාසො, කාමච්ඡන්දො, බ්‍යාපාදො.

පඤ්චුඤ්ඤාගියානි සංයොජනානි: රූපරාගො, අරූපරාගො, මානො, උඤ්චං, අවිජ්ජා.

පඤ්ච සිකඛාපදනි: පාණාතිපාතා වෙරමණි, අදින්න දුතා වෙරමණි, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණි, මුසාවාද වෙරමණි, සුරාමෙරයමජ්ජ-පමාදුච්ඡිතා වෙරමණි.

පඤ්ච අභබ්බධියානානි: අභබ්බො ආචුසො ඛිණ්ණසචො භික්ඛු සංචිච්ච පාණං ජීවිතා වොරොපෙත්තුං, අභබ්බො ඛිණ්ණසචො භික්ඛු අදින්නං චෙය්‍යසඤ්ඤාතං ආදිට්ඨිත්තුං, අභබ්බො ඛිණ්ණසචො භික්ඛු මෙට්ඨනං ධම්මං පටිසෙච්චිත්තුං, අභබ්බො ඛිණ්ණසචො භික්ඛු සමපජානමුසා භාසිත්තුං, අභබ්බො ඛිණ්ණසචො භික්ඛු සන්ධිධිකාරකං කාමෙ පරිභුඤ්ජිත්තුං සෙය්‍යථාපි පුබ්බෙ අභාරියකභුතො.

පඤ්ච බ්‍යාසනානි: ඤාතිබ්‍යාසනං, භොගබ්‍යාසනං, රොගබ්‍යාසනං, සීලබ්‍යාසනං, දිට්ඨිබ්‍යාසනං. නාචුසො සත්ථා ඤාතිබ්‍යාසනහෙතු වා භොගබ්‍යාසනහෙතු වා රොගබ්‍යාසනහෙතු වා කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. සීලබ්‍යාසනහෙතු වා ආචුසො සත්ථා දිට්ඨිබ්‍යාසනහෙතු වා කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති."

පඤ්ච සමපදා; ඤාතිසමපදා, භොගසමපදා, ආරොග්ගාසමපදා, සීලසමපදා, දිට්ඨිසමපදා. නාචුසො සත්තා ඤාතිසමපදාහෙතු වා භොගසමපදාහෙතු වා ආරොග්ගාසමපදාහෙතු වා කායසස භෙද පරමමරණා සුභතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. සීලසමපදාහෙතු වා ආචුසො සත්තා දිට්ඨිසමපදාහෙතු වා කායසස භෙද පරමමරණා සුභතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

පඤ්ච ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා: ඉධාචුසො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා පමාදධිකරණං මහතිං භොගජාතීං නිගච්ඡති. අයං පටමො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

සුත ව පරං ආචුසො දුඝසීලසස සීලවිපනතසස පාපකො කිත්තිසද්දෙ අබ්භුග්ගච්ඡති. අයං දුතියො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

සුත ව පරං ආචුසො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි ඛක්ඛියපරිසං යදි බ්‍රාමණණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං අවිසාරදෙ උපසඬකමති මධ්දුභුතො. අයං තතියො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

සුත ව පරං ආචුසො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා සමමුලෙභා කාලං කරොති. අයං චතුසො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

සුත ව පරං ආචුසො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

පඤ්ච ආනිසංසා සීලවතො සීලසමපදාය: ඉධාචුසො සීලවො සීලසමානෙතා අපමාදධිකරණං මහන්තං භොගකඛන්ධං අධිගච්ඡති. අයං පටමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසමපදාය.

සුත ව පරං ආචුසො සීලවතො සීලසමපනතසස කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්භුග්ගච්ඡති. අයං දුතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසමපදාය.

සුත ව පරං ආවුසො සීලවා සීලසම්පන්නො යඤ්ඤදෙව පරිස උපසඬනමති යදි ඛත්තියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං විසාරදො උපසඬනමති අමඛිකුභුතො. අයං තතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

සුත ව පරං ආවුසො සීලවා සීලසම්පන්නො අසම්මුලොහා කාලං කරොති. අයං චතුසො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

සුත ව පරං ආවුසො සීලවා සීලසම්පන්නො කායසා හෙද පරමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. අයං පඤ්ඤමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

වොදකෙන ආවුසො භික්ඛුනා පරං වොදෙකුකාමෙන පඤ්ඤ ධම්මෙ අජ්ඣකතං උපධ්වපෙඤා පරො වොදෙතඛෙධා: කාලෙන වකඛාමී නො අකාලෙන, භූතෙන වකඛාමී නො අභූතෙන, සණ්ඨෙන වකඛාමී නො ඵරුසෙන, අත්ඨසංභිතෙන වකඛාමී නො අත්ඨසංභිතෙන, මෙතං විතෙතං වකඛාමී නො දෙසන්තරොනා ති. වොදකෙන ආවුසො භික්ඛුනා පරං වොදෙකුකාමෙන. ඉමෙ පඤ්ඤ ධම්මෙ අජ්ඣකතං උපධ්වපෙඤා පරො වොදෙතඛෙධා.

පඤ්ඤ පධානියධිගානි: ඉධාවුසො භික්ඛු සද්ධො හොති, සද්දහති තථාගතසා ඛෙධං: ඉතිපි සො හගවා අරහං සමමාසම්බුද්ධො විජ්ජාවරණ- සම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසසානං බුද්ධො හගවා'ති, අපාබාධො හොති අපාතඛෙකා සම්මවපාතිනියා ගහණියා සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාවනුණාය මජ්ඣමාය පධානකම්මාය, අසඨො හොති අමායාවී යථාභූතං අත්තනං ආචිකන්තා සඤ්ඤ වා විඤ්ඤසු වා සම්බ්‍රහ්මචාරීසු, ආරඤ්ඤවිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ථාමවා දළහපරකකමො අතික්ඛින්නධුරො කුසලෙසු, ධම්මෙසු, පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථාමීනියා පඤ්ඤාය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බධිකාය සමමා- දුක්ඛකම්මායාමීනියා.

1. මෙතංවිතෙත (කෙසුචි)

පඤච සුද්ධාවාසා: අවිභා අතප්පා සුද්දසඤා සුද්දසී අකනිච්ඨා.

පඤච අනාගාමීනො: අනකරාපරිනිබ්බාසී, උපභවවපරිනිබ්බාසී, අසංඛාරපරිනිබ්බාසී සසංඛාරපරිබ්බාසී, උද්ධංසොතො අකනිච්ඨගාමී.

පඤච වෙනොඛීලා: ඉධාචුසො භික්ඛු සඤ්චි කඛබ්බි විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සමපසීදති. යො සො ආචුසො භික්ඛු සඤ්චි කඛබ්බි විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සමපසීදති, තස්ස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යස්ස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පඨමො වෙනොඛීලො.

පුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු ධම්මෙ කඛබ්බි විචිකිච්ඡති -පෙ- සඬඝෙ කඛබ්බි විචිකිච්ඡති, -පෙ- සීකඛාය කඛබ්බි විචිකිච්ඡති -පෙ- සමුඝමචාරීසු කුපිතො භොති අනකමනො ආහතවිනො ඛීලජාතො. යො සො ආචුසො භික්ඛු සමුඝමචාරීසු කුපිතො භොති අනකමනො ආහත- විනො ඛීලජාතො, තස්ස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යස්ස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පඤචමො වෙනොඛීලො.

පඤච වෙනසො විනිබ්බෙධා: ඉධාචුසො භික්ඛු කාමෙසු අවිගතරාගො භොති අවිගතජ්ඣෙ අවිගතපෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිලාභො අවිගතතණ්හා. යො සො ආචුසො භික්ඛු කාමෙසු අවිගතරාගො භොති අවිගතජ්ඣෙ අවිගතපෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිලාභො අවිගතතණ්හා, තස්ස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යස්ස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පඨමො වෙනසො විනිබ්බෙධො.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු කායෙ අවිගතරාගො හොති -පෙ-
රූපෙ අවිගතරාගො හොති -පෙ-

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු යාවදස්සං උදරාවහෙදකං භුඤ්ජවා
සෙය්‍යසුඛං පසසසුඛං මිඤ්ඤං අනුයුතොනං විහරති -පෙ-

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං පණ්ඩාය
බ්‍රහ්මවරියං වරති 'ඉමිනාභං සිලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා
බ්‍රහ්මවරියෙන වා දෙවො වා හවිසාමී දෙවඤ්ඤතරො වා'ති. යො සො
ආවුසො භික්ඛු අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං පණ්ඩාය බ්‍රහ්මවරියං වරති
'ඉමිනාභං සිලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මවරියෙන වා දෙවො වා
හවිසාමී දෙවඤ්ඤතරො වා ති, තස චිත්තං න නමති ආතප්‍යාය
අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යස චිත්තං න නමති ආතප්‍යාය
අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පඤ්චමො වෙතසො
විනිබ්බෙධො.

පඤ්චන්ද්‍රියානි: චක්ඛන්ද්‍රියං, සොත්තන්ද්‍රියං, සානින්ද්‍රියං, ජිවහින්ද්‍රියං
කායින්ද්‍රියං.

අපරානි පි පඤ්චන්ද්‍රියානි: සුඛින්ද්‍රියං, දුක්ඛින්ද්‍රියං, සොමනස්සින්ද්‍රියං,
දෙමනස්සින්ද්‍රියං, උපෙකඛින්ද්‍රියං.

අපරානි පි පඤ්චන්ද්‍රියානි: සඤ්ඤින්ද්‍රියං, විරිසින්ද්‍රියං, සතින්ද්‍රියං, සමා-
ධින්ද්‍රියං, පඤ්ඤින්ද්‍රියං.

පඤ්ච නිසසරණියා ධාතුගො: ඉධාවුසො භික්ඛුනො කාමෙ මනසී-
කරොතො කාමෙසු චිත්තං න පකඛ්ඤති නපපසීදති සන්තර්ධනි න විමුච්චති
නෙකඛමමං ඛො පනසස මනසීකරොතො නෙකඛමම චිත්තං පකඛ්ඤති
පසීදති සන්තර්ධනි විමුච්චති. තස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුච්චිතං
සුචුමුත්තං විසංයුත්තං කාමෙහි, යෙ ච කාමපච්චයා උපපජ්ජති ආසවා
විසාතා පරිලාභා,¹ චුතොතො සො තෙහි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති,
ඉදමකඛාතං කාමානං නිසසරණං.

1. නිසසරණියා (Pā, සා, කම)
2. විසාත පරිලාභා (සා, කම)

සුනා ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො ඛ්‍යාපදො මනසිකරොතො ඛ්‍යාපාදෙ විතං න පකඛ්ඤ්ඤි නපපසිද්ධි න සන්තිවසති න විමුච්චති. අඛ්‍යාපාදො ඛො පනසා මනසිකරොතො අඛ්‍යාපාදෙ විතං පකඛ්ඤ්ඤි පසිද්ධි සන්තිවසති තසා තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුචුච්චිතං සුච්චුතං විසංයුතං ඛ්‍යාපාදො. යෙ ව ඛ්‍යාපාදපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා මුක්තො සො තෙභි. න සො තං වෙදානං වෙදෙති. ඉදමකඛාතං ඛ්‍යාපාදසා නිසරණං.

සුනා ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො විභෙසං මනසිකරොතො විභෙසාය විතං න පකඛ්ඤ්ඤි නපපසිද්ධි න සන්තිවසති න විමුච්චති. අවිභෙසං ඛො පනසා මනසිකරොතො අවිභෙසාය විතං පකඛ්ඤ්ඤි පසිද්ධි සන්තිවසති විමුච්චති තසා තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුචුච්චිතං සුච්චුතං විසංයුතං විභෙසාය. යෙ ව විභෙසපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්තො සො තෙභි. න සො තං වෙදානං වෙදෙති. ඉදමකඛාතං විභෙසාය නිසරණං.

සුනා ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො රූපෙ මනසිකරොතො රූපෙසු විතං න පකඛ්ඤ්ඤි නපපසිද්ධි න සන්තිවසති න විමුච්චති. අරූපං ඛො පනසා මනසිකරොතො අරූපෙ විතං පකඛ්ඤ්ඤි පසිද්ධි සංතිවසති විමුච්චති. තසා තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුචුච්චිතං සුච්චුතං විසංයුතං රූපෙභි. යෙ ව රූපපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්තො සො තෙභි න සො තං වෙදානං වෙදෙති. ඉදමකඛාතං රූපානං නිසරණං,

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො සකකායං මනසිකරොතො සකකායෙ විතං න පසඛද්දති නපඤ්ඤති න සනතිට්ඨති න විවුච්චති, සකකායනිරොධං ඛො පනසා මනසිකරොතො සකකායනිරොධෙ විතං පසඛද්දති පඤ්ඤති සනතිට්ඨති විවුච්චති. තසා තං විතං සුගතං සුභාවිතං, සුචුට්ඨිතං සුචිත්තිතං විසංයුතං සකකායෙන. යෙ ච සකකායපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුදනො සො තෙභි න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමකඛාතං සකකායසා නිසාරණං.

පඤ්ච විමුක්තායතනානි: ඉධාවුසො භික්ඛුනො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඤාතිකො සමුභම්චාරී. යථා යථා ආවුසො භික්ඛුනො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඤාතිකො සමුභම්චාරී, තථා තථා සො තස්මි ධම්මෙ අත්ථපථිසංවෙදී ච භොති ධම්මපථිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථපථිසංවෙදිනො ධම්මපථිසංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදි- තසා පිති ජායති, පිතිමනසා කායො පසාමිහති. පසාදධිකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං පඨමං විමුක්තායතනං.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න භව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඤාතිකො සමුභම්චාරී. අපි ච ඛො යථාසුතං යථාපරි- යතං ධම්මං විජාඤ්ඤාතො පරෙසං දෙසෙති. යථා යථා ආවුසො භික්ඛු යථාසුතං යථාපරි- යතං ධම්මං විජාඤ්ඤාතො පරෙසං දෙසෙති, තථා තථා සො තස්මි ධම්මෙ අත්ථපථිසංවෙදී ච තෙන ධම්මපථිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථ පථිසංවෙදිනො ධම්මපථිසංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතසා පිති ජායති, පිතිමනසා කායො පසාමිහති, පසාදධිකායො සුඛං වෙදෙති සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං දුතියං විමුක්තායතනං.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සස්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුට්ඨානිකො සමුභමචාරි, නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විස්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, අපි ච ඛො යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විස්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති. යථා යථාවුසො භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විස්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, තථා තථා සො තසමී ධම්මෙ අස්ථපට්ඨංවෙදී ච භොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ච. තස්ස අස්ථපට්ඨංවෙදිනො ධම්මපට්ඨංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසංගමහති, පසංගධකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං තතියං විමුක්ඛායතනං.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සස්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුට්ඨානිකො සමුභමචාරි, නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විස්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විස්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, අපි ච ඛො යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං වෙතසා අනුවිතකෙකති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙකති. යථා යථා ආවුසො භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං වෙතසා අනුවිතකෙකති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙකති, තථා තථා සො තසමී ධම්මෙ අස්ථපට්ඨංවෙදී ච භොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ච. තස්ස අස්ථපට්ඨංවෙදිනො ධම්මපට්ඨංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති පිතිමනස්ස කායො පසංගමහති පසංගධකායො සුඛං වෙදෙති සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං චතුස්ථං විමුක්ඛායතනං.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො නහෙව ඛො සස්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුට්ඨානිකො සමුභමචාරි නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විස්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විස්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං වෙතසා අනුවිතකෙකති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙකති, අපි ච ඛො අඤ්ඤතරං සමාධිගිමිතං සුග්ගහිතං භොති සුමනසිකතං, සුපධාරිතං සුපට්ඨිදධං පඤ්ඤය, යථා යථා ආවුසො භික්ඛුනො අඤ්ඤතරං සමාධිගිමිතං සුග්ගහිතං භොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපට්ඨිදධං පඤ්ඤය, තථා තථා සො තසමී ධම්මෙ අස්ථපට්ඨංවෙදී ච භොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ච. තස්ස අස්ථපට්ඨංවෙදිනො ධම්මපට්ඨංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති පිතිමනස්ස කායො පසංගමහති, පසංගධකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං පඤ්ඤමං විමුක්ඛායතනං.

පඤ්ච විමුක්තිපරිපාචනියා සඤ්ඤා: අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්ච දුක්ඛ-
සඤ්ඤා, දුක්ඛ අනත්තසඤ්ඤා, පහතසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා.

ඉමෙ ඛො ආච්චසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා සමො-
සමබ්බුදෙධිත පඤ්ඤා ධම්මො සමමදසබ්බාතා. තස්ස සංඛෙධ භෙව සංඛතාසිතඛිං-
-පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුසසානං.

ජකකං

12. අස්ථි ඛො ආච්චසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා
සමො සමබ්බුදෙධිත ජ ධම්මො සමමදසබ්බාතා. තස්ස සංඛෙධ භෙව සංඛතාසිතඛිං-
-පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුසසානං. කතමෙ ජ:

ජ අජ්ඣත්තිකානි ආයතනානි: වසබ්බායතනං, සොතායතනං, ඝානා-
යතනං. ජීව්හායතනං, කායායතනං, මනායතනං.

ජ බාහිරානි ආයතනානි: රූපායතනං, සඤ්ඤායතනං, ගන්ධායතනං, රසා-
යතනං. ඵොච්චිඛිංඝායතනං, ධම්මායතනං.

ජ විඤ්ඤාණකායා: වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං, සොතච්ඤ්ඤාණං, ඝානච්ඤ්ඤාණං
ජීව්හාච්ඤ්ඤාණං, කායච්ඤ්ඤාණං, මනොච්ඤ්ඤාණං.

ජ ඵසංකායා: වක්ඛුසම්මපෙසා, සොතසම්මපෙසා, ඝානසම්මපෙසා,
ජීව්හාසම්මපෙසා, කායසම්මපෙසා, මනොසම්මපෙසා.

ජ වෙදනාකායා: වක්ඛුසම්මසසජා වෙදනා, සොතසම්මසසජා වෙදනා,
ඝානසම්මසසජා වෙදනා, ජීව්හාසම්මසසජා වෙදනා, කායසම්මසසජා වෙදනා,
මනොසම්මසසජා වෙදනා.

ජ සඤ්ඤාකායා: රූපසඤ්ඤා, සඤ්ඤාසඤ්ඤා, ගන්ධසඤ්ඤා, රසසඤ්ඤා,
ඵොච්චිඛිංඝසඤ්ඤා, ධම්මසඤ්ඤා.

ඡ සඤ්චතනාකායා: රූපසඤ්චතනා, සඤ්චසඤ්චතනා, ගන්ධසඤ්චතනා, රසසඤ්චතනා, ඵොට්ඨධ්වසඤ්චතනා, ධම්මසඤ්චතනා.

ඡ තණ්හාකායා: රූපතණ්හා, සඤ්චතණ්හා, ගන්ධතණ්හා, රසතණ්හා, ඵොට්ඨධ්වතණ්හා, ධම්මතණ්හා.

ඡ අගාරවා: ඉධාචුසො භික්ඛු සඤ්චරි අගාරවො විහරති අපපතිස්සවො, ධම්මෙ අගාරවො විහරති අපපතිස්සවො, සඤ්චෙ අගාරවො විහරති අපපතිස්සවො, සික්ඛාය අගාරවො විහරති අපපතිස්සවො, අපමාදෙ අගාරවො විහරති අපපතිස්සවො, පටිසඤ්චාරෙ අගාරවො විහරති අපපතිස්සවො,

ඡ ගාරවා: ඉධාචුසො භික්ඛු සඤ්චරි සගාරවො විහරති සපපතිස්සවො, ධම්මෙ සගාරවො විහරති සපපතිස්සවො, සඤ්චෙ සගාරවො විහරති සපපතිස්සවො, සික්ඛාය සගාරවො විහරති සපපතිස්සවො, අපමාදෙ සගාරවො විහරති සපපතිස්සවො, පටිසඤ්චාරෙ සගාරවො විහරති සපපතිස්සවො.

ඡ සොමනසසුපච්චාරා: වක්ඛුතා රූපං දිස්වා සොමනසසට්ඨානියං රූපං උපච්චරති. සොතෙන සඤ්චං සුඤ්චා -පෙ- සාතෙන ගන්ධං සාගිඤ්චා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාගිඤ්චා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨධ්වං චුඤ්චා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සොමනසසට්ඨානියං ධම්මං උපච්චරති.

ඡ දෙමනසසුපච්චාරා: වක්ඛුතා රූපං දිස්වා දෙමනසසට්ඨානියං රූපං උපච්චරති -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය දෙමනසසට්ඨානියං ධම්මං උපච්චරති.

ඡ උපෙකඤ්චපච්චාරා: වක්ඛුතා රූපං දිස්වා උපෙකඤ්චානියං රූපං උපච්චරති -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උපෙකඤ්චානියං¹ ධම්මං උපච්චරති.

1. උපෙකඤ්චානියං (ඡෙසං)

ඡ සාරානියා ධම්මා: ඉධාචුසො භික්ඛුනො මෙත්තං කායකමමං පච්චුපට්ඨිතං හොති සබ්බභවාරීසු ආචී¹ වෙච රහො ව. අයමපි ධම්මො සාරානියො පියකරණො ගරුකරණො, සංගහාය අච්චාදය අච්චෙසාය සාමග්ගියා එකීභාවාය සංවත්තති.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛුනො මෙත්තං වචීකමමං -පෙ-

මෙත්තං මනොකමමං පච්චුපට්ඨිතං හොති සබ්බභවාරීසු ආචී වෙච රහො ව, අයමපි ධම්මො සාරානියො -පෙ- එකීභාවාය සංවත්තති.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛුනො යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකා ධම්මලඤ්ඤා අත්තමසො පත්තපරියාපත්තමත්තමපි, තථා රූපෙහි ලාභෙහි අපච්චිභත්තහොගී හොති සීලවනෙහි සබ්බභවාරීහි සාධාරණහොගී, අයමපි ධම්මො සාරානියො පියකරණො ගරුකරණො, සඛ්ඛහාය ච්චාදය අච්චෙසාය සාමග්ගියා එකීභාවාය සංවත්තති.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු යානි තානි සීලානි අබ්බොති අච්ඡ්ඤ්ඤානි අසබ්බලානි අකමමාසානි භුජ්ඣසානි විඤ්ඤාපසසානි අපරාමඤ්ඤානි සමාධි-සංවත්තනිකානි තථා රූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤාගතො විහරති සබ්බභවාරීහි ආචී වෙච රහො ව, අයමපි ධම්මො සාරානියො -පෙ- එකීභාවාය සංවත්තති.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු යායං දිට්ඨි අරියා නිය්‍යාණිකා නිය්‍යාති තකකරසං සමො දුක්ඛකයාය, තථා රූපාය දිට්ඨියා දිසාට්ඨිමඤ්ඤාගතො විහරති සබ්බභවාරීහි ආචී වෙච රහො ව. අයමපි ධම්මො සාරාණියො පියකරණො ගරුකරණො සඛ්ඛහාය අච්චාදය අච්චෙසාය සාමග්ගියා එකීභාවාය සංවත්තති.

ඡ විචාදමුලානි: ඉධාචුසො භික්ඛු කොධනො හොති උපනාහී. යො සො ආචුසො භික්ඛු කොධනො හොති උපනාහී, යො සසුරි පි අගාරවො විහරති අපපතිසංවො, ධම්මෙ පි අගාරවො විහරති අපපතිසංවො, සඛෙක පි අගාරවො විහරති අපපතිසංවො, සිකකාය පි න පරිසුරකාරී² හොති.

1. ආචී (මජ්ඣං)
2. පරිසුරිකාරී (සා. කම)

යො සො ආච්චසො භික්ඛු සඤ්චි අඟාරවො විහරති අප්පති-
 ස්සවො, ධම්මෙ -පෙ- සඛෙඤ්චි -වෙ- සික්ඛාය න පරිසුරකාරී, සො සඛෙඤ්චි
 විවාදං ජනෙති, යො හොති විවාදෙ ඛුජනඅභිතාය ඛුජනඅසුඛාය
 ඛුජනො ජනස්ස අනාදාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. එවරුප-
 ඤ්චෙ තුමෙහ ආච්චසො විවාදමුලං අජ්ඣක්ඛං වා ඛෙතිදා වා සමනුප-
 සෙස්සායාඨ, තත්ත තුමෙහ ආච්චසො තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමුලස්ස
 පහානාය වායමෙය්සාඨ. එවරුපඤ්චෙ තුමෙහ ආච්චසො විවාදමුලං
 අජ්ඣක්ඛං වා ඛෙතිදා වා න සමනුපසෙස්සායාඨ, තත්ත තුමෙහ ආච්චසො
 තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමුලස්ස ආයතිං අනවස්සවාය පටිපජ්ජෙස්සායාඨ,
 එවමෙතස්ස පාපකස්ස විවාදමුලස්ස පහානං හොති. එවමෙතස්ස පාපකස්ස
 විවාදමුලස්ස ආයතිං අනවස්සවො හොති.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු මකඛී හොති පලායී -පෙ- ඉස්සති
 හොති මච්ඡරී -පෙ- සයො හොති මායාවි -පෙ- පාවචෙජ්ජා හොති
 මච්ඡාද්ධි සන්ද්ධිපරාමායී හොති ආධානගාභී දුස්සට්ඨිස්සග්ගී. යො සො
 ආච්චසො භික්ඛු සන්ද්ධිපරාමායී හොති ආධානගාභී දුස්සට්ඨිස්සග්ගී,
 සො සඤ්චි පි අඟාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, ධම්මෙපි අඟාරවො
 විහරති අප්පතිස්සවො, සඛෙඤ්චි පි අඟාරවො විහරති අප්පතිස්සවො,
 සික්ඛාය පි න පරිසුරකාරී හොති. යො සො ආච්චසො භික්ඛු සඤ්චි
 අඟාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, ධම්මෙ අඟාරවො විහරති අප්පතිස්සවො,
 සඛෙඤ්චි අඟාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, සික්ඛාය න පරිසුරකාරී, සො
 සඛෙඤ්චි විවාදං ජනෙති, යො හොති විවාදෙ ඛුජනඅභිතාය ඛුජනඅසුඛාය
 ඛුජනො ජනස්ස අනාදාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. එවරුපං වෙ
 තුමෙහ ආච්චසො විවාදමුලං අජ්ඣක්ඛං වා ඛෙතිදා වා සමනුපසෙස්සායාඨ,
 තත්ත තුමෙහ ආච්චසො තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමුලස්ස පහානාය
 වායමෙය්සාඨ. එවරුපං වෙ තුමෙහ ආච්චසො විවාදමුලං අජ්ඣක්ඛං වා
 ඛෙතිදා වා න සමනුපසෙස්සායාඨ, තත්ත තුමෙහ ආච්චසො තස්සෙව
 පාපකස්ස විවාදමුලස්ස ආයතිං අනවස්සවාය පටිපජ්ජෙස්සායාඨ.
 එවමෙතස්ස පාපකස්ස විවාදමුලස්ස පහානං හොති, එවමෙතස්ස
 පාපකස්ස විවාදමුලස්ස ආයතිං අනවස්සවො හොති.

ඡ ධාතුයො: පඨවිධාතු ආපොධාතු, තෙජොධාතු, වායොධාතු, ආකාසධාතු, විශ්කැණධාතු.

ඡ නිසසරණියා ධාතුයො: ඉධාචුසො හික්ඛු එවං වදෙයා: මෙත්තා හි ඛො මෙ ආචුසො වෙතොවිචුක්ඛි භාවිතා ඛුලිකතා යානිකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. අථ ච පන මෙ ඛ්‍යාපාදෙ වික්ඛං පරියාදය තිච්ඡති ති, සො 'මා භෙවනති'ස්ස වචනියො, මා'යසමා එවං අවච, මා භගවන්තං අභිතාවික්ඛී, න හි සාචු භගවතො අභිහක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙයා. අච්ඡානමෙතං ආචුසො අනවකාසො යං මෙත්තාය වෙතොවිචුක්ඛියා භාවිතාය ඛුලිකතාය යානිකතාය වජ්ඣකතාය අනුච්ඡිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය; අථ ච පනස්ස ඛ්‍යාපාදෙ වික්ඛං පරියාදය ධස්සති ති නෙතං යානං විජ්ජති. නිසසරණං භෙතං ආචුසො ඛ්‍යාපාදස්ස යදිදං මෙත්තා වෙතොවිචුක්ඛි'ති.

ඉධ පන ආචුසො හික්ඛු එවං වදෙයා:- කරුණා හි ඛො මෙ ආචුසො වෙතොවිචුක්ඛි භාවිතා ඛුලිකතා යානිකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අථ ච පන මෙ විභෙසා වික්ඛං පරියාදය තිච්ඡති ති, සො මා භෙවනති'ස්ස වචනියො: මා'යසමා එවං අවච, මා භගවන්තං අභිතාවික්ඛී, න හි සාචු භගවතො අභිහක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙයා. අච්ඡානමෙතං ආචුසො අනවකාසො යං කරුණාය වෙතොවිචුක්ඛියා භාවිතාය ඛුලිකතාය යානිකතාය වජ්ඣකතාය අනුච්ඡිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය අථ ච පනස්ස විභෙසා වික්ඛං පරියාදය ධස්සති ති නෙතං යානං විජ්ජති. නිසසරණං භෙතං ආචුසො විභෙසාය යදිදං කරුණා වෙතොවිචුක්ඛි.

ඉධාච්චසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: “මුද්දිතා හි ඛො මෙ ආච්චසො වෙතොවිමුක්ඛි භාවිතා ඛහුලීකතා යානිකතා වස්සුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අථ ච පන මෙ අරති වික්ඛං පරියාදය තිට්ඨති”ති සො ‘මා හෙවනති’ සස වචනීයො, මායසමා එවං අවච, මා හගචන්තං අඛතාවිකඛී, න හි සාධු හගචතො අඛතකඛානං, න හි හගචා එවං වදෙය්‍ය. අධ්ඤානමෙතං ආච්චසො අනවකාසො යං මුද්දිතාය වෙතොවිමුක්ඛියා භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානිකතාය වස්සුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය, අථ ච පනසස අරති වික්ඛං පරියාදය යස්සතිති නොතං යානං විජ්ජති. නිසසරණං හෙතං ආච්චසො අරතියා, යද්දිං මුද්දිතා වෙතොවිමුක්ඛි.

ඉධ පනාච්චසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: උපෙකඛා හි ඛො මෙ ආච්චසො වෙතොවිමුක්ඛි භාවිතා ඛහුලීකතා යානිකතා වස්සුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අථ ච පන මෙ රාගො වික්ඛං පරියාදය තිට්ඨති ති, සො ‘මා හෙවනති’ සස වචනීයො, මායසමා එවං අවච, මා හගචන්තං අඛතාවිකඛී, න හි සාධු හගචතො අඛතකඛානං, න හි හගචා එවං වදෙය්‍ය. අධ්ඤානමෙතං ආච්චසො අනවකාසො යං උපෙකඛාය වෙතොවිමුක්ඛියා භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානිකතාය වස්සුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය, අථ ච පනසස රාගො වික්ඛං පරියාදය යස්සති ති නොතං යානං විජ්ජති. නිසසරණං හෙතං ආච්චසො රාගසස, යද්දිං උපෙකඛා වෙතොවිමුක්ඛි.

ඉධාචුසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය “අනිමිත්තං භි ඛො මෙ ආචුසො වෙතොවිමුත්ති භාවිතා ඛහුලීකතා යානිකතා වජ්ඣකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඛා, අප්ඵ ව පන මෙ තං නිමිත්තානුසාරී විඤ්ඤණං හොති’ති සො ‘මා හෙවනති’ සු වචනියො. මායසමා එවං අවච, මා හගචන්තං අඛතා-විකඛි, න භි සාධු හගචතො අඛතකඛානං. න භි හගචා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආචුසො අනවකාසො යං අනිමිත්තාය වෙතොවිමුත්තියා භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානිකතාය වජ්ඣකතාය අනුට්ඨිතාය, පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඛාය, අප්ඵ ව පන ස නිමිත්තානුසාරී විඤ්ඤණං හවිසති ති නෙතං යානං විජ්ජති. නිසරණං හෙතං ආචුසො සඛනිමිත්තානං යද්දං අනිමිත්තං වෙතොවිමුත්ති.

ඉධ පනාචුසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය අසමීති ඛො මෙ විගතං¹ අයමභමසමීති න සමනුපසාමී. අප්ඵ ව පන මෙ විචිකිච්ඡා කථංකථා-සලලං විත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති, යො මා හෙව’නති සු වචනියො, ‘මායසමා එවං අවච, මා හගචන්තං අඛතාවිකඛි, න භි සාධු හගචතො අඛතකඛානං. න භි හගචා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආචුසො යං අසමීති විගතෙ¹ අයමභමසමීති අසමනුපසාමො, අප්ඵ ව පන ස විචි-කිච්ඡාකථංකථාසලලං විත්තං පරියාදය යසසති’ති නෙතං යානං විජ්ජති. නිසරණං හෙතං ආචුසො විචිකිච්ඡාකථංකථාසලලස, යද්දං අසමීති මානස සමුඤ්ඤාතො.

ඡ අනුකතරියානි: දසනානුකතරියං, සචනානුකතරියං ලාභානුකතරියං, ඩිකඛානුකතරියං පාරිචරියානුකතරියං, අනුසකතානුකතරියං

ඡ අනුසාතිධානානි: බුඤ්ඤානුසාති, ධම්මානුසාති, සඛකානුසාති ඩිලානුසාති, වාගානුසාති, දෙවතානුසාති.

---

1. විසාතං (PTS,) විසාතෙ (සනා)

ඡ සත්තවිහාරා: ඉධාච්චිසො භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො, උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො සමප-
රානො, සොතෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤාං -පෙ- සාණෙන ගඤ්ඤං සාධිතාං -පෙ-
ඵට්ඨාය රසං සාධිතාං -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨඛං ඵුප්පිකාං -පෙ- මනසා
ධම්මං විඤ්ඤය නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො, උපෙක්ඛකො ච
විහරති සතො සමපරානො.

ඡ ප්‍රාභිජාතියො: ඉධාච්චිසො ඵකච්චො කණ්ණ භිජාතිකො සමානො
කණ්ණං ධම්මං අභිජායති. ඉධාච්චිසො ඵකච්චො කණ්ණාභිජාතිකො
සමානො සුක්කං ධම්මං අභිජායති. ඉධාච්චිසො ඵකච්චො කණ්ණාභිජාතිකො
සමානො අකණ්ණං අසුක්කං නිබ්බානං අභිජායති. ඉධාච්චිසො ඵකච්චො
සුක්කාභිජාතිකො සමානො සුක්කං ධම්මං අභිජායති. ඉධාච්චිසො
ඵකච්චො සුක්කාභිජාතිකො සමානො කණ්ණං ධම්මං අභිජායති. ඉධා-
ච්චිසො ඵකච්චො සුක්කාභිජාතිකො සමානො අකණ්ණං අසුක්කං
නිබ්බානං අභිජායති.

ඡ නිබ්බට්ඨාගාමියා සඤ්ඤා. අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්චෙ දුක්ඛ-
සඤ්ඤා, දුක්ඛ අනත්තසඤ්ඤා, පහානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා, නිරොධ-
සඤ්ඤා.

ඉමෙ ඛො ආච්චිසො තෙන හඟවතා ජානතා පසසතා අරහතා
සමාසම්මුද්දොධන ඡ ධම්මා සම්මද්දකාතා, තස්ස සංඛේඛෙව සංඛාධිතඛං
-පෙ- අස්සාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුස්සානං.

සත්තකං

13. අස්සී ඛො ආච්චිසො තෙන හඟවතා ජානතා පසසතා අරහතා
සමාසම්මුද්දොධන සත්ත ධම්මා සම්මද්දකාතා, තස්ස සංඛේඛෙව සංඛාධි-
තඛං -පෙ- අස්සාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුස්සානං.

කතමෙ සත්ත:

සත්ත අරියධර්මානි: සඤ්ඤාධර්මං, පීඨධර්මං, භිරිධර්මං, ඔක්ඛාප්පධර්මං
සුත්තධර්මං වාගධර්මං, පඤ්ඤාධර්මං.

සත්ත සමොඛාඤ්ඤා: සතිසමොඛාඤ්ඤා, ධම්මවිචයසමොඛාඤ්ඤා, විරියසමොඛාඤ්ඤා, පීතිසමොඛාඤ්ඤා, පසඤ්ඤාසමොඛාඤ්ඤා, සමාධිසමොඛාඤ්ඤා, උපෙක්ඛාසමොඛාඤ්ඤා.

සත්ත සමාධිපරික්ඛාරා: සමොද්ධි, සමොසංකප්පො සමොවාචා සමොකමමනො, සමොආච්චො, සමොවායාමො, සමොසති.

සත්ත අසඤ්ඤා: ඉධාච්චො භික්ඛු අසඤ්ඤා හොති, අභිරිකො හොති, අනොකතපපි හොති, අප්පසුකො හොති, කුසිකො හොති, මුච්චසති හොති, දුපපඤ්ඤා හොති.

සත්ත සඤ්ඤා: ඉධාච්චො භික්ඛු සඤ්ඤා හොති, හිරිමා හොති, ඛන්තපපි හොති, ඛන්තසුකො හොති, ආරඤ්චිරියො හොති, උපධිතසති හොති, පඤ්ඤා හොති.

සත්ත සප්පුරිසධම්මා: ඉධාච්චො භික්ඛු ධම්මඤ්ඤා ච හොති, අසුඤ්ඤා ච, අත්තඤ්ඤා ච, මත්තඤ්ඤා ච, කාලඤ්ඤා ච, පරිසඤ්ඤා ච, පුග්ගලඤ්ඤා ච.

සත්ත නිද්දසවනච්චිති: ඉධාච්චො භික්ඛු සික්ඛාසමාදනෙ තිබ්බච්චජෙදු හොති ආයතිඤ්ඤා සික්ඛාසමාදනෙ අභිගතපෙමො. ධම්මනිසන්තියා තිබ්බච්චජෙදු හොති ආයතිඤ්ඤා ධම්මනිසන්තියා අභිගතපෙමො. ඉච්ඡාවිනසෙ තිබ්බච්චජෙදු හොති ආයතිඤ්ඤා ඉච්ඡාවිනසෙ අභිගතපෙමො. පටිසලොනෙ තිබ්බච්චජෙදු හොති ආයතිඤ්ඤා පටිසලොනෙ අභිගතපෙමො. විරියාරමෙහ තිබ්බච්චජෙදු හොති ආයතිඤ්ඤා විරියාරමෙහ අභිගතපෙමො. සතිනෙපකෙහ තිබ්බච්චජෙදු හොති ආයතිඤ්ඤා සතිනෙපකෙහ අභිගතපෙමො. දිට්ඨිපට්ඨෙධෙ තිබ්බච්චජෙදු හොති ආයතිඤ්ඤා දිට්ඨිපට්ඨෙධෙ අභිගතපෙමො.

සත්ත සඤ්ඤා : අනිච්චසඤ්ඤා, අනත්තසඤ්ඤා, අසුභසඤ්ඤා, ආදීනව-
සඤ්ඤා, පහානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා, නිරොධසඤ්ඤා.

සත්ත බලානි: සද්ධාබලං, විරියබලං, හිරිබලං, ඕත්තපපබලං, සතිබලං,
සමාධිබලං, පඤ්ඤාබලං.

සත්ත විඤ්ඤාණධර්මිනියො: සත්තාවුසො සත්තා නානත්තකායා
නානත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යරාපි මනුස්සා එකච්චෙ ව දෙවා එකච්චෙ ව
විනිපාතිකා. අයං පයමා විඤ්ඤාණධර්මිනි.

සත්තාවුසො සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යරාපි
දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පයමාහිනිබ්බත්තා. අයං දුතියා විඤ්ඤාණධර්මිනි.

සත්තාවුසො සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යරාපි
දෙවා ආභසරා. අයං තතියා විඤ්ඤාණධර්මිනි.

සත්තාවුසො සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යරාපි
දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං චතුසී විඤ්ඤාණධර්මිනි.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිස-
සඤ්ඤානං අස්ඵගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනත්තො
ආකාසොති ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා. අයං පඤ්චමී විඤ්ඤාණධර්මිනි.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්කමො
අනත්තං විඤ්ඤාණන්තී විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපගා. අයං ඡසී විඤ්ඤාණධර්මිනි.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමො
නථී කිඤ්චිති ආකිඤ්චිඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්තමී විඤ්ඤාණධර්මිනි.

සභන පුගගලා දකඛිණේයො: උභතොභාගවිමුක්ඛො, පඤ්ඤ-
විමුක්ඛො, කායසකඛී, දිට්ඨිපඤ්ඤො, සඤ්ඤාවිමුක්ඛො, ධම්මානුසාරී,
සද්ධානුසාරී.

සතඤ අනුසයා: කාමරාගානුසයො, පටිසානුසයො, දිට්ඨානුසයො
විචිකිච්ඡානුසයො, මානානුසයො, භවිරාගානුසයො, අවිජ්ජානුසයො.

සතඤ සංයොජනානි: අනුනායසංයොජනං,¹ පටිසංයොජනං, දිට්ඨි-
සංයොජනං, විචිකිච්ඡාසංයොජනං, මානසංයොජනං, භවිරාගසංයොජනං,
අවිජ්ජාසංයොජනං.

සතඤ අධිකරණසමථා: උපනත්ථපනත්ථානං අධිකරණානං සමථාය
චුපසමාය සමමුඛා චිතයො දතඛෙඛා, සතිචිතයො දතඛෙඛා, අමුල්ලචිතයො
දතඛෙඛා, පටිඤ්ඤාය කාරෙතඛං, යෙභුයාසිකා, තසසපාපියාසිකා,
තිණවජාරකො.

ඉමෙ ඛො ආචුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා
සමාසමුද්දොන සත්ථ ධම්මා සමමදකඛාතා. තස්ස සබ්බභෙව සඤ්ඤාධි-
තඛං—පෙ-අද්දාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං.

අට්ඨකං

14. අස්ථි ඛො ආචුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා
සමාසමුද්දොන අට්ඨ ධම්මා සමමදකඛාතා. තස්ස සබ්බභෙව සඤ්ඤාධි-
තඛං—පෙ-අද්දාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං.

කතමෙ අට්ඨ ?

අට්ඨ මිච්ඡතතා: මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡාසංකප්පො, මිච්ඡාවාචා, මිච්ඡා-
කමමනෙතා, මිච්ඡාආච්චො, මිච්ඡාවායාමො, මිච්ඡාසති, මිච්ඡාසමාධි. (1)

අට්ඨ සමමතතා: සමමාදිට්ඨි සමමාසංකප්පො, සමමාවාචා, සමමා-
කමමනෙතා, සමමාආච්චො, සමමාවායාමො, සමමාසති, සමමාසමාධි. (2)

අට්ඨ පුගගලා දකඛිණේයො: සොතාපනෙතා, සොතාපඤ්ඤිඵල-
සච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතා, සකදගාමී, සකදගාමීඵලසච්ඡිකිරියාය
පටිපනෙතා, අනාගාමී, අනාගාමීඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතා, අරහා,
අරහත්ඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතා. (3)

1. කාමසංඤ්ඤාජනං (සං. 2)

අට්ඨ කුසීතවතච්ඡති: ඉධාච්චසො භික්ඛුනා කමමං කාතඛිං හොති. තස්ස ඵලං හොති: කමමං ටො මෙ කාතඛිං භවිස්සති, කමමං ටො පන මෙ කරොන්තස්ස කායො කීලමිස්සති, භන්දුභං නිපජ්ජාමී'ති සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පතතියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පට්ඨං කුසීතවතච්ඡති.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛුනා කමමං කතං හොති. තස්ස ඵලං හොති: අභං ටො කමමං අකාසිං, කමමං ටො පන මෙ කරොන්තස්ස කායො කීලනෙත්වා, භන්දුභං නිපජ්ජාමීති. සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරභති-පෙ-ඉදං දුතියං කුසීතවතච්ඡති.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛුනා මග්ගො ගන්තඛෙඛා හොති. තස්ස ඵලං හොති: මග්ගො ටො මෙ ගන්තඛෙඛා භවිස්සති. මග්ගං ටො පන මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායො කීලමිස්සති. භන්දුභං නිපජ්ජාමී'ති. සො නිපජ්ජති. න චීරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පතතියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං තතියං කුසීතවතච්ඡති.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො හොති. තස්ස ඵලං හොති: අභං ටො මග්ගං අගමාසිං. මග්ගං ටො පන මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායො කීලනෙත්වා. භන්දුභං නිපජ්ජාමීති. සො නිපජ්ජති න චීරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පතතියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං චතුසං කුසීතවතච්ඡති.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතෙත්වා න ලභති දුට්ඨස්ස වා පණ්ණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිච්ඡරිං. තස්ස ඵලං හොති: 'අභං ටො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතෙත්වා නාලත්ථං දුට්ඨස්ස වා පණ්ණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිච්ඡරිං. තස්ස මෙ කායො කීලනෙත්වා අකමමසෙඤ්ඤ. භන්දුභං නිපජ්ජාමී'ති. සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පතතියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඤ්චමං කුසීතවතච්ඡති.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමංවා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතෙනා ලභති ඵුට්ඨස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදන්දං පාරිසුරිං. තස්ස ඵවං භොති: 'අභං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතෙනා අලන්දං ඵුට්ඨස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදන්දං පාරිසුරිං. තස්ස මෙ කායො ගරුකො අකමමෙඤ්ඤ, මාසාවිතං මඤ්ඤ, භද්දභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති. න විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පක්ඛියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං ඡට්ඨං කුසීතවජ්ඣු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුතො උප්පතො භොති අප්පමත්තකො ආබාධො. තස්ස ඵවං භොති: 'උප්පතො ඛො මෙ අප්පමත්තකො ආබාධො. අත්ථි කප්පො නිපජ්ජතුං, භද්දභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පක්ඛියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං සත්තමං කුසීතවජ්ඣු.

සුත ව පරං, ආවුසො භික්ඛු ගීලානා වුඤ්ඤො' භොති, අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤ. තස්ස ඵවං භොති: අභං ඛො ගීලානා වුට්ඨිතො අචිතවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤ. තස්ස මෙ කායො දුඛලො අකමමෙඤ්ඤ, අත්ථි කප්පො නිපජ්ජතුං, භද්දභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පක්ඛියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං අට්ඨමං කුසීතවජ්ඣු.

අට්ඨ ආරම්භවජ්ඣු නි: ඉධාවුසො භික්ඛුනා කමමං කාතඛං භොති. තස්ස ඵවං භොති: 'කමමං ඛො මෙ කාතඛං භවීසති, කමමං ඛො පන මෙ කරොතෙන්න න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසි කාතුං, භද්දභං විරියං ආරභාමි අප්පත්තස්ස පක්ඛියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පක්ඛියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඨමං ආරම්භවජ්ඣු,

---

1. ගීලානවුට්ඨිතො (මජ්ඣං)

සුත ව පරං ආවුසො, භික්ඛුනා කමමං කතං හොති. තස්ස එවං හොති: අහං ඛො කමමං අකාසිං. කමමං ඛො පනාහං කරොනෙහා නාසකම්. බුද්ධානං සාසනං මනසි කාතුං. හදුහං විරියං ආරහාමී අප්පත්තස්ස පයත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරහති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං දුතියං ආරම්භවන්ති.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගන්තධෙධා හොති. තස්ස එවං හොති: 'මග්ගො ඛො මෙ ගන්තධෙධා හවිස්සති. මග්ගං ඛො පන මෙ ගච්ඡන්තො න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං. හදුහං විරියං ආරහාමී අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරහති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං තතියං ආරම්භවන්ති.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො හොති තස්ස එවං හොති: 'අහං ඛො මග්ගං අගමාසිං. මග්ගං ඛො පනාහං ගච්ඡන්තො නාසකම්. බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං. හදුහං විරියං ආරහාමී අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරහති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය, ඉදං වතුඤ්ඤං ආරම්භවන්ති.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙහා න ලභති ඵ්ඛස්ස වා පඤ්ඤස්ස වා භොජනස්ස යාවදඤ්ඤං පාරිසුරිං. තස්ස එවං හොති: 'අහං ඛො ගාමං වා නිගමං පිණ්ඩාය වරනෙහා නාලඤ්ඤං ඵ්ඛස්ස වා පඤ්ඤස්ස වා භොජනස්ස යාවදඤ්ඤං පාරිසුරිං. තස්ස මෙ කායො ලභ්භො කමමංඤ්ඤං. හදුහං විරියං ආරහාමී අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරහති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඤ්ඤං ආරම්භවන්ති.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතො
 ලහති එඤ්ඤා වා පඤ්ඤා වා භොජනස්ස යාවදස්සං පාරිසුරිං. තස්ස
 එවං භොති: ‘අභං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතො
 අලස්සං එඤ්ඤා වා පඤ්ඤා වා භොජනස්ස යාවදස්සං පාරිසුරිං. තස්ස
 මෙ කායො ඛලවා කමමඤ්ඤා. හන්දහං වීරියං ආරහාමී අප්පත්තස්ස
 පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා’ති. සො
 වීරියං ආරහති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡි-
 කතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං ඡට්ඨං ආරම්භවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුතො උප්පනො භොති අප්පමත්තකො
 ආබාධො තස්ස එවං භොති: ‘උප්පනො ඛො මෙ අයං අප්ප-
 මත්තකො. ආබාධො ධානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං මෙ ආබාධො
 පවට්ඨෙය්‍ය, හන්දහං වීරියං ආරහාමී අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස
 අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා’ති. සො වීරියං ආරහති අප්ප-
 මත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං
 සත්ථං ආරම්භවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතො භොති අචිරවුට්ඨිතො
 ගෙලඤ්ඤා. තස්ස එවං භොති: ‘අභං ඛො ගිලානා වුට්ඨිතො’
 අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා. ධානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං මෙ
 ආබාධො පච්චුද්ධිකෙය්‍ය, හන්දහං වීරියං ආරහාමී අප්පත්තස්ස පත්තියා
 අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා’ති. සො වීරියං
 ආරහති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස
 සච්ඡිකිරියාය. ඉදං අට්ඨමං ආරම්භ වස්සු.

අට්ඨ දනවස්සුති: ආසජ්ජ දනං දෙති. භයා දනං දෙති. ‘අද්ධි
 මෙ’ති දනං දෙති. ‘ද්ධස්සති මෙ’ති දනං දෙති. ‘සාහු දනන්ති
 දනං දෙති, ‘අභං පවාමි, ඉමෙ න පවන්ති, නාරහාමි පවතො
 අපවත්තානං න දතු’න්ති දනං දෙති. ‘ඉමං මෙ දනං දදතො කල්‍යාණො
 කිත්තිසද්දො අඛුඤ්ඤාච්ඡති’ති දනං දෙති, වික්ඛාලඛිකාරචිකතපරිකඛාරස්සං
 දනං දෙති.

---

1. ගිලානවුට්ඨිතො (මජ්ඣං)

අට්ඨ දුඤ්ඤප්පත්තියො: ඉධාච්ච සො ඵකච්චො දුනං දෙති. සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අනන්තං පානං ව්‍යං යානං මාලාගන්ධවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙති තං පච්චාසිංසති. සො පසස්සි ඛන්තිසමභාසාලං වා බ්‍රාහ්මණමභාසාලං වා ගහපතිමභාසාලං වා පඤ්ඤති කාමගුණෙති සමප්පිතං සමඛ්ඛිභුතං පරිවාරයමානං. තස්ස ඵචං හොති ‘අභොවතාහං කායස්ස හෙදු පරමමරණා ඛන්තිසමභාසාලානං වා බ්‍රාහ්මණමභාසාලානං වා ගහපතිමභාසාලානං වා සහංඛාතං උපපජ්ජෙය්‍යානති. සො තං වික්ඛං දහති, තං වික්ඛං අධිට්ඨාති, තං වික්ඛං භාවෙති. තස්ස තං වික්ඛං භීතො’ධිමුක්ඛං උකාරිං අභාවිතං තත්‍රුප්පත්තියා සංවකන්ති. තඤ්ඤො ඛො සීලවතො වදුම් නො දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාච්ච සො සීලවතො වෙතොපණ්ඩි විසුද්ධන්තා.

සුත ව පරං ආච්ච සො ඉධෙකච්චො දුනං දෙති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අනන්තං පානං -පෙ- සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙති තං පච්චාසිංසති.¹ තස්ස සුතං හොති ‘වාතුමමහාරාජිකා දෙවා දීසායුකා වණ්ණවනෙතා සුඛබ්බලා’ති. තස්ස ඵචං හොති ‘අභො වතාහං කායස්ස හෙදු පරමමරණා වාතුමමහාරාජිකානං² දෙවානං සහංඛාතං උපපජ්ජෙය්‍යානති’. සො තං වික්ඛං දහති, තං වික්ඛං අධිට්ඨාති තං වික්ඛං භාවෙති. තස්ස තං වික්ඛං භීතො’ධිමුක්ඛං උකාරිං අභාවිතං තත්‍රුප්පත්තියා සංවකන්ති. තඤ්ඤො ඛො සීලවතො වදුම් නො දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාච්ච සො සීලවතො වෙතොපණ්ඩි විසුද්ධන්තා.

සුත ව පරං ආච්ච සො ඉධෙකච්චො දුනං දෙති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අනන්තං පානං -පෙ- සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙති තං පච්චාසිංසති. තස්ස සුතං හොති තාවතිංසා දෙවා -පෙ- යාමා දෙවා -පෙ- තුසිතා දෙවා -පෙ- නිමමාණරති දෙවා -පෙ- පරනිමිතවසවත්ති දෙවා දීසායුකා වණ්ණවනෙතා සුඛබ්බලා’ති. තස්ස ඵචං හොති ‘අභොවතාහං කායස්ස හෙදු පරමමරණා පරනිමිතවසවත්තීනං දෙවානං සහංඛාතං උපපජ්ජෙය්‍යානති’. සො තං වික්ඛං දහති තං වික්ඛං අධිට්ඨාති, තං වික්ඛං භාවෙති. තස්ස වික්ඛං භීතො’ධිමුක්ඛං උකාරිං අභාවිතං තත්‍රුප්පත්තියා සංවකන්ති. තඤ්ඤො ඛො සීලවතො වදුම් නො දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාච්ච සො සීලවතො වෙතොපණ්ඩි විසුද්ධන්තා.

1. පච්චාසිංසති (මජ්ඣං)
 2. වාතුමමහාරාජිකානං (මජ්ඣං)

පුත ව පරං ආවුසො ඉධෙකවෙවා දනං දෙති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අනනං පානං වත්ථං යානං මාලාගන්ධවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙති තං පච්චාසිංසති. තස්ස සුතං හොති 'බ්‍රහ්මකායිකා දෙවා දීඝායුකා වණණවතො සුඛබ්‍රහ්මා'ති. තස්ස ඵචං හොති 'අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණා බ්‍රහ්මකායිකානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජය්‍ය'න්ති. සො තං වික්ඛංදහති තං වික්ඛං අධිච්ඡාති, තං වික්ඛං භාවෙති. තස්ස තං වික්ඛං භීතො'ධිමුක්ඛං උක්ඛරිං අභාවිතං තනුප්පච්චයා සංවක්ඛති. තඤ්ච ටො සීලවතො වදම් නො දුස්සීලස්ස, විතරාගස්ස නො සරාගස්ස. ඉජ්ඣතාවුසො සීලවතො වෙතොපණ්ඩි විතරාගස්සා.

අටඨ පරිසා: ඛත්තිපරිසා, බ්‍රාහ්මණපරිසා, ගහපතිපරිසා, සමණපරිසා වාතුමමභාරාජිකපරිසා, තාවතිංසපරිසා, මාරපරිසා, බ්‍රහ්මපරිසා.

අටඨ ලොකධම්මා: ලාහො ව, අලාහො ව, යසො ව, අයසො ව, නිද්ද ව, පසංසා ව, සුඛඤ්ච, දුක්ඛඤ්ච.

අඨ අභිභායතනානි: අජ්ඣක්ඛං රූපසඤ්ඤී ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පස්සති පරික්ඛානි සුවණණදුඛණණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමිති ඵචං සඤ්ඤී හොති. ඉදං පඨමං අභිභායතනං.

අජ්ඣක්ඛං අරූපසඤ්ඤී ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණණදුඛණණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමිති ඵචං සඤ්ඤී හොති. ඉදං දුතීයං අභිභායතනං.

අජ්ඣක්ඛං අරූපසඤ්ඤී ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පස්සති පරික්ඛානි සුවණණදුඛණණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමිති ඵචං සඤ්ඤී හොති. ඉදං තතීයං අභිභායතනං.

අජ්ඣක්ඛං අරූපසඤ්ඤී ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණණදුඛණණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමිති ඵචං සඤ්ඤී හොති. ඉදං චතුස්ථං අභිභායතනං.

අර්ඝනං අරුපසඤ්ඤා ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති නිලානි නිල-
 වණණානි නිලනිදසනානි නිලනිභාසානි - සෙය්‍යථාපි නාම උමමාපුප්ඵ-
 නිලං නිලවණණං නිලනිදසනං නිලනිභාසං සෙය්‍යථා වා පන තං
 වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමඛං නිලං නිලවණණං නිලනිදස-
 නං නිලනිභාසං ඵවමෙවං අර්ඝනං අරුපසඤ්ඤා ඵකො ඛණ්ඩා
 රූපානි පසසති නිලානි නිලවණණානි නිලනිදසනානි නිලනිභාසානි.
 තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමි ති ඵං සඤ්ඤා භොති. ඉදං පඤ්චං
 අභිභායතනං.

අර්ඝනං අරුපසඤ්ඤා ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති පිතානි
 පිතවණණානි පිතනිදසනානි පිතනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම කණ්-
 කාරපුප්ඵං පිතං පිතවණණං පිතනිදසනං පිතනිභාසං. සෙය්‍යථා වා
 පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමඛං පිතං පිතවණණං
 පිතනිදසනං පිතනිභාසං ඵවමෙවං අර්ඝනං අරුපසඤ්ඤා ඵකො
 ඛණ්ඩා රූපානි පසසති පිතානි පිතවණණානි පිතනිදසනානි පිත-
 නිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමි ති ඵං සඤ්ඤා භොති
 ඉදං ජට්ඨං අභිභායතනං.

අර්ඝනං අරුපසඤ්ඤා ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති ලොභිතකානි
 ලොභිතකවණණානි ලොභිතකනිදසනානි ලොභිතකනිභාසානි. සෙය්‍ය-
 ථාපි නාම ඛණ්ඩාපිටකපුප්ඵං ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක-
 නිදසනං ලොභිතකනිභාසං. සෙය්‍යථා වා පන තං වස්ථං බාරාණ-
 සෙය්‍යකං උභතොභාගවීමඛං ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක-
 නිදසනං ලොභිතකනිභාසං ඵවමෙවං අර්ඝනං අරුපසඤ්ඤා ඵකො-
 ඛණ්ඩා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතක-
 නිදසනානි. ලොභිතකනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමි ති
 ඵං සඤ්ඤා භොති. ඉදං සත්ථං අභිභායතනං.

අර්ඝනං අරුපසඤ්ඤා ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති ඔදනානි
 ඔදනවණණානි ඔදනනිදසනානි ඔදනනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම
 ඔසධිතාරකා ඔදනා ඔදනවණණා ඔදනනිදසනා ඔදනනිභාසා සෙය්‍ය-
 ථා වා පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමඛං ඔදනං
 ඔදනවණණං ඔදනනිදසනං ඔදනනිභාසං ඵවමෙවං අර්ඝනං අරුප-
 සඤ්ඤා ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති ඔදනානි ඔදනවණණානි ඔදන-
 නිදසනානි ඔදනනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමි ති ඵං
 සඤ්ඤා භොති. ඉදං අච්චං අභිභායතනං.

අටය විමොක්ඛා: රුපී රුපානි පසසති. අයං පයමො විමොක්ඛො.
අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛෙඛිඛා රුපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො.

සුභතෙඨ අධිචුඤ්ඤා භොති. අයං තතියො විමොක්ඛො.

සබ්බසො රුපසඤ්ඤානං සමතික්ඛමා පටිසසඤ්ඤානං අස්ඵලමා නානාභවසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනතො ආකාසො'ති ආකාසානඤ්ඤා-
යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං. චතුසො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකාසානාඤ්ඤායතනං සමතික්ඛමම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්ඤමො විමොක්ඛො-

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්ඛමම 'නඤ්ඤිඤ්ඤි'ති ආකිඤ්ඤා-
ඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතික්ඛමම නොවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා-
යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්ථමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො නොවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්ඛමම සඤ්ඤාචේදයිත
නිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අට්ඨමො විමොක්ඛො.

ඉමෙ ඛො ආචුඤ්ඤා තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමුද්දේඛන අට්ඨ ධම්මා සමච්ඡෙදකාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛ්ඛාසි-
තබ්බං -පෙ- අන්ධාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

නවකං

15. අස්ඵි ඛො ආචුඤ්ඤා තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමුද්දේඛන නව ධම්මා සමච්ඡෙදකාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛ්ඛාසි-
තබ්බං -පෙ- අන්ධාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ නව?

නව ආසාත වස්ථුනි: අනස්. මෙ අවරීති ආසාතං ඛන්ති, අනස්. මෙ වරතීති ආසාතං ඛන්ති, අනස්. මෙ වරිසසතීති ආසාතං ඛන්ති පියසස මෙ මනාපසස අනස්. අවරී -පෙ- අනස්. වරතී -පෙ- අනස්. වරිසසතීති ආසාතං ඛන්ති, අපපියසස මෙ අමනාපසස අනස්. අවරී -පෙ- අනස්. වරතී -පෙ- අනස්. වරිසසතීති ආසාතං ඛන්ති.

නව ආසාතපට්ඨනායා: අනාසං මෙ අවරි ති, තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පට්ඨනෙති, අනාසං මෙ වරිසසති ති තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පට්ඨනෙති, අනාසං මෙ වරිසසති ති තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පට්ඨනෙති, පියසස මෙ මනාපසස අනාසං අවරි -පෙ-අනාසං වරති -පෙ- අනාසං වරිසසති ති තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පට්ඨනෙති, අපියසස මෙ අමනාපසස අනාසං අවරි -පෙ- අනාසං වරති -පෙ- අනාසං වරිසසති ති, තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පට්ඨනෙති.

නව සත්තාවාසා: සත්තාවුසො, සත්තා නානත්තකායා නානත්ත සඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි මනුසසා එකමෙම ව දෙවා එකවෙව ව විනිපාතිකා, අයං පඨමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො, සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාගිතිබ්බත්තා. අයං දුතියො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභසසරා. අයං තතියො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො, සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභතිණ්ඤා. අයං. චතුසො සත්තාවාසො,

සත්තාවුසො, සත්තා අසඤ්ඤිතො අපට්ඨංවෙදිතො සෙය්‍යථාපි දෙවා අසඤ්ඤසත්තා.¹ අයං පඤ්ඤමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො, සත්තා සඛමසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිස-සඤ්ඤානං අසුභමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනාතෙතා ආකා-සො ති ආකාසානඤ්ඤායනනුපගා. අයං ඡවෙඨා සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො, සත්තා සඛමසො ආකාසානඤ්ඤායනනං සමතිකකමම අනාතං විඤ්ඤානණන්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායනනුපගා. අයං සත්තමො සත්තාවාසො.

1. අසඤ්ඤසත්තා (සා, කම)

සත්තාවුසො, සත්තා සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකමම නස්සී තිඤ්ඤිති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනුපගා. අයං අට්ඨමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො, සත්තා සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතිකමම. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනුපගා. අයං නවමො සත්තාවාසො.

නව අකඛණා අසමයා බ්‍රහ්මචරියවාසාය: ඉධාවුසො, තථාගතො ච ලොකෙ උපපනො හොති අරහං සමමාසමිබ්බදො, ධම්මො ච දෙසීයති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො සමොධගාමී සුගතපච්චේදිතො, අයං ච පුග්ගලො නිරයං උපපනො හොති. අයං පට්ඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසො, තථාගතො ච ලොකෙ උපපනො හොති අරහං සමමාසමිබ්බදො. ධම්මො ච දෙසීයති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො සමොධගාමී සුගතපච්චේදිතො. අයං ච පුග්ගලො නිරවච්ඡානගොති: උපපනො හොති. අයං දුතියො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය -පෙ- පෙතතිවිසයං උපපනො හොති -පෙ- අසුරකායං උපපනො හොති -පෙ- අඤ්ඤතරං දීඝායුකං දෙවනිකායං උපපනො හොති -පෙ- පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති මිලකෙඛසු¹ අවිඤ්ඤානාරොසු යත් නස්සී ගති භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. අයං ඡට්ඨො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසො, තථාගතො ච ලොකෙ උපපනො හොති අරහං සමමාසමිබ්බදො. ධම්මො ච දෙසීයති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො සමොධගාමී සුගතපච්චේදිතො. අයං ච පුග්ගලො මජ්ඣමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ච හොති මිච්ඡාදිවසීකො විපරිතදසකතොනස්සී දිනකං, නස්සී සිවසී, නස්සී හුතං, නස්සී සුකට්ඨකකටානං² කමමානං ඵලං විජාකො, නස්සී අයං ලොකො, නස්සී පරො ලොකො, නස්සී මාතා නස්සී පිතා, නස්සී සත්තා ඔපපාතිකා, නස්සී ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සමමග්ගතා සමමාපට්ඨනතා යෙ ඉමං ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා පච්චේදෙතති. අයං සත්තමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

1. මිලකඛකෙසු (සා, කම) මිලකඛු (කස්චි)
2. පුකතදුකකතානං (මජ්ඣ)

සුත ව පරං ආවුසො, තථාගතො ච ලොකෙ උප්පන්නො හොති අරහං සමොසමුද්ධො ධම්මො ච දෙසීයති ඔපසම්මො පරිනිබ්බානිකො සම්මොධගාමී සුගතප්පචේදිතො. අයං ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජානො හොති. සො ච හොති දුප්පඤ්ඤ ජලො ඵළමුගො න පට්ඨලො සුභාසිතදුබ්බාසිතානමඤ්ඤාදා. අයං අට්ඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරීයවාසාය.

සුත ව පරං ආවුසො, තථාගතො ච ලොකෙ න උප්පන්නො හොති අරහං සමොසමුද්ධො, ධම්මො ච න දෙසීයති ඔපසම්මො පරිනිබ්බානිකො සම්මොධගාමී සුගතප්පචේදිතො, අයං ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජානො හොති සො ච හොති පඤ්ඤවා අජලො අනෙලමුගො පට්ඨලො සුභාසිතදුබ්බාසිතානමඤ්ඤාදා. අයං නචමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරීයවාසාය.

නච අනුසුඛචිහාරා: ඉධාවුසො, හික්ඛු විච්චෙච කාමෙහි විච්චච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකං සචිචාරං විචෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ක්ඛානං උපසම්පජ්ජ වීහරති.

වීතකඛචිචාරානං වූපසමා -පෙ- දුතියං ක්ඛානං උපසම්පජ්ජ වීහරති.

පීතියා ච විරාගා -පෙ- තතියං ක්ඛානං උපසම්පජ්ජ වීහරති.

සුඛසස ච පහානා -පෙ- චතුස්සං ක්ඛානං උපසම්පජ්ජ වීහරති.

සඛසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථමා නානාත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනානො ආකාසොති ආකාසානාඤ්ඤා යතනං උපසම්පජ්ජ වීහරති.

සඛසො ආකාසානාඤ්ඤායතනං සමතිකකමම අනානං විඤ්ඤාණනති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ වීහරති.

සඛසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නඤ්ඤි කිඤ්ඤිති ආකිඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ වීහරති.

සඛසො ආකිඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ වීහරති.

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතිකකමම සඤ්ඤාවෙදධිත-
නිරොධං උපසම්පජ්ජ වීභරති.

නව අනුපුබ්බනිරොධා: පඨමං ඤානං සමාපනනස්ස කාමසඤ්ඤා
නිරුද්ධා භොති, දුතියං ඤානං සමාපනනස්ස විතකකච්චාරා නිරුද්ධා
භොනති, තතියං ඤානං සමාපනනස්ස පිති නිරුද්ධා භොති, චතුසං
ඤානං සමාපනනස්ස අසසාසපසසාසා නිරුද්ධා භොනති, ආකාසානඤ්ඤා-
යතනං සමාපනනස්ස රූපසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං
සමාපනනස්ස ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, ආකීඤ්ඤාණ-
යතනං සමාපනනස්ස විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති,
නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපනනස්ස ආකීඤ්ඤාණයතනසඤ්ඤා
නිරුද්ධා භොති, සඤ්ඤාවෙදධිතනිරොධං සමාපනනස්ස සඤ්ඤා ව චෙදනා ව
නිරුද්ධා භොනති.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමා-
සම්බුද්ධෙන නව ධම්මා සම්මදකඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛභාධිතඛබ්බ-
-පෙ- අප්ඨාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුඤ්ඤානං.

දසකං

16. අප්ඨි ඛො ආවුසො, තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා
සමමාසම්බුද්ධෙන දස ධම්මා සම්මදකඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛභාධිතඛබ්බ-
-පෙ- අප්ඨාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුඤ්ඤානං.

කතමෙ දස:

දස නාථකරණං ධම්මා: ඉධාවුසො, භිතඤ්ඤා සීලවා භොති පාතිමොකඛ-
සංවරසංවුත්තො වීභරති ආචාරගොචරසම්පනෙනා අනුමනෙහසු වජේසු
භයදසසථි. සමාදාය සිකඛති සිකඛාපදෙසු. යං අ වුසො භිතඤ්ඤා සීලවා
භොති, පාතිමොකඛසංවරසංවුත්තො වීභරති ආචාරගොචරසම්පනෙනා
අනුමනෙහසු වජේසු භයදසසථි, සමාදාය සිකඛති සිකඛාපදෙසු, අයම්පි
ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආච්චසො, භික්ඛු ඛණ්ණුකුතො හොති සුතධරො සුත-සනතිවයො. යෙ තෙ ධම්මො ආදිකල්‍යාණං මරේකිකල්‍යාණං පරියොසානා-කල්‍යාණං සාත්ථා සධ්‍යඤ්ජනා¹ කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං අභිචදනති, තථාරූපා'ස ධම්මො ඛණ්ණුකා හොතති ධනා² වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපථිච්ඤා. යමොච්චසො, භික්ඛු ඛණ්ණුකුතො හොති -පෙ- දිට්ඨියා සුපථිච්ඤා, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආච්චසො, භික්ඛු කල්‍යාණමිතො හොති කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමථවචෙක . යමොච්චසො, භික්ඛු කල්‍යාණමිතො හොති කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමථවචෙක, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආච්චසො, භික්ඛු සුචචො හොති සොචචසකකරණෙහි ධම්මෙහි සමනකාගතො ඛමො පදකඛිණ්ණාහි අනුසාසනිං. යමොච්චසො, භික්ඛු සුචචො හොති -පෙ- පදකඛිණ්ණාහි අනුසාසනිං. අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආච්චසො, භික්ඛු යානි තානි සමුඤ්චාරිතං උච්චාවචානි කිංකරණියානි, තත්ථ දකෙඛි හොති අනලසො තනුපායාය චිංසාය සමනකාගතො අලං කාතුං අලං සංචිධාතුං. යමොච්චසො, භික්ඛු යානි තානි සමුඤ්චාරිතං -පෙ- අලං සංචිධාතුං, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආච්චසො, භික්ඛු ධම්මකාමො හොති පියසමුද්භාරො අභිධම්මෙ අභිචිතයෙ උළාරපාමොජේජා. යමොච්චසො, භික්ඛු ධම්මකාමො හොති-පෙ-අභිධම්මෙ අභිචිතයෙ උළාරපාමොජේජා, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

1. පාසං ඛණ්ණුකුතං (පෑස් සා.)
2. ධානා (මජ්ඣං)

සුත ව පරං ආචුසො, භික්ඛු සනතුදෙධා හොති ඉතරීතරෙහි විවර-
පිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි, යමාචුසො, භික්ඛු
සනතුදෙධා හොති ඉතරීතරෙහි විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චය-
භෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො, භික්ඛු ආරඤ්චිරියො විහරති අකුසලානං
ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය, ථාමවා දළභ-
පරක්කමො අනික්ඛික්ඛාධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. යමාචුසො, භික්ඛු
ආරඤ්චිරියො විහරති -පෙ- අනික්ඛික්ඛාධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු, අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො, භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතිනෙපකෙක්ඛන
සමන්තාගතො වීරකතමි වීරභාසිතමි සරිතා අනුසරිතා. යමාචුසො,
භික්ඛු සතිමා හොති -පෙ-සරිතා අනුසරිතා අයමි ධම්මො
නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයසුභාමිනියා
පඤ්ඤය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බධිකාය සමමාදුක්ඛකඛයගාමිනියා,
යමාචුසො, භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයසුභාමිනියා පඤ්ඤය
සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බධිකාය සමමාදුක්ඛකඛයගාමිනියා, අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

දස කසිණායතනානි: පට්ඨකසිණමෙකො¹ සඤ්ජානාති උද්ධං අධො
තිරියං අද්දමං අපමාණං. ආපොකසිනමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ-
තෙජොකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- වායොකසිණමෙකො සඤ්ජා-
නාති -පෙ- නීලකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- පිතකසිණමෙකො
සඤ්ජානාති -පෙ- ලොහිතකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ඔදුත-
කසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ආකාසකසිණමෙකො සඤ්ජානාති
විඤ්ඤාණකසිණමෙකො සඤ්ජානාති උද්ධං අධො තිරියං අද්දමං
අපමාණං.

1. පට්ඨකසිණමෙකො (මජ්ඣං)

දස අකුසලකම්මපථා : පාණාතිපාතො, අදික්කාදනං, කාමෙසු ඵ්චජාචාරො, මුසාවාදෙ, පිසුණා වාවා, ඵරුසා වාවා, සමපපලාපො, අභිජ්ඣා, බ්‍යාපාදෙ, මිච්ජාදිලිසී.

දස කුසලකම්මපථා : පාණාතිපාතා වෙරමණි, අදික්කාදනා වෙරමණි, කාමෙසු මිච්ජාවාරා වෙරමණි, මුසාවාද වෙරමණි, පිසුණාය වාවාය වෙරමණි, ඵරුසාය වාවාය වෙරමණි, සමපපලාපා වෙරමණි, අනභිජ්ඣා, අබ්‍යාපාදෙ, සමමාදිලිසී,

දස අරියවාසා : ඉධාචුසො, භික්ඛු පඤ්ඤාචාර්යභිතො හොති ජලඛගසමන්තාගතො එකාරකෙඛා චතුරාපසෙකතො පනුක්කපච්චෙකසච්චො සමචයසච්චෙකතො අනාවිලසංකප්පො පසඤ්ඤාසංඛාරො සුච්චුක්ඛභිතො සුච්චුක්ඛපඤ්ඤා.

කථංඤා ආචුසො, භික්ඛු පඤ්ඤාචාර්යභිතො හොති: ඉධාචුසො, භික්ඛුතො කාමච්ජජෙ පභිතො හොති, බ්‍යාපාදෙ පභිතො හොති, ඵිතමිඤ්ඤං පභිතං හොති, උඤ්ඤචචකුක්ඛචං පභිතං හොති, විචිකිච්ජා පභිතා හොති. එවං ඛො ආචුසො භික්ඛු පඤ්ඤාචාර්යභිතො හොති.

කථංඤා ආචුසො, භික්ඛු ජලඛගසමන්තාගතො හොති: ඉධාචුසො, භික්ඛු චක්ඛුතා රූපං දිස්වා නෙච සුමනො හොති න දුමමනො, උපෙකකිකො ච විහරති සතො සමපජානො. සොතෙන සඤ්ඤං සුච්චා -පෙ- සානෙන ගඤ්ඤං සාධිඤ්ඤා -පෙ- ඵ්චකාය රසං සාධිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ඵොච්චධං චුච්චිඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙච සුමනො හොති න දුමමනො, උපෙකකිකො ච විහරති සතො සමපජානො. එවං ඛො ආචුසො භික්ඛු ජලඛගසමන්තාගතො හොති.

කථංඤා ආචුසො, භික්ඛු එකාරකෙඛා හොති: ඉධාචුසො, භික්ඛු සකාරකෙඛන චෙතසා සමන්තාගතො හොති. එවං ඛො ආචුසො, භික්ඛු එකාරකෙඛා හොති.

දීඝනිකායො පාරීකවග්ගො

සඩහීතිසුඤ්ඤා

කථංකඤ්ඤා ආචාර්යො, භික්ඛු චතුරාපසෙසනො හොති, ඉධාචාර්යො, භික්ඛු සඤ්ඤායෙකං පරිපෙචති, සඤ්ඤායෙකං අධිවාසෙති, සඤ්ඤායෙකං විනොදෙති, සඤ්ඤායෙකං පරිචජෙජති. එවං ඛො ආචාර්යො, භික්ඛු චතුරාපසෙසනො හොති.

කථංකඤ්ඤා ආචාර්යො, භික්ඛු පනුඤ්ඤාපචේදකසචේචා හොති, ඉධාචාර්යො, භික්ඛුනො යාති ඤාති සුච්චසමඤ්ඤාභමඤ්ඤානං සුච්චපචේදකසචේචාති සඤ්ඤාති ඤාති නුඤ්ඤාති හොනති පනුඤ්ඤාති වඤ්ඤාති වඤ්ඤාති චුඤ්ඤාති පඤ්ඤාති පටිපසෙසඤ්ඤාති. එවං ඛො ආචාර්යො, භික්ඛු පනුඤ්ඤාපචේදකසචේචා හොති-

කථංකඤ්ඤාචාර්යො, භික්ඛු සමචයසචේදකසනො හොති: ඉධාචාර්යො භික්ඛුනො කාමෙසනා පඤ්ඤා හොති, භවෙසනා පඤ්ඤා හොති, භුභවෙරියෙසනා පටිපසෙසඤ්ඤා හොති. එවං ඛො ආචාර්යො, භික්ඛු සමචයසචේදකසනො හොති,

කථංකඤ්ඤාචාර්යො, භික්ඛු අනාවිලසඤ්ඤාපො හොති: ඉධාචාර්යො, භික්ඛුනො කාමසඤ්ඤාපො පඤ්ඤා හොති, ඛ්‍යාපාදසඤ්ඤාපො පඤ්ඤා හොති, විභිංසාසංකපො පඤ්ඤා හොති. එවං ඛො ආචාර්යො, භික්ඛු අනාවිලසඤ්ඤාපො හොති.

කථංකඤ්ඤාචාර්යො, භික්ඛු පසඤ්ඤාකායසංඛාරො හොති: ඉධාචාර්යො, භික්ඛු සුඛසංචි පහානා දුඤ්ඤාසංචි පහානා සුඛෙඛච සොමනසංචි දෙමනසානං අසංගමා අදුඤ්ඤාමසුඛං උපෙකඛාසතිපාරිසුඤ්ඤං චතුසංකානං උපසමපජ්ජ විහරති. එවං ඛො ආචාර්යො, භික්ඛු පසඤ්ඤාකායසංඛාරො හොති.

කථංකඤ්ඤාචාර්යො, භික්ඛු සුච්චිඤ්ඤාවිඤ්ඤා හොති: ඉධාචාර්යො භික්ඛුනො රාගා විඤ්ඤා විච්චිඤ්ඤා හොති දෙසා විඤ්ඤා විච්චිඤ්ඤා හොති මොහා විඤ්ඤා විච්චිඤ්ඤා හොති. එවං ඛො ආචාර්යො, භික්ඛු සුච්චිඤ්ඤාවිඤ්ඤා හොති.

කථංඤ්ඤාච්ච සො භික්ඛු සුච්චිත්තපඤ්ඤා භොති: ඉධාච්ච සො, භික්ඛු රාගො මෙ පභීනො උච්ඡිත්තච්චලො තාලාවජ්ඣකතො අනභාවං ගතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මොති පජානාති, දෙසො මෙ පභීනො-පෙ-මොභො මෙ පභීනො උච්ඡිත්තච්චලො තාලාවජ්ඣකතො අනභාවං ගතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මොති පජානාති. එවං ඛො ආච්ච සො භික්ඛු සුච්චිත්තපඤ්ඤා භොති.

දස අසෙකඛා ධම්මා: අසෙකඛා සම්මාදිට්ඨි, අසෙකෙඛා සම්මා-සඤ්ඤාපො, අසෙකඛා සම්මාවාචා, අසෙකෙඛා සම්මාකම්මනො, අසෙකෙඛා සම්මාආථිවො, අසෙකෙඛා සම්මාවායාමො, අසෙකඛා සම්මාසති, අසෙකෙඛා සම්මාසමාධි, අසෙකඛං සම්මා ඤ්ඤං, අසෙකඛා සම්මාවිච්චති.

ඉමෙ ඛො ආච්ච සො, තෙන භගවතා ජාතතා පසසතා අරභතා සම්මාසම්බුද්ධොති දස ධම්මා සම්මදෙකඛාතා. තස්ස සංඛෙඛෙභි සඤ්ඤාධි-තඛං න විච්චිතඛං යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසස විරට්ඨිතිකං. තදසස ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අජාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානනති.

17. අථ ඛො භගවා චූට්ඨතිතා ආයසම්මතං සාරිපුත්තං ආමනෙහසි ; “සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛො තං සාරිපුත්ත, භික්ඛුනං සංඛිතී-පරියායං අභාසී”ති.

ඉදමචොච ආයසමා සාරිපුත්තො. සම්බුද්ධො ඤ්ඤා සජා අභොසි. අත්තමනා ච තෙ භික්ඛු ආයසම්මතො සාරිපුත්තසස භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

සංඛිතීසුත්තං නිට්ඨිතං දසමං.

දුසුකාරසුන්‍යා

1. එවි. මෙ සුන්‍යා:

එක සමයෙහි හඟවා වමසායං විහරති ගගගරාය පොකඛරණියා තීරෙ මහතා හික්කුසඛෙතන සභිං පඤ්චමකෙහි හික්කුසනෙහි.

තත්‍ර මො ආයසමා සාරිපුකො හික්කු ආමකෙසි: ‘ආවුසො හික්කවො’ති. ‘ආවුසො’ති මො තෙ හික්කු ආයසමතො සාරිපුකාසා පච්චෙසාසුං. ආයසමා සාරිපුකො එතදවොච :

දුසුකාරං පච්චකාමී ධම්මං නිබ්බානපතතියා,
දුක්ඛසන්තනකිරියාය සබ්බගජ්ජමොචනං.

එකො ධම්මො

2. එකො ආවුසො ධම්මො බහුකාරො, එකො ධම්මො භාවෙනචෙඛා, එකො ධම්මො පරිඤ්ඤායො, එකො ධම්මො පහාතචෙඛා, එකො ධම්මො භානභාගියො, එකො ධම්මො විසෙසභාගියො, එකො ධම්මො දුප්පච්චිචෙඛා, එකො ධම්මො උප්පාදෙතචෙඛා, එකො ධම්මො අභිඤ්ඤායො, එකො ධම්මො සච්ඡිකාතචෙඛා.

කතමො එකො ධම්මො බහුකාරො? අප්පමාදෙ කුසලෙසු ධම්මෙසු. අයං එකො ධම්මො බහුකාරො.

කතමො එකො ධම්මො භාවෙනචෙඛා? කායගතාසභි සාතසහගතා. අයං එකො ධම්මො භාවෙනචෙඛා.

කතමො එකො ධම්මො පරිඤ්ඤායො? එකො සාසචො උපාද්භියො. අයං එකො ධම්මො පරිඤ්ඤායො?.

කතමො එකො ධම්මො පහා තබ්බො? අසම්මානො, අයං එකො ධම්මො පහාතබ්බො.

කතමො එකො ධම්මො භානභාගියො? අයොනිසො මනසිකාරො අයං එකො ධම්මො භානභාගියො.

කතමො එකො ධම්මො විසෙසභාගියො? යොනිසො මනසිකාරො අයං එකො ධම්මො විසෙසභාගියො.

කතමො එකො ධම්මො දුපපිච්චේකි? ආනතතරිකො වෙනොසමාධි. අයං එකො ධම්මො දුපපිච්චේකි.

කතමො එකො ධම්මො උප්පාදෙතබ්බො? අකුප්පං ඤාණං. අයං එකො ධම්මො උප්පාදෙතබ්බො.

කතමො එකො ධම්මො අභිඤ්ඤායො? සමඛධ සත්තා ආභාරධර්මිනිකා. අයං එකො ධම්මො අභිඤ්ඤායො.

කතමො එකො ධම්මො සච්ඡිකාතබ්බො? අකුප්පා වෙනොච්චුත්ති. අයං එකො ධම්මො සච්ඡිකාතබ්බො.

ඉති ඉමෙ දස ධම්මො භූතා තච්ඡා තථා අචිතථා අනඤ්ඤථා සමා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

දෙවධම්මා

3. දෙව ධම්මො බහුකාරා, දෙව ධම්මො භාවෙනබ්බා? දෙව ධම්මො පරිඤ්ඤායො, දෙව ධම්මො පහාතබ්බා, දෙව ධම්මො භානභාගියා, දෙව ධම්මො විසෙසභාගියා. දෙව ධම්මො දුපපිච්චේකි, දෙව ධම්මො උප්පාදෙතබ්බා, දෙව ධම්මො අභිඤ්ඤායා, දෙව ධම්මො සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ දෙව ධම්මො බහුකාරා? සති ව සමපජඤ්ඤාං ව. ඉමෙ දෙව ධම්මො බහුකාරා.

කතමෙ දෙව ධම්මො භාවෙනබ්බා? සමථො ව විපසන්තා ව. ඉමෙ දෙව ධම්මො භාවෙනබ්බා.

කතමෙ දෙඛ ධම්මා පරිඤ්ඤායා? නාමඤ්ඤි රූපඤ්ඤි. ඉමෙ දෙඛ ධම්මා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ දෙඛ ධම්මා පහාතඛිං? අවිජ්ජා ච භවතණ්ඤා ච. ඉමෙ දෙඛ ධම්මා පහාතඛිං.

කතමෙ දෙඛ ධම්මා භානභාගියා? දෙවචසකතා ච. පාපමිත්තතා ච. ඉමෙ දෙඛ ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ දෙඛ ධම්මා විසෙසභාගියා? සොචචසකතා ච කල්‍යාණ-මිත්තතා ච. ඉමෙ දෙඛ ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ දෙඛ ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා? යො ච හෙතු යො ච පච්චයො සකතානං සංකිලෙසාය, යො ච හෙතු යො ච පච්චයො සකතානං විසුද්ධියා ඉමෙ දෙඛ ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ දෙඛ ධම්මා උප්පාදෙතඛිං? දෙඛ ඤ්ඤානි ධයෙ ඤ්ඤං. අනුප්පාදෙ ඤ්ඤං. ඉමෙ දෙඛ ධම්මා උප්පාදෙතඛිං.

කතමෙ දෙඛ ධම්මා අභිඤ්ඤායා? දෙඛ ධාතුයො: සඛිතතා ච ධාතු අසඛිතතා ච ධාතු. ඉමෙ දෙඛ ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ දෙඛ ධම්මා සච්ඡිකාතඛිං? විජ්ජා ච විචුක්ඛි ච. ඉමෙ දෙඛ ධම්මා සච්ඡිකාතඛිං.

ඉති ඉමෙ විසති ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසමුද්ධා.

තයොධම්මා

4. තයො ධම්මා ධුත්තාරා, තයො ධම්මා භාවෙතඛිං -ප- තයො ධම්මා සච්ඡිකාතඛිං.

කතමෙ තයො ධම්මා ඔහුකාරා? සපුරිසසංසෙවො, සඛිමසවනං ධම්මානුධම්මසට්ඨනං. ඉමෙ තයො ධම්මා ඔහුකාරා.

කතමෙ තයො ධම්මා භාවෙතඛ්ඛා? තයො සමාධි: සචිතකකසච්චාරො සමාධි, අචිතකකච්චාරමනො සමාධි, අචිතකක අච්චාරො සමාධි. ඉමෙ තයො ධම්මා භාවෙතඛ්ඛා.

කතමෙ තයො ධම්මා පරිඤ්ඤායා? තිසෙසා වෙදනා: සුඛා වෙදනා, දුඛා වෙදනා, අදුඝඛමසුඛා වෙදනා. ඉමෙ තයො ධම්මා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ තයො ධම්මා පහාතඛ්ඛා? තිසෙසා තණ්හා: කාමතණ්හා, භව තණ්හා, වීභවතණ්හා. ඉමෙ තයො ධම්මා පහාතඛ්ඛා.

කතමෙ තයො ධම්මා භානභාගියා? තීනි අකුසලමූලානි: ලොභො අකුසලමූලං, දොසො අකුසලමූලං මොහො අකුසලමූලං. ඉමෙ තයො ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ තයො ධම්මා විසෙසභාගියා? තීනි කුසලමූලානි: අලොභො කුසලමූලං, අදොසො කුසලමූලං, අමොහො කුසලමූලං, ඉමෙ තයො ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ තයො ධම්මා දුපට්ඨිජ්ඣා? තිසෙසා නිසසරණියා ධාතුයො: කාමානුමෙතං නිසසරණං යදිදං තෙකඛමං, රූපානුමෙතං නිසසරණං යදිදං ආරූපං, යං ඛො පන කිඤ්චි භුතං සඛිතං පට්ඨවසමුප්පන්නං නිරොධො තස්ස නිසසරණං. ඉමෙ තයො ධම්මා දුපට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ තයො ධම්මා උපපාදෙතඛ්ඛා? තීණි ඤ්ඤානානි. අතීතංසෙ ඤ්ඤං, අනාගතං සෙ ඤ්ඤං, පච්චුසන්නං සෙ ඤ්ඤං. ඉමෙ තයො ධම්මා උපපාදෙතඛ්ඛා.

කතමෙ තයො ධම්මා අභිඤ්ඤායා? තිසෙසා ධාතුයො: කාමධාතු රූපධාතු, අරූපධාතු. ඉමෙ තයො ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ තයො ධම්මා සච්ඡිකාතඛ්ඛා? තිසෙසා විජ්ජා: පුට්ඨෙතච්චා-සානුසසතිඤ්ඤං විජ්ජා, සත්තානං වුත්ථපපාතෙ ඤ්ඤං විජ්ජා, ආසවානා වෙස ඤ්ඤං විජ්ජා: ඉමෙ තයො ධම්මා සච්ඡිකාතඛ්ඛා.

ඉති ඉමෙ තිංස ධම්මා භුතා තච්ඡා තථා අච්ඡන්දා? අනාඤ්ඤා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

වත්තාරො ධම්මා

5. වත්තාරො ධම්මා බහුකාරා; වත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛ්ඛා-පෙ-වත්තාරො ධම්මා සච්ඡිකාතඛ්ඛා.

කතමෙ වත්තාරො ධම්මා බහුකාරා? වත්තාරි වකකාති: පතිරුප-දෙසවාසො, සපුරිසුපනිසසයො,¹ අත්තසම්මාපච්ඡිධි, පුබ්බෙ ච කතපුඤ්ඤතා. ඉමෙ වත්තාරො ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ වත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛ්ඛා? වත්තාරො සතිපට්ඨානා: ඉධාච්චිසො භික්ඛු කාමෙ කායානුපසසි චිහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්ස-පෙ-වෙදනාසු-පෙ-චිකෙත-පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපසසි චිහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්ස. ඉමෙ වත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛ්ඛා.

කතමෙ වත්තාරො ධම්මා පරිඤ්ඤය්‍යා? වත්තාරො ආභාරා: කඛ්චිකාරො ආභාරො ඔළාරිකො වා සුචුමො වා, එසෙසා දුතියො, මනොසකෙඤ්ඤතා තතියා, විඤ්ඤණං චතුස්ථං. ඉමෙ වත්තාරො ධම්මා පරිඤ්ඤය්‍යා.

කතමෙ වත්තාරො ධම්මා පහාතඛ්ඛා? වත්තාරො ඔසා: කාමොසෙසා භවොසෙසා, දිවේඨාසෙසා, අච්ඡේදාසෙසා. ඉමෙ වත්තාරො ධම්මා පහාතඛ්ඛා.

කතමෙ වත්තාරො ධම්මා භානාහාගියා? වත්තාරො යොගා: කාම-යොගො භවයොගො, දිට්ඨියොගො, අච්ඡේදායොගො. ඉමෙ වත්තාරො ධම්මා භානාහාගියා.

කතමෙ වත්තාරො ධම්මා විසෙසහාගියා? වත්තාරො විසංයොගා: කාමයොගච්ඡිසංයොගො, භවයොගච්ඡිසංයොගො, දිට්ඨියොගච්ඡිසංයොගො අච්ඡේදායොගච්ඡිසංයොගො. ඉමෙ වත්තාරො ධම්මා විසෙසහාගියා.

1. සපුරිසුපනිසසයො (සං. කම)

කතමෙ වතතාරො ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා? වතතාරො සමාධායො: භානභාගියො සමාධි, ධීතිභාගියො සමාධි, විසෙසභාගියො සමාධි, නිබ්බධභාගියො සමාධි. ඉමෙ වතතාරො ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ වතතාරො ධම්මා උපපාදෙතඛ්ඛා? වතතාරි ඤාණානි, ධම්මෙ ඤාණං, අනවයෙ ඤාණං, පරියෙ ඤාණං, සම්මුතියා ඤාණං. ඉමෙ වතතාරො ධම්මා උපපාදෙතඛ්ඛා.

කතමෙ වතතාරො ධම්මා අභිඤ්ඤායා? වතතාරි අරියසච්චානි: දුක්ඛං අරියසච්චං, දුක්ඛසමුදයො අරියසච්චං, දුක්ඛනිරොධො අරියසච්චං, දුක්ඛනිරොධගාමීනිපට්ඨපද අරියසච්චං. ඉමෙ වතතාරො ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ වතතාරො ධම්මා සච්ඡිකාතඛ්ඛා? වතතාරි සාමඤ්ඤඵලානි: සොතාපතනිඵලං, සකදගාමිඵලං, අනාගාමිඵලං, අරහත්තඵලං. ඉමෙ වතතාරො ධම්මා සච්ඡිකාතඛ්ඛා.

ඉති ඉමෙ වතතාරිසං ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අචිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

පඤ්ච ධම්මා

6. පඤ්ච ධම්මා බහුකාරා -පෙ- පඤ්ච ධම්මා සච්ඡිකාතඛ්ඛා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා බහුකාරා? පඤ්ච පධානියඛ්ඛානි: ඉධාවුසො භිතඬු සද්දො හොති සද්දභති තථාගතසස ඛොධිං; ඉති පි සො භගවා අරහං සමාසමබුද්ධො විජ්ජාවරණසම්පනෙතො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සත්ථා දෙවමනුසසානං බුද්ධො භගවා'ති, අප්පාධාධො හොති අප්පාතඛෙකා සමච්චපාකිනියා ගභණියා සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාච්චුණ්ඨාය මජ්ඣිමාය පධානසම්මාය, අසඨො හොති අමායාථී යථාභූතං අත්තානං ආචිකත්තා සත්ථුරි වා විඤ්ඤසු වා සමුභම-චාරිසු, ආරඬ්ඨිථියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ථාමවා දලහපරකකමො අනිකඛිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු, පඤ්ඤථා හොති උදයත්ථුගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බධිකාය සමමා දුක්ඛකියගාමිනියා. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා භාවෙනබ්බා? පඤ්ඤාභිනිකො සමමාසමාධි; පිතිඵරණතා, සුඛඵරණතා, වෙනොඵරණතා, ආලොකඵරණතා, පච්ච-වේකභිනිතීඝ්ණං. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මා භාවෙනබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා පරිඤ්ඤායා? පඤ්චපාදනකභිනිතා: සෙය්‍යථිදං රුදුපාදනකභිනිතො, වෙද්දුපාදනකභිනිතො, සඤ්ඤාපාදනකභිනිතො, සඛ්ඛා-රුපාදනකභිනිතො, විඤ්ඤාඡ්ඤාපාදනකභිනිතො. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මං පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා පභාතබ්බා? පඤ්ඤා නීවරණානි: කාමච්ඡන්දනීවරණං, ඛ්‍යාපාදනීවරණං, ථීනථීඛනීවරණං, උඛච්ච-කුකකුච්චනීවරණං, විචිකිච්ඡානීවරණං. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මා පභා-තබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා භානභාගියා? පඤ්ඤා වෙනොථීලො: ඉධාච්චසො භික්ඛු සසුරි කඛබ්බි විචිකිච්ඡති නාධිච්ච්චති න සමපසිද්ධි යො සො ආච්චසො භික්ඛු සසුරි කඛබ්බි විචිකිච්ඡති නාධිච්ච්චති න සමපසිද්ධි තසස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය. යසස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය, අයං පඨමො වෙනොථීලො. පුන ච පරං ආච්චසො භික්ඛු ධම්මෙ කඛබ්බි විචිකිච්ඡති නාධිච්ච්චති න සමපසිද්ධි -පෙ- සඛෙස කඛබ්බි -පෙ- සික්ඛාය කඛබ්බි -පෙ- සමුභවාරීසු කුපිතො හොති අනත්තමනො ආහතවික්ඛො ථීලරාතො. යො සො ආච්චසො භික්ඛු සමුභවාරීසු කුපිතො හොති අනත්තමනො ආහතවික්ඛො ථීලරාතො, තසස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය. යසස වික්ඛං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය, අයං පඤ්ඤාමො වෙනොථීලො. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා විසෙසභාගියා? පඤ්චඤ්ඤානි: සඤ්ඤිඤා, චිරිඤ්ඤිඤා, සතිඤ්ඤා, සමාධිඤ්ඤා, පඤ්ඤිඤා. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා දුපපච්චිජ්ඣා? පඤ්චනිසාරණියා ධාතුයො: ඉධාච්චසො, භික්ඛුනො කාමෙ මනසිකරොතො කාමෙසු චිත්තං න පක්ඛන්දනි නපපසීදනි න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. නෙකකම්මං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො නෙකකම්මෙච්චිත්තං පක්ඛන්දනි පසීදනි සන්තිට්ඨති විමුච්චති, තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං සුවිමුත්තං වීසංයුත්තං කාමෙභි. යෙ ච කාමපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා වීසාතා පරිලාභා මුත්තො සො තෙභි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං කාමානං නිසරණං.

සුන ව පරං ආච්චසො, භික්ඛුනො ඛ්‍යාපාදං මනසිකරොතො ඛ්‍යාපාදෙ චිත්තං න පක්ඛන්දනි, නපපසීදනි න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අඛ්‍යාපාදං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අඛ්‍යාපාදෙ චිත්තං පක්ඛන්දනි පසීදනි සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං සුවිමුත්තං වීසංයුත්තං ඛ්‍යාපාදෙන. යෙ ච ඛ්‍යාපාදපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා වීසාතා පරිලාභා, මුත්තො සො තෙභි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං ඛ්‍යාපාදස්ස නිසරණං.

සුන ව පරං ආච්චසො, භික්ඛුනො විභෙසං මනසිකරොතො විභෙසාය චිත්තං න පක්ඛන්දනි නපපසීදනි න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අවිභෙසං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අවිභෙසාය චිත්තං පක්ඛන්දනි පසීදනි සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං සුවිමුත්තං වීසංයුත්තං විභෙසාය. යෙ ච විභෙසපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා වීසාතා පරිලාභා, මුත්තො සො තෙභි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං විභෙසාය නිසරණං.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛුනො රූපෙ මනසිකරොතො රූපෙසු චිත්තං න පක්ඛන්දනි නපපසීදනි න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අරූපං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අරූපෙ චිත්තං පක්ඛන්දනි පසීදනි සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං සුවිමුත්තං වීසංයුත්තං රූපෙභි. යෙ ච රූපපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා වීසාතා පරිලාභා, මුත්තො සො තෙභි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං රූපානං නිසරණං.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො සකකායං මනසිකරොතො සකකායෙ විතං න පකඛඤ්ඤි නාපසිද්ධි න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. සකකාය- නිරොධං ඛො පන සස මනසිකරොතො සකකායනිරොධෙ විතං පකඛඤ්ඤි පසිද්ධි සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුක්තං විසංයුතං සකකායෙන. යෙ ව සකකායපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්තො සො තෙහි. න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං සකකායස නිසරණං ඉමෙ පඤ්ඤ ධම්මා දුපච්චිජ්ඣා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා උපපාදෙතබ්බා? පඤ්ඤ ඤාණිකො සමුච්චමාධි. අයං සමාධි පවුප්පනනසුඛො වෙව ආයතිඤ්ඤ සුඛවිපාතො ති පව්වත්තඤ්ඤෙඤ්ඤෙඤ්ඤෙ උපපජ්ජති, අයං සමාධි අරියො තිරාමිසො ති පව්වත්තඤ්ඤෙඤ්ඤෙ උපපජ්ජති, අයං සමාධි අකාපුරිසසෙවිතො ති පව්වත්තඤ්ඤෙඤ්ඤෙ උපපජ්ජති, අයං සමාධි සනෙතා පණිතො පටිපාසකඤ්ඤෙඤ්ඤෙ ඵකොදිභාවාධිගතො න සඛාරනිග්ගස්සවාටිතාවතොති පව්වත්තඤ්ඤෙඤ්ඤෙ උපපජ්ජති, සො ඛො පනාභං ඉමං සමාධිං සතො'ව සමාපජ්ජාමි, සතො වුට්ඨාමි'ති පව්වත්තඤ්ඤෙඤ්ඤෙ උපපජ්ජති. ඉමෙ පඤ්ඤ ධම්මා උපපාදෙතබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා අභිඤ්ඤෙඤ්ඤා? පඤ්ඤ විමුක්තායතනාති: ඉධාවුසො, භික්ඛුනො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤෙඤ්ඤෙඤ්ඤෙ වා ගරුඋඤ්ඤා- නිකො සමුභවො. ඥා යථා ආවුසො භික්ඛුනො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤෙඤ්ඤෙඤ්ඤෙ වා ගරුඋඤ්ඤානිකො සමුභවො තථා තථා සො තසමිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ව හොති ධම්මපටිසංවෙදී ව. තස අත්ථපටිසං- වෙදිනො ධම්මපටිසංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස පිති ජායති, පිතිමනස කායො පසමහති පසකඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං පටිමං විමුක්තායතනං.

1. සසබ්බාරනිග්ගස්සවාටිතගතො (මජ්ඣ)

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති. අඤ්ඤතරො වා ගරුට්ඨානිකො සමුභමචාරී, අපි ව ඛො යථාසුතං යථාපරි-
 යක්ඛං ධම්මං විත්ථාරොන පරෙසං දෙසෙති. යථා යථා ආවුසො භික්ඛු
 යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විත්ථාරොන පරෙසං දෙසෙති, තථා
 තථා සො තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපට්ඨංවෙදී ව හොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ව.
 තස්ස අත්ථපට්ඨංවෙදීනො ධම්මපට්ඨංවෙදීනො පාමුජ්ජං ජායති,
 පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසංමහති, පසංඛකායො
 සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො වික්ඛං සමාධියති. ඉදං දුතියං විමුක්ඛායතනං.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති
 අඤ්ඤතරො වා ගරුට්ඨානිකො සමුභමචාරී. නාපි යථාසුතං යථාපරි-
 යක්ඛං ධම්මං විත්ථාරොන පරෙසං දෙසෙති, අපි ව ඛො යථාසුතං යථා-
 පරියක්ඛං ධම්මං විත්ථාරොන සජ්ඣායං කරොති. යථා යථාවුසො
 භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විත්ථාරොන සජ්ඣායං කරොති,
 තථා තථා සො තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපට්ඨංවෙදී ව හොති ධම්මපට්ඨ-
 ඨංවෙදී ව. තස්ස අත්ථපට්ඨංවෙදීනො ධම්මපට්ඨංවෙදීනො පාමුජ්ජං
 ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසංමහති, පසංඛකා-
 යො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො වික්ඛං සමාධියති. ඉදං තතියං
 විමුක්ඛායතනං.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති
 අඤ්ඤතරො වා ගරුට්ඨානිකො සමුභමචාරී, නාපි යථා සුතං යථාපරියක්ඛං
 ධම්මං විත්ථාරොන පරෙසං දෙසෙති, නාපි යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං
 විත්ථාරොන සජ්ඣායං කරොති, අපි ව ඛො යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං
 වෙතසා අනුවිතකෙකති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙකති. යථා යථා
 ආවුසො භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං වෙතසා අනුවිතකෙකති
 අනුවිචාරෙති මනසානුපෙකති, තථා තථා සො තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපට්ඨ-
 ඨංවෙදී ව හොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ව, තස්ස අත්ථපට්ඨංවෙදීනො ධම්ම-
 පට්ඨංවෙදීනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස
 කායො පසංමහති, පසංඛකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො වික්ඛං
 සමාධියති. ඉදං චතුත්ථං විමුක්ඛායතනං.

සුත ච පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සඤ්ඤා ධම්මං දෙසෙති, අඤ්ඤාතරො චා ගරුච්ඡානිකො සමුභමචාරී, නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විඤ්චාරෙන පරෙසං දෙසෙති. නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විඤ්චාරෙන සඤ්ඤායං කරොතී, නාපි යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං වෙනසා අනුචිතකෙකති අනුචිචාරෙති මනසානුපෙකති. අපි ච ඛවසා අඤ්ඤාතරං සමාධිනිමිතං සුඤ්ඤාතං හොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපච්චිද්ධං පඤ්ඤාය. යථා යථා ආවුසො භික්ඛුනො අඤ්ඤාතරං සමාධිනිමිතං සුඤ්ඤාතං හොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපච්චිද්ධං පඤ්ඤාය. තථා තථා සො තසමී ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච. තස අත්ථපටිසංවෙදිතො ධම්මපටිසංවෙදිතො පාමුච්ඡං ජායති, පමුදිතසා පිති ජායති, පිතිමනසා කායො පසස්මහති, පසස්මහකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිතො චිත්තං සමාධියති. ඉදං පඤ්ඤාමං විමුක්ඛායතනං. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මො අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ පඤ්ඤා ධම්මො සච්ඡිකාතඛො? පඤ්ඤා ධම්මකඛො: සීලකඛො, සමාධිකඛො, පඤ්ඤාකඛො, විමුක්ඛකඛො, විමුක්ඛසංඝායකඛො. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මො සච්ඡිකාතඛො.

ඉති ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මො භුතා තච්ඡා තථා අචිතථා අනඤ්ඤාතො සමමා තථාගතෙන අභිසම්මුද්ධා.

ෂ ධම්මො

7. ෂ ධම්මො බහුකාරා -පෙ- ෂ ධම්මො සච්ඡිකාතඛො.

කතමෙ ෂ ධම්මො බහුකාරා? ෂ සාරානියා ධම්මො: ඉධාවුසො භික්ඛුනො මෙතං කායකමමං පච්චුපට්ඨිතං හොති සමුභමචාරීසු ආචී වෙච රහො ච. අයමපි ධම්මො සාරානියො පියකරණො ගරුකරණො සඛනාය අච්චාදය අච්චෙසාය සාමග්ගියා එකිභාවාය සංවත්තති.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො මෙකං වච්චමමං -පෙ- එකීභාවාය සංවකන්ති.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො මෙකං මනොකමමං -පෙ- එකීභාවාය සංවකන්ති.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු යෙ කෙ ලාභා ධම්මිකාධම්මලද්ධා අත්තමසො පක්ඛපරියාපක්ඛමක්ඛමසී කථාරූපෙහි ලාභෙහි අපච්චිභක්ඛංහොගී හොති සීලවනෙත්ති සමුඤ්චාරීහි සාධාරණහොගී. අයමසී ධම්මො සාරානියො -පෙ- එකීභාවාය සංවකන්ති.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු යානි කානි සීලානි අඛණ්ඩානි අමුච්ඡානි අසබ්බානි අකමමාසානි භුජ්ජසානි විඤ්ඤපසසදානි අපරාමධානි සමාධිසංවකන්තිකානි, කථාරූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤගතො විහරති සමුඤ්චාරීහි ආච්චෙව රහො ව. අයමසී ධම්මො සාරාණියො -පෙ- එකීභාවාය සංවකන්ති.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු යා'යං දිට්ඨි අරියා නිය්‍යානිකා නිය්‍යාති කක්ඛරසස සමමා දුක්ඛකඛයාය, කථාරූපාය දිට්ඨියා දිට්ඨිසාමඤ්ඤගතො විහරති සමුඤ්චාරීහි ආච්චෙව රහො ව. අයමසී ධම්මො සාරානියො පියකරණො ගරුකරණො සඛ්ඛභාය අච්චාදය අච්චෙසාය සාමඤ්ඤා එකීභාවාය සංවකන්ති. ඉමෙ ඡ ධම්මො ඛණ්ඩකාරා,

කතමෙ ඡ ධම්මො භාවෙකඛබ්බා? ඡ අනුසන්ධිධානානි: බුද්ධානුසන්ති, ධම්මානුසන්ති, සඛ්ඛානුසන්ති, සීලානුසන්ති, වාගානුසන්ති, දෙවතානුසන්ති. ඉමෙ ඡ ධම්මො භාවෙකඛබ්බා.

කතමෙ ඡ ධම්මො පරිඤ්ඤායා? ඡ අජකික්ඛිකානි ආයතනානි: වක්ඛායතනං, යොතායතනං, සානායතනං, ජීව්භායතනං, කායායතනං, මනායතනං. ඉමෙ ඡ ධම්මො පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ ඡ ධමමා පභාතබ්බා? ඡ තණ්හාකායා, රූපතණ්හා, සද්ද-
තණ්හා, ගන්ධතණ්හා, රසතණ්හා, ඓද්ධබ්බතණ්හා, ධමමතණ්හා. ඉමෙ
ඡ ධමමා පභාතබ්බා.

කතමෙ ඡ ධමමා භානාභාගියා? ඡ අගාරවා: ඉධාචුසො භික්ඛු
සජ්ජුරි අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, ධමමෙ -පෙ- සඛෙස -පෙ-
සිකඛාය -පෙ- අප්පමාදෙ -පෙ- පටිසන්චාරෙ අගාරවො විහරති අප්ප-
තිස්සවො. ඉමෙ ඡ ධමමා භානාභාගියා.

කතමෙ ඡ ධමමා විසෙසභාගියා? ඡ ගාරවා: ඉධාචුසො භික්ඛු සජ්ජුරි
සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො ධමමෙ -පෙ- සඛෙස -පෙ- සිකඛාය-පෙ-
අප්පමාදෙ -පෙ- පටිසන්චාරෙ සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො. ඉමෙ ඡ
ධමමා විසෙසභාගියා.

කතමෙ ඡ ධමමා දුපපට්ඨිජ්ඣා? ඡ නිසසරණියා ධාතුයො:
ඉධාචුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: මෙතො භි ඛො මෙ ආචුසො,
වෙතොවිමුක්ඛි භාවිතා ඛුලිකතා යානිකතා වජ්ජුකතා අනුලසීතා
පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අඵ ච පන මෙ බ්‍යාපාදෙ විතො පරියාදය
තිලධනිති, සො 'මාභෙවනති'ස වචනියො, මා'යසො එවං අවච, මා
භගවනං අබ්‍යාවිසති, න භි සාධු භගවතො අබ්‍යකඛානං, න භි භගවා
එවං වදෙය්‍යා. අද්ධානමෙතං ආචුසො අනාවකාසො යං මෙතොය
වෙතොවිමුක්ඛියා භාවිතාය ඛුලිකතාය යානිකතාය වජ්ජුකතාය
අනුලසීතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය, අඵ ච පන සො බ්‍යාපාදෙ විතො
පරියාදය යසනිති නෙතං යානං විජ්ජති. නිසසරණං හෙතං ආචුසො
බ්‍යාපාදස යද්දං මෙතොවෙතොවිමුක්ඛි.

ඉධ පනාචුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: කරුණාහි ඛො මෙ ආචුසො වෙතොවිමුක්ති භාවිතා ඛහුලිකතා යානීකතා වජ්ඣකතා අනුලභිතා පරිචිතා සුසමාරධා, අථ ච පන මෙ විභෙසා විතො පරියාදය නිබ්බතී ති, සො 'මා භෙවනති' සෙ වචනියො, මා'යසමා එවං අවච, මා භගවනං අඛොවිසති, -පෙ- නිසරණං භෙතං ආචුසො, විභෙසාය යදිදං කරුණා වෙතොවිමුක්ති.

ඉධාචුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: මුදිතා හි ඛො මෙ ආචුසො වෙතො- විමුක්ති භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ අරති විතො පරියාදය නිබ්බතී ති, සො 'මාභෙවනති' සෙ වචනියො, මායසමා එවං අවච -පෙ- නිසරණං භෙතං ආචුසො අරතියා යදිදං මුදිතා වෙතොවිමුක්ති.

ඉධ පන ආචුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: උපෙකඛා හි ඛො මෙ ආචුසො, වෙතොවිමුක්ති භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ රාගො විතො පරියාදය නිබ්බතී ති. -පෙ- නිසරණං භෙතං ආචුසො රාගසෙ යදිදං උපෙකඛා වෙතොවිමුක්ති.

ඉධ පනාචුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: අනිමිත්තා හි ඛො මෙ ආචුසො, වෙතොවිමුක්ති භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ තං නිමිත්තානුසාරි ඤාණං භොතී ති -පෙ- නිසරණං භෙතං ආචුසො, සධ්ධනිමිත්තානං යදිදං අනිමිත්තා වෙතොවිමුක්ති.

ඉධ පන ආවුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: අසමි ති ඛො මෙ විගතං, අයමභසමි ති න සමනුපසසාමි. අථ ච පන මෙ විවිකිච්ඡා කථංකථාසලලං වික්ඛං පරියාදය තිට්ඨතී ති. සො 'මා භෙවනති' සස වචනියො, මා'යසමි එවං අවච, මා භගවනං අඛ්‍යාවික්ඛි, න භි සාධු භගවතො අඛ්‍යාකමානං. න භි භගවා එවං වදෙය්‍යා. අට්ඨානමෙතං ආවුසො, අනචකාසො, යං අසමිති විගතෙ අයමභමසමිති අසමනුපසසතො, අථ ච පනසස විවිකිච්ඡා කථංකථාසලලං වික්ඛං පරියාදය ය්‍යසකී ති, නෙතං යානං විජ්ජති. නිසසරණං භෙතං ආවුසො විවිකිච්ඡා කථංකථාසලලසස, යදිදං අසමිති මානසස සමුග්ගාතො. ඉමෙ ඡ ධම්මො දුසාවිච්ඡකා.

කතමෙ ඡ ධම්මො උපපාදෙතඛ්‍යො? ඡ සතතවිහාරා: ඉධාවුසො භික්ඛු වක්ඛුනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො භොති න දුම්මනො. උපෙකඛකො ච විහරති සතො සමපඡානො. සොතෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤා-පෙ- සානෙන ගඤ්ඤං සාධිඤ්ඤා-පෙ- ජිඤ්ඤා රසං සාධිඤ්ඤා-පෙ- කායෙන ථොට්ඨඛ්‍යො ඵුසිඤ්ඤා-පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො භොති න දුම්මනො, උපෙකඛකො ච විහරති සතො සමපඡානො. ඉමෙ ඡ ධම්මො උපපාදෙතඛ්‍යො.

කතමෙ ඡ ධම්මො අභිඤ්ඤායා? ඡ අනුකරියානි: දසසානානුකරියං, සවණානුකරියං, ලාභානුකරියං, සිකඛානුකරියං, පාරිවරියානුකරියං, අනුසංකානුකරියං. ඉමෙ ඡ ධම්මො අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ ඡ ධම්මො සච්ඡිකාතඛ්‍යො? ඡ අභිඤ්ඤා: ඉධාවුසො, භික්ඛු අනෙකච්ඡිතං ඉඤ්ඤිවිධං පචචනුභොති -පෙ- යාව මුභමලොකා පි කායෙන වසං වනෙත්ති, දිඛ්‍යාය සොතධාතුයා විසුඤ්ඤාය අතිකකතනමානුසිකාය උභො සද්දෙ සුභාති දිඛෙච මානුසෙ ච යෙ දුරෙ සතතිකෙ වා පරසකතානං පරපුග්ගලානං වෙතසා වෙතො පරිචච පඡානාති සරාගං වා වික්ඛං -පෙ- අවිමුක්ඛං වා වික්ඛං අවිමුක්ඛං විකතනති පඡානාති, සො අනෙකච්ඡිතං පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති-සෙය්‍යපීදං, එකමි ඡාතිං දෙච පි ඡාතියො -පෙ- ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකච්ඡිතං පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති. දිඛෙඛන වක්ඛුනා විසුඤ්ඤිත අතිකකතනමානුසකෙන -පෙ- යථාකමමුපගෙ සතෙත පඡානාති, ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතො-විමුක්ඛති පඤ්ඤවිමුක්ඛති. දිට්ඨෙච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤ්ඤා උපසමපඡ විහරති. ඉමෙ ඡ ධම්මො සච්ඡිකාතඛ්‍යො.

ඉති ඉමෙ සට්ඨි ධම්මො භ්තා තච්ඡා තථා අචිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො.

සත්තධම්මො

8. සත්ත ධම්මො බහුකාරො, සත්ත ධම්මො භාවේතබ්බො, සත්ත ධම්මො පරිඤ්ඤායා, සත්ත ධම්මො පභාතබ්බො, සත්ත ධම්මො භානභාගියා, සත්ත ධම්මො විසෙසභාගියා, සත්ත ධම්මො දුපච්චිජ්ඣා, සත්ත ධම්මො උප්පාදෙනබ්බො, සත්ත ධම්මො අභිඤ්ඤායා, සත්ත ධම්මො සච්ඡිකාතබ්බො.

කතමෙ සත්ත ධම්මො බහුකාරො? සත්ත අරියධනානි: සද්ධාධනං, සීලධනං, භිරිධනං, මිත්තප්පධනං, සුත්තධනං, වාගධනං, පඤ්ඤාධනං. ඉමෙ සත්ත ධම්මො බහුකාරො.

කතමෙ සත්ත ධම්මො භාවේතබ්බො? සත්තසමොඤ්ඤාභවයා: සතිසමොඤ්ඤාභවයා, ධම්මවිචයසමොඤ්ඤාභවයා, විරියසමොඤ්ඤාභවයා, පිතිසමොඤ්ඤාභවයා, පසඤ්ඤාසමොඤ්ඤාභවයා, සමාධිසමොඤ්ඤාභවයා, උපෙකඤ්ඤාසමොඤ්ඤාභවයා. ඉමෙ සත්ත ධම්මො භාවේතබ්බො.

කතමෙ සත්ත ධම්මො පරිඤ්ඤායා? සත්ත විඤ්ඤාණවිසිතියො: සන්තාච්චසො සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිතො, සෙය්‍යථාපි මනුස්සා එකච්චෙ ව දෙවා එකච්චෙ ව විනිපාතිකා. අයං පඨමා විඤ්ඤාණවිසිති

සන්තාච්චසො සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවා මුභමකාසිකා පඨමාභිනිබ්බත්තා, අයං දුතියා විඤ්ඤාණවිසිති.

සන්තාච්චසො සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභසරො. අයං තතියා විඤ්ඤාණවිසිති.

සන්තාච්චසො සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං චතුත්ථා විඤ්ඤාණවිසිති.

සන්තාච්චසො සත්තා සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකම්ම -පෙ- අනන්තො ආකාසො'ති ආකාසානඤ්ඤායතනුපඨා. අයං පඤ්ඤිමී විඤ්ඤාණවිසිති.

සත්තාච්චයො සත්තා සබ්බසො ආකාසානඝ්ඛායතනං සමතික්කමම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඝ්ඛායතනුපගා. අයං ඡට්ඨා විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සත්තාච්චයො සත්තා සබ්බසො විඤ්ඤාණඝ්ඛායතනං සමතික්කමම නාස්ථි කිඤ්චිති ආකිඤ්චිඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්තමී විඤ්ඤාණට්ඨිති. ඉමෙ සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤායාං.

කතමෙ සත්ත ධම්මා පහාතඛිං? සත්තානුසයා: කාමරාගානුසයො, පටිසානුසයො, දිට්ඨානුසයො, වීචිකිච්ඡානුසයො, මානානුසයො, භවරාගානුසයො, අවිජ්ජානුසයො. ඉමෙ සත්ත ධම්මා පහාතඛිං.

කතමෙ සත්ත ධම්මා භානභාගීයා? සත්ත අසඤ්චමො: ඉධාච්චයො භීතඤ්ඤා අසංදො භොති, අභිරිතො භොති, අනොතතපී භොති, අපපසුතො භොති, කුපිතො භොති, මුට්ඨසසති භොති, දුපපඤ්ඤා භොති. ඉමෙ සත්ත ධම්මා භානභාගීයා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා විසෙසභාගීයා? සත්ත සඤ්චමො: ඉධාච්චයො භීතඤ්ඤා සදො භොති, භිරිමා භොති, ඕතතපී භොති, ඛුසුසුතො භොති, ආරඤ්චිරියො භොති, උපට්ඨිතසති භොති, පඤ්ඤාචා භොති. ඉමෙ සත්ත ධම්මා විසෙසභාගීයා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා දුපපට්ච්ඡධා? සත්ත සප්පරිසඤ්චමො: ඉධාච්චයො භීතඤ්ඤා ධම්මඤ්ඤා ච භොති, අත්ඤ්ඤා ච, අත්තඤ්ඤා ච, මත්තඤ්ඤා ච කාලඤ්ඤා ච, පරිසඤ්ඤා ච, පුග්ගලඤ්ඤා ච. ඉමෙ සත්ත ධම්මා දුපපට්ච්ඡධා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා උපපාදෙතඛිං? සත්ත සඤ්ඤා: අනිච්චසඤ්ඤා, අනන්තසඤ්ඤා, අසුභසඤ්ඤා, ආදීනවසඤ්ඤා, පහාණසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා, තිරොධසඤ්ඤා. ඉමෙ සත්ත ධම්මා උපපාදෙතඛිං. 8

කතමෙ සත්ත ධම්මා අභිඤ්ඤායා? සත්ත නිදදුසවස්ථුනි: ඉධාචුසො භික්ඛු සික්ඛාසමාදුනෙ තිබ්බජ්ඤෙ හොති ආයතිඤ්ඤා සික්ඛාසමාදුනෙ අවිගතපෙමො, ධම්මනිසත්තියා තිබ්බජ්ඤෙ හොති ආයතිඤ්ඤා ධම්මනිසත්තියා අවිගතපෙමො, ඉච්ඡාචිතයෙ තිබ්බජ්ඤෙ හොති ආයතිඤ්ඤා ඉච්ඡාචිතයෙ අවිගතපෙමො, පටිසල්ලානෙ තිබ්බජ්ඤෙ හොති ආයතිඤ්ඤා පටිසල්ලානෙ අවිගතපෙමො, විරියාරමෙහ තිබ්බජ්ඤෙ හොති ආයතිඤ්ඤා විරියාරමෙහ අවිගතපෙමො, සතිනෙපකෙක තිබ්බජ්ඤෙ හොති ආයතිඤ්ඤා සතිනෙපකෙක අවිගතපෙමො, දිට්ඨිපට්ඨෙධෙ තිබ්බජ්ඤෙ හොති ආයතිඤ්ඤා දිට්ඨිපට්ඨෙධෙ අවිගතපෙමො. ඉමෙ සත්ත ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? සත්ත ඛිණ්ණාසවබලානි: ඉධාචුසො ඛිණ්ණාසවස භික්ඛුනෙ අනිච්චතො සධෙධ සඬ්ඛාරා යථාභුතං සමමපපඤ්ඤාය සුද්දිඨා හොනති, යමධාචුසො ඛිණ්ණාසවස භික්ඛුනො අනිච්චතො සධෙධ සඬ්ඛාරා යථාභුතං සමමපපඤ්ඤාය සුද්දිඨා හොනති, ඉදමි ඛිණ්ණාසවස භික්ඛුනො ඛලං හොති, යං ඛලං ආගමම ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු ආසවානං බයං පටිජානාති 'ඛිණ්ණාමෙ ආසවා'ති.

සුන ව පරං ආචුසො ඛිණ්ණාසවස භික්ඛුනො අඬ්ඛාරකාසුපමා කාමා යථාභුතං සමමපපඤ්ඤාය සුද්දිඨා හොනති. යමධාචුසො -පෙ- 'ඛිණ්ණා මෙ ආසවා'ති.

සුන ව පරං ආචුසො ඛිණ්ණාසවස භික්ඛුනො විවෙක නිත්තං චිත්තං හොති විවෙකපොණං විවෙකපඬ්ඛාරං විවෙකඨං නෙකඬ්ඛොභිරතං වානනිභුතං සබ්බසො ආසවඨානියෙභි ධම්මෙභි. යමධාචුසො -පෙ- 'ඛිණ්ණා මෙ ආසවා'ති.

සුන ව පරං ආචුසො ඛිණ්ණාසවස භික්ඛුනො චත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා හොනති සුභාවිතා. යමධාචුසො -පෙ- 'ඛිණ්ණා මෙ ආසවා'ති.

සුන ව පරං ආචුසො ඛිණ්ණාසවස භික්ඛුනො පඤ්චිත්ථියානි භාවිතානි හොනති සුභාවිතානි. යමධාචුසො -පෙ- 'ඛිණ්ණා මෙ ආසවා'ති.

සුත ව පරං ආවුසො විණාසවසස භික්ඛුනො සකත ඛොජ්ඣකතො භාථිතා හොතති සුභාථිතා. යමධාවුසො -පෙ- 'විණා මෙ ආසවා'ති.

සුත ව පරං ආවුසො විණාසවසස භික්ඛුනො අරියො අවස්ඛිකිකො මග්ගො භාථිතො හොති සුභාථිතො. යමධාවුසො විණාසවසස භික්ඛුනො අරියො අට්ඨඛිකිකො මග්ගො භාථිතො හොති සුභාථිතො. ඉදමෙ විණාසවසස භික්ඛුනො ඛලං හොති, යං ඛලං ආගමම විණාසවො භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති 'විණා මෙ ආසවා'ති,

ඉමෙ සකත ධම්මො සව්ඪිකාතඛබ්බා.

ඉති මෙ සතකති ධම්මො භුතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසම්මුඤ්ඤා.

අට්ඨ ධම්මො

9. අට්ඨ ධම්මො ඛහුකාරා -පෙ- අට්ඨ ධම්මො සව්ඪිකාතඛබ්බා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො ඛහුකාරා? අට්ඨ හෙතු අට්ඨ පච්චයා ආදිමුභම- වරිධිකාය පඤ්ඤාය අපට්ටලඤ්ඤාය පට්ටලාභාය පට්ටලඤ්ඤාය භියෙඤ්ඤාභාවාය වේදුලලාය භාවනාය පාරිදුරියා සංවකතති. කතමෙ අට්ඨ:

ඉධාවුසො භික්ඛු සඤ්ඤා චා උපනිකාය වීභරති අඤ්ඤකරංචා ගරුච්ඡානියං සමුභවාරිං, යසස්ස තිබ්බං භිරොක්කපං පච්චුපට්ඨිතං හොති, පෙමඤ්ඤා ගාරවො ච. අයං පඨමො හෙතු, පඨමො පච්චයො ආදිමුභම- වරිධිකාය පඤ්ඤාය අපට්ටලඤ්ඤාය පට්ටලාභාය පට්ටලඤ්ඤාය භියෙඤ්ඤාභාවාය වේදුලලාය භාවනාය පාරිදුරියා සංවකතති.

තං ඛො පන සඤ්ඤා උපනිකාය වීභරති අඤ්ඤකරංචා ගරුච්ඡානියං සමුභවාරිං යසස්ස තිබ්බං භිරොක්කපං පච්චුපට්ඨිතං හොති පෙමං ච ගාරවො ච, තෙ කාලෙත කාලං උපසවකමීඤ්ඤා පරිදුට්ඨති පරිපඤ්ඤති ඉදං භගෙන කථං? ඉමස්ස කො අඤ්ඤා ති? තස්ස තෙ ආයඤ්ඤානො අභිච්චං වෙච වීචරනති අනුක්කානීකඤ්ඤා උක්කානීකරෙ නති අනෙකථිභිකෙසු ච කඛ්ඛායානියෙසු ධම්මෙසු කඛ්ඛං පටිච්චනොදෙතති. අයං දුකියො හෙතු දුකියො පච්චයො ආදිමුභමවරිධිකාය පඤ්ඤාය අපට්ටලඤ්ඤාය පට්ටලාභාය පට්ටලඤ්ඤාය භියෙඤ්ඤාභාවාය වේදුලලාය භාවනාය පාරිදුරියා සංවකතති.

තං ඛො පන ධම්මං සුඛා ආයෙන වූපකාසෙන සමපාදෙති කායවූ-
පකාසෙන ච චිත්තවූපකාසෙන ච. අයං තතියො හෙතු තතියො පච්චයො
ආදිබ්බමචරිඨිකායපඤ්ඤාය අපථච්චදාය පටිලාභාය පටිලදාය භියොයා-
භාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු සීලවා හොති, පාතිමොක්ඛසංවරසංවූතො
චිහරති ආචාරගොචරසමපනෙතා, අනුමනෙත්ත වජෙඡසු භයදසාඪී,
සමාදය සිකති සිකිතපදෙසු. අයං චතුසො පච්චයො ආදිබ්බම
චරිඨිකාය පඤ්ඤාය අපථච්චදාය පටිලාභාය පටිලදාය භියොයාභාවාය
වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු බහුසුතො හොති සුතධරො සුතසනාති-
වයො. යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්යාණා මජ්ඣෙකි කල්යාණා පරියොසානා-
කල්යාණා ඝාඤ්ඤා සමාඤ්ඤා තෙවලපරිසුණණං පරිසුඤ්ඤා බ්බමචරියා
අභිවදන්ති, ඤාඤාපා'ස ධම්මා බහුසුතා හොන්ති ධනා වචසා පරිචිතා
මනසානුපෙක්ඛිතා දිවසියා සුපට්ඨිදා. අයං පඤ්ඤො හෙතු පඤ්ඤො
පච්චයො අ දිබ්බමචරිඨිකාය පඤ්ඤාය අපථච්චදාය පටිලාභාය පටිලදාය
භියොයාභාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ච පරං අ වූසො භික්ඛු ආරඤ්චරියො චිහරති අකුසලානං
ධම්මානං පහාණාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය රාමවං.
දඤ්ඤපරකකමො අනිකඛිතවුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. අයං ඡවෙධා හෙතු
ඡවෙධා පච්චයො ආදිබ්බමචරිඨිකාය පඤ්ඤාය අපථච්චදාය පටිලාභාය
පටිලදාය භියොයාභාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සති-
නෙපකෙකත සමන්තාගතො ඒරකතමි විරහාසිතමි සරිතා අනුසරිතා.
අයං සත්තමො හෙතු සත්තමො පච්චයො ආදිබ්බමචරිඨිකාය පඤ්ඤාය
අපථච්චදාය පටිලාභාය පටිලදාය භියොයාභාවාය වෙසුලලාය භාවනාය
පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු පඤ්චසුපාදනාසකිනෙධසු උදයබ්බයානුපස්සී විහරති ඉති රූපං, ඉති රූපසස සමුදයො, ඉති රූපසස අත්ථංගමො, ඉති වෙදනා ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අත්ථංගමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉතිසඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථංගමො, ඉති සඛ්ඛාරා ඉති සඛ්ඛාරානං සමුදයො, ඉති සඛ්ඛාරානං අත්ථංගමො. ඉති විඤ්ඤාණං ඉති විඤ්ඤාණසස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණසස අත්ථංගමො ති අයං අට්ඨමො හෙතු අට්ඨමො පච්චයො ආදිමුභවවර්ගිකාය පඤ්ඤාය අපථි-ලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියොනාභාවාය වේසුලොය භාවනාය පාරිසුරියා සංවහන්ති. ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො බහුකාරා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො භාවෙනබ්බො? අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො

සෙය්‍යථීදං: සමොදිට්ඨි, සමොසංකප්පො, සමොචාචා, සමො කම්මනේනා, සමොආථීවො, සමොචායාමො, සමොසති සමොසමාධි. ඉමෙ අට්ඨධම්මො භාවෙනබ්බො.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො පරිඤ්ඤායා? අට්ඨ ලොකධම්මො: ලාභො ච, අලාභො ච, අයසො ච, යසො ච, නිත්‍ය ච, පසංසා ච, සුඛං ච, දුක්ඛං ච. ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො පහාතබ්බො? අට්ඨථීච්ඡන්තා: මීච්ඡාදිට්ඨි, මීච්ඡාසංකප්පො, මීච්ඡාචාචා, මීච්ඡාකම්මනේනා, මීච්ඡාආථීවො, මීච්ඡාචායාමො, මීච්ඡාසති, මීච්ඡාසමාධි. ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො පහාතබ්බො.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො භානභාගියා? අට්ඨ කුසීතවඤ්චිති: ඉධාවුසො භික්ඛුනා කම්මං කාතබ්බං හොති. තස ඵචං හොති: කම්මං ඛො මෙ කාතබ්බං භවීසති, කම්මං ඛො පන මෙ කරොනතසස කායො කිලමිසති, හන්දහං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති, න විරියං ආරහති අපහතසස පතතියා, අනධිගතසස අධිගමාය, අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පයමං කුසීතවඤ්චි.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනා කමමං කතං හොති. තස්ස එවං හොති: අභං ඛො කමමං අකාසිං, කමමං ඛො පන මෙ කරොන්නස්ස කායො කිලනො, හදුභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරභති -පෙ- ඉදං දුතියං කුසිතවස්සු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගන්නධෙඛා හොති, තස්ස එවං හොති: මග්ගො ඛො මෙ ගන්නධෙඛා භවිස්සති, මග්ගො ඛො පන මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායො කිලමිස්සති, හදුභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරභති, -පෙ- ඉදං තතියං කුසිතවස්සු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො හොති. තස්ස එවං හොති: අභං ඛො මග්ගො අගමාසිං, මග්ගො ඛො පන මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායො කිලනො, හදුභං නිපජ්ජාමිති සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරභති -පෙ- ඉදං චතුස්සං කුසිතවස්සු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනො න ලභති ඵුඛස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දස්සං පාරිසුරිං. තස්ස එවං හොති: "අභං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනො නාලස්සං ඵුඛස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දස්සං පාරිසුරිං, තස්ස මෙ කායො කිලනො අකමමසෙඤ්ඤ, හදුභං නිපජ්ජාමි'ති. -පෙ- ඉදං පඤ්චමං කුසිතවස්සු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනො ලභති ඵුඛස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දස්සං පාරිසුරිං. තස්ස එවං හොති අභං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනො අලස්සං ඵුඛස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දස්සං පාරිසුරිං. තස්ස ,මෙ කායො ගරුකො අකමමසෙඤ්ඤ මාසාචිතං මඤ්ඤෙ. හදුභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති -පෙ- ඉදං ජට්ඨං කුසිතවස්සු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනො උප්පනො හොති අප්පමඤ්ඤකො ආබාධො, තස්ස එවං හොති: උප්පනො ඛො මෙ අයං අප්පමඤ්ඤකො ආබාධො, අපී කප්පො නිපජ්ජිතුං, හදුභං නිපජ්ජාමි'ති සො නිපජ්ජති -පෙ- ඉදං සත්තමං කුසිතවස්සු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතො හොති, අචීරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤ, තස්ස එවං හොති: 'අභං ඛො ගිලානා වුට්ඨිතො, අචීරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤ, තස්ස මෙ කායො දුඛලො අකමමසෙඤ්ඤ, අපී කප්පො පනිජ්ජිතුං, හදුභං නිපජ්ජාමිති සො නිපජ්ජති, -පෙ- ඉදං අට්ඨමං කුසිතවස්සු. ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො භානභාගියා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො විසෙසභාගියා? අට්ඨ ආරම්භවස්සුනි: ඉධා-
වුසො භික්ඛුනා කමමං කාතඛං හොති තස්ස එවං හොති: 'කමමං ඛො
මෙ කාතඛං භවිස්සති, කමමං ඛො පන මෙ කරොනෙන්න න සුකරං
බුද්ධානං සාසනං මනසි කාතුං, හන්දහං වීරියං ආරභාමි අපපත්තස්ස පත්තියා
අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියායා'ති. සො වීරියං
ආරභති අපපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස
සච්ඡකිරියාය. ඉදං පඨමං ආරම්භවස්සු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා කමමං කතං හොති, තස්ස එවං හොති:
'අහං ඛො කමමං ආකාසිං, කමමං ඛො පනාභං කරොනෙතා නාසකං
බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං, හන්දහං වීරියං ආරභාමි. -පෙ- ඉදං
දුතියං ආරම්භවස්සු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගත්තඛො හොති. තස්ස
එවං හොති: 'මග්ගො ඛො මෙ ගත්තඛො භවිස්සති, මග්ගො ඛො පන
මෙ ගච්ඡනෙන්න න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං, හන්දහං වීරියං
ආරභාමි -පෙ- ඉදං තතියං ආරම්භවස්සු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො හොති. තස්ස එවං
හොති; 'අහං ඛො මග්ගො අගමාසිං, මග්ගො ඛො පනාභං ගච්ඡනෙතා
නාසකං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං හන්දහං වීරියං ආරභාමි' -පෙ-
ඉදං චතුසං ආරම්භවස්සු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතෙතා
න ලභති ඵ්ඛස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දසං පාරිසුරිං. තස්ස
එවං හොති: 'අහං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතෙතා නාලසං
ඵ්ඛස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දසං පාරිසුරිං, තස්ස මෙ
කායො ලඝුකො කමමසෙසු හන්දහං වීරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං පඤ්චමං
ආරම්භවස්සු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනො ලභති එඛස්ස වා පණිකස්ස වා භොජනස්ස යාවදස්සං පාරිසුරිං. තස්ස එවං භොති 'අභං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනො අලස්සං එඛස්ස වා පණිකස්ස වා භොජනස්ස යාවදස්සං පාරිසුරිං, තස්ස මෙ කායො බලවා කමමඤ්ඤා, හන්දහං විරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං ඡට්ඨං ආරම්භවන්ති.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනො උප්පනො භොති අප්පමන්තකො ආබාධො. තස්ස එවං භොති 'උප්පනො ඛො මෙ අයං අප්පමන්තකො ආබාධො, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං මෙ ආබාධො පච්චේද්ධාය, හන්දහං විරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං සත්තමං ආරම්භවන්ති.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතො භොති අවිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා, තස්ස එවං භොති 'අභං ඛො ගිලානා වුට්ඨිතො අවිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති, යං මෙ ආබාධො පච්චුද්ධ- වතෙතාය, හන්දහං විරියං ආරභාමි අප්පමන්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. යො විරියං ආරභති අප්පමන්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායාති. ඉදං අට්ඨමං ආරම්භවන්ති.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මා දුප්පට්ඨිජ්ජා? අට්ඨ අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරි- යවාසාය. ඉධාවුසො තථාගතො ච ලොකෙ උප්පනො භොති අරභං සමාසමුද්ධො, ධම්මො ච දෙසියති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො සමොධ- ගාමී සුගතප්පචේදිතො. අයඤ්ඤා පුග්ගලො නිරයං උප්පනො භොති, අයං පඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසො තථාගතො ච ලොකෙ උප්පනො භොති අරභං සමාසමුද්ධො, ධම්මො ච දෙසියති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො සමොධගාමී සුගතප්පචේදිතො, අයඤ්ඤා පුග්ගලො තීරච්ඡානගොනිං උප්- පනො භොති. අයං දුතියො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- පෙත්තිවිසයං උපපනොතා හොති අයං තතිංසො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- දිසායුක්ඛං දෙවනිකායං උපපනොතා හොති. අයං චතුසෝ අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- පච්චන්තිලෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති මීලකෙඛසු අවිඤ්ඤාතාරෙසු යත්තස්සි භති භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. අයං පඤ්චමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- අයඤ්ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති. සො ච හොති මිච්ඡාදිසිකො විපරිතදසනො 'නස්සි දිහතං, නස්සි දිට්ඨං, නස්සි භුක්ඛං, නස්සි සුක්ඛට්ඨකකාපානං කම්මානං ඵලං විපාතො, නස්සි අයං ලොකො, නස්සි පරො ලොකො, නස්සි මාතා, නස්සි පිතා, නස්සි සත්තා ඔපපාතිකා, නස්සි ලොකෙ සමණ්ට්ඨාසමණො සමමග්ගතා සමමාපට්ඨපත්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පචෙදෙත්ති'ති. අයං ජට්ඨො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- අයඤ්ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ච හොති දුප්පදෙඤ්ඤා ජලො ඵලමුගො න පට්ඨලො සුභාසිතදුඛිතාසිතානං අත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං සත්තමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො ධම්මො ච න දෙසියති -පෙ- අයඤ්ච පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ච හොති පඤ්ඤවා අපලො අනෙළමුගො පට්ඨලො සුභාසිතදුඛිතාසිතානං අත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං අට්ඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය. අයං අට්ඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය

ඉමෙ අට්ඨධම්මො දුප්පට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො උපපාදෙතඛබ්බා? අට්ඨමහාපුරිසචිතකකා: අපට්චජ්ජසායං ධම්මො නායං ධම්මො මභිච්ජසා.

සනතුට්ඨසකායං ධම්මො නායං ධම්මො අසනතුට්ඨසස.

පච්චික්ඛකසකායං ධම්මො නායං ධම්මො සඛ්ඛණ්ණකාරාමසස.

ආරඳ්ධවිරියසකායං ධම්මො නායං ධම්මො කුසීතසස.

උපධිකිතසතිසකායං ධම්මො නායං ධම්මො මුට්ඨසසතිසස.

සමාහිතසකායං ධම්මො නායං ධම්මො අසමාහිතසස.

පඤ්ඤවිනෝ අයං ධම්මො නායං ධම්මො දුපපඤ්ඤසස.

නිසපපඤ්ඤසකායං ධම්මො නායං ධම්මො පපඤ්ඤාරාමසස, නිසප-
පඤ්ඤරතිනෝ අයං ධම්මො නායං ධම්මො පපඤ්ඤරතිනෝ'ති.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො උපසාදෙතබ්බො

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො අභිඤ්ඤකායා? අට්ඨ අභිභායතනානි: අජකික්ඛං
රූපසඤ්ඤාදී ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති පරික්ඛානි සුචණ්ණදුබ්බ-
ණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤාදී හොති. ඉදං
පයමං අභිභායතනං.

අජකික්ඛං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති අපපමාණානි
සුචණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤාදී
හොති. ඉදං දුතියං අභිභායතනං.

අජකික්ඛං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති පරික්ඛානි
සුචණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤාදී
හොති. ඉදං තතියං අභිභායතනං.

අජකික්ඛං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති අපපමාණානි
සුචණ්ණදුබ්බණ්ණානි තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤාදී
හොති. ඉදං චතුස්ථං අභිභායතනං.

අජකික්ඛං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති නිලානි
නිලවණ්ණානි නිලනිදසසනානි නිලනිභාසානි සෙය්‍යථාපි නාම
උමොචුපඵං නිලං නිලවණ්ණං නිලනිදසසනං නිලනිභාසං, සෙය්‍යථා චා
පත තං චස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගච්චමට්ඨං නිලං නිලවණ්ණං
නිලනිදසසනං නිලනිභාසං, ඵවමෙච. අජකික්ඛං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො
බහිද්ධා රූපානි පසසති නිලානි නිලවණ්ණානි නිලනිදසසනානි
නිලනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤාදී
හොති. ඉදං
පඤ්ඤවං අභිභායතනං.

අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛේදධා රූපානි පසසති පිතෘති පිතව ණණානි පිතනිදසසනානි පිතනිභාසානි .සෙය්‍යථාපි නාම කණ්ණිකාර- පුපථ ජිතං පිතව ණණං පිතනිදසසනං පිතනිභාසං, සෙය්‍යථා වා පන නං වජථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමධං පිතං පිතව ණණං පිතනිදසසනං පිතනිභාසං එවමෙවං අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛේදධා රූපානි පසසති. පිතානි පිතව ණණානි පිතනිදසසනානි පිතනිභා- සානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං ඡධං අභිභායතනං.

අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛේදධා රූපානි පසසති ලොහිතකානි ලොහිතකව ණණානි ලොහිතකනිදසසනානි ලොහිතකනිභාසානි - සෙය්‍යථාපි නාම බද්ධුජීවකපුපථං ලොහිතකං ලොහිතකව ණණං ලොහිතකනිදසසනං ලොහිතකනිභාසං සෙය්‍යථා වා පන නං වජථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමධං ලොහිතකං ලොහිතකව ණණං ලොහිතකනිදසසනං ලොහිතකනිභාසං, එවමෙවං අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛේදධා රූපානි පසසති ලොහිතකානි ලොහිතකව ණණානි ලොහිතකනිදසසනානි ලොහිතකනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං සකමං අභිභායතනං,

අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛේදධා රූපානි පසසති ඔදනානි ඔදන- ව ණණානි ඔදනනිදසසනානි ඔදනනිභාසානි.-සෙය්‍යථාපි නාම ඔසධි තාරකා ඔදනා ඔදනව ණණං ඔදනනිදසසනා ඔදනනිභාසා, සෙය්‍යථා වා පන නං වජථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමධං ඔදනං ඔදනව ණණං ඔදනනිදසසනං ඔදනනිභාසං එවමෙවං අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛේදධා රූප නි පසසති ඔදනානි ඔදනව ණණානි ඔදනනිදසසනානි ඔදනනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං අධං අභිභායතනං.

ඉමෙ අධං ධම්මා අභිකෙඤ්ඤය්‍යා.

කතමෙ අධං ධම්මා සච්ඡිකාතකිං? අධං විමොකකිං: රූපි රූපානි පසසති. අයං පඨමො විමොකෙකිං.

අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛේදධා රූපානි පසසති, අයං දුතියො විමොකෙකිං.

සුභතෙතව අසිමුකො හොති අයං තතියො විමොකෙකිං.

සබ්බසො රූපසද්දස්සනං සමතිකකමා පටිසසද්දස්සනං අත්ථගමා නානාත්තසද්දස්සනං අමනසිකාරා අනානො ආකායො'ති ආකාසානඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං වතුප්ඤ්ඤා විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතිකකමම අනානං විඤ්ඤාණතති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං පඤ්චමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතිකකමම නස්ථි කිඤ්චිති ආකිඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකිඤ්චායතනං සමතිකකමම නොවසද්දස්සනාසද්දස්සයතනං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො නොවසද්දස්සනාසද්දස්සයතනං සමතිකකමම සද්දස්ස-වෙද්ධිතතිරොධං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං අට්ඨමො විමොක්ඛො.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මා සච්ඡිකාතධ්ධා'

ඉති ඉමෙ අසීති ධම්මා භුතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනාඤ්ඤථා සමමා තථාගමෙන අභිස්මුද්ධා.

නව ධම්මා

10. නව ධම්මා බහුකාරා, නව ධම්මා භාවෙනධ්ධා. නව ධම්මා පරි-කෙඤ්ඤායා. නව ධම්මා පභාතධ්ධා. නව ධම්මා භානභාගීයා. නව ධම්මා විසෙසභාගීයා නව ධම්මා දුපපට්චිජ්ඣා. නව ධම්මා උපපාදෙනධ්ධා. නව ධම්මා අභිකෙඤ්ඤායා. නව ධම්මා සච්ඡිකාතධ්ධා.

කතමෙ නව ධම්මා බහුකාරා? නව යොනිසොමනසිකාරමුලකා ධම්මා: යොනිසො මනසිකරොනො පාමොජ්ඣං ජායති, පමුදිතසස පිති ජායති, පිතිමනසස කායො පසාමභති, පසසඤ්ඤායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විත්තං සමාධියති, සමාභිතෙ විත්තෙ යථාභුතං ජානාති. යථාභුතං ජානං පසං නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරුගා විමුච්චති. ඉමෙ නව ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ නව ධම්මා භාවෙතඛබ්බා? නව පාරිසුද්ධිපධානියඛනානි. සීලවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛනා, විඤ්චිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛනා, දිට්ඨි-විසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛනා, කඛබ්බාචිතරණවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛනා, මග්ගාමග්ගඤ්ජණදසනවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛනංපටිපදඤ්ජණදසනවිසුද්ධි පාරිසුද්ධි පිපදනියඛනා, ඤ්ජණදසනවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛනා, පඤ්ඤවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපදනියඛනා, විමුක්ඛිවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛනා. ඉමෙ නව ධම්ම භාවෙතඛබ්බා.

කතමෙ නව ධම්මා පරිඤ්ඤායා නව සත්තාවාසා. සත්තාවුසො සත්තා නානාත්තකායා නානාත්තසඤ්ඤිතො, සෙය්‍යථාපි මනුසසා එකච්ච ව දෙවා එකච්ච ව විනිපාතා. අයං පඨමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා නානාත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො, සෙය්‍යථාපි දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාභිනිබ්බත්තා. අයං දුතියො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා එකත්තකායා නානාත්තසඤ්ඤිතො, සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභසකරා. අයං තතියො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො, සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං චතුසො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා අසඤ්ඤිතො අපට්ඨිසංචෙදිතො, සෙය්‍යථාපි දෙවා. අසඤ්ඤසත්තා. අයං පඤ්චමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා, පටිසංසඤ්ඤානං අද්ඨාගමා, නානාත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා, අනානො ආකාසො'ති අකාසානඤ්ඤායතනුපගා. අයං ඡට්ඨො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම අනානං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්තමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නඤ්ඤි කිඤ්ඤිති ආකිඤ්ඤායතනුපගා, අයං අට්ඨමො සත්තාවාසො.

සත්තාච්චයො සත්තා සබ්බසො ආකීඤ්ඤායතනං සමතිකකම්ම
නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනුපගා. අයං නවමො සත්තාවාසො.

ඉමෙ නව ධම්මා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ නව ධම්මා පහාතබ්බා? නව තණ්හාමූලකා ධම්මා : තණ්හං
පට්ඨව පරියෙසනා, පරියෙසනං පට්ඨව ලාභො, ලාභං පට්ඨව විනිවජයො,
විනිවජයං පට්ඨව ඡදුරාභො, ඡදුරාභං පට්ඨව අපේක්ඛාසානං, අපේක්ඛා-
සානං පට්ඨව පරිඤාභො, පරිඤාභං පට්ඨව මච්ඡිරියං, මච්ඡිරියං
පට්ඨව ආරකෙඛා, ආරකෙඛාධිකරණං පට්ඨව¹ දණ්ඩාදුනාසල්ලාදුනාකලභ-
වීඤාභවිවාදකුචංකුචංපෙසුඤ්ඤාමුසාවාද, අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා
සංවත්තන්ති. ඉමෙ නව ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ නව ධම්මා භානභාගියා? නව ආසාතවජ්ඣනී : අනස්ම
මෙ අවරීති ආසාතං බන්ධනී, අනස්ම මෙ චරතීති ආසාතං බන්ධනී,
අනස්ම මෙ චරිසතීති ආසාතං බන්ධනී, පියසං මෙ මනාපසං අනස්ම
අවරීති -පෙ- අනස්ම චරතීති -පෙ- අනස්ම චරිසතීති ආසාතං
බන්ධනී, අපපියසං මෙ අමනාපසං අස්ම අවරීති -පෙ- අස්ම චරතීති
-පෙ- අස්ම චරිසතීති ආසාතං බන්ධනී. ඉමෙ නව ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ නව ධම්මා විසෙසභාගියා? නව ආසාතපට්ඨනියා. අනස්ම
මෙ අවරීති තං කුතෙස්ස ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති. අනස්ම මෙ
චරතීති තං කුතෙස්ස ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති. අනස්ම මෙ
චරිසතීති, තං කුතෙස්ස ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති, පියසං මෙ
මනාපසං අනස්ම අවරීති -පෙ- අනස්ම චරතීති -පෙ- අනස්ම
චරිසතීති, තං කුතෙස්ස ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති, අපපියසං මෙ
අමනාපසං අස්ම අවරීති -පෙ- අස්ම චරතීති -පෙ- අස්ම චරිසතීති,
තං කුතෙස්ස ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති. ඉමෙ නව ධම්මා
විසෙසභාගියා,

1. ආරකබාධිකරණං දණ්ඩාදුනා... (මඡසං)

කතමෙ නව ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා? නව නානාතා: ධාතුනානාතා, පට්ඨව උපපජ්ඣති එසසනානාතා, එසසනානාතා පට්ඨව උපපජ්ඣති වේදනානානාතා. වේදනානානාතා පට්ඨව උපපජ්ඣති, සඤ්ඤානානාතා, සඤ්ඤානානාතා පට්ඨව උපපජ්ඣති, සංකප්පනානාතා, සංකප්පනානාතා පට්ඨව උපපජ්ඣති ඡන්දනානාතා. ඡන්දනානානාතා පට්ඨව උපපජ්ඣති පරිලාභනානාතා, පරිලාභනානාතා පට්ඨව උපපජ්ඣති පරියෙසනානානාතා, පරියෙසනානාතා පට්ඨව උපපජ්ඣති. ලාභනානාතා, ලාභනානාතා පට්ඨව උපපජ්ඣති මඤ්ඤානානාතා, ඉමෙ නව ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ නව ධම්මා උපපාදෙතඛිං? නව සඤ්ඤා: අසුභසඤ්ඤා, මරණසඤ්ඤා, ආභාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤා, සංඛලොකෙ අනභිරතිසඤ්ඤා, අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්ච දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛ අනත්තසඤ්ඤා, පභංගසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා. ඉමෙ නව ධම්මා උපපාදෙතසා.

කතමෙ නව ධම්මා අභිඤ්ඤායා? නව අනුපුට්ඨිභාරා : ඉධාච්චෙසා භිතඤ්ඤා විච්චොව කාමෙහි විච්චව අකුසලෙහි ධමමෙහි සවිතකං සච්චාරං විචෙකජං පිනීසුඛං පයම්. ඤානං උපසමජජ විහරති, -පෙ- දුතියං ඤානං -පෙ- තතියං ඤානං -පෙ- චතුස්රං ඤානං උපසමජජ විහරති. සංඛලොකෙ රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිසසඤ්ඤානං අඤ්ඤානානානාතාසඤ්ඤානං අමතපිකාරා අනාතො ආකාසොති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසමජජ විහරති, සංඛලොකෙ ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමෙ අනාතං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසමජජ විහරති, සංඛලොකෙ විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමෙ නඤ්ඤාති ආකිඤ්ඤායතනං උපසමජජ විහරති, සංඛලොකෙ ආකිඤ්ඤායතනං සමතිකකමෙ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසමජජ විහරති, සංඛලොකෙ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතිකකමෙ සඤ්ඤාවේදිතනිරොධං උපසමජජ විහරති. ඉමෙ නව ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ නව ධම්මා සච්ඡිකාතඛිං? නව අනුපුබ්බනිරොධා : පද්මං කුමාරං සමාපන්නස්ස කාමසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, දුතියං කුමාරං සමාපන්නස්ස විතකකච්චාරා නිරුද්ධා භොති, තතියං කුමාරං සමාපන්නස්ස පිති නිරුද්ධා භොති. චතුස්ථං කුමාරං සමාපන්නස්ස අසාසපසසාසා නිරුද්ධා භොති, ආකාසානඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස රූපසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, ආකිඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකිඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, සඤ්ඤාවෙදගීතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ව වෙදනා ව නිරුද්ධා භොති, ඉමෙ නව ධම්මා සච්ඡිකාතඛිං.

ඉති ඉමෙ නවුති ධම්මා භුතා කච්ඡා තථා අච්ඡතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

දස ධම්මා

11. දස ධම්මා බහුකාරා. දස ධම්මා භාවෙනඛිං, දස ධම්මා පභාතඛිං, දස ධම්මා භානාභාගියා, දස ධම්මා විසෙසභාගියා, දස ධම්මා දුපච්චිජ්ඣා. දස ධම්මා උපපාදෙනඛිං. දස ධම්මා අභිඤ්ඤායා. දස ධම්මා සච්ඡිකාතඛිං.

කතමෙ දස ධම්මා බහුකාරා? දස නාථකරණා ධම්මා : ඉධාචුසො භික්ඛු සීලවා භොති පාතිමොක්ඛසංචරසංචුතො විහරති ආචාරගොචරසමපනෙතා අනුමනෙතසු වජේජසු භයදසාච්චි, සමාදය සිකඛිති සිකඛාපදෙසු. යං ආචුසො භික්ඛු සීලවා භොති පාතිමොක්ඛසංචරසංචුතො විහරති ආචාරගොචරසමපනෙතා අනුමනෙතසු වජේජසු භයදසාච්චි සමාදය සිකඛිති සිකඛාපදෙසු, අයමපි ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආචුසො භික්ඛු බහුසසුතො භොති සුතධරො සුතසන්තිවයො, යෙ තෙ ධම්මා ආදීකලාණා මජේඛි කලාණා පරියොසානකලාණා සාද්ධා සබ්බඤ්ජනා කෙවලපරිපුණණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති, තථා රූපා'සස ධම්මා බහුසසුතා භොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙකඛිතා දිට්ඨියා සුපච්චිද්ධා, යමිචාචුසො භික්ඛු බහුසසුතො භොති සුතධරො සුතසන්තිවයො යෙ තෙ ධම්මා ආදීකලාණා මජේඛි කලාණා පරියොසානකලාණා සාද්ධා සබ්බඤ්ජනා කෙවලපරිපුණණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති තථා රූපා'සස ධම්මා බහුසසුතා භොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙකඛිතා දිට්ඨියා සුපච්චිද්ධා, අයමපි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු කල්‍යාණමිකො හොති කල්‍යාණ-
සභායො කල්‍යාණසම්පවඛෙතා. යම්පාචුසො භික්ඛු -පෙ- කල්‍යාණ-
සම්පවඛෙතා, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු සුවචො හොති සොචචසක්කරණෙහි
ධම්මෙහි සමනතාගතො ඛමො පදකම්ණග්ගාහි අනුසාසනිං, යම්පාචුසො
භික්ඛු -පෙ- අනුසාසනිං, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු යානි තානි සමුඤ්චාරිතං උච්චාවචානි
කිංකරණියානි, තඤ්ඤි දුකෙඛා හොති අනලසො තත්‍රුපායාය විමංසාය
සමනතාගතො අලං කාතුං අලං සංවිධාතුං. යම්පාචුසො භික්ඛු -පෙ-
අලං සංවිධාතුං, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු ධම්මකාමො හොති පියසමුද්දහාරො,
අභිධම්මෙ අභිචිතයෙ උළාරපාමුජෙජා. යම්පාචුසො භික්ඛු ධම්මකාමො
රහාති -පෙ- පියසමුද්දහාරො අභිධම්මෙ අභිචිතයෙ උළාරපාමොජෙජා. අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු සනතුචෙධා හොති ඉතරීතරෙහි චීවර-
පිණ්ඩපාතසෙනාසනාගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකඛාරෙහි. යම්පාචුසො
භික්ඛු සනතුචෙධා හොති ඉතරීතරෙහි චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසන-
ගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකඛාරෙහි, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආචුසො භික්ඛු ආරඤ්චිරියො චිහරති, අකුසලානං
ධම්මානං පභානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ටාමවා දුළභපරකක-
මො, අනිකම්භතඬුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. යම්පාචුසො භික්ඛු-පෙ-අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතිනෙපකෙකන සමන්තාගතො විරකකමි විරහාසිතමි සරිතා අනුසාරිතා. යමපාවුසො භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතිනෙපකෙකන සමන්තාගතො විරකකමි විරහාසිතමි සරිතා අනුසාරිතා, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයථගාමිනියා පඤ්ඤය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බෙධිකාය සමමා දුක්ඛකුසලගාමිනියා. යමපාවුසො භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයථගාමිනියා පඤ්ඤය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බෙධිකාය සමමා දුක්ඛකුසලගාමිනියා, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

ඉමෙ දස ධම්මා බහුකාරා.

කත මෙ දස ධම්මා භාවෙතබ්බා? දස කසිණායතනානි: පඨවි-කසිණමෙකො සඤ්ජානාති උද්ධං අධො තිරියං අද්දයං අපමාණං, ආපොකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- තෙජොකසිණමෙකො සඤ්ජා-නාති -පෙ- වායොකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- නීලකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- පීතකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ලොහිතකසිණ-මෙකො සඤ්ජානාති පෙ- ඔදුතකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ආකාසකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- විඤ්ඤණකසිණමෙකො සඤ්ජානාති උද්ධං අධො තිරියං අද්දයං අපමාණං ඉමෙ දස ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මා පරිඤ්ඤායා? දසායතනානි: වක්ඛායතනං, රූපායතනං, සොතායතනං, සද්දායතනං, ඝානායතනං, ගන්ධායතනං, ජීවහායතනං, රසායතනං, කායායතනං, ථොට්ඨබ්බායතනං.

ඉමෙ දස ධම්මා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ දස ධම්මා පහාතබ්බා? දස මිච්ඡකා: මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡා-සකුලපො, මිච්ඡාවාචා, මිච්ඡාකමමනො, මිච්ඡාආච්චො, මිච්ඡා-වායාමො, මිච්ඡාසති, මිච්ඡාසමාධි, මිච්ඡාඤ්ඤාණං, මිච්ඡාවිමුක්ඛි. ඉමෙ දස ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මා භානහාගියා? දස අකුසලකමමපථා: පාණෝ-පාතො, අදිකාදනං, කාමෙසු මිච්ඡාවාරො, චුසාවාදෙ, පිසුණා වාවා, ඵරුසා වාවා, සමථපඤ්ඤාපො, අභිජ්ඣා, බ්‍යාපාදෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉමෙ දස ධම්මා භානහාගියා.

කතමෙ දස ධම්මා විසෙසභාගීයා? දසකුසලකමමපථා : පාණාති-
පාතා වෙරමණී, අදිනකාදනා වෙරමණී, කාලෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණී,
වුසාවාද වෙරමණී, පිසුණාය වාචාය වෙරමණී, ඵරුසාය වාචාය
වෙරමණී, සමඵපලාපා වෙරමණී, අනභිජ්ඣා, අධ්‍යාපාදෙ, සමොදිට්ඨි.
ඉමෙ දස ධම්මා විසෙසභාගීයා.

කතමෙ දස ධම්මා දුසච්චිජ්ඣා? දස අරියවාසා : ඉධාචුසො භික්ඛු
පඤ්චගච්චපභීතො භොති ජලඛගසමන්නාගතො ඵකාරකෙඛා චතුරා-
පසෙසනො පනුනතපච්චකසච්චො සමවයසට්ඨසනො අනාවලි-
සඛකපෙපා පසසද්ධිකායසඛිංරො සුච්චුකතච්චෙනො සුච්චුකතපඤ්ඤො.

කථංඤච ආචුසො භික්ඛු පඤ්චගච්චපභීතො භොති: ඉධාචුසො
භික්ඛුතො කාමච්ඡන්දො පභීතො භොති, ඛ්‍යාපාදෙ පභීතො භොති.
චිතමිද්ධං පභීතං භොති, උද්ධචකුක්ඛචචං පභීතං භොති, විචිකිච්ඡා
පභීතා භොති. ඵචං ඛො ආචුසො භික්ඛු පඤ්චගච්චපභීතො භොති,

කථංඤච ආචුසො භික්ඛු ජලඛගසමන්නාගතො භොති: ඉධාචුසො
භික්ඛු චක්ඛුතා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො භොති න දුම්මනො,
උපෙකඛකො ච විහරති සතො සමපථානො, සොනෙන සද්දං සුඤ්චා
-පෙ- සානෙන ගන්ධං සාධිඤ්චා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨධං ඵුසිඤ්චා
-පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො භොති න දුම්මනො,
උපෙකඛකො ච විහරති සතො සමපථානො. ඵචං ඛො ආචුසො භික්ඛු
ජලඛගසමන්නාගතො භොති.

කථංඤච ආචුසො භික්ඛු ඵකාරකෙඛා භොති: ඉධාචුසො භික්ඛු
සතාරකෙඛන වෙනසා සමන්නාගතො භොති. ඵචං ඛො ආචුසො
භික්ඛු ඵකාරකෙඛා භොති.

කථංඤච ආචුසො භික්ඛු චතුරාපසෙසනො භොති: ඉධාචුසො භික්ඛු
සඛිංරොයෙකං පට්ටපෙවති, සඛිංරොයෙකං අධිවාසෙති, සඛිංරොයෙකං
පට්ටපෙජ්ජති, සඛිංරොයෙකං විනොදෙති. ඵචං ඛො ආචුසො භික්ඛු
චතුරාපසෙසනො භොති.

කථංඤ්ච ආච්චසො භික්ඛු පනුනතපච්චෙවකසච්චො හොති: ඉධාච්චසො භික්ඛුනො යානි හි පුථුපමණ්ණොභමණානං පුථුපච්චෙවකසච්චොති සබ්බානි තාහි නුනතානි හොතති පනුනතානි චක්ඛානි චන්ඤානි මුක්ඛානි පභි- නානි පටිපසසද්ධානි, එවං ඛො ආච්චසො භික්ඛු පනුනතපච්චෙවක- සච්චො හොති.

කථංඤ්ච ආච්චසො භික්ඛු සමචයසච්චෙවකසච්චො හොති; ඉධාච්චසො භික්ඛුනො කාමෙසනා පභිනා හොති, භවෙසනා පභිනා හොති, බ්‍රහ්මචරියෙසනා පටිපසසද්ධා හොති. එවං ඛො ආච්චසො භික්ඛු සමචයසච්චෙවකසච්චො හොති.

කථංඤ්චාච්චසො භික්ඛු අනාවච්චෙවකසච්චො හොති: ඉධාච්චසො භික්ඛුනො කාමසච්චෙවකසච්චො පභිනො හොති, බ්‍යාපාදසච්චෙවකසච්චො පභිනො හොති, විභිංසාසච්චෙවකසච්චො පභිනො හොති එවං ඛො ආච්චසො භික්ඛු අනාවච්චෙවකසච්චො හොති.

කථංඤ්ච ආච්චසො භික්ඛු පසසද්ධකායසච්චෙවකසච්චො හොති: ඉධාච්චසො භික්ඛු සුචසස ච පභානා දුක්ඛසස ච පභානා පුඛෙව සොමනසසදෙමන- සසානං අත්භමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසනිපාරිසුද්ධං චතුස්සං ඤානං උපසම්පජ්ජ වීභරති. එවං ඛො ආච්චසො භික්ඛු පසසද්ධකායසච්චෙවකසච්චො හොති.

කථංඤ්චාච්චසො භික්ඛු සුච්චිත්තචිත්තො හොති: ඉධාච්චසො භික්ඛුනො රාගාවිත්තං විමුක්ඛං හොති, දෙසාවිත්තං විමුක්ඛං හොති, මොහාවිත්තං විමුක්ඛං හොති. එවං ඛො ආච්චසො භික්ඛු සුච්චිත්ත- චිත්තො හොති.

කථංඤ්චාච්චසො භික්ඛු සුච්චිත්තපඤ්ඤො හොති: ඉධාච්චසො භික්ඛු රාගො මෙ පභිනො උච්ඡන්තමුලො තාලාවස්ථිකතො අනභාවං කතො ආයතිං අනුපපාදධම්මො'ති පජානාති, දෙසො -පෙ- මොහො -පෙ- පජානාති, එවං ඛො ආච්චසො භික්ඛු සුච්චිත්තපඤ්ඤො හොති.

ඉමෙ දස ධම්මං දුප්පට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ දස ධම්මා උපපාදෙතඛබ්බා? දස සඤ්ඤා: අසුභසඤ්ඤා, මරණ සඤ්ඤා, ආභාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤා, සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤා, අනිච්ච- සඤ්ඤා, අනිච්චෙ දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛෙ අනත්තසඤ්ඤා, පභ්‍යානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා නිරොධසඤ්ඤා. ඉමෙ දස ධම්මා උපපාදෙතඛබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මා අභිඤ්ඤායා? දස නිජ්ජරවස්ථුනි: සම්මාදිට්ඨිසස මිච්ඡාදිට්ඨි නිජ්ජිණ්ණාහොති යෙ ව මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති. තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති. සම්මාදිට්ඨි- පච්චයා ව අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිදුරිං ගව්ඡන්ති.

සම්මාසඛ්ඛප්පසස මිච්ඡාසඛ්ඛප්පො නිජ්ජිණ්ණා හොති, යෙ ව මිච්ඡාසඛ්ඛප්පච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාසඛ්ඛප්පච්චයා ව අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනාපාරිදුරිං ගව්ඡන්ති.

සම්මාවාචසස මිච්ඡාවාචා නිජ්ජිණ්ණා හොති, යෙ ව මිච්ඡාවාචපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාවාචපච්චයා ව අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිදුරිං ගව්ඡන්ති.

සම්මාකමමන්තසස මිච්ඡාකමමන්තො නිජ්ජිණ්ණා හොති, යෙ ව මිච්ඡාකමමන්තපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාකමමන්තපච්චයා ව අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිදුරිං ගව්ඡන්ති.

සම්මාආදීවසස මිච්ඡාආදීවො නිජ්ජිණ්ණා හොති, යෙ ව මිච්ඡා- ආදීවපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාආදීවපච්චයා ව අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිදුරිං ගව්ඡන්ති.

සමොවායාමසස මිච්ඡාවායාමො නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡාවායාමපච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති. සමො වායාමපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොසතිසස මිච්ඡාසති නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡාසති-පච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති, සමොසතිපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොසමාධිසස මිච්ඡාසමාධි නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡා-සමාධිපච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති, සමොසමාධිපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොඤ්ඤසස මිච්ඡාඤ්ඤං නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡා-ඤ්ඤපච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති, සමොඤ්ඤපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොවිමුක්ඛිසස මිච්ඡාවිමුක්ඛි නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡා-විමුක්ඛිපච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති, සමො විමුක්ඛිපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡන්ති.

ඉමෙ දස ධම්මා අභිකෙඤ්ඤයා,

කතමෙ දස ධම්මා සච්ඡිකාතධ්මා? දස අසෙකඛා ධම්මා: අසෙකඛා සමොද්ධි, අසෙකඛා සමොසඛිකපෙසා, අසෙකඛා සමොචාචා, අසෙකඛා සමොකමමනෙතා, අසෙකඛා සමොආජීවො, අසෙකඛා සමොවායාමො, අසෙකඛා සමොසති, අසෙකඛා සමොසමාධි, අසෙකඛා සමොඤ්ඤං, අසෙකඛා සමොවිමුක්ඛි.

ඉමෙ දස ධම්මා සච්ඡිකාතධ්මා.

ඉති ඉමෙ සත ධම්මා භුතා තච්ඡා තථා අචීතථා අනඤ්ඤථා සමො තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා'ති.

ඉදමචොචායසමා සාරිපුකො. අකමනා තෙ භික්ඛු ආයසමනො සාරිපුකසස භාසිතං අභිනසුනති.

දසුකකරසුකතං නිට්ඨිකං එකාදසමං.

පාටීකවග්ගො' නිට්ඨිකො

තසසුද්දනං:

පාටීකො ච' උදුඹරං¹ චකකචනති අගගඤ්ඤකං
සමපසාදං ච පාසාදං² මහාපුරිසලකඛණං
සිගාලාචානාචියකං³ සඞ්ඝිති ච දසුකකරං
එකාදසභි සුකෙතභි පාටීකවග්ගො'ති වුවචති,

නිට්ඨිකො දීඝනිකායො.

---

1. පාටීකවග්ගො (ෆෆ් සා)
2. පාටීකංච (සා) පාටීකොදුම්භිටී චේට ( )
3. සමපස-අනපාසාදං (මජ්ඣ)
4. සිගාලාචානචියක. (මජ්ඣ)

දීඝනිකාසෙ-පාටිකවගෙහ

ගාථාදීපාද-සූචි

අ

අකණං අච්ඡං සුභං 320, 340
 අකෙකාධිකඤ්ච අදිට්ඨති අද්ධි 258
 අකෙකාසහණ්ඛන විභෙසකාරී 278
 අකඛමභියො භොති
     අගාරමාවසං 242
 අකඛිකීයො වාරුණි නවච-
     ගිතං 296
 අකෙච්චි දිබ්බන්ති සුරං-
     පිබ්බන්ති 296
 අභිගිරසසස නමඤ්ච 316, 334
 අඤ්ඤදඤ්චහරො මිඤ්ඤා 300
 අඤ්ඤදඤ්චහරො භොති 298
 අතිසීතං අතිඋණතං 296
 අත්ඨමච සංහිතං පුරෙගිරං 252
 අථ වෙ පබ්බජති හවති
     විපාකො 286
 අථ වෙපි පබ්බජති යො
     මනුජො 274
 අභියොගිතො ව නිපුණො 270
 අමඤ්ඤී අනුචඛසමනං ...
 අමනුසසාපි තං වන්දන්ති 316, 318
     320, 324, 336, 338, 342
 අවිවාදවධිනකාරීං සුගිරං 278

ඉ

ඉතො සා උත්තරා දිසා 324, 342
 ඉතො සා දකුණිකා දිසා 324, 342
 ඉත්ථිවාහනං කඤ්චා 322, 340
 ඉධ මභීපතිසස කාමභොගී 264
 ඉතෙඤා සොමො වරුණො ව
     330, 342

උ

උට්ඨානකො අනලසො 314
 උත්තරෙන කපිවනෙනා 322, 340
 උපකාරො ව යො මිඤ්ඤා 332
 උඛහමුසකීතලොමවාසසො 254
 උසසුරසෙය්‍යා පරදුරසෙවිනා 296

එ

එකෙන භොගෙ භුඤ්ජෙය්‍යා 302
 එකෙය්‍යජචේකාති තමාහු
     පුග්ගලා 256
 එතෙ ධො සඛිහහා ලොකෙ 310
 එතෙ නිමිඤ්ඤා වසනාරො 292
 එවං නං තස් ජානන්ති 316, 320
     336, 338
 එවං භොගෙ සමාගන්තො 302

කු

කුමාරිවාහනං කඤ්චා 322, 340
 කුමාණ්ඛානං ආධිපති 318, 336

කො

කොණගමනසස නමඤ්ච 314, 334

ඛ

ඛජ්ජභොජනං අථ ලෙය්‍ය
     සායියං 250
 ඛකිකියො සෙට්ඨො ජනෙතසම් ...

ග

ගන්ධිකානං ආධිපති 316, 336
 ගන්ධිකාසුරයකඛරකඛසෙභී 282

ගාරාදිපාද සූචි

ගා
ගාවිං එකවුරං කඤ්ඤා 320

ගි
ගිහිනොපි ඉජ්ඣකි යථාභණ්ණො 280

ගිහිමපි සත්තං උපවිසත්ති ජනො 276

ගිහිපි ධර්මොදන ධනෙන වඩාති 266

ගෙ
ගෙහමාවසති වෙ තථා විධෙ 254
ගෙහමාවසති නරො අපබ්බජ්ජ 260

ගො
ගොපාලො සුසප්තෙධොව 330, 348

ච
වච්ඡි පුන ඉධාගතො සමානො 248, 252

ජ
ජන්ද්‍ර දෙසා භයා මොභා 290, 292

ජී
ජීවඤ්ඤාචක සංදෙසා 324, 342

ඤා
ඤාතිහි මිකෙහි ව ඛන්ධවෙහි ව 266

ත
තස්ස නිවච්චලා රුකා 322, 342
තස්මා එවං වදෙමසෙ 316, 318 320
324, 336, 338, 342

තස්ස ව නගරා අහු 322, 340
තස්සෙවාදකරා බහු ගිහි ව
පබ්බජිතෙ ව 286

ත
තං කඤ්ඤා ඉතො වුතො
දිවමුපපජ්ජ 282

තං කඤ්ඤා ඉතො වුතො දිවං 260
තං කමං කඤ්ඤා කුසලං සුමුද්‍රයං 256

තං ගිහිසසපි තදස්ස ජොතකං 250
තං ලකඛණං නු බහවො සමාගතා 276
තං වෙය්‍ය ඤාජනිකා සමාගතා 286

තු
තුලිය පටිච්චිය විනාසිකා 264

තෙ
තෙන සො සුවරිතෙන කමුත්තා 254

තෙනාහු නං අතිනිපුණං
විචකඛණං 268
තෙනෙව සො සුගතිසු
පෙච්චමොදති 268

ද
දනඤ්ඤා පෙය්‍යවජ්ජඤ්ඤා 310
දනමපි වකච්චරියනඤ්ඤා 250

න
න ව විසටං නව විසාචි 270
න තෙ බිජං පවපනති 320, 340
න දිවා සොපපිලෙන 296
න පාණිදණ්ඩකි පනාච
ලෙඩ්ධුතා 268

නා
නාගානං ආධිපති 320, 338

ගාලාදීපාද සූචි

ප

පඤ්ඤපටිලාභගමනන කමුච්චනා 258
 පටිභොගියා මනුරෙපසු ඉධ 272
 පණ්ඩිතො සිලසමපනෙතා 302, 310
 පනාදෙ ඔපමඤ්ඤ ච 330 348
 පබ්බජනනී ච අනොමනිකකමො 254
 පහුතපුභෙතා හවති තථාවිධො 262

පා

පාණාතිපාතං අදිනකාදුනං 290
 පාපමිඤ්ඤා පාපසධො 296

පි

පියදසනො ගිහීපි සනෙතා ච 272

පු

පුඤ්ඤාපි තසස බහවො 316, 318
 320, 324, 336, 338, 342
 පුබ්බඛගමො සුවරිතෙසු අහු 272
 පුරෙ පුරතා පුරිමාසු ජාතිසු 244,
 256, 260

බ

බහුතරා පබ්බජිතසස ඉරියතො 262
 බහු විවිධ නිමිකතලකඛණඤ්ඤා 264
 බ්‍යාකංසු වෙය්‍යඤ්ඤනිකා
 සමාගතා 242, 246

භ

භවති පරිජනසාවො විධෙයො 252
 භවති යදි ගිහී විරං යපෙනි 248

භූ

භූඤ්ඤාන භෙතො බලෙච්චිසිකායො 40

ම

මනසො පියා හදයගාමිනියො 280
 මරණ වධහයකතනො විදිකා 248

මා

මාතා පිතා දීපා පුබ්බා 308

මි

මිච්ඡාජීවිකඤ්ඤා අවසසජි සමෙන
 වුතති 284

ය

යකකානං ආධිපති 324, 342
 යනො උග්ගච්ඡති සුරියො 316, 334
 යඤ්ඤා වොග්ගච්ඡති සුරියො 318, 338
 යදි බතනියො හවති භූමිපති 278
 යදි ච ජහති සබ්බකාමභොගං 252
 යසමා ච සබ්බභෙ එතෙ 310
 යසස වුග්ගතෙ සුරියෙ 316, 336
 යසස වොග්ගතෙ සුරියෙ 318, 338

යෙ

යෙ වාපි නිබ්බුතා ලොකෙ 316, 334
 යෙන උකතරකුරු රමො 320, 340
 යෙන පෙනා පච්චවනති 318, 336

යො

යොධ සිතඤ්ඤා උණතඤ්ඤා 296
 යො වාරුණී අධනො අකිඤ්ඤානො 296

ර

රඤ්ඤා භොති බහුජනො 286

රා

රාජා භොති සුදුසුපධංපියො 282

ගාථාදීපාද සූචි

උ	සා
උද්ධා මානුසකං භවං තතො 284	සාතාගිරො භෙමචතො 330, 348
ල	සි
ලාභී අවජාදන වත්ථමාකං- සාපුරුණානං 260	සියොසු විජ්ජාචරණොසු කමෙමසු 250
ඵ	සී
ඵපසසිසස නමසු 314, 334	සීභො ති අත්තානං සමෙකඛියාන ...
ච	සී
චේදිකා යො සුචරිතසස ඛලං 272, 280	සුකසාළිකසඤ්ඤ 324, 342
චෙභුතියං සංභිතභෙදකාරිං 276	සුගතිසු සො ඵලච්චාකං 270, 278
චෙසභුසස නමසු 314, 334	සුභුජො සුසු සුසණධිතො සුජුතො 248
ඝ	සෙ
ඝග්ගෙ චේදයති නරො සුඛච්චාති 284	සෙනා සුසුකකා මුදුතුල සන්තිභා 274
ඝඛගහනතො මිත්තකරො 310	සො
ඝචෙ ව පඛඛමුපෙති තාදිසො 244, 246, 256, 258	සො තෙන කමෙමන තිදිචං සමකකම් 244
ඝචෙ න පඛඛජුමුපෙති තාදිසො 246, 258	සො තෙන කමෙමන දිචං අපකකම් 242, 262
ඝච්ච පච්චෙසු පුරිමාසු ජාතියා 274	භ
ඝචෙච ව ධමෙම ව දමෙ ව සංයමෙ 242	භජියානං අසසයානං 322, 340
ඝඛාය සීලෙන සුතෙන බුද්ධියා 266	භි
ඝත්තවුසසදෙ ඉධාභිගචජති 250	භිතං දෙවමනුසසානං 316, 334
ඝමපාපලාපං න අබුද්ධිතනති 280	භො
ඝ සිහපුඛඛඛ සුසණධිතො අනු 266	භොති පානසඛා නාම 296
ඝ හි ව පන ධිතො අනොන මනොන 264	

දීඝනිකායෙ - පාටිකවගෙහ

සඤ්ඤානාමානුකකමනිකා

අඛෙර අඛෙරවනියො	322	ජලේද්දිපො	132
ආවානාටා	314	ඡාලියො	34, 40
ආවානාටියං	313, 322, 324	ඡීවංඡීවක	324
ආලකමන්ද	322	තතොඡයී	322
ආලවකො	330	තතොතලා	322
උට්ඨවච්ඡිකතතා	324	තතොලා	322
උඤ්ඤරතුරු	320	තතතලා	322
උදුඛේරිකාය	58	තාවනිංසා දෙවා	442
උදෙනං	16	තිත්ඤ්ඤාණේ පරිබ්බාජකාරාමො	28
කකුසඤ්ඤ	314	තුසිතා	442
කපිවහෙතා	322	තෙඡයී	322
කලඤ්ඤනිවාපෙ	288	දඤ්ඤනෙමි	98
කසපසඤ	314	දෙවසුතො	330
කළාරමට්ඨකො	14, 16	ධතරට්ඨො	316
කාමසෙට්ඨො	330	ධරණී	322
කුචෙරො	324	නවනචුතිසො	322
කුචෙරසඤ	322	නාටපුරියා	322
කුචෙරනලිනී	324	නාතපුකෙතා	194
කුසිනාටා	322	නාලඤ්ඤං	166
කෙතුමනී	130	නිග්‍රොධො	58, 62
කොණාගමනො	314	නිසඤ්ඤ	330
කොරකඛකනියං	10	නිමොනරතිනො	442
චූලපු	10	නෙමි	320
බෙමා	304	පඤ්ඤාලවණේඛා	330
ගඤ්ඤරාය	468	පනාදෙ	332
ඊජ්ඣකුටා	60, 312	පරකුසිතනාටා	322
ගොතමකං	16, 142	පරකුසිනාටා	322
චන්දනො	330	පරනිමිතවසවකනිනො	442
චම්පායං	468	පසෙනදී	142
ඊඤ්ඤසෙනො	330	පාටිකපුකෙතා	20
චුන්දසඤ	352	පාවා	352
චුන්දෙ	196	පාවායං	194

සඤ්ඤානාමානුකකමනිකා

පාවාරික ඔව්වනෙ	166	විරුලෝ	318
පාවෙයාකා නං	352	විසාණා	322
පුණ්ණකො	330	වෙධඤ්ඤ	194
පුඛාරාමෙ	136	වෙසාලියං	14
බාරාණසී	130	වෙසාලිං	16
බාරාණසෙයාකං	446	වෙසභුසභ	314
භගඋවතී	322	වෙසභවණො	312, 314, 322
භග්ගවගොකො	2, 56	වෙසභාමිකො	330
භාරාද්ධාරො	136, 330	වෙඵවනෙ	288
බීරණ්ණමහකෙ	12	සකෙකසු	194
මගධෙසු	96	සකාපුතභස	316
මණි	330	සකායා	142
මලෙලසු	2, 352	සකො	130
මහානෙරු	320	සභ්භඛං	16
මහාපනාදෙන	132	සකානො	56, 58
මාණි	330	සාතාගිරො	330
මානලී	330	සාමගාමො	196
මාතුලායං	96	සාරිපුකො	166
මෙකෙතයො	130	සාවතීයං	136
මිහාරමාතුපාසාදෙ	136	සිඛිස	311, 314
මුචලිඤ්ඤ	330	සිගාලකො	288
මොරනිවාපො	60	සීවකො	330
යාමා	442	සුදසනො	320
රාජගහො	288, 312	සුනානකො	4
වජ්ජිගාමෙ	8, 14, 16	සුසගෙධො	330
වරුණො	330	සුමාගධාය	60
වාසෙඨ්ඨාරද්ධාරො	136	සුමුඛො	330
විජිතාවි	236	සෙරිසකො	330
විපසිසිස	314	සොමො	330

දීඝනිකායෙ පාටිකවග්ගෙ

පදනුකකමනිකා

	අ		අ
අකච්චපාකිමං	320	අගාරිකභූතො	222
අකච්චපාකො	150, 254	අගුභෙකා	292
අකණං	320	අග්ගඤ්ඤ	380
අකණගඅසුකකපිපාකං	388	අග්ගඤ්ඤං	16, 40
අකණ්ණකා	150	අග්ගපභකා	78, 84
අකමොසෙභි	384	අගභි	366
අකසිරලාභී	190	අඛාරකාසුපමා	502
අකිච්ඡලාභී	190	අඛරිසසක	316
අකිත්තස ඤජනනී	292	අචිරකාරිතං	352
අකිඤ්ඤො	296	අචෙලකො	64
අකුපං ඤ්ණං	470	අචෙලො	10
අකුපා වෙතොවිච්චිකති	470	අච්චං	42
අකුලං	296	අච්ඡනනී	158
අකුසලකමමපථා	462	අච්ඡරියානං	308
අකුසලධාතුයො	362	අච්ඡාදෙසි	144
අකුසලමුලානී	362, 474	අච්ඡිදෙසි	384
අකුසලචිතකකා	362	අච්ඡනනච්චිකති	310
අකුසලසධකප්පා	362	අජාගිසුං	274
අකුසලසඤ්ඤ	362	අජිතො	24
අකෙකාසනනී	136	අජිතකච්චං	66
අකඛණා	452, 514	අජිනානී	66
අකඛමමානො	70	අජෙළකං	118
අකඛමා	386	අජ්චං	360
අකඛානං	292	අජ්ඣකතිකඛාභිරානී	172
අකඛිත්ථියො	296	අජ්ඣතතිකානී	412
අකෙඛභි	296	අජ්ඣාවරිතං	222
අඛණ්ණභි	384	අජ්ඣායකං	158
අගතිගමනානී	306	අජ්ඣාවසති	236
අගමං	170	අජ්ඣ සසං	60
අගාරවා	414, 492	අජ්ඣාපභෙකා	68

පදනුකකමනිකා

අ		අ	
අජ්ඣපගතා	136	අත්තඤ්ඤ	428
අජ්ඣපෙය්‍යං	36	අත්තාපි	224, 326
අජ්ඣපෙසි	36	අත්තදීපා	96
අඤ්ජනවණණානි	238	අත්තත්තරො	392
අඤ්ජප්‍රිකමම.	142	අත්තපරිතාපන	392
අඤ්ඤ චන්තිමකන	56, 62	අත්තභාවෙ	186
අඤ්ඤ නිස්සීයා	222	අත්තභාවපටිලාභා	390, 392
අඤ්ඤ ත්‍රාවරියමකන	62	අත්තරූපාය	136
අඤ්ඤ ත්‍රායොගෙන	56, 62	අත්තසරණා	96
අඤ්ඤ ථාස කුසිදිනො	230	අත්තසංවේදනා	3
අඤ්ඤ දඤ්ඤි	86	අත්තභිතාය	392
අඤ්ඤ දඤ්ඤ දෙසා	46, 224	අත්තා	292
අඤ්ඤ දඤ්ඤ හරො	298	අත්තානුකකංසෙති	68
අඤ්ඤ දිට්ඨිමකන	56, 62	අත්තකාරණා	298
අඤ්ඤ මඤ්ඤ මභි	120	අත්තකොසි	300
අඤ්ඤ රූපිමකන	56, 62	අත්තවරියා	310
අඤ්ඤ විභිතමකන	224	අත්තවරියාය	250, 306
අඤ්ඤ ණ සං	94	අත්තඤ්ඤ	428
අඤ්ඤ තානං	168	අත්තඥා	310
අඤ්ඤ විතං	86	අත්තපටිසංවේදී	408
අධිමත	152	අත්තසංභිතං	224, 226
අධිඛිතිකො මග්ගො	170, 508	අත්තා	296
අධිභිතෙය්‍යවසසහසායුකා	116	අත්තපෙතං	214
අත වජං	224	අත්තපො	150
අතඤ්ඤො	178	අත්තං	80
අතිකකතනමානුසකාය	60, 84	අත්තගතො	204
අතිධාතො	294	අත්තමාසිකං	64
අතිපාතො	294	අත්තා	168, 200, 202, 364
අතිබ්‍යා	118	අත්තමනො	144
අතිමඤ්ඤනතී	196	අත්තඥඤ්ඤවාවො	274
අතිවේලං	150	අත්තමමරොගො	116
අතිසායං	294	අත්තමමසමතං	150
අතිසීතං	294	අත්තකරණසමථා	432
අතිතං අත්තානං	14, 222	අත්තගණනාති	240
අතිරකං	222	අත්තවච්ඡමුප්පනං	54, 228

පදනුකකමනිකා

අ		අ	
අධිපේශ්වේෂ	62	අනාසවා ඉඳි	188
අධිවිකානානි	386	අනිකබ්බකඩුරො	400, 460
අධිපඤ්ඤාතනි	230	අනිමිතතා	424
අධිමුත්තං	442	අනිසකරණපඤ්ඤා	68
අධිමුත්තො	448	අනියානනිකො	114, 196, 198
අධොකෙසමඤ්ඤා	174	අනිකච්චං	108
අනගාරියං	48	අනුකමපති	306
අනජ්ඣාටුඤ්ඤා	352	අනුකකමමානා	168
අනඤ්ඤාථා	470	අනුගච්ඡයා	326
අන ඤ්ඤා	236	අනුචච්ඡමනං	40
අනඤ්ඤාසරණං	96	අනුචච්ඡමිංසු	136
අනතිකකමනියං	222	අනුජානනති	298
අනතිවරියාය	306	අනුඤ්ඤායාං	70
අනත්තමනතං	10, 108	අනුභවරියානි	368, 424, 496
අනඤ්ඤා	296	අනුඤ්ඤානිංසු	146
අනඤ්ඤාසංහිතං	224	අනුඤ්ඤානො	80
අනනකරා	142	අනුධම්මචාරි	196, 198
අනභාවං ගමෙති	382	අනුනෙකා	310
අනභිනන්දියා	214	අනුපධිකාඉඳි	188
අනභිභූතො	46, 224	අනුපනාභි	76
අනභිරති	46	අනුපරියායපථං	168
අනභියම්භුනමානා	158	අනුපසමසංවිකන්තිකො	
අනසං	44		194, 196, 198
අනරියවොභාරා	390, 392	අනුපියා	2
අනචජ්ජතා	216	අනුපුබ්බච්ඡාරා	454
අනචමනෙත	200	අනුපුබ්බතිරොධා	530, 456
අනචමානනාය	306	අනුපසන්නසදෙඤ්ඤා	140, 164, 222
අනචය්‍යං	326	අනුපපදසංඝමි	156, 304
අනසනං	128	අනුපපදෙති	300
අනසංඝම	86	අනුපපදෙති	110
අනාගාමිනො	402	අනුපපාදෙ ඤ්ඤාණං	360
අනාදීනවදසංඝාථි	68	අනුපපියභාණි	298
අනාවටඤ්ඤාතනාය	308	අනුයනති	320
අනාවනඤ්ඤාමො	180	අනුයුත්තා	142, 220
අනාවිලස ධකපො	462	අනුයුත්තෙසු	100

පදනුකකමනිකා

අ			අ
අනුයෝගමනිය	48, 174	අපරංකාරො	228
අනුයෝගාය	402	අපරපජා	30
අනුරකඛනපටධානං	382	අපරිග්ගභා	320
අනුවකනති	194	අපරිසාවචරො	60
අනුවචරිතං	224	අපසාදෙනබ්බො	214
අනුවචාරෙති	410	අපසාදෙනා	70
අනුවිතකකති	410	අපායමුඛානි	292
අනුවිලොකෙති	36	අපායසභායො	298
අනුසයා	432	අපිසුණා	316
අනුසාසනවීධා	180	අපෙතෙත්තයාතා	116
අනුසොචති	294	අප්පච්චයං	16, 258
අනුසන්ධිධානානි	424, 490	අප්පච්චකුලසඤ්ඤී	188
අනුසසරති	224	අප්පටිකෙකාපිඤ්චා	214
අනෙළකං	144	අප්පටිතිසක්ඪිඤ්චා	22
අනොත්තපං	358	අප්පටිභාණා	94
අනොනමනෙත්තා	238	අප්පටිචාණිකා	360
අත්තරධානං	202	අප්පටිචීරතා	314
අත්තලීකඛට්ඨා	46, 144	අප්පටිසරණේ	194
අත්තළීකෙකඛ	322	අප්පතිට්ඨිතං	176
අත්තමනනානි	86	අප්පධංසියො	280
අත්තමනනාගොච	60	අප්පනිගෙසාසානි	60, 314
අත්තරාපරිනිබ්බාසී	402	අප්පමඤ්ඤ	376
අත්තා	364	අප්පමාදමනිය	48
අපිනෙත්තවාසිකමාත්තා	94	අප්පමාදුධිකරණං	398
අඤ්ඤාකාරතිමියා	144	අප්පමාදො	468
අඤ්ඤාකාරා	144	අප්පසඤ්ඤකාමා	58
අනිභි	242	අප්පසඤ්ඤවීනිකා	58
අනියෙ	382	අප්පසඤ්ඤං	58
අනියාසිකො	272	අප්පසඤ්ඤනි	314
අනියාසභවෙයසුං	380	අප්පසත්තා	312
අපකකම්	14	අප්පාතංකො	268
අපචායමානො	100	අප්පාධාධො	268
අපඤ්ඤිකො	294	අප්පායුක්කතරා	48
අපදනං	152	අප්පිච්ඡස	516
අපනුදිතා	244	අප්පිච්ඡතා	192

පද්‍යකතමනිකා

අ		අ	
අපෙකවෙව	312	අභිවදනති	530
අපෙවනාම	58	අභිවාදනං	142
අබ්බොව්ඡනකං	176	අභිවිජ්ජ	236
අබ්භානුජානාති	190	අභිවිනායෙ	458
අබ්භානුමොදිකා	280	අභිවිසසජි	258
අබ්භානතරෙභි	242	අභිසම්පරායෙ	142
අබ්භාවිකකාමී	192	අභිසම්බුද්ධා	470
අබ්භුකකිරි	104	අභිභවං	64
අබ්බොකාසං	80, 136	අභිභරති	84
අබ්බොකාසිකො	66	අභුතචචනං	292
අබ්බාඝ්ඤා	224	අභුතෙත	192
අබ්බාකතං	226	අම්බෙතයාසතා	116
අබ්බාපතනවිකෙතා	80	අම්බුසසා	324
අබ්බුභම්ඤ්ඤතා	116	අම්මා	320
අභබ්බච්චානානි	396	අම්බුභවිනායො	432
අභබ්බො	22, 222	අම්බවනෙ	352
අභවෙන	300	අධිරකෙත	308
අභිකඩ්ඪි	26	අයොථීලො	222
අභිකඤ්ඤං	192	අයොනිසොමනසිකාරො	470
අභිජානියො	426	අරකෙඛයානි (තථාගතසස)	364
අභිජායති	426	අරඤ්ඤ	314
අභිජ්ඣාව්‍යාපාද	116	අරඤ්ඤයතනෙ	158
අභිඤ්ඤ	496	අරභති	20
අභිඤ්ඤයො	58, 172, 468, 502	අරිච්චො	322
අභිණ්ඤා	318	අරියකතෙතභි	384
අභිධම්මෙ	458	අරියධනානි	426, 498
අභිනිවච්ඡෙජ්ජා	188	අරියවංසෙ	380
අභිනිවච්ඡෙජ්ජයාසි	102	අරියවාසා	462
අභිනිච්චුස්ඵුඤ්ඤා	186	අරියවොභාරා	392
අභිනිලනෙකෙතා	238, 270	අරියසම්මානි	478
අභිපාලෙති	316	අරියසඤ්චිතයෙ	288
අභිභායනනානි	414, 518	අරියා ඉඤ්ඪි	188
අභිභු	46, 224	අරුපිඤ්ඤ	186
අභියොගිතො	270	අලඛකාරානුසාරදනෙත	306
අභිරුකා	322	අලජ්ජි	24

පදනුකකමනිකා

අ			අ
අලමනෙතා	308	අසමපරඤ්ඤා	360
අලමරියසඛබාතං	135, 136	අසමපච්චි	222
අලමපතෙය්‍යා	118	අසමපායනෙතා	16
අලසකෙන	12	අසමමාසමුද්ධාසච්චිදිනෙ	194, 196, 198
අලං	458	අසයංකාරො	228
අලිකං	274	අසසතො	228
අලලකෙසො	288	අසහිතං	194
අලලච්චෙයා	288	අසංභාරියා	142
අලලීනං	30	අසාමඤ්ඤාතා	116
අලලීනා	62	අසාහසෙ	242
අචවාසිං	86, 90	අසුරකායො	12
අච්චිතසමාදනො	240	අසෙකඛා	466
අචරුඤ්ඤා	326, 328	අසෙච්චබ්බා	135
අච්චිකඛනියො	242	අසෙකමභිජාති	170
අච්චිකඛපො	360	අසම්මානො	470
අච්චිඤ්ඤා	194	අසම්මිමානසක	424
අච්ච්චා	358	අසසචො	252
අච්චතථා	470	අසසාම	120
අච්චිපාතධම්මො	180	අසසාසපපතො	60, 62
අච්ච්ච දනෙතා	233	අභානාධම්මතං	266
අච්චයහං	326	අභිරිකං	358
අච්චසංචාදකො	274	අභො චත	46
අච්චසංචාදනකාය	306		
අච්චිංසා	314, 360	ආ	
අසංඛාරපරිනිබ්බාසි	402	ආකඛනි	224
අසජ්ජමානො	188	ආකඛමානා	136
අසඤ්ඤාසකො	54	ආකොච්චි	14
අසඤ්ඤිසු	184	ආසාතපච්චිතයා	450, 526
අසඤ්චමො	428	ආසාතච්චුනි	448, 526
අසඤ්චමෙ	150	ආසාතො	120
අසනිචකං	70	ආචරියකං	44
අසනනුච්චිතා	360	ආචරියපාචරියානා	88
අසමයා	452	ආචරියභරියා	118
අසමයො	58	ආචාරිමහකො	64

පදනුකකමනිකා

ආ		ආ	
ආවිකවිති	300	ආරම්භණං	96
ආතප	216	ආරුපං	376
ආතපමනව්‍යය	48	ආරොපිනො	194
ආතප්‍රාය	402	ආලසානුයොගො	292
ආදසසයමානො	70	ආලිඛිතිනා	120
ආදිබ්‍රහ්මවරියකං	60, 206	ආලොකඵරණකා	480
ආදියති	80, 172	ආලොකසඤ්ඤී	80
ආදියන්ති	326, 328	ආවාහවීවාහකානං	294
ආදියාපෙති	෪0	ආවිඤ්ඤායා	34
ආදිනවදසසාවී	380	ආවිසති	328
ආදෙසනවිධා	172	ආවිකසා	478
ආධිපතෙය්‍යානි	370	ආවිභාවං	188
ආනන්තරිකො සමාධි	470	ආවුධානි	368
ආනුකම්පකො	300	ආසභී	166, 168
ආනුතපො	202	ආසවච්ඡානියෙභි	502
ආපනතිකුසලතා	358	ආසාදිමහසෙ	16
ආපදසු	300, 306	ආසජ්ජ	440
ආපාතකනිසාදී	70, 76	ආසනපටිකඛිකො	66
ආපාතකත්තමනුසුකො	66	ආසයා	36
ආපාතකො	66	ආසවා	364
ආපායිකො	8	ආසවානං	216
ආසුරති	292	ආසාදනා	38
ආභසරකායා	144	ආසාදෙතඛං	40
ආභසරසංචක්ඛනිකා	46	ආභතවිකො	402, 480
ආභිවෙතයිකාන	190	ආභාරච්ඡිතිකා	358, 470
ආමීයානුපදනො	308	ආභාරා	384, 476
ආමො	44	ආභාසි	152
ආයතනකුසලතා	360	ආභාරෙති	64
ආයතනං	120, 292		
ආයතනානි	412, 534	ඉ	
ආයතනපඤ්ඤති	172	ඉඛිස	86
ආයතපණ්ඨි	238	ඉච්ඡා	128
ආරකා	300	ඉච්ඡාවිනයෙ	428
ආරකවනපධානං	332	ඉච්ඡා	394
ආරම්භවනු	436, 512	ඉතරිකරෙත	380

පදනුකකමනිකා

ඉ		උ	
ඉසේසා	46	උසනාසං	244
ඉසේලිඛනං	150	උදයසේනං	400, 460
ඉඛං	206	උදරාවදෙහකං	404
ඉඛපාදං	132, 170, 372	උදිකඛිකා	270
ඉදධිවිධං	188	උද්ධිකකටං	64
ඉදධිවිධායො	188	උද්ධිකලොමො	238
ඉදො	130	උද්ධිකකං	110
ඉද්ධිවිධං	222	උද්ධිකකකුචං	80, 82
ඉද්ධිවිධායො	316	උද්ධිකකකුචං	396
ඉද්ධිවිධායො	330	උද්ධිකකකුචං	240
ඉද්ධිවිධායො	368	උද්ධිකකකුචං	174
ඉද්ධිවිධායො	136	උද්ධිකකකුචං	66, 80
ඉද්ධිවිධායො	44	උද්ධිකකකුචං	58
ඉද්ධිවිධායො	306	උද්ධිකකකුචං	300
ඉද්ධිවිධායො	70	උද්ධිකකකුචං	110, 146
		උද්ධිකකකුචං	400
		උද්ධිකකකුචං	304
		උද්ධිකකකුචං	240
		උද්ධිකකකුචං	20
		උද්ධිකකකුචං	326
		උද්ධිකකකුචං	52, 150
		උද්ධිකකකුචං	322
		උද්ධිකකකුචං	156
		උද්ධිකකකුචං	322
		උද්ධිකකකුචං	186
		උද්ධිකකකුචං	238
		උද්ධිකකකුචං	274
		උද්ධිකකකුචං	84
		උද්ධිකකකුචං	414
		උද්ධිකකකුචං	202
		උද්ධිකකකුචං	402
		උද්ධිකකකුචං	480
		උද්ධිකකකුචං	388
		උද්ධිකකකුචං	468
		උද්ධිකකකුචං	422

පදනුකකමනිකා

උ		එ	
උපෙක්කාසහගතෙන	80	එකාභිකං	64
උපෙක්ඛුපච්චාරා	414	එකෙකලොමො	238
උපොසථුපචාසෙ	240	එකොදකිභුකං	144
උප්පාදෙනබෙබ්බා	468	එඤ්ජඛං	238
උබෙබ්බං	244	එතදනුක්කරියං	170
උබ්භව්විකො	66	එරයං	252
උබ්භතකං	352	එසනා	364
උබ්භවුප්පතිනලොමචා	254	එසිකට්ඨාසි	182
උභතොභාගව්වුක්කො	176	එළකමනනරං	64
උභගවොතිඤ්ඤා	140		
උභොභි	238	ඔ	
උඔවුජ්ජනිවුජ්ජං	188	ඔකකමති	390
උලුපපක්ඛං	66	ඔකකමී	144
උසසද	248	ඔසා	388, 476
උසසඛිපාදෙ	238	ඔජ්ජි	322
උසසනකකතා	240	ඔතාරං	96
උසසාදෙනබෙබ්බා	214	ඔත්තපං	358
උසුරසෙය්‍යා	296	ඔදනකුමමාසං	14
උළාරපාමොජ්ජා	458	ඔදහනතී	86
උළාරා	312	ඔදනවසනා	194
		ඔධාරිතා	22
එ		ඔපපාතිකො	180
එකමුරං	320	ඔපසමීකො	452, 514
එකච්චං	190	ඔපාසිකරානී	214
එකච්චානං	120	ඔරමභාගියානී	182, 396
එකආරං	168	ඔරොධෙය්‍යාම	60
එකඤ්චිකාය	12	ඔරසො	142
එකනාමා	316	ඔවරණං	312
එකනනනිබ්බිද්දය	220	ඔසකකනතී	98
එකපසසධිතො	66	ඔසධිතාරකා	520
එකංසො	166	ඔසරනතී	156
එකාභාරිකො	64	ඔසසකතිතං	98
එකාරකෙබ්බා	462	ඔභිතභාරො	140, 164, 222
එකාලොපිකො	64		

පදනුකකමනිකා

ක		ක	
කඩබා	192, 364	කරුණාසහගතෙන	80
කඤ්චනස නතිහතතවො	238	කරෙහි	264
කටසීඝ්‍ර	40	කලමුක්‍රිකා	148
කණභගෙකබා	64	කලහජාතා	194
කණො	136	කලහපවඛිකිනී	292
කණිකාරපුළුං	520	කලොපිමුඛා	64
කණිචකාපගෙක	66	කලයාණ පටිභාණො	178
කණිචතාපසකපිණො	66	කලයාණෙ	300
කණිචවිජාකා	135, 388	කලයාණමිතතතා	358
කණිචසුකකසපටිභාගො	170	කලයාණසභාගො	498
කණිචභිජාතිකො	426	කලප්‍රච්චනාය	142
කතකරණියෙ	140, 164	කපිණායතනානී	460, 534
කතතා	46	කාණා	86
කටංකටාසලලං	424	කාමඥාණා	394
කටං විභිතකං	44	කාමුපපතනියො	366
කටංසාහතං	196	කාමුපසංභිකා	394
කටංවිඤ්ඤානී	370	කායගතාසනී	468
කඤ්ඤං	80	කායචුපකාසෙන	506
කපාං	132	කායසකඛී	176
කපාංවසෙසං	192	කායානුපසී	96
කපකපිකපුබ්‍රමානං	258	කාලකංචකා	12
කපපා	436	කාලඤ්ඤා	428
කමනී	390	කාලසෙකව	288
කමමකිලෙසා	290	කාලපසඛ	296
කමමනතසංවිධානෙන	308	කාහිනී	296
කමමනෙන	110, 160	කිම්බකරණියෙ	300
කමමානී	388	කිම්බපදෙස බහුලසක	294
කමමාරපුකතසස	352	කිඤ්චත	366
කරතියො	390	කිඤ්චරහි	168
කරවිකභාණී	238	කිතතිවිණණ්චරා	308
කරහවී	46	කිනතිසණ්ඤු	330
කරුණා	420	කිලිසෙසායුං	254

පදනුකකමනිකා

කු		කෙ	
කුකුසුකුකා	324	කෙසමසුලොවනානුයොග-	
කුකකුටසමපනතිකා	130	මනුසුනො	66
කුකකුටසුකරා	118	කොකිලාදිහි	322
කුකකුරවනියො	10	කොසු	322
කුටටෙධා	182	කොණපානි	40
කුණබලාවකොනි	238	කොපු	40
කුදුසුකො	118	කොපිනනිදංසනි	292
කුමනණබපවාරො	326	කොසලොනි	370
කුමනණබපොතකො	326	කොසොහිතවසභයහ	238
කුමනණබපොතිකා	326	කව	292
කුමනණබසෙනාය	312		
කුමනණබපාරිසපෙජා	326	ඛ	
කුමනණබමහාමකො	326	ඛනියො	158
කුමනණබානං	318	ඛනි	360
කුමනණබ්	326	ඛනිසොරඛව	102
කුමනඋනං	292	ඛමා	386
කුමහිමුඛා	64	ඛමහනං	242
කුලවංසං	304	ඛයෙ ඤාණං	360
කුලෙපෙට්ඨාපවාසිනො	116, 240	ඛරකං	148, 150
කුසචිරං	66	ඛරසකරෙන	110
කුසලකමමපථා	462	ඛලමුසිකායො	40
කුසලතා	360	ඛඩ්ඩාපදෙසිකා	50
කුසලධාතූයො	362	ඛඩ්ඩාරතියො	242
කුසලමුලානි	362, 474	ඛප්පාභිඤ්ඤා	178
කුසලචිතකකා	362	ඛිණාසවබලානි	502
කුසලසධ්‍යාපා	362	ඛිණාසවා	140
කුසලසඤ්ඤා	362	ඛිණසවා	222
කුසිතවජුනි	434, 508	ඛිසිතඛං	156
කුහකො	178	ඛියෙයා	156
කුජිරකා	324	ඛිලජානො	402, 480
කුථාගාරසාලායං	14	ඛුඤ්කමඬු	144
		ඛොමසුමුමානං	258
කෙ			
කෙවලකපං	311		
කෙසකමලං	66		
කෙසමසුලොවකො	66		

පදනුකකමනිකා

ග		ඊ	
ගණකා	108		
ගණනාය	186	ගිලානුපවඩානෙන	308
ගතිමා	178	ගිහිනියො	206
ගතියො	396		
ගටීනො	68	ගුනනචාරතා	360
ගන්තා	386	ගුතතියා	314
ගන්තේ	158	ගුඛං	312
ගන්ධබ්බපවාලො	326	ගුණං	300
ගන්ධබ්බපාරිසල්පො	326		
ගන්ධබ්බපොතකො	326	ගො	
ගන්ධබ්බපොතිකා	326	ගොවර	96
ගන්ධබ්බමහාමසෙතා	326	ගොතතපටිසාරිනො	164
ගන්ධබ්බසෙනාය	312	ගොපාලො	330
ගන්ධබ්බි	326	ගොපචුමො	238, 270
ගන්ධබ්බො	330	ගොමයං	150
ගභ්භාවකකතා	172, 390	ගොමයභකෙඛා	64
ගඛනිනී	64, 136		
ගච්චිරනෙමො	222	ඝ	
ගරභා	156	ඝසමෙසානා	158
ගරභිතබ්බං	156		
ගරභෙයා	156	ච	
ගරුච්චානිකො	484, 408	චකචකචචතං	100
ගභණියා	268, 478	චකචතති	130, 236
ගභපතිනෙවයිකා	20	චකකාති	238
ගාමසාමනා	158	චකචුමනකසා	314
ගාමසාතකං	110	චකචුචිකෙසෙයා	394
ගාට්චා	414	චකචුති	368
ගාරචී	492	චනෙඛ	326
ගාරයභං	192	චතුරාපකෙසනො	404, 462, 536
ගාචී	320	චතුභිකං	64
ගාලුබ්බන්තං	110	චතාලීස දතතා	238
ගිරිගුභං	80	චන්ද්‍රමසුරියා	146
		චචමානෙ	186
		චාතුකුණ්ඩකො	10
		චාතුමමභාරාජිකා	442

පදනුකකමනිකා

චා			ඡ	
චාතුයාමසංවරසංවුතො	78	ඡවො		38
චාතුරතො	98, 236	ඡවිමංසං		176
චාරිකං	352	ඡලඛනසමන්තාගතො		462
චාවේතුං	40	ඡාභිකං		64
චී			ජ	
චීතනනරංසො	238, 266	ජණඤ්ඤානී	238, 264	
චීතනචූපකාසෙන	506	ජනපඤ්ඤාවිරියසානො	98, 236	
චීක්කසමාධි	132	ජනෙසගො		330
චීක්කානුපසී	96	ජනොසං		322
චීරච්ඡිතිකං	358	ජයාපෙසෙඛා		178
චීරපඛච්ඡිතො	204	ජරඤ්ඤාලො		38
චීරපනචෙධ	260	ජරා		128
චු		ජාගරියානුයොගා		178
චුතුපපාතඤ්ඤාණේ	186	ජාතිජරාමරණියා		94
චෙ		ජාලභස්පාදෙ		238
චෙනසො උපකකීලෙසෙ	168	ජනං		318
චෙනසො විනිබ්ඤ්ඤා	402	ජුතපමාදච්ඡානානුයොගො		292
චෙනොච්චිලා	402, 480	ඤ		
චෙනොපභිධි	442	ඤානානී		574
චෙනොපරියඤ්ඤාණං	168	ඤායකා		158
චෙනොඵරණතා	480	ඤා		
චෙනොච්චුත්ති	420	ඤාණදසනං		222
චෙනොසමාධිං	48, 176	ඤාණවාදෙ		20
චොදකෙන	400	ඤාතිකඛයං		120
චොදනාවඤ්චිනී	366	ඤාණානී	474, 478, 382	
ඡ		ඨ		
ඡන්දසමාධිපධානං		ඨාති		170
සංඛාර සමන්තාගතං	132	ඨානකුසලතා		360
ඡන්දගති	222	ඨීතකො		238
ඡමා	10	ඩ		
ඡවද්දසානී	66	ඩංස		216

පදනුකකමනිකා

ක		කි	
කගස	136	කිරවජානකථා	58
කව්‍ය	224	කිරිටානි	66
කව්‍යා	174	කිරොභාවං	188
කණ්ඩුලඵලං	320	කිහිකං	64
කණ්ඩුලඵලො	150	කුච්ඡකුමභි	60, 86
කණ්‍යා	362, 364, 474	කුණ්ඩිකීරෙ	320
කණ්‍යාකායා	444, 492	කුලාකුට	282
කණ්‍යාමූලකා	526	කුලියං	264
කණ්‍යුපපාද	386	කෙලං	118
කප්‍රඵලනිබ්බාසී	10		
කථා	470	ඵ	
කථාකාරී	204	ඵණ්ඩිලසෙය්‍යා	66
කථාගතො	224, 226	ථාමවතා	190
කථාවාදී	224	ථිනම්භං	80
කථෙත	274	ථුසො	152
කදඤ්ඤා	156	ථුසොදකං	64
කදප්‍රඵලානකං	242	ථෙතො	274
කද්දිගුණං	300	ථෙය්‍යසම්බන්ධං	110
කපං	66	ථෙරා	366
කපසීතාය	80		
කපසී	76	ඳ	
කපො උපකකිලෙසා	66	දකඛිණා	110
කපොඵ්ගුවජා	62	දකඛිණාවිසුද්ධියො	390
කමොතමපරායනො	394	දකඛිණෙය්‍යා	432
කසපාපියාසිකා	432	දණ්ඩමනතරං	64
කාවතකං	224	දණ්ඩමාණවකානි	324
කාවදෙව	94	දකඛියා	64
කිණගභණං	120	දඤ්ඤභසෙඛා	64
කිණභකෙඛා	64	දනතකුටං	70
කිණා (භීය්‍යා)	296	දන්ධාභිඤ්ඤා	178
කිණව්‍යුත්තාරකො	432	දමා	386
කිණානි	110	දමෙ	242
කිබ්බජෙනු	428, 502	දයාපඤ්ඤා	246
කිබ්බා	120	දසකුසලකම්මපථා	118
		දසසඤ්ඤා	540

පදනුකකමනිකා

ද		දී	
	174	දිපි සහනති	118
දසනසමාපනති	442	දිබනති	296
දහති	56	දිබ්බාය සොතධාතුයා	60
දහනති	168	දිබ්බන වක්ඛනා	84
දඥපාකාරතොරණං	240	දිවසො	316
දඥසමාදනො	681	දිවාසොපං	296
දළඹුද්දපං		දිසා	288
		දිසොදිසං	320
	440	දිසඩගුලි	238
දනවඤ්චි	240	දීසායුක්කරො	48
දනසංචිභාගෙ	442	දීසො	330
දනුපපනතියො	390		
දයකතො	304		
දයජජං	294	දුසබ්බා	364
දරහරණාය	34	දුසබ්බමෙමන	148
දරුපක්ඛකකෙකවාපි	118	දුසබ්බා පච්චද	178
දරො	308	දුච්චිතානි	362
දසකමමකරා	110	දුපච්චිජ්ඣා	468,482,492
දළිඤ්ඤියං		දුපච්චිදිකො	196,198
		දුබ්බ ඡණ්ණකරා	146
		දුබ්බ ඡණ්ණා	114
	224	දුබ්බලීකරණි	292
දිට්ඨං	216	දුබ්බලීකරණෙ	80
දිට්ඨධම්මිකානං	392	දුරකඛාතෙ	194
දිට්ඨවාදිකා	120	දුසසීලො	398
දිට්ඨා	144	දෙමනසසුපච්චාරා	414
දිට්ඨානුගති	12	දෙච්චසකඛා	356
දිට්ඨිගතං	230, 234	දෙචාරිකො	108,168
දිට්ඨිනිසකයා	428	දෙසතතරෙන	400
දිට්ඨිපච්චෙධ	176	දෙසාගතිං	222
දිට්ඨිපට්ඨකො	360	ආගාරිකො	64
දිට්ඨිවිපකති	360	ආලොපිකො	64
දිට්ඨිවිසුඤ්ඤි	360	ආභිකං	64
දිට්ඨිසමපද	360	ආභිකජාතා	194
දිට්ඨෙව වෙච ධම්මෙ	142		
දිකො	38		
දිනකාද්ධිතො	308		

පදනුකකමනිකා

ඛ		න	
ධනජානි	292,294	නළඹහදනනිකො	64
ධමමකායො	142	නකකනානි	144
ධමමකෙතු	100	නනිටඨහදනනිකො	64
ධමමකකිකා	386,488	නදීවිදුගො	120
ධමමජො	142	නඤ්ඤපසෙවනං	384
ධමමඤ්ඤ	428	නමඤ්ඤ	314
ධමමදීපා	96	නවටඨානානි	222
ධමමඛමජො	100	නවනිතං	118
ධමමනිමමිකො	142	නළවනං	100
ධමමනිසනනියා	428	නළො	330
ධමමනිකො	168	නාගපචාරො	326
ධමමපදනි	386	නාගපාරිසංජො	326
ධමමපටිසංවේදී	408	නාගපොතකො	326
ධමමභුකො	142	නාගපොතිකා	326
ධමමයාභි	252	නාගමභාමකො	326
ධමමසමකොගතං	50	නාගසෙනාය	312
ධමමසමාදනානි	386	නාගිනි	326
ධමමසමමතං	150	නාගො	326
ධමමසරණා	96	නාතපුතනියෙසු	194
ධමමසංභිතං	226	නාට්ඨරණා	456,530
ධමමා (අටඨ)	504	නානාගොකො	142
ධමමා (ඉඛිපාටිභාරියා)	6	නානාචචා	142
ධමමානුධමමපටිපකනි	382, 474	නානකො	528
ධමමානුධමමපටිපකො	106,196	නානාකුලා	142
ධමමානුපසි	96	නානාතිකියා	28
ධමමානුසාරි	176	නානාදිජගණා	322
ධංසකෙ	296	නානානාමා	102
ධංසයනනි	296	නානුඛංජනගොභි	380
ධාතුකුසලතා	360	නාභිසජජි	258
ධාතුයො	312,384,420,474	නාමං	358
ධිනිමා	178	නාලං	60,294
ධුකො	292,294	නිකනි	282
ධුචො	48	නිකිණ්ණං	10
ධුමාසිකා	42	නිකොතං	240
		නිකනිපති	240

පදනුකකමනිකා

න		න	
නිකකුපෙරයුග්	326	නිවිටෙටා	142
නිග්ගහිතං	194	නිවුසිතතතා	46
නිගණයා	194	නිවෙපෙති	300
නිගමසාතං	110	නිසනනියා	214
නිගමසාමනතං	158	නිසෙටෙති	110
නිග්‍රොධපරිමණිලො	238	නිසෙටෙයා	110
නිවච්චලා	322	නිසරණපඤ්ඤා	380
ගිවජාතො	392	නිසරණියා	474, 492, 482
නිජිභිංසනතො	178	නිසරණියා ධාතුයො	420, 404
නිජුරච්ඤ්ඤි	504	නිභීනසෙවි	296
නිජඪිණ්ණො	540	නිභීයති	290
තිට්ඨං	170	නිභීයරෙ	296
නිදංසෙති	252	නියනති	320
නිද්දසව්ඤ්ඤි	428, 502	නිවරණානි	396, 408
නිද්දිසති	224	නිවාරභසෙඛා	64
තිධානචතිං	178	නුතතාහි	464
නිපච්චකාරං	142	නෙකතිකා	294, 318
නිපොසිකා	178	නෙකමමඡ්ඤ්ඤිරතො	44
තිබ්බිනකරුපා	194	නෙකති	330
නිබ්බුතා	316	නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤි	186
නිබ්බෙයෙභි	126, 194	නභාතකසස	314
නිබ්බෙධිකාය	400		
නිමිතතනං	64	ප	
ඡ මිතතභ්‍රාහි	380	පකකං	150
තිමිතතානුසාරි	424	පකඤ්ඤි	404
ඡ මිතෙතන	172	පභ්‍රාහනිමිතං	360
නිලොතා	46	පභ්‍රාහො	360
නියතො	180	පච්චතං	180
නියනනි	326	පච්චසීකෙභි	242
නියතාතෙතනි	304	පච්චනුභොති	188
තිරසාකෙත	298	පච්චනතිමං	168
තිවාර චුතති	310	පච්චයා (අට්ඨ)	504
ඡිවාරෙතා	168	පච්චසිකො	274
		පච්චවෙකභිනිමිතං	480

පදනුකකමනිකා

ප			ප
පව්වවෙකකි	174	පටිපව්ජාමි	304
පව්වොසිංසකි	442	පටිපද	178,386
පච්චුට්ඨානං	142	පටිභයං	300
පච්චුට්ඨාසි	94	පටිචානරූපා	194
පච්චුපට්ඨානබ්බො	304, 306	පටිචිරතො	140
පච්චුපට්ඨිකා	304, 306	පටිචිරුණං	150
පච්චුපට්ඨිතො	120	පටිසඛබ්බානබලො	360
පච්චුපපනනසුඛො	484	පටිසත්ථරකි	298
පච්චෙභගනො	322	පටිසත්ථාරො	360
පච්ජා	194	පටිසලලානසාරූපානී	60,314
පච්ජානිපාතිතො	308	පටිසලලානා	136
පච්ජාබාහං	110	පටිසලලිතො	58
පජාපති	330	පටිසෙවනති	314
පජ්ජනො	330	පටිසඛබ්බාමි	216
පජ්ජත්‍රිපා	42	පඨමො සසකචාදෙ	184
පඤ්ඤාකම්මා	394	පඤ්චෙන	110
පඤ්ඤාබ්ගච්චපභිතො	462	පඤ්ඤපඤ්ඤං	170
පඤ්ඤාඤ්ඤාකො	484	පඤ්ඤකුට්ඨි	158
පඤ්ඤාබලානී	170	පතායති	322
පඤ්ඤාභිකං	64	පතිත්ථි	258
පඤ්ඤාච්ඡුයානී	120, 404, 480	පතනකම්මා	94
පඤ්චුපාදනකම්මා	394	පතනපට්ඨාපතනමනනං	410
පඤ්ඤලිකො	288	පතනපොභගකම්මා	201,206
පඤ්ඤචිච්චෙතො	176	පතනං	224
පඤ්ඤය දුබ්බලිකරණි	166	පදකම්මාණාහි	458
පඤ්ඤවෙයාතකියං	60	පදකම්මාණාවතනකජාතානී	238
පඤ්ඤබ්‍යාකරණානී	386	පදුට්ඨවිතො	326
පටාකං	192	පධානකම්මාය	268,478
පටිකුලෙ	188	පධානමනිකාය	48
පටිග්ගාභකතා	390	පධානසමි	360
පටිසාතාය	216	පධානියඛනානී	400,478
පටිච්චසමුපපාදකුසලතා	60	පධානෙසු	176
පටිච්ජනනා	70,304	පනුතනපච්චකසලෙමා	462
පටිජානිසකි	10	පතනානී	60,314
පටිඤ්ඤය	432		

පදනුකකමගිකා

ප

පන්දුභනං	110
පනකමුසලා	156
පපං	296
පපටිකපහකතා	78
පබ්බතච්ඡමං	120
පබ්බනතී	108
පබ්බාජනං	158
පබ්බාජෙතබ්බා	156
පබ්බාජෙය්‍ය	156
පමකතා	300, 306
පයොජෙසුං	160
පයොජෙභි	110
පරකතං	228
පරදුරෙසවනා	296
පරනකපො	392
පරපුගාලච්චිකතීඤ්ඤාණ	8
පරපච්චාදං	204
පරමමුඛා	298
පරසංකෙඤ්ඤානා	390
පරසෙනාපමඤ්ඤානා	98, 236
පරභිකාය	392
පරාභිභූ	242
පරාභූතරූපො	30
පරිකඛිණභවසංයොජනො	140,
	164, 222
පරිභූහනී	300
පරිභෙදකය්‍යා	480, 498, 508, 468,
	490
පරිභානො	54
පරිකසකතා	46
පරිනිබ්බාසිසකතී	102
පරනෙතො	110
පරිනිබ්බානිකො	452, 514
පරිපභෙදකය්‍යාසි	102
පරිපතී	14

ප

පරිපුච්චය්‍යානී	102
පරිපු ඤාණසංකපො	66
පරිපු ඤාණය	136
පරිපුරං	204
පරිබ්බාජකා	222
පරිබ්බාජකාරාමෙ	58
පරිභාසනතී	136
පරිභාසාය	136
පරිභූඤ්ඤාතී	320
පරිභූතො	294
පරිමුඛං	80
පරිමජ්ඣතී	188, 238
පරිමසතී	188, 238
පරියනකචාරිනී	86
පරියායභකතභොජනානුයොගං	64
පරියායං	262
පරියායෙ	382
පරිපුච්චිවිකතා	94
පරියෙසිකං	224
පරියොදපෙතනී	308
පරියොනද්ධි	152
පරිරකඛුනෙතො	154
පරිච්චෙජ්ජය්‍ය	300
පරචිතකකං	10
පරිසඤ්ඤා	428
පරිසා	444
පරිභරෙය්‍යං	192
පරිභිකො	18
පරිළාභො	150
පරොසභසකං	236
පලාලපුඤ්ඤා	80
පචකතචලභොජී	64
පචපනතී	320
පචරො	252
පචසසනතී	322

පදනුකකමනිකා

ප		ප	
පවෙසෙනා	168	පාසණගිනො	248
පසට මුද්‍රමනො	270	පාසංසා	118
පසංසනි	202	පාසාදපච්ඡායායං	136
පසාසනෙ	108	පිකුකුකහකෙබ්බා	64
පසුං	320	පිච්ඡිමංසිකා	318
පසඤ්චකායසංඛාරො	462	පිපාසා	294
පහතබ්බා 468, 480, 492 508, 526		පිපාසො	296
පංසුකුලානි	66	පියසමුද්‍රවාරො	458
පංසුං	150	පිසුණං	318
පභානපට්ඨානං	382	පිඨකං	30
පභානරනො	380	පිතිඵරණතා	480
පභානාරාමො	380	පිතිභසබ්බා	46, 144
පහුතච්චහතා	238	පුග්ගලඤ්ඤ	428
පභොසි	194	පුග්ගලපණ්ණකි	176
පාකාරච්චිරං	168	පුග්ගලා	366, 392
පාකාරසන්ධිං	168	පුඤ්ඤකිරිය වස්සුනි	306
පාටිභාරියානි	370	පුකාදරා	292
පාණමනිපාතෙති	80	පුද්දිසා	288
පාණසමා	296	පුද්දිපවෙචකසම්මානි	464
පාණිනා	156	පුරිසථාමෙන	190
පාණිසකරං	292	පුරිසලිඛිතං	150
ප.තබ්බතං	150	පුරිසච්චෙසසං	262
පාතරාසාය	150	පුරෙච්චනියං	194
පාදගණධී	254	පොසබ්බසාතකා	324
පානසබ්බා	296		
පාප ආචාරගොචරො	296	ඵ	
පාපමිත්තා	296	ඵරුසා වාචා	116
පාපමිත්තනා	358	ඵලකච්චිරං	66
පාපමිත්තානුයොගො 290, 292, 294		ඵලකසෙය්‍යං	66
පාපසබ්බා	296	ඵසකායා	412
පාමුඡ්ඡං	408	ඵසො	468
පායමානාය	64	ඵණිතං	118
පාරිච්චියාය	304	ඵලෙසුං	326
පාරිසඡ්ඡා	108	ඵසුච්චාරාය	314
පාරිසුද්ධිපට්ඨානියංගානි	524	ඵතං	206
සාවළා	20	ඵතො	190
		ඵචග්ගපපත්තා	84

පදනුකකමනිකා

බ		බ	
බදලතා	148	බ්‍රහ්මවිමානං	46
බද්ධජීවකපුපථං	446, 520	බ්‍රහ්මසරො	238
බද්ධපාදපච්ච	136	බ්‍රහ්මච්ඡ්ඤානො	238
බලකායසමිං	100	බ්‍රහ්මවුතා	164
බලානි	386, 430	බ්‍රාහ්මණා	158
බහුකරණයා	330	බ්‍රාහ්මණකුලීනා	136
බහුකාරා	468, 490, 498, 504	බ්‍රාහ්මණජලිං	136
බහුකිවචා	330		
බහුජනපියාසිතො	272	භ	
බහුපුත්තං	16	භක්ඛසිත්තං	36
බාහිරානි	412	භක්ඛසං	10
බාහිරෙහි	242	භණ්ඩනජාතා	194
බාහුජඤ්ඤා	206	භතො	304
බාහෙතනි	158	භතභවෙතනානුපපදනො	308
බීජං	320	භමුක්ඛකරො	274
බුද්ධතනනිං	280	භයාගතිං	222
බොජ්ඣක්ඛයා	170, 382, 498	භරියා	306
බොධිජං සැණං	224	භවකණ්ඨා	358
බ්‍යගෙසා	40	භවදිට්ඨි	358
බ්‍යඤ්ජනානි	214, 396	භවං	240
බ්‍යඤ්ජනුපෙතං	214	භවා	364
බ්‍යතයිකරොති	382	භවෙත	300
බ්‍යාකතං	228	භසසමාචාරෙ	178
බ්‍යාකතො	12	භාවනාසපධානං	382
බ්‍යාපජ්ජි	258	භාවනා	368
බ්‍යාපාදපදෙසං	80	භාවනාබලං	360
බ්‍යාමො	238	භාවනාරතො	380
බ්‍රහ්මකායො	142	භාවනාරාමො	380
බ්‍රහ්මකුත්තං	44	භාවිතමාසිංසති	80
බ්‍රහ්මචරියවාසාය	452, 514	භාවෙතබ්බා	468, 490, 498 508
බ්‍රහ්මජා	136	භික්ඛුභාවං	136
බ්‍රහ්මදයාද	136	භික්ඛාරං	104
බ්‍රහ්මඤ්ඤතාය	240	භික්ඛනුච්චෙ	194
බ්‍රහ්මනිමමිතා	136	භියොහිඤ්ඤතරො	166
බ්‍රහ්මභූතො	142, 392	භුජ්ජෙස	384

පදනුකකමනිකා

හ		ම	
භූතභව්‍යානං	46	මයුර...	322
භූතං	224	මරියදං	154
භූමිපපටකො	148 154	මසාණානි	66
භෙකෙ	40	මහකං	310
භොගියා	244	මහාචොරා	328
		මහාජනසංගහං	262
		මහාජනසමමතො	156
		මහාපුරිසලකඛණානි	236
		මහාපුරිස විතකකා	516
		මහාබන්ධනා	42
		මහායසඛානං	328
		මහාරාජා	312
		මහාවතෙ	14
		මහාවිදුග්ගා	42
		මහාසමමතො	156
		මහාසෙනාපතීනං	328
		මහිවජසස	516
		මංසං	64
		මාගධසස	328
		මාගවිකසස	120
		මාතුච්ඡා	118
		මාතුලානී	118
		මානුසා	320
		මාරසෙනපමගුතො	314
		මාරො	96
		මිගසඤ්ඤං	120
		මිච්ඡකතා	432, 508, 534
		මිච්ඡාද්ධි	116
		මිච්ඡාධම්මා	116
		මිච්ඡාපටිපනෙතා	194
		මිත්තකරො	310
		මිත්තපතිරූපකා	298
		මිත්තා	300
		මිත්තාමච්චා	306
		මිඤ්ඤුමං	404
මකස	216		
මකඛීකා	64		
මඩකුභුතො	94, 398		
මච්ඡරායතී	10		
මච්ඡරියානි	396		
මච්ඡං	64		
මජ්ඣනි	68		
මණ්ඩලී	318		
මතිමා	175		
මත්තඤ්ඤකා	360		
මත්තඤ්ඤ	178, 428		
මත්තමත්තඤ්ඤ	12		
මනෙතයාතාය	240		
මනෙතයායා	120		
මදපමාද	102		
මද	370		
මධු	118		
මනසිකාරකුසලකා	360		
මනුසසභුතෙත	352		
මනුසසරාගසෙයාකානි	60, 314		
මනොපණ්ඩි	46		
මනොපදෙසිකං	52		
මනොපදෙසො	120		
මනොභාවනීයා	58		
මනොමියා	144		
මත්තසසාථීවිනො	108		
මත්තා	178		
මන්දියො	330		

පදනුකකමනිකා

මු		ය	
මුඛසතනීහි	194	යගෙස	60, 86, 98
මුච්ඡති	68	යනුභිනාම	62, 94, 192
මුඤ්ඤති	328	යන්ධාධිකරණමෙතං	380
මුඛධසච්චං	360	යථරීච්ච	224
මුණ්ඛකෙ	136	යථාකථං	66, 136
මුඛවාදිතා	392	යථාකාරී	224
මුඛං	224	යථාකමමුච්චගෙ	84, 186
මුඛතාවාරො	64	යථාදිට්ඨිසස	360
මුදිතා	422	යථානුභිට්ඨං	90, 180
මුදිතාසහගනෙන	80	යථාබලං	308
මුදුකථනභස්පාදෙ	238	යථාවාදී	224
මුදුතුලසනනිහා	238, 274	යථාසන්තිකි	66
මුඤ්ඤං	326	යදිවා	186
මුඤ්ඤා	24	යාවතකං	422
මුසලමනනරං	64	යාවතකච්චසස	238
මුසාවාදුපසංභිතං	178	යාවදිස්සං	404
මුලජෙජ්ජං	110	යාවදෙච්ච	216
මුලජාතා	142	සුගතධරො	330
මෙසා	322	සුපො	131
මෙසනා	420	සෙභුයාසිකා	432
මෙසනාසහගනෙන	80	සොභා	388, 476
මෙසෙසන	308	සොනිසො	388
මෙට්ඨනං	150	සොනිසොපධානං	360
මෙරයං	64	සොනිසොමනසිකාරො	180, 470
මොසමඤ්ඤං	228	සොනිසොමනසිකාරමුලකා	522
මොනෙයායනී	370		
මොහාගතී	222	ර	
		රකඛං	312
ය		රකඛාය	314
යකඛපචාරො	326	රකඛාවිරණගුකතී	100
යකඛපාරිසජ්ජා	326	රජනීයා	394
යකඛපොකමො	326	රජොජලලං	238
යකඛපොතිකා	326	රජොජලලධරො	66
යකඛමහාමසෙසා	326	රජජ්ජයා	110
යකඛසෙනාය	312	රකතඤ්ඤ	204

පදනුකකමනිකා

ර		උ	
රත්තිඤ්චා	146	ලෙහනියානං	248
රථසකානිව	310	ලොකධම්මො	508
රථියා	110	ලොණං	118
රහසා	326	ලොලජාතිකො	144
රමො	320		
රසඤ්ඤා	238, 268	ච	
රසනරණියො	268	චගගුභි	322
රසං පඨවිං	146	චචනියං	194
රසානි	118	චචනියො	198
රසිතානං	248	චචිපරමො	298
රහදෙ	316	චඤ්ඤාන.....	282
රාජඛනානි	254	චඤ්ඤානිකා	294
රාජානුච්ඡවිකානි	254	ච ණණචනකතරා	146
රාජාරහානි	254	චණණචනො	114
රාජ්ජපහොගානි	254	ච ණණචෙවච ණණකා	148
රාසී	364	ච ණණනිමානපචචයා	148
රිහතං	326	චතපදනි	14
රුක්ඛගහනං	120	චකකයි	198
රුඤ්ඤා	326	චක්ඛං	326
රුපපනිට්ඨං	384	චදඤ්ඤා	310
රුපං	358	චදෙමසෙ	316
රුපසඛනහො	366	චධකචිත්තං	120
රුපිසු	186	චධො	194
රුප්පයං	384	චනගහණං	120
රුහති	292, 294	චනපඤ්ඤා	80
රොපෙනි	214	චනපඤ්ඤානි	314, 60
		චනමුලථලාහාරො	64
උ		චමෙහති	68, 380
ලච්ඡති	96	චරකකාභි	34, 42
ලජ්ජවං	360	චරො	330
ලජ්ජී	246	චසචකති	224
ලපකො	178	චසුඤ්ඤා	242
ලපති	224	චාකචීරං	66
ලාභසකකාරසිලොකං	68	චාවෙනා	254
ලුතං	152	චාදපපමොකඛාය	194
ලෙඩ්ධුතා	156		

පදනුකකමනිකා

ව		ව	
වාදනුපාතො	192	විනෝනති	304
වාමෙන	104	විපතෙයා	22
වාරුණි	296	විපරාමොස...	282
වාසං	326	විපරාවක්ඛං	194
වාහෙයාම	158	විපරිතා	56
වාළකඛලං	66	විපසනා	360, 470
විකටගොජනානුයොගමනු-		විපසසිසුං	316
යුක්තො.	66	විපාමුක්තසස	314
විගතාභිජේනිකා	80	විපාරිතං	206
විකාලවිසිඛාවරියානුයොගො	292	විභවද්ධි	358
විකකඤ්චිකමං	330	විමුක්තායතනං	486
විගාහති	296	විමුක්තායතනානි	408, 484
විසාසෙ	38	විමුක්ති	360
විවසඛිතෙණා	244	විමුක්තිපරිපාවතියා	412
විවික්චජං	80	විමොක්ඛා	448, 520
විවෙයාපෙකතිකා	270	විරහාරූපා	194
විජනවානානි	60, 314	විරවිකමං	330
විජමෙගයාං	36	විරියසමාධිපධාන...	132
විජහති	300	විවච්ඡි	46, 144
විජිතාවි	98	විවට්ඨි	182
විජජා	360, 370, 474	විවට්ඨො	40
විජජාවරණසම්පන්නා	316	විවක්චජදෙ	236
විඤ්ඤාණකායා	412	විවදිකමං	358
විඤ්ඤාණධර්මියො	384, 430, 498	විවාදමූලානි	416
විඤ්ඤාණයොනා	176	විවාදපන්නා	194
විඤ්ඤානං	224	විවික්ඛං	80
විඤ්ඤානවාදිතා	392	විවෙචෙකුකාමො	94
විඤ්ඤාපිතජා	204	විසංඤ්ඤාගා	388
විතකකවිචාරසමාධි	174	විසටං	270
විකුදන්නා	194	විසමලොභො	116
වික්ඛං	294	විසංයොගා	476
විධා	364	විසංවාදයිතා	274
විධෙයොයා	252	විසාවි	270
විනිබන්ධා	402	විසුද්ධියො (නව)	524
විනෝනා	310	විසුං	160

පදනුකකමනිකා

ව		ස
විසෙසභාගියා	468, 480, 500, 12	සඋපධිකා 188
විසච්චකමමනෙත	296	සතදගාමී 180
විභඤ්ඤමී	152	සකිදෙව 152
විභායකි	296	සකකායං 408, 484
විභාරා	370	සකායපුකතියා 10, 142
විභිංසකි	328	සඛා 296
විභෙයෙකි	328	සඬකිහභිපු 64
විභෙසං	404	සඬකියො 292
විභෙසාය	482	සඬබානෙතන 186
විතඬයාරා	158	සඬබාය 464
විතඬුමො	158	සඬබාරට්ඨිනිකා 358
විතම වජරො	310	සඬබාරා 366
විතසාරද	316	සඬබාරූපයං 384
විමංසාසමාධි	132	සඬභණ්ණාති 298
වීරඬකරූපා	98, 236	සඬභවච්ඡුති 259, 390
වුක්ඛවාදී	192	සඬයාධිතඬබං 358
වුඬුසෙවි	296	සඬයාභකො 310
වුසිතවා	140	සඬගීතා 164
වුපකාසෙන	506	සච්චපට්ටෙඤ්ඤා 274
වෙකට්ටකො	66	සච්චවාදී 274
වෙදනා	364, 474	සච්චසචෙධා 274
වෙදනාකායා	412	සච්ච 242
වෙදනානුපසඬ	96	සච්ඡිකරණීයා 388
වෙදනුපයං	384	සච්ඡිකාතඬබා 468, 496 542
වෙදගිසු	272	සච්ඡිතා 46
වෙධකි	310	සච්ඡෙතනනාකායා 414
වෙපුලලකං	94	සඤ්ඤා 412, 430, 500
වෙභුතියං	178	සඤ්ඤාපෙතචෙධා 214
වෙයා ඤජනිකා	242	සඤ්ඤාපසාද 54
වෙරපසසඬෙතා	296	සඤ්ඤාපයං 384
වෙසසා	133	සඤ්ඤාජනානං 180
වෙභාසං	42	සඤ්ඤාපෙසි 60
වොක්කමම	196	සඤ්ඤාසඤ්ඤාවාරිනි 64
වොදයං	68	සඤ්ඤා සඤ්ඤා 152
වොසගහපරිනාමිං	382	සඤ්ඤාන 400
වොසසගහන	308	

පදනුකකමනිකං

ස		ස	
සංඝේෂා	308	සන්තිධිකාරකං	152
සතකච්ඡාරා	426, 496	සප්පි	118
සතානුසාරිවිඤ්ඤාණං	224	සප්පාටිභිරකතං	202
සතාරපකේතන	462	සප්පුරිසධිමමා	428
සති	360, 470	සප්පුරිසසංපෙවො	382
සතිනෙපකේකන	428, 460	සබ්බත්තතාය	80
සතිපට්ඨානා	170, 372, 476	සබ්බදුක්ඛපනුදං	316
සතිබලං	360	සබ්බධි	80
සතිමා	178	සබ්බපාණභූතනිතානුකම්පි	80
සතිච්ඡායො	432	සබ්බභූතානුකම්පිනො	314
සත්තනාලං	42	සබ්බසම්භවපදකතං	202
සත්තරත්තසම්භතාගතො	236	සබ්බසජ්ජිං	352
සත්තරත්තනානි	98	සබ්බාකාරපට්ඨුරානි	238, 240
සත්තාගාරිකො	64	සබ්බාවනේතභි	240
සත්තාලොපිකො	64	සබ්බෙන සබ්බං	118
සත්තාවාසා	450, 524	සභාගායිසසනභි	120
සත්තාශීකං	64	සමකාරි	178
සතකුභි	242	සමකඛාතුං	206
සතකුමඤ්ඤනො	242	සමකඛායිනො	304
සතකුසසද්ද	238	සමඛිතීකඤ්ඤා	260
සත්තකරකපෙසා	120	සමජ්ජාභිවරණං	292
සත්ථා	202	සමණධරානි	254
සත්ථානි	110	සමණමච්චලො	394
සද්ධිමසවනං	382, 474	සමණානුච්ඡව්ඤ්ඤානි	254
සද්ධිමමා	428	සමණාරභානි	254
සද්ධිමමෙ	208	සමණුද්දෙසො	196
සද්ධිනුසාරි	176	සමණුපභොගානි	254
සද්ධිච්චුකෙතො	176	සමතානි	144
සනාභිකානි	238	සමතෙන	108
සනෙමිකානි	238	සමත්තානි	14
සත්තතාය	54	සමරනිමිත්තං	360
සතකුට්ඨිකා	192	සමරො	360, 470
සත්ථාගාරං	352	සමදනෙතා	238
සන්දපසසිං	42	සමනුදෙඤ්ඤා	80, 466
සන්ද්විකා	292	සමනුසාසිඤ්ඤා	98

පද්‍යාකමනිකා

ස		ස	
සමවතකකඩකො	238, 266	සමපායනති	44
සමවයසටෙඨසනො	462	සමපායාසි	161
සමවෙපාකිනියා	268, 478	සමපසලාපා	116
සමවෙසබනති	310	සමඵසසා	216
සමසමා	190	සබ්බසුලාඵවො	70
සමසසාසිසසනති	120	සමොඤ්ඤාඛිකා	176, 428
සමං	240	සමොධගාමී	452
සමා	386	සමොධපරායජෙණා	180
සමාදපෙසි	42	සමොධියං	166
සමාදපෙති	198	සමහසකති	70
සමාදිනනානි	14	සමහරිසසාමී	304
සමාදියති	66	සමෙහදං	118
සමාධි	368, 478, 474	සමෙතනා	432
සමධිපරිසබාරා	428	සමෙදඤ්ඤා විමුක්තො	140, 164
සමාධිබලං	360	සමෙතෙය්‍යාම	156
සමානසුඛදුකෙඛා	300	සමෙපසධානා	170, 372
සමානෙතා	260	සමොනනාය	306
සමානභ්‍යාකාය	250, 306	සමොපටිපනෙතා	194
සමාපනතිකුසලතා	360	සමොමනසිකාරමනව්‍යාය	48
සමාපනතිවුට්ඨානකුසලතා	360	සමොසමාධි	484
සමාචාරිනියො	268	සමෙයසමමියො	296
සමීතිං	326	සමමුඛා	298
සමුක්තෙපෙසි	42	සමමුඛා විනායො	432
සමුදෙද	316	සමමුතිියා	382
සමෙකබ්බොනො	262	සමමුසති	50
සමෙකබ්බි	316	සයං කතං	228
සමෙකබ්බියාන	40	සයමපභා	46
සමෙන	236	සරවනං	130
සමෙදකබ්බාකා	358, 426	සරිතොදකො	316
සමපජඤ්ඤං	360, 470	සරිංසපා	216
සමපසාදං	192	සලලබතා	192
සමපද	398	සසඛාරපරිනිබ්බාසී	402
සමපායාසි	19	සසතචාද	182
සමපහංසෙසිං	42	සසතිසමං	182
		සසතො	48, 288

පදනු කකමනිකා

ස		ස	
සහධමමිකො	192	සාමාන්‍යකෙකො	64
සහිතො	194	සාමිකං	306
සංයමෙ	242	සාමිච්ඡිකමමං	142
සංයොජනානි	432	සායමාසාය	150
සංචචන්ති	46, 144	සායංනනියකං	66
සංචචී	182	සායියං	250
සංචදොධා	38	සාරපභතා	78, 84
සංචරපාධානං	380	සාරාගො	150
සංචරාය	216	සාරමහජං	178
සංචරී	316	සාරානීයං	416, 486
සංචිග්ගසක	630	සාලාහාරං	152
සංචිග්ගො	28	සාලීං	150, 320
සංචිධාතා	244	සාලිමංසොදනො	118
සංචිතාගෙන	308	සාවජජා	135
සංචෙගො	360	සාවෙති	300
සංචෙජනියෙසු	360	සාසවා ඉද්ධි	188
සංසප්පති	30	සාසවො	468
සංසාදෙය්‍යාම	60, 86	සාහසිකා	294
සංහිතානං	276	සාලික	324
සා	64	සිකකො	368
සාක චජං	60	සිකකොපදනි	396
සානහකෙකො	64	සිකකාටකෙන	110
සාඛලාං	360	සිපපචිග්ගහභණෙන	304
සාගරපරියන්තිං	98, 236	සිරිමතො	314
සාවියොගා	282	සිලච්ඡතති	360, 398
සාණානි	66	සිලච්ඡනෙතා	398
සාතච්චාය	402	සිලච්ඡුද්ධි	360
සාත සහගතා	468	සිලසමාදනෙ	240
සාචුරුපො	10	සිලසමපද	360, 398
සානුචරියො	18	සිලසමපනෙතා	398
සාපතෙය්‍යං	292, 300	සිහනාදෙ	166
සාපෙකෙකො	68	සිහපුබ්බඛකායො	238, 266
සාමිච්ඡචපනෙතා	196	සිහහනු	238, 280
සාමණ්ණෙතාය	240	සුක	324
සාමණ්ණෙඵලානි	384, 478	සුකතකමමකරා	308

පදනුකකමනිකා

ස		ස	
සුකදරියතා	296	සුසුකක	274
සුකකවිපාකං	388	සුසුකකදුට්ඨං	238, 283
සුකකාභිජාතිකො	426	සුසුසුසතාති	86
සුචඵරණතා	480	සුසුසුසාය	304
සුචලිකානු සොගමනුයුක්තා	216	සුභද්	300
සුචලිකානුයොගා	218	සුරො	322
සුඛා පටිපද්	178	සෙගාලකං	38
සුබ්‍රමච්ඡවි	238	සෙගාලො	40
සුබ්‍රමාන	258	සෙට්ඨිං	150
සුබ්‍රපපත්තියො	368	සෙනාපතීනං	328
සුගතං	404	සෙයාසුඛං	404
සුගතාතිරික්ඛානි	38	සෙයාචස්ඵපදීපෙයාං	442
සුගතාපදනොසු	33	සොකතාසනො	272
සුග්ගභිතං	304	සොටෙයාං	242, 360, 370
සුචරිතානි	362	සොණසීගාලා	118
සුඤ්ඤවනො	40	සොණඛා	294
සුඤ්ඤගාරගතා	60	සොතාපක්ඛියඛානි	382
සුතවාදිනා	302	සොතාපනඛඛානි	382
සුතං	224	සොතාපනොතා	180
සුද්ද	135	සොමනසසුඵචාරා	414
සුඤ්ඤවාසා	402	සොචඤ්ඤිකං	110
සුනිබානො	222	සොචච සකතා	358
සුනිසෙධො	110		
සුපපතාසිතං	204	හ	
සුපපටිනි සකභි	78	හටභකෙඛා	64
සුපපතිට්ඨිතපාදලකඛණං	240	හ ස්ථාපලෙඛනො	64
සුපපතිට්ඨිතපාදො	236	හදයඛතමා	278
සුභට්ඨාසිනො	46	හන්ද	330
සුභං විමොක්ඛං	56	හානභාගියා	468, 480, 592, 500
සුමනො	330		526
සුමාපිතා	322	භිරි	330, 358
සුරසං	146	භිංසනි	328
සුරා	64, 98	භීතායාවඤ්ඤාති	84
සුරාමෙරයමජ්ඣපමාදවධානා- නුයොගො	292	භෙයේති	328
සුචිනිතං	304	භොථි	192
සුසඛගභිතපරිජනො	250		
සුසානො	12	ඌ	
		ඵද්ද	318